

**ΥΠΟΕΡΓΟ: ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ» (ΚΩΔ. ΟΠΣ 5200050) ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ 16711 ΤΟΥ
ΣΧΕΔΙΟΥ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ**

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

**«ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ –
ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ
ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ – ΒΑΣΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ»**

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Κωδικός εκπαιδευτικού υλικού:

Κωδικός Πιστοποίησης προγράμματος: 987

**ΥΠΟΕΡΓΟ: ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ» (ΚΩΔ. ΟΠΣ 5200050) ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ 16711 ΤΟΥ
ΣΧΕΔΙΟΥ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ**

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

**«ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ –
ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ
ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ – ΒΑΣΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ»**

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Μέλη Ομάδας

Συντονίστρια: Ελένη-Γεωργία Ντίνου Υπεύθυνη Σπουδών και Έρευνας ΙΝΕΠ

Συγγραφείς:

Σταματίνα Τσαγκούρου Προϊσταμένη Τμήματος Αναθετουσών Αρχών και Καινοτομίας της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης

Ειρήνη Ζυγούρη Αναπληρώτρια Προϊσταμένη Τμήματος Α΄ Τεχνικών Προδιαγραφών Αγαθών και Υπηρεσιών της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης

Μαρία Σταθογιάννη), Προϊσταμένη Τμήματος Υποστήριξης & Εκπαίδευσης Χρηστών ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης

Γεώργιος Κυρίτσης Προϊστάμενος Τμήματος Μελετών της Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων

Δρ. Ευαγγελία Βλάχου Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό Νομικών της Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων

Κωνσταντίνα Κοψιά Προϊσταμένη Γενικής Διεύθυνσης Εθνικής Κεντρικής Αρχής Προμηθειών Υγείας Υπουργείου Υγείας

Δρ. Αναστασία Ζαχαροπούλου Τεχνική Σύμβουλος της Μονάδας Συμβάσεων Στρατηγικής Σημασίας του Ταμείου Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ)

Αξιολογητές/τριες:

Σωτήριος Αναγνωστόπουλος Γενικός Γραμματέας Εμπορίου

Μαρία – Ελένη Σιδέρη Προϊσταμένη Διεύθυνσης Ελέγχου Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	4
ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΚΟΝΩΝ	12
ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ	15
ΠΙΝΑΚΑΣ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΩΝ ΟΡΩΝ	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Ο ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΜΙΑΣ ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑΣ ΑΡΧΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥΣ	18
1.1. Εισαγωγή	18
1.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου	18
1.1.2. Προσδοκώμενα αποτελέσματα	18
1.1.3. Σύνομη περιγραφή του κεφαλαίου	19
1.2 Η διάρθρωση του ν. 4412/2016 και τα άρθρα που σχετίζονται με την προετοιμασία της διαδικασίας ανάθεσης	19
1.2.1. Παρουσίαση της δομής του ν. 4412/2016	19
1.2.2. Βασικά άρθρα του ν. 4412/2016 που αφορούν στην προετοιμασία της ανάθεσης μιας δημόσιας σύμβασης	23
1.3 Σχεδιασμός και εκτίμηση αναγκών αναθέτουσας αρχής – Κατάρτιση ετήσιου προγραμματισμού	26
1.3.1 Η σημασία του σχεδιασμού και της εκτίμησης των αναγκών της αναθέτουσας αρχής.	26
1.3.2 Τα οφέλη του προγραμματισμού στις δημόσιες συμβάσεις	30
1.3.3 Η κατάρτιση του προγραμματισμού σε συνάρτηση με το χρόνο σχεδιασμού του προϋπολογισμού	32
1.4 Προσδιορισμός, αξιολόγηση και ιεράρχηση αναγκών της αναθέτουσας αρχής (σε σχέση και με τα πορίσματα του ΕλΣ).	33
1.4.1 Προσδιορισμός, αξιολόγηση και ιεράρχηση των αναγκών της αναθέτουσας αρχής. Αξιολόγηση των διαθέσιμων πόρων και αξιοποίηση αυτών.	33
1.4.2 Συνηθέστερα λάθη κατά τον προσδιορισμό των αναγκών – Πορίσματα / Εκθέσεις του ΕλΣ.	36
1.5 Διερεύνηση του τρόπου κάλυψης των αναγκών (π.χ. με ανάθεση δημόσιας σύμβασης ή με ίδια μέσα, με αγορά ή μίσθωση, ΣΔΙΤ, υποχρεωτική κεντρική διαδικασία προμηθειών από ΕΚΑΑ, αγορά υπηρεσιών χρήσης εξοπλισμού κλπ) .	38
1.5.1 Ανίχνευση των διαθέσιμων επιλογών για την κάλυψη των αναγκών της αναθέτουσας αρχής.	38
1.5.2 Κεντρικές δραστηριότητες αγορών από τις ΕΚΑΑ και υποχρεωτική υπαγωγή σε αυτές.	39
1.6. Μελέτη περίπτωσης	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΝΑΘΕΣΗΣ	44
2.1 Εισαγωγή	44

2.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου	44
2.1.2. Προσδοκώμενα αποτελέσματα	44
2.1.3. Σύντομη περιγραφή του κεφαλαίου	44
2.2. Διάρκεια δημόσιας σύμβασης. Πώς προσδιορίζεται.	45
2.2.1 Διάρκεια δημόσιας σύμβασης προμηθειών, παροχής υπηρεσιών και συμφωνίας πλαίσιο	45
2.2.2 Βασικοί προσδιοριστικοί παράγοντες της διάρκειας της σύμβασης	47
2.3. Διαδικασίες ανάθεσης δημόσιας σύμβασης και εργαλεία ανάθεσης	51
2.3.1 Οι κανονικές και οι εξαιρετικές διαδικασίες ανάθεσης δημόσιας σύμβασης	51
2.3.2 Βασικά εργαλεία ανάθεσης μιας δημόσιας σύμβασης	56
2.4. Μελέτη περίπτωσης	56
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ – ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ - ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ	58
3.1 Εισαγωγή	58
3.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου	58
3.1.2. Προσδοκώμενα αποτελέσματα	58
3.1.3. Σύντομη περιγραφή του κεφαλαίου	58
3.2 Η ανάγκη του προγραμματισμού των δημοσίων συμβάσεων που αναθέτει και εκτελεί μία αναθέτουσα αρχή.	59
3.2.1 Η σημασία του προγραμματισμού μιας δημόσιας σύμβασης. Κίνδυνοι από την έλλειψή του.	59
3.2.2 Ο αποτελεσματικός προγραμματισμός μιας δημόσιας σύμβασης	61
3.3 Διασφάλιση επάρκειας πιστώσεων και κατανομή τους σε περισσότερα έτη, εφόσον χρειάζεται – Βασικές γνώσεις προϋπολογισμού φορέα	66
3.3.1 Βασικές έννοιες του δημοσίου λογιστικού που συνδέονται με τις δημόσιες συμβάσεις: η έννοια της πίστωσης, της ανάληψης υποχρέωσης και της πολυετούς υποχρέωσης	66
3.3.2 Δημόσιο λογιστικό και δημόσιες συμβάσεις. Βασικά σημεία ενδιαφέροντος και προσοχής	68
3.4 Η έννοια της κατάτμησης	71
3.4.1 Ο υπολογισμός της εκτιμώμενης αξίας μιας δημόσιας σύμβασης και η έννοια της κατάτμησης. Τεχνητή κατάτμηση vs Τμηματοποίηση.	71
3.4.2 Μελέτες περίπτωσης και παραδείγματα νόμιμης και τεχνητής κατάτμησης μιας σύμβασης.	74
3.4.3 Η έννοια της χωριστής επιχειρησιακής μονάδας, ως ανεξαρτήτως υπεύθυνη για τις διαδικασίες ανάθεσης των συμβάσεων που διενεργεί.	76
3.5 Τεκμηρίωση σκοπιμότητας για την ανάθεση δημόσιας σύμβασης - Σύνταξη του πρωτογενούς αιτήματος	78
3.5.1 Η τεκμηρίωση της σκοπιμότητας μιας δημόσιας σύμβασης. Το πρωτογενές αίτημα	78
3.5.2 . Περιεχόμενο και σύνταξη πρωτογενούς αιτήματος	79
3.6. Μελέτη περίπτωσης	81
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΕΡΕΥΝΑ ΑΓΟΡΑΣ – ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ	84
4.1 Εισαγωγή	84
4.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου	84
4.1.2 Προσδοκώμενα αποτελέσματα	84
4.1.3 Σύντομη περιγραφή του κεφαλαίου	84

4.2	Συνθήκες αγοράς, ένταση ανταγωνισμού στην αγορά ως προς το ζητούμενο προϊόν ή υπηρεσία	85
4.2.1.	Ανάλυση της αγοράς	85
4.2.2.	Επίπεδο ανταγωνισμού στην αγορά και σχεδιασμός δημοσίων συμβάσεων	87
4.3	Η διαβούλευση με την αγορά. Πως και πότε επιτρέπεται; Καλές και κακές πρακτικές. Εμπορικό απόρρητο.	94
4.3.1.	Η διαβούλευση με την αγορά	94
4.3.2.	Καλές και κακές πρακτικές διαβούλευσης με την αγορά	96
4.4	Ο κίνδυνος της αθέμιτης προηγούμενης εμπλοκής του προσφέροντος οικονομικού φορέα	99
4.4.1.	Προκαταρκτικές διαβουλεύσεις και προηγούμενη εμπλοκή	99
4.4.2.	Κρίσιμα σημεία και παραδείγματα	101
4.5	Βασικές τεχνικές και εργαλεία της δημόσιας διαβούλευσης	106
4.5.1.	Μέθοδοι διαβούλευσης με την αγορά.	106
4.5.2.	Εργαλεία δημόσιας διαβούλευσης.	108
4.5.3.	Στρατηγικές διαβούλευσης με την αγορά.	109
4.6	Έρευνα αγοράς – Πηγές πληροφόρησης – Μέθοδοι εντοπισμού κατάλληλων προϊόντων και υπηρεσιών.	110
4.6.1.	Έρευνα αγοράς – Πηγές πληροφόρησης – Μέθοδοι εντοπισμού κατάλληλων προϊόντων και υπηρεσιών.	110
4.7	Μελέτη περίπτωσης	111
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ		114
5.1	Εισαγωγή	114
5.1.1	Σκοπός του κεφαλαίου	114
5.1.2	Προσδοκώμενα αποτελέσματα	114
5.1.3	Σύντομη περιγραφή του κεφαλαίου	114
5.2	Οι τεχνικές προδιαγραφές – Πηγές πληροφόρησης – Κριτήρια επιλογής	115
5.2.1.	Τεχνικές προδιαγραφές	115
5.2.2.	Τεχνικές προδιαγραφές και κριτήρια επιλογής	122
5.2.3.	Πηγές τεχνικών προδιαγραφών	124
5.2.4.	Χρήσιμες επισημάνσεις και συνηθέστερα σφάλματα	127
5.3	Παράδειγμα – Μελέτη περίπτωσης	130
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ – ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ		136
6.1	Εισαγωγή	136
6.1.1	Σκοπός του κεφαλαίου	136
6.1.2.	Προσδοκώμενα αποτελέσματα	136
6.1.3.	Σύντομη περιγραφή του κεφαλαίου	136
6.2	Εκτίμηση της τιμής μονάδας προϊόντων	137
6.2.1.	Βασικές μέθοδοι εκτίμησης της τιμής μονάδας προϊόντων	137
6.2.2.	Παραδείγματα εκτίμησης της τιμής μονάδας προϊόντων	147

6.3 Η τιμολόγηση των υπηρεσιών	149
6.3.1 Βασικές μέθοδοι τιμολόγησης των υπηρεσιών	149
6.3.2 Εκτίμηση αξίας συμβάσεων για τις συμβάσεις υπηρεσιών καθαριότητας και φύλαξης κτιρίων	150
6.3.3 Παραδείγματα εκτίμησης της τιμής μονάδας των υπηρεσιών	152
6.4 Το πρόβλημα των υπερβολικά χαμηλών τιμών – Πότε η τιμή είναι πολύ καλή για να είναι αληθινή. Τιμή αγοράς και τιμή κύκλου ζωής.	155
6.4.1 Οι διατάξεις του ν.4412/2016 περί ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών	155
6.4.2 Το όριο κάτω από το οποίο μπορεί μία τιμή να είναι ασυνήθιστα χαμηλή. Πότε μία ασυνήθιστα χαμηλή τιμή μπορεί να είναι δικαιολογημένη.	157
6.4.3 Ασυνήθιστα χαμηλές τιμές: Πότε μία τιμή είναι πολύ καλή για να είναι αληθινή - Τιμές αγοράς σε σχέση με το κόστος κύκλου ζωής.	160
6.5 Στοιχεία τεκμηρίωσης της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης – Σημασία της τεκμηρίωσης (χρηστή διαχείριση των δημόσιων πόρων - πορίσματα ΕΛΣ)	162
6.5.1 Βασικά στοιχεία για την τεκμηρίωση της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης και οι αρχές που αυτή υπηρετεί.	162
6.5.2 Ανάλυση θεωρητικών και πρακτικών παραδειγμάτων.	163
6.6. Το εγκεκριμένο αίτημα (Ασύγχρονη εκπαίδευση)	164
6.7. Μελέτη περίπτωσης	165
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ – ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ	167
7.1 Εισαγωγή	167
7.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου	167
7.1.2 Προσδοκώμενα αποτελέσματα	167
7.1.3 Σύντομη περιγραφή του κεφαλαίου	167
7.2 Σχεδιασμός διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης - Αρχές που διέπουν την ανάθεση μιας σύμβασης	168
7.2.1 Γενικές αρχές ανάθεσης των συμβάσεων	168
7.2.2. Βήματα σχεδιασμού- Καλές και κακές πρακτικές-Παραδείγματα	169
7.3 Διαδικασίες ανάθεσης σύμβασης - Επιλογή της κατάλληλης διαδικασίας	175
7.3.1 Διαδικασίες ανάθεσης σύμβασης- Συνοπτική περιγραφή	175
7.3.2 Επιλογή της κατάλληλης διαδικασίας/ Πλεονεκτήματα- Μειονεκτήματα- Παραδείγματα	177
7.4 Μελέτη περίπτωσης	195
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΣΕ ΤΜΗΜΑΤΑ	198
8.1 Εισαγωγή	198
8.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου	198
8.1.2 Προσδοκώμενα αποτελέσματα	198
8.1.3 Σύντομη περιγραφή του κεφαλαίου	198
8.2 Υποδιαίρεση της σύμβασης σε τμήματα– Διαφορά με την κατάτμηση- Η παρέκκλιση της παρ.10 του άρθρου 6 του ν.4412/2016.	199
8.2.1 Υποδιαίρεση της σύμβασης σε τμήματα/ Έννοια - Περιπτώσιολογία	199

8.2.2	Η “τεχνητή κατάτμηση” της σύμβασης/ Διαφορές από την υποδιαίρεση σε τμήματα	207
8.2.3	Η εφαρμογή της παρέκκλισης της παρ. 6 του άρθρου 10 του ν. 4412/2016 -Παραδείγματα	212
8.3	Μελέτες περίπτωσης	213
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9. ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ - ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΦΟΡΕΑ		216
9.1.	Εισαγωγή	216
9.1.1	Σκοπός του κεφαλαίου	216
9.1.2	Προσδοκώμενα αποτελέσματα	216
9.1.3	Σύντομη περιγραφή του κεφαλαίου	216
9.2	Κανόνες αποκλεισμού οικονομικού φορέα	217
9.2.1	Η έννοια των υποχρεωτικών και δυνητικών λόγων αποκλεισμού	217
9.2.2	Υποχρεωτικοί λόγοι αποκλεισμού	218
9.2.3	Δυνητικοί λόγοι αποκλεισμού	221
9.2.4	Μέτρα αυτοκάθαρσης	224
9.2.5	Κανόνες απόδειξης	226
9.3	Κριτήρια επιλογής οικονομικού φορέα	229
9.3.1	Καταλληλότητα άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας	229
9.3.2	Οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια	229
9.3.3	Τεχνική και επαγγελματική ικανότητα	231
9.3.4	Κανόνες απόδειξης	232
9.4	Δάνεια ικανότητα	235
9.5	Μελέτες περίπτωσης	236
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ		239
10.1	Εισαγωγή	239
10.1.1	Σκοπός του κεφαλαίου	239
10.1.2	Προσδοκώμενα αποτελέσματα	239
10.1.3	Σύντομη περιγραφή του κεφαλαίου	239
10.2	Η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά	240
10.2.1	Η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, αποκλειστικά. βάσει της τιμής ή του κόστους.	241
10.2.2	Η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, βάσει της βέλτιστης σχέσης ποιότητας - τιμής.	241
10.3	Κοστολόγηση κύκλου ζωής της σύμβασης.	244
10.4	Μελέτη περίπτωσης	245
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11. ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΣΥΝΑΨΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ - ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΜΕΣΑ ΣΥΝΑΨΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ.		247
11.1	Εισαγωγή	247

11.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου	247
11.1.2 Προσδοκώμενα αποτελέσματα	247
11.1.3 Σύνομη περιγραφή του κεφαλαίου	247
11.2 Βασικές τεχνικές, και εργαλεία για συγκεντρωτικές διαδικασίες σύναψης συμβάσεων	247
11.2.1 Συγκεντρωτικές διαδικασίες σύναψης συμβάσεων	247
11.2.2 Συμφωνία Πλαίσιο	249
11.3. Ηλεκτρονικά μέσα σύναψης σύμβασης	253
11.3.1 Συστήματα ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων - Ηλεκτρονικοί κατάλογοι - Ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί	253
11.3.2 Δυναμικά συστήματα αγορών (ΔΣΑ)	254
11.4 Μελέτη περίπτωσης	258
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΡΟΑΙΡΕΣΗΣ - ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ -ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΡΗΤΡΕΣ	259
12.1 Εισαγωγή	259
12.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου	259
12.1.2 Προσδοκώμενα αποτελέσματα	259
12.1.3 Σύνομη περιγραφή του κεφαλαίου	259
12.2 Δικαιώματα προαίρεσης	260
12.3 Γενικοί όροι εκτέλεσης μιας σύμβασης	262
12.3.1 Υπεργολαβία	262
12.3.2 Τροποποίηση σύμβασης κατά τη διάρκεια της	266
12.3.3. Δικαίωμα μονομερούς λύσης της σύμβασης	268
12.4 Ειδικοί όροι εκτέλεσης της σύμβασης.	268
12.4.1. Τρόπος πληρωμής	271
12.4.2. Κήρυξη αναδόχου έκπτωτου - Κυρώσεις / Ποινικές ρήτρες	272
12.5 ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ Μελέτη περίπτωσης	276
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13. ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ - ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ	277
13.1 Εισαγωγή	277
13.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου	277
13.1.2 Προσδοκώμενα αποτελέσματα	277
13.1.3 Σύνομη περιγραφή του κεφαλαίου	278
13.2 Τα έγγραφα της σύμβασης – Σύνομη τεύχους διακήρυξης/πρόσκλησης	278
13.3 Το τεύχος της Διακήρυξης-πρόσκλησης/ Πηγές και υποδείγματα	283
13.4 Ανάλυση υποδείγματος προμηθειών αγαθών - υπηρεσιών (σύμβαση ή συμφωνία – πλαίσιο) – Υποχρεωτικό και προαιρετικό περιεχόμενο.	285
13.4.1 Δομή και διάρθρωση Υποδειγμάτων	285
13.4.2 Υποχρεωτικό Περιεχόμενο Διακήρυξης	288
13.4.3 Προαιρετικό Περιεχόμενο Διακήρυξης	298

13.5 Συνηθισμένα σφάλματα στη σύνταξη τεύχους – Καλές και κακές πρακτικές - Παραδείγματα	301
13.6 Το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (Ε.Ε.Ε.Σ.), το σχέδιο της σύμβασης και λοιπά υποδείγματα.	304
13.7 Η δημοσίευση στο ΚΗΜΔΗΣ – Η δημοσίευση στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ (Πρωτογενές και εγκεκριμένο αίτημα – Θεσμικό πλαίσιο).	309
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΥΛΙΚΟ	318
14.1 Εισαγωγή	318
14.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου	318
14.1.2 Προσδοκώμενα αποτελέσματα	318
14.1.3 Σύνομη περιγραφή του κεφαλαίου	318
14.2 Ανεύρεση πληροφοριακού υλικού (εγκύκλιοι / ΥΑ / ΚΥΑ / Βοηθήματα / εκπαιδευτικό υλικό).	319
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15. ΥΠΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ	322
15.1 Εισαγωγή	322
15.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου	322
15.1.2 Προσδοκώμενα αποτελέσματα	322
15.1.3 Σύνομη περιγραφή του κεφαλαίου	322
15.2 ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ - Υποσυστήματα - Εγγραφή / Ρόλοι χρηστών	323
15.2.1 Υποσύστημα Προκαταρκτικών διαβουλεύσεων	325
15.2.2 Υποσύστημα Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ)	331
15.2.3 Υποσύστημα Διαχείρισης Ηλεκτρονικού Ευρωπαϊκού Ενιαίου Έγγραφου Σύμβασης (Promitheus Espd)	351
15.2.4 Διαδικτυακή Πύλη «Προμηθεύς»	362
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16. ΕΣΗΔΗΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	379
16.1 Εισαγωγή	379
16.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου	379
16.1.2 Προσδοκώμενα αποτελέσματα	379
16.1.3 Σύνομη περιγραφή του κεφαλαίου	379
16.2 ΕΣΗΔΗΣ Προμηθειών & Υπηρεσιών - Κανονιστικό πλαίσιο	380
16.2.1 Πρωτογενές και δευτερογενές θεσμικό και πλαίσιο των Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων Προμηθειών και Υπηρεσιών	380
16.2.3 Συσχέτιση γενικότερων θεσμικών ή/και κανονιστικών ρυθμίσεων με ενέργειες στο ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες	384
16.3 ΕΣΗΔΗΣ Προμηθειών & Υπηρεσιών - Ηλεκτρονική αποτύπωση των διαδικασιών ανάθεσης δημόσιας σύμβασης	386
16.3.1 Κονσόλα διαχείρισης χρήστη (χειριστή) ηλεκτρονικής διαδικασίας	386
16.3.2 Διαδικασίες σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων στο ΕΣΗΔΗΣ Προμηθειών και Υπηρεσιών	396
16.3.3 Μελέτη Περίπτωσης I: Αποτύπωση ηλεκτρονικού ανοικτού διαγωνισμού στο ΕΣΗΔΗΣ Προμηθειών και Υπηρεσιών	434
16.3.4 Μελέτη Περίπτωσης II: Αποτύπωση ηλεκτρονικής πρόσκλησης υποβολής αίτησης	

συμμετοχής στο ΕΣΗΔΗΣ Προμηθειών και Υπηρεσιών	440
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	444
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	449
ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ	453

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1: Σχηματική αποτύπωση της ιεράρχησης των επιλογών	28
Εικόνα 2: Πίνακας χαρακτηριστικών βαθμού ανταγωνισμού	91
Εικόνα 3: Πίνακας Διαδικασιών ανάθεσης και επίπεδο ανταγωνισμού	93
Εικόνα 4: Παραδείγματα διαδικασιών ανάθεσης που περιλαμβάνουν δικαιώματα προαίρεσης	140
Εικόνα 5: Παράδειγμα εφαρμογής της παρέκκλισης της παρ. 10 του άρθρου 6 του ν. 4412/2016	143
Εικόνα 6: Παράδειγμα πίνακα υπολογισμού εκτιμώμενης αξίας σύμβασης παροχής γευμάτων.	153
Εικόνα 7: Ενδεικτικός πίνακας Ομάδας Έργου	154
Εικόνα 8: Πίνακας ανάλυσης κόστους	155
Εικόνα 9: Διαδικασίες ανάθεσης	176
Εικόνα 10: Παράγοντες επιλογής διαδικασίας ανάθεσης	177
Εικόνα 11: Προϋποθέσεις επιλογής Ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση- Ανταγωνιστικού Διαλόγου	185
Εικόνα 12: Προϋποθέσεις χρήσης διαδικασίας με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση	191
Εικόνα 13: Εφαρμογή παρέκκλισης της παρ. 6 του αρ. 10	214
Εικόνα 14: Εφαρμογή παρέκκλισης της παρ. 6 του αρ. 10	215
Εικόνα 15: Συμφωνία Πλαίσιο & Δυναμικό Σύστημα Αγορών	258
Εικόνα 16: Υποσύστημα Προκαταρκτικών Διαβουλεύσεων	327
Εικόνα 17: Αναζήτηση προκαταρκτικών διαβουλεύσεων	327
Εικόνα 18: Προβολή / Σχολιασμός προκαταρκτικής διαβούλευσης	328
Εικόνα 19: Λήψη του προς διαβούλευση αρχείου με το μοναδικό κωδικό	328
Εικόνα 20: Προβολή πρόσκλησης/ανακοίνωσης της αναθέτουσας αρχής	329
Εικόνα 21: Καταχώριση σχολίου σε προκαταρκτική διαβούλευση	329
Εικόνα 22: Κέντρο Εξυπηρέτησης – Εγγραφή χρηστών ΚΗΜΔΗΣ	335
Εικόνα 23: Αναζήτηση πράξεων μετά την 13.06.2017	336
Εικόνα 24: Αναζήτηση πράξεων προ της 13.06.2017	337
Εικόνα 25: Είσοδος χρηστών στο ΚΗΜΔΗΣ	337
Εικόνα 26: Είσοδος (login) χρηστών στο ΚΗΜΔΗΣ	338
Εικόνα 27: Αρχική οθόνη ΚΗΜΔΗΣ	338
Εικόνα 28: Επιλογή ενεργειών στη φόρμα Αιτήματα Αναζήτηση	338
Εικόνα 29: Οθόνη αναζήτησης Αιτημάτων	339
Εικόνα 30: Αποτελέσματα αναζήτησης αιτημάτων	340
Εικόνα 31: Αποτελέσματα αναζήτησης προσκλήσεων/προκηρύξεων/διακηρύξεων	341
Εικόνα 32: Αποτελέσματα αναζήτησης Αποφάσεων κατακύρωσης-ανάθεσης	341
Εικόνα 33: Αποτελέσματα αναζήτησης συμβάσεων	342
Εικόνα 34: Αποτελέσματα αναζήτησης Εντολών Πληρωμής	343
Εικόνα 35: Οθόνη νέας καταχώρισης Πρωτογενούς Αιτήματος	344
Εικόνα 36: Επιβεβαίωση επιτυχούς ανάρτησης πρωτογενούς αιτήματος	346
Εικόνα 37: Επιλογή αρχείου .SER	347
Εικόνα 38: Καταχώριση Πρωτογενούς Αιτήματος από αρχείο	347
Εικόνα 39: Αναζήτηση πρωτογενούς αιτήματος	347
Εικόνα 40: Ματαίωση πρωτογενούς αιτήματος	348
Εικόνα 41: Αναζήτηση πρωτογενούς αιτήματος προς επεξεργασία μεταδεδομένων	348
Εικόνα 42: Αναζήτηση πρωτογενούς αιτήματος προς έγκριση/προέγκριση	349
Εικόνα 43: Έγκριση/προέγκριση πρωτογενούς αιτήματος	349
Εικόνα 44: Επιβεβαίωση επιτυχούς ανάρτησης εγκεκριμένου αιτήματος	350
Εικόνα 45: Παρουσίαση σφαλμάτων κατά την καταχώριση	351
Εικόνα 46: Αρχική σελίδα εφαρμογής ESPDint	353
Εικόνα 47: Καρτέλες ΕΕΕΣ	353
Εικόνα 48: Καρτέλα «Εναρξη» - Βήμα 1	354
Εικόνα 49: Καρτέλα "Εναρξη" - Βήμα 2	354
Εικόνα 50: Καρτέλα "Εναρξη" - Βήμα 3	355
Εικόνα 51: Καρτέλα "Διαδικασία" - «Στοιχεία της δημοσίευσης»	356
Εικόνα 52: Καρτέλα "Διαδικασία" - «Ταυτότητα του αγοραστή»	356
Εικόνα 53: Καρτέλα "Διαδικασία" - «Πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία σύναψης σύμβασης»	357
Εικόνα 54: Καρτέλα "Αποκλεισμός"	358

Εικόνα 55: Καρτέλα "Επιλογή"-----	359
Εικόνα 56: Καρτέλα "Λήξη" - Μέρος V -----	360
Εικόνα 57: Καρτέλα "Λήξη" - Μέρος VI -----	360
Εικόνα 58: Καρτέλα "Λήξη" – Εξαγωγή-----	361
Εικόνα 59: Περισσότερες Πληροφορίες σε λόγο αποκλεισμού -----	361
Εικόνα 60: Αναζήτηση ηλεκτρονικών διαδικασιών Προμηθειών & Υπηρεσιών -----	363
Εικόνα 61: Απευθείας πρόσβαση στα «Συνοπτικά Στοιχεία» διαγωνισμού-----	364
Εικόνα 62: Απευθείας πρόσβαση στα «Συνημμένα Αρχεία» διαγωνισμού -----	365
Εικόνα 63: Κέντρο Εξυπηρέτησης - Θεσμικά ερωτήματα -----	366
Εικόνα 64: Κέντρο Εξυπηρέτησης – ΕΣΗΔΗΣ Π&Υ-----	366
Εικόνα 65: Κέντρο Εξυπηρέτησης - ΚΗΜΔΗΣ -----	367
Εικόνα 66: Εγχειρίδια & eLearning - ΕΣΗΔΗΣ Π&Υ-----	367
Εικόνα 67: Είσοδος στην ενότητα «Στατιστικά & Οπτικοποίηση Δεδομένων»-----	368
Εικόνα 68: Στατιστικά στοιχεία διαγωνισμών του Δ. Αγίας Παρασκευής για το έτος 2020 -----	369
Εικόνα 69: Υποβληθείσες προσφορές στους διαγωνισμούς του Δήμου Αγ. Παρασκευής για το έτος 2020-----	369
Εικόνα 70: Τα crvs με τον μεγαλύτερο προϋπολογισμό (Δήμος Αγ. Παρασκευής -2020)-----	370
Εικόνα 71: Συμβάσεις για το έτος 2024 -----	370
Εικόνα 72: Συμβάσεις ανά μήνα για το έτος 2024-----	371
Εικόνα 73: Συμβάσεις ανά διαδικασία για το έτος 2024 -----	371
Εικόνα 74: Κοινό Λεξιλόγιο για τις Δημόσιες Συμβάσεις (CPV)-----	372
Εικόνα 75: Καρτέλα "Κύριο Λεξιλόγιο" -----	372
Εικόνα 76: Αποτελέσματα Αναζήτησης-----	373
Εικόνα 77: Ανάπτυξη λίστας κωδικών crvs της ίδιας κατηγορίας -----	373
Εικόνα 78: Επιλεγμένοι κωδικοί crv -----	374
Εικόνα 79: Καρτέλα "Συμπληρωματικό Λεξιλόγιο" -----	375
Εικόνα 80: Οθόνη αναζήτησης Ενιαίων Τεχνικών Προδιαγραφών-----	375
Εικόνα 81: Ενιαία Τεχνική Προδιαγραφή-----	376
Εικόνα 82: ΕΤΠ σε μορφότυπο PDF-----	376
Εικόνα 83: ΕΤΠ σε μορφότυπο XLS -----	376
Εικόνα 84: Νέα και Ανακοινώσεις στη Διαδικτυακή Πύλη "Προμηθεύς" -----	377
Εικόνα 85: Αρχείο νέων και ανακοινώσεων -----	378
Εικόνα 86: Επιλογή Κονσόλας Διαχείρισης -----	386
Εικόνα 87: Κονσόλα Διαχείρισης -----	387
Εικόνα 88: Κονσόλα Διαχείρισης - Δημοσιεύσεις-----	388
Εικόνα 89: Επιλογή στοιχείων/στηλών προς εμφάνιση-----	389
Εικόνα 90: Κονσόλα Διαχείρισης - Γρήγοροι Δεσμοί -----	389
Εικόνα 91: Καταχώριση A/A ΔΔ προς αντιγραφή -----	390
Εικόνα 92: Αντιγραφή Διαγωνισμού-----	390
Εικόνα 93: Επιλογή τύπου διαδικασίας-----	391
Εικόνα 94: Προσχέδιο διαδικασίας σε συνέχεια αντιγραφής -----	391
Εικόνα 95: Διαχείριση προσχεδίων -----	391
Εικόνα 96: Ενέργειες διαχείρισης προσχεδίων -----	392
Εικόνα 97: Δημιουργία Λίστας-Μητρώου ΟΦ-----	393
Εικόνα 98: Συμπλήρωση στοιχείων νέου Μητρώου ΟΦ -----	394
Εικόνα 99: Αναζήτηση οικονομικού φορέα -----	394
Εικόνα 100: Επιλογή προσκεκλημένων ΟΦ -----	395
Εικόνα 101: Αποθήκευση Μητρώου ΟΦ-----	395
Εικόνα 102: Αποθήκευση Μητρώου ΟΦ-----	395
Εικόνα 103: Δημιουργία προσχεδίου διαγωνισμού-----	398
Εικόνα 104: Συμπλήρωση στοιχείων καρτέλας "Γενικά Στοιχεία" -----	399
Εικόνα 105: Συμπλήρωση στοιχείων περιοχής "Πρόσθετοι παράμετροι" -----	401
Εικόνα 106: Αποθήκευση ως προσχέδιο -----	401
Εικόνα 107: Περιοχή "Χειριστές-Μέλη Συλλογικών/Ελεγκτικών Οργάνων" -----	402
Εικόνα 108: Παροχή πρόσβασης χρήστη σε διαγωνισμό - Βήμα 1 -----	402
Εικόνα 109: Παροχή πρόσβασης χρήστη σε διαγωνισμό - Βήμα 2 -----	403
Εικόνα 110: Παροχή πρόσβασης χρήστη σε διαγωνισμό - Βήμα 3 -----	403
Εικόνα 111: Εισαγωγή ενότητας-----	405

Εικόνα 112: Εισαγωγή απαίτησης-----	405
Εικόνα 113: Εμφάνιση απαίτησης-----	407
Εικόνα 114: Περιοχή "Σημειώσεις και συνημμένα"-----	408
Εικόνα 115: Οθόνη προσθήκης συνημμένου-----	408
Εικόνα 116: Οθόνη επιβεβαίωσης επισύναψης αρχείου-----	409
Εικόνα 117: Επισύναψη Διακήρυξης-----	409
Εικόνα 118: Καρτέλα "Οικονομική προσφορά" - Κριτήριο ανάθεσης-----	410
Εικόνα 119: Εισαγωγή στοιχείων αντικειμένων/ειδών/γραμμών-----	410
Εικόνα 120: Συμπλήρωση πεδίων αντικειμένων/ειδών/γραμμών-----	411
Εικόνα 121: Καρτέλα "Οικονομική Προσφορά" - αντικείμενα-----	412
Εικόνα 122: Καρτέλα "Οικονομική Προσφορά" - Ενέργειες-----	412
Εικόνα 123: Δημιουργία ομάδας – Βήμα 1-----	413
Εικόνα 124: Δημιουργία ομάδας – Βήμα 2-----	413
Εικόνα 125: Δημιουργία γραμμής ομάδας – Βήμα 3-----	413
Εικόνα 126: Δημιουργία γραμμής ομάδας – Βήμα 4-----	414
Εικόνα 127: Γραμμές ομάδας-----	414
Εικόνα 128: "Ημερομηνίες & Κανόνες Διενέργειας"-----	415
Εικόνα 129: Εκτύπωση "Ανασκόπηση διαγωνισμού (Α.Α.)" - Βήμα 1-----	418
Εικόνα 130: Εκτύπωση "Ανασκόπηση διαγωνισμού (Α.Α.)" - Βήμα 2-----	418
Εικόνα 131: Εκτύπωση "Ανασκόπηση διαγωνισμού (Α.Α.)" - Βήμα 3-----	419
Εικόνα 132: Επιβεβαίωση προγραμματισμού εκτύπωσης-----	419
Εικόνα 133: Εξαγωγή εκτύπωσης "Ανασκόπηση διαγωνισμού (Α.Α.)"-----	419
Εικόνα 134: Ολοκλήρωση εκτύπωσης-----	420
Εικόνα 135: Ανασκόπηση Διαγωνισμού-----	420
Εικόνα 136: Οθόνη ανασκόπησης διαγωνισμού-----	421
Εικόνα 137: Μήνυμα επιβεβαίωσης ανάρτησης διαγωνισμού-----	421
Εικόνα 138: Δημιουργία προσχεδίου πρόσκλησης-----	421
Εικόνα 139: Συμπλήρωση στοιχείων καρτέλας "Γενικά Στοιχεία" - Πρόσκληση-----	422
Εικόνα 140: Συμπλήρωση στοιχείων περιοχής "Πρόσθετοι παράμετροι" – Πρόσκληση-----	423
Εικόνα 141: Αποθήκευση προσχεδίου πρόκλησης-----	424
Εικόνα 142: Περιοχή "Χειριστές-Μέλη Συλλογικών/Ελεγκτικών Οργάνων" - Πρόσκληση-----	424
Εικόνα 143: Παροχή πρόσβασης χρήστη σε πρόσκληση - Βήμα 1-----	425
Εικόνα 144: Παροχή πρόσβασης χρήστη σε πρόσκληση - Βήμα 2-----	426
Εικόνα 145: Παροχή πρόσβασης χρήστη σε πρόσκληση - Βήμα 3-----	426
Εικόνα 146: Περιοχή "Σημειώσεις και συνημμένα"-----	428
Εικόνα 147: Οθόνη προσθήκης συνημμένου-----	428
Εικόνα 148: Οθόνη επιβεβαίωσης επισύναψης αρχείου-----	429
Εικόνα 149: Επισύναψη Διακήρυξης-----	429
Εικόνα 150: "Ημερομηνίες & Κανόνες Διενέργειας"-----	430
Εικόνα 151: Οθόνη ανασκόπησης στοιχείων πρόσκλησης-----	433
Εικόνα 152: Μήνυμα επιβεβαίωσης ανάρτησης πρόσκλησης-----	433
Εικόνα 153: Μελέτη Περίπτωσης I-A/A προσχεδίου 363308-----	434
Εικόνα 154: Μελέτη Περίπτωσης I-Συμπλήρωση περιοχών διαγωνισμού «Αρχική σελίδα» και «Πρόσθετες Παράμετροι»-----	436
Εικόνα 155: Μελέτη Περίπτωσης I-Πρόσβαση χρήστη σε προσχέδιο διαγωνισμού-----	436
Εικόνα 156: Μελέτη Περίπτωσης I-Συμπλήρωση απαίτησης-----	437
Εικόνα 157: Μελέτη Περίπτωσης I-Επισύναψη εγγράφων διαδικασίας-----	437
Εικόνα 158: : Μελέτη Περίπτωσης I-Αναλυτικά στοιχεία είδους-----	437
Εικόνα 159: Μελέτη Περίπτωσης I-Συνολικά αντικείμενα διαγωνισμού-----	438
Εικόνα 160: Μελέτη Περίπτωσης I-Ημερομηνίες & Κανόνες Διενέργειας διαγωνισμού-----	439
Εικόνα 161: Μελέτη Περίπτωσης II-A/A προσχεδίου 363312-----	440
Εικόνα 162: Μελέτη Περίπτωσης II-Συμπλήρωση περιοχών «Αρχική σελίδα» και «Πρόσθετες Παράμετροι»-----	441
Εικόνα 163: Μελέτη Περίπτωσης II-Πρόσβαση χρήστη σε προσχέδιο διαγωνισμού-----	441
Εικόνα 164: Μελέτη Περίπτωσης II-Συμπλήρωση απαίτησης-----	442
Εικόνα 165: Μελέτη Περίπτωσης II-Επισύναψη εγγράφων διαδικασίας-----	442
Εικόνα 166: Μελέτη Περίπτωσης II-Ημερομηνίες & Κανόνες Διενέργειας διαγωνισμού-----	442

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΑΑ	Αναθέτουσα Αρχή
ΑΔΑΜ	Αριθμός Διαδικτυακής Ανάρτησης Μητρώου
ΑΔΕ	Αναλυτικός Λογαριασμός Εξόδου
ΔΣΑ	Δυναμικό Σύστημα Αγορών
ΔΤΚ	Δείκτης Τιμών Καταναλωτή
ΕΑΔΗΣΥ	Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΕΣ	Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης
ΕΚΑΑ	Εθνική Κεντρική Αρχή Αγορών
ΕΚΑΠΥ	Εθνική Κεντρική Αρχή Προμηθειών Υγείας
ΕΛΣ	Ελεγκτικό Συνέδριο
ΕΣΗΔΗΣ	Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων
ΕΤΠ	Ενιαίες Τεχνικές Προδιαγραφές
ΚΑΑ	Κεντρική Αρχή Αγορών
ΚΑΕ	Κωδικός Αριθμός Εξόδου
ΚΗΜΔΗΣ	Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων
ΜΜΕ	Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις
ΟΠΣ	Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα
ΟΦ	Οικονομικός Φορέας
ΠΔΕ	Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
ΣΔΣ	Συμφωνία Δημοσίων Συμβάσεων
ΣΠ	Συμφωνία Πλαίσιο
ΣτΕ	Συμβούλιο της Επικρατείας
ΤΠ	Τεχνικές Προδιαγραφές
ΦΠΑ	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας
CPV	Common Procurement Vocabulary
TED	Tenders Electronic Daily

ΠΙΝΑΚΑΣ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΩΝ ΟΡΩΝ

Ξενόγλωσσοι όροι	Μετάφραση/Περιγραφή
Asset/fund managers	Εταιρείες διαχείρισης κεφαλαίων/ενεργητικού
Auction	Πλειστηριασμός/Δημοπρασία
Business Intelligence – BI	Επιχειρηματική Ευφυΐα
Common Procurement Vocabulary (CPV)	Κοινό Λεξιλόγιο Δημοσίων Συμβάσεων
Desk- based analysis	Ανάλυση (αγοράς) από το γραφείο
Desktop Computers	Επιτραπέζιοι Η/Υ
Drop-down list	Αναπτυσσόμενη Λίστα
Early market engagement	Προκαταρκτική διαβούλευση με την αγορά
Eastern Institute of Cardiovascular Disease (VUSCH)	Ανατολικό Ινστιτούτο Καρδιαγγειακών Νόσων (Σλοβακίας)
Eastern Shires Purchasing Organisation	Οργανισμός Αγορών Ανατολικού Σάιρς (Ηνωμένο Βασίλειο)
ECertis	Ηλεκτρονική Πιστοποίηση (σύστημα ελέγχου πιστοποιητικών δημοσίων συμβάσεων)
Ecolabel	Οικολογικό σήμα
eLearning	Ηλεκτρονική μάθηση
Email	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο
Emarketplace	Συστήματα ηλεκτρονικής αγοράς
Enotices 2	Εφαρμογή ηλεκτρονικών γνωστοποιήσεων (εκδ.2)
Esender	Ηλεκτρονικός αποστολέας
European Regional Development Fund	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
European Single Procurement Document (ESPD)	Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ)
Government of South Australia, Procurement Services SA	Κυβέρνηση της Νότιας Αυστραλίας, Υπηρεσίες Προμηθειών Α.Ε
Hackathons	Μαραθώνιοι ανάπτυξης εφαρμογών
Investment firms	Επιχειρήσεις επενδύσεων) ή
Laptops	Φορητοί Υπολογιστές
Leasing	Χρηματοδοτική μίσθωση
Life Cycle Cost	Κοστολόγηση Κύκλου Ζωής
Link	Σύνδεσμος
LNEG	Εθνικό Εργαστήριο Ενέργειας και Γεωλογίας (Πορτογαλίας)
Login	Είσοδος

Market analysis	Ανάλυση Αγοράς
ICLEI – Local Governments for Sustainability	ICLEI - Τοπικές Κυβερνήσεις για τη Βιωσιμότητα
Meet the Buyer/ Meet the Supplier	Γνωριμία αγοραστών/προμηθευτών
Nomenclature of territorial units for statistics (NUTS)	Κοινή Ονοματολογία των Εδαφικών Στατιστικών Μονάδων
OECD	ΟΟΣΑ, Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
Open Day	Ανοιχτή ημερίδα
Password	Κωδικός πρόσβασης
PHW (Public Health Wales)	Υπηρεσία Δημόσιας Υγείας Ουαλίας
Portal	Πύλη (διαδικτυακή)
Private equity firms	Εταιρείες διαχείρισης κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών
Publications Office	Υπηρεσία Εκδόσεων ΕΕ
Queensland Government	Κυβέρνηση του Κουίνσλαντ
Recover	Ανάκτηση
Recycle	Ανακύκλωση
Reduce	Μείωση
Request	Αίτημα (δημιουργία νέου ΕΕΕΣ)
Request for Information	Πρόσκληση Υποβολής Αιτήσεων Συμμετοχής
Request for Quotation	Διαγωνισμός
Response	Απάντηση (απάντηση σε ΕΕΕΣ)
Reuse	Επαναχρησιμοποίηση
Servers	Διακομιστές
Skroutz	Ηλεκτρονική πλατφόρμα συναλλαγών Σκρουτζ
System of Information on Public Market (SIMAP)	Σύστημα Πληροφόρησης για τις Δημόσιες Αγορές
TED (Tenders Electronic Daily)	Συμπλήρωμα της Επίσημης Εφημερίδας της ΕΕ
The Law of Public and Utilities Procurement	Το Δίκαιο των Δημοσίων και Κοινοφελών Συμβάσεων
Ticket	Αίτημα (εισιτήριο)
Username	Όνομα χρήστη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Ο ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΜΙΑΣ ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑΣ ΑΡΧΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥΣ

1.1. Εισαγωγή

1.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου

Ο σκοπός του παρόντος κεφαλαίου είναι η απόκτηση γνώσεων και η βελτίωση των γνώσεων των εκπαιδευόμενων αναφορικά με τον σχεδιασμό και την εκτίμηση των αναγκών της αναθέτουσας αρχής σε σχέση με την κατάρτιση ετήσιου προγραμματισμού προμηθειών και για τη διερεύνηση του τρόπου κάλυψης των αναγκών, αξιοποιώντας τις διαδικασίες ανάθεσης που προβλέπει το θεσμικό πλαίσιο, γνωρίζοντας πώς να επιλέξουν την κατάλληλη διαδικασία και αναγνωρίζοντας τη σημασία των κεντρικών αγορών που διενεργούνται από τις ΕΚΑΑ.

1.1.2. Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του παρόντος κεφαλαίου, οι εκπαιδευόμενοι θα είναι σε θέση να:

- αναγνωρίζουν τη διάρθρωση του ν. 4412/2016, τα τμήματα που αφορούν στις διαδικασίες ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών/υπηρεσιών και τη διάκριση του ν. 4412/2016 σε διατάξεις ανάθεσης, εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων και διατάξεις δικαστικής / προδικαστικής προστασίας
- αναγνωρίζουν τη σημασία της ορθής εκτίμησης των αναγκών της αναθέτουσας αρχής μέσα σε ένα πλαίσιο κατάρτισης προγραμματισμού των δημοσίων συμβάσεων που θα πρέπει να αναθέσουν σε βάθος χρόνου, καθώς και τη σημασία του προγραμματισμού για την έγκαιρη προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών αλλά και για την προσέλκυση οικονομικών φορέων.
- γνωρίζουν πώς αξιολογούνται και ιεραρχούνται οι ανάγκες της αναθέτουσας αρχής βάσει του περιορισμού του διαθέσιμου προϋπολογισμού αλλά όχι βάσει της «ανάγκης» εξάντλησής του.
- αναγνωρίζουν τη σημασία της παρακολούθησης των αποθεμάτων ή των διαθέσιμων συμβασιολογημένων υπηρεσιών.
- γνωρίζουν τις διαδικασίες ανάθεσης που προβλέπονται από το ν. 4412/2016 για την κάλυψη των αναγκών της αναθέτουσας αρχής και πώς να επιλέξουν την κατάλληλη διαδικασία ανάλογα με την περίπτωση.

- αναγνωρίζουν τη σημασία των κεντρικών αγορών που διενεργούνται από τις ΕΚΑΑ για την εθνική οικονομία αλλά και την κατά νόμο υποχρεωτικότητά τους για τις αναθέτουσες αρχές

1.1.3. Σύντομη περιγραφή του κεφαλαίου

Στο παρόν κεφάλαιο γίνεται σύντομη παρουσίαση της δομής του ν. 4412/2016 εστιάζοντας στη διάκριση βιβλίων του νόμου και συνοπτική περιγραφή του περιεχομένου τους, στη διάκριση διατάξεων ενωσιακού και εθνικού δικαίου και στη διάκριση διαδικασιών ανάθεσης, εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων, διατάξεις δικαστικής και προδικαστικής προστασίας. Στη συνέχεια αναλύεται ο τρόπος επίτευξης και η σημασία του έγκαιρου σχεδιασμού και της ορθής εκτίμησης των αναγκών σε μία δημόσια σύμβαση, σε συνάρτηση με τον χρόνο σχεδιασμού του προϋπολογισμού του φορέα, και τα οφέλη αυτών για την αναθέτουσα αρχή, τους οικονομικούς φορείς και το δημόσιο συμφέρον. Αναλύονται επίσης κάποιοι βασικοί κανόνες για τον τρόπο εκτίμησης των αναγκών, που έχει αναδείξει και το Ελεγκτικό Συνέδριο. Τέλος, γίνεται αναφορά στις διαδικασίες ανάθεσης σύμβασης που προβλέπονται στο θεσμικό πλαίσιο, στα πλεονεκτήματα και στα μειονεκτήματα αυτών, καθώς και στο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των κεντρικών αγορών από τις ΕΚΑΑ.

1.2 Η διάρθρωση του ν. 4412/2016 και τα άρθρα που σχετίζονται με την προετοιμασία της διαδικασίας ανάθεσης

1.2.1. Παρουσίαση της δομής του ν. 4412/2016

Το 2014, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ενέκριναν μια νέα δέσμη μέτρων για τις δημόσιες συμβάσεις, η οποία περιλαμβάνει την Οδηγία 2014/24/ΕΕ σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες (κατάργηση της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ) και την Οδηγία 2014/25/ΕΕ σχετικά με τις προμήθειες φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών (κατάργηση της Οδηγίας 2004/17/ΕΚ). Η δέσμη μέτρων για τις δημόσιες συμβάσεις ολοκληρώθηκε με μια νέα οδηγία για τις συμβάσεις παραχώρησης, την Οδηγία 2014/23/ΕΕ, η οποία θεσπίζει το νομικό πλαίσιο για την ανάθεση των συμβάσεων παραχώρησης. Η εν λόγω δέσμη μέτρων είχε σκοπό να διασφαλίσει ότι όλοι οι οικονομικοί φορείς της ΕΕ θα έχουν αποτελεσματική και χωρίς διακρίσεις πρόσβαση στην αγορά της ΕΕ και παροχή μεγαλύτερης βεβαιότητας όσον αφορά τις ισχύουσες νομικές διατάξεις.

Οι διατάξεις του ν. 4412/2016 αποτελούν προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και της

Οδηγίας 89/665/ΕΟΚ. Πριν όμως αναλυθεί η δομή του νόμου αυτού είναι σημαντικό να καθορίσουμε την έννοια της δημόσιας σύμβασης.

Στο κείμενο της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ παρατίθεται ο ορισμός της δημόσιας σύμβασης, ορισμός ο οποίος επαναλαμβάνεται αυτούσιος και στις διατάξεις του ν. 4412/2016.¹ Σύμφωνα με τον σχετικό ορισμό: «ως «δημόσιες συμβάσεις» νοούνται οι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας, οι οποίες συνάπτονται γραπτώς μεταξύ ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων και μιας ή περισσότερων αναθετουσών αρχών και έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την προμήθεια προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών».

Από τον παραπάνω ορισμό φαίνεται ότι οι αντισυμβαλλόμενοι σε μία δημόσια σύμβαση είναι οι αναθέτουσες αρχές και οι οικονομικοί φορείς. Η επαχθής αιτία συνεπάγεται αμοιβαίες υποχρεώσεις για τα συμβαλλόμενα μέρη και ειδικότερα την υποχρέωση του οικονομικού φορέα να παράσχει τα αγαθά, υπηρεσίες ή έργα που αποτελούν το αντικείμενο της σύμβασης και την υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να καταβάλει ως αντιπαροχή, οικονομικό αντάλλαγμα στον οικονομικό φορέα. Επίσης, ο έγγραφος τύπος της συμφωνίας είναι προαπαιτούμενο στοιχείο της δημόσιας σύμβασης.

Οι αρχές που ορίζονται διέπουν όλα τα στάδια των δημοσίων συμβάσεων περιγράφονται στο άρθρο 18 του ν.4412/2016 (άρθρο 18 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) και είναι οι εξής:

Διαφάνεια – Αναλογικότητα – Αμοιβαία αναγνώριση – Ίση μεταχείριση – Προστασία του δημοσίου συμφέροντος – Προστασία των δικαιωμάτων των ιδιωτών – Ελευθερία του ανταγωνισμού – Προστασία του περιβάλλοντος – Βιώσιμη και αειφόρος ανάπτυξη – Συμμόρφωση με την περιβαλλοντική, κοινωνικοασφαλιστική και εργατική νομοθεσία.

Οι δημόσιες συμβάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4412/2016, διακρίνονται, με βάση το αντικείμενο τους, ως εξής:

Α) Συμβάσεις προμηθειών: έχουν ως αντικείμενο την αγορά, τη χρηματοδοτική μίσθωση, τη μίσθωση ή τη μίσθωση-πώληση, με ή χωρίς δικαίωμα αγοράς, προϊόντων. Μια σύμβαση προμηθειών μπορεί να περιλαμβάνει, παρεμπιπτόντως, εργασίες τοποθέτησης και εγκατάστασης²,

Β) Συμβάσεις υπηρεσιών: έχουν ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών εκτός από τις υπηρεσίες που αφορούν στην εκπόνηση μελετών και στην παροχή τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών³,

Γ) Συμβάσεις μελετών και τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών: έχουν ως αντικείμενο την εκπόνηση μελετών και την παροχή τεχνικών

¹ άρθρο 2 παρ. 1 περ. 5 του ν. 4412/2016 (αντίστοιχο άρθρο 2 παρ. 1 περ. 5 Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

² ν. 4412/2016, άρθρο 2 παρ. 1 περ. 8

³ ν. 4412/2016, άρθρο 2 παρ. 1 περ. 9

και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, οι οποίες συνδέονται με την εκτέλεση έργου, ή τον χωρικό σχεδιασμό, όταν οι μελέτες δεν εκπονούνται και οι υπηρεσίες δεν παρέχονται από το προσωπικό της αναθέτουσας αρχής⁴

Σημειώνεται ότι στις διατάξεις των Οδηγιών κάτω από τον ορισμό «συμβάσεις υπηρεσιών» περιλαμβάνονται όλες οι υπηρεσίες, ανεξάρτητα από το ειδικότερο αντικείμενό τους, ενώ στις διατάξεις του ν. 4412/2016 ο παραπάνω διαχωρισμός έχει πρακτική σημασία για τις αναθέτουσες αρχές, καθώς ακολουθούνται διαφορετικοί διαδικαστικοί κανόνες ανάθεσης και εκτέλεσης, ανάλογα με την ένταξη μίας υπηρεσίας στη μία ή στην άλλη περίπτωση.

Δ) Συμβάσεις έργων: έχουν ως αντικείμενο, α) την εκτέλεση ή συγχρόνως τη μελέτη και την εκτέλεση εργασιών που αφορούν μία από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο Παράρτημα ΙΙ του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016 (ιδίως εργασίες πολιτικού μηχανικού, κατασκευές, κατεδαφίσεις, υδραυλικές, ηλεκτρολογικές, μηχανολογικές εργασίες κ.λπ.), β) την εκτέλεση ή συγχρόνως τη μελέτη και την εκτέλεση έργου, και γ) την υλοποίηση, με οποιαδήποτε μέσα, έργου ανταποκρινόμενου στις απαιτήσεις που ορίζει η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας που ασκεί αποφασιστική επιρροή στο είδος ή τη μελέτη του έργου⁵.

Ως «έργο» νοείται το αποτέλεσμα ενός συνόλου δομικών εργασιών ή εργασιών μηχανικού, το οποίο επαρκεί καθαυτό για την επιτέλεση οικονομικής ή τεχνικής λειτουργίας.⁶

Οι αναθέτουσες αρχές καλούνται συχνά να αναθέσουν συμβάσεις, οι οποίες περιέχουν στοιχεία από περισσότερα είδη συμβάσεων (προμήθειες και υπηρεσίες/ έργο και προμήθειες/ έργο και υπηρεσίες). Οι συμβάσεις αυτές χαρακτηρίζονται ως «μεικτές συμβάσεις», ακριβώς γιατί ενσωματώνουν στοιχεία και χαρακτηριστικά περισσότερων ειδών συμβάσεων. Στις διατάξεις του άρθρου 4 του ν.4412/2016 περιλαμβάνονται οι κανόνες για το νομικό καθεστώς των μεικτών συμβάσεων. Οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο δύο ή περισσότερα είδη συμβάσεων (έργα, υπηρεσίες ή προμήθειες) ανατίθενται, σύμφωνα με τις διατάξεις που εφαρμόζονται στο είδος της σύμβασης που χαρακτηρίζει το κύριο αντικείμενο της σχετικής σύμβασης. Στην περίπτωση μεικτών συμβάσεων που αποτελούνται εν μέρει από κοινωνικές υπηρεσίες και άλλες υπηρεσίες και εν μέρει από άλλες υπηρεσίες ή μεικτών συμβάσεων που αποτελούνται εν μέρει από υπηρεσίες και εν μέρει από προμήθειες, το κύριο αντικείμενο καθορίζεται, σύμφωνα με το ποια από τις εκτιμώμενες αξίες των αντίστοιχων υπηρεσιών ή προμηθειών είναι η υψηλότερη. Στο άρθρο 4 του ν.4412/2016 γίνεται αναφορά και σε κάποιες ειδικότερες περιπτώσεις μεικτών συμβάσεων που, εν μέρει, εμπίπτουν στο Βιβλίο Ι (κλασική Οδηγία) και, εν

⁴ ν. 4412/2016, άρθρο 2 παρ. 1 περ. 7α

⁵ ν. 4412/2016, άρθρο 2 παρ. 1 περ.6

⁶ ν. 4412/2016, άρθρο 2 παρ. 1 περ. 7

μέρει, στο Βιβλίο II του ν. 4412/2016 (Τομεακή Οδηγία / τομείς κοινής ωφέλειας) ή εν μέρει στο Βιβλίο I του ν. 4412/2016 και εν μέρει στις διατάξεις του ν. 4413/2016 (Α' 148) που αφορά σε συμβάσεις παραχώρησης.

Ο ν. 4412/2016 διαρθρώνεται σε πέντε Βιβλία:

Βιβλίο I : ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΟΔΗΓΙΑ 2014/24/ΕΕ)

Βιβλίο II : ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ, ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΕΞΑΙΡΟΥΜΕΝΩΝ ΤΟΜΕΩΝ (ΟΔΗΓΙΑ 2014/25/ΕΕ)

Βιβλίο III: ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Βιβλίο IV: ΕΝΝΟΜΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΝΑΨΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Βιβλίο V: ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Στα Βιβλία αυτά περιλαμβάνονται οι κανόνες που πρέπει να διέπουν τις δημόσιες συμβάσεις όλων των ειδών (προμήθειες / υπηρεσίες / έργα), από τη φάση του σχεδιασμού και της προετοιμασίας τους μέχρι και την ολοκλήρωση της εκτέλεσης τους. Συγκεκριμένα, περιλαμβάνονται κανόνες για :

- τις διαδικασίες προγραμματισμού και σύναψης δημοσίων συμβάσεων και διαγωνισμών μελετών του **Βιβλίου I (άρθρα 2 έως 221Α)** - ενσωμάτωση Οδηγίας 2014/24/ΕΕ (κλασσική Οδηγία)
- τις διαδικασίες προγραμματισμού και σύναψης συμβάσεων και διαγωνισμών μελετών του **Βιβλίου II (άρθρα 2 και 222 έως 338)** - ενσωμάτωση Οδηγίας 2014/25/ΕΕ (Τομεακή Οδηγία για τους εξαιρούμενους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών)
- τη Διακυβέρνηση - **Βιβλίο III (άρθρα 339 έως 344)**, που αποτελείται από κοινές διατάξεις και για τις δύο Οδηγίες.
- την έννομη προστασία κατά το προσυμβατικό στάδιο - **Βιβλίο IV (άρθρα 345 έως 374)**
- μεταβατικές διατάξεις, καταργούμενες διατάξεις και διατάξεις ως προς την έναρξη ισχύος - **Βιβλίο V (άρθρα 375 έως 379)**

Οι διατάξεις του ν.4412/2016 εφαρμόζονται σε όλες τις συμβάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του και ανεξάρτητα από το αντικείμενο της σύμβασης (προμήθειες/ υπηρεσίες/έργα), την εκτιμώμενη αξία τους (άνω ή κάτω των ορίων) και τη φύση της

αναθέτουσας αρχής (κρατικές αρχές - αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης - οργανισμοί δημοσίου δικαίου), εκτός από τις περιπτώσεις που ρητά ορίζεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις του.

Η διάκριση των διατάξεων του ν. 4412/2016, που αφορούν στην προετοιμασία, στην ανάθεση και στην εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων, σε Βιβλίο I και Βιβλίο II σχετίζεται με το είδος της δραστηριότητας που θα καλύψει η δημόσια σύμβαση. Όταν η κύρια δραστηριότητα του φορέα ή τα έργα, προμήθειες ή υπηρεσίες προορίζονται για την εκτέλεση δραστηριοτήτων στον τομέα της ενέργειας (φυσικό αέριο, θερμότητα, ηλεκτρισμός), του ύδατος, των υπηρεσιών μεταφορών, των λιμένων και αερολιμένων, και των ταχυδρομικών υπηρεσιών⁷, τότε εφαρμόζεται το Βιβλίο II. Στο πλαίσιο του παρόντος εκπαιδευτικού υλικού αναλύονται οι διατάξεις του Βιβλίου I.

Το **Βιβλίο I στο Μέρος Α' «Πεδίο εφαρμογής, γενικές αρχές και κανόνες» (άρθρα 3 έως 128)** περιλαμβάνει διατάξεις για τον σχεδιασμό, την προετοιμασία και τη διενέργεια των διαδικασιών ανάθεσης ανεξάρτητα από το είδος της σύμβασης (προμήθεια /υπηρεσία/ έργο). Στο **Μέρος Β' «Κανόνες εκτέλεσης»** περιλαμβάνονται οι διατάξεις που αφορούν στην εκτέλεση μίας σύμβασης, ήτοι οι γενικοί κανόνες (άρθρα 129 έως 133) και το **Κεφάλαιο II «Ειδικοί κανόνες ανά είδος σύμβασης»** όπου διαχωρίζονται οι κανόνες εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων έργων (άρθρα 134 έως 181), δημοσίων συμβάσεων μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών (άρθρα 182 έως 199) και δημοσίων συμβάσεων προμήθειας αγαθών και παροχής γενικών υπηρεσιών (άρθρα 200 έως 220). Στο **Μέρος Γ' «Όργανα Διενέργειας Διαδικασιών Σύναψης Συμβάσεων»** βρίσκονται τα δύο πολύ σημαντικά άρθρα 221 και 221Α για τα γνωμοδοτικά και τα αποφαινόμενα όργανα.

Τέλος, οι διατάξεις για την προδικαστική και τη δικαστική προστασία για όλα τα είδη συμβάσεων (προμήθειες, υπηρεσίες, έργα) συγκεντρώνονται στο **Βιβλίο IV** (άρθρα 345 έως 374), όπου αναλύονται οι κανόνες για την προσφυγή ενώπιον της Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων και ενώπιον των Δικαστηρίων.

1.2.2. Βασικά άρθρα του ν. 4412/2016 που αφορούν στην προετοιμασία της ανάθεσης μιας δημόσιας σύμβασης

Για την προετοιμασία της ανάθεσης μίας δημόσιας σύμβασης, τα όργανα των αναθετουσών αρχών είναι απαραίτητο να γνωρίζουν τους γενικούς κανόνες που διέπουν όλα τα στάδια της ανάθεσης, ήτοι:

□ [ΤΙΤΛΟΣ 2 ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ](#)

[Άρθρο 18](#) - Αρχές εφαρμοζόμενες στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων (άρθρο 18 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

[Άρθρο 19](#) - Οικονομικοί φορείς (άρθρο 19 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

⁷ ν. 4412/2016 άρθρα 222, 228-234.

[Άρθρο 20](#) - Συμβάσεις ανατιθέμενες κατ' αποκλειστικότητα (άρθρο 20 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

[Άρθρο 21](#) - Εχεμύθεια (άρθρο 21 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

[Άρθρο 22](#) - Κανόνες που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες (άρθρο 22 παράγραφοι 1- 5 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

[Άρθρο 23](#) - Ονοματολογίες (άρθρο 23 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

[Άρθρο 24](#) - Συγκρούσεις συμφερόντων (άρθρο 24 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

Θα πρέπει, επίσης, να γνωρίζουν τους διαφορετικούς τύπους διαδικασιών ανάθεσης που προβλέπονται στον ν.4412/2016 και που μπορούν να αξιοποιήσουν με βάση τα χαρακτηριστικά τους, ήτοι:

□ [ΤΜΗΜΑ Ι ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ](#)

[Άρθρο 25](#) - Δικαιούμενοι συμμετοχής - Προϋποθέσεις που σχετίζονται με τη ΣΔΣ και άλλες διεθνείς συμφωνίες (άρθρο 25 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

[Άρθρο 26](#) - Επιλογή των διαδικασιών (άρθρο 26 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

[Άρθρο 27](#) - Ανοικτή διαδικασία (άρθρο 27 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

[Άρθρο 28](#) - Κλειστή διαδικασία (άρθρο 28 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

[Άρθρο 29](#) - Ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση (άρθρο 29 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

[Άρθρο 30](#) - Ανταγωνιστικός διάλογος (άρθρο 30 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

[Άρθρο 31](#) - Σύμπραξη καινοτομίας (άρθρο 31 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

[Άρθρο 32](#) - Προσφυγή στη διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση (άρθρο 32 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

[Άρθρο 32Α](#) - Ρύθμιση ζητημάτων προσφυγής σε διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση

Επιπρόσθετα, θα πρέπει να γνωρίζουν ποιες τεχνικές και ποια εργαλεία παρέχονται από τον ν.4412/2016 για ηλεκτρονικές και συγκεντρωτικές διαδικασίες σύναψης συμβάσεων, δηλαδή:

□ [ΤΜΗΜΑ ΙΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΣΥΝΑΨΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ](#)

[ΕΝΟΤΗΤΑ 1 ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΜΕΣΑ ΣΥΝΑΨΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ](#)

[Άρθρο 33](#) - Δυναμικά συστήματα αγορών (άρθρο 34 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

[Άρθρο 34](#) - Ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί - Εξουσιοδοτική διάταξη (άρθρο 35 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

[Άρθρο 35](#) - Ηλεκτρονικοί κατάλογοι (άρθρο 36 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

[ΕΝΟΤΗΤΑ 2 ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ](#)

[Άρθρο 36](#) - Υποχρέωση χρήσης – Λειτουργία ΕΣΗΔΗΣ - Εξουσιοδοτική διάταξη

[Άρθρο 37](#) - Πολιτική ασφαλείας ΕΣΗΔΗΣ (άρθρο 22 παρ. 6 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

[Άρθρο 38](#) - Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.) - Εξουσιοδοτικές διατάξεις

ΕΝΟΤΗΤΑ 3 ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΣΥΝΑΨΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

[Άρθρο 39](#) - Συμφωνίες-πλαίσιο (άρθρο 33 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

[Άρθρο 40](#) - Κεντρικές δραστηριότητες αγορών και κεντρικές αρχές αγορών (ΚΑΑ) (άρθρο 37 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

[Άρθρο 41](#) - Εθνικές Κεντρικές Αρχές Αγορών και προγραμματισμός δημοσίων συμβάσεων - Εξουσιοδοτική διάταξη

[Άρθρο 42](#) - Περιστασιακές από κοινού διαδικασίες σύναψης συμβάσεων (άρθρο 38 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

[Άρθρο 43](#) - Διαδικασίες σύναψης συμβάσεων με αναθέτουσες αρχές από διαφορετικά κράτη μέλη

Τέλος, ειδικότερα για το στάδιο της προετοιμασίας της διαδικασίας σύναψης μίας δημόσιας σύμβασης στην Ενότητα 1 του ν. 4412/2016 περιλαμβάνονται τα εξής άρθρα:

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

- [Άρθρο 44](#) - Τεχνική επάρκεια αναθετουσών αρχών στις δημόσιες συμβάσεις έργων και μελετών
- [Άρθρο 45](#) - Συγκρότηση και τήρηση φακέλου δημόσιας σύμβασης - Εξουσιοδοτική διάταξη (άρθρα 83 παρ.6 και 84 παρ.2 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)
- [Άρθρο 46](#) - Προκαταρκτικές διαβουλεύσεις της αγοράς - Εξουσιοδοτική διάταξη (άρθρο 40 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)
- [Άρθρο 47](#) - Κανόνες για τη διενέργεια προκαταρκτικών διαβουλεύσεων της αγοράς
- [Άρθρο 48](#) - Προηγούμενη εμπλοκή υποψηφίων ή προσφερόντων (άρθρο 41 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)
- [Άρθρο 49](#) - Επάρκεια προϋπολογισμού, ωριμότητα, μελέτες
- [Άρθρο 50](#) - Δημόσιες συμβάσεις έργων με αξιολόγηση μελέτης - Εξουσιοδοτική διάταξη
- [Άρθρο 51](#) - Συμβάσεις μελετών για τον προσδιορισμό τεχνικής λύσης
- [Άρθρο 52](#) - Σκοπιμότητα σύναψης δημόσιας σύμβασης παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών
- [Άρθρο 53](#) - Περιεχόμενο εγγράφων της σύμβασης - Εξουσιοδοτική διάταξη
- [Άρθρο 54](#) - Τεχνικές προδιαγραφές (άρθρο 42 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) - Εξουσιοδοτική διάταξη
- [Άρθρο 55](#) - Σήματα (άρθρο 43 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

- [Άρθρο 56](#) - Εκθέσεις δοκιμών, πιστοποίηση και άλλα αποδεικτικά μέσα (άρθρο 44 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)
- [Άρθρο 57](#) - Εναλλακτικές προσφορές (άρθρο 45 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)
- [Άρθρο 58](#) - Υπεργολαβία (άρθρο 71 παρ. 2 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)
- [Άρθρο 59](#) - Υποδιαίρεση συμβάσεων σε τμήματα (άρθρο 46 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)
- [Άρθρο 60](#) - Καθορισμός προθεσμιών (άρθρο 47 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

1.3 Σχεδιασμός και εκτίμηση αναγκών αναθέτουσας αρχής – Κατάρτιση ετήσιου προγραμματισμού

1.3.1 Η σημασία του σχεδιασμού και της εκτίμησης των αναγκών της αναθέτουσας αρχής.

Το πρώτο βήμα που πρέπει να κάνει μια αναθέτουσα αρχή προτού δρομολογήσει μια διαδικασία ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων είναι να εξετάσει ποια είναι η ανάγκη την οποία θα ικανοποιήσει η σχετική διαδικασία⁸. Η ανάγκη για την ανάθεση μίας δημόσιας σύμβασης είναι απόρροια της έλλειψης δυνατότητας της αναθέτουσας αρχής να παράξει τα αναγκαία αγαθά, υπηρεσίες ή έργα με ίδια μέσα ή ίδιους πόρους, προκειμένου να επιτελέσει αποτελεσματικά τις αρμοδιότητές της χάριν του δημοσίου συμφέροντος. Συνεπώς, κάθε αναθέτουσα αρχή θα πρέπει να μπορεί να αιτιολογεί δεόντως μια διαδικασία ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων επικαλούμενη την ικανοποίηση συγκεκριμένης ανάγκης ή τους λόγους για τους οποίους η εν λόγω διαδικασία θεωρείται απαραίτητη προκειμένου να μπορεί να ασκήσει τις αρμοδιότητές της.

Συχνά, η απόφαση σχετικά με το ποιο είναι το αντικείμενο μιας σύμβασης λαμβάνεται βιαστικά, χωρίς να προσδιορίζονται δεόντως οι λόγοι για τους οποίους είναι απαραίτητη η σύμβαση και σε τι αποσκοπεί. Το αποτέλεσμα είναι τα παρεχόμενα έργα, αγαθά ή υπηρεσίες να μην σχετίζονται, εν μέρει ή καθόλου, με την ανάγκη την οποία υποτίθεται ότι προορίζονταν να ικανοποιήσουν. Αυτό έχει ως συνέπεια τη μη αποδοτική χρήση των δημοσίων πόρων, την ανεπαρκή σχέση ποιότητας/τιμής και τελικά τη βλάβη του δημοσίου συμφέροντος

Για την ορθή εκτίμηση της ανάγκης είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η έννοια της «ανάγκης», δεν είναι το προϊόν ή η υπηρεσία που επιθυμούμε να αποκτήσουμε, αλλά ο πόρος, δηλαδή το αγαθό, η υπηρεσία ή το έργο που είναι απαραίτητο προκειμένου να επιτευχθεί ένας στόχος ή να διεξαχθεί μια δραστηριότητα. Για παράδειγμα, όταν οι αναθέτουσες αρχές επεξηγούν το σκεπτικό τους δεν θα πρέπει να ξεκινούν με τη φράση «επιθυμούμε να αγοράσουμε έναν εκτυπωτή» αλλά μάλλον με τη φράση

⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Εγγραφο Καθοδήγησης για Επαγγελματίες για την αποφυγή των συχνότερων σφαλμάτων κατά τις δημόσιες συμβάσεις που χρηματοδοτούνται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία», Φεβρουάριος 2018

«χρειάζεται να μπορούμε να εκτυπώσουμε». Σε αυτή την περίπτωση, η λειτουργία της εκτύπωσης μπορεί να επιτευχθεί μέσω επιλογών διαφορετικών από την προμήθεια ενός καινούριου εκτυπωτή, για παράδειγμα, μέσω της κοινής χρήσης ενός εκτυπωτή με άλλες υπηρεσιακές μονάδες ή μέσω της μίσθωσης ή της χρηματοδοτικής μίσθωσης ενός εκτυπωτή από εξωτερική επιχείρηση. Όλες οι εν λόγω εναλλακτικές λύσεις πρέπει να λαμβάνονται υπόψη πριν από την έναρξη της διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης.

Το στάδιο του σχεδιασμού μίας δημόσιας σύμβασης και της εκτίμησης των αναγκών της αναθέτουσας αρχής είναι επίσης εξαιρετικά σημαντικό για την αξιοποίηση του στρατηγικού χαρακτήρα των δημοσίων συμβάσεων, εφαρμόζοντας οριζόντιες πολιτικές με περιβαλλοντικό και κοινωνικό αντίκτυπο. Οι Ευρωπαϊκές Οδηγίες για τις Δημόσιες Συμβάσεις (Οδηγίες 2014/24/ΕΕ, 2014/25/ΕΕ, 2014/23/ΕΕ και ν.4412/2016) παροτρύνουν τις αναθέτουσες αρχές να ενσωματώνουν περιβαλλοντικά και κοινωνικά κριτήρια που σχετίζονται με το αντικείμενο της σύμβασης, να συνυπολογίζουν το κόστος του κύκλου ζωής αυτού και να αξιοποιούν πρότυπα συστήματα ποιότητας και περιβαλλοντικής διαχείρισης ως κριτήριο επιλογής, με απαραίτητη προϋπόθεση τη διασφάλιση των αρχών των Δημοσίων Συμβάσεων. Οι μεγαλύτερες ευκαιρίες για τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και τη μεγιστοποίηση των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων εντός του κύκλου ζωής του αντικειμένου της σύμβασης βρίσκονται στα αρχικά στάδια σύναψης συμβάσεων. Επομένως, κατά τον σχεδιασμό μίας δημόσιας σύμβασης, ο οποίος περιλαμβάνει την ορθή εκτίμηση των αναγκών, οι αναθέτουσες αρχές έχουν την ευκαιρία να διαβουλευτούν με τους τελικούς χρήστες, να «τσεκάρουν την αποθήκη», να συγκεντρώσουν τις πραγματικές ανάγκες και να εξετάσουν εάν το ενδεχόμενο παροχής υπηρεσίας αντί προμήθειας προϊόντων είναι μία πιο βιώσιμη εναλλακτική⁹. Στη συνέχεια μπορούν να ενσωματώσουν τις κατάλληλες απαιτήσεις σχεδιασμού, κατασκευής και λειτουργίας ως πράσινα κριτήρια στις τεχνικές προδιαγραφές και στο κριτήριο ανάθεσης ώστε το αντικείμενο της σύμβασης:

- να έχει κατά το δυνατόν μεγαλύτερη διάρκεια ζωής μέσω της παρεχόμενης εγγύησης και διαθεσιμότητας ανταλλακτικών,
- να μπορεί να επισκευαστεί και να επαναχρησιμοποιηθεί, και
- όταν αυτό δεν θα είναι πια εφικτό να μπορεί να ανακυκλωθεί μέσα από ένα σχήμα διαχείρισης αποβλήτων που θα μπορούσε να προσφέρει και ο ανάδοχος.
- αυτό το σχήμα θα μπορούσε να περιλαμβάνει τη δυνατότητα ανάκτησης της ενέργειας για όσα υλικά δεν είναι δυνατή η ανακύκλωση αυτών, καθώς και ένα σχήμα απόρριψης των υπόλοιπων υλικών.

⁹ Α. Ζαχαροπούλου, Ε. Αναστοπούλου, «Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις – Πρακτικός Οδηγός», Νομική Βιβλιοθήκη, 2024, ISBN 978-618-08-0480-5

Ιεράρχηση επιλογών

Εικόνα 1: Σχηματική αποτύπωση της ιεράρχησης των επιλογών

Πολλά από τα κριτήρια της ΕΕ για τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις είναι κυκλικά κριτήρια που εφαρμόζουν την προαναφερόμενη ιεράρχηση, και το ίδιο ισχύει για πολλά από τα κριτήρια απονομής οικολογικών σημάτων.

Ένα παράδειγμα εφαρμογής των ανωτέρω είναι η περίπτωση της δημόσιας σύμβασης για έπιπλα γραφείου της Υπηρεσίας Δημόσιας Υγείας της Ουαλίας (PHW)¹⁰. Κατά τη διάρκεια του 2016, η PHW μετεγκαταστάθηκε από αρκετά μικρότερα περιφερειακά γραφεία σε όλη την Ουαλία σε ένα νέο μεγάλο ανοιχτό γραφείο στο Κάρντιφ (επιφάνειας 51.000 πόδια σε 4 ορόφους), ενσωματώνοντας τη μεταφορά περίπου 500 υπαλλήλων. Για να επιτευχθεί αυτό, η PHW υιοθέτησε μια νέα και καινοτόμο προσέγγιση στην προμήθεια εξοπλισμού γραφείου, επίπλων και δαπέδων, χρησιμοποιώντας όσο το δυνατόν περισσότερο επαναχρησιμοποιημένο και επισκευασμένο εξοπλισμό και προϊόντα. Ο ανάδοχος έπρεπε, κατά τον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, να χρησιμοποιήσει τα υπάρχοντα έπιπλα γραφείου επισκευάζοντας τα, όπου ήταν απαραίτητο, και ανακατασκευάζοντας τα, δηλαδή προσθέτοντας σε αυτά νέα στοιχεία ανάλογα με τις ανάγκες. Η άσκηση βασίστηκε σε μια συνεργατική προσέγγιση για την εξασφάλιση ενός απαιτούμενου αποτελέσματος, παρά σε έναν λεπτομερή προσδιορισμό των αριθμών και των αναγκών, με τους οικονομικούς φορείς να καλούνται να υποβάλουν προσφορές οι οποίες, με διάφορα μέσα, θα ικανοποιούσαν τις ανάγκες σχεδιασμού και προμήθειας του πελάτη. Περίπου 2.563

¹⁰ An Inspirational & Collaborative Workplace for Public Health Wales, <https://wrapcymru.org.uk/resources/case-study/inspirational-collaborative-workplace-public-health-wales>

αντικείμενα χρησιμοποιήθηκαν στη σύμβαση αυτή: το 45% αυτών επαναχρησιμοποιήθηκαν, το 49% επιδιορθώθηκαν / ανακατασκευάστηκαν και μόνο το 6% των ειδών προέρχονταν από νέο απόθεμα.

Η ορθή εκτίμηση των αναγκών είναι απαραίτητη για τον καθορισμό του αντικειμένου της σύμβασης, της απαιτούμενης ποσότητας, του χρόνου παράδοσης, και της διάρκειας της σύμβασης και για την εκτίμηση της αξίας αυτής. Συνοπτικά, η κύρια διαδικασία που θα πρέπει να έχουν υπόψη τους οι αναθέτουσες αρχές είναι η ακόλουθη:

1. Προσδιορισμός της ανάγκης σε συνεργασία με τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη.
2. Επιλογή της διαδικασίας.
3. Κατάρτιση των τεχνικών προδιαγραφών

Πιθανά ερωτήματα που μπορούν να συμβάλουν στον προσανατολισμό των συζητήσεων προς την κατεύθυνση της ανάλυσης της ανάγκης είναι τα εξής^{11 12}:

- ✓ Ποια είναι η ανάγκη μου; Ποια είναι η λειτουργία που λείπει;
- ✓ Για ποιους φορείς γίνεται η προμήθεια και ποιος χρειάζεται τα αγαθά ή τις υπηρεσίες;
- ✓ Πώς τα αγαθά ή οι υπηρεσίες θα ωφελήσουν τους πελάτες και τους τελικούς χρήστες, τώρα και στο μέλλον;
- ✓ Σε ποιες γεωγραφικές περιοχές / τοποθεσίες χρειάζονται τα αγαθά ή τις υπηρεσίες;
- ✓ Διαθέτουμε ανθρώπινους ή/και τεχνικούς πόρους στο εσωτερικό του οργανισμού;
- ✓ Μπορούμε να ικανοποιήσουμε την ανάγκη χωρίς να δρομολογήσουμε διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης; Παρότι συχνά παραμελούνται, οι πιθανές εναλλακτικές λύσεις ως προς τη διαδικασία ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων θα πρέπει να λαμβάνονται προσεκτικά υπόψη και να αποτελούν αντικείμενο δέουσας σύγκρισης.
- ✓ Έχουμε αναλύσει διαφορετικούς τρόπους ικανοποίησης των προσδιορισθεισών αναγκών; Μπορούμε να αγοράσουμε, να εκμισθώσουμε, να μισθώσουμε το στοιχείο ή την υπηρεσία, ή να δημιουργήσουμε μια

¹¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έγγραφο Καθοδήγησης για Επαγγελματίες, βλ. υποσημ. 1.

¹² Government of South Australia, Procurement Services SA, “Needs Analysis Guideline”, version 1.3, Effective: 27.05.2024

σύμπραξη δημόσιου-ιδιωτικού τομέα προκειμένου να αποκτήσουμε αυτό που επιθυμούμε να προμηθευτούμε;

- ✓ Ποια είναι τα τελικά αποτελέσματα που επιθυμούμε να επιτύχουμε;
- ✓ Είναι πράγματι απαραίτητο να αγοράσουμε τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, ή συνδυασμό αυτών; Ποια στοιχεία είναι υποχρεωτικά και ποια προαιρετικά; Είναι ο αριθμός/εύρος των στοιχείων πράγματι απαραίτητος ή ένας μικρότερος αριθμός/εύρος αυτών θα ήταν επίσης επαρκής;
- ✓ Ποια είναι η παράμετρος κρίσιμης σημασίας για να ικανοποιηθεί η ανάγκη;
- ✓ Είναι ορθότερο να αγοράσουμε έτοιμες λύσεις ή οι ανάγκες μας ικανοποιούνται μόνο μέσω εξατομικευμένης λύσης;
- ✓ Μήπως είναι χρήσιμο να διεξάγουμε διάλογο με την επιχειρηματική κοινότητα;
- ✓ Ποιες είναι οι πιθανές περιβαλλοντικές επιπτώσεις της εν λόγω αγοράς;
- ✓ Ποιες είναι οι πιθανές κοινωνικές επιπτώσεις της εν λόγω αγοράς;
- ✓ Απαιτείται για την πραγματοποίηση της συγκεκριμένης αγοράς η υιοθέτηση καινοτόμου προσέγγισης προκειμένου να αποκτηθεί μια εξατομικευμένη λύση η οποία δεν διατίθεται ήδη στην αγορά;

Υπάρχουν τρεις διαφορετικές προσεγγίσεις για τον ορισμό των αναγκών και τη λήψη αποφάσεων¹³. Στην πρώτη προσέγγιση οι ανάγκες καθορίζονται από τους τελικούς χρήστες, στους οποίους μπορεί να περιλαμβάνονται πολίτες και μέλη της κοινότητας. Στη δεύτερη προσέγγιση, η ανάλυση αναγκών θεωρείται ως διαδικασία που απαιτεί τεχνική εμπειρογνομosύνη και οι ανάγκες καθορίζονται και αξιολογούνται από επαγγελματίες, όπως προσωπικό δημόσιων αρχών, εξωτερικούς συμβούλους ή επαγγελματίες έρευνας και αξιολόγησης. Η τρίτη προσέγγιση, που θεωρείται η περισσότερο αποτελεσματική, συνδυάζει τις δύο πρώτες προσεγγίσεις, επιδιώκοντας να φέρει σε επαφή επαγγελματίες και τελικούς χρήστες. Στους τελικούς χρήστες παρέχονται πόροι για τη λήψη πιο ενημερωμένων αποφάσεων και, μέσω της συνεργασίας, οι επαγγελματίες αποκτούν μια πιο ενημερωμένη και ευαίσθητη κατανόηση των ζητημάτων και των αναγκών.

1.3.2 Τα οφέλη του προγραμματισμού στις δημόσιες συμβάσεις

Ο έγκαιρος προγραμματισμός των δημοσίων συμβάσεων δίνει τη δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή να συμπεριλάβει έγκαιρα τις απαραίτητες δαπάνες στην κατάρτιση του προϋπολογισμού και στην έγκριση αυτού, δεδομένου ότι ο ετήσιος

¹³ *Ibid.*

προγραμματισμός των δημοσίων συμβάσεων του επομένου οικονομικού έτους προηγείται της κατάρτισης του ετήσιου προϋπολογισμού αυτού.

Επιπλέον ο έγκαιρος προγραμματισμός των δημοσίων συμβάσεων παρέχει στην αναθέτουσα αρχή τον απαιτούμενο χρόνο σχεδιασμού μίας δημόσιας σύμβασης, ιδιαίτερα όταν απαιτείται ενδελεχής και πολύπλευρη έρευνα αγοράς, αποκομίζοντας τα οφέλη αυτής της διαδικασίας¹⁴. Επίσης δίνεται στην αναθέτουσα αρχή το απαραίτητο χρονικό διάστημα για να επιλέξει διαδικασίες ανάθεσης που χρήζουν περισσότερου χρόνου προετοιμασίας και υλοποίησης, προσφέρουν όμως κατά περίπτωση τις καλύτερες δυνατές λύσεις για την κάλυψη των αναγκών (συμφωνίες πλαίσιο, δυναμικά συστήματα αγορών, ανταγωνιστικό διάλογο, ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, σύμπραξη καινοτομίας). Ταυτόχρονα δίνεται περισσότερος χρόνος στους οικονομικούς φορείς να προετοιμαστούν για την υποβολή προσφορών και διευρύνεται ο ανταγωνισμός.

Ο προγραμματισμός των δημοσίων συμβάσεων είναι εξαιρετικά σημαντικός και για έναν ακόμα λόγο: την αποφυγή της προσχηματικής επίκλησης απρόβλεπτων περιστάσεων για την προσφυγή σε διαδικασίες ανάθεσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση με επίκληση του κατεπείγοντος. Η έννοια των απρόβλεπτων περιστάσεων έχει ερμηνευτεί εξαντλητικά από τα εθνικά δικαστήρια και σύμφωνα με τη νομολογία αυτών, ως απρόβλεπτες περιστάσεις νοούνται τα έκτακτα και ασυνήθιστα γεγονότα, που αντικειμενικά δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν σύμφωνα με τους κανόνες και τα διδάγματα της ανθρώπινης πείρας και λογικής, είναι δε ανεξάρτητα της βούλησης της αναθέτουσας αρχής και δεν πρέπει να απορρέουν από έλλειψη προγραμματισμού και επιμέλειας αυτής.

Τέλος, ο προγραμματισμός των δημοσίων συμβάσεων που προτίθεται να αναθέσει μία αναθέτουσα αρχή κατά το επόμενο χρονικό διάστημα είναι μία πολύ σημαντική λειτουργία για την αναθέτουσα αρχή, με την έννοια ότι επιτρέπει, σε επίπεδο σχεδιασμού, να ιεραρχηθούν χρονικά οι προτεραιότητες που θέτει η αναθέτουσα αρχή για τη διενέργεια δαπανών που θα καλύψουν τις ανάγκες τους. Είναι πολύ σπάνιο φαινόμενο, οι διαθέσιμοι οικονομικοί πόροι να επαρκούν για την κάλυψη όλων των αναγκών μίας αναθέτουσας αρχής (αρχή της σπανιότητας των πόρων) και συνεπώς, με τον προγραμματισμό θα πρέπει να δίνεται η απαραίτητη προτεραιότητα στις σημαντικότερες από τις ανάγκες της αναθέτουσας αρχής.

Εκτενής αναφορά στη σημασία του προγραμματισμού των δημοσίων συμβάσεων γίνεται στο Κεφάλαιο 3 του παρόντος.

¹⁴ Βλ. Κεφάλαιο 3 του παρόντος

1.3.3 Η κατάρτιση του προγραμματισμού σε συνάρτηση με το χρόνο σχεδιασμού του προϋπολογισμού

Σημειώνεται ότι σε επίπεδο εθνικής έννομης τάξης, θεμελιώδη νομική βάση της δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας αποτελεί ο ν.4270/2014 (Α' 143), δυνάμει του οποίου η γενική διαχείριση των δημοσίων οικονομικών της Κεντρικής Διοίκησης καθώς και ο συντονισμός και η εποπτεία των οικονομικών των λοιπών φορέων της Γενικής Κυβέρνησης ασκούνται από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται η εποπτεία στην κατάρτιση των ετήσιων προϋπολογισμών όλων των φορέων που ανήκουν στη Γενική Κυβέρνηση, με την υποχρέωση υποβολής στη Βουλή προσχεδίου και σχεδίου του ετήσιου κρατικού προϋπολογισμού καθώς και σύνοψης των προϋπολογισμών των λοιπών υποτομέων της Γενικής Κυβέρνησης¹⁵.

Η κατάρτιση των προϋπολογισμών των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης διέπεται από βασικές αρχές (άρθρα 49, 51 και 62 του ν.4270/2014), σύμφωνα με τις οποίες τα δημοσιονομικά γεγονότα του προϋπολογισμού κάθε φορέα της Γενικής Κυβέρνησης αναφέρονται σε ένα οικονομικό έτος που αρχίζει την 1η Ιανουαρίου και λήγει την 31η Δεκεμβρίου του ίδιου ημερολογιακού έτους (αρχή της ετήσιας διάρκειας), με την εμφάνιση όλων των εσόδων και δαπανών σε έναν ενιαίο προϋπολογισμό (αρχές της ενότητας και της καθολικότητας). Ειδικότερα, τα έσοδα και οι δαπάνες του προϋπολογισμού δεν δύνανται να πραγματοποιηθούν παρά μόνο εάν αντιστοιχούν σε κωδικούς/λογαριασμούς εσόδων και εξόδων στον προϋπολογισμό τους, ενώ καμία δαπάνη δεν δύναται να αναληφθεί ή και να πραγματοποιηθεί, εάν υπερβαίνει, για μεν την Κεντρική Διοίκηση και τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) τις εγκεκριμένες πιστώσεις, για δε τα Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (ΝΠΙΔ) τον προϋπολογισμό τους.

Η συμμόρφωση με τις αρχές της ενότητας και της καθολικότητας κατά την κατάρτιση του κρατικού προϋπολογισμού προϋποθέτει την τήρηση των κανόνων περί μη ειδικού προορισμού των εσόδων και μη συμψηφισμού των δαπανών με έσοδα. Σύμφωνα με την αρχή της ειδικεύσης του προϋπολογισμού και της ειδικότητας των πιστώσεων, τα έσοδα και οι δαπάνες των προϋπολογισμών προσδιορίζονται με βάση την προκαθορισμένη αναλυτική κωδικοποιημένη ταξινόμηση, ενώ οι πιστώσεις δεν δύνανται να χρησιμοποιηθούν, για να εκπληρώσουν άλλη ανάγκη από αυτήν που προσδιορίζεται στον προϋπολογισμό, εκτός εάν η ανακατανομή πιστώσεων επιτρέπεται βάσει των διατάξεων του ν.4270/2014. Στόχος των αρχών αυτών είναι η επίτευξη της ακριβέστερης και σαφέστερης απεικόνισης συνολικά των εσόδων και των δαπανών, η ευχερής εξαγωγή συμπερασμάτων για την οικονομική κατάσταση των φορέων καθώς και ο αποτελεσματικότερος έλεγχος των συνθηκών υπό τις οποίες χρησιμοποιούνται οι πόροι.

¹⁵ Εγκύκλιος κατάρτισης προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης οικονομικού έτους 2025, ΑΔΑ: 6ΣΛΒΗ-8Α3.

Στο πλαίσιο των ανωτέρω αρχών, το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους εκδίδει την Εγκύκλιο Κατάρτισης Προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης εκάστου οικονομικού έτους στην αρχή του δευτέρου εξαμήνου του προηγούμενου έτους, συνήθως τον μήνα Ιούλιο, με σκοπό να συλλέξει τα απαραίτητα στοιχεία από τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης (δηλαδή τις προτάσεις τους στο πλαίσιο της επισκόπησης δαπανών και εσόδων) στο τρίτο τρίμηνο εκάστου έτους, σύμφωνα με τους πίνακες και τις προθεσμίες που περιγράφονται στην εν λόγω Εγκύκλιο. Μετά την ολοκλήρωση της αξιολόγησης των προαναφερομένων στοιχείων, το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους εκδίδει στο τέλος του προηγούμενου έτους την Εγκύκλιο Εκτέλεσης Προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης εκάστου οικονομικού έτους.

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η Εγκύκλιος Κατάρτισης Προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης εκάστου οικονομικού έτους ορίζει ανώτατα όρια δαπανών κρατικού προϋπολογισμού ανά φορέα, τα οποία πρέπει να λαμβάνει υπόψη της η αναθέτουσα αρχή όταν προγραμματίζει τις δημόσιες συμβάσεις της. Είναι όμως εξίσου σημαντικό ότι κατά την κατάρτιση του Ετήσιου Προγραμματισμού Δημοσίων Συμβάσεων μίας αναθέτουσας αρχής δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη μόνο η διαθεσιμότητα των απαραίτητων πιστώσεων. Η κατάρτιση του Ετήσιου Προγραμματισμού Δημοσίων Συμβάσεων μίας αναθέτουσας αρχής μπορεί παράλληλα να σχετίζεται με προτεραιότητες της δημόσιας πολιτικής, όπως για παράδειγμα οι εθνικοί στόχοι για την ενεργειακή απόδοση στον δημόσιο τομέα, που τεκμηριώνουν την ανάγκη διενέργειας διαδικασιών ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων.

1.4 Προσδιορισμός, αξιολόγηση και ιεράρχηση αναγκών της αναθέτουσας αρχής (σε σχέση και με τα πορίσματα του ΕΛΣ).

1.4.1 Προσδιορισμός, αξιολόγηση και ιεράρχηση των αναγκών της αναθέτουσας αρχής. Αξιολόγηση των διαθέσιμων πόρων και αξιοποίηση αυτών.

Στην Ετήσια Έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου έτους 2023 αναφέρεται ότι οι δημόσιοι φορείς οφείλουν να παρακολουθούν συστηματικά τα αποθέματά τους και την εκτέλεση των τρεχουσών συμβάσεων, ώστε να είναι σε θέση να γνωρίζουν τις πραγματικές ανάγκες τους και να προγραμματίζουν εγκαίρως την κάλυψή τους με την κατάλληλη διαδικασία¹⁶. Οφείλουν δε να εγκαταστήσουν σύστημα καταγραφής των αναγκών τους αξιοποιώντας και τις δυνατότητες που πλέον παρέχονται από τα πληροφοριακά συστήματα. Για πάγιες, περιοδικές και επαναλαμβανόμενες συμβάσεις, θα μπορούσε να εξετασθεί η λύση του διαγωνισμού με ορίζοντα υλοποίησης πέραν του ενός οικονομικού έτους. Θα μπορούσαν επίσης να

¹⁶ Ετήσια Έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου έτους 2023, «Γνωμοδοτήσεις», σελ. 95

αξιοποιηθούν τα συστήματα ηλεκτρονικών αγορών και η δυνατότητα σύναψης συμφωνιών – πλαίσιο.

Στην ίδια Έκθεση αναφέρεται επίσης ότι η προκήρυξη των διαγωνισμών πρέπει να γίνεται προ εύλογου χρονικού διαστήματος, ανάλογα με τον μέσο όρο διάρκειας αντίστοιχων διαγωνισμών στο παρελθόν, ώστε να καταλείπεται ο αναγκαίος χρόνος για την ολοκλήρωσή τους. Οι καθυστερήσεις δε που οφείλονται σε δικαστικές προσφυγές πρέπει να λαμβάνονται υπόψη. Επίσης, κατά τη λήψη αποφάσεων σχετικών με τον προγραμματισμό των προμηθειών, την κατάρτιση των προϋπολογισμών και τον καθορισμό των ορίων δαπανών οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να λαμβάνουν υπόψη, πέραν των αναλύσεων των προηγούμενων ετών, την καταγραφή των πραγματικών αναγκών σε υλικό, την εξέλιξη των τιμών, τις τεχνολογικές και οικονομικές εξελίξεις, τον αναμενόμενο όγκο των τελικών χρηστών και τα είδη που βρίσκονται σε απόθεμα.

Η Έκθεση Ελέγχου 08/2023¹⁷ του Ελεγκτικού Συνεδρίου αναφέρεται μεν σε δημόσιες συμβάσεις προμήθειας υγειονομικού και ιατροτεχνολογικού υλικού, αλλά τα συμπεράσματα, που προκύπτουν από αυτήν, για την ιεράρχηση των αναγκών συνδυαστικά με την αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων μπορούν αναλογικά να εφαρμοστούν σε όλες τις δημόσιες συμβάσεις προμήθειας αγαθών και παροχής υπηρεσιών, που διενεργούνται από όλες τις αναθέτουσες αρχές και με διαφορετικούς τελικούς ωφελομένους. Μέσα στο πλαίσιο αυτής της αναλογικής θεώρησης, είναι σημαντικό να τονιστούν τα εξής:

- ✓ Η βασική αποστολή την οποία καλείται να επιτελέσει το σύστημα προμήθειας υγειονομικού και ιατροτεχνολογικού υλικού των νοσοκομείων είναι η ανάγκη ιατρικής εξυπηρέτησης των ασθενών. Επομένως, οι ιατρικές εκτιμήσεις, με βάση τις οποίες προσδιορίζονται οι ανάγκες των ασθενών και ο τρόπος ικανοποίησής τους, διαδραματίζουν κατ' ανάγκη πρωτεύοντα ρόλο στον προγραμματισμό και τη διενέργεια των προμηθειών αυτών.
- ✓ Η ανάγκη ιατρικής εξυπηρέτησης των ασθενών είναι βασική συνιστώσα, όχι όμως και η μοναδική. Περαιτέρω, πρέπει να σταθμίζεται η ανάγκη αποφυγής της υπερβολικής επιβάρυνσης των προϋπολογισμών των νοσοκομείων, ούτως ώστε οι διατιθέμενοι πόροι να επαρκούν για την ικανοποίηση των αναγκών του συνόλου των ασθενών, η οποία επιβάλλει και τον προγραμματισμό των προμηθειών. Επίσης, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ανάγκη διασφάλισης του υγιούς ανταγωνισμού μεταξύ των οικονομικών φορέων που δραστηριοποιούνται στην αγορά.

¹⁷ Έκθεση Ελέγχου 8/2023 «Πώς ενσωματώνεται η ιατρική εκτίμηση στις αποφάσεις με δημοσιονομικές συνέπειες των νοσοκομείων του Εθνικού Συστήματος Υγείας: οι προμήθειες υγειονομικού και ιατροτεχνολογικού υλικού.»

- ✓ Πριν από τη διενέργεια οποιασδήποτε προμήθειας έχουν προηγηθεί διαδικασίες, οι οποίες κατατείνουν στη λήψη της τελικής απόφασης για την υλοποίησή της: ο προγραμματισμός των προμηθειών ορισμένου έτους, το αίτημα προμήθειας, η απόφαση για τη διενέργειά της και η ανάθεσή της σε οικονομικό φορέα. Κατά τις διαδικασίες αυτές αποφασίζεται αν θα επιδιωχθεί η απόκτηση του αιτούμενου υλικού, το είδος του υλικού, οι τεχνικές του προδιαγραφές, η ποσότητα, το χρονικό πλαίσιο, η διαδικασία ανάθεσης, η προϋπολογιζόμενη δαπάνη, ο προμηθευτής, η τιμή ανάθεσης, οι όροι της σχετικής σύμβασης κ.λπ.. Κατά τη λήψη αυτών των αποφάσεων σταθμίζονται οι παράγοντες για τους οποίους έγινε ανωτέρω λόγος και οι οποίοι είναι εν δυνάμει αντίρροποι. Η ανάγκη κάλυψης της ιατρικής ανάγκης των ασθενών έχει την τάση να οδηγεί στην αγορά του ποιοτικότερου υλικού με οποιοδήποτε κόστος, ενώ η ανάγκη μείωσης της επιβάρυνσης του προϋπολογισμού έχει την τάση να συμπιέζει το κόστος, ακόμα και σε βάρος της ποιότητας. Η ιατρική εξυπηρέτηση του ασθενούς πιέζει για την προμήθεια του υλικού που χρειάζεται την ώρα που εμφανίζεται η σχετική ανάγκη, ενώ η ανάγκη προγραμματισμού της προμήθειας και η αρχή της προστασίας του υγιούς ανταγωνισμού προϋποθέτουν την πρόβλεψη όλων των όμοιων ή ομοειδών σχετικών αναγκών που θα εμφανιστούν κατά τη διάρκεια ορισμένου χρονικού διαστήματος και τη διενέργεια διαγωνισμών.
- ✓ Οι προαναφερόμενοι σκοποί αντικατοπτρίζονται στο έργο των υπηρεσιών που εμπλέκονται στις προμήθειες. Το σύστημα δομείται μεταξύ τριών εμπλεκόμενων παραγόντων: α) των ιατρών, που ενδιαφέρονται πρωτίστως για την εξυπηρέτηση των ιατρικών αναγκών των ασθενών, β) των κεντρικών οικονομικών υπηρεσιών, με βασικό μέλημα τη μείωση της επιβάρυνσης του κρατικού προϋπολογισμού και γ) των οικονομικών υπηρεσιών των νοσοκομείων, που μεριμνούν για τη μη υπέρβαση των πιστώσεων του προϋπολογισμού και για την ολοκλήρωση των προμηθειών. .
- ✓ Στόχος του συστήματος προμηθειών είναι να επιτυγχάνεται στο πλαίσιο κάθε συγκεκριμένης προμήθειας η πρακτική εναρμόνιση όλων των προαναφερόμενων σκοπών, με την επιλογή της βέλτιστης λύσης. Τούτο προϋποθέτει συνεργασία και ουσιαστικό διάλογο μεταξύ ιατρικών και οικονομικών οργάνων σε κάθε πτυχή του προγραμματισμού και της διενέργειας προμήθειας. Τα εμπλεκόμενα ιατρικά και οικονομικά όργανα δεν πρέπει να λειτουργούν αποκομμένα, βασιζόμενα το καθένα στις δικές του δεξιότητες και αντιλήψεις, αλλά να συνδιαλέγονται κατά την επίλυση των κοινών ζητημάτων.

1.4.2 Συνηθέστερα λάθη κατά τον προσδιορισμό των αναγκών – Πορίσματα / Εκθέσεις του ΕΛΣ.

Αναφορικά με την αξιολόγηση των αναγκών της αναθέτουσας αρχής και τον έγκαιρο προγραμματισμό αυτών, παρατίθενται στη συνέχεια κάποιες πλημμέλειες που έχουν εντοπιστεί κατά τον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

1) Κατά τον έλεγχο διαδικασίας διαπραγμάτευσης με αντικείμενο την προμήθεια συστημάτων επιτήρησης (καμερών) για τη λήψη και καταγραφή εικόνας και ήχου σε δημόσιους χώρους για τις ανάγκες της Ελληνικής Αστυνομίας, δεν συνέτρεχε απρόβλεπτη και κατεπείγουσα περίσταση, διότι:

(α) Δεν τεκμηριώθηκαν οι ισχυρισμοί της αναθέτουσας αρχής περί απρόβλεπτης αύξησης της εγκληματικής δραστηριότητας και της τότε επικείμενης εισόδου μεγάλου αριθμού προσφύγων, εξαιτίας του πολέμου μεταξύ Ρωσίας και Ουκρανίας και των γεωπολιτικών εξελίξεων στον ευρωπαϊκό χώρο.

(β) Οι ανάγκες της αποτροπής και αντιμετώπισης εγκληματικών ενεργειών, περιστολής των δεικτών εγκληματικότητας και καταγραφής των ενεργειών αστυνομικών και πολιτών, που εμπλέκονται σε καταγγελλόμενα περιστατικά αστυνομικής αυθαιρεσίας, οι οποίες ικανοποιούνταν με την επίμαχη σύμβαση, ήταν διαχρονικώς διαρκείς και όχι έκτακτες.

(γ) Υπήρξε σημαντική καθυστέρηση της αναθέτουσας αρχής να αναθέσει τη σύμβαση, καθώς η εξαιρετική διαδικασία ολοκληρώθηκε τουλάχιστον 364 ημέρες μετά τον χρόνο κατάρτισης των οικείων τεχνικών προδιαγραφών¹⁸.

2) Κατά τον έλεγχο διαδικασίας διαπραγμάτευσης με αντικείμενο την προμήθεια αντιδραστηρίων για τη διενέργεια εργαστηριακών εξετάσεων διάγνωσης ασθενών νοσούντων από κορωνοϊό, δεν συνέτρεχε, κατά το Κλιμάκιο, απρόβλεπτη και κατεπείγουσα περίσταση, που καθιστούσε δικαιολογημένη τη μη τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται για τις τακτικές διαδικασίες ανάθεσης, καθόσον δεν τεκμηριώθηκε ότι οι ανάγκες στις οποίες αφορούσε η σύμβαση ήταν υπαρκτές κατά τον χρόνο της διαπραγμάτευσης, αλλά, αντιθέτως, μελλοντικές και αβέβαιες¹⁹.

3) Παρά το γεγονός ότι το Κλιμάκιο, σε ορισμένες περιπτώσεις, είχε ζητήσει με αναβλητικές Πράξεις από τις αναθέτουσες αρχές την προσκόμιση πρόσθετων στοιχείων τεκμηρίωσης της αναγκαιότητας και του ύψους της προϋπολογιζόμενης δαπάνης των διαδικασιών που είχαν υποβληθεί για έλεγχο, οι τελευταίες δεν προσκόμισαν τα ζητηθέντα στοιχεία. Ως εκ τούτου, το Κλιμάκιο έκρινε ότι η εν όλω ή εν μέρει έλλειψη των ανωτέρω στοιχείων συνιστά ουσιώδη νομική πλημμέλεια των

¹⁸ ΣΤ' ΚΛ. 30/2023, Έβδομο Τμ. 531/2023, Ολ. 1094/2023.

¹⁹ ΣΤ' ΚΛ. 550/2022.

διαδικασιών ανάθεσης, καθότι καθιστά ανέφικτο τον έλεγχο της ορθής διάθεσης του δημοσίου χρήματος²⁰.

4) Στην περίπτωση της Πράξης 207/2023 του ΣΤ' Κλ., ο λανθασμένος προγραμματισμός οδήγησε σε πλημμέλεια της αναθέτουσας αρχής ως εξής: η κάλυψη της ανάγκης επιπλέον συμβατικών ποσοτήτων αντιδραστηρίων αιμοδοσίας, με τροποποίηση της αρχικής σύμβασης, κατέτεινε, κατά την κρίση του Κλιμακίου, στην αποφυγή εφαρμογής των διατάξεων του ν. 4412/2016 σχετικά με τις διαδικασίες ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων. Η διαπίστωση της ταχύτερης ανάλωσης ορισμένων ειδών αμέσως μετά την έναρξη εκτέλεσης της σύμβασης κατέλειπε σε κάθε περίπτωση ικανό χρόνο για την εκκίνηση νέας ανοικτής διαδικασίας ανάθεσης, με δεδομένη και τη δυνατότητα ενεργοποίησης του δικαιώματος προαίρεσης που είχε προβλεφθεί για τα είδη αυτά και μπορούσε να εξασφαλίσει την κάλυψη των εν λόγω επιπλέον αναγκών.²¹

²⁰ Πράξεις ΣΤ' Κλιμ. 68, 323, 438/2021.

²¹ ΣΤ' Κλ. 207/2023.

1.5 Διερεύνηση του τρόπου κάλυψης των αναγκών (π.χ. με ανάθεση δημόσιας σύμβασης ή με ίδια μέσα, με αγορά ή μίσθωση, ΣΔΙΤ, υποχρεωτική κεντρική διαδικασία προμηθειών από ΕΚΑΑ, αγορά υπηρεσιών χρήσης εξοπλισμού κλπ) .

1.5.1 Ανίχνευση των διαθέσιμων επιλογών για την κάλυψη των αναγκών της αναθέτουσας αρχής.

Οι αναθέτουσες αρχές για την κάλυψη των αναγκών τους πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους και να διερευνούν τη δυνατότητα αξιοποίησης όλων των διαθέσιμων τρόπων κάλυψης αυτών των αναγκών. Πριν αποφασίσουν να διενεργήσουν μία διαγωνιστική διαδικασία θα πρέπει να εξετάσουν τη δυνατότητα χρήσης υπαρχόντων αποθεμάτων ή δανεισμού ή παραχώρησης αποθεμάτων από άλλες αναθέτουσες αρχές. Επιπλέον θα πρέπει να διερευνήσουν εάν προβλέπεται η συμμετοχή τους σε κάποια κεντρική δραστηριότητα αγορών που σχεδιάζεται ή βρίσκεται σε εξέλιξη στην αρμόδια Εθνική Κεντρική Αρχή Αγορών (ΕΚΑΑ) ή κάποια άλλη αρμόδια Κεντρική Αρχή Αγορών (ΚΑΑ) σύμφωνα με τα άρθρα 40 και 41 του ν. 4412/2016. Υπάρχει επίσης η περίπτωση εκτέλεσης μία υπηρεσίας από άλλη αναθέτουσα αρχή (π.χ. προγραμματικές συμβάσεις ή συμβάσεις του άρθρου 12 του ν. 4412/2016).

Υπάρχει επίσης η δυνατότητα της αυτεπιστασίας, η οποία όμως αφορά κυρίως σε δημόσια έργα και εφαρμόζεται σύμφωνα με τα άρθρα 134 και 177 του ν. 4412/2016. Σε ειδικότερες περιπτώσεις με πολυσύνθετες ανάγκες και μικτές συμβάσεις θα μπορούσε επίσης να χρησιμοποιηθεί μία διαδικασία Σύμπραξης Δημοσίου Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) ή μία Σύμβαση Παραχώρησης (ν.3389/2005 (Α΄ 232) "Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα", ν. 4412/2016 (Α΄ 147), ν. 4413/2016 (Α΄ 148) "Ανάθεση και εκτέλεση συμβάσεων παραχώρησης Εναρμόνιση με την Οδηγία 2014/23/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης (ΕΕ L 94/1/28.3.2014) και άλλες διατάξεις."

Στο πλαίσιο του περιεχομένου του παρόντος εκπαιδευτικού υλικού και στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου I το άρθρο 26 του ν. 4412/2016 «Επιλογή των διαδικασιών» συνοψίζει τις διαδικασίες στις οποίες επιτρέπεται να προσφύγει η αναθέτουσα αρχή για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων, ανεξαρτήτως αξίας (δηλαδή για συμβάσεις άνω των ορίων και κάτω των ορίων),:

- Ανοικτή διαδικασία (άρθρα 26 παρ. 1 & 27)
- Κλειστή διαδικασία (άρθρα 26 παρ. 1 & 28)
- Σύμπραξη καινοτομίας (άρθρα 26 παρ. 1 & 31)
- Ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση (άρθρα 26 παρ. 2 & 29)

- Ανταγωνιστικός διάλογος (άρθρο 26 παρ. 2 & 30)
- Διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση (άρθρα 26 παρ. 6 & 32 , 32Α).

Για τις διαδικασίες της παρ. 1 του άρθρου 26 (ανοικτή διαδικασία, κλειστή διαδικασία και σύμπραξη καινοτομίας) δεν τίθενται συγκεκριμένες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για να προσφύγει σε αυτές μία αναθέτουσα αρχή.

Αντίθετα, για τις διαδικασίες των παρ. 2, 3, 4 και 6 του αρ. 26 (ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, ανταγωνιστικός διάλογος, διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση) οι ειδικότερες προϋποθέσεις για την εφαρμογή τους περιγράφονται στο άρθρο 26 και στ αντίστοιχα άρθρα 29, 30, 32, 32Α. Επιπλέον, σύμφωνα με τις προβλέψεις του άρθρου 116 του ν. 4412/2016:

Για δημόσιες συμβάσεις κάτω των ορίων, οι αναθέτουσες αρχές δύνανται να προσφεύγουν στις διαδικασίες του άρθρου 26, όπως συμβαίνει και για τις συμβάσεις άνω των ορίων και επιπλέον:

- στη διαδικασία περί **δημοσίων συμβάσεων ήσσονος αξίας** (άρθρο 117Α).
- στη διαδικασία της **απευθείας ανάθεσης** (άρθρο 118).

Αναλυτική περιγραφή των επιμέρους χαρακτηριστικών των προαναφερόμενων διαδικασιών ανάθεσης γίνεται στα Κεφάλαια 2 και 7 του παρόντος.

1.5.2 Κεντρικές δραστηριότητες αγορών από τις ΕΚΑΑ και υποχρεωτική υπαγωγή σε αυτές.

Οι αγορές των δημοσίων συμβάσεων στην Ε.Ε. παρουσιάζουν έντονη τάση συγκέντρωσης της ζήτησης, με στόχο την επίτευξη οικονομιών κλίμακας, συμπεριλαμβανομένων χαμηλότερων τιμών και κόστους συναλλαγής, καθώς και την καλύτερη και πιο επαγγελματική διαχείριση των δημοσίων συμβάσεων. Οι δημόσιοι φορείς επιδιώκουν να συγκεντρώνουν τις αγορές τους, να οργανώνουν και να διαχειρίζονται κατά τρόπο ορθολογικό τις ανάγκες τους, επιτυγχάνοντας καλύτερο έλεγχο των δαπανών τους. Το ανωτέρω επιτυγχάνεται, για παράδειγμα, μέσω της συγκέντρωσης των αγορών, είτε βάσει του αριθμού των εμπλεκόμενων αναθετουσών αρχών, είτε βάσει του όγκου και της αξίας των αγορών με την πάροδο του χρόνου.

Στα άρθρα 39 έως και 43 του Βιβλίου Ι του ν. 4412/2016 περιλαμβάνονται διατάξεις σχετικές με τις τεχνικές και τα εργαλεία για τις συγκεντρωτικές αγορές και ειδικότερα για: Συμφωνία – Πλαίσιο (άρθρο 39), Κεντρικές Αρχές Αγορών και Εθνικές Κεντρικές Αρχές Αγορών (άρθρα 40 και 41), περιστασιακές από κοινού διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων από περισσότερες αναθέτουσες αρχές (άρθρο 42) και

διαδικασίες σύναψης συμβάσεων με αναθέτουσες αρχές από διαφορετικά κράτη-μέλη της Ε.Ε. (άρθρο 43).

Ως «κεντρικές δραστηριότητες αγορών» νοούνται δραστηριότητες που διεξάγονται σε μόνιμη βάση με μία από τις παρακάτω μορφές: α) της απόκτησης αγαθών ή/και υπηρεσιών που προορίζονται για αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς, β) της ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων ή της σύναψης συμφωνιών-πλαίσιο για έργα, αγαθά ή υπηρεσίες που προορίζονται για αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς.²²

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποκτούν αγαθά και/ή υπηρεσίες από μία Κεντρική Αρχή Αγορών (εφεξής ΚΑΑ) που προσφέρει τη δραστηριότητα της απόκτησης αγαθών ή/και υπηρεσιών που προορίζονται για αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς ή/και να αποκτούν έργα, αγαθά και υπηρεσίες χρησιμοποιώντας συμβάσεις που ανατίθενται από μία ΚΑΑ και δυναμικά συστήματα αγορών ή συμφωνίες-πλαίσιο που διαχειρίζεται μία ΚΑΑ²³. Στα έγγραφα των συμβάσεων για κεντρικές δραστηριότητες αγορών αναφέρονται ρητά οι αναθέτουσες αρχές που αποτελούν τους αγοραστές του αντικειμένου της σύμβασης, οι οποίες είναι υποχρεωμένες να αποκτήσουν τα εν λόγω αγαθά και υπηρεσίες από τις συμβάσεις αυτές. Επίσης, οι αγοραστές φέρει την ευθύνη για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων δυνάμει του Βιβλίου Ι του ν.4412/2016 όσον αφορά στα μέρη που διεξάγονται από τους ίδιους, όπως:

α) η ανάθεση μιας σύμβασης στο πλαίσιο δυναμικού συστήματος αγορών το οποίο διαχειρίζεται μία ΚΑΑ,

β) η διεξαγωγή νέου διαγωνισμού βάσει της συμφωνίας - πλαίσιο που έχει συναφθεί από μία ΚΑΑ,

γ) ο προσδιορισμός του συμβαλλόμενου στη συμφωνία-πλαίσιο οικονομικού φορέα, ο οποίος θα εκτελέσει ένα συγκεκριμένο καθήκον εντός της συμφωνίας-πλαίσιο που έχει συναφθεί από μία ΚΑΑ.

Σημειώνεται δε ότι όλες οι διαδικασίες σύναψης συμβάσεων που διεξάγονται από μία ΚΑΑ διενεργούνται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, σύμφωνα με τις απαιτήσεις που καθορίζονται στα άρθρα 22, 36 και 37 του ν. 4412/2016. Επίσης αναλυτική αναφορά στα χαρακτηριστικά και τις προϋποθέσεις των Συμφωνιών Πλαίσιο και των Δυναμικών Συστημάτων Αγορών γίνεται στο Κεφάλαιο 11 του παρόντος.

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αναθέτουν μία δημόσια σύμβαση για την παροχή υπηρεσιών κεντρικών δραστηριοτήτων αγορών σε μία ΚΑΑ χωρίς να εφαρμόζουν τις διαδικασίες του Βιβλίου Ι του ν.4412/2016. Αυτές οι δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών

²² ν. 4412/2016, άρθρο 2, παρ. 1 περ.15

²³ ν. 4412/2016, άρθρο 40 Κεντρικές δραστηριότητες αγορών και κεντρικές αρχές αγορών (ΚΑΑ) (άρθρο 37 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

μπορούν επίσης να περιλαμβάνουν την παροχή επικουρικών δραστηριοτήτων αγορών. Ως «επικουρικές δραστηριότητες αγορών» νοούνται δραστηριότητες που συνίστανται στην παροχή υποστήριξης σε δραστηριότητες αγορών, ιδίως με τις κατωτέρω μορφές: α) τεχνικής υποδομής που παρέχει τη δυνατότητα στις αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς να αναθέτουν δημόσιες συμβάσεις/συμβάσεις ή να συνάπτουν συμφωνίες-πλαίσιο για έργα, αγαθά ή υπηρεσίες, β) συμβουλών σχετικά με τη διεξαγωγή ή το σχεδιασμό διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων/συμβάσεων, γ) προετοιμασίας και διαχείρισης διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων/συμβάσεων εξ ονόματος και για λογαριασμό της ενδιαφερόμενης αναθέτουσας αρχής/αναθέτοντος φορέα²⁴.

Επιπλέον, το άρθρο 41 του ν. 4412/2016 ρυθμίζει θέματα που αφορούν στις Εθνικές Κεντρικές Αρχές Αγορών και στον προγραμματισμό δημοσίων συμβάσεων. Ως Εθνικές Κεντρικές Αρχές Αγορών (ΕΚΑΑ) λειτουργούν:

α) η Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών για δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών,

β) η Γενική Διεύθυνση Δημοσίων Συμβάσεων της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης, για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και γενικών υπηρεσιών, με την επιφύλαξη της περ. γ', και

γ) η Εθνική Κεντρική Αρχή Προμηθειών Υγείας (Ε.Κ.Α.Π.Υ.) του Υπουργείου Υγείας για δημόσιες συμβάσεις προμήθειας ιατροτεχνολογικών, υγειονομικών, φαρμακευτικών αγαθών και συναφών υπηρεσιών.

Με απόφαση του Υπουργού που προΐσταται της καθ' ύλην αρμόδιας ΕΚΑΑ καθορίζονται ειδικότερα θέματα, που αφορούν στην παροχή κεντρικών και επικουρικών δραστηριοτήτων αγορών από την ίδια ΕΚΑΑ και ιδίως²⁵:

α) οι όροι για την ομαδοποίηση και υπαγωγή συμβάσεων στην εκάστοτε αρμόδια ΕΚΑΑ,

β) οι κατηγορίες έργων, αγαθών και υπηρεσιών, που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο ομαδοποίησης σε εθνικό, περιφερειακό, τοπικό επίπεδο και για τα οποία οι αναθέτουσες αρχές προσφεύγουν υποχρεωτικά στις ΕΚΑΑ,

γ) οι κατηγορίες συμβάσεων που εξαιρούνται από την αρμοδιότητα των ΕΚΑΑ και

δ) κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή των ανωτέρω.

Μετά την έκδοση της προαναφερόμενης Υπουργικής Απόφασης, καθορίζονται σε εθνικό επίπεδο, με νέα Υπουργική Απόφαση, τα εξής²⁶:

²⁴ ν. 4412/2016, άρθρο 2, παρ. 1 περ.16.

²⁵ ν. 4412/2016, άρθρο 41, παρ. 3.

α) ο διετής προγραμματισμός των συγκεκριμένων κατηγοριών έργων, αγαθών και υπηρεσιών, που πρόκειται να αποτελέσουν αντικείμενο συμβάσεων, συμφωνιών - πλαίσιο και δυναμικών συστημάτων αγορών που ανατίθενται από τις ΕΚΑΑ,
β) οι αναθέτουσες αρχές οι οποίες προσφεύγουν, υποχρεωτικά, στην ΕΚΑΑ, για τις συμβάσεις και τις συμφωνίες - πλαίσιο που αυτή αναθέτει, για την προμήθεια των έργων, αγαθών και υπηρεσιών της περ. α),
γ) οι συμβάσεις οι οποίες εξαιρούνται από τον διετή προγραμματισμό της ΕΚΑΑ, πέραν των συμβάσεων που έχουν ήδη εξαιρεθεί από την αρμοδιότητα της ΕΚΑΑ.

Ειδικά για την προμήθεια φαρμάκων, για τους διαγωνισμούς που διενεργούνται από την ΕΚΑΠΥ, αυτοί κατακυρώνονται σε άνω του ενός μειοδότη ανά είδος, με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομικής άποψης προσφορά βάσει της τιμής.

Ειδικότερα, λεπτομερή στοιχεία για τις κεντρικές και τις επικουρικές δραστηριότητες αγορών της ΕΚΑΑ για αγαθά και υπηρεσίες, ήτοι της Γενικής Διεύθυνσης Δημοσίων Συμβάσεων της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης, καθώς και για τον διετή προγραμματισμό, για τα έτη **2024-2025**, των κεντρικών διαδικασιών ανάθεσης συμβάσεων ή συμφωνιών πλαίσιο παρουσιάζονται αναλυτικά στην ιστοσελίδα της ΕΚΑΑ (<https://gge.mindev.gov.gr/tomeas-dimosion-simvaseon/diadikasies-anathesis-ekaa/>).

1.6. Μελέτη περίπτωσης

Το Τμήμα Προμηθειών ενός Νοσοκομείου σχεδιάζει τη διενέργεια νέας σύμβασης παροχής υπηρεσιών καθαριότητας, καθώς η τρέχουσα σύμβαση βαίνει στο τέλος της. Προκειμένου να καθορίσει τον όγκο, τη συχνότητα και το είδος των παρεχόμενων υπηρεσιών, το Τμήμα Προμηθειών χρησιμοποίησε τα δεδομένα της τρέχουσας σύμβασης και προχώρησε στη σύνταξη των τευχών της νέας διακήρυξης χρησιμοποιώντας τον ίδιο τρόπο διαγωνιστικής διαδικασίας με τους ίδιους όρους χωρίς περαιτέρω διερεύνηση. **Η προσέγγιση αυτή είναι, κατά τη γνώμη σας ενδεδειγμένη; Εάν όχι, τότε ποιες είναι οι ενδεδειγμένες ενέργειες που μπορεί να κάνει η αναθέτουσα;**

Στην προαναφερόμενη περίπτωση, όπως και σε όλες τις περιπτώσεις σχεδιασμού μίας επικείμενης διαδικασίας ανάθεσης, δεν αποτελεί ενδεδειγμένη πρακτική το να χρησιμοποιηθούν τα ίδια δεδομένα και οι ίδιοι όροι με την προηγούμενη σύμβαση για το ίδιο αντικείμενο που έχει διενεργήσει παλιότερα ή διενεργεί την ίδια στιγμή η αναθέτουσα αρχή χωρίς περαιτέρω διερεύνηση. Η συγκέντρωση επίκαιρων στοιχείων είναι απαραίτητη για την πληρέστερη κατανόηση και ποσοτικοποίηση των αναγκών μίας αναθέτουσας αρχής και την επιλογή του καταλληλότερου τρόπου ικανοποίησης αυτών, ακόμα περισσότερο δε στην περίπτωση που οι παράγοντες διαμόρφωσης των αναγκών είναι πολύπλευροι και μεταβάλλονται ταχύτατα, όπως σε ένα Νοσοκομείο.

²⁶ ν. 4412/2016, άρθρο 41, παρ. 4

Το Τμήμα Προμηθειών θα μπορούσε να επικοινωνήσει με τους επικεφαλής ή / και με το προσωπικό των Τμημάτων του Νοσοκομείου προκειμένου να αποτιμήσει την αποτελεσματικότητα των όρων παροχής υπηρεσιών καθαριότητας στην τρέχουσα σύμβαση για να κρίνει εάν είναι σκόπιμο να τους επαναλάβει χωρίς καμία μεταβολή. Επίσης θα μπορούσε να ζητήσει από τη Διοίκηση του Νοσοκομείου επίκαιρα στοιχεία για τυχόν νέες συνθήκες που είναι προγραμματισμένες για την επόμενη χρονιά (πχ. κλειστές πτέρυγες λόγω ανακαίνισης, έναρξη νέων υπηρεσιών για τους ασθενείς κλπ). Δεδομένου, μάλιστα, ότι τα Νοσοκομεία ως φορείς Υγείας είναι εν δυνάμει αγοραστές αγαθών και υπηρεσιών από τις κεντρικές δραστηριότητες αγορών της Εθνικής Κεντρικής Αρχής Προμηθειών Υγείας, το Τμήμα Προμηθειών δύναται να διερευνήσει εάν σχεδιάζεται κάποια κεντρική διαγωνιστική διαδικασία από την ΕΚΑΑ για παροχή υπηρεσιών καθαριότητας στην οποία υπάγεται το Νοσοκομείο, προκειμένου να ενσωματώσει τις ανάγκες του σε αυτήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΝΑΘΕΣΗΣ

2.1 Εισαγωγή

2.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου

Σκοπός του παρόντος κεφαλαίου είναι η επιμόρφωση του προσωπικού των αναθετουσών αρχών αναφορικά με την έννοια της διάρκειας μιας δημόσιας σύμβασης, αναλόγως του είδους αυτής (προμήθεια, παροχή υπηρεσιών) ή και της τεχνικής, που ενδεχομένως χρησιμοποιείται για την ανάθεσή της (συμφωνία πλαίσιο) καθώς και των βασικών παραγόντων που προσδιορίζουν τη διάρκεια μιας σύμβασης. Επιπροσθέτως, σκοπείται η επαύξηση των γνώσεων των επιμορφωμένων αναφορικά αφενός με τις βασικές, ήτοι ευρέως χρησιμοποιούμενες από τις αναθέτουσες αρχές, διαδικασίες ανάθεσης της σύμβασης, και τη διάκρισή τους σε κανονικές και εξαιρετικές και αφετέρου με τα κύρια εργαλεία ανάθεσης των συμβάσεων.

2.1.2. Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της ανάγνωσης του κεφαλαίου αυτού, οι επιμορφούμενοι θα είναι σε θέση να:

- Γνωρίζουν τη έννοια της διάρκειας της σύμβασης, αναλόγως εάν αυτή αφορά σε προμήθεια ή παροχή υπηρεσίας
- Γνωρίζουν τη μέγιστη διάρκεια της συμφωνίας πλαίσιο και τις προβλεπόμενες εξαιρέσεις από τον κανόνα της μέγιστης οριζόμενης στο νομοθετικό πλαίσιο διάρκειας αυτής
- Αντιλαμβάνονται τους βασικούς παράγοντες που προσδιορίζουν τη διάρκεια μιας δημόσιας σύμβασης και τους οποίους καλούνται να λάβουν υπόψη τους όταν ορίζουν στα έγγραφα της σύμβασης τη διάρκεια αυτής
- Γνωρίζουν τις βασικές διαδικασίες και εργαλεία ανάθεσης μιας σύμβασης και είναι σε θέση να διακρίνουν τη διαφορά μεταξύ κανονικών και εξαιρετικών διαδικασιών ανάθεσης και πως οι τελευταίες συνιστούν παρέκκλιση από την αρχή του ελεύθερου ανταγωνισμού
- Ενημερωθούν για τα χρηματικά όρια που προβλέπονται για την προσφυγή σε κάθε βασική διαδικασία ανάθεσης καθώς και τους κανόνες δημοσιότητας αυτών

2.1.3. Σύντομη περιγραφή του κεφαλαίου

Το παρόν κεφάλαιο διαιρείται σε δύο κύριες ενότητες. Η μια εξ' αυτών αναφέρεται στη διάρκεια μιας δημόσιας σύμβασης καθώς και στους προσδιοριστικούς παράγοντες αυτής. Ειδικότερα, αναλύεται η έννοια της διάρκειας μιας δημόσιας

σύμβασης και η πρόβλεψη αυτής, ως όρος στα έγγραφα της σύμβασης και στο συμφωνητικό. Παράλληλα, γίνεται αναφορά στην τεχνική της συμφωνίας πλαίσιο, ως προς τον κανόνα της μέγιστης επιτρεπόμενης διάρκειας αυτής και στις ειδικές περιπτώσεις, στις οποίες μπορούν να υπάρχουν εξαιρέσεις από τον εν λόγω κανόνα. Η ενότητα αυτή ολοκληρώνεται με την ανάλυση των βασικών παραγόντων που προσδιορίζουν τη διάρκεια μιας σύμβασης και (πρέπει να) λαμβάνονται υπόψη από το σχεδιαστή της διαδικασίας ανάθεσης ώστε να προβλεφθεί η κατάλληλη διάρκεια της σύμβασης, στα έγγραφα αυτής. Η δεύτερη ενότητα αφορά στις κυρίως εφαρμοζόμενες από τις αναθέτουσες αρχές διαδικασίες και εργαλεία ανάθεσης μιας σύμβασης. Γίνεται διάκριση των εν λόγω βασικών διαδικασιών σε κανονικές, δηλαδή σε εκείνες που αποτελούν τον κανόνα για την ανάθεση συμβάσεων και σε εξαιρετικές, που συνιστούν εξαίρεση από τον εν λόγω κανόνα και επισημαίνονται οι λόγοι που οι τελευταίες επιτρέπονται κατά παρέκκλιση της αρχής του ανταγωνισμού. Τέλος, περιγράφονται τα χρηματικά όρια καθώς και οι βασικοί κανόνες δημοσιότητας για τις εν λόγω διαδικασίες ανάθεσης.

2.2. Διάρκεια δημόσιας σύμβασης. Πώς προσδιορίζεται.

2.2.1 Διάρκεια δημόσιας σύμβασης προμηθειών, παροχής υπηρεσιών και συμφωνίας πλαίσιο

Η διάρκεια μιας δημόσιας σύμβασης προβλέπεται ρητά στα αρχικά έγγραφα αυτής. Μετά την ανάθεση της σύμβασης, ο σχετικός όρος που αφορά στη διάρκεια αυτής, ενσωματώνεται και στο ίδιο το σώμα της πράξης, δηλαδή στο συμφωνητικό που υπογράφεται από τα δύο συμβαλλόμενα μέρη, την αναθέτουσα αρχή και τον ανάδοχο.

Ως διάρκεια μιας σύμβασης νοείται το συνολικό χρονικό διάστημα προκειμένου να εκτελεστεί το συμβατικό αντικείμενο από τον ανάδοχο αυτής. Το εν λόγω διάστημα εκκινεί και λήγει στον χρόνο που έχει προβλεφθεί στα αρχικά έγγραφα της σύμβασης. Ως χρονικό σημείο εκκίνησης της διάρκειας μιας σύμβασης μπορεί να τεθεί η ημερομηνία υπογραφής της και από τα δύο συμβαλλόμενα μέρη ή συγκεκριμένη (μεταγενέστερη της υπογραφής της) ημερομηνία που έχει αποφασίσει η αναθέτουσα αρχή. Ως χρόνος λήξης ορίζεται συγκεκριμένη ημερομηνία ή προθεσμία, η οποία θέτει το χρόνο στον οποίο ο ανάδοχος καλείται να εκπληρώσει τη συμβατική υποχρέωση της παράδοσης/παροχής του φυσικού αντικείμενου.

Αναφορικά με το χρόνο λήξης, στις συμβάσεις προμηθειών, εφόσον ορίζεται δήλη ημερομηνία, ο ανάδοχος υποχρεούται να παραδώσει το συμβατικό αντικείμενο πριν το πέρας αυτής και στην περίπτωση που προβλέπεται προθεσμία, το εν λόγω διάστημα λήγει με την παράδοση του συμβατικού είδους, εντός του χρόνου που ο ανάδοχος οφείλει να εκπληρώσει τη ρητή συμβατική του υποχρέωση. Αντιστοίχως, για τις συμβάσεις υπηρεσιών, η λήξη επέρχεται με την παροχή της υπηρεσίας ή την

υποβολή του παραδοτέου από τον ανάδοχο, σε συγκεκριμένη οριζόμενη ημερομηνία ή εντός του οριζόμενου χρονικού διαστήματος.

Σε περίπτωση που σε μια δημόσια σύμβαση ορίζονται τμηματικές ή ενδιάμεσες παραδόσεις του συμβατικού είδους/παροχής υπηρεσίας/υποβολής παραδοτέων για τον ανάδοχο, η λήξη επέρχεται στο χρόνο που εκπληρώνεται η συμβατική υποχρέωση του αναδόχου για την τελική παράδοση/παροχή/υποβολή (τελικού) παραδοτέου.

Η διάρκεια μιας δημόσιας σύμβασης μπορεί να παραταθεί με απόφαση της αναθέτουσας αρχής. Δοθέντος ότι η διάρκεια μιας σύμβασης αποτελεί δεσμευτικό όρο αυτής, η παράταση συνιστά τροποποίηση του εν λόγω όρου, ήτοι τροποποίηση της σύμβασης, ως ισχύει. Η παράταση μπορεί να προβλέπεται στα αρχικά έγγραφα της σύμβασης οπότε και ενεργοποιείται ως μονομερές διαπλαστικό δικαίωμα της αναθέτουσας αρχής (χωρίς σύμφωνη γνώμη του αναδόχου), κατά το στάδιο εκτέλεσης της σύμβασης, σε εφαρμογή της περ. α της παρ. 1 του άρθρου 132 του ν. 4412/2016. Στις περιπτώσεις αυτές, ο χρόνος της παράτασης θα πρέπει να ορίζεται με πλήρη σαφήνεια στα έγγραφα της σύμβασης. Ο ν. 4412/2016 προβλέπει, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, τη δυνατότητα παράτασης μιας σύμβασης, στο στάδιο της εκτέλεσής της, και σε περίπτωση που ο εν λόγω όρος δεν έχει οριστεί στα αρχικά έγγραφα της σύμβασης. Με εξαίρεση της περιπτώσεις ανωτέρας βίας, για τις οποίες στην περίπτωση των συμβάσεων προμηθειών, ο νομοθέτης έχει επιλέξει τον όρο μετάθεση αντί παράταση, οι περιπτώσεις χορήγησης παράτασης της διάρκειας μιας δημόσιας σύμβασης, που δεν προβλέπεται στα αρχικά έγγραφα της σύμβασης, ενδεχομένως να υποδηλώνει δυσλειτουργίες στο στάδιο της προετοιμασίας μιας σύμβασης, δηλαδή, στο στάδιο όπου προγραμματίζεται η ανάθεσή της και εν τέλει αποφασίζονται οι όροι που θα αποτελέσουν τις εκατέρωθεν συμβατικές υποχρεώσεις.

Αναφορικά με τη συμφωνία πλαίσιο που δεν αποτελεί ειδική διαδικασία ανάθεσης σύμβασης αλλά μια τεχνική ανάθεσης, η εφαρμογή της από τις αναθέτουσες αρχές αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο, ιδίως στην περίπτωση που είναι αδύνατο να προσδιοριστούν με ακρίβεια οι ακριβείς ανάγκες προς ικανοποίηση και συνεπώς και οι δαπάνες γι' αυτές. Η συμφωνία πλαίσιο καλύπτει όλα τα είδη των συμβάσεων (προμήθειες, υπηρεσίες) και σε αντίθεση με τη δημόσια σύμβαση της οποίας η μέγιστη διάρκεια της εναπόκειται στην κρίση της αναθέτουσας αρχής, η μέγιστη διάρκεια της συμφωνία πλαίσιο προβλέπεται στο δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων και δε δύναται να υπερβαίνει τα τέσσερα έτη. Μάλιστα, σε περίπτωση που η διάρκεια που ορίζεται στα αρχικά έγγραφα της είναι η μέγιστη, απαγορεύεται να παραταθεί. Μικρότερης των τεσσάρων ετών συμφωνίες πλαίσιο, δύνανται να παραταθούν μέχρι το προβλεπόμενο ανώτατο χρονικό διάστημα.

Ο κανόνας της μέγιστης διάρκειας των τεσσάρων ετών μιας συμφωνίας πλαίσιο, υπόκειται σε εξαιρέσεις σύμφωνα με τις πρόνοιες του νομοθέτη όταν συντρέχουν εξαιρετικές-ειδικές περιστάσεις. Οι εν λόγω περιστάσεις, στις οποίες θα πρέπει να επιτραπεί διάρκεια μεγαλύτερη των τεσσάρων ετών, δεν αρκεί να μνημονεύονται από

την αναθέτουσα αρχή αλλά απαιτείται να είναι ειδικά και κατάλληλα αιτιολογημένες. Μάλιστα, το θεσμικό πλαίσιο συνδέει τις περιπτώσεις αυτές ιδίως με το αντικείμενο της σύμβασης. Για παράδειγμα, τέτοιες περιπτώσεις μπορούν να προκύψουν, όταν χρειάζεται να διαθέτουν οι οικονομικοί φορείς εξοπλισμό με περίοδο απόσβεσης μεγαλύτερη των τεσσάρων ετών, ο οποίος πρέπει να είναι διαθέσιμος ανά πάσα στιγμή, καθ' όλη τη διάρκεια της συμφωνία πλαίσιο.

Η έναρξη της διάρκειας και λήξης ισχύος της συμφωνία πλαίσιο προβλέπονται, επίσης, στα αρχικά έγγραφα αυτής. Οι προβλεπόμενες στη συμφωνία πλαίσιο ποσότητες των ειδών ή της εκτιμώμενης αξίας αυτής που θα εκτελεστούν δεν είναι εξ' αρχής δεσμευτικές, αλλά αποκτούν αυτήν την ιδιότητα στο στάδιο εκτέλεσης αυτής, με την ανάθεση των λεγόμενων εκτελεστικών συμβάσεων, για τις οποίες θα γίνει αναφορά σε μετέπειτα κεφάλαιο του παρόντος. Τούτο σημαίνει ότι ως τη λήξη ισχύος της συμφωνίας πλαίσιο δύναται να συνάπτονται εκτελεστικές συμβάσεις, των οποίων η διάρκεια μπορεί να είναι μεγαλύτερη από αυτής της συμφωνίας πλαίσιο. Για τις εκτελεστικές συμβάσεις είτε προμηθειών είτε υπηρεσιών ισχύουν τα ανωτέρω αναφερόμενα σχετικά με τη διάρκεια των συμβάσεων εν γένει.

Σε κάθε περίπτωση επισημαίνεται ότι η διάρκεια μια σύμβασης που αφορά στο χρόνο τήρησης της συμβατικής υποχρέωσης του αναδόχου περί παράδοσης-παροχής του συμβατικού είδους δε συμπίπτει με την ολοκλήρωση της διάρκειας εκτέλεσης μιας σύμβασης, όπως ορίζεται στο άρθρο 202 του ν. 4412/2016.

2.2.2 Βασικοί προσδιοριστικοί παράγοντες της διάρκειας της σύμβασης

Η διάρκεια της σύμβασης, αποτελεί ουσιώδη όρο αυτής, που ο καθορισμός του εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής. Ωστόσο, ο προσδιορισμός τόσο της διάρκειας της σύμβασης όσο και των εκτιμώμενων αναγκών της, που αναλύθηκαν στο προγενέστερο κεφάλαιο, αποτελούν βασικά στοιχεία για την ορθή προετοιμασία της σύμβασης, η οποία θα εξασφαλίσει εν συνεχεία μια αποδοτική και αποτελεσματική διαδικασία ανάθεσης και εκτέλεσής της. Ως εκ τούτου, η διάρκεια μιας σύμβασης, θα πρέπει να αποφασίζεται από την αναθέτουσα αρχή λαμβανομένων υπόψη διάφορων παραμέτρων.

Βασική παράμετρος για τον καθορισμό της διάρκειας της σύμβασης αποτελεί το χρονικό διάστημα που η αναθέτουσα αρχή χρειάζεται το φυσικό αντικείμενο της σύμβασης για να ικανοποιήσει τις συγκεκριμένες ανάγκες της καθώς και το είδος αυτών των αναγκών. Ο χρόνος ικανοποίησης των αναγκών είναι κρίσιμος ώστε η αναθέτουσα αρχή να είναι σε θέση να διαθέτει τα μέσα κάλυψης αυτών εγκαίρως. Στην περίπτωση ειδικά των πάγιων και διαρκών αναγκών, για την ικανοποίηση των οποίων ο κανόνας είναι η διενέργεια διαγωνιστικής διαδικασίας, η διάρκεια της σύμβασης θα πρέπει να είναι κατάλληλη ώστε να μη δημιουργούνται προβλήματα στη λειτουργία της αναθέτουσας αρχής από την έλλειψη των αναγκαίων ειδών/μέσων

ή και να λαμβάνει χώρα η προσφυγή σε εξαιρετικές διαδικασίες χωρίς την απαιτούμενη δικαιολογητική βάση με αποτέλεσμα την καταστρατήγηση του δικαίου δημοσίων συμβάσεων.

Ενδεικτικό παράδειγμα πάγιων αναγκών είναι εκείνες που αφορούν στην παροχή υπηρεσιών καθαριότητας. Δοθέντος ότι οι υπηρεσίες αυτές είναι απολύτως αναγκαίες και συνδέονται με την υποχρέωση εξασφάλισης κατάλληλων συνθηκών υγιεινής στους εργαζομένους του δημόσιου φορέα, η πρακτική που θα πρέπει κατά κανόνα να ακολουθείται είναι η διάρκεια αυτών να είναι πολυετής. Είναι άλλωστε γνωστό ότι ο χρόνος που συνήθως χρειάζεται για την ανάθεση των εν λόγω συμβάσεων είναι μεγαλύτερος του μέσου όρου λοιπών ειδών συμβάσεων εξαιτίας της πολυπλοκότητας τους και διάφορων ζητημάτων που ανακύπτουν κατά την αξιολόγηση των υποβληθεισών προσφορών, όπως ενδεικτικά συνδρομή λόγων αποκλεισμού και επίκληση μέτρων αυτοκάθαρσης, άσκηση προδικαστικών και δικαστικών προσφυγών που συνήθως ασκούνται κ.λπ. Σε γενικότερο πλαίσιο, οι σχετικοί χρόνοι καθυστέρησης, που συνδέονται με την ανάθεση ή και εκτέλεση συγκεκριμένων ειδών συμβάσεων, θα πρέπει να εκτιμώνται από την αναθέτουσα αρχή κατά τον καθορισμό της διάρκειας της σύμβασης.

Η πρόβλεψη στα έγγραφα της σύμβασης δικαιωμάτων παράτασης αυτής αποτελεί μια δυνατότητα της αναθέτουσας αρχής που μπορεί να είναι ιδιαίτερως χρήσιμη, όταν τα δικαιώματα αυτά αξιοποιούνται καταλλήλως στο στάδιο εκτέλεσης της σύμβασης. Τα δικαιώματα αυτά είναι ορθό να προβλέπονται ειδικά σε συμβάσεις που καλύπτουν διαρκείς ανάγκες της αναθέτουσας αρχής και ιδίως σε συμβάσεις που χαρακτηρίζονται από πολυπλοκότητα, ώστε σε περίπτωση που υπάρχουν καθυστερήσεις σε νέα διαδικασία ανάθεσης τους, η αναθέτουσα αρχή να μπορεί να τα ενεργοποιεί ώστε να συνεχίσει – μέχρι την ανάθεση της νέας σύμβασης – να καλύπτει τις ανάγκες της. Αντιστοίχως, είναι κατάλληλα για συμπληρωματικές-παρεπόμενες υπηρεσίες κύριων υπηρεσιών, χωρίς να μεταβάλλεται η συνολική φύση της σχετικής σύμβασης όπως π.χ. παράταση συντήρησης κατά ένα έτος σε σύμβαση παροχής πληροφοριακού συστήματος – ειδικού λογισμικού. Εν τούτοις, η πρόβλεψη δικαιωμάτων προαίρεσης ή παρατάσεων μιας δημόσιας σύμβασης αυθαιρέτως και χωρίς εκτίμηση της πιθανότητας για ανάγκη ενεργοποίησής τους αποτελεί μια λανθασμένη πρακτική, που υποδηλώνει επίσης προβλήματα κατάλληλου σχεδιασμού της σύμβασης. Και τούτο διότι οι οικονομικοί φορείς που συμμετέχουν σε διαγωνισμούς λαμβάνουν υπόψη τους τέτοιου είδους πρακτικές από μια αναθέτουσα αρχή με αποτέλεσμα να διαμορφώνουν το ύψος της προσφερόμενης τιμής βάσει αυτών π.χ. εάν γνωρίζουν ότι η συγκεκριμένη αναθέτουσα αρχή σε γενικές γραμμές δεν ενεργοποιεί τα προβλεπόμενα δικαιώματα προαίρεσης, τότε οι ποσότητες που τελικά θα αγοραστούν είναι πιθανόν να είναι μειωμένες σε σύγκριση με τις συνολικές που ενσωματώνουν το δικαίωμα προαίρεσης, και συνεπώς λόγω μη επίτευξης οικονομικών κλίμακας, η προσφερόμενη τιμή ενδεχομένως να είναι αυξημένη. Το

αυτό μπορεί να συμβεί και στην περίπτωση εφαρμογής της τεχνικής της συμφωνίας πλαίσιο, όπου οι προσφερόμενες ποσότητες δεν είναι δεσμευτικές.

Επιπλέον, το συμβατικό αντικείμενο και ειδικότερα η επικρατούσα και εκτιμώμενη κατάσταση στην αγορά αυτού, θα πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη ως προσδιοριστικός παράγοντας της διάρκειας της σύμβασης. Για παράδειγμα, η ανάθεση συμβάσεων μεγάλης διάρκειας, δε προκύπτει ότι είναι η κατάλληλη πρακτική για την προμήθεια ειδών στα οποία η τεχνολογική απαξίωση είναι ραγδαία. Στην περίπτωση αυτή, η προσφερόμενη και συμβατική τιμή του είδους μετά από μικρό χρονικό διάστημα ενδεχομένως να είναι μη συμφέρουσα αναφορικά με τα συγκεκριμένα προβλεπόμενα τεχνικά χαρακτηριστικά του είδους. Τούτο βεβαίως συνεπάγεται και τη μείωση της ποιότητας του είδους που χρησιμοποιεί η αναθέτουσα αρχή για να ικανοποιήσει τις ανάγκες της. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα των επιτραπέζιων ηλεκτρονικών υπολογιστών, laptops κ.λπ παρεμφερών ειδών που απαξιώνονται τεχνολογικά με ταχύ ρυθμό.

Επιπροσθέτως, σε ορισμένες περιπτώσεις ο καθορισμός μιας πολυετούς διάρκειας της σύμβασης, ενδεχομένως να οδηγήσει σε υψηλές τιμές προσφοράς του είδους, ειδικά στην περίπτωση που παρατηρούνται ή αναμένονται αυξητικές πληθωριστικές τάσεις, όπως συνέβη τα προγενέστερα έτη λόγω της κρίσης του κορωνοϊού ή του πολέμου στην Ουκρανία. Τα γεγονότα αυτά επηρέασαν το γενικό δείκτη τιμών αλλά έπληξαν ιδιαίτερος έντονα συγκεκριμένες κατηγορίες π.χ. κόστος ενέργειας-θέρμανσης κλπ. Σε τέτοιες περιπτώσεις, ειδικά για μακροχρόνιες συμβάσεις, ο υπάρχων ανταγωνισμός στην αγορά του είδους μπορεί να περιοριστεί καθώς οι οικονομικοί φορείς που δραστηριοποιούνται σε αυτή μπορεί να αντιμετωπίζουν με σκεπτικισμό τη συμμετοχή τους στη διαδικασία ανάθεσης ή και να προσφέρουν το είδος σε υψηλή τιμή, επιχειρώντας να ενσωματώσουν στην προσφερόμενη τιμή, το ρίσκο μιας (πιθανής) αύξησης της τιμής αυτού, εφόσον ειδικά δεν είναι οι ίδιοι παραγωγοί του είδους, ή των πρώτων υλών του, στην εθνική ή και παγκόσμια αγορά. Μάλιστα για να αμβλυνθούν τέτοιου είδους αρνητικές συνέπειες, το νομοθετικό πλαίσιο προβλέπει από την 1/10/2022 δέσμια αρμοδιότητα της αναθέτουσας αρχής να ορίζει στα έγγραφα της σύμβασης ρήτρα αναπροσαρμογής της τιμής σε συμβάσεις προμηθειών που η διάρκεια τους υπερβαίνει το ένα έτος (άρθρο 53 του ν. 4412/2016) . Οι ίδιοι μάλιστα οι προσφέροντες συχνά σε είδη που εκτιμώνται διακυμάνσεις του επιπέδου τιμών τους, και ειδικά όταν αυτοί δεν αποτελούν μεγάλες επιχειρήσεις, ώστε να έχουν αντίστοιχη διαπραγματευτική δύναμη μπορεί να δυσκολεύονται να συνάψουν πολυετή δεσμευτικά ιδιωτικά συμφωνητικά προμήθειας του είδους με τους παραγωγούς-κατασκευαστές αυτών των ειδών.

Αντιθέτως, η διάρκεια της σύμβασης ή της συμφωνίας πλαίσιο συνίσταται να είναι μακροχρόνια σε περιπτώσεις συμβάσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing), όπου ο χρόνος απόσβεσης των ειδών για τα οποία παρέχονται οι σχετικές υπηρεσίες είναι μεγάλος π.χ. σύμβαση leasing για εκτυπωτικά μηχανήματα.

Επιπροσθέτως, η διάρκεια της σύμβασης και κατ' επέκταση ο χρόνος ικανοποίησης των αναγκών της αναθέτουσας αρχής εξαρτάται από τους οικονομικούς πόρους που η αναθέτουσα αρχή εκτιμά ότι θα έχει αφενός στη διάθεσή της αφετέρου απαιτείται να δαπανήσει για την ικανοποίηση των συγκεκριμένων αναγκών της, που θα ικανοποιηθούν δια της ανάθεσης συμβάσεων. Το πρώτο είναι ζήτημα που αφορά στον προϋπολογισμό της αναθέτουσας αρχής και στη σωστή κατάρτιση του, η οποία ορθό είναι να γίνεται με τη συνεργασία των οικονομικών υπηρεσιών με τις υπηρεσίες προμηθειών ενός δημόσιου φορέα, ώστε οι τελευταίες να παρέχουν την κατάλληλη ανατροφοδότηση στις πρώτες για τις συμβάσεις του προηγούμενου έτους/ετών που έχουν συναφθεί καθώς και για τον αν αυτές ήταν αποδοτικές και αποτελεσματικές για την ικανοποίηση των κανονικών (μη έκτακτων) αναγκών του φορέα.

Αναφορικά με τον προϋπολογισμό της αναθέτουσας αρχής, ο οποίος περιλαμβάνει τις πιστώσεις κάθε έτους επισημαίνεται ότι είναι απολύτως λανθασμένη η πρακτική της σύνδεσης της διάρκειας αυτού με τη διάρκεια των συμβάσεων που αφορούν τις πιστώσεις που δεσμεύονται από αυτόν. Με άλλα λόγια, η διάρκεια μιας δημόσιας σύμβασης δεν μπορεί να είναι εξ' ορισμού ετήσια διότι ο προϋπολογισμός είναι επίσης ετήσιας διάρκειας και άρα είναι πλήρως εξασφαλισμένες οι πιστώσεις. Αφενός η ορθή και τεκμηριωμένη κατάρτιση του προϋπολογισμού που θα διαβιβαστεί προς έγκριση στο αρμόδιο όργανο αποτελεί υποχρέωση ενός δημόσιου φορέα που πρέπει να γνωρίζει τις ανάγκες και την εξέλιξη αυτών μέσω και διενεργούμενης αξιολόγησης/ανατροφοδότησης. Αφετέρου, το νομοθετικό πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων παρέχει εργαλεία που διευκολύνουν τις αναθέτουσες αρχές στη ανάθεση μακροχρόνιων συμβάσεων για τις οποίες δεν απαιτείται εξ' αρχής η δέσμευση πιστώσεων, όπως για παράδειγμα η τεχνική της συμφωνίας πλαισίου.

Το δεύτερο ζήτημα άπτεται ιδίως του σωστού καθορισμού του προϋπολογισμού της ίδιας της σύμβασης. Αναφορικά με την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, η διενέργεια διαβουλεύσεων με την αγορά και εν γένει η πραγματοποίηση έρευνας αγοράς με κατάλληλες τεχνικές και πηγές έρευνας είναι κρίσιμες για την πρόβλεψη και την τεκμηρίωση της αξίας της σύμβασης αλλά και για την παροχή ειδών που είναι συμφέροντα για την αναθέτουσα αρχή σε όρους κόστους-ποιότητας.

Από τα παραπάνω μπορεί να γίνει αντιληπτό ότι ο καθορισμός της διάρκειας της σύμβασης αποτελεί όρο που θα πρέπει να εξετάζεται με ιδιαίτερη προσοχή στο στάδιο της προετοιμασίας της σύμβασης.

2.3. Διαδικασίες ανάθεσης δημόσιας σύμβασης και εργαλεία ανάθεσης

2.3.1 Οι κανονικές και οι εξαιρετικές διαδικασίες ανάθεσης δημόσιας σύμβασης

Θεμελιώδεις κανόνες του δικαίου των δημοσίων συμβάσεων είναι η διενέργεια διαγωνιστικών διαδικασιών ανάθεσης συμβάσεων για την ικανοποίηση των αναγκών των αναθετουσών αρχών. Οι διαγωνιστικές διαδικασίες αποτελούν τον κανόνα για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων καθώς η προσφυγή σε αυτές διασφαλίζει τις θεμελιώδεις αρχές της διαφάνειας, της ισότητας συμμετοχής στη διαδικασία ανάθεσης και του ανόθευτου ανταγωνισμού. Για το λόγο αυτό, οι διαγωνιστικές διαδικασίες καλούνται κανονικές διαδικασίες ενώ οι λοιπές διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων καλούνται εξαιρετικές διότι διενεργούνται κατ' παρέκκλιση του κανόνα του διαγωνισμού και υπό την πλήρωση συγκεκριμένων προϋποθέσεων που προβλέπονται περιοριστικά (και ερμηνεύονται συσταλτικά) στο δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων.

Κανονικές διαδικασίες ανάθεσης σύμβασης: η προκήρυξη σύμβασης με διαγωνισμό

Οι διαγωνιστικές διαδικασίες είναι δύο: οι ανοιχτές και οι κλειστές. Η ανοιχτή διαδικασία προβλέπεται στο άρθρο 27 του ν. 4412/2016 και είναι εκείνη που διασφαλίζει στο έπακρον τις ανωτέρω θεμελιώδεις αρχές, καθώς σε αυτήν μπορεί να συμμετέχει και να υποβάλλει προσφορά οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας το επιθυμεί. Η κλειστή διαδικασία προβλέπεται στο άρθρο 28 του ν. 4412/2016. Σε αυτήν δύναται να υποβάλλει αίτηση συμμετοχής επίσης οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας ενώ προσφορά μπορούν να καταθέσουν αποκλειστικά οι οικονομικοί φορείς που έχουν προσκληθεί από την αναθέτουσα αρχή, κατόπιν της αξιολόγησης των πληροφοριών που έχουν παρασχεθεί.

Η προσφυγή σε διαγωνιστική διαδικασία ανάθεσης της σύμβασης είναι κατά κανόνα υποχρεωτική για την αναθέτουσα αρχή όταν η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης προς ανάθεση είναι μεγαλύτερη του χρηματικού ορίου των 30.000 ευρώ, πλέον ΦΠΑ. Εξαιρέση προβλέπεται για κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες του άρθρου 107 του ν. 4412/2016 που αναφέρονται στο Παράρτημα XIV του Προσαρτήματος Α' του νόμου. Για τις εν λόγω συμβάσεις, η διενέργεια διαγωνισμού είναι υποχρεωτική εφόσον η εκτιμώμενη αξία είναι μεγαλύτερη των 60.000 ευρώ πλέον ΦΠΑ. Είναι σαφές ότι η ανάθεση συμβάσεων με εφαρμογή διαγωνιστικής διαδικασίας είναι προαιρετική και σε καμία περίπτωση απαγορευτική για την αναθέτουσα αρχή όταν η εκτιμώμενη αξία αυτών είναι μικρότερη των σχετικών ανωτέρω χρηματικών ορίων.

Αναφορικά με τις απαιτήσεις δημοσιότητας στην περίπτωση προκήρυξης συμβάσεων με διαγωνισμό, αυτές μπορούν να αφορούν το ενωσιακό ή και εθνικό επίπεδο, κατά περίπτωση, αναλόγως της εκτιμώμενης αξίας αυτών. Ειδικότερα, για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία άνω των ενωσιακών ορίων του άρθρου 5 του ν. 4412/2016 είναι υποχρεωτική η δημοσίευση της προκήρυξης σε ενωσιακό επίπεδο, δηλαδή στην

Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ακολούθως, οι σχετικές προκηρύξεις συμβάσεων απαιτείται να δημοσιευτούν και σε εθνικό επίπεδο. Το αυτό πρέπει να τηρηθεί και για τις περιπτώσεις που η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης είναι κάτω των ενωσιακών ορίων οπότε και η δημοσίευση λαμβάνει χώρα αποκλειστικά σε επίπεδο του κράτους. Τα σχετικά όρια, ως προβλέπονται στο προμνησθέν άρθρο του νόμου, ισχύουν ως κάτωθι:

	Κεντρική Κυβερνητική Αρχή	Μη Κεντρική Κυβερνητική Αρχή
Δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών	143.000 €	221.000 €
Δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που αφορούν κοινωνικές & άλλες ειδικές υπηρεσίες που αναφέρονται στο Παράρτημα XIV του Προσαρτήματος Α.	750.000 €	750.000 €

Σχετικά με τη δημοσίευση σε εθνικό επίπεδο πρωταρχικό σημείο που συντελείται αυτή είναι το Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ). Σε αυτό αναρτώνται πράξεις και στοιχεία που αφορούν τις σχετικές συμβάσεις, που προκηρύσσονται με διαγωνισμό και συγκεκριμένα τα πρωτογενή και εγκεκριμένα αιτήματα, οι προκηρύξεις (άνω των ορίων) και οι διακηρύξεις συμβάσεων, οι αποφάσεις κατακύρωσης, τα συμφωνητικά και οι εντολές πληρωμής. Οι δύο πρώτες πράξεις, που αφορούν στο στάδιο της προετοιμασίας της σύμβασης θα αναλυθούν σε επόμενα κεφάλαια του παρόντος.

Εξαιρετικές διαδικασίες ανάθεσης σύμβασης: η προκήρυξη σύμβασης με τις διαδικασίες των άρθρων 117Α, 118 και 32 του ν. 4412/2016

Οι εξαιρετικές διαδικασίες ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων που χρησιμοποιούνται κυρίως από τις αναθέτουσες αρχές και θα περιγράφουν ως προς τα βασικά τους σημεία στο παρόν είναι οι ήσσονος αξίας συμβάσεις, οι συμβάσεις που ανατίθενται με τη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης και με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης της σύμβασης.

Οι ήσσονος αξίας συμβάσεις ανατίθενται με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 117Α του ν. 4412/2016. Η προσφυγή στην εν λόγω διαδικασία είναι νόμιμη εφόσον η εκτιμώμενη αξία αυτής είναι ίση ή κατώτερη από το ποσό των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ, πλέον ΦΠΑ. Λόγω του εξαιρετικά χαμηλού ποσού της σύμβασης δεν ακολουθείται διαδικασία ανάθεσης και εκτέλεσης της σύμβασης,

σύμφωνα με τις διατάξεις του δικαίου δημοσίων συμβάσεων, ούτε απαιτείται η έκδοση κάποιας πράξης ανάθεσης. Ομοίως, για τις εν λόγω συμβάσεις δεν απαιτείται δημοσιοποίηση στοιχείων αυτών στο ΚΗΜΔΗΣ. Στην περίπτωση των συμβάσεων αυτών, η παρέκκλιση από την αρχή του ελεύθερου ανταγωνισμού και της διαφάνειας δικαιολογείται ακριβώς λόγω της χαμηλής χρηματικής της αξίας που η ανάθεσή της με τη χρήση της κανονικής διαδικασίας θα την καθιστούσε μη αποδοτική σε όρους κόστους-οφέλους.

Η διαδικασία της απευθείας ανάθεσης συμβάσεων προβλέπεται στο άρθρο 118 του ν. 4412/2016. Η προσφυγή στην εν λόγω διαδικασία μπορεί να εφαρμόζεται από την αναθέτουσα αρχή όταν η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης είναι ίση ή κατώτερη των είναι ίση ή κατώτερη από το όριο των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ, πλέον ΦΠΑ. Ειδικά όμως για τις διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων υπηρεσιών, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 107 έως 110, το ανωτέρω χρηματικό όριο είναι εξήντα χιλιάδες (60.000) ευρώ. Ομοίως, το εν λόγω όριο προβλέπεται και για τις συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών, που αφορούν στην υλοποίηση έργων ΤΠΕ με αντικείμενο την εξασφάλιση της διαλειτουργικότητας των ψηφιακών υπηρεσιών ή τον εκσυγχρονισμό των ψηφιακών εργαλείων της Κεντρικής Διοίκησης. Ωστόσο, η προσφυγή στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης των εν λόγω συμβάσεων, επιτρέπεται κατόπιν έκδοσης διαπιστωτικής πράξης από τον Υπουργό Ψηφιακής Διακυβέρνησης, μετά από σχετική υποβληθείσα αίτηση της αναθέτουσας αρχής.

Για τις συμβάσεις, που ανατίθενται με τη διαδικασία του άρθρου 118 του ν. 4412/2016, το νομοθετικό πλαίσιο προβλέπει την τήρηση κανόνων δημοσιότητας σε εθνικό επίπεδο, αφού γι' αυτές στο ΚΗΜΔΗΣ δημοσιεύονται όλες οι πράξεις που τις αφορούν, όπως και στην περίπτωση των κανονικών διαδικασιών ανάθεσης. Στην περίπτωση αυτών, δεν υφίσταται βεβαίως προκήρυξη και διακήρυξη της σύμβασης αλλά πρόσκληση για υποβολή προσφοράς στην εν λόγω διαδικασία. Η αρχή της διαφάνειας, συνεπώς, διασφαλίζεται μέσω της δημοσίευσης στο ΚΗΜΔΗΣ των προσκλήσεων υποβολής προσφοράς προς συγκεκριμένους επιλεχθέντες από την αναθέτουσα αρχή οικονομικούς φορείς και κατόπιν της δημοσίευσης και της σχετικής απόφασης ανάθεσής τους.

Η διαδικασία της απευθείας ανάθεσης, αποτελεί μια εξαιρετική διαδικασία που μπορεί να εφαρμόζεται κατά παρέκκλιση της αρχής του ελεύθερου ανταγωνισμού, υπό τις προϋποθέσεις που θέτει το θεσμικό πλαίσιο δημοσίων συμβάσεων. Η παρέκκλιση από τη βασική αυτή αρχή αιτιολογείται λόγω της χαμηλής χρηματικής αξίας της σύμβασης, ώστε να μην καταναλώνονται οι πόροι αλλά και ο χρόνος που σχετίζονται με τις κανονικές διαδικασίες. Πάντως, το κανονιστικό πλαίσιο ορίζει κάποιο ελάχιστο χρόνο ανάθεσης και δημοσίευσης της πράξης ανάθεσης (πέντε ημέρες χρονική απόσταση της ανάθεσης από τη δημοσίευση της πρώτης πρόσκλησης υποβολής προσφοράς) ώστε να είναι δυνατή, κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής

και η πρόσκληση για συμμετοχή-υποβολή προσφοράς και από λοιπούς οικονομικούς φορείς, οι οποίοι δεν είχαν προσκληθεί αρχικά αλλά εκδήλωσαν σχετικό ενδιαφέρον..

Τέλος, εξαιρετική διαδικασία ανάθεσης αποτελεί και η διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξη σύμβασης, που προβλέπεται στο άρθρο 32 του ν. 4412/2016. Όμως, σε αντίθεση με τις δύο προηγούμενες εξαιρετικές διαδικασίες που παρουσιάστηκαν ανωτέρω και θεσπίζονται με εθνικές διατάξεις, αφορώσες αποκλειστικά συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία κάτω των ενωσιακών ορίων, η διαδικασία του άρθρου 32 αφορά σε συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία τόσο άνω όσο και κάτω των ενωσιακών ορίων.

Λόγω της παρέκκλισης από την αρχή του ανταγωνισμού, οι διαδικασίες με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης σύμβασης μόνο σε άκρως εξαιρετικές περιπτώσεις, που προβλέπονται στο δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων. Η εξαίρεση αυτή περιορίζεται σε περιπτώσεις που είτε η δημοσίευση είναι αδύνατη, για λόγους κατεπείγουσας ανάγκης οφειλόμενης σε γεγονότα τα οποία η αναθέτουσα αρχή δεν θα μπορούσε να προβλέψει και για τα οποία δεν ευθύνεται, είτε είναι σαφές εξ αρχής ότι η δημοσίευση δεν θα οδηγήσει σε μεγαλύτερο ανταγωνισμό ή σε καλύτερα αποτελέσματα όσον αφορά την προμήθεια, μεταξύ άλλων και γιατί αντικειμενικά υπάρχει μόνο ένας οικονομικός φορέας που μπορεί να εκτελέσει τη σύμβαση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι τα έργα τέχνης, όπου η ταυτότητα του καλλιτέχνη συνδέεται άρρηκτα με τον μοναδικό χαρακτήρα και την αξία του έργου τέχνης. Η αποκλειστικότητα μπορεί να οφείλεται και σε άλλους λόγους, όμως μόνο καταστάσεις αντικειμενικής αποκλειστικότητας μπορούν να δικαιολογήσουν τη χρήση της διαδικασίας με διαπραγμάτευση χωρίς δημοσίευση, εφόσον η κατάσταση της αποκλειστικότητας δεν δημιουργήθηκε από την ίδια την αναθέτουσα αρχή με στόχο τη μελλοντική διαδικασία προμήθειας.

Τέλος, η κανονική με τη χρήση διαγωνισμού διαδικασία προμήθειας δεν είναι ιδιαίτερος χρήσιμη όταν αγοράζονται άμεσα αγαθά σε αγορά πρώτων υλών, περιλαμβανομένων των χρηματιστηρίων εμπορίας βασικών αγαθών, όπως είναι τα αγροτικά προϊόντα, πρώτων υλών και ενέργειας, όπου η πολυμερής ρυθμιζόμενη και εποπτευόμενη εμπορική δομή εγγυάται κατά τρόπο φυσικό τις τιμές της αγοράς.

Αναφορικά με τους κανόνες δημοσιότητας επισημαίνεται ότι οι προσκλήσεις υποβολής προσφοράς στη διαδικασία προς επιλεγμένους από την αναθέτουσα αρχή οικονομικούς φορείς δε δημοσιεύονται ούτε σε ενωσιακό επίπεδο, εφόσον είναι άνω των ενωσιακών ορίων, ούτε και σε εθνικό επίπεδο. Αντιθέτως, οι αποφάσεις ανάθεσής τους καθώς και οι συμβάσεις αυτών δημοσιεύονται στο ΚΗΜΔΗΣ. Ομοίως και οι συμβάσεις με αξία άνω των ενωσιακών ορίων γνωστοποιούνται σε ενωσιακό επίπεδο.

Σε σχετικές εκθέσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου επισημαίνεται το γεγονός ότι η προσφυγή σε εξαιρετικές διαδικασίες ανάθεσης αποτελεί ένα θεσμοθετημένο και

αναγκαίο εργαλείο για τη δράση της δημόσιας διοίκησης. Ωστόσο, τονίζεται ότι σε ένα κράτος δικαίου, όπως το ελληνικό, η δράση της δημόσιας διοίκησης, ιδιαίτερα όταν αναγνωρίζεται σε αυτήν ευρεία διακριτική ευχέρεια, όπως συμβαίνει στις απευθείας αναθέσεις, αναγκαίο είναι να παρέχει εγγυήσεις διαφάνειας, αμεροληψίας και αντικειμενικότητας, ώστε, ακόμα και στις περιπτώσεις που η προσφυγή στις εν λόγω διαδικασίες επιτρέπεται από τον νομοθέτη, να δημιουργείται στον πολίτη και στους οικονομικούς φορείς η πεποίθηση ότι η διαδικασία που ακολουθείται είναι αδιάβλητη και ιδίως ότι η διαχείριση των δημοσίων πόρων γίνεται με τον βέλτιστο δυνατό τρόπο. Για την περίπτωση δε των απευθείας αναθέσεων, όπου υφίσταται ευρεία διακριτική ευχέρεια των αναθετουσών αρχών και περιορισμός του ανταγωνισμού, πολύ συχνά εκφράζονται προβληματισμοί στο δημόσιο διάλογο για τον τρόπο άσκησης της εν λόγω διακριτικής ευχέρειας. Ειδικότερα, παρατηρούνται και περιπτώσεις που η διακριτική ευχέρεια των αναθετουσών αρχών δεν φαίνεται να εξυπηρετεί την ευελιξία και ταχύτητα που επιδιώκεται με τις διαδικασίες αυτές αλλά μάλλον ασκείται προσχηματικά και καταλήγει σε καταστρατήγηση των διαγωνιστικών διαδικασιών ή μπορεί να δημιουργήσει την εύλογη εντύπωση ότι ασκείται προσχηματικά.

Συνοπτικά αναφέρεται ότι, οι απευθείας αναθέσεις δημοσίων συμβάσεων και οι αναθέσεις ύστερα από διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση συνιστούν εξαιρετικές διαδικασίες, με τις οποίες οι αναθέτουσες αρχές συνάπτουν τη σύμβαση με οικονομικό φορέα της επιλογής τους κατά παρέκκλιση του θεμελιώδους κανόνα του δικαίου των δημοσίων συμβάσεων που είναι η διενέργεια διαγωνισμού. Επιτρέπονται μόνο στις περιπτώσεις που ρητώς προβλέπονται στον νόμο, όπως όταν πρόκειται να συναφθούν συμβάσεις μικρής αξίας χωρίς το βάρος δυσανάλογων διατυπώσεων και διαδικασιών ή σε εξαιρετικές περιπτώσεις επειγουσών και απρόβλεπτων αναγκών που απαιτούν άμεσες ενέργειες χωρίς τις χρονοβόρες διαδικασίες του δημόσιου διαγωνισμού ή της δικαστικής διαμάχης που τυχόν ακολουθήσει.

Αναφορικά με τις ανωτέρω βασικές, δηλαδή ευρέως χρησιμοποιούμενες από τις αναθέτουσες αρχές διαδικασίες, και τις λοιπές διαδικασίες ανάθεσης που προβλέπονται στον ν. 4412/2016 και ειδικά για την ανάλυση των ειδικών νόμιμων προϋποθέσεων εφαρμογής τους, πέραν του κριτηρίου της εκτιμώμενης αξίας τους, καθώς και για την εκτίμηση της διαδικασίας, που δεν είναι μόνο νόμιμη αλλά και κατάλληλη για να ακολουθηθεί, ο αναγνώστης του παρόντος θα εντοπίσει χρήσιμες πληροφορίες σε επόμενα κεφάλαια.

2.3.2 Βασικά εργαλεία ανάθεσης μιας δημόσιας σύμβασης

Τα εργαλεία και οι τεχνικές ανάθεσης δημόσιας σύμβασης που προβλέπονται στο δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων, και μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο διαδικασιών ανάθεσης είναι ιδίως τα δυναμικά συστήματα αγορών (ΔΣΑ), οι συμφωνίες πλαίσιο (ΣΠ), οι ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί και οι ηλεκτρονικοί κατάλογοι.

Το ΔΣΑ αποτελεί μια εξ' ολοκλήρου ηλεκτρονική διαδικασία. Για την ανάθεση συμβάσεων στο πλαίσιο αυτού εφαρμόζονται οι κανόνες της κλειστής διαγωνιστικής διαδικασίας και τηρούνται οι αντίστοιχες απαιτήσεις δημοσιότητας σε ενωσιακό ή και εθνικό επίπεδο, αναλόγως της εκτιμώμενης αξίας του ΔΣΑ και των εκτελεστικών συμβάσεων που θα ανατεθούν βάσει αυτού.

Η ΣΠ αποτελεί μια χρήσιμη τεχνική που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να ανατεθεί μια δημόσια σύμβαση. Πρόκειται για μια τεχνική για συγκεντρωτικές διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων καθώς είναι μία συμφωνία που μπορεί να συνάπτεται μεταξύ μιας ή ενός ή περισσοτέρων αναθετουσών αρχών και ενός ή περισσοτέρων οικονομικών φορέων και κατά τη διάρκεια εκτέλεσης αυτής – που δε δύναται να υπερβαίνει τα τέσσερα έτη - μπορούν να ανατεθούν, δυνάμει αυτής, πολλαπλές συμβάσεις (εκτελεστικές συμβάσεις). Και στην περίπτωση των ΣΠ αλλά και των εκτελεστικών συμβάσεων τηρούνται κανόνες δημοσιότητας σε ενωσιακό ή και εθνικό επίπεδο. Τα ΔΣΑ και οι ΣΠ θα αναφερθούν και σε επόμενα κεφάλαια του παρόντος ενώ οι ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί και οι κατάλογοι δεν αποτελούν μέρος της ύλης του παρόντος εκπαιδευτικού οδηγού.

2.4. Μελέτη περίπτωσης

Το Υπουργείο Χ έχει ανάγκες καθαριότητας του κτιρίου στο οποίο στεγάζονται οι υπηρεσίες του. Η προηγούμενη σύμβαση καθαριότητας, η οποία είχε ανατεθεί είχε διάρκεια δύο ετών και λήγει η ισχύς της σε τρεις μήνες. Στο παρόν χρονικό σημείο, δηλαδή τρεις μήνες πριν τη λήξη της, η υπηρεσία προμηθειών διαβίβασε το πρωτογενές αίτημα στον διατάκτη, στο οποίο εισηγείται την ανάθεση νέας σύμβασης για τα επόμενα δύο έτη, η οποία θα εκκινεί από το χρονικό σημείο λήξης της προηγούμενης. Παράλληλα, υπάρχει εισήγηση να εφαρμοστεί η διαδικασία του άρθρου 32 του ν. 4412/2016 και εν τω μεταξύ να διενεργηθεί διαγωνισμός ώστε όταν η σύμβαση συναφθεί να λυθεί εκείνη που θα συναφθεί με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση διακήρυξης. Επισημαίνεται δε ότι στην προγενέστερη διαδικασία είχαν ασκηθεί προδικαστικές προσφυγές που καθυστέρησαν την ανάθεση της σύμβασης. Τι προβλήματα θα μπορούσαν να εντοπιστούν στη συγκεκριμένη περίπτωση;

Η παροχή υπηρεσιών καθαριότητας αποτελεί πάγια και διαρκή ανάγκη μιας αναθέτουσας αρχής καθώς η λειτουργία της, με την έννοια της υποχρέωσης εξασφάλισης ενός κατάλληλου από άποψη υγιεινής εργασιακού περιβάλλοντος για το προσωπικό αυτής, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό και από τις εν λόγω υπηρεσίες. Η υπηρεσία προμηθειών εισηγείται την προσφυγή σε μια εξαιρετική διαδικασία ανάθεσης της σύμβασης, αυτής του άρθρου 32. Ωστόσο, η εν λόγω διαδικασία εφαρμόζεται κατ' παρέκκλιση της αρχής του ανταγωνισμού αποκλειστικά όταν συντρέχει νόμιμη δικαιολογητική βάση, όπως αυτές προβλέπονται περιοριστικά στο εν λόγω άρθρο. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, όμως, δεν υφίσταται σχετική δικαιολογητική βάση αφού η αναθέτουσα αρχή δεν επέδειξε επιμέλεια και ευθύνεται για την καθυστέρηση εκκίνησης νέας διαγωνιστικής διαδικασίας.

Επιπλέον, για την ήδη συναφθείσα σύμβαση δεν είχαν προβλεφθεί στα έγγραφα αυτής δικαιώματα προαίρεσης ή παράτασης που θα μπορούσαν να ενεργοποιηθούν στο πλαίσιο τροποποίησης της σύμβασης ώστε να μπορούν να ικανοποιούνται οι ανάγκες αν αυτές προκύπταν στην πορεία και καθυστερούσε για διάφορους λόγους η ανάθεση νέας σύμβασης. Παράλληλα, η διάρκεια τόσο της παλαιότερης όσο και της νέας σύμβασης θα μπορούσε να είναι μεγαλύτερη, τουλάχιστον τριών ή τεσσάρων ετών ώστε να μη χρειάζεται η συχνή διενέργεια διαγωνιστικών διαδικασιών που είναι χρονοβόρα και έχει διοικητικό κόστος.

Η πρόβλεψη όρου περί έναρξης της διάρκειας της σύμβασης σε δήλη ημερομηνία που ταυτίζεται με τη λήξη της προηγούμενης σύμβασης σε τρεις μήνες, είναι φανερό ότι είναι απρόσφορη, αφού είναι απίθανο να επιτευχθεί στο χρονικό περιθώριο αυτό η ανάθεση της σύμβασης. Εφόσον διενεργηθεί ηλεκτρονική ανοιχτή διαδικασία ανάθεσης, το χρονικό διάστημα των τριάντα (30) ημερών αφορά στο νόμιμο ελάχιστο προβλεπόμενο χρόνο για την υποβολή προσφορών. Τούτο σημαίνει ότι σε διάστημα δύο μηνών θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία αξιολόγησης και ανάθεσης της σύμβασης. Κάτι τέτοιο συνήθως δεν είναι εφικτό ειδικά δε στην περίπτωση που τυχόν ασκηθούν προδικαστικές ή και δικαστικές προσφυγές ή απαιτείται και προσυμβατικός έλεγχος νομιμότητας. Είναι σαφές ότι η υπηρεσία που σχεδίασε τόσο τη νέα όσο και την παλιά διαδικασία ανάθεσης δεν έλαβε υπόψη όλους τους παράγοντες που καθορίζουν τη διάρκεια της σύμβασης καθώς και τις διατάξεις που αφορούν στην εφαρμογή των προβλεπόμενων διαδικασιών ανάθεσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ – ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ - ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ

3.1 Εισαγωγή

3.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου

Σκοπός του παρόντος κεφαλαίου είναι η επιμόρφωση των στελεχών των αναθετουσών αρχών αναφορικά με βασικές έννοιες που αφορούν ή και συνδέονται με το δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων όπως η έννοια του προγραμματισμού μιας σύμβασης, της τεχνητής κατάτμησης, και εννοιών που προέρχονται από το δημοσιονομικό δίκαιο όπως η έννοια της πίστωσης και της ανάληψης υποχρέωσης. Παράλληλα, σκοπείται η παροχή επιπρόσθετων γνώσεων αναφορικά με τα βασικά βήματα προγραμματισμού μιας σύμβασης καθώς και με την τεκμηρίωση της σκοπιμότητας αυτής.

3.1.2. Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της ανάγνωσης του κεφαλαίου αυτού, οι επιμορφούμενοι θα είναι σε θέση να:

- Γνωρίζουν τη σημασία του προγραμματισμού μιας σύμβασης, των κινδύνων από την απουσία του καθώς και της βασικής μεθοδολογίας για τον ορθό προγραμματισμό της σύμβασης προς ανάθεση.
- Κατανοούν βασικές έννοιες του δημόσιου λογιστικού και πως αυτές συνδέονται με τις δημόσιες συμβάσεις καθώς γενικότερα σημεία σύνδεσης μεταξύ δημοσιονομικού δικαίου και δικαίου δημοσίων συμβάσεων.
- Αντιλαμβάνονται την έννοια της κατάτμησης καθώς και να γνωρίζουν τον τρόπο με τον οποίο η τεχνητή κατάτμηση συνδέεται με την καταστρατήγηση του δικαίου δημοσίων συμβάσεων.
- Γνωρίζουν την υποχρέωση των αναθετουσών αρχών που αφορά στην τεκμηρίωση της σκοπιμότητας της δημόσιας σύμβασης που ανατίθεται καθώς και τη σύνδεση αυτής με το πρωτογενές αίτημα και το περιεχόμενο αυτού.

3.1.3. Σύντομη περιγραφή του κεφαλαίου

Το παρόν κεφάλαιο υποδιαιρείται σε τέσσερις κύριες ενότητες. Στην πρώτη εξ' αυτών περιγράφεται η σημασία που έχει το στάδιο του προγραμματισμού μιας δημόσιας σύμβασης και αναλύεται η βασική προτεινόμενη μεθοδολογία ώστε να πραγματοποιείται ορθός προγραμματισμός της σύμβασης. Παράλληλα, αναδεικνύονται τα προβλήματα που ενδέχεται να προκύψουν από την απουσία του προγραμματισμού δημοσίων συμβάσεων. Στη δεύτερη ενότητα παρουσιάζονται

βασικές έννοιες του δημόσιου λογιστικού που συνδέονται με τις δημόσιες συμβάσεις και δίνεται έμφαση ιδιαίτερος στην απόφαση πολυετούς έγκρισης. Επιπλέον, παρουσιάζονται και βασικές διασυνδέσεις μεταξύ δημοσιονομικού δικαίου και δικαίου δημοσίων συμβάσεων. Στην επόμενη ενότητα αναλύεται η έννοια της κατάτμησης και ειδικά της μη νόμιμης (τεχνητής) κατάτμησης. Περιγράφονται βασικές ενδείξεις περιπτώσεων τεχνητής κατάτμησης και δίνονται παραδείγματα νόμιμης αλλά και μη νόμιμης κατάτμησης μιας σύμβασης. Στην ίδια ενότητα επεξηγείται η έννοια της χωριστής επιχειρησιακής μονάδας και συσχετίζεται αυτή με τον τρόπο υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης. Στην τελευταία ενότητα γίνεται αναφορά στην υποχρέωση των αναθετουσών αρχών περι τεκμηρίωσης της σκοπιμότητας της σύμβασης και επεξηγείται η έννοια του πρωτογενούς αιτήματος και του βασικού περιεχομένου αυτού.

3.2 Η ανάγκη του προγραμματισμού των δημοσίων συμβάσεων που αναθέτει και εκτελεί μία αναθέτουσα αρχή.

3.2.1 Η σημασία του προγραμματισμού μιας δημόσιας σύμβασης. Κίνδυνοι από την έλλειψή του.

Ο προγραμματισμός μιας δημόσιας σύμβασης αποτελεί το πρώτο στάδιο του κύκλου ζωής αυτής. Το εν λόγω στάδιο, που προηγείται του σταδίου προκήρυξης και ανάθεσης της σύμβασης, είναι καθοριστικό για τη διασφάλιση της αποδοτικής και αποτελεσματικής διαδικασίας ανάθεσης και εκτέλεσής της, δίχως προβλήματα και δυσλειτουργίες. Αντιθέτως, συχνά ανακύπτοντα προβλήματα στα επόμενα του προγραμματισμού στάδια μιας δημόσιας σύμβασης, οφείλονται ακριβώς είτε στην έλλειψή του, είτε στην μη κατάλληλη διεξαγωγή του. Αναφορικά με στάδια μιας αποτελεσματικής διαδικασίας προγραμματισμού, αυτά θα παρουσιαστούν στην αμέσως επόμενη υποενότητα.

Παράλληλα, επισημαίνεται ότι, λαμβανομένων υπόψη ιδίως της αρχής του δημόσιου συμφέροντος και της αρχής της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, που υπηρετεί η αναθέτουσα αρχή, ο προγραμματισμός της σύμβασης συνιστά υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής. Η υποχρέωση αυτή υφίσταται και είναι ανεξάρτητη της ενεργοποίησης με υπουργική απόφαση της εξουσιοδοτικής διάταξης της παρ. 7 του άρθρου 41 του ν. 4412/2016 περί υποβολής του προγράμματος προμηθειών κάθε αναθέτουσας αρχής στις αρμόδιες Εθνικές Κεντρικές Αρχές Αγορών του οικείου άρθρου.

Η απουσία του προγραμματισμού μιας δημόσιας σύμβασης αλλά και ενός συνολικού προγράμματος δημοσίων συμβάσεων προς ανάθεση, που να αφορά τουλάχιστον τη διάρκεια ενός ημερολογιακού έτους, έχει αρνητικές επιπτώσεις σε μικρο-επίπεδο, δηλαδή στο επίπεδο της κάθε αναθέτουσας αρχής, αλλά και σε μακρο-επίπεδο, δηλαδή σε επίπεδο της εθνικής οικονομίας.

Η έλλειψη προγραμματισμού των δημόσιων συμβάσεων είναι ισχυρά πιθανόν να οδηγήσει στη μη αποδοτική, έγκαιρη και αποτελεσματική ικανοποίηση των αναγκών της αναθέτουσας αρχής. Ανεπαρκής τεκμηρίωση της σκοπιμότητας της σύμβασης και της εκτιμώμενης αξίας αυτής συχνά υποδηλώνει ότι οι ανάγκες και ο χρόνος ικανοποίησής τους δεν προσδιορίστηκαν κατάλληλα και ενδεχομένως δε διενεργήθηκε σωστή έρευνα αγοράς και διαβούλευση με αυτήν. Παρεπόμενα αποτελέσματα είναι ο μειωμένος ανταγωνισμός στη διαδικασία ανάθεσης της σύμβασης ή και η ανάθεση συμβάσεων σε υψηλές τιμές. Παράλληλα, η μη κατάλληλη προετοιμασία των εγγράφων της σύμβασης και των όρων που προβλέπονται σε αυτά, αναφορικά με την υποβολή προσφορών, κατά κανόνα συνεπάγονται μειωμένο ανταγωνισμό, υποβολή μη άρτιων προσφορών, χρονοβόρες διαδικασίες λόγω άσκησης προδικαστικών ή και δικαστικών προσφυγών ενώ μπορεί να οδηγήσουν και σε άγονες διαδικασίες με αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, και το διοικητικό βάρος της εκ νέου προκήρυξής τους.

Τα ανωτέρω προβλήματα έχουν συνέπειες στα δημόσια οικονομικά της χώρας, αφού οδηγούν σε αύξηση των δαπανών για την ικανοποίηση των αναγκών του δημόσιου τομέα, μέσω της σύναψης κοστοβόρων δημοσίων συμβάσεων. Η απουσία δε του προγραμματισμού δημοσίων συμβάσεων και εκ του αποτελέσματος η μη (έγκαιρη) ενημέρωση της αγοράς για τις σχεδιαζόμενες συμβάσεις προς ανάθεση, είναι γεγονός ότι μειώνει το επίπεδο του ανταγωνισμού, αφού πολλοί οικονομικοί φορείς, ιδίως μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις δεν διαθέτουν τον απαιτούμενο χρόνο ώστε να μπορέσουν να συμμετέχουν σε μια διαγωνιστική διαδικασία ανάθεσης και να προετοιμαστούν κατάλληλα. Παράλληλα, οι φορείς που συνήθως αποτελούν μεγαλύτερους παίκτες στην αγορά και μπορούν να προετοιμαστούν για να υποβάλλουν άρτιες προσφορές παρατηρείται ότι συχνά παρέχουν το αντικείμενο της σύμβασης σε υψηλές τιμές, ακόμα και σε επίπεδο λιανικής πώλησης, καθώς αφενός γνωρίζουν ότι δεν υπάρχουν πολλές εναλλακτικές επιλογές για την προμήθεια του είδους αφετέρου ενσωματώνουν στην προσφερόμενη τιμή το ρίσκο της ματαίωσης της διαδικασίας λόγω ενδεχόμενων παρατυπιών, το κόστος από την καθυστέρηση σύναψης της σύμβασης και τυχόν άλλα παρεπόμενα των καθυστερήσεων της διαδικασίας ανάθεσης κόστη (π.χ. κόστος αποθήκευσης, κόστος διατήρησης συμβολαίων με τα εργοστάσια παραγωγής του είδους, κόστος λόγω αύξησης της τιμής των πρώτων υλών κ.λπ.). Προκειμένου, συνεπώς, να επιτυγχάνεται ενίσχυση του ανταγωνισμού και συμμετοχή περισσότερων οικονομικών φορέων στη διαδικασία ανάθεσης, η αναθέτουσα αρχή θα πρέπει συντάσσει σχετικό πρόγραμμα προμηθειών και να το επικοινωνεί με την αγορά, με κάθε πρόσφορο μέσο, ώστε να την προειδοποιεί και να την προετοιμάζει για τα είδη των συμβάσεων που σχεδιάζει να προκηρύξει τουλάχιστον εντός του έτους.

Ωστόσο, από τα πορίσματα ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ως αυτά αποτυπώνονται στη με αρ. 4/2023 σχετική Έκθεσή του με θέμα “Απευθείας αναθέσεις; πότε οι απευθείας αναθέσεις δημοσίων συμβάσεων ή οι αναθέσεις ύστερα

από σύντομη διαδικασία διαπραγμάτευσης διασφαλίζουν την αντικειμενική ακεραιότητα της διαδικασίας;”, προκύπτει ότι οι αναθέτουσες αρχές δεν προγραμματίζουν ούτε έγκαιρα ούτε ορθολογικά τις δημόσιες συμβάσεις που προκηρύσσουν προς ικανοποίηση των αναγκών τους. Υφίστανται πολλαπλές αστοχίες στον προγραμματισμό οι οποίες οδηγούν σε ανάθεση συμβάσεων με προσφυγή σε εξαιρετικές διαδικασίες ανάθεσης και καταστρατήγηση του κανόνα διεξαγωγής διαγωνιστικών διαδικασιών. Πέραν των αρνητικών συνεπειών που σχετίζονται με την μερική- αποσπασματική ικανοποίηση των αναγκών λόγω άστοχου προγραμματισμού, η προσφυγή σε εξαιρετικές διαδικασίες δίχως νόμιμη δικαιολογητική βάση συνεπάγεται τεχνητές κατατμήσεις συμβάσεων, ευθεία παραβίαση της αρχής της νομιμότητας και των αρχών της ισότιμης μεταχείρισης, της διαφάνειας και του ελεύθερου ανταγωνισμού και διόγκωση των δημοσίων δαπανών για συμβάσεις. Παράλληλα, παρατηρούνται συχνές παραπομπές του κράτους στο ΔΕΕ και καταδίκη του με την επιβολή ανάλογων διοικητικών κυρώσεων (πρόστιμα).

3.2.2 Ο αποτελεσματικός προγραμματισμός μιας δημόσιας σύμβασης

Σε αντίθεση με τα στάδια της ανάθεσης και εκτέλεσης μιας δημόσιας σύμβασης, όπου στο θεσμικό πλαίσιο περιγράφονται σε γενικότερο ή ειδικότερο πλαίσιο, διαδικασίες και στάδια διεξαγωγής τους και τίθενται με σαφήνεια ή προκύπτουν ευλόγως οι χρόνοι έναρξης και λήξης-ολοκλήρωσής τους, δεν μπορεί να υποστηριχθεί το ίδιο για το στάδιο του προγραμματισμού μιας σύμβασης. Το θεσμικό πλαίσιο δημοσίων συμβάσεων δε θέτει κανόνες αναφορικά με το κατάλληλο χρονικό σημείο έναρξης του προγραμματισμού της σύμβασης, ούτε για τη διάρκεια αυτού μέχρι την εκκίνηση του σταδίου της ανάθεσης. Επίσης, δεν περιγράφει – έστω ακροθιγώς – τα βήματα/στάδια ή τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθήσει μια αναθέτουσα αρχή ώστε να διεκπεραιώσει με επιτυχία το εν λόγω στάδιο του κύκλου ζωής μιας σύμβασης. Εμμέσως μόνο από κάποιες διατάξεις του ν. 4412/2016 και ιδίως το άρθρο 45 αυτού που αφορά στη συγκρότηση και τήρηση του φακέλου δημόσιας σύμβασης, προκύπτει ότι προγραμματισμός, άλλως η προετοιμασία μιας σύμβασης, θα πρέπει τουλάχιστον να περιλαμβάνει την τεκμηρίωση της σκοπιμότητας μιας σύμβασης και της εκτιμώμενης αξίας αυτής. Παράλληλα, το εν λόγω άρθρο αναφέρεται στα έγγραφα και στο αντικείμενο της σύμβασης, υποδηλώντας τη σημασία της προετοιμασίας και ταυτόχρονα προβλέπεται ως στοιχείο του φακέλου και η ωριμότητα της σύμβασης, παραπέμποντας για τις προμήθειες και υπηρεσίες στο άρθρο 49 του οικείου νόμου όπου γίνεται αναφορά σε κάποιες προπαρασκευαστικές ενέργειες της αναθέτουσας αρχής ώστε να εξασφαλίζεται η νομιμότητα της σύμβασης που πρόκειται να συναφθεί. Τέλος, στα άρθρα 46 και 47 του ν. 4412/2016 προβλέπονται οι λεγόμενες προκαταρκτικές διαβουλεύσεις με την αγορά καθώς και η τήρηση τυχόν αρχείου επικοινωνίας αναθέτουσας αρχής και οικονομικών φορέων,

χωρίς όμως το στάδιο του σχεδιασμού της σύμβασης που αφορά σε αυτά να αναφέρεται ρητά.

Από τις ανωτέρω διατάξεις του ν. 4412/2016, που αναφέρονται εμμέσως στη διαδικασία του προγραμματισμού μιας σύμβασης, μπορούν εν γένει να περιγραφούν οι ενέργειες για τον αποτελεσματικό σχεδιασμό αυτής. Στο παρόν σημείο, περιγράφονται τα στάδια που αφορούν σε μια συνολική διαδικασία προγραμματισμού (πριν τη λήψη απόφασης για την αναγκαιότητα της ανάθεσης μιας σύμβασης), που εμπεριέχει και το στάδιο σχεδιασμού-προετοιμασίας μιας δημόσιας σύμβασης:

- Απόφαση για τους πόρους, ειδικά τους ανθρώπινους, που απαιτούνται καθώς και για τις σχέσεις συνεργασίας που θα αναπτυχθούν
- Ανίχνευση των αναγκών ενός δημόσιου φορέα και συγκριτική ανάλυση των μέσων-τρόπων ικανοποίησής τους – Απόφαση για ανάθεση δημόσιας σύμβασης
- Διαχείριση έργου (project management) αναφορικά με την ίδια τη σύμβαση που θα προκηρυχθεί:
- Υποστάδιο σχεδιασμού σύμβασης: τεκμηρίωση της αναγκαιότητας κάλυψης των αναγκών που ανιχνευτήκαν μέσω της ανάθεσης μιας δημόσιας σύμβασης και εκτίμηση των δαπανών για την ικανοποίηση των αναγκών μέσω αυτής. Ειδικότερες διαδικασίες-ενέργειες: ανάλυση της αγοράς του συμβατικού είδους, καθορισμός βασικών τεχνικών χαρακτηριστικών, έρευνα αγοράς, διαβουλεύσεις, επιλογή διαδικασίας ανάθεσης, προετοιμασία των εγγράφων της σύμβασης κ.λπ.)
- Υποστάδιο ανάθεσης
- Υποστάδιο εκτέλεσης
- Ανατροφοδότηση μετά την ολοκλήρωση της εκτέλεσης της σύμβασης. Σφάλματα και προβλήματα που παρουσιάστηκαν στα στάδια της ανάθεσης και εκτέλεσης. Αξιολόγηση αποτελεσμάτων.

Η ανωτέρω διαδικασία δεν είναι γραμμική αλλά κυκλική και ως εκ τούτου το στάδιο της ανατροφοδότησης μπορεί να αποτελεί και το εναρκτήριο βήμα αυτής.

Στο πρώτο στάδιο, ο δημόσιος φορέας δε γνωρίζει τις ανάγκες του και τον τρόπο με τον οποίο αυτές θα ικανοποιηθούν. Ωστόσο, τα σχετικά ζητήματα είναι κρίσιμα για τη λειτουργία του και την επιβάρυνση που αυτή (θα) έχει στα δημόσια οικονομικά. Ο επιτυχής προγραμματισμός της οποιαδήποτε διαδικασίας θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι αντλεί πόρους, που μπορούν, όμως να έχουν πολλαπλασιαστικές θετικές συνέπειες ιδίως στις δαπάνες του κράτους. Η έμφαση απαιτείται να δοθεί

ιδίως στους κατάλληλους ανθρώπινους πόρους. Χρειάζεται να δημιουργηθεί μια «ομάδα ατόμων» ιδίως με γνώσεις σχετικά με τα ζητήματα προμηθειών-ικανοποίησης αναγκών και οικονομικών. Αυτή η ομάδα, η οποία μπορεί και είναι ορθό να αντλεί επικουρική πληροφόρηση και να συνεργάζεται με λοιπές μονάδες και υπαλλήλους του φορέα (π.χ. συνεργασία με την αρμόδια μονάδα για εξαγωγή στατιστικών στοιχείων ή με τον διαχειριστή αποθήκης, εφόσον δεν υπάρχει πληροφοριακό σύστημα παρακολούθησης αποθεμάτων), θα πρέπει να ανιχνεύει τις ανάγκες του φορέα, μεριμνώντας και για τη δημιουργία μιας σταθερής-επαναλαμβανόμενης διαδικασίας ανατροφοδότησής της με τα δεδομένα που χρειάζεται π.χ. συλλογή αναγκών από τις λοιπές οργανικές μονάδες του φορέα με συγκεκριμένο τρόπο και σε συγκεκριμένους-τακτικούς χρόνους (τουλάχιστον για τις διαρκείς, μη έκτακτες ανάγκες).

Κατά τα ανωτέρω, θα ανιχνεύονται, κατ' εκτίμηση, εγκαίρως και ορθολογικά οι ανάγκες προς ικανοποίηση του δημόσιου φορέα και κατόπιν θα λαμβάνεται η απόφαση σχετικά με τον κατάλληλο τρόπο ικανοποίησής τους, όπως αυτοί περιγράφηκαν στο πρώτο κεφάλαιο του παρόντος. Αν τελικά κριθεί ότι η δημόσια σύμβαση είναι ο πλέον κατάλληλος τρόπος ικανοποίησης της ανάγκης, τότε απαιτείται η διαχείριση του συνολικού έργου δηλαδή του σχεδιασμού, της ανάθεσης και της εκτέλεσης της σύμβασης. Στο στάδιο αυτό εξετάζονται και λαμβάνονται αποφάσεις για:

- Το αντικείμενο, τους στόχους και τις απαιτήσεις του έργου
- Τα οφέλη του έργου
- Τους βασικούς εμπλεκόμενους σε αυτό καθώς και στους ρόλους που θα αναλάβουν και στα τρία στάδια
- Τους κινδύνους που πρέπει να ληφθούν υπόψιν κατά την υλοποίηση του έργου
- Εκτίμηση του προϋπολογισμού του έργου
- Χρονοδιάγραμμα και σημαντικά ορόσημα αναφορικά με το έργο

Στο παρόντα εκπαιδευτικό οδηγό, το ενδιαφέρον εστιάζεται στο πρώτο (υπο)στάδιο, δηλαδή, το σχεδιασμό της σύμβασης. Στο πλαίσιο αυτό είναι αναγκαίο να τεκμηριωθεί η σκοπιμότητα και τα οφέλη της δημόσιας σύμβασης. Αυτή η τεκμηρίωση περιέχεται στο πρωτογενές αίτημα που θα διαβιβαστεί στον αρμόδιο διατάκτη της αναθέτουσας αρχή για έγκριση. Η σκοπιμότητα και το πρωτογενές αίτημα θα αναλυθούν στην τελευταία υποενότητα του παρόντος κεφαλαίου.

Παράλληλα με την τεκμηρίωση της σκοπιμότητας της σύμβασης, ο δημόσιος φορέας καλείται να εκτιμήσει και τις δαπάνες που θα απαιτηθούν. Η τεκμηρίωση

σκοπιμότητας της σύμβασης και της εκτιμώμενης αξίας αυτής, μολονότι δεν ταυτίζονται ως διαδικασίες, είναι απόλυτα και στενά συνδεδεμένες μεταξύ τους και ορθό είναι να διεξάγονται παράλληλα. Στο πλαίσιο αυτό, η ορθή σύνταξη του πρωτογενούς αιτήματος απαιτεί παράλληλα ενέργειες της αναθέτουσας αρχής που σχετίζονται με τη γνώση της αγοράς του είδους ώστε να εκτιμηθούν οι δημόσιοι πόροι που θα διατεθούν στον ιδιωτικό τομέα, δηλαδή στον ανάδοχο που θα αναλάβει την εκτέλεση της σύμβασης.

Επομένως, η αναθέτουσα αρχή είναι απαιτητό να αναλύσει την αγορά του συμβατικού είδους προς προκήρυξη. Στο παρόν σημείο, καλείται να εξετάσει την ωριμότητα της συγκεκριμένης αγοράς και το είδος του ανταγωνισμού που επικρατεί σε αυτήν. Μερικά από τα ενδεικτικά ερωτήματα που θα πρέπει να απαντήσει είναι:

- Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του συμβατικού είδους (εποχιακό αγαθό, χρηματιστηριακό αγαθό, ευρέως χρησιμοποιούμενο είδος, βασικό αναλώσιμο, κυρίως εισαγόμενο είδος κ.λπ.);
- Ποια είναι η δομή της αγοράς και οι μορφές ανταγωνισμού που επικρατούν σε αυτή (πλήρης ανταγωνισμός, ατελής ανταγωνισμός ή ολιγοπωλιακές συνθήκες);
- Ποια το μέγεθος της συγκεκριμένης αγοράς και ο αριθμός/μέγεθος επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε αυτή (μικρές, μεσαίες, μεγάλες επιχειρήσεις, κύκλος εργασιών κ.λπ., προμηθευτές-εισαγωγείς πρώτης ύλης-μεταποιητές, εισαγωγείς προϊόντος, παραγωγοί κ.λπ.);

Παράλληλα, η αναθέτουσα αρχή καθορίζει το συμβατικό αντικείμενο, τα βασικά τεχνικά χαρακτηριστικά-προδιαγραφές του είδους και πραγματοποιεί διαβούλευση με την αγορά, ώστε να εξετάσει αν η ποιοτική – βάσει των τεχνικών στοιχείων που καθόρισε – ικανοποίηση των αναγκών της είναι εφικτή ή και τι θα μπορούσε να οδηγήσει σε αναβάθμιση της ικανοποίησής της ή και να ανιχνεύσει πιθανά προβλήματα αναφορικά με το είδος (π.χ. λόγω εξέλιξης της τεχνολογίας, ένα τεχνικό χαρακτηριστικό των ηλεκτρονικών υπολογιστών μπορεί να είναι πλέον αδύνατο να ικανοποιηθεί ή και να ικανοποιηθεί με ασύμφορους όρους). Συνοπτικά, αναφέρεται ότι η διαβούλευση μπορεί να είναι δημόσια ή και κλειστή και αφορά την επικοινωνία της αναθέτουσας αρχής με οικονομικούς φορείς του είδους ώστε να αντλήσει πολύτιμες πληροφορίες τόσο για τους τεχνικούς όσο και για οικονομικούς όρους του είδους. Η επικοινωνία αυτή μπορεί να αποτελέσει και μία από τις πηγές τις έρευνας αγοράς, η οποία διεξάγεται ενδεδειγμένα και από λοιπές πηγές άντλησης στοιχείων προκειμένου να υπάρξει σωστή τεκμηρίωση της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης. Η διαβούλευση με την αγορά αποτελεί και ένα κατάλληλο τρόπο προκειμένου οι δυνητικά προσφέροντες να ενημερώνονται για τις προθέσεις επί της προκήρυξης συμβάσεων μιας αναθέτουσας αρχής και ο εποικοδομητικός διάλογος συντελεί στην τόνωση του ανταγωνισμού.

Αφού η αναθέτουσα αρχή έχει συγκεντρώσει όλα τα απαιτούμενα στοιχεία μπορεί εν συνεχεία να επιλέξει την καταλληλότερη διαδικασία για την ανάθεση της σύμβασης καθώς και να προετοιμάσει τους όρους της σύμβασης. Η επιλογή της διαδικασίας γίνεται εξετάζοντας διάφορα στοιχεία που αποτελούν μέρος ανάλυσης επόμενου κεφαλαίου. Παράλληλα, η αναθέτουσα αρχή καλείται να εξετάσει τη χρησιμότητα εφαρμογής κάποιας τεχνικής/εργαλείου για την ανάθεση της σύμβασης, όπως η τεχνική της συμφωνίας πλαισίου ή του δυναμικού συστήματος αγορών, για τις οποίες η αναθέτουσα αρχή δεν έχει υποχρέωση έκδοσης εγκεκριμένου αιτήματος και δέσμευσης πιστώσεων στο στάδιο της προκήρυξης. Επισημαίνεται ότι, σε καμία περίπτωση η επιλογή της κατάλληλης διαδικασίας και τεχνικής δεν μπορεί να βασίζεται στις διαθέσιμες πιστώσεις μιας αναθέτουσας αρχής αλλά στον νόμιμο και προσήκοντα και ενδεδειγμένο τρόπο για να ικανοποιηθούν οι ανάγκες της, λαμβανομένων υπόψη και των βασικών αρχών που αφορούν στην ανάθεση δημόσιων συμβάσεων και προβλέπονται στο άρθρο 18 του ν. 4412/2016. Παράλληλα με την επιλογή της διαδικασίας, η αναθέτουσα αρχή προετοιμάζει όλους τους όρους που διέπουν την ανάθεση και την εκτέλεση μιας σύμβασης (συγκεκριμενοποίηση τεχνικών και οικονομικών όρων, πρόβλεψη δυνητικών λόγων αποκλεισμού/κριτηρίων επιλογής, διάρκεια της σύμβασης, επιλογή κριτηρίου ανάθεσης κ.λπ.).

Οι ανωτέρω ενέργειες περιγράφονται και σε επόμενο κεφάλαιο του παρόντος ώστε να εξηγηθούν εκείνα που αφορούν αποκλειστικά στο σχεδιασμό μιας σύμβασης και αναλύονται ειδικότερες πλευρές τους ιδίως όσον αφορά την επιλογή της κατάλληλης διαδικασίας και την ορθή προετοιμασία των εγγράφων της σύμβασης.

Επιπροσθέτως, η κατάλληλη διαχείριση της σύμβασης απαιτεί για όλες τις ανωτέρω διαδικασίες που αφορούν ιδίως στο στάδιο του σχεδιασμού να έχουν κινητοποιηθεί τα κατάλληλα άτομα. Πρέπει να γίνει κατανοητό ότι ένας υπάλληλος μπορεί να διαθέτει βασικές γνώσεις επί των ανωτέρω διαδικασιών, δε δύναται ωστόσο να έχει εξειδίκευση σε κάθε μία από αυτές. Χρειάζεται συνεργασία ατόμων με οικονομικές, νομικές, τεχνικές και επιχειρησιακές γνώσεις ώστε να παραχθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα. Το αυτό βέβαια ισχύει και για τα λοιπά στάδια π.χ. οι Επιτροπές Διαγωνισμού και Παραλαβής ορθό είναι να αποτελούνται από ένα μίγμα ατόμων που διαθέτει το σύνολο των γνώσεων που απαιτούνται για τις αξιολογήσεις. Παράλληλα, θα πρέπει να προβλεφθούν τα χρονοδιαγράμματα και τα βασικά ορόσημα κάθε σταδίου του κύκλου της σύμβασης αλλά και των υποσταδίων αυτών. Δοθέντος ότι ειδικά για το σχεδιασμό της σύμβασης όλα τα στάδια (ορθό είναι να) διενεργούνται σε παράλληλους χρόνους, η καθυστέρηση μιας υποδιαδικασίας π.χ. της διαβούλευσης ενδεχομένως να μην επιτρέπει την ολοκλήρωση μιας άλλης π.χ. της έρευνας αγοράς. Τέλος, θα πρέπει να ανιχνευτούν και οι κίνδυνοι που μπορούν να ανακύψουν και να θέσουν εμπόδια στο έργο της σύμβασης. Στον εντοπισμό των κινδύνων ιδιαίτερα χρήσιμο είναι και το επόμενο στάδιο.

Ειδικότερα, η ανατροφοδότηση σχετικά με την πορεία ανάθεσης και εκτέλεσης μιας σύμβασης και των προβλημάτων που εντοπίστηκαν είναι εξόχως σημαντικό στάδιο του προγραμματισμού μιας δημόσιας σύμβασης. Η ανατροφοδότηση περιλαμβάνει τη συγκέντρωση και την αξιολόγηση στοιχείων και δεδομένων, όπως οι καθυστερήσεις που σημειώθηκαν στο στάδιο του σχεδιασμού, της ανάθεσης και της εκτέλεσης της σύμβασης και οι αιτίες αυτών, οι προσφυγές που ασκήθηκαν και το έρεισμά τους, ο αριθμός των προσφερόντων, συγκρινόμενος ιδίως με αυτόν που συμμετείχαν σε τυχόν διενεργούμενη διαβούλευση, η αξία κατακύρωσης και η σύγκριση αυτής με την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, ο τρόπος εκτέλεσης της σύμβασης από τον ανάδοχο, τυχόν τροποποιήσεις και παρατάσεις - μεταθέσεις συμβατικού χρόνου παράδοσης, αν ικανοποιήθηκαν ποσοτικά και ποιοτικά οι ανάγκες κατά τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης κ.λπ.

Επισημαίνεται ότι όλα τα βήματα του προγραμματισμού μιας δημόσιας σύμβασης αφορούν και μπορούν να εφαρμόζονται σε όλα τα είδη και διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων αλλά ιδίως σε διαγωνιστικές διαδικασίες είναι απαραίτητα καθώς μπορούν σε μεγάλο βαθμό να εγγυηθούν ένα επιθυμητό σύμφωνα με τους τιθέμενους στόχους αποτέλεσμα.

3.3 Διασφάλιση επάρκειας πιστώσεων και κατανομή τους σε περισσότερα έτη, εφόσον χρειάζεται - Βασικές γνώσεις προϋπολογισμού φορέα

3.3.1 Βασικές έννοιες του δημοσίου λογιστικού που συνδέονται με τις δημόσιες συμβάσεις: η έννοια της πίστωσης, της ανάληψης υποχρέωσης και της πολυετούς υποχρέωσης

Οι δημόσιες συμβάσεις αποτελούν αμφοτεροβαρείς συμβάσεις, δηλαδή δημιουργούν δικαιώματα και υποχρεώσεις και για τα δύο συμβαλλόμενα μέρη, την αναθέτουσα αρχή και τον ανάδοχο αυτής. Σε αυτό το πλαίσιο, σχετίζονται άμεσα με τα δημόσια οικονομικά και ιδίως το σκέλος των δαπανών αυτού αφού η ικανοποίηση των αναγκών των αναθετουσών αρχών δια της ανάθεσης δημόσιας σύμβασης συνεπάγονται ένα τίμημα (συμβατική αξία) που καταβάλλεται στο ανάδοχο της σύμβασης ως αντάλλαγμα για το συμβατικό αντικείμενο που προσφέρει προς ικανοποίηση αυτών των αναγκών. Βασικές έννοιες που ορίζονται στο δημοσιονομικό δίκαιο όπως αυτή της πίστωσης, της ανάληψης υποχρέωσης και της πολυετούς υποχρέωσης-έγκρισης συνδέονται άρρηκτα με τις δημόσιες συμβάσεις. Πρόκειται για διαφορετικές έννοιες, που σχετίζονται μεταξύ τους και για τις οποίες συχνά επικρατεί δυσκολία διαχωρισμού τους.

Η πίστωση είναι ένα ποσό, δηλαδή ένας αριθμητικός θετικός αριθμός, ο οποίος στην περίπτωση της Ελλάδας εκφράζεται σε ευρώ, το νόμισμα του κράτους. Τα εν λόγω ποσά (πιστώσεις) ψηφίζονται με νόμο από το Ελληνικό Κοινοβούλιο και εγγράφονται στον ετήσιο Κρατικό Προϋπολογισμό. Οι πιστώσεις προβλέπονται για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων δαπανών, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι δαπάνες για δημόσιες συμβάσεις δηλαδή για την προμήθεια αγαθών και την παροχή υπηρεσιών με τη σύναψη δημόσιας σύμβασης. Στον κρατικό προϋπολογισμό καθορίζονται τα ετήσια ανώτερα δεσμευτικά όρια δαπανών ανά μείζονα κατηγορία αυτών σε επίπεδο φορέα και ειδικού φορέα.

Εν συνεχεία, τα προβλεπόμενα στον εγκεκριμένο Κρατικό Προϋπολογισμό (Τακτικό και ΠΔΕ) ανώτατα δεσμευτικά όρια δαπανών κατά μείζονα κατηγορία, κατανέμονται στους επιμέρους Αναλυτικούς Λογαριασμούς Εξόδων (ΑΛΕ) του προϋπολογισμού της οικείας μείζονας κατηγορίας εκάστου φορέα και ειδικού φορέα, με απόφαση του αρμόδιου διατάκτη. Στα ανώτατα δεσμευτικά όρια του ΠΔΕ περιλαμβάνονται και οι πιστώσεις του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Ο διατάκτης εκδίδει και τη λεγόμενη απόφαση ανάληψη υποχρέωσης. Αυτή αποτελεί μια διοικητική πράξη, δηλαδή μια απόφαση η οποία υπογράφεται από τον αρμόδιο διατάκτη της αναθέτουσας αρχής. Με την εν λόγω πράξη γεννάται ή βεβαιώνεται υποχρέωση δημόσιου φορέα (αναθέτουσας αρχής) έναντι τρίτου (μελλοντικού αναδόχου). Καμία δαπάνη δε είναι νόμιμη και δε μπορεί να αναληφθεί και να εκτελεστεί χωρίς την έκδοση της απόφασης ανάληψης υποχρέωσης η οποία περιέχει υποχρεωτικά βεβαίωση του προϊστάμενου οικονομικών υπηρεσιών του φορέα, ότι το ποσό της δαπάνης που αφορά, βρίσκεται εντός των ορίων της σχετικής πίστωσης, και ειδικά για την Κεντρική Διοίκηση εντός του διαθέσιμου ποσοστού αυτής, και ότι έχει δεσμευθεί από τον προϋπολογισμό του φορέα. Ανάληψη υποχρέωσης καθ' υπέρβαση των εγγεγραμμένων στον προϋπολογισμού του φορέα πιστώσεων είναι αυτοδικαίως άκυρη.

Η απόφαση πολυετούς έγκρισης αφορά σε πολυετείς υποχρεώσεις. Με άλλα λόγια, πρόκειται για αναλήψεις υποχρεώσεων, που πρόκειται να βαρύνουν τμηματικά η εξ' ολοκλήρου έτη πέραν του έτους στο οποίο εκδίδονται. Η εν λόγω απόφαση εκδίδεται από τον αρμόδιο διατάκτη του φορέα εφόσον οι σχετικές δαπάνες-υποχρεώσεις δεν υπερβαίνουν ετησίως α) για την Κεντρική Διοίκηση το ποσό του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ σωρευτικά ανά Αναλυτικό Λογαριασμό Εξόδου (Α.Λ.Ε.) κάθε ειδικού φορέα του τακτικού Προϋπολογισμού και β) για λοιπούς φορείς της Γενικής Κυβέρνησης το ποσό των εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ σωρευτικά ανά Κωδικό Αριθμό Εξόδου (Κ.Α.Ε.) προκειμένου περί Ν.Π.Δ.Δ. ή σωρευτικά ανά αναλυτικό λογαριασμό Γενικής Λογιστικής προκειμένου περί Ν.Π.Ι.Δ. Σε περίπτωση υπέρβασης των ανωτέρω ποσών, αρμόδιος είναι αντίστοιχα, ο Υπουργός Οικονομικών και εποπτεύων Υπουργός.

Η απόφαση πολυετούς έγκρισης φέρει, επίσης, βεβαίωση του αρμόδιου προϊσταμένου οικονομικών υπηρεσιών. Ο τελευταίος ελέγχει και βεβαιώνει ότι δεν έχει γίνει υπέρβαση των ανωτάτων ορίων δαπανών των δεσμευτικών στόχων και των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων του εκάστοτε ισχύοντος Μ.Π.Δ.Σ. Παράλληλα, στην εν λόγω απόφαση προβλέπονται υποχρεωτικά τα εξής: το συνολικό ποσό της πολυετούς υποχρέωσης, το ποσό κατ' έτος, ο Α.Λ.Ε. ή ο Κ.Α.Ε. ή ο αναλυτικός λογαριασμός Γενικής Λογιστικής και το τυχόν προηγούμενο ύψος υποχρεώσεων που έχουν αναληφθεί στον ίδιο Α.Λ.Ε. ή Κ.Α.Ε. ή στον ίδιο αναλυτικό λογαριασμό Γενικής Λογιστικής.

Αναφορικά με το ΠΔΕ, τίτλοι προκειμένου να αναληφθούν υποχρεώσεις σε βάρος του συγκεκριμένου Προϋπολογισμού είναι οι Συλλογικές Αποφάσεις Έργων ή Μελετών.

Στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, όλες οι ανωτέρω αποφάσεις ανάληψης υποχρεώσεων, συμπεριλαμβανομένων και των πολυετών καλούνται εγκεκριμένο αίτημα.

3.3.2 Δημόσιο λογιστικό και δημόσιες συμβάσεις. Βασικά σημεία ενδιαφέροντος και προσοχής

Αναφορικά με τις δαπάνες, οι οποίες απαιτούνται να πραγματοποιηθούν προκειμένου μια αναθέτουσα αρχή να ικανοποιήσει τις ανάγκες μέσω δημόσιας σύμβασης προμηθειών/παροχής υπηρεσιών, το δημόσιο λογιστικό ορίζει ρητά ότι η ανάληψη υποχρέωσης αυτών θα πρέπει να έχει εκδοθεί πριν την έκδοση/υπογραφή της διακήρυξης της σύμβασης ή της πρόκλησης για υποβολής προσφοράς σε διαδικασία ανάθεσης, εφόσον η δαπάνη πρόκειται να βαρύνει το εν όλω ή εν μέρει το οικονομικό έτος στο οποίο αυτή εκδίδεται. Ωστόσο, σε περίπτωση που οι σχετικές δαπάνες βαρύνουν αποκλειστικά το επόμενο ή τα επόμενα οικονομικά έτη απαιτείται όχι η έκδοση απόφασης ανάληψης υποχρέωσης αλλά απόφαση πολυετούς υποχρέωσης. Η έκδοση απόφασης πολυετούς υποχρέωσης είναι απαραίτητη όταν η σύμβαση εκτείνεται σε περισσότερο του ενός έτη.

Σημειώνεται ότι όταν η δαπάνη πρόκειται να βαρύνει τόσο το τρέχον όσο και το επόμενο/α έτος/έτη, τότε απαιτείται η έκδοση και των δύο αποφάσεων, οπότε και στην περίπτωση αυτή υφίστανται δύο εγκεκριμένα αιτήματα. Αυτά καταχωρίζονται πρωτογενώς στο ΚΗΜΔΗΣ (εφόσον η αξία τους, χωρίς ΦΠΑ υπερβαίνει τα 2.500 ευρώ), στο Πρόγραμμα Διαύγεια, ανεξαρτήτως αξίας και μνημονεύονται υποχρεωτικά στο προοίμιο της πράξης με την οποία προκηρύσσεται η διαδικασία της ανάθεσης.

Ειδικότερα, όλες οι πράξεις με τις οποίες εκκινείται διαδικασία ανάθεσης (διακηρύξεις/αποφάσεις πρόκλησης υποβολής προσφοράς), οι αποφάσεις ανάθεσης

καθώς και οι συμβάσεις αναφέρουν απαραίτητα τον αριθμό και τη χρονολογία της απόφασης ανάληψης υποχρέωσης, εφόσον η προκαλούμενη δαπάνη πρόκειται να βαρύνει το τρέχον οικονομικό έτος, τον αριθμό καταχώρησής της στα λογιστικά βιβλία του οικείου φορέα, καθώς και τον αριθμό της απόφασης έγκρισης της πολυετούς ανάληψης, σε περίπτωση που η δαπάνη εκτείνεται σε περισσότερα του ενός οικονομικά έτη, συμπεριλαμβανομένου του τρέχοντος. Εξαιρέση από την υποχρέωση έκδοσης εγκεκριμένου αιτήματος υφίσταται στις περιπτώσεις που η σύμβαση προκηρύσσεται με την τεχνική της συμφωνία πλαίσιο ή το εργαλείο του δυναμικού συστήματος αγορών. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι στις σχετικές διακηρύξεις οι ποσότητες των ειδών ή των παρεχόμενων υπηρεσιών προβλέπονται κατ' εκτίμηση και δεν είναι δεσμευτική η αγορά-παροχή τους στο στάδιο της προκήρυξης για την αναθέτουσα αρχή. Ως μη δεσμευτικές δεν είναι αναγκαίο, κατ' αναλογία να δεσμευτούν και οι αντίστοιχες πιστώσεις. Οι τελευταίες δεσμεύονται με την έκδοση του εγκεκριμένου αιτήματος στο στάδιο που ανατίθενται συμβάσεις δυνάμει της ΣΠ ή του ΔΣΑ (εκτελεστικές συμβάσεις).

Σύμφωνα με το δημοσιονομικό δίκαιο και ειδικότερα την παρ. 2 του άρθρου 4 του π.δ. 80/2016, σε περίπτωση μη εκτέλεσης εν όλω ή εν μέρει της απόφασης ανάληψης υποχρέωσης εντός του οικονομικού έτους στο οποίο αυτή αναφέρεται ή επίτευξης χαμηλότερου συμβατικού τιμήματος μετά την απόφαση κατακύρωσης του σχετικού διαγωνισμού, αυτή ανατρέπεται άμεσα μετά από σχετική ανακλητική απόφαση του οικείου διατάκτη για ολική ή μερική διαγραφή του επιπλέον ποσού που δεσμεύτηκε. Τα ανωτέρω τελούν υπό την αίρεση πρόβλεψης ρήτρας αναπροσαρμογής της τιμής σε συμβάσεις προμηθειών διάρκειας άνω των δώδεκα (12) μηνών καθώς και σχετικής ρήτρας αναπροσαρμογής σε συμβάσεις παροχής υπηρεσιών καθαριότητας και φύλαξης κτιρίων, όταν αυξάνεται ο κατώτατος μισθός νομοθετικά. Επισημαίνεται ότι η πρόβλεψη στα έγγραφα της σύμβασης και η εφαρμογή των ανωτέρω ρητρών είναι δέσμια αρμοδιότητα της αναθέτουσας αρχής, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 53 του ν. 4412/2016. Οι εν λόγω ρήτρες εφαρμόζονται στο στάδιο της εκτέλεσης μιας δημόσιας σύμβασης και ως εκ τούτου σε περίπτωση κατακύρωσης της σύμβασης σε χαμηλότερο συμβατικό τίμημα δεν είναι επιτρεπτή η άμεση ανατροπή της απόφασης ανάληψης υποχρέωσης και η επίκληση εξαιτίας του εν λόγω γεγονότος της μη ύπαρξης διαθέσιμων πιστώσεων στο στάδιο της εκτέλεσης της σύμβασης, εάν εντός του οικονομικού έτους, λόγω αύξησης της τιμής των αγαθών ή αύξησης του κατώτατου μισθού, υπάρχει υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής για αναπροσαρμογή (αύξηση) του συμβατικού τιμήματος.

Ενώ με την ψήφιση του ετήσιου Κρατικού Προϋπολογισμού, οι πιστώσεις που αφορούν στις δαπάνες ανά φορέα Κεντρικής Διοίκησης και μείζονες κατηγορίες, καθίστανται δεσμευτικές για το οικονομικό έτος που αφορά ο προϋπολογισμός και δεν μεταφέρονται στο επόμενο έτος, δεν ισχύει το ίδιο για τις αναληφθείσες εντός του οικονομικού έτους υποχρεώσεις, οι οποίες έχουν την απόλυτη προτεραιότητα έναντι της ανάληψης νέων υποχρεώσεων. Συγκεκριμένα, με την έναρξη κάθε οικονομικού

έτους και πριν από την ανάληψη οποιασδήποτε νέας υποχρέωσης, δεσμεύονται στον προϋπολογισμό του οικείου φορέα άμεσα και κατ' απόλυτη προτεραιότητα, με ευθύνη των προϊστάμενων οικονομικών υπηρεσιών, πιστώσεις που:

α) έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο πολυετών υποχρεώσεων κατά το μέρος που αφορούν στη δαπάνη που πραγματοποιείται στο πλαίσιο του εκτελούμενου προϋπολογισμού και

β) αφορούν στο ανεκτέλεστο μέρος συμβατικών υποχρεώσεων ή/και

γ) απλήρωτες υποχρεώσεις και ληξιπρόθεσμες οφειλές.

Με άλλα λόγια, εκδίδονται κατά προτεραιότητα, οι αντίστοιχες αποφάσεις ανάληψης υποχρέωσης που αφορούν στις εν λόγω δαπάνες. Αντιθέτως, καινούργιες υποχρεώσεις αναλαμβάνονται σε βάρος πλέον του όποιου εναπομείναντος υπολοίπου, που προκύπτει μετά την αφαίρεση των δαπανών για προηγούμενες υποχρεώσεις.

Σε περίπτωση που στα έγγραφα της σύμβασης που προκηρύσσεται προβλέπονται σχετικά δικαιώματα προαίρεσης ή ρήτρες παράτασης της σύμβασης, τα οποία ενεργοποιούνται στο στάδιο εκτέλεσης της σύμβασης, με έκδοση σχετικής απόφασης τροποποίησης αυτής, κατ' εφαρμογή των οριζόμενων στην περ. α της παρ. 1 του άρθρου 132 του ν. 4412/2016, δεν απαιτείται το εκδοθέν εγκεκριμένο αίτημα να δεσμεύει πιστώσεις και γι' αυτά. Και τούτο διότι ναι μεν αυτά περιλαμβάνονται στην εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, προκειμένου για την εφαρμογή της νόμιμης διαδικασίας ανάθεσης και των απαιτούμενων/προβλεπόμενων κανόνων δημοσιότητας αυτής και εν γένει τη μη καταστρατήγηση του δικαίου δημοσίων συμβάσεων με τεχνητές κατατιμήσεις, αλλά τα ποσά που αφορούν σε αυτά ενδέχεται να μη χρειαστεί να αξιοποιηθούν-δαπανηθούν. Πρόκειται για μονομερή διαπλαστικά δικαιώματα, τα οποία η αναθέτουσα αρχή ασκεί αποκλειστικά κατά τη διακριτική της ευχέρεια. Έτσι, εάν δεν υφίστανται ανάγκες και δε δαπανηθούν τα προβλεπόμενα χρήματα, αυτά θα έχουν δεσμευτεί – χωρίς να χρησιμοποιηθούν- στερώντας πολύτιμους πόρους από την αναθέτουσα αρχή που θα μπορούσε να τους είχε χρησιμοποιήσει για την ικανοποίηση άλλων αναγκών. Από την άλλη πλευρά, εάν η αναθέτουσα αρχή κρίνει απαραίτητη την ενεργοποίηση αυτών των δικαιωμάτων πρέπει – πριν την έκδοση της σχετικής τροποποιητικής απόφασης της σύμβασης – να αιτηθεί το εν λόγω ποσό και να εκδοθεί – εφόσον υπάρχουν διαθέσιμες πιστώσεις – η απόφαση ανάληψης υποχρέωσης στο εν λόγω χρονικό σημείο.

3.4 Η έννοια της κατάτμησης

3.4.1 Ο υπολογισμός της εκτιμώμενης αξίας μιας δημόσιας σύμβασης και η έννοια της κατάτμησης. Τεχνητή κατάτμηση vs Τμηματοποίηση.

Ο τρόπος υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, που σχεδιάζει μια αναθέτουσα αρχή να αναθέσει, προβλέπεται ρητά στο άρθρο 6 του ν. 4412/2016. Οι σχετικές διατάξεις του εν λόγω άρθρου αποτελούν μεταφορά στο εθνικό δίκαιο (ν. 4412/2016), των διατάξεων του άρθρου 5 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, για συμβάσεις που ανατίθενται από τις αναθέτουσες αρχές των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των οποίων η εκτιμώμενη αξία υπερβαίνει τα ενωσιακά χρηματικά όρια. Ως εκ τούτου, οι παρεκκλίσεις από τις ανωτέρω διατάξεις, δεν καταστρατηγούν μόνο την αρχή της νομιμότητας αλλά συνιστούν ευθεία παραβίαση του ενωσιακού δικαίου και ενέχουν τον κίνδυνο καταδίκης της χώρας από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της συνακόλουθης επιβολής κυρώσεων..

Σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις, η εκτιμώμενη αξία μιας σύμβασης, όπως ορίζεται στα έγγραφα αυτής, βασίζεται στο συνολικό πληρωτέο ποσό αυτής, πλέον ΦΠΑ, δηλαδή, στο συνολικό ποσό που εκτιμάται ότι θα πρέπει να καταβληθεί στον ανάδοχο αυτής, ως συμβατικό αντάλλαγμα για την προμήθεια αγαθών/παροχή υπηρεσιών, που αποτελούν το φυσικό αντικείμενο της σχετικής σύμβασης. Στο εν λόγω ποσό, η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να υπολογίσει και να συμπεριλάβει τα προβλεπόμενα στα έγγραφα της σύμβασης, δικαιώματα προαίρεσης ή παρατάσεων της σύμβασης. Επιπλέον, στο συνολικό πληρωτέο ποσό υπολογίζονται και τα τυχόν προβλεπόμενα βραβεία που θα απονεμηθούν ή χρηματικά ποσά που θα καταβληθούν στους συμμετέχοντες στη διαδικασία ανάθεσης οικονομικούς φορείς (υποψήφιοι/προσφέροντες). Αναφορικά δε με την περίπτωση που χρησιμοποιείται η τεχνική της συμφωνίας πλαίσιο ή το εργαλείο του δυναμικού συστήματος αγορών, ο υπολογισμός της μέγιστης εκτιμώμενης αξίας βασίζεται στην εκτιμώμενη αξία όλων των επιμέρους συμβάσεων (εκτελεστικών συμβάσεων), που θα ανατεθούν δυνάμει της συμφωνίας πλαίσιο ή του δυναμικού συστήματος αγορών, αντιστοίχως, σε όλη τη διάρκεια ισχύος αυτής/αυτού.

Η αναθέτουσα αρχή κατά τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης λαμβάνει υπόψη τα ανωτέρω προβλεπόμενα στο θεσμικό πλαίσιο δημοσίων συμβάσεων και δεν κατατέμνει μια σύμβαση κατά τρόπο τεχνητό. Η τεχνητή κατάτμηση μιας σύμβασης συνίσταται στη μη νόμιμη υποδιαίρεση αυτής σε επιμέρους συμβάσεις, κατά τρόπο που έχει ως συνέπεια τη μη εφαρμογή οποιασδήποτε διάταξης του ν. 4412/2016. Στο πλαίσιο αυτό, η τεχνητή κατάτμηση μιας ενιαίας σύμβασης, δηλαδή η (παράνομη) υποδιαίρεση αυτής σε επιμέρους συμβάσεις διαφοροποιείται από τη (νόμιμη) υποδιαίρεση αυτής σε τμήματα/μέρη σύμφωνα με το άρθρο 59 του ν. 4412/2016. Η τμηματοποίηση μιας σύμβασης, ως νόμιμος τρόπος διαίρεσης της σύμβασης σε επιμέρους συμβάσεις στο πλαίσιο της

ίδιας διαδικασίας ανάθεσης θα αναλυθεί σε επόμενο κεφάλαιο ενώ στο παρόν η εστίαση θα δοθεί στις περιπτώσεις νόμιμης και παράνομης κατάτμησης μιας σύμβασης, εκ των οποίων οι πρώτες όμως δεν αφορούν στη τμηματοποίηση και τις κατάλληλες τεχνικές αυτής, που μπορούν να οδηγήσουν σε αύξηση του ανταγωνισμού και σε μείωση δαπανών (αξία ανάθεσης) για την αναθέτουσα αρχή.

Η τεχνητή κατάτμηση είναι ο τεχνητός επιμερισμός μιας κατ' ουσίαν ενιαίας σύμβασης σε μικρότερες ποσότητες ή μερικότερες όμοιες ή ομοειδείς κατηγορίες και η διενέργεια περισσότερων της μίας αναθέσεων συμβάσεων βάσει του ύψους της μερικότερης εκτιμώμενης αξίας κάθε επιμέρους σύμβασης/συμβάσεων αντί της συνολικής εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, ως αυτή πρέπει να υπολογίζεται βάσει του συνολικού πληρωτέου ποσού αυτής.

Η τεχνητή κατάτμηση μιας σύμβασης έχει ως συνέπεια τη μη εφαρμογή της νόμιμης, σύμφωνα με την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, διαδικασία ανάθεσης αυτής και την προσφυγή – παρανόμως – σε διαδικασίες απλούστερες που συνδέονται με συμβάσεις μικρότερης εκτιμώμενης αξίας. Στο πλαίσιο αυτό, καταστρατηγείται η τήρηση των προβλεπόμενων απαιτήσεων δημοσιότητας και παρακάμπτονται διαδικασίες του προληπτικού (προσυμβατικού) ελέγχου νομιμότητας της σύμβασης καθώς αυτές συναρτώνται με τη (συνολική) εκτιμώμενη αξία της σύμβασης προς ανάθεση. Γενικότερα, η τεχνητή κατάτμηση μιας σύμβασης παραβιάζει το δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων και τις αρχές που διέπουν την ανάθεση αυτών και ιδίως τις αρχές της διαφάνειας και του ανόθευτου και ελεύθερου ανταγωνισμού και απαγορεύεται ρητά, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του αρ. 6 του ν. 4412/2016.

Ο έλεγχος της μη νόμιμης κατάτμησης μιας σύμβασης μπορεί να πραγματοποιηθεί με την εξέταση των πραγματικών περιστατικών που αφορούν την κάθε περίπτωση. Γενικότερα, κάθε περίπτωση ενδεχόμενης τεχνητής κατάτμησης ενιαίας σύμβασης, εξετάζεται και κρίνεται ad hoc βάσει των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών που τη διέπουν. Ωστόσο, υπάρχουν κάποιες ενδείξεις περί τεχνητής κατάτμησης μιας σύμβασης. Ειδικότερα, ισχυρή ένδειξη περί τεχνητής κατάτμησης μιας ενιαίας σύμβασης είναι ο επιμερισμός αυτός σε επιμέρους συμβάσεις των οποίων το αντικείμενο ανήκει σε μια κατηγορία γένους. Η κατηγορία γένους είναι μια ευρύτερη κατηγορία, στην οποία εντάσσονται όμοιες ή παρεμφερείς κατηγορίες αγαθών/υπηρεσιών, σύμφωνα με διδάγματα της κοινής πείρας, τις συναλλακτικές αντιλήψεις και την επιστήμη. Βασικά κριτήρια για την ένταξη των ειδών σε μια κατηγορία γένους είναι η φύση του είδους, το αντικείμενο της σύμβασης, η λειτουργικότητά των ειδών και η εξυπηρέτηση όμοιου ή παρόμοιου σκοπού με την ανάθεση των συμβάσεων αυτών. Σύμφωνα με νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, εάν οι επιμέρους συμβάσεις αποσκοπούν στην επίτευξη ενός ενιαίου οικονομοτεχνικού αποτελέσματος, δηλαδή η οικονομική και τεχνική λειτουργία του αποτελέσματος των εργασιών που ανατίθενται με τις επιμέρους συμβάσεις δεν παρουσιάζει αυτοτέλεια, τότε υπάρχει κατάτμηση ενιαίας σύμβασης.

Παράλληλα, ο κωδικός CPV του συμβατικού είδους αποτελεί ένα συνεκτιμώμενο στοιχείο για την κρίση περί τεχνητής κατάτμησης της σύμβασης. Σε καμία περίπτωση, όμως το στοιχείο αυτό δεν είναι δεσμευτικό. Ουσιαστικά, η ανάθεση συμβάσεων, όπου έχει χρησιμοποιηθεί το ίδιο CPV, ειδικά όταν αυτό είναι εξειδικευμένο και δεν αφορά σε κάποια γενική κατηγορία, αποτελεί ισχυρή ένδειξη αλλά όχι απόδειξη περί τεχνητής κατάτμησης. Από την άλλη πλευρά, είδη που ανήκουν σε διαφορετικό CPV μπορεί να αποτελούν όμοια ή ακόμα και ομοειδή αγαθά και συνεπώς η επιλογή της διαδικασίας ανάθεσης βάση της μερικής εκτιμώμενης αξίας, δηλαδή της εκτιμώμενης αξίας κάθε είδους, αντί της συνολικής εκτιμώμενης αξία αυτών, συνεπάγεται ότι η ενιαία αυτή σύμβαση έχει κατατμηθεί τεχνητά. Πάντως θα πρέπει να επισημανθεί ότι δεν υπάρχει συγκεκριμένο ψηφίο διαφοροποίησης του CPV βάσει του οποίου μπορεί να θεωρηθεί ότι δύο αγαθά δεν είναι ομοειδή ή όμοια. Τα ίδια ισχύουν αναφορικά με τον ΑΛΕ ή ΚΑΕ της πίστωσης.

Στην περίπτωση των συμβάσεων προμηθειών και παροχής υπηρεσιών, η βάση για τον υπολογισμό της συνολικής εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης ώστε να εξεταστεί αν συντρέχει περίπτωση τεχνητής κατάτμησης είναι το ημερολογιακό έτος, ήτοι από 1/1 έως και 31/12.

Δεν συνιστά κατάτμηση σύμβασης, αναφορικά με τη νόμιμη διαδικασία ανάθεσης σύμβασης, που θα πρέπει να διενεργηθεί, η διεξαγωγή περισσότερων της μιας διαγωνιστικών διαδικασιών. Ο διαγωνισμός συνιστά κανονική διαδικασία για την ανάθεση συμβάσεων και συνεπώς, μολονότι η διενέργεια πολλαπλών διαγωνιστικών διαδικασιών εντός του ίδιου έτους ίσως υποδηλώνει προβλήματα στον προγραμματισμό αναγκών μιας αναθέτουσας αρχής και την επιβαρύνει με περίσσιο διοικητικό κόστος, δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση παράνομη τακτική. Επισημαίνεται ότι στις περιπτώσεις διεξαγωγής περισσότερων διαγωνιστικών διαδικασιών ανάθεσης θα πρέπει να υπάρχει μέριμνα της αναθέτουσας αρχής για αποφυγή παράνομων κατατμήσεων, που αφορούν στην τήρηση κανόνων δημοσιότητας ή και των ελέγχων νομιμότητας που απαιτείται να διενεργηθούν. Ως ενδεικτικό παράδειγμα αναφέρεται το εξής: εάν η αναθέτουσα αρχή διενεργήσει ανοιχτό διαγωνισμό κάτω των ενωσιακών ορίων, θα ακολουθήσει του κανόνες δημοσιότητας που αφορούν αυτά τα όρια. Σε περίπτωση που εντός του έτους, προκύψουν νέες ανάγκες που είναι επίσης κάτω των ορίων αλλά αθροιστικά η συνολική εκτιμώμενη αξία της σύμβασης είναι άνω των ορίων τότε θα ακολουθηθούν οι κανόνες δημοσιότητας που αφορούν στα όρια αυτά. Οι ίδιοι ακριβώς κανόνες θα ακολουθηθούν, αντιστοίχως, αν οι δύο διαδικασίες διενεργηθούν χρονικά αντιστρόφως. Με άλλα λόγια, αν προκηρυχθεί σύμβαση άνω των ορίων θα ακολουθηθούν οι κανόνες δημοσιότητας αυτών. Αν εν συνεχεία διενεργηθεί ανοιχτός διαγωνισμός για ανάθεση σύμβασης κάτω των ορίων, τότε σε αυτήν θα ακολουθηθούν οι κανόνες δημοσιότητας κάτω των ορίων. Το δίκαιο δηλαδή, των

δημοσίων συμβάσεων θέτει συγκεκριμένα χρηματικά όρια μέχρι τα οποία είναι νόμιμη η διεξαγωγή των προβλεπόμενων σε αυτόν διαδικασιών ανάθεσης και αντιστοίχως των κανόνων δημοσιότητας τους, ανεξαρτήτως χρονικής τους αλληλουχίας.

Η ίδια λογική ισχύει και για τις διαφορετικές διαδικασίες ανάθεσης. Έτσι, εάν μια αναθέτουσα αρχή έχει ανάγκες ύψους 30.000 ευρώ μπορεί να διενεργήσει για την ικανοποίησή τους τη διαδικασία του άρθρου 118 του ν. 4412/2016. Σε περίπτωση που εντός του έτους ανακύψουν νέες ανάγκες θα πρέπει να διενεργήσει διαγωνιστική διαδικασία ανάθεσης. Το ίδιο μπορεί να συμβεί και αντιστρόφως. Δηλαδή αν η αναθέτουσα αρχή έχει διενεργήσει ανοιχτή διαδικασία και στο ίδιο έτος έχει επιπλέον ανάγκες έως 30.000 ευρώ, μπορεί να διενεργήσει τη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης. Σε κάθε περίπτωση, αν προκύψουν πάλι οποιοδήποτε ύψους ανάγκες, η διεξαγωγή διαγωνιστικής διαδικασίας είναι υποχρεωτική.

Τέλος, επισημαίνεται ότι οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να εφιστούν την προσοχή τους ώστε να μη συντελεστεί παράνομη κατάτμηση ενιαίας σύμβασης, στην περίπτωση που ένα μέρος αυτής ανατεθεί με ίδιες διαδικασίες που θα διενεργήσει η αναθέτουσα αρχή και ένα άλλο μέρος της σύμβασης ανατίθεται με διαδικασία που έχει διενεργήσει Εθνική Κεντρική Αρχή Αγορών για λογαριασμό τους.

3.4.2 Μελέτες περίπτωσης και παραδείγματα νόμιμης και τεχνητής κατάτμησης μιας σύμβασης.

Στην παρούσα υποενότητα θα παρουσιαστούν κάποια παραδείγματα νόμιμης και τεχνητής κατάτμησης μιας σύμβασης, με την μορφή ερωτήσεων-απαντήσεων. Τα χρηματικά ποσά, που αποτυπώνονται σε αυτές είναι πλέον ΦΠΑ.

Α) Η αναθέτουσα αρχή έχει αναθέσει σύμβασης ήσσονος αξίας 2.500 ευρώ, για την προμήθεια επιτραπέζιων ηλεκτρονικών υπολογιστών με τη διαδικασία του άρθρου 117Α του ν. 4412/2016. Επιτρέπεται να αναθέσει, εντός του ίδιου ημερολογιακού έτους, με τη διαδικασία του άρθρου 118 του ν. 4412/2016 (απευθείας ανάθεση), σύμβαση προμήθειας οθονών ηλεκτρονικών υπολογιστών αξίας 30.000 ευρώ;

Όχι. Πρόκειται για περίπτωση τεχνητής κατάτμησης ενιαίας σύμβασης. Οι επιτραπέζιοι ηλεκτρονικοί υπολογιστές και οι οθόνες αποτελούν ομοειδή αγαθά. Αθροιστικά, η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης είναι άνω των 30.000 ευρώ και συγκεκριμένα 32.500 ευρώ. Συνεπώς, στη συγκεκριμένη περίπτωση, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να εφαρμόσει τη διαδικασία του άρθρου 118 του ν. 4412/2016 για την απευθείας ανάθεση σύμβασης προμήθειας οθονών εκτιμώμενης αξίας έως 27.500 ευρώ. Σε διαφορετική περίπτωση, δηλαδή, για την ανάθεση σύμβασης προμήθειας

οθονών εκτιμώμενης αξίας από 30.000 ευρώ και άνω είναι υποχρεωτική η διενέργεια διαγωνιστικής διαδικασίας ανάθεσης της σύμβασης.

Β) Η αναθέτουσα αρχή έχει αναθέσει μια σύμβαση προμήθειας φωτοαντιγραφικού χαρτιού εκτιμώμενης αξίας 28.000 ευρώ με τη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης του άρθρου 118 του ν. 4412/2016. Έχει επιπρόσθετες ανάγκες στο ίδιο είδος, εκτιμώμενης αξίας 5.000 ευρώ. Μπορεί να αναθέσει τη σύμβαση με τη διαδικασία του άρθρου 118 εντός του ίδιου ημερολογιακού έτους;

Όχι. Η αναθέτουσα αρχή θα πρέπει να διενεργήσει διαγωνιστική διαδικασία ανάθεσης σύμβασης για την ικανοποίηση των επιπλέον αναγκών της. Η ανάθεση νέας σύμβασης με τη διαδικασία του άρθρου 118 του ν. 4412/2016, είναι μη νόμιμη διότι το χρηματικό όριο για την απευθείας ανάθεση σύμβασης είναι οι 30.000 ευρώ.

Γ) Η αναθέτουσα αρχή έχει συνάψει μια σύμβαση προμήθειας ηλεκτρονικών υπολογιστών με τη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης αξίας 30.000 ευρώ. Επιτρέπεται να αναθέσει, εντός του ίδιου ημερολογιακού έτους, με τη διαδικασία του άρθρου 118 του ν. 4412/2016, σύμβαση προμήθειας οθονών, αξίας 1.000 ευρώ,;

Όχι. Πρόκειται για περίπτωση τεχνητής κατάτμησης σύμβασης. Η ανάθεση νέας σύμβασης με τη διαδικασία του άρθρου 118 του ν. 4412/2016, είναι παράτυπη διότι το χρηματικό όριο για την απευθείας ανάθεση σύμβασης είναι οι 30.000 ευρώ..

Δ) Η αναθέτουσα αρχή έχει διενεργήσει διαγωνιστική διαδικασία ανάθεσης σύμβασης για την προμήθεια φωτοαντιγραφικού χαρτιού, εκτιμώμενης αξίας 200.000 ευρώ. Η σύμβαση υποδιαιρείται σε τμήματα και για ένα εξ' αυτών εκτιμώμενης αξίας 25.000 ευρώ δεν υποβλήθηκε καμία προσφορά. Για το άγονο αυτό Τμήμα θα πρέπει να επαναληφθεί η διαγωνιστική διαδικασία; Μπορεί αυτό να ανατεθεί με τη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης;

Δεν απαιτείται να επαναληφθεί η διαγωνιστική διαδικασία ανάθεσης για τον εν λόγω Τμήμα. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αναθέσει με τη διαδικασία του άρθρου 118 του ν. 4412/2016 περί απευθείας ανάθεσης σύμβαση εκτιμώμενης αξίας 25.000 ευρώ. Σε περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή αποφασίσει να διενεργήσει και πάλι διαγωνιστική διαδικασία για να αναθέσει τη σύμβαση, γι' αυτή θα ακολουθηθούν οι απαιτήσεις δημοσιότητας που προβλέπονται για διαγωνισμούς ανάθεσης σύμβασης, κάτω των ενωσιακών ορίων.

Ε) Μια αναθέτουσα αρχή δεν προγραμματίσει ορθά τις ανάγκες της με αποτέλεσμα ενώ στις αρχές του έτους είχε προκηρύξει ανοιχτή διαγωνιστική διαδικασία ανάθεσης σύμβασης άνω των ενωσιακών ορίων, κατά τη διάρκεια του έτους προέκυψαν ανάγκες ύψους 100.000 ευρώ; Μπορεί να διενεργήσει νέα ανοιχτή διαγωνιστική διαδικασία ανάθεσης σύμβασης κάτω των ενωσιακών ορίων ή τούτο συνιστά κατάτμηση;

Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να διενεργήσει νέα ανοιχτή διαγωνιστική διαδικασία ανάθεσης. Η ανοιχτή διαγωνιστική διαδικασία ανάθεσης είναι ο κανόνας, δηλαδή, η κανονική διαδικασία για την ανάθεση συμβάσεων. Συνεπώς, αν και μολονότι υπάρχουν πλημμέλειες αναφορικά με τη διαδικασία του προγραμματισμού αναγκών, δεν αποτελεί κατάτμηση η διενέργεια περισσότερων της μιας ανοιχτής διαγωνιστικής διαδικασίας ανάθεσης εντός του ίδιου ημερολογιακού έτους. Ωστόσο, όταν διενεργούνται πολλαπλές διαγωνιστικές διαδικασίες ανάθεσης θα πρέπει να δίνεται προσοχή στους κανόνες δημοσιότητας. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, για τη σύμβαση εκτιμώμενης αξίας 100.000 ευρώ, θα ακολουθηθούν οι κανόνες δημοσιότητας για διαδικασία ανάθεσης κάτω των ορίων.

3.4.3 Η έννοια της χωριστής επιχειρησιακής μονάδας, ως ανεξαρτήτως υπεύθυνη για τις διαδικασίες ανάθεσης των συμβάσεων που διενεργεί.

Η έννοια της χωριστής επιχειρησιακής μονάδας, προβλέπεται στο άρθρο 6 του ν. 4412/2016 και συνδέεται με τον τρόπο (μέθοδο) υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης. Στο ν. 4412/2016, δεν υπάρχει κάποιος ορισμός της εν λόγω έννοιας. Ωστόσο, στο οικείο άρθρο προβλέπεται η δυνατότητα μιας αναθέτουσας αρχής να αποτελείται από χωριστές επιχειρησιακές μονάδες. Η δυνατότητα αυτή δεν απαλλάσσει την αναθέτουσα αρχή από την υποχρέωση της να υπολογίζει την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης που αναθέτει βάσει της συνολικής εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, δηλαδή της αξίας αυτής υπολογιζόμενης για όλες τις χωριστές επιχειρησιακές μονάδες από τις οποίες αποτελείται. Εξαίρεση προβλέπεται αποκλειστικά και μόνο στην περίπτωση που η εν λόγω μονάδα πληροί συγκεκριμένες προϋποθέσεις, ώστε να είναι ανεξαρτήτως υπεύθυνη για τις διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων που διενεργεί. Στην περίπτωση αυτή ο υπολογισμός της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης αφορά στο επίπεδο της συγκεκριμένης μονάδας. Αντιθέτως, όταν οι σχετικές προϋποθέσεις δε συντρέχουν ο υπολογισμός σε επίπεδο έκαστης μονάδας συνδέεται με την παράνομη-τεχνητή κατάτμηση της σύμβασης

Στο σχετικό άρθρο προβλέπεται εξουσιοδοτική διάταξη για τον καθορισμό των προϋποθέσεων που απαιτείται να πληρούνται ώστε η μέθοδος υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας να αφορά στο επίπεδο της χωριστής επιχειρησιακής μονάδας, δίχως να υφίσταται τεχνητή κατάτμηση μιας σύμβασης. Στο πλαίσιο αυτό, κατ'

εφαρμογή της εν λόγω εξουσιοδοτικής διάταξης εκδόθηκε η με αρ. 7555/2017 (Β' 2336) κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης και Οικονομικών «Καθορισμός κριτηρίων υπαγωγής στην έννοια της "χωριστής επιχειρησιακής μονάδας ανεξαρτήτως υπεύθυνης για τη σύναψη συμβάσεων της ίδιας ή ορισμένων κατηγοριών αυτών" του άρθρου 6, παρ. 2, εδάφιο β' του ν. 4412/2016». Το άρθρο 3 της εν λόγω κυα συνδέει την έννοια της χωριστής επιχειρησιακής μονάδας με τις γενικές προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται ώστε αυτή να υφίσταται νομικά. Ειδικότερα, ως χωριστή επιχειρησιακή μονάδα ορίζεται μια διοικητική μονάδα της αναθέτουσας αρχή που απαιτείται να έχει αθροιστικά δύο χαρακτηριστικά: *α) διαθέτει σημαντικό βαθμό αυτοτελούς διοικητικής ικανότητας, δηλαδή βάσει των οικείων διατάξεων σχεδιάζει, αποφασίζει, συνάπτει και υλοποιεί ανεξάρτητα δημόσιες συμβάσεις και β) διαθέτει σημαντικό βαθμό δημοσιονομικής αυτοτέλειας δηλαδή έχει στη διάθεση της τις πιστώσεις που απαιτούνται για την σύναψη και την εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων».*

Οι ανωτέρω δύο γενικές προϋποθέσεις εξειδικεύονται περαιτέρω στο επόμενο άρθρο της οικείας κυα. Στο πλαίσιο αυτό, η αναγκαία αυτοτελής διοικητική ικανότητα της χωριστής επιχειρησιακής μονάδας κρίνεται ότι υφίσταται, εφόσον στη δομή αυτής λειτουργεί κάποια οργανική μονάδα (γραφείο, τμήμα, διεύθυνση, κατά περίπτωση) με αρμοδιότητες που αφορούν στο σχεδιασμό-προετοιμασία ή την ανάθεση συμβάσεων με τη διενέργεια των απαιτούμενων σχετικών διαδικασιών και εν τέλει την ανάθεση-υπογραφή της σύμβασης από το αρμόδιο αποφαινόμενο όργανο της δομής, δηλαδή τον προϊστάμενο ή διοικητή της μονάδας. Παράλληλα, η απαιτούμενη δημοσιονομική αυτοτέλεια θεωρείται ότι συντρέχει όταν η εν λόγω διοικητική μονάδα αποτελεί ειδικό φορέα του προϋπολογισμού της αναθέτουσας αρχής, οπότε και διαθέτει τις δικές της πιστώσεις. Εναλλακτικά, η αυτοτέλεια υπάρχει όταν το διοικητικό όργανο της μονάδας έχει την ιδιότητα του διατάκτη, συμπεριλαμβανομένου και του δευτερεύοντα διατάκτη, οπότε και έχει την αρμοδιότητα να διαχειρίζεται πιστώσεις του προϋπολογισμού. Αναφορικά με το δευτερεύοντα διατάκτη, οι μεταβιβάσεις πιστώσεων με επιτροπικά εντάλματα αφορούν συγκεκριμένες κατηγορίες δαπανών και θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί εντός των πρώτων πέντε μηνών έκαστου έτους. Μοναδική εξαίρεση από την ανωτέρω προθεσμία προβλέπεται αποκλειστικά για τις Υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού.

Πέραν των ουσιαστικών κριτηρίων για τον ορισμό χωριστών επιχειρησιακών μονάδων, στη σχετική κυα προβλέπονται και κάποιες διαδικαστικές προϋποθέσεις. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 5 της κυα, ο έλεγχος πλήρωσης των ανωτέρω ουσιαστικών προϋποθέσεων εναπόκειται στο αρμόδιο διοικητικό όργανο της αναθέτουσας αρχής, το οποίο με διαπιστωτική πράξη την οποία εκδίδει ορίζει τις χωριστές επιχειρησιακές μονάδες και τα είδη-κατηγορίες συμβάσεων, βάσει του κωδικού του κοινού λεξιλογίου δημοσίων συμβάσεων, για τις οποίες αυτές είναι ανεξαρτήτως υπεύθυνες για την ανάθεσή τους. Η εν λόγω διαπιστωτική πράξη κοινοποιείται στην ΕΚΑΑ της περ. β του άρθρου 41 του ν. 4412/2016, δηλαδή στη

Γενική Διεύθυνση Δημοσίων Συμβάσεων της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης, στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους και στην Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων.

3.5 Τεκμηρίωση σκοπιμότητας για την ανάθεση δημόσιας σύμβασης - Σύνταξη του πρωτογενούς αιτήματος

3.5.1 Η τεκμηρίωση της σκοπιμότητας μιας δημόσιας σύμβασης. Το πρωτογενές αίτημα

Η τεκμηρίωση της σκοπιμότητας της δημόσιας σύμβασης αποτελεί στοιχείο του περιεχομένου του φακέλου αυτής. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 45 του ν. 4412/2016, το οποίο ρυθμίζει το ζήτημα της συγκρότησης και της τήρησης του φακέλου δημόσιας σύμβασης, η τεκμηρίωση αυτής αποτελεί υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής και αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο-πληροφορία του σχετικού φακέλου. Παράλληλα, η τεκμηρίωση της σκοπιμότητας της δημόσιας σύμβασης ελέγχεται από το Ελεγκτικό Συνέδριο κατά τη διενέργεια του προληπτικού (προσυμβατικού) ελέγχου, που διενεργεί, εφόσον η σύμβαση υπάγεται στον έλεγχο αυτού. Με άλλα λόγια, αντικείμενο του προσυμβατικού ελέγχου, ως στοιχείο της νομιμότητας της διαδικασίας ανάθεσης, είναι η πληρότητα του «Φακέλου Δημόσιας Σύμβασης», στοιχείο της οποίας αποτελεί η σχετική τεκμηρίωση της σκοπιμότητας.

Η υποχρέωση περί τεκμηρίωσης της σκοπιμότητας της σύμβασης συνδέεται άμεσα και με τις αρχές που οφείλει να τηρεί η αναθέτουσα αρχή αναφορικά με την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων, ως αυτές προβλέπονται στο άρθρο 18 του ν. 4412/2016. Συγκεκριμένα, το εν λόγω άρθρο προβλέπει μεταξύ άλλων, ότι οι αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων καθώς και η χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των διατιθέμενων προς τον σκοπό αυτό δημοσίων πόρων. Η αρχή δε της οικονομικότητας, η οποία συνιστά μερικότερη εκδήλωση της αρχής της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, επιβάλλει την εκπλήρωση των κατά νόμο αρμοδιοτήτων των δημοσίων αρχών και την ικανοποίηση των σχετικών αναγκών τους με την κατά το δυνατόν ελάχιστη επιβάρυνση του προϋπολογισμού. Ως εκ τούτου, η κάθε αναθέτουσα αρχή καλείται να τεκμηριώσει την αναγκαιότητα για την ανάθεση της συγκεκριμένης σύμβασης, η εκτέλεση της οποίας συνεπάγεται δημόσιες δαπάνες, που επιβαρύνουν τον κρατικό προϋπολογισμό. Στο πλαίσιο αυτό, μολονότι το στοιχείο της τεκμηρίωσης της σκοπιμότητας δεν ταυτίζεται με το έτερο στοιχείο του φακέλου

της σύμβασης, ήτοι την τεκμηρίωση της εκτιμώμενης αξίας (προϋπολογισμού) αυτής, τα εν λόγω στοιχεία είναι άρρηκτα συνδεδεμένα μεταξύ τους.

Η τεκμηρίωση της σκοπιμότητας της δημόσιας σύμβασης θα μπορούσε να ειπωθεί ότι ταυτίζεται με το λεγόμενο πρωτογενές αίτημα. Τα πρωτογενή αιτήματα, στη με αρ. 76928/2021 (Β'3075) κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επικρατείας, που ρυθμίζει ζητήματα λειτουργίας του ΚΗΜΔΗΣ, ορίζονται «τα αιτήματα των υπηρεσιών των αναθετουσών αρχών με τα οποία θεμελιώνεται η ανάγκη για τη σύναψη δημόσιας σύμβασης που προηγούνται της σχετικής ανάληψης δέσμευσης πίστωσης». Δηλαδή, με το πρωτογενές αίτημα θεμελιώνεται-τεκμηριώνεται η αναγκαιότητα-σκοπιμότητα ανάθεσης της σύμβασης. Ως εκ τούτου, το πρωτογενές αίτημα αποτελεί στοιχείο του φακέλου δημόσιας σύμβασης και αναπόσπαστο μέρος της διαδικασίας προετοιμασίας μιας δημόσιας σύμβασης.

3.5.2 . Περιεχόμενο και σύνταξη πρωτογενούς αιτήματος

Το περιεχόμενο του πρωτογενούς αιτήματος δεν προβλέπεται στο δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων. Μόνο η με αρ. 76928/2021 (Β'3075) προβλέπει κάποια στοιχεία-μεταδεδομένα, πληροφοριακού χαρακτήρα, που θα πρέπει να καταχωρούνται στο ΚΗΜΔΗΣ αναφορικά με την πράξη του πρωτογενούς αιτήματος. Ειδικότερα, τα στοιχεία αυτά είναι:

- η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης (προϋπολογισμός)
- ο κωδικός κατά το Κοινό Λεξιλόγιο Δημοσίων Συμβάσεων (Common Procurement Vocabulary - CPV), σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 213/2008 της Επιτροπής, της 28ης Νοεμβρίου 2007, για τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2195/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί του κοινού λεξιλογίου για τις δημόσιες συμβάσεις (CPV),
- το είδος της σύμβασης,
- ο αριθμός φορολογικού μητρώου της αναθέτουσας αρχής
- ο κωδικός της αναθέτουσας αρχής φορέα, που αφορά στην ηλεκτρονική τιμολόγηση.

Είναι σαφές, ωστόσο, ότι το πρωτογενές αίτημα, που υποβάλλεται προς έγκριση στον αρμόδιο διατάκτη της αναθέτουσας αρχής, θα πρέπει να περιλαμβάνει όλα εκείνα τα στοιχεία τα οποία δικαιολογούν την ανάθεση της δημόσιας σύμβασης και την τήρηση των αρχών που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη υποενότητα. Διότι μόνο σε αυτήν την περίπτωση ο διατάκτης, ως διαχειριστής των πόρων της αναθέτουσας αρχής, θα είναι σε θέση να αποφασίσει εάν θεμελιώνεται πράγματι η ανάγκη ανάθεσης της δημόσιας σύμβασης και τι επίπτωση εκτιμάται ότι αυτή θα έχει στον προϋπολογισμό

της αναθέτουσας αρχής, ώστε να εκδοθεί η αναγκαία απόφαση ανάληψης υποχρέωσης.

Το πρωτογενές αίτημα δύναται να συνταχθεί από οποιαδήποτε υπηρεσία-οργανική μονάδα της αναθέτουσας αρχής που έχει ανάγκες, υπό την επιφύλαξη ότι δεν έχει δοθεί η εν λόγω αρμοδιότητα σε συγκεκριμένη υπηρεσία. Ωστόσο, θα πρέπει να γίνει σαφές ότι το πρωτογενές αίτημα δεν ταυτίζεται με ένα απλό αίτημα προμήθειας/αγοράς π.χ. αίτημα για την προμήθεια 30 υπολογιστών διότι, όπως ήδη αναφέρθηκε, το πρωτογενές αίτημα θα πρέπει να περιλαμβάνει στοιχεία που τεκμηριώνουν την σκοπιμότητα μιας σύμβασης, στοιχεία που ενδεχομένως δεν έχουν την απαραίτητη γνώση να τα επικαλεστούν και να τα τεκμηριώσουν οργανικές μονάδες που δεν έχουν αρμοδιότητες σχετικές με τον τομέα των δημοσίων συμβάσεων. Σε αυτό το πλαίσιο, μια πιο αποδοτική τεχνική θα ήταν τα διάφορα αιτήματα αγορών να διαβιβάζονται σε οργανική μονάδα προμηθειών, η οποία μπορεί να τα αξιολογήσει και να κρίνει αν υφίσταται αναγκαιότητα ανάθεσης μιας σύμβασης, προσκομίζοντας και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά στοιχεία, δια της σύνταξης του πρωτογενούς αιτήματος, στο διατάκτη.

Παράλληλα, καθίσταται απολύτως σαφές ότι η σύνταξη του πρωτογενούς αιτήματος δεν είναι ορθό να προέρχεται από το ίδιο όργανο που συντάσσει και το εγκεκριμένο αίτημα, δηλαδή τον διατάκτη. Δεν μπορεί να υπάρχει ταύτιση ελεγκτή και ελεγχόμενου καθώς κατ' αυτόν τον τρόπο δεν οριοθετείται η εξουσία του εκάστοτε διατάκτη. . Ως εκ τούτου, θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι αρμόδιες οργανικές μονάδες είναι εκείνες που απαιτείται να συντάσσουν το πρωτογενές αίτημα και να το διαβιβάζουν πλήρες στο διατάκτη ώστε να αποφασίσει εν τέλει εάν θα εγκρίνει ή όχι το πρωτογενές αίτημα καθώς και το ύψος των εκτιμώμενων δαπανών που θα καταβληθούν από τον προϋπολογισμό της αναθέτουσας αρχής για τη συγκεκριμένη σύμβαση.

Τα κύρια ερωτήματα που καλούνται να απαντηθούν στο πλαίσιο του πρωτογενούς αιτήματος είναι:

- Γιατί χρειάζομαι το είδος για το οποίο σχεδιάζω να ανατεθεί σύμβαση;
- Ποιες ανάγκες υφίστανται για το συγκεκριμένο είδος;
- Υπάρχουν διαθέσιμα αποθέματα και μέχρι ποιο χρονικό σημείο καλύπτουν σχετικές ανάγκες;
- Πότε θα πρέπει να ικανοποιηθούν αυτές οι ανάγκες;
- Η ανάγκη ικανοποίησης εκτείνεται σε περισσότερο του ενός έτη; Σε πόσα έτη;
- Τι είδους σύμβαση θα αναθέσω; Ποιος είναι ο κύριος χαρακτήρας αυτής;

- Ποια είναι τα βασικά τεχνικά χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει το είδος για να ικανοποιηθούν οι σχετικές ανάγκες και πως αυτά διαμορφώνουν την αξία του συμβατικού είδους, κατ' εκτίμηση;
- Ποια διαδικασία ανάθεσης θα εφαρμοστεί ως πιο κατάλληλη και πότε εκτιμάται ότι αυτή θα εκκινήσει;

Οι απαντήσεις στα ανωτέρω ερωτήματα μπορούν να διαμορφώσουν με πληρότητα και σαφήνεια το πρωτογενές αίτημα και να τεκμηριώσουν ορθολογικά την αναγκαιότητα ανάθεσης μιας σύμβασης.

3.6. Μελέτη περίπτωσης

Ο διατάκτης ενός δημόσιου φορέα (Υπουργείο) αιτείται από τη Διεύθυνση Προμηθειών να συντάξει άμεσα και να του αποστείλει ένα πρωτογενές αίτημα στο οποίο θα εισηγείται την προμήθεια κλιματιστικών μηχανημάτων για το προσωπικό του φορέα. Επίσης, ενημερώνει ότι θα δεσμευτούν έως 30.000 ευρώ πλέον ΦΠΑ, ώστε να εφαρμοστεί η διαδικασία της απευθείας ανάθεσης, καθώς υπάρχει άμεση ανάγκη προμήθειας των εν λόγω ειδών.

Το προηγούμενο έτος, ο φορέας είχε προμηθευτεί επίσης κλιματιστικά μηχανήματα απόδοσης 12.000btu, συμβατικής αξίας 25.000 ευρώ με τη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης. Η εγκατάσταση των εν λόγω κλιματιστικών καθυστέρησε αρκετά καθώς δεν είχε προβλεφθεί η σχετική υπηρεσία στη σύμβαση και η Υπηρεσία βασίστηκε σε δικούς της τεχνικούς και σε ένα ιδιωτικό συνεργείο που έκανε την εγκατάσταση. Με το τελευταίο χρειάστηκε να συνάψει σύμβαση ήσσονος αξίας. Παράλληλα, ορισμένα γραφεία στο χώρο ήταν πολύ μικρά και κάποια πολύ μεγάλα και υπήρχαν παράπονα για τη θέρμανση και τη ψύξη που παρείχαν τα κλιματιστικά απόδοσης 12.000btu. Επιπλέον, σε κάποια γραφεία δεν τοποθετήθηκαν κλιματιστικά γιατί δεν επαρκούσαν.

Τελικά, η Διεύθυνση Προμηθειών αποφάσισε, στο πλαίσιο του πρωτογενούς αιτήματος που συνέταξε, να αιτηθεί τον ίδιο αριθμό κλιματιστικών μηχανημάτων με το προηγούμενο έτος, ώστε να μην υπάρχει διαφοροποίηση στη συμβατική αξία. Το φυσικό αντικείμενο, οι προδιαγραφές και το κριτήριο ανάθεσης βάσει χαμηλότερης τιμής του είδους παρέμειναν επίσης τα ίδια. Παράλληλα, για την τεκμηρίωση της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, αναζήτησε στο ΚΗΜΔΗΣ τρεις συμβάσεις που είχαν ανατεθεί με τη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης και στις οποίες η αξία ανάθεσης ήταν κατώτερη των 30.000 ευρώ πλέον ΦΠΑ. Επίσης, εισηγήθηκε την άμεση έναρξη της διαδικασίας και ως συμβατικό χρόνο παράδοσης τους δύο μήνες. Είναι ορθές ή λανθασμένες οι ανωτέρω ενέργειες και γιατί;

Υπάρχει μια αλληλουχία λανθασμένων ενεργειών, που υποδηλώνουν σοβαρά προβλήματα στο στάδιο της προετοιμασίας μιας δημόσιας σύμβασης και άπτονται ζητημάτων νομιμότητας, αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας.

Το πρωτογενές αίτημα, ως κύριο στοιχείο τεκμηρίωσης της σκοπιμότητας της σύμβασης, προηγείται πάντοτε ως προς τη διαμόρφωση του περιεχομένου από το εγκεκριμένο αίτημα. Το περιεχόμενό του είναι εκείνο που καθορίζει αν θα πρέπει να εγκριθεί και σε περίπτωση έγκρισης του ποιες θα είναι οι πιστώσεις που απαιτούνται και θα χρειαστεί να δεσμευτούν. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο διατάκτης, ως αποφαινόμενο όργανο του εγκεκριμένου αιτήματος υποκαθιστά την υπηρεσία προμηθειών που αποτελεί την κυρίως αρμόδια υπηρεσία για να διαπιστώνει τις ανάγκες και να εισηγείται τον τρόπο με τον οποίο αυτές είναι ορθό να ικανοποιηθούν.

Η υπηρεσία προμηθειών δεν εφάρμοσε καμία μέθοδο για τον ορθό προγραμματισμό της σύμβασης. Δεν αξιολόγησε τα προβλήματα της προηγούμενης διαδικασίας και δεν επιχείρησε να βρει τρόπο αντιμετώπισής τους στη νέα διαδικασία. Οι ανάγκες του προηγούμενου έτους είτε δεν καλύφθηκαν, είτε δεν καλύφθηκαν επαρκώς. Η ποσότητα των κλιματιστικών μηχανημάτων δεν είναι επαρκής αλλά προσαρμόστηκε στις πιστώσεις του χρηματικού ορίου της απευθείας ανάθεσης. Δεν έγινε καταγραφή των απαιτούμενων ποσοτήτων και αγνοήθηκε το γεγονός της ανάγκης προσαρμογής του φυσικού αντικειμένου ώστε να περιλαμβάνει και εργασίες εγκατάστασης. Παράλληλα, δεν αξιολογήθηκε το διαφορετικό μέγεθος των γραφείων ώστε να υπάρχει ενδεχομένως διαφοροποίηση των τύπων των κλιματιστικών μηχανημάτων (π.χ. 9.000, 12.000, 18.000 btu κ.λπ.). Επίσης, δεν τέθηκε σε εφαρμογή μια εσωτερική διαδικασία καταγραφής των προβλημάτων, παραπόνων και αξιολόγησης της ποιότητας του είδους. Δε συγκεντρώθηκαν επίσης στοιχεία αποτίμησης όσον αφορά το δίπολο κόστος- όφελος, όπως π.χ. σύγκριση των λογαριασμών παροχής ενέργειας καθώς τα νέα κλιματιστικά μηχανήματα, που προμηθεύτηκε το προηγούμενο έτος ήταν τεχνολογίας inverter.

Επιπροσθέτως, διατήρησε τα ίδια τεχνικά χαρακτηριστικά του είδους χωρίς επαρκή αξιολόγηση τους. Δεν εξέτασε το γεγονός της θέσης περισσότερων πράσινων κριτηρίων για να καταστήσει τη σύμβαση πράσινη. Δεν προβλέφθηκαν γενικότερα ποιοτικά κριτήρια, το κριτήριο ανάθεσης βάσει της χαμηλότερης τιμής επιλέχθηκε και πάλι σε βάρος της σημασίας της ποιότητας, ώστε να ολοκληρωθεί ταχύτερα η διαδικασία ανάθεσης, μολονότι η διαδικασία της απευθείας ανάθεσης δε αφορά σε προμήθεια άμεσης και επιτακτικής ανάγκης.

Παράλληλα, δεν τεκμηριώθηκε η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης. Η έρευνα αγοράς φαίνεται να έγινε αποκλειστικά για τυπικούς-διεκπαιωτικούς λόγους και πρακτικά εξ' αρχής αυτή προσαρμόστηκε στις πιστώσεις που επέτρεπαν τη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης. Δεν εξετάστηκε το μέγεθος της αγοράς και οι δυνητικοί

προσφέροντες, ούτε πραγματοποιήθηκε κάποιου είδους διαβούλευση. Μολονότι η αγορά του είδους είναι σχετικά ευρεία και υπάρχει αναπτυγμένος ανταγωνισμός, επιλέχθηκε η διαδικασία της απευθείας ανάθεσης. Η διαδικασία δε αυτή συσχετίστηκε με την άμεση ανάγκη προμήθειας, ενώ το είδος αυτό αποτελεί βασικό είδος για μια δημόσια υπηρεσία καθώς η κλιματική αλλαγή χωρίς βοηθητικά μηχανήματα, όπως τα κλιματιστικά, δυσκολεύει τις συνθήκες στον εργασιακό χώρο. Η κατάλληλη διαδικασία για την ικανοποίηση των εν λόγω διαδικασιών ενδεχομένως – και κατόπιν αξιολόγησης και των απαιτούμενων ποσοτήτων και διαβούλευσης– να είναι η κανονική, δηλαδή, η διενέργεια διαγωνιστικής διαδικασία και δη ανοιχτής, γεγονός που είναι πιθανόν, λόγω ανταγωνισμού, να οδηγούσε σε προμήθεια του είδους σε χαμηλότερες τιμές. Επίσης, η διάρκεια της σύμβασης ορίστηκε αυθαίρετα χωρίς να αξιολογηθεί ότι συμβατικός χρόνος παράδοσης των δύο μηνών μπορεί – ακόμα και σε περίπτωση ανοιχτού διαγωνισμού – να αποθαρρύνει τη συμμετοχή προσφερόντων λόγω του εξαιρετικά σύντομου χρόνου. Είναι πιθανόν ότι ακόμα στην περίπτωση ανοιχτού διαγωνισμού κυρίως μεγάλες εταιρείες θα μπορούσαν μόνο να συμμετέχουν διότι αυτές διαθέτουν ευρείς αποθηκευτικούς χώρους και μπορούν να διατηρούν ή να προμηθευτούν άμεσα τα είδη από εργοστάσια παραγωγής που λειτουργούν εκτός χώρας.

Είναι σαφές ότι υπάρχουν ζητήματα νομιμότητας αφού εν τοις πράγμασι δεν υφίστανται τα απαιτούμενα στοιχεία τεκμηρίωσης που προβλέπονται στο νόμο των δημοσίων συμβάσεων για τη διεξαγωγή μιας νόμιμης διαδικασίας ανάθεσης. Παραβιάζονται σημαντικές αρχές που αφορούν στην ανάθεση δημοσίων συμβάσεων, όπως η αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, η αρχής της οικονομικότητας, της διαφάνειας κ.λπ. Τα ουσιαστικά ζητήματα που αφορούν στον προγραμματισμό της σύμβασης συνεπάγονται μια μη αποδοτική σύμβαση, σε όρους κόστους-οφέλους, με την οποία οι ανάγκες δεν ικανοποιούνται ούτε ποσοτικά ούτε ποιοτικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΕΡΕΥΝΑ ΑΓΟΡΑΣ – ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

4.1 Εισαγωγή

4.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου

Ο σκοπός της παρούσας θεματικής ενότητας είναι εφ' ενός μεν η κατανόηση από μέρους των στελεχών που εμπλέκονται στην προετοιμασία των διαδικασιών ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων για προμήθειες και υπηρεσίες της αναγκαιότητας ανάλυσης της αγοράς σε σχέση με τις προσδιορισθείσες ανάγκες, αφετέρου δε, η κατανόηση των βασικών αρχών και κανόνων διενέργειας έρευνας αγοράς και προκαταρκτικών διαβουλεύσεων με την αγορά.

4.1.2 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της παρούσης θεματικής ενότητας οι επιμορφωνόμενοι θα είναι σε θέση να:

- κατανοούν τη σημαντικότητα της ανάλυσης των συνθηκών της αγοράς και πως τα συμπεράσματα που προκύπτουν μπορούν να αξιοποιηθούν για το βέλτιστο σχεδιασμό της διαδικασίας ανάθεσης, τόσο σε σχέση με την επιλογή της καταλληλότερης διαδικασίας ανάθεσης όσο και με τη διαμόρφωση της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης ή και τη στρατηγική διαβούλευσης με την αγορά,
- γνωρίζουν τους κανόνες με τους οποίους διεξάγεται μια διαβούλευση με την αγορά αποφεύγοντας βασικά λάθη, καθώς και να αξιοποιούν τις κατάλληλες κατά την κρίση τους μεθόδους διαβούλευσης με την αγορά,
- είναι σε θέση να εντοπίζουν τις βασικές πηγές πληροφόρησης για τη διενέργεια έρευνας αγοράς και να αξιολογούν τα αποτελέσματα σε σχέση το σχεδιασμό της διαδικασίας ανάθεσης.

4.1.3 Σύντομη περιγραφή του κεφαλαίου

Στο κεφάλαιο αυτό περιγράφεται η έννοια της ανάλυσης της αγοράς και ο τρόπος διενέργειας αυτής, η διάκριση της ανάλυσης της αγοράς σε έρευνα αγοράς και προκαταρκτική διαβούλευση, καθώς και η συσχέτιση των επιπέδων ανταγωνισμού με τον σχεδιασμό μίας δημόσιας σύμβασης. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι προϋποθέσεις και ο τρόπος διεξαγωγής της έρευνας αγοράς και της προκαταρκτικής διαβούλευσης, τα οποία συνοδεύονται από παραδείγματα, καλές και κακές πρακτικές και στοιχεία για τον εντοπισμό των κινδύνων που μπορούν να πλήξουν την αξιοπιστία και τη διαφάνεια της διαδικασίας.

4.2 Συνθήκες αγοράς, ένταση ανταγωνισμού στην αγορά ως προς το ζητούμενο προϊόν ή υπηρεσία

4.2.1. Ανάλυση της αγοράς

Ένα σημαντικό και κρίσιμο στάδιο στη φάση της προετοιμασίας μιας δημόσιας σύμβασης είναι η ανάλυση της αγοράς (market analysis) σε σχέση με τις προσδιορισθείσες ανάγκες. Η ανάλυση της αγοράς, υπό το πρίσμα των δημοσίων συμβάσεων, είναι μία διαδικασία η οποία διενεργείται από τις αναθέτουσες αρχές κατά την προετοιμασία της διαδικασίας ανάθεσης, προκειμένου να γίνει κατανοητός ο τρόπος που οργανώνεται η αγορά των συγκεκριμένων υπό προμήθεια αγαθών ή υπηρεσιών για την αποτελεσματικότερη διαχείριση της διαδικασίας ανάθεσης. Οι πληροφορίες και τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την ανάλυση της αγοράς μπορούν να βοηθήσουν την αναθέτουσα αρχή στον πληρέστερο προσδιορισμό του αντικείμενου της σύμβασης, στην επιλογή της καταλληλότερης διαδικασίας, στην καλύτερη εκτίμηση του κόστους της και κατά συνέπεια στην επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου.

Η ανάλυση της αγοράς παρέχει στην αναθέτουσα αρχή τη δυνατότητα²⁷ να αποκτήσει εκ των προτέρων γνώση και κατανόηση των πιθανών διαθέσιμων λύσεων για την ικανοποίηση των αναγκών, να προσδιορίζει με σαφήνεια και ακρίβεια το αντικείμενο και την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, και να εφαρμόζει την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης επιτυγχάνοντας ταυτόχρονα τη βέλτιστη σχέση ποιότητας/τιμής.

Σύμφωνα με την εργαλειοθήκη του ΟΟΣΑ για τις Δημόσιες Συμβάσεις, τα πλεονεκτήματα της διενέργειας ανάλυσης της αγοράς και η προστιθέμενη αξία που αυτή προσδίδει στον σχεδιασμό της διαδικασίας ανάθεσης είναι ουσιαστικά, καθώς επιτυγχάνεται²⁸ :

Η αύξηση της επίγνωσης των χαρακτηριστικών της αγοράς και των πρόσφατων εξελίξεων και τάσεων αυτής, τα οποία θα μπορούσαν να επηρεάσουν το επίπεδο ανταγωνισμού στον διαγωνισμό ή να καταστήσουν πιθανότερη την αθέμιτη

²⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής και Αστικής Ανάπτυξης. (2018). Έγγραφο καθοδήγησης : για επαγγελματίες για την αποφυγή των συχνότερων σφαλμάτων κατά τις δημόσιες συμβάσεις έργων που χρηματοδοτούνται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία. Publications Office. <https://data.europa.eu/doi/10.2776/86485>

²⁸ OECD, Sigma, Brief 32 Public Procurement “Market analysis, preliminary market consultations and prior involvement of candidates/tenderers” September 2016 , διαθέσιμο στην τοποθεσία www.sigmaxweb.org/publications/Public-Procurement-Policy-Brief-32-200117.pdf.

σύμπραξη (π.χ. μικρός αριθμός προμηθευτών, τυποποιημένα προϊόντα, ελάχιστη ή καθόλου συμμετοχή κ.λπ.)

Η συλλογή πληροφοριών σχετικά με τους πιθανούς προμηθευτές, τα προϊόντα τους, τη διαμόρφωση του κόστους, και όταν είναι εφικτό, η σύγκριση τιμών που προσφέρονται στις δημόσιες συμβάσεις μεταξύ οικονομικών φορέων.

Η συλλογή πληροφοριών σχετικά με πρόσφατες αλλαγές στις τιμές και η ενημέρωση για τη διαμόρφωση των τιμών σε διαφορετικές περιοχές ή ακόμα και για τιμές εναλλακτικών προϊόντων που ενδεχομένως να καλύπτουν τις ανάγκες

Η συλλογή πληροφοριών που προέρχονται από προηγούμενους διαγωνισμούς για τα ίδια αγαθά / υπηρεσίες ή και παρεμφερή.

Ο συντονισμός και συνεργασία με άλλες αναθέτουσες αρχές οι οποίες έχουν πρόσφατα προβεί στην προμήθεια των ίδιων ή παρόμοιων αγαθών / υπηρεσιών προκειμένου να βελτιστοποιήσουν τις πληροφορίες για την αγορά και τους προμηθευτές.

Καθίσταται προφανές ότι η διενέργεια ανάλυσης της αγοράς είναι εξαιρετικά χρήσιμη και μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη του επιδιωκόμενου αποτελέσματος της διαδικασίας ανάθεσης, μειώνοντας την πιθανότητα αυτή να καταστεί τελικά άγονη λόγω της μη υποβολής προσφοράς ή της υποβολής μη αποδεκτής προσφοράς από το σύνολο των οικονομικών φορέων. Τα άγονα αποτελέσματα μίας διαδικασίας ανάθεσης συχνά οφείλονται στην έλλειψη γνώσης των δυνατοτήτων της αγοράς του συγκεκριμένου αγαθού ή υπηρεσίας τη δεδομένη χρονική στιγμή, σε μη ρεαλιστικές για τους οικονομικούς φορείς προθεσμίες, σε μη ρεαλιστική εκτίμηση της προϋπολογισθείσας δαπάνης ή στο γεγονός ότι η αναθέτουσα αρχή δεν λαμβάνει υπόψη της τα επίπεδα προσφοράς και ζήτησης. Η ανάλυση της αγοράς και η κατανόηση αυτής σε ικανοποιητικό βαθμό από τις αναθέτουσες αρχές αυξάνει τις πιθανότητες να αποφευχθούν τέτοια ζητήματα.

Αναφορικά δε με την καταλληλότερη χρονική στιγμή για τη διενέργεια της ανάλυσης αγοράς, αυτή σε κάθε περίπτωση είναι πριν τη διενέργεια της διαδικασίας ανάθεσης και κατά τον σχεδιασμό αυτής. Στις περιπτώσεις διαδικασιών ανάθεσης που καλύπτουν πάγιες ανάγκες και πραγματοποιούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα, για παράδειγμα σε ετήσια βάση, η ανάλυση της αγοράς συνιστάται²⁹ να γίνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα κατά τη διάρκεια της τρέχουσας σύμβασης για την προετοιμασία της επόμενης σύμβασης, ώστε να επιτυγχάνεται η συνεχής παρακολούθηση των τάσεων και των τυχόν νέων δεδομένων της αγοράς.

Η διενέργεια ανάλυσης της αγοράς συστήνεται γενικότερα για την προετοιμασία κάθε διαδικασίας ανάθεση με βάση τα προαναφερόμενα οφέλη. Ακόμα και για συμβάσεις

²⁹ *Ibid*

μικρότερου οικονομικού αντικείμενου, όπου το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω ανάλυσης της αγοράς μπορεί να είναι περιορισμένο, η διενέργεια αυτής εξακολουθεί να είναι χρήσιμη για τον καλύτερο προσδιορισμό του αντικείμενου της σύμβασης³⁰. Ιδιαίτερα, όμως, συστήνεται στις περιπτώσεις σχεδιασμού των διαδικασιών ανάθεσης με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, για συμβάσεις που μπορούν να ανατεθούν σε έναν μόνο οικονομικό φορέα. Επιπλέον, η διενέργεια ανάλυσης της αγοράς απαιτείται για προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις και συμπράξεις καινοτομίας, διότι τα εν λόγω είδη δημοσίων συμβάσεων χρησιμοποιούνται μόνο όταν το επιθυμητό προϊόν δεν διατίθεται στην αγορά. Για τις συμπράξεις καινοτομίας απαιτείται επίσης η διενέργεια προκαταρκτικής έρευνας αγοράς προκειμένου να προσδιοριστεί ο αριθμός των δυνητικά ενδιαφερόμενων προμηθευτών για την προσφορά καινοτόμων λύσεων.

Ανάλογα με το είδος και το αντικείμενο της δημόσιας σύμβασης μπορεί να διαφοροποιείται το αναγκαίο εύρος και η απαιτούμενη λεπτομέρεια των στοιχείων της ανάλυσης της αγοράς, η οποία, ανάλογα με την περίπτωση μπορεί να διενεργηθεί με έναν από τους δύο παρακάτω τρόπους ή με συνδυασμό αυτών:

A) Η συνηθέστερη μέθοδος είναι η έρευνα που διενεργείται από την αναθέτουσα αρχή με την αξιοποίηση των εσωτερικών της πόρων, στα γραφεία της (desk-based analysis), συγκεντρώνοντας πληροφορίες κυρίως από το διαδίκτυο, καθώς και μέσω ταχυδρομικής ή τηλεφωνικής επικοινωνίας. Η μέθοδος αυτή είναι γνωστή και ως έρευνα αγοράς. Η έρευνα αγοράς από το γραφείο μπορεί να βοηθήσει την αναθέτουσα αρχή να αποσαφηνίσει τη δομή της αγοράς, να εντοπίσει τους ενεργούς οικονομικούς φορείς και να κατανοήσει τις τιμές.

B) Η ανάλυση της αγοράς μπορεί επίσης να περιλαμβάνει και απευθείας επαφή και διάλογο με τα ενδιαφερόμενα μέρη της αγοράς και άλλους φορείς, όπως ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες, επαγγελματικές και εμπορικές οργανώσεις, επαγγελματικά και εμπορικά επιμελητήρια. Η διαδικασία αυτή, η οποία περιλαμβάνει επαφή και έναρξη διαλόγου με τους οικονομικούς φορείς είναι γνωστή με τον όρο προκαταρκτική διαβούλευση και μπορεί να συμπληρώνει την έρευνα αγοράς.

Σε επόμενες ενότητες του κεφαλαίου αναπτύσσονται περαιτέρω οι διαδικασίες της έρευνας αγοράς και της προκαταρκτικής διαβούλευσης.

4.2.2. Επίπεδο ανταγωνισμού στην αγορά και σχεδιασμός δημοσίων συμβάσεων

Σύμφωνα με την Ειδική Έκθεση του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου η οποία χρησιμοποίησε ανοικτά δεδομένα, που ήταν διαθέσιμα για τις δημόσιες συμβάσεις

³⁰ Έγγραφο καθοδήγησης για επαγγελματίες, Υποσημ. 1.

στην ΕΕ τη δεκαετία έως το 2021 προκειμένου να αναλύσει την πορεία εξέλιξης του επιπέδου του ανταγωνισμού, διαπιστώθηκε ότι το επίπεδο ανταγωνισμού στις δημόσιες συμβάσεις είναι χαμηλό, καθώς επίσης και ότι δεν έχει γίνει κατανοητή η σημασία του επιπέδου ανταγωνισμού στις δημόσιες συμβάσεις.

Ειδικότερα, σύμφωνα με την ως άνω έκθεση, το επίπεδο ανταγωνισμού για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, αγαθών και υπηρεσιών μειώθηκε την τελευταία δεκαετία στην ενιαία αγορά της ΕΕ, ενώ η ΕΕ και τα κράτη μέλη δεν έχουν κάνει συστηματική χρήση των διαθέσιμων δεδομένων για τον εντοπισμό των βαθύτερων αιτιών του φαινομένου αυτού. Η αντίληψη ότι ο ανταγωνισμός αποτελεί προϋπόθεση για τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων με καλή σχέση ποιότητας/τιμής δεν φαίνεται να επικρατεί. Οι τρεις βασικοί δείκτες για τη μέτρηση του ανταγωνισμού στις δημόσιες συμβάσεις («καμία πρόσκληση υποβολής προσφορών», «ένας μόνο προσφέρων», «αριθμός προσφερόντων») παραμένουν σε μη αποδεκτά επίπεδα στα περισσότερα κράτη μέλη σύμφωνα με τα στοιχεία της συγκεκριμένης έκθεσης. Από τα συλλεχθέντα δεδομένα διαπιστώνεται ότι οι απευθείας αναθέσεις αντιπροσώπευαν περίπου το 16% του συνόλου των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων στην ενιαία αγορά, ενώ πάνω από το 40% του συνόλου των αναθέσεων πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο διαδικασιών στις οποίες υπήρχε μόνον ένας προσφέρων. Η υποβολή, μάλιστα, μίας μόνο προσφοράς στα κράτη μέλη της ΕΕ των 27 σχεδόν διπλασιάστηκε μεταξύ του 2011 και του 2021 και ο αριθμός των προσφερόντων ανά διαδικασία μειώθηκε σχεδόν κατά το ήμισυ. Η δε έλλειψη επαρκούς ανταγωνισμού μπορεί να επηρεάσει το κόστος των αγαθών και υπηρεσιών και να αποδειχθεί επαχθής.

Στη φάση του σχεδιασμού της δημόσιας σύμβασης η διενέργεια ανάλυσης της αγοράς μπορεί να προσφέρει στην αναθέτουσα αρχή την γνώση σχετικά με τη διάρθρωση της αγοράς, ήτοι με τον καθορισμό της αγοράς για το συγκεκριμένο αντικείμενο σύμβασης και τον εντοπισμό του μεγέθους της, των μεριδίων και της οργάνωσής της, του βαθμού συγκέντρωσής της, του ιδιοκτησιακού καθεστώτος και του εύρους κερδοφορίας της³¹. Οι πληροφορίες αυτές αποτελούν ένα επιπλέον εργαλείο για τον καλύτερο σχεδιασμό της δημόσιας σύμβασης, καθώς μπορούν να αξιοποιηθούν για τη διαμόρφωση της στρατηγικής διαβούλευσης με την αγορά, τη διαμόρφωση της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης αλλά και την επιλογή της κατάλληλης διαδικασίας ανάθεσης.

Καθορισμός της αγοράς

Ο ορισμός της αγοράς συνεπάγεται τον προσδιορισμό των βασικών χαρακτηριστικών της αγοράς, όπως το αν πρόκειται για καθαρά προϊόν ή υπηρεσία ή συνδυασμό, και

³¹ Queensland Government, Office of the Chief Advisor – Procurement, Department of Housing and Public Works, The Queensland Procurement Policy, “Supply Market Analysis”, available on the Department of Housing and Public Works' website. <https://www.housing.qld.gov.au/>

τον προσδιορισμό του κατά πόσον η αγορά χωρίζεται σε εμπορικά, τεχνικά και/ή γεωγραφικά τμήματα. Για παράδειγμα, η αγορά λογισμικού πληροφορικής μπορεί να χωριστεί σε δύο κύρια τμήματα: στο λογισμικό λιανικής πώλησης και στο προσαρμοσμένο λογισμικό. Το λογισμικό λιανικής μπορεί να χωριστεί περαιτέρω σε λογισμικό συστήματος και σε εφαρμογές. Το λογισμικό συστήματος αντιπροσωπεύει λειτουργικά συστήματα επιτραπέζιου υπολογιστή καθώς και συστήματα διακομιστών (servers). Οι εφαρμογές περιλαμβάνουν όλο το άλλο λογισμικό που βασίζεται στο λογισμικό συστήματος, όπως πακέτα παραγωγικότητας γραφείου, εργαλεία δημιουργίας περιεχομένου, βάσεις δεδομένων ανθρώπινου δυναμικού και παιχνίδια.

Μέγεθος αγοράς και μερίδια αγοράς

Μόλις καθοριστεί η αγορά, απαιτούνται ορισμένες μετρικές διατυπώσεις για να αποκτηθεί μια συνολική κατανόηση της δομής της αγοράς. Πρώτον, θα πρέπει να καθοριστεί το μέγεθος της συνολικής αγοράς, τόσο από την άποψη των πωλήσεων (αξία σε ευρώ) όσο και από την άποψη του όγκου/κύκλου εργασιών. Ανάλογα με τον τρόπο με τον οποίο έχει καθοριστεί η αγορά, το συνολικό μέγεθος της αγοράς μπορεί στη συνέχεια να αναλυθεί σε διεθνές, εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο - ανάλογα με το επίπεδο λεπτομέρειας που απαιτείται. Συνιστάται να αναλύεται επίσης το συνολικό μέγεθος της αγοράς σε σχέση με τη συνεισφορά του ιδιωτικού τομέα έναντι της συνεισφοράς του δημόσιου τομέα. Για παράδειγμα, μιλώντας για ένα υποθετικό προϊόν X, η συνολική ευρωπαϊκή αγορά είναι 220 εκατομμύρια ευρώ ετησίως, από τα οποία η ελληνική αγορά αντιπροσωπεύει το 15% ή αλλιώς 33 εκατομμύρια ευρώ ετησίως. Η συνεισφορά του δημοσίου τομέα ως πελάτης στην ευρωπαϊκή αγορά είναι 25% ή αλλιώς 55 εκατομμύρια ευρώ ετησίως, από τα οποία η ελληνική αγορά αντιπροσωπεύει το 12%, δηλαδή 6,6 εκατομμύρια ευρώ ετησίως.

Έχοντας καθορίσει το συνολικό μέγεθος της αγοράς, το επόμενο βήμα είναι να προσδιοριστεί ποιοι είναι οι βασικοί προμηθευτές και τα αντίστοιχα μερίδια αγοράς τους. Για τις δημόσιες συμβάσεις είναι σημαντικό να συγκρίνονται τα συνολικά μερίδια αγοράς των προμηθευτών με τα μερίδια αγοράς τους όσον αφορά τις πωλήσεις του δημοσίου. Αυτό μπορεί να υποδεικνύει εάν ένας προμηθευτής κατέχει δεσπόζουσα θέση σε ολόκληρο το τμήμα της αγοράς ή μόνο όσον αφορά τον δημόσιο τομέα και μπορεί επίσης να υποδηλώνει πιθανά ζητήματα εξάρτησης.

Το βήμα αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τον καθορισμό του επιπέδου συγκέντρωσης της αγοράς. Συνιστάται το συνδυασμένο μερίδιο αγοράς τουλάχιστον των τεσσάρων πρώτων προμηθευτών να καθορίζεται σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, προκειμένου να προσδιοριστεί κατά πόσον η αγορά κυριαρχείται από μικρό αριθμό προμηθευτών. Ο αριθμός, το μέγεθος και η κατανομή των ανταγωνιστών σε μια αγορά επηρεάζουν τη διαπραγματευτική ισχύ του αγοραστή. Οι αγορές με πολυάριθμους ανταγωνιστές, οι οποίοι έχουν περίπου το ίδιο μέγεθος (από άποψη μεριδίου αγοράς) και με υψηλό βαθμό ανταπαλότητας, έχουν συνήθως ως αποτέλεσμα τη βελτίωση της διαπραγματευτικής ισχύος των αγοραστών. Συνεχίζοντας το

υποθετικό παράδειγμα για το προϊόν Χ, θα μπορούσαμε να πούμε ότι η εταιρεία με το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς για το «Προϊόν Χ» είναι η «Εταιρεία Α» με περίπου το 35% της ελληνικής αγοράς, ενώ το συνδυασμένο μερίδιο αγοράς των τεσσάρων κορυφαίων εταιρειών για το «Προϊόν» είναι περίπου 92%.

Συγκέντρωση της αγοράς και ανταγωνισμός

Οι διαφορετικοί τρόποι διάρθρωσης της αγοράς προσδιορίζουν και τα χαρακτηριστικά των οικονομικών φορέων που ανήκουν σε αυτήν, τη συμπεριφορά τους, την αποτελεσματικότητά τους και τους τρόπους διαμόρφωσης των τιμών και των ποσοτήτων των προϊόντων. Η οργάνωση της αγοράς, μπορεί να αναλυθεί σε τέσσερις κατηγορίες στις οποίες μπορούν να ταξινομηθούν οι οικονομικοί φορείς με κριτήριο το βαθμό ανταγωνισμού που επικρατεί μεταξύ τους. Οι κατηγορίες αυτές χαρακτηρίζονται από:

- τον αριθμό των προμηθευτών στον κλάδο
- την ομοιογένεια ή διαφοροποίηση του αγαθού ή υπηρεσίας
- τον βαθμό εισόδου των προμηθευτών στον κλάδο

και κυμαίνονται από την ακραία κατάσταση της χαμηλής συγκέντρωσης - όπου υπάρχουν πολλοί προμηθευτές που πωλούν το ίδιο προϊόν (τέλειος ανταγωνισμός) - έως την ακραία κατάσταση της υψηλής συγκέντρωσης, όπου υπάρχει μόνο ένας προμηθευτής που μπορεί να καλύψει τις ανάγκες της αναθέτουσας αρχής (μονοπώλιο) με ενδιάμεσες καταστάσεις το oligopώλιο και τον μονοπωλιακό ανταγωνισμό.

Οι τέσσερις αυτές κατηγορίες, πλήρης ανταγωνισμός, μονοπωλιακός ανταγωνισμός, oligopώλιο, και μονοπώλιο παρατίθενται στον ακόλουθο πίνακα σε σχέση με τα χαρακτηριστικά που διακρίνονται σε κάθε τύπο.

	Πλήρης ανταγωνισμός	Μονοπωλιακός ανταγωνισμός	Οligopώλιο	Μονοπώλιο
Αριθμός προμηθευτών	Πολλοί	Πολλοί	Περίπου 2-10	Ένας (1)
Ομοιομορφία προϊόντων	Ομοιογενής (ιδανικά)	Μερικά προϊόντα διαφέρουν	Ουσιώδης διαφοροποίηση προϊόντων	Δεν υπάρχουν υποκατάστατα
Εμπόδια στην είσοδο	Κανένα	Κανένα ή πολύ περιορισμένα	Σημαντικά	Ουσιαστικά
Συγκέντρωση αγοράς	Ανύπαρκτη	Χαμηλή	Μέτρια προς υψηλή	Μέγιστη

Διαμόρφωση τιμής	Καθαρά βάσει προσφοράς και ζήτησης. Κανένας μεμονωμένος αγοραστής ή προμηθευτής δεν μπορεί να επηρεάσει την τιμή της αγοράς	Η τιμή βάσει προσφοράς και ζήτησης και της δυνατότητας ενός προμηθευτή λόγω διαφοροποίησης στο προϊόν.	Δυνατότητα να επηρεαστεί η τιμή στη αγορά με τον περιορισμό της παραγωγής	Δυνατότητα καθορισμού της τιμής περιορίζοντας την παραγωγή
------------------	---	--	---	--

Εικόνα 2: Πίνακας χαρακτηριστικών βαθμού ανταγωνισμού³²

- *Ιδιοκτησιακό καθεστώς*

Οι ιδιοκτησιακές δομές μπορούν να επηρεάσουν τον τρόπο με τον οποίο οι επιχειρήσεις ανταγωνίζονται στην αγορά και τα προϊόντα/υπηρεσίες που ενδέχεται να προσφέρουν στο μέλλον. Η κατανόηση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των επιχειρήσεων μπορεί να εξηγήσει τη συμπεριφορά τους: για παράδειγμα, ένας οργανισμός μπορεί να πιστεύει ότι συναλλάσσεται με ανταγωνιστές προμηθευτές σε μια αγορά, ενώ στην πραγματικότητα ο ένας είναι θυγατρική του άλλου. Είναι σημαντικό να διαπιστωθεί εάν υπάρχουν μεταβιβάσεις ιδιοκτησίας που διαφαίνονται στον ορίζοντα για τους βασικούς προμηθευτές. Οι αλλαγές ιδιοκτησίας, π.χ. μέσω εξαγορών, μπορούν να αποτελέσουν ένδειξη περαιτέρω ενοποίησης και, ως εκ τούτου, συγκέντρωσης στην αγορά. Επίσης, γνωρίζοντας εάν ένας προμηθευτής είναι καθαρά τοπικός ή μέρος μιας μεγάλης εθνικής ή διεθνούς εταιρείας μπορεί να υποδείξει εάν οι σημαντικές αποφάσεις λαμβάνονται στη χώρα ή στο εξωτερικό.

- *Κερδοφορία*

Η κερδοφορία μπορεί να υποδηλώνει τη βιωσιμότητα ενός προμηθευτή, δηλαδή κατά πόσον ένας προμηθευτής θα συμβάλει στη συνέχιση της ανταγωνιστικότητας της αγοράς ή εάν ένας προμηθευτής θα αποσυρθεί, οδηγώντας σε μια πιο συγκεντρωμένη αγορά. Οι ενδείξεις ότι η επιχείρηση δεν είναι κερδοφόρα περιλαμβάνουν προϊόντα, υπηρεσίες ή ανταγωνισμό που αποσύρονται από την αγορά. Εναλλακτικά, η αύξηση της προσφοράς προϊόντων/υπηρεσιών και του ανταγωνισμού μπορεί να αποτελεί ένδειξη υψηλής κερδοφορίας. Για να προσδιοριστούν οι λόγοι για τους οποίους ορισμένες επιχειρήσεις είναι πιο κερδοφόρες από άλλες, μπορεί να είναι χρήσιμο να διερευνηθεί κατά πόσον διαθέτουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που βασίζεται σε δομές χαμηλού κόστους (χαμηλότερο κόστος και ίδια τιμή με άλλες επιχειρήσεις) ή

³² Supply Market Analysis, βλ.υποσημ. 5

διαφοροποίηση προϊόντων (καλύτερο προϊόν και υψηλότερη τιμή από άλλες επιχειρήσεις).

Οι αναθέτουσες αρχές αξιοποιώντας τις πληροφορίες που προέρχονται από τη γνώση του τρόπου με τον οποίο δομείται η αγορά, διευκολύνονται στο σχεδιασμό της δημόσιας σύμβασης την επιλογή της κατάλληλης διαδικασίας ανάθεσης. Όταν επιλέγουν τη διαδικασία που θα χρησιμοποιήσουν, πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το επίπεδο ανταγωνισμού στην αγορά.

Για παράδειγμα η ανοικτή διαδικασία χρησιμοποιείται περισσότερο όταν ο ανταγωνισμός περιορίζεται σε λίγους υποψηφίους, ενώ η κλειστή διαδικασία χρησιμοποιείται γενικά όπου παρατηρείται υψηλός βαθμός ανταγωνισμού (αρκετοί δυνητικοί προσφέροντες) στην αγορά, και η αναθέτουσα αρχή επιθυμεί να καταρτίσει κατάλογο επικρατέστερων υποψηφίων. Οι πληροφορίες που παρατίθενται στον ακόλουθο πίνακα αποδίδουν συνοπτικά τις δυνατότητες που παρέχουν οι διάφορες διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων, σε σχέση με το επίπεδο επίτευξης ανταγωνισμού.

Διαδικασία ανάθεσης	Επίπεδο ανταγωνισμού που αναπτύσσεται	Ελάχιστος αριθμός υποψηφίων
Ανοικτή	ΥΨΗΛΟ Απεριόριστος αριθμός προσφορών	Όλοι οι ενδιαφερόμενοι υποψήφιοι μπορούν να υποβάλουν προσφορά.
Κλειστή	ΜΕΤΡΙΟ Περιορισμένος αριθμός υποψηφίων που επιτρέπεται να υποβάλουν προσφορά. Δυνατότητα περιορισμού της συμμετοχής αποκλειστικά στους οικονομικούς φορείς με υψηλό επίπεδο εξειδίκευσης	Όλοι οι ενδιαφερόμενοι υποψήφιοι μπορούν να εκδηλώσουν ενδιαφέρον. Τουλάχιστον 5 προεπιλεγμένοι υποψήφιοι μπορούν να υποβάλουν προσφορά.
Ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση	ΜΕΤΡΙΟ Περιορισμένος αριθμός υποψηφίων που επιτρέπεται να υποβάλουν προσφορά. Δυνατότητα περιορισμού της συμμετοχής αποκλειστικά στους οικονομικούς φορείς με υψηλό επίπεδο εξειδίκευσης	Όλοι οι ενδιαφερόμενοι υποψήφιοι μπορούν να ζητήσουν να συμμετάσχουν ανταποκρινόμενοι σε προκήρυξη σύμβασης. Τουλάχιστον 3 προεπιλεγμένοι υποψήφιοι μπορούν να υποβάλουν προσφορά
Ανταγωνιστικός Διάλογος	ΜΕΤΡΙΟ Περιορισμένος αριθμός υποψηφίων που επιτρέπεται να υποβάλουν προσφορά.	Όλοι οι ενδιαφερόμενοι υποψήφιοι μπορούν να ζητήσουν να συμμετάσχουν ανταποκρινόμενοι σε

Διαδικασία ανάθεσης	Επίπεδο ανταγωνισμού που αναπτύσσεται	Ελάχιστος αριθμός υποψηφίων
	Δυνατότητα περιορισμού της συμμετοχής αποκλειστικά στους οικονομικούς φορείς με υψηλό επίπεδο εξειδίκευσης	προκήρυξη σύμβασης. Τουλάχιστον 3 προεπιλεγμένοι υποψήφιοι μπορούν να υποβάλουν προσφορά
Σύμπραξη καινοτομίας	ΜΕΤΡΙΟ Περιορισμένος αριθμός υποψηφίων που επιτρέπεται να υποβάλουν προσφορά. Δυνατότητα περιορισμού της συμμετοχής αποκλειστικά στους οικονομικούς φορείς με υψηλό επίπεδο εξειδίκευσης	Όλοι οι ενδιαφερόμενοι υποψήφιοι μπορούν να ζητήσουν να συμμετάσχουν ανταποκρινόμενοι σε προκήρυξη σύμβασης. Τουλάχιστον 3 προεπιλεγμένοι υποψήφιοι μπορούν να υποβάλουν προσφορά.
Διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση	ΧΑΜΗΛΟ Η Αναθέτουσα Αρχή επιλέγει τους οικονομικούς φορείς για τη διαπραγμάτευση	Δυνατότητα περιορισμού του αριθμού των συμμετεχόντων σε έναν.
Προ εμπορικές δημόσιες συμβάσεις Σημείωση: Η εν λόγω διαδικασία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2014/24/ΕΕ .	ΥΨΗΛΟ Απεριόριστος αριθμός υποψηφίων που επιτρέπεται να υποβάλουν προσφορά	Όλοι οι ενδιαφερόμενοι υποψήφιοι μπορούν να υποβάλουν προσφορά. Με τη διαδικασία προ-εμπορικών δημόσιων συμβάσεων ανατίθενται συμβάσεις παράλληλα σε περισσότερους από έναν εργολήπτες, και ο προϋπολογισμός των συμβάσεων αυτών καταρτίζεται κατά τρόπο ώστε να ολοκληρωθούν με τη συμμετοχή τουλάχιστον δύο εργοληπτών μέχρι το τελικό στάδιο E&A.

Εικόνα 3: Πίνακας Διαδικασιών ανάθεσης και επίπεδο ανταγωνισμού

4.3 Η διαβούλευση με την αγορά. Πως και πότε επιτρέπεται; Καλές και κακές πρακτικές. Εμπορικό απόρρητο.

4.3.1. Η διαβούλευση με την αγορά

Όπως έχει ήδη αναφερθεί μία αναθέτουσα αρχή μπορεί να επικοινωνεί απ' ευθείας με τους οικονομικούς φορείς προκειμένου να προετοιμάσει κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο τη διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης και να ενημερώσει τους οικονομικούς φορείς για τα σχέδια και τις απαιτήσεις της. Η διαδικασία αυτή θα πρέπει να σχεδιάζεται και να διαχειρίζεται με ιδιαίτερη προσοχή ώστε να αποφεύγεται ο κίνδυνος παραβίασης των αρχών της διαφάνειας, των διακρίσεων και της στρέβλωσης του ανταγωνισμού. Η δυνατότητα προσφυγής στη διαδικασία προκαταρκτικών διαβουλεύσεων κατοχυρώνεται και ρυθμίζεται στα άρθρα 40 και 41 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ. Οι διατάξεις αυτές ενσωματώθηκαν στην εθνική νομοθεσία (άρθρα 46 & 48 του ν. 4412/2016) και στο άρθρο 47 του ν. 4412/2016 προβλέπονται επιπρόσθετες αναλυτικές ρυθμίσεις. Ειδικότερα δε, στο άρθρο 46 ορίζεται η έννοια των προκαταρκτικών διαβουλεύσεων με την αγορά ως εξής: *«Πριν από την έναρξη μίας διαδικασίας σύναψης σύμβασης, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να διεξάγουν διαβουλεύσεις με την αγορά, προκειμένου να προετοιμάσουν τη διαδικασία σύναψης σύμβασης και να ενημερώνουν τους οικονομικούς φορείς για τα σχέδια και τις απαιτήσεις τους όσον αφορά στις συμβάσεις»*. Στο άρθρο 47 ρυθμίζεται αναλυτικά ο τρόπος διεξαγωγής των προκαταρκτικών διαβουλεύσεων, ενώ στο άρθρο 48 περιλαμβάνονται τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνουν οι αναθέτουσες αρχές προκειμένου να εξασφαλισθεί ότι από τη διαδικασία αυτή δεν θίγονται οι θεμελιώδεις αρχές της ίσης μεταχείρισης, της διαφάνειας και της μη διάκρισης. Οι γενικοί κανόνες διενέργειας προκαταρκτικών διαβουλεύσεων με την αγορά που τίθενται με τις ως άνω προβλέψεις αναφέρονται ακολούθως:

Η διεξαγωγή προκαταρκτικής διαβούλευσης με την αγορά είναι προαιρετική για την αναθέτουσα αρχή.

Οι διαβουλεύσεις διεξάγονται βάσει ειδικής πρόσκλησης για ανοιχτή, μη δεσμευτική συμμετοχή των ενδιαφερόμενων οικονομικών φορέων.

Η πρόσκληση αναρτάται τουλάχιστον στο ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ και στην ιστοσελίδα της αναθέτουσας αρχής, ενώ κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής μπορεί να δημοσιευτεί και στον έντυπο ή ηλεκτρονικό τύπο.

Η πρόσκληση περιέχει τουλάχιστον α) τα στοιχεία της αναθέτουσας αρχής, β) το αντικείμενο της σύμβασης και την τεχνική περιγραφή του γ) τον τρόπο και την

προθεσμία υποβολής παρατηρήσεων από τους συμμετέχοντες οικονομικούς φορείς και δ) το προς διαβούλευση κείμενο το οποίο μπορεί να είναι τεχνικές προδιαγραφές ή/και όροι διακήρυξης και συνήθως επισυνάπτεται στην πρόσκληση.

Οι διαβουλεύσεις μπορούν να διεξάγονται μέσω του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ αλλά και με κάθε άλλο πρόσφορο μέσο, εφόσον έχει τηρηθεί η υποχρέωση ανάρτησης της πρόσκλησης στο ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ. Σε κάθε περίπτωση τηρείται αρχείο της επικοινωνίας που λαμβάνει χώρα μεταξύ αναθέτουσας αρχής και των ενδιαφερόμενων οικονομικών φορέων, το οποίο συμπεριλαμβάνεται στον φάκελο δημόσιας σύμβασης.

Η διάρκεια της διαδικασίας διαβούλευσης είναι τουλάχιστον δεκαπέντε (15) ημέρες.

Μετά τη λήξη της προθεσμίας που έχει οριστεί και την ολοκλήρωση της διαβούλευσης, η αναθέτουσα αρχή συγκεντρώνει, αναρτά στην ιστοσελίδα της και επεξεργάζεται τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν.

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στις ακόλουθες περιπτώσεις που διαφοροποιούνται από το γενικό πλαίσιο. Συγκεκριμένα:

Η διεξαγωγή προκαταρκτικής διαβούλευσης με την αγορά μπορεί να οριστεί ως υποχρεωτική, σύμφωνα με το άρθρο 46 του νόμου 4412/2016 με:

- απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, πριν από τη διεξαγωγή διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης με εκτιμώμενη αξία μεγαλύτερη του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ για ορισμένες κατηγορίες αγαθών και γενικών υπηρεσιών

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις όπου η έκδοση της ειδικής πρόσκλησης υποχρεώνει τις αναθέτουσες αρχές να παράσχουν πληροφορίες, η αποκάλυψη των οποίων είναι αντίθετη προς τα ουσιώδη συμφέροντά τους ή μπορεί να θίξει εμπορικά απόρρητα, η προαναφερόμενη ειδική πρόσκληση δεν δημοσιοποιείται μέσω του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ και της ιστοσελίδας της αναθέτουσας αρχής, αλλά αποστέλλεται με κάθε πρόσφορο τρόπο (άρ. 47, ν.4412/2016).

Επιπρόσθετα, κατά τη διάρκεια διαβούλευσης με την αγορά οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν να δείχνουν ιδιαίτερη προσοχή στην προστασία του εμπορικού απορρήτου. Οι κανόνες διαβούλευσης υπαγορεύουν την τήρηση των αρχών της διαφάνειας και της ισότιμης μεταχείρισης. Ωστόσο θα πρέπει να αποφεύγεται η γνωστοποίηση προνομιακών πληροφοριών των συμμετεχόντων που θίγουν το εμπορικό απόρρητο των επιχειρήσεων. Ως εμπορικό απόρρητο νοούνται πληροφορίες που σχετίζονται με τη λειτουργία της επιχείρησης, τεχνικές, τεχνολογικές, οργανωτικές ή άλλες πληροφορίες οι οποίες έχουν οικονομική αξία και η δημοσιοποίησή τους μπορεί να βλάψει τα συμφέροντα της. Αυτό σημαίνει ότι ενώ οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να υποβάλουν σχόλια και προτάσεις, οι εμπορικά ευαίσθητες πληροφορίες δεν πρέπει να

δημοσιοποιούνται ή να κοινοποιούνται σε τρίτους. Οι αναθέτουσες αρχές όταν διενεργούν διαβουλεύσεις με την αγορά έχουν την ευθύνη να ισχυροποιούν τις διαδικασίες διαβούλευσης, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα την προστασία του εμπορικού απορρήτου και να λαμβάνουν υπόψη, τους όποιους περιορισμούς υπάρχουν, όταν δημοσιοποιούν τα αποτελέσματα της διαβούλευσης.

Ενδεικτικά, κατά τη διάρκεια της διαβούλευσης με την αγορά η αναθέτουσα αρχή λαμβάνει μέριμνα ώστε να :

- Προστατεύει τις πληροφορίες που χαρακτηρίζουν οι συμμετέχοντες ως εμπιστευτικές. Οι οικονομικοί φορείς που συμμετέχουν στις διαβουλεύσεις έχουν δικαίωμα να προστατεύουν πληροφορίες, όπως τα επιχειρηματικά σχέδια, τις στρατηγικές και τις τεχνικές τους λύσεις. Η δημοσιοποίηση των πληροφοριών αυτών δεν επιτρέπεται χωρίς τη συναίνεση των συμμετεχόντων.
- Ανάλογα με τη φύση της διαβούλευσης και το αντικείμενο αυτής, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να διενεργεί διαβούλευση με την αγορά με ανώνυμο τρόπο. Οι συμμετέχοντες ενθαρρύνονται να συμμετέχουν, εφόσον η ανώνυμη συμμετοχή τους εξασφαλίζει τη ζητούμενη προστασία των πληροφοριών που χαρακτηρίζουν ως απόρρητες.
- Δίνει ιδιαίτερη προσοχή στη διαχείριση των πληροφοριών που έχει συλλέξει κατά τη διάρκεια της διαβούλευσης. Το περιεχόμενο των συζητήσεων και οι λεπτομέρειες που παρέχουν οι συμμετέχοντες οικονομικοί δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται από την αναθέτουσα αρχή χωρίς τη συναίνεσή τους.

4.3.2. Καλές και κακές πρακτικές διαβούλευσης με την αγορά

Η απόφαση διενέργειας προκαταρκτικής διαβούλευσης με την αγορά λαμβάνεται εφόσον η αναθέτουσα αρχή κρίνει αυτό αναγκαίο κατά περίπτωση, συνυπολογίζοντας όλες τις παραμέτρους, καθώς η άμεση επαφή με τους οικονομικούς φορείς δεν είναι ενδεδειγμένη σε όλες τις περιπτώσεις. Σε ορισμένες περιπτώσεις είναι απαραίτητο να υπάρχει το στάδιο αυτό προκειμένου να συμπληρωθούν οι πληροφορίες που έχουν ληφθεί από το πρότερο στάδιο της έρευνας αγοράς (desk based).

Η άμεση επαφή / επικοινωνία μέσω των προκαταρκτικών διαβουλεύσεων είναι συνιστώμενη ιδίως για πιο σύνθετα ή καινοτόμα έργα, αλλά τα πλεονεκτήματα που προσφέρει στην αναθέτουσα αρχή δεν περιορίζονται μόνο σε αυτές τις περιπτώσεις. Η προσφυγή σε προκαταρκτική διαβούλευση με την αγορά είναι πολύ χρήσιμη για την αναθέτουσα αρχή για να αναζητήσει απαντήσεις στα παρακάτω ερωτήματα:

- το αντικείμενο της προμήθειας είναι εφικτό από τεχνική, οικονομική, νομική και επιχειρησιακή άποψη και μπορεί να παραδίδεται εντός του επιθυμητού χρονοδιαγράμματος;

- το αντικείμενο της προμήθειας μπορεί να παραδοθεί από έναν μόνο οικονομικό φορέα ή απαιτεί περισσότερους από έναν φορείς;
- υπάρχει επαρκής αριθμός οικονομικών φορέων στην αγορά ώστε να εξασφαλίζεται αποτελεσματική ανταγωνισμός;
- οι οικονομικοί φορείς που δραστηριοποιούνται στην εκάστοτε αγορά είναι σύμφωνοι με τον τρόπο σχεδιασμού όχι μόνο της ανάθεσης αλλά και της εκτέλεσης της δημόσιας σύμβασης;

Με τον τρόπο αυτό οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να καθορίσουν ή να επαναπροσδιορίσουν τον προϋπολογισμό, τα οφέλη, τους κίνδυνους, την κατάλληλη διαδικασία ανάθεσης, καθώς και τυχόν προβλήματα που μπορεί να προκύψουν κατά την εκτέλεση της σύμβασης.

Είναι όμως ιδιαίτερα σημαντικό να τονιστεί ότι η προσέγγιση της αγοράς πρέπει να γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η τήρηση των αρχών της διαφάνειας και της ισότιμης μεταχείρισης, αποφεύγοντας τη γνωστοποίηση προνομιακών πληροφοριών ή /και προνομιακών θέσεων της αγοράς, διατηρώντας σχετικά αρχεία, όπως πρακτικά συναντήσεων, αποδεικτικά ανάρτησης ανακοινώσεων και προσκλήσεων σε ιστοσελίδες, κατάλογο των υποβληθέντων σχολίων και προτάσεων από την αγορά και άλλα σχετικά μέσα για την απόδειξη της τήρησης των εν λόγω αρχών. Επιπλέον, για τη μεγαλύτερη αξιοποίηση του εργαλείου της προκαταρκτικής διαβούλευσης, είναι απαραίτητο η αναθέτουσα αρχή να έχει διαμορφώσει μία κατά το δυνατόν πιο ξεκάθαρη εικόνα των αναγκών της ως προς το αντικείμενο της σύμβασης, τις ποσότητες, τους τελικούς χρήστες και τυχόν ιδιαίτερες απαιτήσεις κατά την εκτέλεση της σύμβασης. Οι καλές πρακτικές διεξαγωγής της διαδικασίας διαβούλευσης με την αγορά περιλαμβάνουν τα παρακάτω βήματα:

Βήμα 1: Εκπόνηση ενός κειμένου εργασίας με τα θέματα που πρόκειται να συζητηθούν με την αγορά στο πλαίσιο της διαβούλευσης, το οποίο πρέπει να περιλαμβάνει:

- τους στόχους που επιδιώκονται με τη διαδικασία διαβούλευσης με την αγορά
- τα αναμενόμενα χαρακτηριστικά της διαδικασίας, όπως η κατηγορία αγαθών/υπηρεσιών, το κατά πόσον είναι ανοικτή σε μια καινοτόμο λύση, η δυνατότητα για διασυνοριακές από κοινού προμήθειες κ.λπ.
- πληροφορίες σχετικά με την τρέχουσα διαθέσιμη αγορά, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρήσεων με ηγετική θέση στην αγορά, των νεοεισερχομένων επιχειρήσεων, των εναλλακτικών λύσεων κ.λπ.
- πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας άλλων αγοραστών - τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα - στην εν λόγω αγορά

- διάφορους περιορισμούς της σύναψης δημόσιας σύμβασης (χρονοδιάγραμμα, υπάρχων εξοπλισμός, εσωτερικές διαδικασίες και κόστος, περιορισμοί όσον αφορά τον προϋπολογισμό κ.λπ.)

- τους βασικούς εσωτερικούς ενδιαφερόμενους φορείς για το έργο της δημόσιας σύμβασης (αγοραστές του δημόσιου τομέα, τεχνικοί εμπειρογνώμονες, τελικοί χρήστες κ.λπ.).

Το κείμενο εργασίας θα επιτρέψει στην αναθέτουσα αρχή σε γενικές γραμμές να προσδιορίσει τα κύρια θέματα συζήτησης και τα κατάλληλα εργαλεία διαβούλευσης με την αγορά πριν από την έναρξη της διαδικασίας, για παράδειγμα διαδικτυακό ερωτηματολόγιο, τεχνικές συναντήσεις με την αγορά με ομαδική συμμετοχή ή σε ατομική βάση, διαδικτυακές συναντήσεις ή με φυσική παρουσία, μαραθώνιοι ανάπτυξης εφαρμογών («hackathons»), διοργάνωση σχετικών ημερίδων με ανοιχτή πρόσκληση κλπ.

Βήμα 2: Προετοιμασία της διαβούλευσης με την αγορά

Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητήσει την υποβολή στοιχείων από τους προμηθευτές, δημοσιεύοντας αίτημα για υποβολή πληροφοριών σε πλατφόρμες ηλεκτρονικών δημόσιων συμβάσεων, όπως το ΕΣΗΔΗΣ, ή στην ιστοσελίδα της αναθέτουσας ή/και σε ιστοσελίδες εξειδικευμένες θεματολογίας σχετικές με το αντικείμενο της σύμβασης ή επικοινωνώντας με δυνητικούς προμηθευτές μέσω ειδικών φόρουμ. Όλες αυτές οι πρωτοβουλίες μπορούν να συμβάλουν στη διεύρυνση της ομάδας των οικονομικών φορέων που θα έχουν την ευκαιρία να παρουσιάσουν τις προσφερόμενες πριν από την κατάρτιση των τεχνικών προδιαγραφών. Τέλος, η προκαταρκτική προκήρυξη στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω TED αποτελεί ένα ακόμη χρήσιμο εργαλείο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον σκοπό αυτό, για την επίσημη γνωστοποίηση και προώθηση της διαβούλευσης.

Βήμα 3: Προετοιμασία και διεξαγωγή των συνεντεύξεων/συναντήσεων

- Η προετοιμασία της συνέντευξης/συνάντησης αποτελεί καίριο βήμα της διαδικασίας και είναι ένα από τα βασικά στοιχεία της επιτυχίας της, καθώς η αναθέτουσα αρχή πρέπει να συγκεντρώσει όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες για τον προσδιορισμό των αναγκών και για την ανάπτυξη του έργου.

- Η προετοιμασία μπορεί να λάβει τη μορφή πίνακα συνέντευξης, μέσω του οποίου θα καταστεί δυνατή η καταγραφή της ανταλλαγής απόψεων και άλλων στοιχείων της συζήτησης και η σύγκριση των απαντήσεων που παρέχουν οι προμηθευτές. Ο πίνακας συνέντευξης μπορεί να σταλεί στους προμηθευτές πριν από τη συνάντηση.

- Οι προμηθευτές μπορεί να κληθούν να απαντήσουν σε ερωτήσεις μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, μέσω διαδικτυακού ερωτηματολογίου, τηλεφωνικώς ή σε διά ζώσης συνάντηση. Η αναθέτουσα αρχή πρέπει να διασφαλίζει ότι παρέχεται το ίδιο επίπεδο πληροφοριών σε όλους τους προμηθευτές.

- Όσον αφορά τις διά ζώσης συναντήσεις η αναθέτουσα αρχή θα πρέπει να διασφαλίζει ότι παρευρίσκονται σε αυτές τουλάχιστον δύο άτομα και ότι τηρούνται λεπτομερή πρακτικά.

Βήμα 4: Αξιοποίηση των αποτελεσμάτων

- Συνιστάται η ορθή τήρηση αρχείων της διαβούλευσης με την αγορά. Κατά τη διάρκεια της συνάντησης, η αναθέτουσα αρχή θα πρέπει να κρατά σημειώσεις σχετικά με όλα τα σημαντικά σημεία, τις λύσεις και κυρίως τις πληροφορίες που παρέχει στον προμηθευτή. Η σύνταξη έκθεσης, μετά τη συνάντηση, για κάθε επιμέρους συζήτηση θα επιτρέψει στην αναθέτουσα αρχή να συγκεντρώσει και να αξιολογήσει με όσο το δυνατόν αποδοτικότερο τρόπο την ανταλλαγή στοιχείων που προηγήθηκε.

- Στο τέλος της διαβούλευσης με την αγορά, είναι σημαντικό να καταρτιστεί συνοπτική έκθεση που θα διευκρινίζει τις πλέον χρήσιμες πληροφορίες και θα συμβάλλει στην επισημοποίηση της τελικής στρατηγικής για τη δημόσια σύμβαση (επιλογή της διαδικασίας σύναψης της δημόσιας σύμβασης, επιλογή των κριτηρίων επιλογής, πτυχές της απόδοσης της επιδιωκόμενης λύσης κ.λπ.).

- Τέλος, εξίσου σημαντικό είναι η αναθέτουσα αρχή κατά την προκήρυξη της πρόσκλησης υποβολής προσφορών να λαμβάνει όλα τα αναγκαία κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι η συμμετοχή των οικονομικών φορέων δεν στρεβλώνει τον ανταγωνισμό.

Η στρέβλωση της αγοράς συνήθως προκαλείται από την εφαρμογή κακών πρακτικών διαβούλευσης με την αγορά από την αναθέτουσα. Η κυριότερη κακή πρακτική είναι η επιλεκτική ενημέρωση ορισμένων οικονομικών φορέων σχετικά με τη σχεδιαζόμενη διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης ή/και τις παραμέτρους της, νωρίτερα από άλλους οικονομικούς φορείς. Η στρέβλωση του ανταγωνισμού γίνεται ακόμα μεγαλύτερη όταν η επιλεκτική ενημέρωση προμηθευτών συνδυάζεται με τεχνικές προδιαγραφές τίθενται μεν προς συζήτηση, αλλά έχουν επηρεαστεί ή «αντικατοπτρίζουν» τις προδιαγραφές συγκεκριμένου προϊόντος ή υπηρεσίας που διατίθεται στην αγορά.

4.4 Ο κίνδυνος της αθέμιτης προηγούμενης εμπλοκής του προσφέροντος οικονομικού φορέα

4.4.1. Προκαταρκτικές διαβουλεύσεις και προηγούμενη εμπλοκή

Εφόσον η δυνατότητα διενέργειας προκαταρκτικής διαβούλευσης ενεργοποιείται από την αναθέτουσα αρχή, η διεξαγωγή της θα πρέπει να γίνεται με γνώμονα τις θεμελιώδεις αρχές του υγιούς ανταγωνισμού, της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας. Όλοι οι οικονομικοί φορείς πρέπει έχουν τις ίδιες ευκαιρίες κατά την

ενημέρωση και τη συμμετοχή τους, προκειμένου να αποκλειστεί ο κίνδυνος της ευνοιοκρατίας και της αυθαιρεσίας εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής.

Στο άρθρο 48 του ν. 4412/2016, προκειμένου να διασφαλιστεί η διατήρηση εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής των ως άνω αρχών, θεσπίζονται σαφή και διαφανή μέτρα για την τήρηση αφενός της ισορροπίας μεταξύ του εύλογου συμφέροντος της συμμετοχής των εμπλεκόμενων στη διαβούλευση οικονομικών φορέων και αφετέρου της αποτροπής φαινομένων στρεβλώσεως του υγιούς ανταγωνισμού.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 48 του ν. 4412/2016, *«εάν ένας υποψήφιος, ένας προσφέρων ή μια επιχείρηση που σχετίζεται με υποψήφιο ή προσφέροντα έχει παράσχει συμβουλές στην αναθέτουσα αρχή είτε εντός είτε εκτός του πλαισίου του άρθρου 46 ή έχει εμπλακεί με οποιονδήποτε τρόπο στην προετοιμασία της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίζει τη μη στρέβλωση του ανταγωνισμού λόγω της συμμετοχής του εν λόγω υποψηφίου ή προσφέροντα».*

Η βασική αρχή που εκφράζεται στο άρθρο 48 είναι ότι ένας υποψήφιος ή προσφέρων που είχε προηγούμενη συμμετοχή, μπορεί να αποκλείεται από τη διαδικασία διαγωνισμού, μόνο όταν δεν υπάρχουν άλλα μέσα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με την αρχή της ίσης μεταχείρισης των προσφερόντων. Όταν μια αναθέτουσα αρχή αποφασίσει ότι πρέπει να αποκλείσει έναν οικονομικό φορέα ενόψει της προηγούμενης εμπλοκής του στη διαδικασία σύναψης σύμβασης, τότε πρέπει ο ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας να έχει την ευκαιρία να αποδείξει ότι η εμπλοκή του δεν θα στρεβλώσει τη διαδικασία.

Η αναθέτουσα αρχή πρέπει να τεκμηριώνει τα σχετικά μέτρα που λαμβάνονται, σε ειδική έκθεση που απαιτείται. Επομένως, δεν επιτρέπεται σε μια αναθέτουσα αρχή να αποκλείει αυτόματα από τη διαδικασία έναν υποψήφιο που είχε προηγούμενη ανάμειξη. Ο αυτόματος αποκλεισμός είναι μια δυσανάλογη ενέργεια και δεν υπάρχει πρόβλεψη για αυτό στο νόμο. Αυτό που προβλέπεται είναι, η αναθέτουσα αρχή να λάβει και να τεκμηριώσει τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσει ότι ο ανταγωνισμός δεν νοθεύεται από τη συμμετοχή του εν λόγω υποψηφίου ή προσφέροντος. Μόνο στην περίπτωση που εξαντληθούν τα μέτρα συμμόρφωσης με την υποχρέωση τήρησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης ο εμπλεκόμενος υποψήφιος ή προσφέρων αποκλείεται από τη διαδικασία κατά την δυνατότητα της αναθέτουσας αρχής, όπως προβλέπεται και στις διατάξεις του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 που αφορά τους λόγους αποκλεισμού.

Ειδικότερα, τα μέτρα που αναφέρονται στο άρθρο 48 ότι πρέπει να λάβει η αναθέτουσα αρχή είναι να:

«α) γνωστοποιεί στους λοιπούς υποψηφίους και προσφέροντες τις σχετικές πληροφορίες που ανταλλάχθηκαν στο πλαίσιο της προηγούμενης εμπλοκής του υποψηφίου ή του

προσφέροντος στην προετοιμασία της διαδικασίας σύναψης σύμβασης και προσδιορίζει επαρκείς προθεσμίες για την παραλαβή των προσφορών,

β) αποκλείει τον εμπλεκόμενο υποψήφιο ή προσφέροντα, μόνο εάν δεν υπάρχει άλλος τρόπος να διασφαλισθεί συμμόρφωση με την υποχρέωση τήρησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης. Πριν από την έκδοση της απόφασης αποκλεισμού, παρέχεται η ευχέρεια στους υποψηφίους ή τους προσφέροντες να αποδείξουν ότι η συμμετοχή τους στην προετοιμασία της διαδικασίας προμήθειας δεν είναι δυνατόν να προκαλέσει στρέβλωση του ανταγωνισμού, και

γ) ενημερώνει την Επιτροπή Ανταγωνισμού, για τις δικές της ενέργειες, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, καθώς και την ΕΑΑΔΗΣΥ για την καταγραφή των μέτρων που λήφθηκαν στην ειδική έκθεση που συντάσσεται δυνάμει του άρθρου 341, περί χωριστών εκθέσεων σχετικά με τις διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων».

Σημειώνεται ότι η ΕΑΔΗΣΥ έχει εκδώσει σχετικό έντυπο³³ γνωστοποίησης κατάστασης προηγούμενης εμπλοκής υποψηφίων το οποίο οι αναθέτουσες αρχές/ αναθέτοντες φορείς καλούνται να κάνουν χρήση σε περίπτωση αποκλεισμού υποψηφίου λόγω προηγούμενης εμπλοκής του στην προετοιμασία της διαδικασίας σύναψης σύμβασης.

4.4.2. Κρίσιμα σημεία και παραδείγματα

Η διαβούλευση με την αγορά αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο για τις αναθέτουσες αρχές και οι πληροφορίες που αντλούνται όπως το πλήθος των προμηθευτών, η διαθεσιμότητα των προϊόντων, οι επικρατούσες συνθήκες ανταγωνισμού ή οι τεχνολογικές εξελίξεις, συμβάλουν στη μείωση κινδύνων και στην επιτυχία των διαδικασιών δημοσίων συμβάσεων.

Ωστόσο, η στενή αλληλεπίδραση μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα όπως είναι η διαβούλευση με την αγορά, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι είναι μια δραστηριότητα υψηλού κινδύνου. Τα βήματα που ακολουθούνται θα πρέπει να σχεδιάζονται και να εκτελούνται με προσοχή ώστε να τηρούνται οι θεμελιώδεις αρχές της ίσης μεταχείρισης, της διαφάνειας και της μη διάκρισης.

Εκτός της τήρησης των κανόνων των διαδικασιών, η αναθέτουσα αρχή οφείλει να επιδείξει ιδιαίτερη προσοχή στην αξιολόγηση των πληροφοριών που αντλούνται από τους οικονομικούς φορείς. Δεδομένου ότι πάντα υπάρχει πιθανότητα οι οικονομικοί φορείς να επιδιώκουν την εξυπηρέτηση των συμφερόντων τους και την προώθηση

³³ Διαθέσιμο στο <https://www.eaadhsy.gr/index.php/category-articles-gia-tous-foreis/321-entypo-gnwstopoihshs-katastashs-prohgoumenhs-emplokhs-ypopshfiwn>

των προϊόντων / υπηρεσιών τους είναι σημαντικό να υπάρχει όσο το δυνατόν μεγαλύτερη συμμετοχή οικονομικών φορέων ώστε να αποκτή η αναθέτουσα αρχή μια ευρύτερη εικόνα της αγοράς. Επιπλέον είναι σημαντικό στο στάδιο αυτό να μην υπάρχουν δεσμεύσεις από την πλευρά της αναθέτουσας αρχής και να μην αποκαλύπτονται εμπορικές πληροφορίες. Και αυτό γιατί τυχόν δέσμευση με οικονομικούς φορείς μπορεί να δημιουργεί πλεονεκτήματα για ορισμένους προμηθευτές ή να οδηγήσει στη σύνταξη προδιαγραφών και εγγράφων διαγωνισμού προς όφελός τους. Είναι σημαντικό να μην υπάρχει βάση για οποιονδήποτε ισχυρισμό μεροληψίας, αδικίας, διάκρισης ή έλλειψης διαφάνειας κατά τη διάρκεια ενός μελλοντικού διαγωνισμού. Η διαδικασία και οι πληροφορίες που λαμβάνονται κατά τη διαβούλευση με οικονομικούς φορείς θα πρέπει να καταγράφονται γραπτώς με σαφήνεια. Οι αναθέτουσες αρχές θα πρέπει να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίζουν ότι η δέσμευση της αγοράς δεν στρεβλώνει τον ανταγωνισμό, συμπεριλαμβανομένης της διασφάλισης ότι κάθε σχετική πληροφορία που ανταλλάσσεται στο πλαίσιο ή που προκύπτει από τη δέσμευση της αγοράς καθίσταται διαθέσιμη σε όλους τους συμμετέχοντες οικονομικούς φορείς, εάν η δέσμευση της αγοράς ακολουθείται από ανταγωνισμό.

Είναι σημαντικό να είναι κατανοητά τα κρίσιμα σημεία τα οποία συσχετίζονται με τη διαβούλευση με την αγορά και συμπεριλαμβάνουν πιθανούς κινδύνους, ώστε να προβλεφθούν:

- Υπόνοια για ευνοιοκρατία από προμηθευτές που έχουν αποκλειστεί.
- Αποτυχία προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας ενός προμηθευτή ή εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών.
- Ενσωμάτωση στοιχείων από προτάσεις προμηθευτών χωρίς ρητή άδεια.
- Διαμόρφωση των τεχνικών προδιαγραφών ή απαιτήσεων που ευνοούν συγκεκριμένο πιθανό προμηθευτή.
- Κλείδωμα σε μια συγκεκριμένη λύση πολύ νωρίς.
- Δέσμευση με τρόπο που θέτει σε μειονεκτική θέση μια ομάδα προμηθευτών π.χ Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ).
- Δημιουργία κλίματος δυσπιστίας στους προμηθευτές και έλλειψης συνεργασίας.
- Δημιουργία παράλογων προσδοκιών στην αγορά.

Παραδείγματα διαβούλευσης με την αγορά

Παράδειγμα 1. Ενημέρωση της αγοράς – Σεμινάριο προμηθευτών / αγοραστών στην Πορτογαλία

Στην Πορτογαλία, το Δημοτικό συμβούλιο της πόλης Cascais, ο Οργανισμός Ενέργειας της πόλης Cascais και το Εθνικό Εργαστήριο Ενέργειας και Γεωλογίας (LNEG), προκειμένου να φέρουν σε επαφή προμηθευτές και αγοραστές,

διοργάνωσαν ένα σεμινάριο αποτελεσματικού φωτισμού. Το κύριο αντικείμενο του σεμιναρίου ήταν η τεχνολογία LED στο δημόσιο φωτισμό με επίκεντρο στην:

- Ενημέρωση των πιθανών προμηθευτών για την πρόθεση προμήθειας και τις γενικές αρχικές απαιτήσεις.
- Αύξηση των γνώσεων των αγοραστών σχετικά με τον ενεργειακά αποδοτικό φωτισμό και τον δημόσιο φωτισμό τεχνολογίας LED μέσω της παρουσίασης των προϊόντων διαφόρων προμηθευτών.

Οι προμηθευτές είχαν επίσης τη δυνατότητα να εκθέσουν τα προϊόντα τους.

Παράδειγμα 2. Προκαταρκτική διαβούλευση με την αγορά μέσω διαδικτύου (Σλοβακία)

Το 2015, στη Σλοβακία, το Eastern Institute of Cardiovascular Disease (VUSCH) ανέπτυξε τον δικό του ιστότοπο για τη διεξαγωγή προκαταρκτικών διαβουλεύσεων με τους προμηθευτές της αγοράς ιατρικού εξοπλισμού. Ο βασικός στόχος ήταν ο εξορθολογισμός της φάσης του σχεδιασμού των δημοσίων συμβάσεων και η ενίσχυση της αποτελεσματικότητάς τους. Επιπρόσθετα, επιδιώχθηκε να λειτουργήσει η διαβούλευση με την αγορά μέσω του διαδικτύου ως εργαλείο για την αύξηση της διαφάνειας στους οικονομικούς φορείς και του υψηλότερου ενδιαφέροντος συμμετοχής στο διαγωνισμό.

Το VUSCH, ως εξειδικευμένο ιατρικό κέντρο, χρειαζόταν έναν τρόπο επικοινωνίας με τους προμηθευτές σχετικά με τις ειδικές ανάγκες και τις προμήθειες του σε ιατρικό εξοπλισμό. Η ηλεκτρονική διαβούλευση με την αγορά έδωσε στο VUSCH ένα αποτελεσματικό κανάλι για τη διεξαγωγή αυτής της επικοινωνίας κατά τέτοιο τρόπο που να υπάρχει διαφάνεια, να μην εισάγει διακρίσεις και τελικά να επιτρέπει στο κέντρο να εξασφαλίζει υψηλή συμμετοχή στους διαγωνισμούς του και τη βέλτιστη σχέση ποιότητας. Επιπρόσθετα, μέσω της διαδικασίας της διαβούλευσης έδωσε στο VUSCH την ευκαιρία να καθορίσει τις κατάλληλες απαιτήσεις και να αποφύγει την επιλογή κριτηρίων που εισάγουν διακρίσεις.

Το πλήρως ηλεκτρονικό εργαλείο που αναπτύχθηκε, παρείχε ευρεία πρόσβαση καθ' όλη τη διάρκεια της διαβούλευσης και εξασφάλιζε τη διαφάνεια και τη συμμετοχή. Οι συμμετέχοντες μπορούσαν εύκολα να κάνουν ερωτήσεις ή να υποβάλουν ηλεκτρονικά σχόλια στις διαβουλεύσεις που ήταν ενεργές. Εξίσου σημαντική ήταν και η μείωση του απαιτούμενου χρόνου για την ολοκλήρωση της διαβούλευσης με την αγορά με τη χρήση του διαδικτυακού εργαλείου. Επιπλέον, συνέβαλε σε σημαντικές μειώσεις των τιμών στην προμήθεια ιατρικού εξοπλισμού.

Τέλος, η χρήση του διαδικτυακού εργαλείου επεκτάθηκε από την προμήθεια ιατρικών προμηθειών και σε όλες τις άλλες συμβάσεις για αγαθά, υπηρεσίες και έργα.

Παράδειγμα 3. Αξιοποίηση της διαβούλευσης με την αγορά για την υποστήριξη της καινοτομίας με γνώμονα τη ζήτηση

Το έργο HAPPI ακολούθησε μια πολύ διαφορετική προσέγγιση προκειμένου να διενεργήσει διαβούλευση με την αγορά. Αντί να ξεκινήσουν έχοντας ως βάση μια προδιαγραφή, εξετάστηκε μια ποικιλία καινοτόμων λύσεων με την προϋπόθεση ότι βοηθούν στην υγιή γήρανση (το αντικείμενο του έργου είχε θέμα Healthy Ageing in Public Procurement of Innovation). Περισσότερα από 500 άτομα συμμετείχαν στις ημερίδες ενημέρωσης της αγοράς και 150 καινοτόμες λύσεις υποβλήθηκαν σε μια ηλεκτρονική πλατφόρμα, σε μια περίοδο τεσσάρων μηνών. Αυτές οι πληροφορίες που υποβλήθηκαν ήταν ουσιώδους σημασίας για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την επιλογή της διαγωνιστικής διαδικασίας, τη δομή και τις παρτίδες καθώς και τις προδιαγραφές της προμήθειας.

Παράδειγμα 4. Συναντήσεις με φορείς της βιομηχανίας για την προμήθεια βιώσιμων ενδυμάτων εργασίας (Δημοτικό Συμβούλιο Βαρκελώνης και Καταλανική Κυβέρνηση, Τμήμα Εσωτερικών Υποθέσεων)

Στόχος της διαδικασίας διαβούλευσης με την αγορά ήταν η διερεύνηση της πιθανότητας συμπερίληψης κοινωνικών και περιβαλλοντικών κριτηρίων στους διαγωνισμούς για την προμήθεια βιώσιμων ενδυμάτων εργασίας καθώς και η ανίχνευση της ετοιμότητας της αγοράς ως προς αυτό. Η διαβούλευση με την αγορά πραγματοποιήθηκε με κατ' ιδίαν συναντήσεις, πρόσωπο με πρόσωπο, με πιθανούς προμηθευτές. Δεδομένης της ειδικής δομής της παραγωγής κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, έπρεπε να συμπεριληφθούν γύροι διαβουλεύσεων με τους πιθανούς προμηθευτές και τους εμπλεκόμενους στην εφοδιαστική τους αλυσίδα, καθώς και ειδικές διαβουλεύσεις με οργανισμούς πιστοποίησης (όπως ΟΕΚΟ-ΤΕΧ ή άλλα).

Παράδειγμα 5. Διοργάνωση ανοικτής συζήτησης στο πλαίσιο ανάλυσης της αγοράς για την προμήθεια κλιματιστικών μηχανημάτων

Στο πλαίσιο προετοιμασίας διαγωνιστικής διαδικασίας για συμφωνία πλαίσιο για κλιματιστικά μηχανήματα η ΕΚΑΑ για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και γενικών υπηρεσιών αποφάσισε να διοργανώσει μια ανοιχτή συζήτηση. Η πρόσκληση δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα της ΕΚΑΑ και καλούσε σε ανοιχτή συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων τους οικονομικούς, επιστημονικούς, συλλογικούς και λοιπούς φορείς που ασχολούνται με το αντικείμενο καθώς επίσης και τις αναθέτουσες αρχές που έχουν σχετικό ενδιαφέρον, με θέματα προς συζήτηση:

α) τις ανάγκες του Δημοσίου για προμήθεια κλιματιστικών μηχανημάτων, σε σχέση με τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και τους στόχους ενεργειακής απόδοσης και κυκλικής οικονομίας.

β) τις τεχνολογικές εξελίξεις και τεχνικά χαρακτηριστικά των κλιματιστικών μηχανημάτων που συνάδουν με τις ανάγκες κλιματισμού των χώρων του Δημοσίου.

γ) τις δυνατότητες και τους περιορισμούς των οικονομικών φορέων της αγοράς για συμμετοχή σε Συμφωνίες πλαίσιο προμήθειας κλιματιστικών μηχανημάτων.

Στην πρόσκληση ανταποκρίθηκαν και συμμετείχαν στη συζήτηση με εκπροσώπους τους εταιρείες εμπορίας κλιματιστικών μηχανημάτων, μέλη της επιστημονικής κοινότητας και αναθέτουσες αρχές.

Από τις συζητήσεις και την ανταλλαγή απόψεων προέκυψαν χρήσιμα συμπεράσματα σχετικά με εναλλακτικούς τρόπους κλιματισμού των χώρων του Δημοσίου καθώς και εναλλακτικές επιλογές σχεδιασμού για τα κλιματιστικά μηχανήματα. Επίσης διατυπώθηκαν σχόλια για τους όρους διασφάλισης ποιότητας και απόδοσης των μηχανημάτων σε τεχνικές προδιαγραφές προηγούμενης Διακήρυξης, έγινε αναφορά σε νέους τύπους ψυκτικού υγρού, θέματα δυνατότητας συμμετοχής των οικονομικών φορέων στη διαγωνιστική διαδικασία στο πλαίσιο του υγιούς ανταγωνισμού, η σχέση των υψηλότερων απαιτήσεων απόδοσης των μηχανημάτων με τα οικονομικά και περιβαλλοντικά κριτήρια, η απαίτηση πιστοποίησης των χαρακτηριστικών των μηχανημάτων κατά Eurovent, τα υποχρεωτικά ή βαθμολογούμενα κριτήρια σε σχέση με τις πρόσθετες λειτουργίες των μηχανημάτων. Τέλος, έγινε αναφορά στους περιορισμούς που αντιμετωπίζουν οι οικονομικοί φορείς για συμμετοχή σε Συμφωνίες Πλαίσιο προμήθειας κλιματιστικών μηχανημάτων (χρόνος παράδοσης μεγάλων ποσοτήτων, κόστος μεταφοράς, μεταβλητότητα των τιμών λόγω της τρέχουσας παγκόσμιας συγκυρίας, δυσκολία ανάληψης μακροχρόνιων υποχρεώσεων).

Τα συμπεράσματα της συζήτησης αναρτήθηκαν στην ιστοσελίδα της ΕΚΑΑ με δυνατότητα πρόσβασης από όλους τους ενδιαφερόμενους.

Η διαδικασία της διαβούλευσης με την αγορά που πραγματοποιήθηκε στο αρχικό στάδιο του σχεδιασμού της, ως μέρος της ανάλυσης αγοράς, βοήθησε την ΕΚΑΑ στην καλύτερη προετοιμασία της δημόσιας σύμβασης. Η αξιοποίηση των συμπερασμάτων που προέκυψαν συνέβαλε στον εντοπισμό πιθανών λύσεων για την κάλυψη των αναγκών της και στον έγκυρο εντοπισμό των λειτουργικών απαιτήσεων και τεχνικών προδιαγραφών.

Παράδειγμα 6. Διαβούλευση με προκαταρκτική προκήρυξη: Διαφήμιση των προθέσεων προμήθειας στο Ηνωμένο Βασίλειο

Ο οργανισμός Eastern Shires Purchasing Organisation (ESPO) ανέλαβε τη διενέργεια μιας διαδικασίας διαβούλευσης με την αγορά για φωτισμό LED. Προκειμένου να διερευνηθεί το ενδιαφέρον για ένα έργο φωτισμού και να κατανοήσουν στην ομάδα του έργου την αγορά προμήθειας τεχνολογίας φωτισμού LED, δημοσίευσαν αγγελίες σε ιστοτόπους και επίσημες διαφημίσεις. Επιπρόσθετα ο οργανισμός ESPO δημοσίευσε μια προκαταρκτική προκήρυξη για «Ενεργειακά αποδοτικά προϊόντα /εξοπλισμός που βασίζεται σε καινοτόμες τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών άνθρακα και ολοκληρωμένες λύσεις». Αυτή η προκαταρκτική προκήρυξη έθεσε στο επίκεντρο τις τρεις τεχνολογίες, η πρώτη από τις οποίες παρείχε λεπτομέρειες για τα LED. Οι εταιρείες που ανταποκρίθηκαν κλήθηκαν και συμμετείχαν σε ανοιχτή ημερίδα προμηθευτών. Η πρώιμη δέσμευση της αγοράς παρείχε καλύτερη γνώση στην ομάδα προμηθειών σχετικά με το τι είναι διαθέσιμο στην αγορά. Όταν αυτό συνδυάστηκε με τη επιλογή του ανοικτού διαγωνισμού, η αναθέτουσα αρχή μπόρεσε να βρει μια λύση γρήγορα και με μειωμένα χρονοδιαγράμματα προμήθειας.

4.5 Βασικές τεχνικές και εργαλεία της δημόσιας διαβούλευσης

4.5.1. Μέθοδοι διαβούλευσης με την αγορά.

Η διαβούλευση με την αγορά ως διαδικασία μπορεί να είναι απλή και λιτή ή μπορεί να είναι εκτεταμένη και πολύπλοκη καθώς εξαρτάται τόσο από τη φύση της δημόσιας σύμβασης όσο και από τις επιδιώξεις της αναθέτουσας αρχής. Οι επιδιώξεις της αναθέτουσας αρχής μέσω της διενέργειας δημόσιας διαβούλευσης μπορούν να κυμαίνονται από την απλή ενημέρωση της αγοράς για τα σχέδιά της μέσω μιας ανακοίνωσης ή διαφήμισης, έως τον πλήρη διάλογο και την ανταλλαγή απόψεων με τους προμηθευτές. Η προσέγγιση που επιλέγεται να ακολουθηθεί εξαρτάται από πολλούς παράγοντες όπως το στάδιο της προμήθειας, το διαθέσιμο χρόνο για τη διερεύνηση των επιλογών καθώς και το είδος των πληροφοριών που αναζητούνται. Σε γενικές γραμμές η μέθοδος που μπορούν να ακολουθήσουν οι αναθέτουσες αρχές στο πλαίσιο της διαβούλευσης προκειμένου να έρθουν σε επικοινωνία με την αγορά, μπορεί να είναι α) από το γραφείο, β) τηλεφωνική, γ) μέσω διαδικτύου και δ) διαζώσης. Οι αναφερόμενες μέθοδοι διαβούλευσης με την αγορά εξειδικεύονται στις ακόλουθες ενδεικτικές διαδικασίες και ενέργειες που υπηρετούν το σκοπό της διαβούλευσης με την αγορά³⁴ στο στάδιο του σχεδιασμού μιας δημόσιας σύμβασης.

Έρευνα και ανάλυση της συγκεκριμένης αγοράς από το γραφείο

Ιδανικά, πριν οποιαδήποτε άλλη ενέργεια είναι χρήσιμο να έχει προηγηθεί η διερεύνηση των ερωτημάτων με τη χρήση των εσωτερικών πόρων της αναθέτουσας από το γραφείο. Η πρακτική αυτή θα συμβάλει στο βέλτιστο σχεδιασμό των

³⁴ Market Engagement Best Practice Report - March 2018, Publisher: ICLEI – Local Governments for Sustainability, European Secretariat

επόμενων ενεργειών επικοινωνίας και ενδεχομένως να ανακύψουν λύσεις ή προϊόντα που αγνοεί η αναθέτουσα αρχή.

Ερωτηματολόγια για τους προμηθευτές

Τα ερωτηματολόγια είναι μια χρήσιμη και σχετικά σύντομη μέθοδος για τη γρήγορη λήψη πληροφοριών και τη διερεύνηση του ενδιαφέροντος και της ικανότητας των προμηθευτών ή/και της ευρύτερης αγοράς να προσφέρουν μια λύση στις ανάγκες. Τα ερωτηματολόγια θα πρέπει να διανέμονται στοχεύοντας στην επίτευξη της μέγιστης συμμετοχής των οικονομικών φορέων. Ωστόσο χρειάζεται προσοχή στη διαχείριση των πληροφοριών για να μην υπάρξει άμεσο ή έμμεσο πλεονέκτημα σε οποιονδήποτε πιθανό προμηθευτή, ακόμη και ακούσια.

Ανακοίνωση σχεδίων μελλοντικών προμηθειών

Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ενημερώνει εκ των προτέρων τους οικονομικούς φορείς για τα μελλοντικά σχέδια προμηθειών της και τις πιθανές συμβάσεις που μπορεί να προκύψουν. Έτσι δίνεται η δυνατότητα να προγραμματίσουν και να προετοιμαστούν επαρκώς για να υποβάλουν ποιοτικές προσφορές.

Εμπορικές εκθέσεις

Οι εμπορικές εκθέσεις επιτρέπουν στους προμηθευτές ενός συγκεκριμένου κλάδου να παρουσιάσουν και να επιδείξουν τα πιο πρόσφατα προϊόντα, υπηρεσίες και να αναδειχθούν οι πρόσφατες τάσεις και ευκαιρίες της αγοράς. Οι αναθέτουσες αρχές μέσα από την παρακολούθηση συγκεκριμένων εμπορικών εκθέσεων, σχετικών με τις ανάγκες της, αποκτούν πληρέστερη εικόνα για τις νεότερες εξελίξεις.

Συνάντηση με φορείς του κλάδου

Η συνάντηση με φορείς του κλάδου και σχετικούς συνδέσμους δίνει τη δυνατότητα σε μία αναθέτουσα αρχή να συζητήσει τις ανάγκες της και επιτρέπει στους εκπροσώπους του κλάδου να εξηγήσουν πώς λειτουργεί ο κλάδος και να παρουσιάσουν πιθανές λύσεις.

Συμμετοχή σε εκδήλωση γνωριμίας αγοραστών/προμηθευτών (Meet the Buyer/ Meet the Supplier)

Πρόκειται για μια σχετικά χρονοβόρα διαδικασία. Πρόκειται για μια εκδήλωση όπου μια σειρά από πιθανούς αγοραστές/αναθέτουσες αρχές συναντώνται με ένα πλήθος πιθανών προμηθευτών. Δεν προκύπτει κάποια δέσμευση ή διαπραγμάτευση όρων. Είναι μια ευκαιρία όπου οι αγοραστές μπορούν να συζητήσουν τις ανάγκες τους και οι προμηθευτές μπορούν να παρέχουν πληροφορίες για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους. Οι μορφές αυτών των εκδηλώσεων μπορεί να διαφοροποιούνται αναλόγως:

-Η αναθέτουσα αρχή (ή περισσότερες) συναντά πολλούς προμηθευτές ταυτόχρονα, συνήθως με τη μορφή ανοιχτής ημερίδας (open day).

-Η αναθέτουσα αρχή συναντά τους προμηθευτές ξεχωριστά. Αυτό προτείνεται ιδίως στην περίπτωση προμηθειών καινοτομίας και νέων τεχνολογιών. Πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε με κάθε προμηθευτή η συζήτηση να γίνεται με τους ίδιους όρους και με την ίδια χρονική διάρκεια.

Δημοσίευση προκαταρκτικής προκήρυξης

Η δημοσίευση προκαταρκτικής προκήρυξης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω TED μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την επίσημη γνωστοποίηση και προώθηση της διαβούλευσης.

4.5.2. Εργαλεία δημόσιας διαβούλευσης.

Οι αναθέτουσες αρχές προκειμένου να έρθουν σε διαβούλευση με την αγορά μπορούν να ακολουθήσουν κατά την κρίση τους διαφορετική προσέγγιση που να βασίζεται είτε σε απ' ευθείας επαφή όπως η τηλεφωνική και η δια ζώσης επικοινωνία, είτε σε πιο απρόσωπη επαφή με τη χρήση των εργαλείων που έχουν αναπτυχθεί για το σκοπό αυτό. Τα εργαλεία αυτά στηρίζονται κυρίως στη χρήση του διαδικτύου.

Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων - ΕΣΗΔΗΣ

Η διαδικασία της προκαταρκτικής διαβούλευσης με τη αγορά, βάσει των άρθρων 46 & 47 του ν.4412/2016, των τεχνικών προδιαγραφών ή/και όρων της διακήρυξης δημόσιας σύμβασης πραγματοποιείται στη Διαδικτυακή Πύλη «Προμηθεύς» του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ (www.promitheus.gov.gr) μέσω του σχετικού υποσυστήματος «Προκαταρκτικές Διαβουλεύσεις».

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω TED

Η βάση δεδομένων TED (Tenders Electronic Daily) είναι η ηλεκτρονική έκδοση του Συμπληρώματος της Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αφορά τις ευρωπαϊκές δημόσιες συμβάσεις. Ευρύ φάσμα αγοραστών του δημόσιου τομέα δημοσιεύουν τις προκηρύξεις τους στον ιστότοπο TED όπου παρέχεται ενημέρωση στους δυνητικούς προσφέροντες για τη διαδικασία και τον τρόπο διεξαγωγής της, τη γνωστοποίηση της ανάθεσης της σύμβασης, το αποτέλεσμα της διαδικασίας, τους προμηθευτές που υπέγραψαν επιτυχώς σύμβαση με τον αγοραστή του δημόσιου τομέα καθώς και αλλαγές σε κάθε είδος προκήρυξης.

Ιστοσελίδα της αναθέτουσας αρχής ή/και ιστοσελίδες εξειδικευμένες θεματολογίας σχετικές με το αντικείμενο της σύμβασης

Ειδικά φόρουμ

Άλλες πλατφόρμες διενέργειας ή παρακολούθησης ηλεκτρονικών δημόσιων συμβάσεων

4.5.3. Στρατηγικές διαβούλευσης με την αγορά.

Όπως έχει προαναφερθεί, υπάρχουν διάφορες μέθοδοι που οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να ακολουθήσουν για να διενεργήσουν διαβουλεύσεις με την αγορά. Η στρατηγική που θα ακολουθήσουν, δηλαδή η απόφαση για τη μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί, εξαρτάται από τις ανάγκες της αναθέτουσας αρχής, από τον στόχο, την πολυπλοκότητα και τους κινδύνους της προμήθειας, από τις ευκαιρίες, τους κινδύνους και τα χαρακτηριστικά της αγοράς και από παράγοντες που μπορούν να συμβάλουν στην επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων ανταγωνισμού³⁵.

Εάν οι ανάγκες της αναθέτουσας αρχής είναι καλά κατανοητές και η προσφορά της αγοράς είναι σταθερή και ώριμη, τότε οι οικονομικοί φορείς μπορούν στο πλαίσιο της διαβούλευσης να δεσμευτούν να παρέχουν ισορροπημένες και αντικειμενικές πληροφορίες για να βοηθήσουν στην κατανόηση πιθανών λύσεων, εναλλακτικών λύσεων ή / και ευκαιριών. Αντίθετα, εάν οι ανάγκες της αναθέτουσας αρχής μεταβάλλονται ή οι επιλογές παράδοσης και οι όροι εκτέλεσης της σύμβασης είναι άγνωστοι, τότε η διαβούλευση με την αγορά μπορεί να περιλαμβάνει τη συνεργασία με τους οικονομικούς φορείς για την ανάπτυξη μιας προτιμώμενης λύσης. Είναι επίσης πιθανό τα δεδομένα της αγοράς σε κάποιους τομείς να μεταβάλλονται ταχύτατα και στις περιπτώσεις αυτές είναι χρήσιμο η αναθέτουσα αρχή να περιλαμβάνει στους συνομιλητές της εταιρίες επαγγελματικής έρευνας και μελετών, κλαδικούς φορείς, επιμελητήρια, και άλλους επαγγελματικούς και τεχνικούς θεσμικούς φορείς, που θα μπορούσαν να της παρέχουν προβλέψεις και στοιχεία μελλοντικής θεώρησης των δεδομένων της αγοράς. Επιπρόσθετα το είδος της προμήθειας και η γεωγραφική τοποθεσία της αναθέτουσας αρχής είναι παράγοντες που διαμορφώνουν τη στρατηγική της διαβούλευσης. Μία διαδικασία ανάθεσης σύμβασης σε απομακρυσμένη τοποθεσία μπορεί να απαιτεί αυξημένη δέσμευση της αγοράς για την αλυσίδα εφοδιασμού για να διασφαλιστεί ότι η ζήτηση μπορεί να ικανοποιηθεί, σε σύγκριση με μία σύμβαση σε αστική περιοχή.

Τέλος, για τη διαμόρφωση της στρατηγικής της διαβούλευσης είναι σημαντικό να κατανοηθούν οι σχετικές υποκείμενες συνθήκες της αγοράς για κάθε αντικείμενο σύμβασης. Χρησιμοποιώντας ως παραδείγματα τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων δημοσίων έργων και προμήθειας τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ), παρατίθενται ορισμένες από τις διαφορετικές περιστάσεις που μπορεί να είναι σκόπιμο να εξεταστούν και να προσαρμοστούν σε άλλες κατηγορίες συμβάσεων:

Δημόσια σύμβαση έργου

-Τα έργα υποδομής έχουν πολύπλοκες αλυσίδες εφοδιασμού και οι κύριοι εργολάβοι συχνά ενεργούν ως μεσάζοντες για υπεργολάβους υλικών, εργασίας και εξοπλισμού. Αυτό μπορεί να δυσχεράνει την προβολή δυνητικών υπεργολάβων που

³⁵ Early market engagement in procurement – quick reference guide, Queensland Government Procurement, May 2021

<p>μπορούν να αποτελέσουν πηγή καινοτομίας.</p> <p>-Ο ρόλος του κύριου εργολάβου ως μεσάζοντα της εφοδιαστικής αλυσίδας σημαίνει ότι θα έχει σημαντική επιρροή στη διαχείριση δυνητικών καινοτομιών στην αλυσίδα εφοδιασμού.</p> <p>-Η κατασκευαστική αγορά είναι ιδιαίτερα κατακερματισμένη με μεγάλο αριθμό εργολάβων που κυμαίνονται από μεγάλες πολυεθνικές έως ατομικές επιχειρήσεις. •</p> <p>-Μπορούν να χρησιμοποιηθούν εξωτερικοί συνεργάτες ως επαγγελματίες σύμβουλοι, συμπεριλαμβανομένων αρχιτεκτόνων, εκτιμητών κόστους και επιθεωρητών, για να βοηθήσουν στη φάση αξιολόγησης των επιλογών και σχεδιασμού ενός έργου υποδομής. Αυτό το στάδιο του έργου παρέχει συχνά την καλύτερη ευκαιρία για καινοτομία.</p>
<p>Δημόσια σύμβαση προμήθειας ΤΠΕ</p>
<p>-Η διαβούλευση με την αγορά ΤΠΕ θα πρέπει να είναι στρατηγική και μακροπρόθεσμη, και όχι βραχυπρόθεσμη για κάθε μεμονωμένη σύμβαση.</p> <p>-Οι δυνατότητες των προμηθευτών ΤΠΕ αλλάζουν συνεχώς και είναι δύσκολο να διατηρηθεί ακριβής και ενημερωμένη γνώση.</p> <p>-Μπορεί να υπάρχουν αμφιβολίες σχετικά με την ύπαρξη αγοράς για εξειδικευμένες ανάγκες ή προϊόντα.</p> <p>-Τα επιθυμητά αποτελέσματα μπορεί να συνεπάγονται αλλαγή των αρχικών αναγκών της αναθέτουσας αρχής.</p>

4.6 Έρευνα αγοράς – Πηγές πληροφόρησης – Μέθοδοι εντοπισμού κατάλληλων προϊόντων και υπηρεσιών.

4.6.1. Έρευνα αγοράς – Πηγές πληροφόρησης – Μέθοδοι εντοπισμού κατάλληλων προϊόντων και υπηρεσιών.

Η συνηθέστερη μέθοδος ανάλυσης αγοράς πριν από την προετοιμασία μιας διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης είναι η έρευνα αγοράς η οποία διενεργείται στα γραφεία της αναθέτουσας αρχής με την αξιοποίηση των εσωτερικών πόρων της. Πληροφορίες για την αγορά είναι διαθέσιμες από διάφορες πηγές. Στο στάδιο αυτό οι αναθέτουσες αρχές ανατρέχουν σε δευτερογενείς πηγές, δηλαδή σε υλικό το οποίο είναι διαθέσιμο και ήδη δημοσιευμένο. Οι πηγές αυτές παρέχουν μια ευρεία επισκόπηση της αγοράς και των αγαθών/υπηρεσιών. Η έρευνα αγοράς μπορεί να συμπληρωθεί στη συνέχεια με συζήτηση με προμηθευτές για τη δημιουργία μιας σαφέστερης και λεπτομερέστερης εικόνας της αγοράς.

Η έρευνα αγοράς παρέχει πολύτιμες πληροφορίες γενικά για την αγορά αλλά και πιο ειδικά θέματα που αφορούν τους προμηθευτές ή και τα προϊόντα. Οι γενικές πληροφορίες μπορεί να περιλαμβάνουν το συνολικό μέγεθος της αγοράς, στατιστικά στοιχεία, καθώς και τους βασικούς προμηθευτές. Πιο συγκεκριμένες πληροφορίες προμηθευτών μπορεί να αναφέρονται στα αγαθά και τις υπηρεσίες που παρέχονται

από συγκεκριμένες εταιρείες, εταιρικές αναφορές και πληροφορίες για μελλοντικά σχέδια.

Οι συνήθεις πηγές πληροφοριών στις οποίες μπορούν να ανατρέχουν οι αναθέτουσες αρχές παρατίθενται στη συνέχεια:

- Μηχανές αναζήτησης στο διαδίκτυο (Προτείνεται η αναζήτηση αυτή ως αρχικό στάδιο έρευνας το οποίο παρέχει ένα πολύ μεγάλο εύρος πληροφοριών)
- Διαδικτυακές βάσεις δεδομένων Δημοσίων Συμβάσεων (Στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων/ΚΗΜΔΗΣ ή στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.)
- Νομοθεσία στο διαδίκτυο
- Δημοσιευμένα στοιχεία εταιρειών στους εταιρικούς ιστοτόπους (Οι περισσότερες εταιρείες δημοσιεύουν πληροφορίες όπως ετήσιες αναφορές.
- Δημοσιεύσεις στον έντυπο και ηλεκτρονικό Τύπο (περιοδικά γενικού περιεχομένου ή εξειδικευμένα, ενημερωτικά δελτία, κ.λπ.)
- Επαγγελματικές και Εμπορικές οργανώσεις, Εμπορικά και Επαγγελματικά Επιμελητήρια
- Εταιρείες έρευνας αγοράς (Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να απευθυνθεί σε εξειδικευμένες ιδιωτικές εταιρείες έρευνας αγοράς οι οποίες μπορούν επί αμοιβή να διεξάγουν τη ζητούμενη έρευνα σε μια συγκεκριμένη αγορά για λογαριασμό της αναθέτουσας αρχής.
- Μελέτες έρευνας αγοράς που έχουν διενεργηθεί στο παρελθόν
- Κατάλογοι και Τιμοκατάλογοι παραγωγών, διανομέων και αντιπροσώπων

4.7 Μελέτη περίπτωσης

Η αναθέτουσα αρχή Χ θέλει να καλύψει τις ανάγκες ψύξης και θέρμανσης των κτιρίων που στεγάζονται οι υπηρεσίες της. Δεδομένου ότι στην προηγούμενη διαγωνιστική διαδικασία προμήθειας κλιματιστικών μηχανημάτων, αφενός μεν δεν υποβλήθηκαν αρκετές προσφορές για την ανάπτυξη υγιούς ανταγωνισμού, αφετέρου δε όσες υποβλήθηκαν δεν ικανοποιούσαν τους όρους της Διακήρυξης με αποτέλεσμα ο διαγωνισμός να αποβεί άγονος, περιγράψτε τα βήματα που θα μπορούσε να ακολουθήσει η αναθέτουσα αρχή στο πλαίσιο του σχεδιασμού μιας νέας δημόσιας σύμβασης για την κάλυψη των συγκεκριμένων αναγκών της.

Η αναθέτουσα αρχή θα πρέπει σε πρώτο στάδιο να διενεργήσει μια αρχική ανάλυση της αγοράς προκειμένου να συλλέξει πληροφορίες που αφορούν το πλήθος των πιθανών προμηθευτών και το επίπεδο ανταγωνισμού στην αγορά, την ωριμότητα της αγοράς να ανταποκριθεί στις ανάγκες της, την πιθανότητα ύπαρξης καινοτόμων προϊόντων ή την ανάγκη στροφής σε διαφορετική ή πιο βιώσιμη αγορά.

Αφού συγκεντρώσει τις πρώτες πληροφορίες, στο επόμενο στάδιο θα έρθει σε

επικοινωνία και επαφή με τα ενδιαφερόμενα μέρη της αγοράς, δηλαδή οικονομικούς φορείς του κλάδου, εμπειρογνώμονες, επαγγελματικές και εμπορικές οργανώσεις και επιμελητήρια, επιλέγοντας μία ή περισσότερες μεθόδους διαβούλευσης. Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης ανάλυσης, θα μπορούσε να επιλεγεί η διοργάνωση μιας ανοικτής συζήτησης.

Η αναθέτουσα αρχή δημοσιεύει την ανακοίνωση/πρόσκληση για τη διενέργεια της ανοικτής συζήτησης. Η δημοσίευση θα μπορούσε να γίνει στην ιστοσελίδα της. Η πρόσκληση, εφόσον αφορά μια ανοικτή συζήτηση, μπορεί να απευθύνεται σε οικονομικούς, επιστημονικούς, συλλογικούς και λοιπούς φορείς που ασχολούνται με το αντικείμενο καθώς επίσης και σε άλλες αναθέτουσες αρχές που έχουν σχετικό ενδιαφέρον.

Τα θέματα της συζήτησης, ως προς τα βασικά τους σημεία, θα πρέπει να έχουν καθοριστεί από πριν. Στην περίπτωση που για εκπαιδευτικούς λόγους αναλύουμε, θέματα προς συζήτηση θα μπορούσαν να είναι οι τεχνολογικές εξελίξεις στον τομέα ψύξης /θέρμανσης, πιθανές καινοτόμες λύσεις, τρόποι κάλυψης των αναγκών του Δημοσίου για ψύξη/θέρμανση οι οποίοι όμως θα λαμβάνουν υπόψη τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και τους στόχους της ενεργειακής απόδοσης και της κυκλικής οικονομίας, οι δυνατότητες και οι περιορισμοί των οικονομικών φορέων της εν λόγω αγοράς, θέματα εγκατάστασης του νέου εξοπλισμού ή απεγκατάστασης του υφιστάμενου, η εφαρμογή της νομοθεσίας και η χρήση των προτύπων κ.λ.π.

Κατά τη διενέργεια της ανοικτής συζήτησης η αναθέτουσα αρχή δεν αποκαλύπτει πληροφορίες που αναφέρονται σε λεπτομέρειες των τεχνικών προδιαγραφών και των κριτηρίων ανάθεσης, στον ακριβή χρόνο διενέργειας της διαγωνιστικής διαδικασίας, σε εκτιμήσεις περί κόστους καθώς επίσης και πληροφορίες που χαρακτηρίζονται ως εμπιστευτικές. Παράλληλα, δίνει ιδιαίτερη προσοχή στην τήρηση των κανόνων της ίσης μεταχείρισης και της μη διάκρισης.

Σημαντικό βήμα μετά την ολοκλήρωση της συζήτησης είναι η καταγραφή των βασικών σημείων της συζήτησης σε σχετικό έγγραφο.

Από τη διαδικασία της διαβούλευσης με την αγορά, η αναθέτουσα αρχή αξιοποιεί τα συμπεράσματα για τον σχεδιασμό της δημόσιας σύμβασης, επιλέγοντας την κατάλληλη διαδικασία, προσδιορίζοντας με ακρίβεια το αντικείμενο της προμήθειας για την κάλυψη των αναγκών της (π.χ. προμήθεια κλιματιστικών μηχανημάτων ή εγκατάσταση ενός κεντρικού συστήματος ψύξης/θέρμανσης), τον εντοπισμό των λειτουργικών απαιτήσεων και τη σύνταξη των τεχνικών προδιαγραφών κ.λ.π.

Ακολουθώντας και με βάση τις τεχνικές προδιαγραφές που έχει καταρτίσει, διενεργεί συμπληρωματική έρευνα αγοράς για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας, αναζητώντας στοιχεία από το ΚΗΜΔΗΣ, πλατφόρμες ηλεκτρονικών αγορών και τιμοκαταλόγους παραγωγών/αντιπροσώπων. Από την επεξεργασία και στάθμιση των συλλεχθέντων πληροφοριών από όλες τις πηγές, προκύπτει η εκτιμώμενη τιμή του

είδους.

Στη φάση αυτή και πριν από την έναρξη της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να διενεργήσει προκαταρκτική διαβούλευση, τηρώντας τις προβλέψεις των άρθρων 46-48 του ν. 4412/2016.

Το αρχείο της επικοινωνίας των διαβουλεύσεων τηρείται στο φάκελο της δημόσιας σύμβασης που τηρεί η αναθέτουσα αρχή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ

5.1 Εισαγωγή

5.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου

Ο σκοπός του παρόντος κεφαλαίου είναι απόκτηση και η βελτίωση των γνώσεων των επιμορφωμένων ως προς τις γενικές αρχές που θα πρέπει να εφαρμόζουν κατά την εκπόνηση των τεχνικών προδιαγραφών, τα βασικά βήματα που θα πρέπει να ακολουθούν καθώς και τα κρίσιμα σημεία στα οποία θα πρέπει να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή ώστε οι τεχνικές προδιαγραφές να καταρτίζονται με ορθότητα και πληρότητα.

5.1.2 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του παρόντος κεφαλαίου, οι επιμορφωμένοι, όσον αφορά τις τεχνικές προδιαγραφές θα είναι σε θέση να:

- αντιλαμβάνονται τις βασικές έννοιες που αναφέρονται στις τεχνικές προδιαγραφές,
- αναγνωρίζουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά που θα πρέπει να έχουν οι τεχνικές προδιαγραφές ώστε να περιγράφονται με σαφήνεια και πληρότητα οι ανάγκες της αναθέτουσας αρχής χωρίς να δημιουργούνται εμπόδια στον ανταγωνισμό,
- γνωρίζουν τις διαθέσιμες πηγές πληροφόρησης για την εκπόνηση των τεχνικών προδιαγραφών, την αξιολόγηση και επιλογή των κριτηρίων που θα ενσωματώνονται, καθώς και να εντοπίζουν τα σημεία τα οποία ελλοχεύουν κινδύνους.

5.1.3 Σύντομη περιγραφή του κεφαλαίου

Στο παρόν κεφάλαιο αναλύονται έννοιες όπως αυτές των τεχνικών προδιαγραφών, των ενιαίων ή φωτογραφικών ή τεχνικών προδιαγραφών και τονίζεται η σημασία της ορθής εκπόνησης των τεχνικών προδιαγραφών. Αναλύονται τα κύρια χαρακτηριστικά που πρέπει να διαθέτουν, τα κριτήρια που μπορούν να συμπεριλαμβάνονται, καθώς και τα βασικότερα βήματα για την κατάρτισή τους. Τέλος, γίνονται αναφορές στα συνηθέστερα σφάλματα που οδηγούν σε προσφυγές που οφείλονται στις τεχνικές προδιαγραφές και παρουσιάζονται αναλυτικά παραδείγματα περιπτώσεων κατάρτισης τεχνικών προδιαγραφών.

5.2 Οι τεχνικές προδιαγραφές - Πηγές πληροφόρησης - Κριτήρια επιλογής

5.2.1. Τεχνικές προδιαγραφές

Οι τεχνικές προδιαγραφές (άρθρο 54 του ν. 4412/2016) παρατίθενται στα έγγραφα της σύμβασης και καθορίζουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά των έργων, των υπηρεσιών ή των αγαθών και αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα έγγραφα μιας διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης.

Σκοπός των τεχνικών προδιαγραφών είναι να παρασχεθεί στην αγορά η περιγραφή των αναγκών της αναθέτουσας αρχής με σαφήνεια, ακρίβεια και πληρότητα και ως εκ τούτου, να επιτραπεί στους οικονομικούς φορείς να προτείνουν μια λύση που θα ανταποκρίνεται σε αυτές τις ανάγκες. Οι προδιαγραφές αποτελούν τη βάση για την τελική επιλογή του αναδόχου και ενσωματώνονται στην τελική σύμβαση προσδιορίζοντας τι οφείλει να παραδώσει ο ανάδοχος. Επομένως, η εκπόνηση και η έγκριση των τεχνικών προδιαγραφών αποτελούν καίριο σημείο λήψης αποφάσεων κατά τη διαδικασία ανάθεσης μιας δημόσιας σύμβασης και είναι σημαντικό οι εμπλεκόμενοι στις σχετικές διαδικασίες να διαθέτουν τις αναγκαίες γνώσεις.

Στις προδιαγραφές περιγράφονται συνήθως οι ανάγκες της αναθέτουσας αρχής, το αντικείμενο της σύμβασης με το οποίο διευκρινίζεται η υπηρεσία, το αγαθό ή το έργο που πρέπει να παρασχεθεί, οι εισροές και οι αναμενόμενες εκροές και τα αποτελέσματα, τα απαιτούμενα πρότυπα και ορισμένα στοιχεία σχετικά με το ιστορικό και το γενικότερο πλαίσιο. Κατά την εκπόνηση των προδιαγραφών, οι συντάκτες θα πρέπει να έχουν υπόψη το γεγονός ότι οι προδιαγραφές επηρεάζουν άμεσα το κόστος.

Η ανεπαρκής εκπόνηση των προδιαγραφών αποτελεί συχνά βασική αιτία επακόλουθων τροποποιήσεων στη σύμβαση, λόγω του ότι οι προδιαγραφές δεν αντικατοπτρίζουν στο βαθμό που απαιτείται τις ανάγκες της αναθέτουσας αρχής καθώς και τα αποτελέσματα που αναμένονται από τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες.

Επιπλέον, οι σαφείς, ολοκληρωμένες και ακριβείς τεχνικές προδιαγραφές βοηθούν τους οικονομικούς φορείς να καταρτίζουν ποιοτικές προσφορές προσαρμοσμένες στις ανάγκες της αναθέτουσας αρχής.

Οι τεχνικές προδιαγραφές όταν έχουν εκπονηθεί με τον ορθό τρόπο διαθέτουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- περιγράφουν με ακρίβεια τις απαιτήσεις,
- είναι εύκολα κατανοητές τόσο από τους οικονομικούς φορείς όσο και από το σύνολο των ενδιαφερόμενων μερών,
- περιλαμβάνουν σαφώς καθορισμένες, επιτεύξιμες και μετρήσιμες εισροές, εκροές και αποτελέσματα,

- παρέχουν επαρκείς πληροφορίες βάσει των οποίων οι οικονομικοί φορείς να μπορούν να υποβάλουν ρεαλιστικές και εξατομικευμένες προσφορές,
- λαμβάνουν υπόψη στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό τις απόψεις της αναθέτουσας αρχής, των δυνητικών χρηστών ή των δικαιούχων της σύμβασης, και των εξωτερικών ενδιαφερόμενων μερών, καθώς και στοιχεία που προέρχονται από την αγορά,
- εκπονούνται από άτομα που διαθέτουν επαρκείς γνώσεις, είτε πρόκειται για εμπειρογνώμονες της αναθέτουσας αρχής είτε για εξωτερικούς εμπειρογνώμονες,
- εξασφαλίζουν μεγαλύτερη δυνατή ευρύτητα συμμετοχής και δεν δημιουργούν αδικαιολόγητα εμπόδια στον ανταγωνισμό
- δεν περιέχουν αναφορές σε τυχόν εμπορικές ονομασίες ή απαιτήσεις που περιορίζουν τον ανταγωνισμό,
- εκπονούνται με τρόπο ώστε να λαμβάνονται υπόψη τα κριτήρια προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρίες ή ο σχεδιασμός για όλους τους χρήστες, εφόσον η προμήθεια προορίζεται για χρήση από φυσικά πρόσωπα, είτε πρόκειται για το ευρύ κοινό είτε για το προσωπικό της αναθέτουσας αρχής,
- εγκρίνονται από τη σχετική ιεραρχία της αναθέτουσας αρχής, με βάση τους ισχύοντες εσωτερικούς κανόνες.

Η διατύπωση των Τεχνικών Προδιαγραφών μπορεί να γίνεται :

α) Με αναφορά σε επιδόσεις ή λειτουργικές απαιτήσεις, συμπεριλαμβανομένων των περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών,

β) με παραπομπή σε ΤΠ και με σειρά προτεραιότητας σε εθνικά πρότυπα, που αποτελούν μεταφορά ευρωπαϊκών προτύπων, σε ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις, σε κοινές τεχνικές προδιαγραφές, σε διεθνή πρότυπα, ή - όταν αυτά δεν υπάρχουν - σε εθνικά πρότυπα, σε εθνικές τεχνικές εγκρίσεις ή σε εθνικές τεχνικές προδιαγραφές - κάθε παραπομπή συνοδεύεται από τον όρο ή «ισοδύναμο»,

γ) ως επιδόσεις ή λειτουργικές απαιτήσεις κατά τα οριζόμενα στην περ. Α, με παραπομπή ως τεκμήριο συμμόρφωσης προς τις εν λόγω επιδόσεις ή λειτουργικές απαιτήσεις στις προδιαγραφές κατά την περ. Β.

δ) Με παραπομπή στις προδιαγραφές κατά την περ. Β για ορισμένα χαρακτηριστικά & με παραπομπή στις επιδόσεις ή τις λειτουργικές απαιτήσεις κατά τα οριζόμενα στην περ. Α για ορισμένα άλλα χαρακτηριστικά.

Εκτός εάν δικαιολογείται από συμβατικό αντικείμενο, οι τεχνικές προδιαγραφές δεν περιέχουν μνεία:

ι) συγκεκριμένης κατασκευής / προέλευσης / ιδιαίτερης μεθόδου κατασκευής που να χαρακτηρίζει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που παρέχονται από έναν συγκεκριμένο οικονομικό φορέα,

ii) εμπορικού σήματος, διπλώματος ευρεσιτεχνίας, τύπων ή συγκεκριμένης καταγωγής ή παραγωγής που θα είχε ως αποτέλεσμα να ευνοούνται ή να αποκλείονται ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένα προϊόντα.

Η μνεία προϊόντων με το εμπορικό τους σήμα επιτρέπεται μόνο κατ' εξαίρεση, στην περίπτωση που κάτι τέτοιο δικαιολογείται από το αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης, όταν δηλαδή δεν είναι δυνατό να γίνει ακριβής και κατανοητή περιγραφή του αντικείμενου της σύμβασης μέσω της αναλυτικής περιγραφής των τεχνικών προδιαγραφών. Σε κάθε τέτοια περίπτωση, η μνεία των εμπορικών σημάτων προϊόντων πρέπει να συνοδεύεται από τον όρο «ή ισοδύναμο».

«Φωτογραφικές» τεχνικές προδιαγραφές

Η αναθέτουσα αρχή είναι ελεύθερη να διαμορφώνει κατά την κρίση της τους όρους της διακήρυξης ως προς τα προς προμήθεια είδη, καθορίζοντας τα ειδικότερα τεχνικά χαρακτηριστικά τους και τις ανάγκες της υπηρεσίας από ποσοτική και ποιοτική άποψη υπό τον όρο ότι τηρούνται οι βασικές αρχές που διέπουν τις δημόσιες συμβάσεις.

Ειδικότερα, οι τεχνικές προδιαγραφές θα πρέπει να εξασφαλίζουν την ισότιμη πρόσβαση των οικονομικών φορέων, τη μεγαλύτερη δυνατή ευρύτητα συμμετοχής και να μην δημιουργούν αδικαιολόγητα εμπόδια στον ανταγωνισμό. Απαγορεύεται, κατ' αρχήν, η θέσπιση προδιαγραφών που περιορίζουν τον κύκλο των διαγωνιζομένων οικονομικών φορέων. Ωστόσο, δεν αποκλείεται ένας τέτοιος περιορισμός ο οποίος προκύπτει από τις απαιτήσεις συγκεκριμένων προδιαγραφών, αν μόνον αυτές οι συγκεκριμένες προδιαγραφές εξυπηρετούν αποτελεσματικά τις ανάγκες για την κάλυψη των οποίων τίθενται. Είναι σαφές ότι οι προδιαγραφές από τη φύση τους περιορίζουν τον κύκλο των υποψήφιων οικονομικών φορέων που μπορούν να συμμετάσχουν στο διαγωνισμό. Η αδυναμία ή η δυσχέρεια συμμετοχής στο διαγωνισμό προμηθευτών των οποίων τα προϊόντα δεν πληρούν τις προδιαγραφές που έχει θεσπίσει η αναθέτουσα αρχή και τις οποίες κρίνει ως κατάλληλες για την καλύτερη εξυπηρέτηση των αναγκών της, δεν αποτελούν ένδειξη παραβίασης των κανόνων του ανταγωνισμού.

Στην περίπτωση που κατά την τεχνική κρίση της αναθέτουσας αρχής, οι τεχνικές προδιαγραφές που έχει θεσπίσει και μόνο αυτές εξυπηρετούν αποτελεσματικά τις ανάγκες για την κάλυψη των οποίων τίθενται, νομίμως περιορίζεται ο κύκλος των οικονομικών φορέων ακόμα και αν τα προς προμήθεια είδη, με τα συγκεκριμένα τεχνικά χαρακτηριστικά, προσφέρονται τη δεδομένη χρονική στιγμή από έναν και μόνο οικονομικό φορέα.

Ένα σημείο που αξίζει να αναφερθεί είναι το ενδεχόμενο ταύτισης των τεχνικών προδιαγραφών με προϊόντα συγκεκριμένης εταιρείας. Στην περίπτωση αυτή, το γεγονός και μόνο αυτό δεν αρκεί για να θεωρηθεί ότι οι σχετικές τεχνικές προδιαγραφές είναι φωτογραφικές. Θεωρείται αιτιολογημένη η θέσπιση τέτοιων

προδιαγραφών, όταν η αναθέτουσα αρχή παραθέτει ικανά στοιχεία, σύμφωνα με τα οποία, μόνον αυτές οι συγκεκριμένες προδιαγραφές εξυπηρετούν αποτελεσματικά τις ανάγκες για την κάλυψη των οποίων τίθενται,

Ιδιαίτερα δε όταν στο διαγωνισμό τελικά συμμετέχει ικανός αριθμός οικονομικών φορέων, οι τεχνικές προδιαγραφές δεν θεωρούνται ως φωτογραφικές, καθώς μετά από μία ευρεία συμμετοχή δεν προκύπτει περιορισμός του ανταγωνισμού.

Βήματα εκπόνησης τεχνικών προδιαγραφών

Η εκπόνηση των τεχνικών προδιαγραφών, αποτελεί ένα κρίσιμο στάδιο της διαδικασίας του σχεδιασμού μιας δημόσιας σύμβασης. Παραθέτει τις απαιτήσεις που σχετίζονται με το αντικείμενο της σύμβασης με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζεται ταυτόχρονα, στο βαθμό που είναι εφικτό, η πληρέστερη κατανόηση από την πλευρά των οικονομικών φορέων για το τι ακριβώς ζητείται από αυτούς. Η ορθότητα και πληρότητα της εκπόνησης των τεχνικών προδιαγραφών αποτελεί σημείο αναφοράς για την ελαχιστοποίηση των παρερμηνειών και διαφωνιών.

Η συμβολή των τεχνικών προδιαγραφών στην επιτυχή έκβαση της διαδικασίας ανάθεσης, εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό και από το βάθος της μελέτης και της προεργασίας που έχει προηγηθεί από την αρχική διαπίστωση της ανάγκης μέχρι το τελικό στάδιο της έγκρισης των τεχνικών προδιαγραφών. Το επίπεδο ανάλυσης των τεχνικών προδιαγραφών συναρτάται άμεσα από τη φύση του αντικειμένου προμήθειας, το είδος των τεχνικών προδιαγραφών αλλά και από το επίπεδο ανάλυσης στο οποίο θέλει να προβεί η αναθέτουσα αρχή. Ανεξάρτητα από το βαθμό πολυπλοκότητας των τεχνικών προδιαγραφών πριν τη συγγραφή πρέπει να προηγηθεί ένα στάδιο προετοιμασίας και μελέτης.

Προετοιμασία των τεχνικών προδιαγραφών

Πριν την έναρξη συγγραφής του εγγράφου των τεχνικών προδιαγραφών καθοριστικής σημασίας είναι η διεξοδική προετοιμασία και ο σχεδιασμός. Παρόλο που είναι ένα χρονοβόρο στάδιο και σε πολλές περιπτώσεις υπάρχουν αυστηρά χρονοδιαγράμματα, οι αναθέτουσες αρχές δεν πρέπει να το παραλείπουν, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για πολύπλοκες τεχνικές προδιαγραφές. Η κατανόηση της αγοράς, ο προσδιορισμός των αναγκών και οι σαφείς υποχρεώσεις που προκύπτουν, θέτουν τα θεμέλια για την επιτυχία των προδιαγραφών.

Συλλογή πληροφοριών: Δεδομένου ότι οι τεχνικές προδιαγραφές πρέπει να περιγράφουν με ακρίβεια τις ανάγκες που θέλει η αναθέτουσα αρχή να καλύψει είναι σαφές ότι πρέπει να υπάρξει ανταλλαγή πληροφοριών τόσο με τους τελικούς χρήστες του αγαθού όσο και με τους λοιπούς εμπλεκόμενους στη φάση του σχεδιασμού της δημόσιας σύμβασης. Πολύτιμες πληροφορίες που θα συνεισφέρουν στον προσδιορισμό των απαιτήσεων ή και την πρόταση πιθανών λύσεων μπορούν να

προέρχονται επίσης και τη βιομηχανία, επαγγελματικούς ή παραγωγικούς συνδέσμους, άλλες αναθέτουσες αρχές, όπως λεπτομερώς αναπτύσσονται και σε επόμενη ενότητα.

Διεξαγωγή Έρευνας Αγοράς: Η έρευνα αγοράς θα ενισχύσει την αναγκαία γνώση για τα διαθέσιμα προϊόντα/υπηρεσίες που μπορούν να καλύψουν τις συγκεκριμένες ανάγκες, τις τάσεις που επικρατούν στην εν λόγω αγορά, τις συνθήκες ανταγωνισμού, μία αρχική εκτίμηση του κόστους. Πληροφορίες όπως το πλήθος των οικονομικών φορέων του κλάδου, τα προϊόντα που προσφέρουν, μια αδρή εκτίμηση του μέσου κόστους, ο βαθμός συμμόρφωσης με τα σχετικά πρότυπα, αποτελούν στοιχεία που αξιολογούνται σε αυτή τη φάση. Επίσης είναι πιθανό να προκύψουν και εναλλακτικές λύσεις που ενδεχομένως δεν γνώριζε πριν η αναθέτουσα αρχή.

Ακριβής προσδιορισμός του αντικειμένου προμήθειας: Το επόμενο βήμα είναι ο ακριβής προσδιορισμός της ανάγκης που πρόκειται να καλύψει η δημόσια σύμβαση, καταγράφοντας τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που θα αποτελέσουν το αντικείμενο αυτής. Αυτή η διαδικασία είναι κρίσιμη γιατί θα διευκολύνει την αναθέτουσα αρχή να επικοινωνήσει με μεγαλύτερη σαφήνεια και ακρίβεια το σκοπό της προμήθειας μέσα από την καταγραφή των απαιτήσεων οι οποίες εν συνεχεία θα αποτυπωθούν στις τεχνικές προδιαγραφές. Στόχος είναι να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος υποβολής προσφορών από τους συμμετέχοντες που δεν θα ικανοποιούν τις ανάγκες της.

Συγγραφή των τεχνικών προδιαγραφών

Δεν υπάρχουν συγκεκριμένοι κανόνες ή υποχρεωτικά πρότυπα πάνω στα οποία βασίζεται η συγγραφή των τεχνικών προδιαγραφών, πόσο μάλλον όταν κάθε προδιαγραφή περιγράφει διαφορετικές ανάγκες και απαιτήσεις. Κοινά στοιχεία όμως που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη είναι η χρήση κατανοητής γλώσσας με χρήση της ελάχιστα απαιτούμενης για την αποφυγή παρερμηνειών ορολογίας, οργάνωση του περιεχομένου με μία λογική συνέχεια, υιοθέτηση μιας δομής που εξυπηρετεί τον αναγνώστη με αριθμημένες ενότητες και παραγράφους, διευκρίνιση συμβόλων και ακρωνυμίων, χρήση επεξηγηματικών σχημάτων και σχεδίων όπου χρειάζεται, αποφυγή επαναλήψεων όρων και απαιτήσεων σε περισσότερες της μιας ενότητες και βέβαια διακριτή λίστα των τεχνικών και λειτουργικών χαρακτηριστικών.

Αναφορικά με τη δομή του εγγράφου θα πρέπει να υπάρχουν διακριτές ενότητες. Δεδομένου όμως ότι το εύρος των πληροφοριών που μπορεί να περιλαμβάνονται είναι μεγάλο και οι πληροφορίες εξαρτώνται από τη φύση του κάθε αγαθού ή υπηρεσίας, είναι προφανές ότι η δομή μπορεί να διαμορφωθεί διαφορετικά για την κάθε περίπτωση και η λίστα των ενοτήτων που ακολουθεί είναι ενδεικτική. Ενότητες προστίθενται ή αφαιρούνται κατά την κρίση του συντάκτη:

- Τίτλος
- Εισαγωγή
- Σκοπός της προμήθειας

- Γενικές Οδηγίες προς τους υποψήφιους οικονομικούς φορείς
- Τεχνικές απαιτήσεις και κριτήρια
- Απαιτήσεις για την ποιότητα και τα πρότυπα
- Περιβαλλοντικές απαιτήσεις
- Απαιτήσεις για την υγιεινή και τη ασφάλεια
- Συσκευασία και επισήμανση
- Έλεγχοι και μέθοδοι δοκιμών
- Κύκλος ζωής- απόρριψη

Λεπτομερής αναφορά στις τεχνικές απαιτήσεις: Οι προδιαγραφές πρέπει να απεριθωμν με λεπτομέρεια τις τεχνικές απαιτήσεις, επιτρέποντας έτσι στους προσφέροντες να κατανοήσουν την ακριβή φύση των αναγκών. Στις τεχνικές προδιαγραφές, σε διακριτή ενότητα και για κάθε διαφορετικό αγαθό ή υπηρεσία είναι απαραίτητο να υπάρχει περιγραφή των απαιτήσεων που αφορούν σε :

- Λειτουργικές δυνατότητες και προδιαγραφές απόδοσης.
- Συμβατότητα με υπάρχοντα συστήματα ή άλλα προϊόντα.
- Τεχνικούς περιορισμούς και κανονιστικές απαιτήσεις.

Απαιτήσεις ποιότητας και προτύπων: Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να θέσει όρους στις τεχνικές προδιαγραφές που αφορούν τη διασφάλιση της ποιότητας του αγαθού ή της υπηρεσίας. Οι τυχόν απαιτήσεις ποιότητας πρέπει να διατυπώνεται με σαφήνεια στα έγγραφα των τεχνικών προδιαγραφών και να αναφέρονται ρητά οι πιστοποιήσεις που πρέπει να έχουν οι οικονομικοί φορείς προκειμένου να τις ικανοποιήσουν. Συγκεκριμένα, μπορεί να γίνει αναφορά σε:

- σχετικά πρότυπα, πιστοποιητικά ή εκθέσεις δοκιμών
- μέθοδους κατασκευής, τύπους υλικών, ανεκτές ανοχές
- απαιτήσεις για εγγυήσεις ή συντήρηση.

Σημειώνεται ότι τυχόν απαίτηση προσκόμισης εκθέσεων δοκιμών ή πιστοποιητικών συμμόρφωση με συγκεκριμένα πρότυπα θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι προβλέψεις του άρθρου 56 του ν. 4412/2016.

Απαιτήσεις υγείας και ασφάλειας: Τα ζητήματα υγείας και ασφάλειας δεν πρέπει να παραλείπονται και για το λόγο αυτό μπορούν να υπάρχουν απαιτήσεις για:

- Συμμόρφωση με τα εθνικά πρότυπα και κανονισμούς ασφαλείας.
- Δυνατότητα επιτόπιου ελέγχου για απαιτήσεις ασφαλείας κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας.

-Διαδικασίες αναφοράς και καταγραφής για σχετικά περιστατικά υγείας και ασφάλειας.

Περιβαλλοντικές απαιτήσεις

Η ενσωμάτωση περιβαλλοντικών κριτηρίων στις δημόσιες συμβάσεις δεν είναι απλώς μια τεχνική λεπτομέρεια, αλλά μια στρατηγική επιλογή με βαθιές επιδράσεις στην κοινωνία, την οικονομία και το οικοσύστημα. Καθώς οι δημόσιες συμβάσεις αντιπροσωπεύουν ένα σημαντικό μέρος των κρατικών δαπανών, μπορούν να λειτουργήσουν ως μοχλός πίεσης για την υιοθέτηση πιο βιώσιμων πρακτικών από τον ιδιωτικό τομέα.

Οι Ευρωπαϊκές Οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις και η εθνική νομοθεσία ήδη από το 2004 και πιο έντονα μετά το 2014 περιλαμβάνουν προαιρετικές διατάξεις και παροτρύνουν τις αναθέτουσες αρχές να υιοθετούν περιβαλλοντικά κριτήρια στις τεχνικές προδιαγραφές, να συνυπολογίζουν το κόστος του κύκλου ζωής, και να θέτουν ως κριτήριο επιλογής τη συμμόρφωση των επιχειρήσεων με συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης βάσει προτύπων. Πέραν των προαιρετικών διατάξεων όμως, στην ειδικότερη τομεακή νομοθεσία ανευρίσκεται και ένα πλέγμα διατάξεων υποχρεωτικής φύσεως τις οποίες οι αναθέτουσες πρέπει να λαμβάνουν υπόψη κατά την θέσπιση των κριτηρίων ανάθεσης. Η ειδικότερη αυτή νομοθεσία αφορά στα πλαστικά μιας χρήσης στην ενεργειακή απόδοση κτιρίων, στα Κτίρια Σχεδόν Μηδενικής Κατανάλωσης Ενέργειας, και στην προώθηση «καθαρών» (ηλεκτροκίνητων) οχημάτων. Ωστόσο, καθώς η μετάβαση προς μια οικονομία με ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα τέθηκε ως θεμελιώδης στόχος, ο ενωσιακός νομοθέτης συνειδητοποίησε ότι η επίτευξη του στόχου αυτού απαιτούσε την αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων εργαλείων που είχε σε κάθε πεδίο της δράσης του. Ως εκ τούτου, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και της δέσμης μέτρων "Fit for 55", συμπεριελήφθησαν προτάσεις για τη μετάβαση από τη δυνητική σφαίρα εφαρμογής πράσινων κριτηρίων στην υποχρεωτικότητα αυτών σε ορισμένους τομείς ώστε να επιτευχθούν οι κλιματικοί στόχοι της ΕΕ, γεγονός το οποίο αποτελεί σημαίνουσα εξέλιξη στην πολιτική προς τη βιώσιμη ανάπτυξη³⁶.

Επιπρόσθετα σημειώνεται ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προς διευκόλυνση των αναθετουσών αρχών για την επίτευξη του στόχου σύναψης συμβάσεων για αγαθά, υπηρεσίες και έργα με μικρότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους, σε σύγκριση με αγαθά, υπηρεσίες και έργα που επιτελούν την ίδια πρωταρχική λειτουργία, έχει θεσπίσει «πράσινα» κριτήρια για μια σειρά από κατηγορίες προϊόντων και υπηρεσιών που παρουσιάζονται στην ιστοσελίδα της. Επίσης, στο πλαίσιο ενσωμάτωσης περιβαλλοντικών όρων στις τεχνικές προδιαγραφές, οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τα αναφερόμενα

³⁶ Α. Ζαχαροπούλου, Ε. Αναστοπούλου, «Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις – Πρακτικός Οδηγός», Νομική Βιβλιοθήκη, 2024, ISBN 978-618-08-0480-5

στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις (ΦΕΚ Β' 466/08-02-2021).

Έλεγχος και έγκριση: Αφού ολοκληρωθεί η συγγραφή των τεχνικών προδιαγραφών και πριν προβεί η αναθέτουσα αρχή στην έγκρισή τους, κρίνεται σκόπιμο να τεθούν σε δημόσια διαβούλευση, στο πλαίσιο ελέγχου αυτών. Όπως έχει ήδη αναφερθεί στην ενότητα 4.3 μέσω της προκαταρκτικής διαβούλευσης η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ελέγξει το σχεδιασμό των τεχνικών προδιαγραφών και να διορθώσει τυχόν λάθη ή παραλείψεις. Ταυτόχρονα, εξασφαλίζεται η κινητοποίηση του ενδιαφέροντος των κρίσιμων οικονομικών φορέων, ώστε αυτοί να εμπλακούν εν τέλει στη διαδικασία σύναψης σύμβασης.

Σημειώνεται επίσης ότι είναι χρήσιμο για τις αναθέτουσες αρχές να τηρούν αρχείο των τεχνικών προδιαγραφών και τις εκδόσεις ή και τροποποιήσεις αυτών. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας ανάθεσης οι τεχνικές προδιαγραφές πρέπει να αξιολογούνται ως προς την ορθότητα και την αποτελεσματικότητά τους κατά την εφαρμογή τους. Αν εντοπιστούν σημεία που χρήζουν διόρθωσης ή βελτίωσης είναι σημαντικό να γίνουν οι τροποποιήσεις, ακόμα και εκ των υστέρων, ιδιαίτερα δε αν είναι πιθανό να χρησιμοποιηθούν οι τεχνικές προδιαγραφές σε μελλοντική προμήθεια.

5.2.2. Τεχνικές προδιαγραφές και κριτήρια επιλογής

Κατά τον σχεδιασμό μιας διαγωνιστικής διαδικασίας, η αναθέτουσα αρχή έχει τη διακριτική ευχέρεια να θέσει κατά την κρίση της τους όρους της διακήρυξης βάσει των αναγκών της και των επιδιωκόμενων σκοπών, με τη θέσπιση τεχνικών προδιαγραφών, με την επιλογή μεταξύ των διαθέσιμων εκ του νόμου δυνατικών λόγων αποκλεισμού, κριτηρίων επαγγελματικής, οικονομικής και τεχνικής ικανότητας, κριτηρίων ανάθεσης καθώς και όρων εκτέλεσης της σύμβασης. Περιορισμός στη διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αποτελεί η απαίτηση ότι οι όροι, τα κριτήρια και οι τεχνικές προδιαγραφές που τίθενται πρέπει να συνδέονται αντικειμενικά με τη φύση του αντικείμενου του διαγωνισμού. Η θέσπιση τεχνικών προδιαγραφών, κριτηρίων ή όρων εκτέλεσης της σύμβασης οδηγεί σε ένα σύνολο οικονομικών φορέων με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, τα οποία η αναθέτουσα κρίνει ότι εξυπηρετούν καλύτερα τις ανάγκες της. Θα πρέπει να ελέγχεται όμως εάν τα κριτήρια, οι προδιαγραφές και οι όροι πληρούν τις απαιτήσεις της αρχής της αναλογικότητας, της ίσης μεταχειρίσεως, και της απαγόρευσης των διακρίσεων.

Η λειτουργία των τεχνικών προδιαγραφών είναι διττή. Αφενός, περιγράφουν τις απαιτήσεις της αναθέτουσας αρχής επιτρέποντας στους οικονομικούς φορείς να αποφασίσουν εάν μπορούν να συμμετάσχουν και εάν ενδιαφέρονται για το αντικείμενο της σύμβασης. Αφετέρου, θέτουν το πλαίσιο βάσει του οποίου θα αξιολογηθούν οι προσφορές των οικονομικών φορέων.

Οι αναθέτουσες αρχές είναι επίσης εφικτό να περιορίσουν τον κύκλο των οικονομικών φορέων που θα συμμετέχουν σε διαγωνισμούς μέσω των δυνητικών λόγων αποκλεισμού που αφορούν σε παραβίαση εργατικής, κοινωνικοασφαλιστικής και περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Αναφορικά δε με τα κριτήρια επιλογής, ειδικότερα το άρθρο 75 του ν. 4412/2016 απαριθμεί κατά τρόπο εξαντλητικό κατάλογο με τα κριτήρια επιλογής που μπορούν να εφαρμοστούν σε μια δημόσια σύμβαση και τα οποία κινούνται σε τρεις άξονες, ήτοι κριτήρια για α) την καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας, β) την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, και γ) την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα. Για την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 75 του ν. 4412/2016, ο προσφέρων οικονομικός φορέας θα πρέπει να αποδείξει ότι διαθέτει τους αναγκαίους ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους, καθώς και την προηγούμενη εμπειρία να εκτελέσει τη σύμβαση σε κατάλληλο επίπεδο ποιότητας. Η αναθέτουσα αρχή στο πλαίσιο της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας μπορεί να απαιτεί να καθορίζεται ομάδα έργου που θα στελεχώνεται από πρόσωπα με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά ως προς τα έτη εμπειρίας τους, την ειδικότητά τους κλπ.

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν επίσης να θεσπίσουν απαιτήσεις για το αντικείμενο της σύμβασης μέσω των κριτηρίων ανάθεσης, υπάρχει ωστόσο μία σημαντική διαφορά μεταξύ κριτηρίων ανάθεσης και κριτηρίων ποιοτικής επιλογής. Τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής περιορίζουν τον κύκλο των οικονομικών φορέων που μπορούν να συμμετέχουν σε ένα διαγωνισμό θέτοντας ελάχιστες προϋποθέσεις που αυτοί πρέπει να πληρούν. Αντιθέτως τα κριτήρια ανάθεσης θέτουν το πλαίσιο βάσει του οποίου θα πραγματοποιηθεί αξιολόγηση των υποβληθεισών τεχνικών προσφορών σύμφωνα με το άρθρο 86 του ν. 4412/2016, θέτοντας τις ελάχιστες απαιτήσεις μέσω των τεχνικών προδιαγραφών. Τα διαθέσιμα κριτήρια ανάθεσης είναι δύο, αφενός η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής, και αφετέρου η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει της βέλτιστης σχέσης ποιότητας-τιμής, η οποία εκτιμάται βάσει κριτηρίων, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, ποιοτικών, περιβαλλοντικών ή κοινωνικών πτυχών που συνδέονται με το αντικείμενο της συγκεκριμένης δημόσιας σύμβασης. Η αναθέτουσα αρχή αποδίδει συντελεστές βαρύτητας στα κριτήρια αυτά επί τη βάση των οποίων (συντελεστών) προκύπτει και η βαθμολογία της τεχνικής προσφοράς κάθε συμμετέχοντος οικονομικού φορέα, και κατ' αποτέλεσμα η κατάταξη κατά σειρά προτίμησης των προσφορών τους. Είναι επίσης δυνατόν να οριστεί ένα ελάχιστο επίπεδο απόδοσης στις τεχνικές προδιαγραφές και κάποιες από τις τεχνικές απαιτήσεις να τεθούν ως κριτήρια αξιολόγησης των τεχνικών προσφορών που θα βαθμολογούνται.

5.2.3. Πηγές τεχνικών προδιαγραφών

Κατά τη διαδικασία της εκπόνησης των τεχνικών προδιαγραφών, οι αναθέτουσες αρχές προκειμένου περιγράψουν με σαφήνεια, ακρίβεια και πληρότητα τις ανάγκες οι οποίες αποτελούν το αντικείμενο της σύμβασης και να συμπεριλάβουν στο έγγραφο των τεχνικών προδιαγραφών όλα τα απαραίτητα στοιχεία για το σκοπό αυτό (εισροές και αναμενόμενες εκροές, αποτελέσματα, απαιτούμενα πρότυπα κλπ) θα πρέπει να αναζητούν αξιόπιστες πηγές άντλησης πληροφοριών και να αξιοποιούν στο μέγιστο βαθμό τα διαθέσιμα μέσα. Είτε πρόκειται για διαδικασία εκπόνησης νέων τεχνικών προδιαγραφών, είτε για διαδικασία τροποποίησης των υφιστάμενων, καθοριστικής σημασίας για την ορθότητα και πληρότητα του αποτελέσματος, είναι η συλλογή έγκυρων, σύγχρονων και αξιόπιστων στοιχείων. Συνοπτικά, και ανάλογα με το αντικείμενο, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αξιοποιήσουν στοιχεία που προέρχονται από τις ακόλουθες διαδικασίες:

- Συλλογή από τους τελικούς χρήστες, όσο το δυνατόν περισσότερων πληροφοριών οι οποίες σχετίζονται με τη λειτουργία και την απόδοση του ζητούμενου προϊόντος. Η τεχνογνωσία των χρηστών, οι λεπτομέρειες που αναφέρονται στην ανάγκη που θέλουν να καλύψουν αλλά και η ενημέρωση για πιθανά προβλήματα που προέκυψαν από παρελθοντικές σχετικές συμβάσεις αποτελεί χρήσιμη πληροφόρηση.
- Συλλογή πληροφοριών από τον σχετικό με το αντικείμενο της προμήθειας επαγγελματικό ή παραγωγικό κλάδο. Τεχνικά φυλλάδια, κατάλογοι, προδιαγραφές προϊόντων, τεχνικά δελτία κ.α. πολλές φορές είναι διαθέσιμα στις επίσημες ιστοσελίδες των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στο σχετικό αντικείμενο ή και σε αξιόπιστα ηλεκτρονικά καταστήματα.
- Μελέτη προτύπων, πιστοποιητικών ή και δοκιμών εφόσον είναι διαθέσιμα. Η πληροφόρηση αυτή αξιοποιείται είτε υιοθετώντας στο κείμενο των τεχνικών προδιαγραφών την απαίτηση συμμόρφωσης με το πρότυπο ή του πιστοποιητικού, είτε υιοθετώντας μέρος των απαιτήσεων των εν λόγω προτύπων/πιστοποιητικών ως απαιτήσεις των τεχνικών προδιαγραφών. (Για παράδειγμα, αντί να ζητείται το φωτοαντιγραφικό χαρτί να διαθέτει οικολογικό σήμα ECOLABEL ή άλλο οικολογικό σήμα τύπου I, μπορούν να ενσωματωθούν στις τεχνικές προδιαγραφές ορισμένα από τα κριτήρια απόδοσης του οικολογικού σήματος ώστε να εξυπηρετήσουν εν μέρει την απαίτηση υιοθέτησης ενσωμάτωσης κριτηρίων περιβαλλοντικού χαρακτήρα.)
- Συλλογή πληροφοριών από την επιστημονική και εκπαιδευτική κοινότητα.
- Επισκόπηση της σχετικής νομοθεσίας προκειμένου το κείμενο των τεχνικών προδιαγραφών να είναι σε συμφωνία με τις σχετικές ενωσιακές και εθνικές απαιτήσεις και να εξασφαλίζεται τόσο η συμμόρφωση των οικονομικών

φορέων με αυτή όσο και των προϊόντων ή υπηρεσιών (π.χ. υποχρεωτική σήμανση CE για συγκεκριμένες κατηγορίες αγαθών).

- Συνεργασία με τις καθ' ύλην αρμόδιες κυβερνητικές αρχές για θέματα εφαρμογής του νομοθετικού πλαισίου, εμπορίας/κυκλοφορίας των προϊόντων, ασφάλειας, πιστοποιήσεων και εργαστηριακών δοκιμών, κ.α.
- Συνεργασία με άλλες αναθέτουσες αρχές και ανταλλαγή απόψεων σε περίπτωση που έχουν ήδη προβεί σε αντίστοιχη προμήθεια στο παρελθόν. Η μεταφορά τεχνογνωσίας σε θέματα εκπόνησης τεχνικών προδιαγραφών μπορεί να φανεί ιδιαίτερα χρήσιμη.
- Συλλογή στοιχείων από τους εμπλεκόμενους στην αξιολόγηση των τεχνικών προσφορών ή την εκτέλεση συμβάσεων προηγούμενων διαδικασιών στο παρελθόν στις οποίες έχει γίνει χρήση σχετικών τεχνικών προδιαγραφών προκειμένου να εντοπιστούν κρίσιμα σημεία, λάθη ή ασάφειες.
- Αναζήτηση τεχνικών προδιαγραφών από άλλες αναθέτουσες αρχές, με την προϋπόθεση ότι η υιοθέτησή τους στα έγγραφα της σύμβασης θα πραγματοποιηθεί αποκλειστικά μόνο εφόσον αυτές έχουν μελετηθεί διεξοδικά και αποτελούν την κατάλληλη επιλογή για τη συγκεκριμένη διαδικασία ανάθεσης.
- Πλατφόρμες ηλεκτρονικών αγορών
- Αναζήτηση οδηγιών και τεχνικής συνδρομής από την αρμόδια Διεύθυνση της Γενικής Διεύθυνσης Δημοσίων Συμβάσεων της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης.
- Αναζήτηση στο Μητρώο ΕΤΠ για αναρτημένες Ενιαίες Τεχνικές Προδιαγραφές (ΕΤΠ) που αφορούν το αντικείμενο της σύμβασης. Το Μητρώο ΕΤΠ είναι προσβάσιμο μέσω της Διαδικτυακής Πύλης Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων του ΕΣΗΔΗΣ. Οι ΕΤΠ αναρτώνται επίσης και στις ιστοσελίδες των ΕΚΑΑ.

Επισημαίνεται ότι οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν να αξιολογούν τα στοιχεία που συλλέγουν από διάφορες πηγές προκειμένου να εκπονήσουν τις τεχνικές προδιαγραφές. Είναι σημαντικό να ελέγχουν τη σχετικότητα με το αντικείμενο της σύμβασης, αν είναι επίκαιρα, αν ανταποκρίνονται στην εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, αν έρχονται σε σύγκρουση με άλλους όρους ή επαναλαμβάνουν όρους της σύμβασης. Η διαδικασία αυτή δεν πρέπει να παραλείπεται όχι μόνο στην περίπτωση υιοθέτησης ολοκληρωμένων τεχνικών προδιαγραφών που έχουν εκπονηθεί στο παρελθόν από την ίδια ή άλλη αναθέτουσα αρχή αλλά και για το σύνολο των στοιχείων που θα χρησιμοποιηθούν για την εκπόνηση νέων τεχνικών προδιαγραφών.

Ενιαίες Τεχνικές Προδιαγραφές (ΕΤΠ)

Οι αναθέτουσες αρχές, εφόσον έχουν προσδιορίσει τις ανάγκες που προτίθενται να καλύψουν με τη δημόσια σύμβαση και προκειμένου να εκπονήσουν τις αντίστοιχες τεχνικές προδιαγραφές που θα ενσωματώσουν στα έγγραφα της σύμβασης, εξετάζουν την ύπαρξη σχετικών ενιαίων τεχνικών προδιαγραφών (εφεξής ΕΤΠ).

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 54 του ν. 4412/2016, για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και γενικών υπηρεσιών, οι αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν υπόψη τις ενιαίες τεχνικές προδιαγραφές που εκπονούνται από τις Εθνικές Κεντρικές Αρχές Αγορών (εφεξής ΕΚΑΑ). Οι ΕΤΠ δεν είναι καταρχήν υποχρεωτικές, υπό την έννοια ότι οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να παρεκκλίνουν από αυτές. Είναι προαιρετικής εφαρμογής, με εξαίρεση την περίπτωση έκδοσης απόφαση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, που προΐσταται των ΕΚΑΑ, όπου η χρήση ορισμένων ενιαίων τεχνικών προδιαγραφών μπορεί να ορίζεται ως υποχρεωτική.

Ωστόσο, και στην περίπτωση αυτή, όταν η χρήση των ΕΤΠ έχει οριστεί ως υποχρεωτική με την προαναφερόμενη απόφαση, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποκλίνουν από αυτές, αιτιολογώντας όμως ειδικά την απόκλιση αυτή, στα έγγραφα της σύμβασης.

Η εκπόνηση ΕΤΠ για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και γενικών υπηρεσιών αποτελεί αρμοδιότητα της Γενικής Διεύθυνσης Δημοσίων Συμβάσεων της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης με εξαίρεση τις δημόσιες συμβάσεις προμήθειας ιατροτεχνολογικών, υγειονομικών, φαρμακευτικών αγαθών και συναφών υπηρεσιών για τις οποίες η σχετική αρμοδιότητα ανήκει στην Εθνική Κεντρική Αρχή Προμηθειών Υγείας (Ε.Κ.Α.Π.Υ.) του Υπουργείου Υγείας.

Το σύνολο των προαναφερόμενων ΕΤΠ δημοσιεύονται στο Μητρώο ΕΤΠ και οι αναθέτουσες αρχές έχουν πρόσβαση μέσω της Διαδικτυακής Πύλης Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων του ΕΣΗΔΗΣ. Στο Μητρώο ΕΤΠ υπάρχει η δυνατότητα αναζήτησης βάσει του κωδικού CPV, ενώ για κάθε αναρτημένη ΕΤΠ, εκτός του περιεχομένου της, αναγράφεται και η χρονολογία έκδοσής της.

Επιπρόσθετα, οι ΕΤΠ αναρτώνται και στις ιστοσελίδες των ΕΚΑΑ ανάλογα με το αντικείμενο. Στην ιστοσελίδα της Γενικής Διεύθυνσης Δημοσίων Συμβάσεων της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης αναρτώνται ΕΤΠ για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και γενικών υπηρεσιών (π.χ. ΕΤΠ για φωτοαντιγραφικό χαρτί Α4, ΕΤΠ για Μονάδες φορητών επιτραπέζιων Μικροϋπολογιστών /Laptop) ενώ στην ιστοσελίδα της Εθνικής Κεντρικής Αρχής Προμηθειών Υγείας (Ε.Κ.Α.Π.Υ.) του Υπουργείου Υγείας αναρτώνται ΕΤΠ για δημόσιες συμβάσεις προμήθειας ιατροτεχνολογικών, υγειονομικών, φαρμακευτικών αγαθών και συναφών υπηρεσιών για τις οποίες η σχετική αρμοδιότητα η Ε.Κ.Α.Π.Υ. (π.χ. επιδεσμικό υλικό, βηματοδότες).

5.2.4. Χρήσιμες επισημάνσεις και συνηθέστερα σφάλματα

Η εκπόνηση ορθών τεχνικών προδιαγραφών ελαχιστοποιεί την εμφάνιση διαφωνιών μεταξύ των συμβαλλόμενων και κατά συνέπεια την αποφυγή προσφυγών. Αξίζει να αναφερθεί ότι από τα στοιχεία της Έκθεσης Παρακολούθησης Δημοσίων Συμβάσεων στην Ελλάδα περιόδου 2018 – 2020 (Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων) το υψηλότερο ποσοστό σε προσφυγές (12,7%) αναφέρεται στο Άρθρο 54, το οποίο αφορά στις τεχνικές προδιαγραφές.

Τα συνηθέστερα σφάλματα που γίνονται σε σχέση με τις τεχνικές προδιαγραφές είναι:

- Ανεπαρκής ορισμός του αντικείμενου της σύμβασης
- Περιοριστικές τεχνικές προδιαγραφές που παραβαίνουν τις απαιτήσεις περί ίσης μεταχείρισης, μη διακρίσεων και διαφάνειας
- Παράνομα, δυσανάλογα κριτήρια επιλογής ή/και ανάθεσης και κριτήρια επιλογής ή/και ανάθεσης που δημιουργούν διακρίσεις
- Αναφορά σε εμπορική επωνυμία, χωρίς να συνοδεύεται από τον όρο «ισοδύναμο»
- Ανεπαρκείς ή ασαφείς τεχνικές προδιαγραφές και ασαφής τρόπος βαθμολόγησης.
- Σύγχυση των κριτηρίων επιλογής και ανάθεσης
- Συμπερίληψη στις τεχνικές προδιαγραφές προϊόντων ορισμένης κατασκευής, παραγωγής ή γεωγραφικής προέλευσης που περιορίζουν τον ανταγωνισμό.
- Μη επίκαιρες τεχνικές προδιαγραφές

Περιοριστικοί όροι συμμετοχής – συμπερίληψη στις τεχνικές προδιαγραφές προϊόντων ορισμένης κατασκευής, παραγωγής ή γεωγραφικής προέλευσης.

Οι τεχνικές προδιαγραφές δεν επιτρέπεται να κάνουν μνεία συγκεκριμένης κατασκευής ή προέλευσης ή ιδιαίτερων μεθόδων κατασκευής, ούτε να κάνουν αναφορά σε σήμα, δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ή τύπο, καθώς και σε συγκεκριμένη καταγωγή ή παραγωγή ή γεωγραφική προέλευση, που θα είχε ως αποτέλεσμα να ευνοούνται ή να αποκλείονται ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένα προϊόντα («φωτογραφικές διατάξεις»). Η ενδεδειγμένη πρακτική είναι να περιλαμβάνεται αναλυτική περιγραφή των σχετικών προδιαγραφών, προκειμένου να προσδιοριστούν τα ζητούμενα είδη κατά τον πληρέστερο και πιο κατανοητό για τους οικονομικούς φορείς τρόπο.

Η μνεία προϊόντων με το εμπορικό τους σήμα επιτρέπεται μόνο κατ' εξαίρεση, στην περίπτωση που κάτι τέτοιο δικαιολογείται από το αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης, όταν δηλαδή δεν είναι δυνατό να γίνει κατανοητή και με ακρίβεια η

περιγραφή του αντικειμένου της σύμβασης μέσω της αναλυτικής περιγραφής των τεχνικών προδιαγραφών. Σε κάθε τέτοια περίπτωση, η μνεία των εμπορικών σημάτων προϊόντων πρέπει να συνοδεύεται από τον όρο «ή ισοδύναμο».

Ενδεικτικές για το ανωτέρω θέμα είναι οι Γνώμες της ΕΑΔΗΣΥ με αριθμό 38/2017, Δ32, Δ69, Δ111, Δ121, Δ139/2018 και Δ74/2019, που αφορούν δημόσιες συμβάσεις όπου στις τεχνικές προδιαγραφές γινόταν μνεία συγκεκριμένης κατασκευής ή προέλευσης ή ιδιαίτερης μεθόδου κατασκευής ή σήματος, χωρίς τον όρο «ή ισοδύναμο», και η Γνώμη 2/2017, όπου, ρητώς προβλεπόταν στους όρους της διακήρυξης η απαίτηση προσκόμισης πιστοποιητικού διασφάλισης ποιότητας ISO, επί ποινή αποκλεισμού για τους συμμετέχοντες οικονομικούς φορείς σε όλα τα τμήματα του διαγωνισμού, χωρίς σε κανένα σημείο της διακήρυξης να γίνεται αναφορά σε ισοδύναμα πιστοποιητικά ή άλλα αποδεικτικά στοιχεία για ισοδύναμα μέτρα διασφάλισης της ποιότητας.

Αναγραφή γεωγραφικών περιορισμών ως κριτηρίων επιλογής (περιοριστικών όρων συμμετοχής) ή ως κριτηρίων ανάθεσης.

Στο πλαίσιο της αρχής της απαγόρευσης διακρίσεων και της αρχής της αναλογικότητας οι αναθέτουσες αρχές δεν επιτρέπεται να συνεκτιμούν και να αξιολογούν γεωγραφικές παραμέτρους ως κριτήριο ανάθεσης, μέσω της χορήγησης επιπλέον βαθμών. Εφόσον οι αναθέτουσες αρχές το κρίνουν απαραίτητο και δικαιολογημένο, βάσει του ειδικότερου αντικειμένου της υπό ανάθεση σύμβασης και των λοιπών συνθηκών, έχουν ευχέρεια να περιλάβουν στα έγγραφα της σύμβασης αντίστοιχους όρους, αποκλειστικά ως ειδικούς όρους εκτέλεσης της σύμβασης σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 130 παρ. 2 ν. 4412/2016. Ωστόσο, δεν επιτρέπεται να εξαρτήσουν τη συμμετοχή υποψηφίων και άρα τον αποκλεισμό τους από ανάλογο γεωγραφικό περιορισμό, ούτε να αξιολογήσουν προσφορές και να αναθέσουν τη σύμβαση βάσει «γεωγραφικών» κριτηρίων. Ενδεικτικά, παρατίθενται οι Γνώμες της ΕΑΔΗΣΥ με αριθμό Δ82, Δ102/2020, Δ12/2018, 57, 61, 81, 83 και 110/2017, όπου επιχειρήθηκε ad hoc να διερευνηθεί από την Αρχή η φύση των όρων που εισήγαγαν γεωγραφικό περιορισμό, ώστε να κριθεί –κατά περίπτωση- εάν επρόκειτο για όρο που είχε τεθεί, κατά τρόπο μη προσήκοντα, ως προϋπόθεση συμμετοχής ή ως κριτήριο ανάθεσης, ή αντιθέτως ως καθ' όλα νόμιμος ειδικός όρος εκτέλεσης της σύμβασης.

Μη επίκαιρες τεχνικές προδιαγραφές

Για την περίπτωση χρήσης μη επίκαιρων τεχνικών προδιαγραφών οι οποίες δεν λαμβάνουν υπόψη τις πρόσφατες τεχνικές εξελίξεις και τα νέα δεδομένα της αγοράς, αναφέρεται ενδεικτικά η Γνώμη της ΕΑΔΗΣΥ με αριθμό Δ23/2018, όπου πιθανολογήθηκε ότι ο κύριος λόγος για τον οποίο δεν υποβλήθηκαν προσφορές και ο διαγωνισμός κηρύχθηκε εν μέρει άγονος, ήταν οι μη επίκαιρες τεχνικές προδιαγραφές. Συστήθηκε δε στην αναθέτουσα αρχή να επανεξετάσει το κανονιστικό

πλαίσιο που διέπει τους όρους των τεχνικών προδιαγραφών και να διερευνήσει, σε συνεργασία με το αρμόδιο Υπουργείο, την ανάγκη επικαιροποίησής του.

Κρίσιμα σημεία ελέγχου τεχνικών προδιαγραφών

Η εκπόνηση και η τελική έγκριση των τεχνικών προδιαγραφών τους αποτελούν καίριο σημείο της λήψης αποφάσεων κατά τη διαδικασία προετοιμασίας της δημόσιας σύμβασης. Οι ασαφείς, ανεπαρκείς και παραπλανητικές προδιαγραφές επηρεάζουν αρνητικά το σύνολο της διαδικασίας και οπωσδήποτε εμποδίζουν την επίτευξη του βασικού στόχου της σύμβασης.

Οι αναθέτουσες αρχές, για να αποφεύγουν τα σφάλματα και να καταρτίζουν τις βέλτιστες δυνατές προδιαγραφές, είναι πολύ χρήσιμο να ελέγχουν και αξιολογούν προσεκτικά το περιεχόμενο τους πριν την τελική έγκρισή τους, μελετώντας τα κρίσιμα σημεία ελέγχου αυτών. Ενδεικτικά και όχι αποκλειστικά σημεία ελέγχου αναφέρονται στη συνέχεια με τη μορφή ερωτημάτων.

Πριν από την κατάρτιση των προδιαγραφών

- Έχει πραγματοποιήσει η αναθέτουσα αρχή έρευνα αγοράς ή/και συμβουλευτεί εσωτερικούς ή εξωτερικούς εμπειρογνώμονες;
- Έχει προσδιορίσει η αναθέτουσα αρχή χρήσιμες πηγές πληροφοριών και έχει συγκεντρώσει χρήσιμα έγγραφα τεκμηρίωσης, συμπεριλαμβανομένων παραδειγμάτων προηγούμενων προδιαγραφών για παρόμοιες αγορές;
- Έχει διενεργήσει η αναθέτουσα αρχή εκτίμηση των κινδύνων και κατανομή αυτών με κατάλληλο τρόπο;

Πλαίσιο και αντικείμενο

- Περιλαμβάνεται στις τεχνικές προδιαγραφές υλικό σχετικά με το αντικείμενο της σύμβασης ώστε να βοηθηθούν οι προσφέροντες να κατανοήσουν τις απαιτήσεις στο κατάλληλο πλαίσιο;
- Προσδιορίζονται με ακρίβεια στις τεχνικές προδιαγραφές οι ανάγκες και οι απαιτήσεις της αναθέτουσας αρχής;
- Αποτυπώνονται στο αντικείμενο της σύμβασης οι προτεραιότητες της αναθέτουσας αρχής;
- Σε περίπτωση που υπάρχει σημαντικός όγκος υλικού σχετικά με το αντικείμενο της σύμβασης, είναι τα υποστηρικτικά έγγραφα εύκολα διαθέσιμα για όλους τους ενδιαφερόμενους, όπως για παράδειγμα σε ψηφιακούς χώρους δεδομένων ή με ηλεκτρονική αποστολή των εγγράφων κατόπιν αιτήματος;

Κριτήρια

- Περιγράφονται αναλυτικά στις προδιαγραφές οι λόγοι αποκλεισμού, τα κριτήρια επιλογής και ανάθεσης καθώς και η μέθοδος στάθμισης, βαθμολόγησης και αξιολόγησης;
- Σχετίζονται τα κριτήρια ανάθεσης με το αντικείμενο της σύμβασης;

- Βασίζονται τα κριτήρια ανάθεσης στην πλέον οικονομικά συμφέρουσα προσφορά (δηλ. είτε κριτήρια με βάση μόνο την τιμή, την αποδοτικότητα ή κριτήρια με βάση τη βέλτιστη σχέση ποιότητας/τιμής);
- Έχει διασφαλίσει η αναθέτουσα αρχή ότι τα κριτήρια επιλογής και ανάθεσης είναι κατανοητά από όλους;
- Έχει υποβάλει η αναθέτουσα αρχή τα κριτήρια επιλογής και ανάθεσης σε δοκιμή;

Αναθεώρηση – Επικαιροποίηση τεχνικών προδιαγραφών

- Είναι οι τεχνικές προδιαγραφές σαφείς, πλήρεις και αξιόπιστες, και έχουν υποβληθεί σε αναθεώρηση;
- Έχουν ενσωματωθεί οι τεχνικές προδιαγραφές σε άλλη σύμβαση στο παρελθόν;
- Αποφεύγεται να ζητούνται στις τεχνικές προδιαγραφές πληροφορίες που δεν σχετίζονται με τη σύμβαση;
- Διαθέτουν οι τεχνικές προδιαγραφές μηχανισμό ελέγχου αριθμησης έκδοσης (π.χ. έκδοση 1, έκδοση 2, τελική έκδοση);
- Υπάρχει διαδικασία επικύρωσης των τεχνικών προδιαγραφών και έγκρισης αυτών εντός της αναθέτουσας αρχής;

5.3 Παράδειγμα – Μελέτη περίπτωσης

Παράδειγμα. Εκπόνηση τεχνικών προδιαγραφών υποδημάτων

Στο πλαίσιο διενέργειας διαδικασίας σύναψης συμφωνίας πλαίσιο για την κάλυψη των αναγκών των ένοπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας σε υποδήματα πόλης, κρίθηκε αναγκαίο η ΕΚΑΑ να προβεί στην εκπόνηση τεχνικών προδιαγραφών για τα είδη αυτά. Δεδομένου ότι δεν υπήρχαν αντίστοιχες τεχνικές προδιαγραφές στο αρχείο, ακολουθήθηκε μία διαδικασία μελέτης και διερεύνησης πολλών σταδίων αλλά και συνεργασίας με πολλούς φορείς.

Το πρόβλημα που κλήθηκε να αντιμετωπίσει η Υπηρεσία ήταν ότι:

- οι φορείς-αγοραστές (σώματα ασφαλείας και ένοπλες δυνάμεις) είχαν τεχνικές προδιαγραφές που όμως παρουσίαζαν διαφοροποιήσεις μεταξύ τους, στο θέμα της εμφάνισης, των χρησιμοποιούμενων πρώτων υλών αλλά και στον τρόπο κατασκευής τους. Η δυνατότητα ευελιξίας στις αλλαγές ήταν πολύ περιορισμένη, λόγω της ανάγκης ομοιομορφίας εντός του κάθε σώματος.

-οι φορείς-αγοραστές προμηθεύονταν πολλές φορές υποδήματα τα οποία ήταν ακατάλληλα για το σκοπό για τον οποίο προορίζονταν, ιδιαίτερα στην περίπτωση των γυναικείων υποδημάτων, τις γόβες.

Στη συνέχεια, και στο πλαίσιο παράθεσης ενός αναλυτικού παραδείγματος εκπόνησης τεχνικών προδιαγραφών, θα αποτυπωθούν τα βήματα που ακολουθήθηκαν χρησιμοποιώντας ως παράδειγμα τη διαδικασία εκπόνησης τεχνικών προδιαγραφών για γόβες. Οι ενέργειες στις οποίες προέβη η ΕΚΑΑ, από τη διαπίστωση της ανάγκης μέχρι και την έγκριση των τεχνικών προδιαγραφών αποτυπώνεται στα ακόλουθα βήματα:

- Το πρώτο βήμα ήταν ο ακριβής προσδιορισμός της ανάγκης των αγοραστών και πιο συγκεκριμένα των τελικών χρηστών. Αν και σε πρώτη ανάγνωση η ανάγκη φαινόταν σαφώς προσδιορισμένη ως «γυναικεία υποδήματα – γόβες» με πιο προσεκτική μελέτη κατέστη σαφές ότι η ανάγκη ήταν γυναικεία υποδήματα – γόβες τα οποία θα είναι κατάλληλα για τις συνθήκες χρήσης τους, δηλαδή άνετα στην εφαρμογή, στο περπάτημα και την πολύωρη ορθοστασία.
- Πραγματοποιήθηκε ανάλυση αγοράς ώστε να αποκτηθεί η αναγκαία γνώση για το πλήθος των ενεργών επιχειρήσεων με αντικείμενο την εμπορία και την κατασκευή υποδημάτων, το πλήθος των κατασκευαστών σε εθνικό επίπεδο, τις δυνατότητες παραγωγής των κατασκευαστών στην εγχώρια αγορά τόσο σε τεχνικό επίπεδο όσο και σε δυναμικότητα, τη γεωγραφική κατανομή κατασκευαστών σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, τυχόν εμπόδια συμμετοχής των υποψήφιων προμηθευτών στις σχετικές διαδικασίες, την ετοιμότητα της αγοράς για παραδόσεις μεγάλου όγκου της προμήθειας.
- Συναντήσεις και συνεργασία με εκπροσώπους του κλάδου (Ελληνικός Σύνδεσμος Εργοστασιαρχών, Βιοτεχνών, Βιομηχανοποιημένων Υποδημάτων και Εξαγωγέων-ΕΛΣΕΒΒΥΕ) στο πλαίσιο συμπληρωματικής ανάλυσης αγοράς.
- Μελέτη και σύγκριση των τεχνικών προδιαγραφών των φορέων-αγοραστών, προκειμένου να εντοπιστούν τα σημεία στα οποία διαφοροποιούνται μεταξύ τους, να γίνουν οι ελάχιστες τροποποιήσεις και να προκύψουν οι ενιαίες τεχνικές προδιαγραφές για όλα τα σώματα οι οποίες θα επιτρέπουν όμως και το ζητούμενο βαθμό ομοιομορφίας.
- Συζητήσεις με εκπροσώπους των φορέων-αγοραστών για τις προτεινόμενες αλλαγές.
- Διενέργεια έρευνας αγοράς διαδικτυακά (ιστοσελίδες σχετικών εταιρειών) ώστε να εντοπιστούν τα υποδήματα με τα απαιτούμενα λειτουργικά χαρακτηριστικά (άνεση στο περπάτημα και την εφαρμογή) και να συσχετιστούν τα χαρακτηριστικά αυτά με τα ανάλογα τεχνικά χαρακτηριστικά (π.χ. αντιολησθητική και ευλύγιστη σόλα, μαλακό δέρμα).

- Συναντήσεις εκ νέου με τους εκπροσώπους του ΕΛΣΕΒΒΥΕ, για την εξεύρεση τεχνικών λύσεων που θα εξασφαλίζουν την προμήθεια άνετων υποδημάτων ώστε να καλύπτουν τις ανάγκες των τελικών χρηστών. Προσκόμιση ανώνυμων δειγμάτων υποδημάτων από κατασκευαστές και εμπόρους μέσω του συνδέσμου, ο οποίος εξασφάλισε την ανωνυμία τους. Από τα υποδήματα αυτά ο στόχος ήταν να προκύψει η κατασκευή του αντίστοιχου καλαποδιού και επίσημου δείγματος του διαγωνισμού.
- Ανταλλαγή απόψεων με τους τελικούς χρήστες μέσα από μια οργανωμένη διαδικασία. Πραγματοποιήθηκε η αποστολή των δειγμάτων στους τελικούς χρήστες των φορέων-αγοραστών για πρακτική δοκιμασία καθώς και ένα ερωτηματολόγιο στο οποίο αποτυπώθηκαν τα αποτελέσματα της πρακτικής δοκιμασίας. Από τα αποτελέσματα της πρακτικής δοκιμασίας και τις παρατηρήσεις των ένστολων γυναικών, προέκυψε η ανάγκη κατασκευής από τα μέλη του συνδέσμου νέων βελτιωμένων δειγμάτων και επανάληψη των δοκιμών. Με τον τρόπο αυτό αναδείχθηκε εν τέλει το προϊόν που ικανοποιούσε τις ανάγκες των χρηστών, προκειμένου να προκύψει η κατασκευή του αντίστοιχου καλαποδιού και του επίσημου δείγματος αλλά και να αποτυπωθούν οι σχετικές ιδιότητες στις τεχνικές προδιαγραφές.
- Το δείγμα που προκρίθηκε, αναλύθηκε μέσω του συνδέσμου, όσον αφορά τις πρώτες ύλες κατασκευής και τον τρόπο κατασκευής του, συνοδευόμενο από τα τεχνικά χαρακτηριστικά και το ψηφιακό καλαπόδι, το οποίο εν συνεχεία θα δανείζονται οι υποψήφιοι προμηθευτές για την κατασκευή του δείγματος συμμετοχής που προέβλεπε η διακήρυξη.
- Πραγματοποιήθηκε επίσης συνάντηση με παραγωγικές εταιρείες του κλάδου όπου συζητήθηκαν τεχνικά θέματα, αναφορικά με τα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας, θέματα σχεδιασμού και πρώτων υλών των υποδημάτων.
- Αναζητήθηκαν μέσα από ιστοσελίδες κατασκευαστών και δημοσιεύσεις της εκπαιδευτικής κοινότητας πρόσθετες πληροφορίες για τις μεθόδους κατασκευής και τις ιδιότητες των πρώτων υλών.
- Συναντήσεις με αρμόδιες αρχές (Γενικό Χημείο του Κράτους και Χημείο Στρατού) για το θέμα των εργαστηριακών αναλύσεων, των επιθυμητών τιμών των παραμέτρων και μεθόδων δοκιμών, τόσο των υλικών όσο και των έτοιμων υποδημάτων.
- Διενέργεια εργαστηριακού ελέγχου των πρώτων υλών του γυναικείου υποδήματος που προκρίθηκε αλλά και ολόκληρου του υποδήματος, για τον προσδιορισμό του εύρους των επιθυμητών τεχνικών χαρακτηριστικών που θα ενσωματωθούν στις τεχνικές προδιαγραφές.
- Εκπόνηση σχεδίου τεχνικών προδιαγραφών.

- Διενέργεια δημόσιας διαβούλευσης στην ιστοσελίδα του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ), για δεκαπέντε ημερολογιακές ημέρες.
- Αξιολόγηση των σχολίων που υποβλήθηκαν στη φάση της διαβούλευσης
- Η ολοκλήρωση της διαδικασίας σηματοδοτείται από την έγκριση των τεχνικών προδιαγραφών από την αρμόδια Υπηρεσία.

Μελέτη περίπτωσης. Σχεδιασμός προμήθειας επίπλων γραφείου

Η ΕΚΑΑ για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και γενικών υπηρεσιών επιθυμεί να σχεδιάσει τη διενέργεια διαδικασίας σύναψης συμφωνίας πλαίσιο για την κάλυψη αναγκών συγκεκριμένων αναθετουσών αρχών (αγοραστές) για έπιπλα γραφείου προδιαγραφών. Ποια μεθοδολογία πρέπει να ακολουθήσει για την εκπόνηση τεχνικών προδιαγραφών με αποτελεσματικό τρόπο;

Απάντηση

1. Το πρώτο βήμα είναι ο ακριβής εντοπισμός των αναγκών των αγοραστών μέσα από μία λίστα προϊόντων:
 - i) Καθίσματα εργασίας (τροχήλατα-περιστρεφόμενα) για διευθυντικά στελέχη
 - ii) Καθίσματα εργασίας (τροχήλατα-περιστρεφόμενα) για υπαλλήλους
 - iii) Καθίσματα συνεργασίας με μπράτσα
 - iv) Καθίσματα συνεργασίας χωρίς μπράτσα
 - v) Καναπέδες τριθέσιοι για γραφεία διευθυντικών στελεχών
 - vi) Καναπέδες τριθέσιοι για χώρους υποδοχής αναμονής και
 - vii) Καναπέδες μονοθέσιοι (πολυθρόνες)

Προκειμένου να προσδιοριστεί με σαφήνεια το αντικείμενο το οποίο αφενός θα καλύπτει τις ανάγκες των αγοραστών και αφετέρου θα ανταποκρίνεται στα διαθέσιμα κονδύλια, μπορεί να διακινήσει ένα δομημένο ερωτηματολόγιο προς τις αναθέτουσες αρχές - αγοραστές της απόφασης, που είναι και οι τελικοί χρήστες των αγαθών.

Στο ερωτηματολόγιο οι αναθέτουσες αρχές - αγοραστές θα καλούνται να απαντήσουν σε ερωτήσεις που αφορούν συγκεκριμένους τύπους των αναφερόμενων ειδών επίπλων, με διαφοροποίηση μεταξύ τους ως προς τα τεχνικά χαρακτηριστικά ή και τη χρήση για την οποία προορίζονται. Οι ερωτήσεις θα αποσκοπούν στην ανίχνευση της σκοπιμότητας της προμήθειας και την έκταση της ανάγκης κατά την τρέχουσα περίοδο αλλά και σε μόνιμη βάση, για κάθε αναφερόμενο τύπο επίπλου. Τα

αποτελέσματα θα αξιοποιηθούν τόσο για τον σχεδιασμό των επικείμενων Διακηρύξεων όσο και για την εκπόνηση των τεχνικών προδιαγραφών.

2. Το δεύτερο βήμα είναι να εξετάσει τα στοιχεία της προηγούμενης διαγωνιστικής διαδικασίας για Συμφωνία Πλαίσιο προμήθειας επίπλων γραφείου. Συγκεκριμένα να μελετήσει τις τεχνικές προδιαγραφές, το πλήθος των προσφορών και το περιεχόμενό τους όσον αφορά τις τεχνικές προδιαγραφές και τις τιμές.

3. Το τρίτο βήμα είναι να διερευνήσει την αγορά των προϊόντων με αναζήτηση στο διαδίκτυο σε ηλεκτρονική πλατφόρμα αγορών και στις ιστοσελίδες εταιρειών του κλάδου.

4. Το επόμενο βήμα είναι να αναζητήσει στο ΚΗΜΔΗΣ Συμβάσεις και Προκηρύξεις- Διακηρύξεις και να μελετήσει τις αντίστοιχες τεχνικές προδιαγραφές αυτών.

5. Κατόπιν μπορεί να διενεργήσει τεχνικές συναντήσεις με εταιρείες κατασκευής επίπλων γραφείου κατά τις οποίες μέσω ημιδομημένου ερωτηματολογίου να συζητηθούν τα τεχνικά χαρακτηριστικά για τα καθίσματα σε σχέση και με τις τεχνικές προδιαγραφές της προηγούμενης Διακήρυξης.

6. Αναφορικά με την περιβαλλοντική διάσταση των τεχνικών προδιαγραφών, θα πρέπει να μελετήσει τα κριτήρια του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις που αφορούν στην κατηγορία «Επιπλα», καθώς και τα προτεινόμενα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στοιχειώδη και αναλυτικά πράσινα κριτήρια για συμβάσεις προμήθειας καινούριων επίπλων.

7. Επιπρόσθετα πρέπει να μελετήσει την εθνική και ενωσιακή νομοθεσία που αφορά στα υλικά κατασκευής των καθισμάτων και ειδικότερα τους περιορισμούς που σχετίζονται με την επικινδυνότητα για την υγεία και τις επιπτώσεις στο περιβάλλον.

8. Πρέπει να μελετήσει τα ευρωπαϊκά τεχνικά πρότυπα (EN) που αφορούν στις διαστάσεις, στην εργονομία και στην ασφάλεια των καθισμάτων εργασίας και των καθισμάτων συνεργασίας.

9. Αναφορικά με την ποιότητα και την αντοχή της ταπετσαρίας των επίπλων μπορεί να διενεργήσει ειδικότερη έρευνα αγοράς και να συγκεντρώσει στοιχεία από την αγορά, το διαδίκτυο και τη βιβλιογραφία αναφορικά με τα τεχνικά χαρακτηριστικά αυτής.

10. Με βάση τα παραπάνω στοιχεία μπορεί να καταρτίσει Σχέδια Ενιαίων Τεχνικών Προδιαγραφών για διάφορους τύπους καθισμάτων, τα οποία να θέσει προς δημόσια διαβούλευση με ανάρτηση στο ΕΣΗΔΗΣ και να ενημερώσει σχετικά τα Επιμελητήρια και λοιπούς συλλογικούς και επιστημονικούς φορείς.

11. Τέλος να αξιολογήσει τα σχόλια της διαβούλευσης και να ολοκληρώσει τελικά τη διαδικασία εγκρίνοντας τις Ενιαίες Τεχνικές Προδιαγραφές για έπιπλα γραφείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ – ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

6.1 Εισαγωγή

6.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου

Ο σκοπός του παρόντος κεφαλαίου είναι η απόκτηση και η βελτίωση των γνώσεων των εκπαιδευόμενων για τον προσδιορισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης και η κατανόηση της κρισιμότητας του ορθού προσδιορισμού αυτής για την εξέλιξη της διαγωνιστικής διαδικασίας και της σημασίας της τεκμηρίωσης της αξίας της σύμβασης για την πληρότητα του φακέλου μίας δημόσιας σύμβασης και για τη χρηστή διαχείριση των δημοσίων πόρων.

6.1.2. Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του παρόντος κεφαλαίου, οι εκπαιδευόμενοι θα είναι σε θέση να γνωρίζουν:

- τις βασικές μεθόδους για την εκτίμηση τιμής μονάδας ενός προϊόντος για τον προσδιορισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης
- τις βασικές μεθόδους για την εκτίμηση της εκτιμώμενης αξίας σύμβασης για υπηρεσίες.
- μεθόδους εκτίμησης αξίας σύμβασης για συμβάσεις καθαριότητας και φύλαξης.
- την έννοια της ασυνήθιστα χαμηλής τιμής και τις σχετικές προβλέψεις του νόμου.
- ότι οι ασυνήθιστα χαμηλές τιμές δεν συνιστούν πάντοτε λόγο αποκλεισμού, αφού μπορεί να είναι δικαιολογημένες.
- τα βασικά στοιχεία που είναι απαραίτητα για την τεκμηρίωση της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης και να αναγνωρίζουν τη σημασία της τεκμηρίωσης της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης.

6.1.3. Σύντομη περιγραφή του κεφαλαίου

Στο παρόν κεφάλαιο θα αναλυθούν οι βασικές μέθοδοι για την εκτίμηση της τιμής μονάδας ενός προϊόντος και της τιμής μονάδας διαφόρων ειδών υπηρεσιών για τον προσδιορισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, με μία ειδικότερη αναφορά στις απαιτήσεις υπολογισμού για τις συμβάσεις καθαριότητας και φύλαξης. Επιπλέον θα αναλυθεί το άρθρο 88 του ν. 4412/2016 περί ασυνήθιστα χαμηλών τιμών, καθώς και οι περιστάσεις κατά τις οποίες μία ασυνήθιστα χαμηλή τιμή είναι δικαιολογημένη. Τέλος θα αναλυθούν τα βασικά στοιχεία που είναι απαραίτητα για την τεκμηρίωση της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης και θα αναδειχθεί η σημασία της κατά το δυνατόν ολοκληρωμένης τεκμηρίωσης αυτής για την πληρότητα του φακέλου της δημόσιας σύμβασης και τη χρηστή διαχείριση των δημοσίων πόρων.

6.2 Εκτίμηση της τιμής μονάδας προϊόντων

6.2.1. Βασικές μέθοδοι εκτίμησης της τιμής μονάδας προϊόντων

Ένα σημαντικό στοιχείο που πρέπει να προσδιορίζεται κατά το στάδιο σχεδιασμού μιας δημόσιας σύμβασης είναι η αξία της σύμβασης, δηλαδή ο μέγιστος προϋπολογισμός που είναι διαθέσιμος για τους οικονομικούς φορείς³⁷. Ο προσδιορισμός ενός ρεαλιστικού προϋπολογισμού με σκοπό την επίτευξη των επιθυμητών αποτελεσμάτων, και, ταυτόχρονα, μιας καλής σχέσης ποιότητας/τιμής, είναι καίριας σημασίας και θα πρέπει να βασίζεται σε ένα σαφές σύνολο απαιτήσεων και σε επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με τις τιμές της αγοράς.

Ως εκτιμώμενη αξία νοείται η μέγιστη αξία, ο μέγιστος προϋπολογισμός που τίθεται από την αναθέτουσα αρχή στη διάθεση των οικονομικών φορέων για τη συγκεκριμένη σύμβαση, προκειμένου να διαμορφώσουν και να υποβάλουν τις οικονομικές τους προσφορές σε συνθήκες ανταγωνισμού και να εξευρεθεί η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά. Η αναθέτουσα αρχή πρέπει να διενεργεί εκτίμηση της αξίας της σύμβασης και να την τεκμηριώνει κατά τρόπον ώστε η αιτιολόγηση και το σκεπτικό της αξίας μιας αγοράς να είναι διαθέσιμα στο μέλλον, είτε σε άλλα μέλη του προσωπικού της αναθέτουσας αρχής είτε σε πιθανούς ελεγκτές. Επίσης πρέπει να μπορεί να παρουσιάζει όχι μόνο τις πηγές και τη μέθοδο που χρησιμοποιήθηκαν για την εκτίμηση της αξίας του αντικείμενου της σύμβασης, αλλά και την καλή σχέση ποιότητας/τιμής της αγοράς.

Η εκτιμώμενη αξία βασίζεται στον συνολικό όγκο των υπηρεσιών και των αγαθών που θα αγοραστούν καθ' όλη τη διάρκεια της σύμβασης, συμπεριλαμβανομένων όλων των προαιρέσεων, των φάσεων ή των πιθανών παρατάσεων και μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ. Περιλαμβάνει το σύνολο της αξίας της αγοράς και των εκτιμώμενων αμοιβών του παρόχου της υπηρεσίας συμπεριλαμβανομένων όλων των ειδών δαπανών, όπως οι ανθρώπινοι πόροι, τα υλικά και οι μεταφορές, και καλύπτει επίσης τις πρόσθετες δαπάνες, όπως συντήρηση, ειδικές άδειες, λειτουργικό κόστος ή έξοδα μετακίνησης και διαμονής. Μπορεί επομένως να περιλαμβάνει και στοιχεία του κόστους του κύκλου ζωής του αντικείμενου της σύμβασης.

Οι Οδηγίες της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις και ο ν.4412/2016 υποδεικνύουν τον τρόπο εκτίμησης ενός ρεαλιστικού προϋπολογισμού³⁸. Γενικά, η προβλεπόμενη προκαταρκτική διαβούλευση με την αγορά³⁹ επιτρέπει στις αναθέτουσες αρχές να

³⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Εγγραφο Καθοδήγησης για Επαγγελματίες για την αποφυγή των συχνότερων σφαλμάτων κατά τις δημόσιες συμβάσεις που χρηματοδοτούνται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία», Φεβρουάριος 2018, σελ. 33

³⁸ Άρθρο 6 «Μέθοδοι υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης» (άρθρο 5 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

³⁹ Κεφάλαιο 4 του παρόντος

εντοπίσουν την τρέχουσα τιμή της αγοράς. Ειδικότερα, μεταξύ άλλων μεθόδων μπορεί να διενεργείται έρευνα στο διαδίκτυο, να αναζητούνται στοιχεία από άλλες αναθέτουσες αρχές που έχουν διενεργήσει παρόμοιες συμβάσεις, να συνεκτιμώνται στοιχεία από προηγούμενες συμβάσεις της ίδιας της αναθέτουσας, αλλά και να διενεργείται τιμοληψία από οικονομικούς φορείς με δομημένο και διαφανή τρόπο. Σημειώνεται ότι οι τρέχουσες τιμές εξαρτώνται από τη δομή και τις συνθήκες της αγοράς και η διαφοροποίηση αυτή πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όταν ζητούνται πληροφορίες από αναθέτουσες αρχές ή οικονομικούς φορείς άλλων κρατών μελών⁴⁰. Από την άλλη μεριά, η μέθοδος που δεν συνίσταται είναι ο καθορισμός της αξίας της σύμβασης στο όριο του διαθέσιμου εγκεκριμένου προϋπολογισμού χωρίς περαιτέρω διερεύνηση επίκαιρων δεδομένων της αγοράς, καθώς ο τρόπος αυτός συνήθως οδηγεί σε υπερκοστολόγηση⁴¹.

Η λανθασμένη εκτίμηση της αξίας της σύμβασης μπορεί να οδηγήσει σε ανεπαρκή προετοιμασία των εγγράφων της σύμβασης, γεγονός που θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο ολόκληρη τη διαδικασία. Η ορθή εκτίμηση της αξίας της σύμβασης είναι κρίσιμη για τους εξής βασικούς λόγους:

- Για το είδος της διαδικασίας που θα ακολουθηθεί (άνω ή κάτω των ορίων) και τους αντίστοιχους εφαρμοστέους κανόνες ανάθεσης της σύμβασης.
- Για τις απαιτήσεις δημοσιότητας (π.χ. αποστολή προκήρυξης σύμβασης στην Υπηρεσία Εκδόσεων της ΕΕΕΕ για τις συμβάσεις άνω των ορίων).
- Για την εφαρμογή ειδικών διατάξεων (π.χ. διατάξεις περί ονομαστικοποίησης μετοχών για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία > 1.000.000,00 ευρώ).
- Για την υπαγωγή στον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με βάση τα εκάστοτε ισχύοντα χρηματικά όρια αυτού.

Οι μέθοδοι υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης περιγράφονται στο Άρθρο 6 του ν.4412/2016 και αντίστοιχα στο άρθρο 5 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ. Αρχικά στην παρ.1 αυτού περιγράφεται ο βασικός κανόνας ότι «ο υπολογισμός της εκτιμώμενης αξίας μιας σύμβασης βασίζεται στο συνολικό πληρωτέο ποσό, χωρίς ΦΠΑ, όπως εκτιμάται από την αναθέτουσα αρχή, συμπεριλαμβανομένου κάθε τυχόν δικαιώματος προαίρεσης ή τυχόν παρατάσεων της σύμβασης, όπως ορίζουν ρητά τα έγγραφα της σύμβασης, καθώς και τυχόν ποσά για απονομή βραβείων στους υποψηφίους». Το δικαίωμα προαίρεσης συνίσταται στο δικαίωμα της αναθέτουσας αρχής να αγοράσει πρόσθετες εργασίες, είδη ή υπηρεσίες από τον ανάδοχο της αρχικής σύμβασης. Η δυνατότητα αυτή πρέπει να προβλέπεται υποχρεωτικά στα

⁴⁰ European Regional Development Fund, “50 questions and answers on public procurement”, updated, March 2021, Q&A on public procurement.

⁴¹ *Ibid.*

έγγραφα της σύμβασης, στα οποία περιλαμβάνεται και το κόστος της αξίας του πρόσθετου αντικειμένου, το οποίο συνυπολογίζεται στην εκτιμώμενη αξία της σύμβασης⁴². Όταν η αναθέτουσα αρχή αποτελείται από χωριστές επιχειρησιακές μονάδες λαμβάνεται υπόψη η συνολική εκτιμώμενη αξία για όλες τις χωριστές επιχειρησιακές μονάδες, εκτός εάν μία χωριστή επιχειρησιακή μονάδα είναι ανεξαρτήτως υπεύθυνη για τις διαδικασίες σύναψης των συμβάσεων της ίδιας ή ορισμένων κατηγοριών αυτών, οπότε στην περίπτωση αυτή η αξία των συμβάσεων μπορεί να υπολογίζεται στο επίπεδο της συγκεκριμένης μονάδας⁴³.

Στον παρακάτω πίνακα αναφέρονται παραδείγματα διαδικασιών ανάθεσης με εκτιμώμενη αξία που περιλαμβάνει και την αξία του δικαιώματος προαίρεσης:

<p>1^ο παράδειγμα: ΔΗΜΟΣ ΙΣΤΙΑΙΑΣ – ΑΙΔΗΨΟΥ Α.Α ΕΣΗΔΗΣ : 359534 Η διάρκεια της σύμβασης ορίζεται σε ένα έτος με δικαίωμα προαίρεσης ένα έτος. Προϋπολογισμός : 158.729,84. ευρώ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ. 24% με δικαίωμα προαίρεσης ένα έτος προϋπολογισμού 158.729,84 ευρώ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ. 24%</p>	<p>Πρόσκληση για συμμετοχή στη διαδικασία της ηλεκτρονικής διαπραγμάτευσης για την ανάδειξη ανάδοχου προμήθειας με τίτλο «ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2024 ΜΕ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΡΟΑΙΡΕΣΗΣ ΓΙΑ ΕΝΑ ΕΤΟΣ» (άρθρο 32 παρ 2α Ν 4412/2016). Αφορά την συντήρηση των οχημάτων και μηχανημάτων του Δήμου και πάσης φύσης εργασίες επισκευής καθώς και την προμήθεια των ανταλλακτικών, η οποία κρίνεται απαραίτητη για την εύρυθμη λειτουργία του στόλου οχημάτων και μηχανημάτων έργου του Δήμου μας, καθώς και των Υπηρεσιών της Καθαριότητας, των Έργων, του Πρασίνου κτλ., για το έτος 2024 με δικαίωμα προαίρεσης ένα (1) έτος. Επίσης αφορά στην προμήθεια των απαιτητών ελαστικών και της εργασίας συντήρησης αυτών, όπως επίσης τον καθαρισμό των απορριμματοφόρων για το ίδιο χρονικό διάστημα.</p>
<p>2ο παράδειγμα: ΔΗΜΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ Α/Α ΕΣΗΔΗΣ: 347886 Η διάρκεια της σύμβασης ορίζεται σε 2 μήνες. Προϋπολογισμός: 201.280,00 € χωρίς ΦΠΑ και δικαίωμα προαίρεσης</p>	<p>ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΟΦΟΡΩΝ ΚΑΔΩΝ ΜΕ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΡΟΑΙΡΕΣΗΣ 20%</p>

⁴² Ενότητα 12.2, Κεφάλαιο 12 του παρόντος.

⁴³ ν.4412/2016, άρθρο 6, παρ.2

40.120,00 € χωρίς ΦΠΑ	
<p>3ο παράδειγμα: ΛΙΜΕΝΙΚΟ ΣΩΜΑ Α/Α ΕΣΗΔΗΣ: 43716 Η διάρκεια της σύμβασης ορίζεται σε 2 μήνες. Προϋπολογισμός: 30.000.000,00€, με δικαίωμα προαίρεσης μέχρι επιπλέον δύο (02) παράκτιων περιπολικών πλοίων, προϋπολογισθείσας αξίας τριάντα εκατομμυρίων ευρώ #30.000.000,00€#, συνολικής εκτιμώμενης αξίας σύμβασης εξήντα εκατομμυρίων ευρώ #60.000.000,00€# (απαλλάσσεται ΦΠΑ). Η διάρκεια της σύμβασης ορίζεται σε είκοσι τέσσερις (24) μήνες (ήτοι η παράδοση του φυσικού αντικείμενου), από την επομένη της ημερομηνίας υπογραφής της για την κατασκευή των δύο (02) πλοίων. Εφόσον επιτευχθεί η χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ασκηθεί το δικαίωμα προαίρεσης για την κατασκευή είτε ενός είτε δύο επιπρόσθετων πλοίων, τότε ο χρόνος παράδοσης για το τρίτο πλοίο επεκτείνεται κατά έξι (06) μήνες από τη λήξη του αρχικού χρόνου παράδοσης, ήτοι τριάντα (30) μήνες, και για το τέταρτο πλοίο επεκτείνεται κατά δώδεκα (12) μήνες από τη λήξη του αρχικού χρόνου παράδοσης, ήτοι τριάντα έξι (36) μήνες.</p>	<p>Διακήρυξη υπ' αριθ. 09/2017 για την Προμήθεια: Δύο (02) Παράκτιων Περιπολικών Πλοίων, άνω των 30 μ., προϋπολογισθείσας αξίας τριάντα εκατομμυρίων ευρώ #30.000.000,00€#, με δικαίωμα προαίρεσης μέχρι επιπλέον δύο (02) παράκτιων περιπολικών πλοίων, προϋπολογισθείσας αξίας τριάντα εκατομμυρίων ευρώ #30.000.000,00€#, συνολικής εκτιμώμενης αξίας σύμβασης εξήντα εκατομμυρίων ευρώ #60.000.000,00€# (απαλλάσσεται ΦΠΑ), με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει της βέλτιστης σχέσης ποιότητας - τιμής. Τα εν λόγω πλοία θα είναι με ειδικό ναυτιλιακό - τηλεπικοινωνιακό εξοπλισμό για περιπολίες ημέρα/νύχτα με σκοπό την αύξηση της αστυνόμευσης - επιτήρησης του θαλασσιού πεδίου στοχεύοντας πρωτίστως στην ασφάλεια του πολίτη και στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των ροών μετανάστευσης, προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες του Αρχηγείου Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής.</p>

Εικόνα 4: Παραδείγματα διαδικασιών ανάθεσης που περιλαμβάνουν δικαιώματα προαίρεσης

Αναφορικά με τη χρησιμοποιούμενη μέθοδο για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας μιας σύμβασης, είναι πολύ σημαντικό να τονιστεί ότι η επιλογή της μεθόδου υπολογισμού δεν γίνεται με σκοπό την αποφυγή της εφαρμογής οποιασδήποτε διάταξης του ν. 4412/2016, ειδικότερα για το είδος της διαδικασίας ανάθεσης που θα ακολουθηθεί (άνω ή κάτω των ορίων) και τους αντίστοιχους εφαρμοστέους κανόνες ανάθεσης της σύμβασης. Επομένως η σύμβαση δεν κατατέμνεται κατά τρόπο ώστε να αποφεύγεται η εφαρμογή οποιασδήποτε διάταξης του ν. 4412/2016, εκτός αν αυτό δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους⁴⁴.

⁴⁴ ν.4412/2016, άρθρο 6, παρ.3

Ως κατώτατα όρια νοούνται τα ελάχιστα χρηματικά όρια, άνω των οποίων είναι υποχρεωτική η εφαρμογή των διατάξεων των Οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις και βάσει των οποίων οι συμβάσεις διακρίνονται σε «δημόσιες συμβάσεις άνω των ορίων» και «δημόσιες συμβάσεις κάτω των ορίων». Τα κατώτατα όρια των άρθρων 5 (Βιβλίο Ι) και 235 (Βιβλίο ΙΙ) του ν. 4412/2016 αναθεωρούνται κάθε διετία με Εκτελεστικό Κανονισμό που εκδίδεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ώστε να ευθυγραμμίζονται με εκείνα που προβλέπονται στη Συμφωνία περί Δημοσίων Συμβάσεων (ΣΔΣ- GPA). Για τη διετία 01.01.2024 - 31.12.2025 τα κατώτατα όρια για τις δημόσιες συμβάσεις αγαθών και παροχής υπηρεσιών είναι 143.000 € χωρίς ΦΠΑ για τις Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές και 221.000 € χωρίς ΦΠΑ για τις Μη Κεντρικές Κυβερνητικές Αρχές.

Με τον όρο «τεχνητή κατάτμηση» νοείται ο τεχνητός επιμερισμός μιας ενιαίας σύμβασης σε συμβάσεις μικρότερης αξίας, που ανατίθενται με χωριστές διαδικασίες, με βάση την αυτοτελή αξία τους, κατά τρόπο ώστε, τελικά και εκ του αποτελέσματος να αποφεύγεται η εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4412/2016, ιδίως τα χρηματικά όρια των Οδηγιών, και κατ' επέκταση τη δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, διατάξεις που επιτάσσουν να ακολουθήσει ανταγωνιστικές διαδικασίες και όχι απευθείας ανάθεση, αποφεύγοντας κατ' επέκταση τον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, την παροχή σύμφωνης γνώμης της ΕΑΔΗΣΥ σε περίπτωση προσφυγής σε διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης και την υποχρέωση ελέγχου ονομαστικοποίησης των μετοχών των Αωνύμων Εταιριών για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία μεγαλύτερη από 1.000.000,00 ευρώ.

Περισσότερες λεπτομέρειες για το θέμα των κατώτατων ορίων και την έννοια της τεχνητής κατάτμησης, συνοδευόμενες από σχετικά παραδείγματα αναλύονται στην Ενότητα 3.4 του Κεφαλαίου 3 του παρόντος.

Αναφορικά με τον χρονικό προσδιορισμό της αξίας μίας δημόσιας σύμβασης, ο γενικός κανόνας είναι ότι αυτή εκτιμάται κατά την εκκίνηση της διαδικασίας ανάθεσης⁴⁵. Για τις συμβάσεις άνω των ορίων, η νομικά έγκυρη εκτιμώμενη αξία είναι η αξία που αναφέρεται στο έντυπο προκήρυξης σύμβασης, όπως αυτό έχει αποσταλεί και δημοσιευθεί στην Υπηρεσία Εκδόσεων της ΕΕ (TED).

Για τις περιπτώσεις δε των συμφωνιών πλαίσιο, των δυναμικών συστημάτων αγορών και των συμπράξεων καινοτομίας, προβλέπεται ότι για τον υπολογισμό της αξίας της σύμβασης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η μέγιστη εκτιμώμενη αξία του συνόλου των συμβάσεων που προβλέπονται για τη συνολική διάρκεια της συμφωνίας-πλαίσιο ή του δυναμικού συστήματος αγορών ή των δραστηριοτήτων έρευνας και ανάπτυξης που θα λάβουν χώρα σε όλα τα στάδια της προβλεπόμενης σύμπραξης, καθώς και των προμηθειών, των υπηρεσιών ή των έργων που θα αναπτυχθούν και θα παρασχεθούν

⁴⁵ Ν. 4412/2016, άρθρο 6, παρ. 4

κατά τη λήξη της προβλεπόμενης σύμπραξης⁴⁶. Επιπρόσθετα, όταν το αντικείμενο της σύμβασης μπορεί να οδηγήσει σε ανάθεση συμβάσεων υπό τη μορφή χωριστών τμημάτων, τότε για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης λαμβάνεται υπόψη η συνολική εκτιμώμενη αξία όλων αυτών των τμημάτων, και εφόσον αυτή ξεπερνά τα κατώτατα όρια, τότε για κάθε ένα από τα τμήματα ακολουθούνται οι κανόνες των δημοσίων συμβάσεων άνω των ορίων.⁴⁷

Η παρ. 10 του άρθρου 6 του ν. 4412/2016 εισάγει παρέκκλιση από τον βασικό κανόνα υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας μιας σύμβασης, στην περίπτωση υποδιαίρεσης αυτής σε τμήματα. Ειδικότερα, στην εν λόγω διάταξη προβλέπεται: «Κατά παρέκκλιση από τα προβλεπόμενα στις παραγράφους 8 και 9, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αναθέτουν συμβάσεις για μεμονωμένα τμήματα κατά τις διατάξεις του παρόντος Βιβλίου, λαμβάνοντας υπόψη την εκτιμώμενη αξία μόνο του τμήματος, εφόσον αυτή, χωρίς ΦΠΑ, είναι μικρότερη από 80.000 ευρώ για προμήθειες ή υπηρεσίες ή από 1.000.000 ευρώ για έργα. Πάντως, η συνολική αξία των τμημάτων που ανατίθενται με αυτόν τον τρόπο, δεν υπερβαίνει το 20 % της συνολικής αξίας όλων των τμημάτων στις οποίες έχει διαιρεθεί το προτεινόμενο έργο, η προτεινόμενη απόκτηση ομοιογενών αγαθών ή η προτεινόμενη παροχή υπηρεσιών.». Βάσει αυτής της προβλεπόμενης παρέκκλισης η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα να αναθέσει συμβάσεις για μεμονωμένα τμήματα με βάση την αυτοτελή αξία τους και όχι με βάση τη συνολική αξία όλων των τμημάτων, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά τρεις προϋποθέσεις⁴⁸:

α) η αναθέτουσα αρχή προβαίνει στην υποδιαίρεση του συνόλου του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της σύμβασης σε τμήματα. Κατά συνέπεια, δεν είναι επιτρεπτή, με επίκληση της παρέκκλισης, η ανάθεση μέρους της αξίας ή της ποσότητας των επιμέρους τμημάτων, όπως αυτά έχουν υποδιαιρεθεί στα έγγραφα της σύμβασης.

β) η εκτιμώμενη αξία κάθε τμήματος, χωρίς ΦΠΑ, για το οποίο μπορεί να εφαρμοστεί η παρέκκλιση θα πρέπει να είναι μικρότερη των 80.000,00 ευρώ για συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών ή του 1.000.000,00 ευρώ για συμβάσεις έργων.

γ) το ποσοστό της αξίας των τμημάτων (ενός ή περισσοτέρων) που ανατίθενται βάσει της παρέκκλισης δεν μπορεί να υπερβαίνει το 20% της συνολικής εκτιμώμενης αξίας όλων των τμημάτων.

⁴⁶ Ν. 4412/2016, άρθρο 6, παρ. 5 και 6

⁴⁷ Ν. 4412/2016, άρθρο 6, παρ. 8 και 9

⁴⁸ Για περισσότερες πληροφορίες και αναλυτικά παραδείγματα βλ. Κατευθυντήρια Οδηγία 25 της ΕΑΑΔΗΣΥ: «Ζητήματα υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης σε περίπτωση υποδιαίρεσής της σε τμήματα. Εφαρμογή της παρέκκλισης του άρθρου 6 παρ. 10 ν. 4412/2016». (ΑΔΑ: ΩΔΣΙΟΕΤΒ-92Ω)

Στο παράδειγμα του παρακάτω πίνακα, το τμήμα που αφορά στα είδη ιχθυοπωλείου μπορεί να ανατεθεί με απευθείας ανάθεση βάσει της εν λόγω παρέκκλισης, καθώς συντρέχουν οι τρεις προαναφερόμενες προϋποθέσεις.

Προμήθεια τροφίμων για τις ετήσιες ανάγκες του Δήμου Χ και των νομικών του προσώπων, εκτιμώμενης αξίας € 800.000,00, πλέον ΦΠΑ		
Προμήθεια	Εκτιμώμενη αξία πλέον ΦΠΑ σε €	Διαδικασία ανάθεσης
Είδη Κρεοπωλείου	400.000,00	Ανοικτή ηλεκτρονική διαδικασία άνω των ορίων
Νωπά Φρούτα Και Λαχανικά	200.000,00	Ανοικτή ηλεκτρονική διαδικασία άνω των ορίων
Είδη Αρτοποιείου	170.000,00	Ανοικτή ηλεκτρονική διαδικασία άνω των ορίων
Είδη Ιχθυοπωλείου	30.000,00	Απευθείας ανάθεση

Εικόνα 5: Παράδειγμα εφαρμογής της παρέκκλισης της παρ. 10 του άρθρου 6 του ν. 4412/2016

Όταν πρόκειται για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών ή υπηρεσιών οι οποίες έχουν περιοδικό χαρακτήρα ή οι οποίες προβλέπεται να ανανεωθούν μέσα σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, λαμβάνεται ως βάση για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης⁴⁹:

α) είτε η συνολική πραγματική αξία των διαδοχικών συμβάσεων του ίδιου τύπου οι οποίες συνήφθησαν κατά το προηγούμενο δωδεκάμηνο ή οικονομικό έτος, αναπροσαρμοσμένη, ει δυνατόν, προκειμένου να ληφθούν υπόψη ενδεχόμενες μεταβολές ως προς τις ποσότητες ή την αξία τους κατά τους δώδεκα μήνες που έπονται της αρχικής σύμβασης·

β) είτε η εκτιμώμενη συνολική αξία των διαδοχικών συμβάσεων που συνήφθησαν κατά το δωδεκάμηνο που έπεται της πρώτης παράδοσης ή κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους, εφόσον αυτό υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες.

Όσον αφορά δε στις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών με αντικείμενο τη χρηματοδοτική μίσθωση, τη μίσθωση ή τη μίσθωση-πώληση προϊόντων, η αξία που πρέπει να λαμβάνεται ως βάση για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης σχετίζεται με τη διάρκεια των συμβάσεων αυτών ως εξής⁵⁰:

α) στην περίπτωση δημόσιων συμβάσεων ορισμένου χρόνου, η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης είναι η συνολική εκτιμώμενη αξία για τη διάρκεια της σύμβασης (μηνιαία αξία πολλαπλασιαζόμενη με το πλήθος των μηνών)·

⁴⁹ ν.4412/2016, άρθρο 6, παρ.11

⁵⁰ Ν. 4412/2016, άρθρο 6, παρ. 12

β) στην περίπτωση δημόσιων συμβάσεων αορίστου χρόνου ή στην περίπτωση που η διάρκειά τους δεν μπορεί να προσδιοριστεί, η μηνιαία αξία πολλαπλασιαζόμενη επί 48.

Η επιλογή της μεθόδου και των εργαλείων υπολογισμού για την ορθή εκτίμηση της αξίας μίας δημόσιας σύμβασης είναι ιδιαίτερα κρίσιμος παράγοντας, προσεγγίζοντας τις πραγματικές συνθήκες και τιμές της αγοράς, διατηρώντας σχετικά αρχεία και αξιοποιώντας μηχανισμούς καταγραφής τιμών, όπως τα παρατηρητήρια τιμών, όπου απαιτείται.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συστήνει στους επαγγελματίες που ασχολούνται με τις δημόσιες συμβάσεις να εκτιμούν την αξία μιας αγοράς με βάση τις ακόλουθες ενδεικτικές μεθόδους⁵¹:

- με βάση την προγενέστερη εμπειρία τους σε συναφείς συμβάσεις,
- με πραγματικά και κοστολογημένα στοιχεία από παρόμοιες συμβάσεις παρελθόντων ετών,
- με έρευνα αγοράς, με την αξιοποίηση των εσωτερικών της πόρων, στα γραφεία της (desk-based analysis), συγκεντρώνοντας πληροφορίες κυρίως από το διαδίκτυο, καθώς και μέσω ταχυδρομικής ή τηλεφωνικής επικοινωνίας.
- με προκαταρκτικές διαβουλεύσεις μέσω δημόσιας διαβούλευσης ή με οικονομικούς φορείς που δραστηριοποιούνται στον συγκεκριμένο κλάδο της αγοράς.

Είναι όμως ιδιαίτερα σημαντικό να τονιστεί ότι η προσέγγιση της αγοράς πρέπει να γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η τήρηση των αρχών της διαφάνειας και της ισότιμης μεταχείρισης, αποφεύγοντας τη γνωστοποίηση προνομιακών πληροφοριών ή /και προνομιακών θέσεων της αγοράς, διατηρώντας σχετικά αρχεία, όπως πρακτικά συναντήσεων και τηλεφωνικών επικοινωνιών, αποδεικτικά ανάρτησης ανακοινώσεων και προσκλήσεων σε ιστοσελίδες, κατάλογο των υποβληθέντων σχολίων και προτάσεων από την αγορά και άλλα σχετικά αποδεικτικά μέσα συμμόρφωσης με τις αρχές των δημοσίων συμβάσεων.

Επιπλέον πριν την έναρξη της διαδικασίας υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης είναι απαραίτητο η αναθέτουσα αρχή να έχει διαμορφώσει μία κατά το δυνατόν ξεκάθαρη εικόνα των αναγκών της ως προς το αντικείμενο της σύμβασης, τις ποσότητες, τους τελικούς χρήστες και τυχόν ιδιαίτερες απαιτήσεις κατά την εκτέλεση της σύμβασης, προσαρμόζοντας την εκτίμηση σύμφωνα με τις αναμενόμενες

⁵¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Έγγραφο Καθοδήγησης για Επαγγελματίες για την αποφυγή των συχνότερων σφαλμάτων κατά τις δημόσιες συμβάσεις που χρηματοδοτούνται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία», Φεβρουάριος 2018, υποενότητα 1.3.

πληθωριστικές τάσεις και κάθε πιθανή αλλαγή στο πεδίο εφαρμογής ή την ποιότητα των προμηθειών ή των υπηρεσιών⁵². Αναφορικά με τις πληθωριστικές τάσεις, μία χρήσιμη πηγή πληροφόρησης είναι τα επίσημα στατιστικά στοιχεία και οι δείκτες τιμών που δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ, <https://www.statistics.gr/>), η οποία είναι άμεσα προσβάσιμη από κάθε ενδιαφερόμενο.

Πρόβλεψη για αναπροσαρμογή τιμών (Ν. 4412/2016, άρθρο 53, παρ. 9)⁵³

Στις διαδικασίες ανάθεσης δημόσιας σύμβασης προμηθειών, όταν από τα έγγραφα της σύμβασης προβλέπεται διάρκεια της σύμβασης μεγαλύτερη των δώδεκα (12) μηνών, περιλαμβάνεται στα έγγραφα της σύμβασης όρος περί αναπροσαρμογής της τιμής, υπό τους περιορισμούς του άρθρου 132, περί τροποποίησης συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους. Σε περίπτωση εκπρόθεσμης παράδοσης, με υπαιτιότητα του αναδόχου, ο χρόνος παράτασης δεν λαμβάνεται υπόψη για την αναπροσαρμογή. Προκαταβολή που χορηγήθηκε αφαιρείται από την προς αναπροσαρμογή συμβατική αξία.

Στα έγγραφα της σύμβασης για την αναπροσαρμογή της τιμής εφαρμόζεται ο τύπος:

$$T = T_{\text{προσφοράς}} \times (1 + \Delta TK)$$

Όπου ΔTK : ο δείκτης τιμών καταναλωτή της συγκεκριμένης κατηγορίας στην οποία υπάγονται τα αγαθά, όπως έχει ανακοινωθεί από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. για τον μήνα που προηγείται του χρόνου παράδοσης των αγαθών, σε σχέση με τον ίδιο μήνα του έτους κατά το οποίο υποβλήθηκε η προσφορά του οικονομικού φορέα, και ανακοινώνεται σε μηνιαία βάση από το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων,

T - προσφοράς: η τιμή της οικονομικής προσφοράς του οικονομικού φορέα στον οποίο ανατίθεται η σύμβαση και

T: η αναπροσαρμοσμένη τιμή.

Σύμφωνα με την εγκύκλιο εφαρμογής των παρ. 9 έως 10α του άρθρου 53 του ν. 4412/2016 περί εφαρμογής της ρήτρας αναπροσαρμογής των τιμών στις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών (ΑΔΑ: 6Μ8Ο46ΜΤΛΡ-ΔΔΓ), η εφαρμογή του μαθηματικού τύπου (ρήτρας αναπροσαρμογής) υπόκειται σε τέσσερις (4) προϋποθέσεις που θα πρέπει να πληρούνται σωρευτικά:

⁵² ARROWS ETL GLOBAL, News articles, “How to determine the estimated value for public contracts of a regular nature?”, 15.02.2024 (available on <https://www.arws.cz/news-at-arrows/how-to-determine-the-estimated-value-for-public-contracts-of-a-regular-nature>)

⁵³ Βλ. επίσης την υποενότητα 2.2.2 του Κεφαλαίου 2 και την υποενότητα 12.3.2 του Κεφαλαίου 12 του παρόντος.

α) έχουν παρέλθει, κατά το χρόνο παράδοσης των αγαθών, δώδεκα (12) μήνες τουλάχιστον από την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών, που καθορίζεται στα αρχικά έγγραφα της σύμβασης.

β) η σύμβαση που συνάπτεται έχει διάρκεια μεγαλύτερη των δώδεκα (12) μηνών.

γ) ο δείκτης τιμών καταναλωτή (ΔΤΚ), της συγκεκριμένης κατηγορίας, είναι μικρότερος από μείον τρία τοις εκατό (-3%) και μεγαλύτερος από τρία τοις εκατό (3%).

Η προϋπόθεση αυτή τίθεται προκειμένου να μην λαμβάνει χώρα αναπροσαρμογή των τιμών όταν οι αυξήσεις / μειώσεις του ΔΤΚ είναι τόσο μικρές που θα μπορούσαν εύλογως να έχουν προβλεφθεί από τον επιμελή ανάδοχο και για μακρό χρονικό διάστημα (σταθερές οικονομικές συνθήκες).

δ) η αναθέτουσα αρχή διαθέτει τις απαραίτητες πιστώσεις για την εφαρμογή της αναπροσαρμογής της τιμής.

Η προϋπόθεση αυτή τίθεται προκειμένου να διασφαλιστεί το δημόσιο συμφέρον, που έχει, σε ορισμένες περιπτώσεις, υπερέχουσα θέση σε σχέση με τα βλαπτόμενα συμφέροντα του διοικούμενου. Ειδικότερα, είναι εύλογο ότι, όπως ο ανάδοχος της σύμβασης, έτσι και η αναθέτουσα αρχή δεν μπορεί να προβλέψει με ασφάλεια την εξέλιξη του ΔΤΚ μεσομακροπρόθεσμα προκειμένου να έχει με ακρίβεια εκτιμήσει από το χρόνο σύνταξης των εγγράφων της σύμβασης το ύψος των πιστώσεων που θα χρειαστούν για την εφαρμογή της ρήτρας αναπροσαρμογής των τιμών. Συνεπώς, στο χρόνο που θα πρέπει να λάβει χώρα η αναπροσαρμογή, η αναθέτουσα αρχή την εφαρμόζει εφόσον έχει την οικονομική δυνατότητα, δηλαδή διαθέτει ή μπορεί να εξασφαλίσει τις απαραίτητες πρόσθετες πιστώσεις.

Στην περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή δεν διαθέτει τις αναγκαίες πιστώσεις, στο πλαίσιο της τήρησης των αρχών του διοικητικού δικαίου και της εφαρμογής τους υπέρ του διοικούμενου, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να εφαρμόζει αναλόγως τη ρήτρα αναπροσαρμογής, με αναπροσαρμογή (αύξηση) των τιμών μονάδας και με παράλληλη μείωση των προς παράδοση ποσοτήτων της προμήθειας προκειμένου να είναι επαρκείς οι ήδη διατιθέμενες πιστώσεις που προκύπτουν από την υφιστάμενη νομική δέσμευση, εφόσον συναινεί ως προς την μείωση αυτή και ο ανάδοχος. Προφανώς, στην περίπτωση αυτή απαιτείται τροποποίηση της σύμβασης στο πλαίσιο του άρθρου 132 του ν. 4412/2016 περί τροποποίησης σύμβασης, όπως και σε όλες τις περιπτώσεις εφαρμογής της αναθεώρησης.

Υπογραμμίζεται ότι, σε κάθε περίπτωση, η άσκηση της παρεχόμενης διακριτικής ευχέρειας από τα όργανα της διοίκησης κρίνεται από τα αρμόδια διοικητικά δικαστήρια εφόσον ο διοικούμενος ασκήσει τα προβλεπόμενα ένδικα μέσα δικαστικής προστασίας.

Για λόγους ασφάλειας δικαίου, ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων και για την εξασφάλιση της συναίνεσης του αναδόχου, ήδη πριν από τη σύναψη της σύμβασης, προτείνεται στις αναθέτουσες αρχές η ενσωμάτωση στα έγγραφα της σύμβασης σχετικού όρου ως εξής:

«Στην περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή, κατά το χρόνο παράδοσης των αγαθών δεν διαθέτει τις αναγκαίες πιστώσεις μπορεί να εφαρμόζει αναλόγως τη ρήτρα αναπροσαρμογής, με αναπροσαρμογή (αύξηση) των τιμών μονάδας και με παράλληλη μείωση των ποσοτήτων της προμήθειας, σύμφωνα με τον ακόλουθο τύπο:

$$Π = Π \text{ σύμβασης} \times (T \text{ προσφοράς} / T)$$

Όπου Π: η παραλαμβανόμενη ποσότητα, Π σύμβασης: η ποσότητα που προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης και T η αναπροσαρμοσμένη τιμή.»

Στην ανωτέρω περίπτωση η αναθέτουσα αρχή εκδίδει σχετική απόφαση τροποποίησης της σύμβασης σύμφωνα με την περ. α της παρ. 1 του άρθρου 132 του ν. 4412/2016. Επισημαίνεται ότι η εφαρμογή του όρου περί αναπροσαρμογής των τιμών λαμβάνει χώρα πάντοτε υπό τους περιορισμούς του άρθρου 132 του ν. 4412/2016.

Για την ευχερέστερη και ομοιόμορφη εφαρμογή του μαθηματικού τύπου υπολογισμού της αναπροσαρμοσμένης τιμής από τις αναθέτουσες αρχές, το Υπουργείο Ανάπτυξης εκδίδει και αναρτά μηνιαίως στην ιστοσελίδα του και στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ δελτίο -ανακοίνωση με τις μεταβολές των τιμών που επήλθαν σε διάφορες κατηγορίες αγαθών, λαμβάνοντας υπόψη τα δημοσιευμένα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ σχετικά με τον ΔΤΚ. Το δελτίο μεταβολών των τιμών έχει τη θέση εγκυκλίου και εφαρμόζεται υποχρεωτικά από τις αναθέτουσες αρχές. Τέλος, στη σχετική εγκύκλιο παρατίθενται αριθμητικά παραδείγματα εφαρμογής της ρήτρας αναπροσαρμογής⁵⁴.

6.2.2. Παραδείγματα εκτίμησης της τιμής μονάδας προϊόντων

Παράδειγμα 1. Προσδιορισμός εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης για την προμήθεια επίπλων γραφείου μέσω συμφωνίας πλαίσιο.

Στο πλαίσιο της μελέτης περίπτωσης της υποενότητας 4.5.6 του παρόντος και εστιάζοντας στο μέρος που αφορά στην εκτίμηση της αξίας της σύμβασης, είναι χρήσιμο να αναφερθούν τα εξής:

⁵⁴ Εγκύκλιος εφαρμογής των παρ. 9 έως 10α του άρθρου 53 του ν. 4412/2016 περί εφαρμογής της ρήτρας αναπροσαρμογής των τιμών στις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών (ΑΔΑ: 6Μ8Ο46ΜΤΛΡ-ΔΔΓ)

Κατά τον σχεδιασμό συμφωνίας πλαίσιο προμήθειας επίπλων γραφείου για τις ανάγκες κεντρικών κυβερνητικών αρχών, η ΕΚΑΑ αρχικά καθόρισε τα είδη επίπλων γραφείου που απαιτούνται, ήτοι καθίσματα εργασίας και καθίσματα συνεργασίας, και τις ποσότητες αυτών, καθώς και τα απαιτούμενα ελάχιστα βασικά τεχνικά τους χαρακτηριστικά. Στη συνέχεια για την εκτίμηση της αξίας της σύμβασης συγκέντρωσε και αξιολόγησε τα παρακάτω στοιχεία τιμών για καθίσματα εργασίας και καθίσματα συνεργασίας με ίδια ή παρόμοια τεχνικά χαρακτηριστικά:

- Προϋπολογισθείσα δαπάνη ανά τεμάχιο και αντίστοιχες τιμές προσφορών της προηγούμενης συμφωνίας πλαίσιο για τα ίδια είδη επίπλων γραφείου που είχε διενεργηθεί δύο χρόνια πριν.
- Εύρος τιμών της αγοράς και διάμεσος τιμή ανά τεμάχιο κάθε είδους καθίσματος με έρευνα στο διαδίκτυο σε ένα ικανό αριθμό καταστημάτων μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας skrouz, χρησιμοποιώντας τα φίλτρα αναζήτησης της πλατφόρμας για να εντοπιστούν καθίσματα με παρόμοια χαρακτηριστικά.
- Εύρος τιμών της αγοράς και διάμεσος τιμή ανά τεμάχιο κάθε είδους καθίσματος με έρευνα στο διαδίκτυο σε ιστοσελίδες εταιρειών που κατασκευάζουν έπιπλα γραφείου ή έχουν ως κύρια δραστηριότητα το εμπόριο επίπλων γραφείου. Στις περιπτώσεις που για ορισμένα καθίσματα δεν υπήρχαν βασικές πληροφορίες στις ιστοσελίδες των εταιρειών, έγινε τηλεφωνική επικοινωνία και ζητήθηκαν οι τιμές τιμοκαταλόγου.
- Εύρος προϋπολογισθείσας τιμής και συμβατικής αξίας ανά τεμάχιο για τα δύο είδη καθισμάτων με έρευνα στο ΚΗΜΔΗΣ για Διακηρύξεις – Προκηρύξεις και Συμβάσεις βάσει κωδικού CPV για χρονικό διάστημα ενός έτους από την ημερομηνία της έρευνας αγοράς.
- Επίκαιρες τιμές της αγοράς μέσω επικοινωνίας, τηλεφωνικής και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, με 12 εταιρείες του κλάδου οι οποίες, στην διενεργηθείσα αναζήτηση στο ΚΗΜΔΗΣ, εμφανίζονταν να συμμετέχουν στις διαγωνιστικές διαδικασίες για την αγορά «Καθισμάτων» από φορείς του Δημοσίου. Από τις εταιρείες ζητήθηκε η εκτιμωμένη τιμή και τυχόν δυνατή έκπτωση σε περίπτωση συμφωνίας για μεγάλη ποσότητα καθώς και οποιαδήποτε σχετικά σχόλια. Στην εν λόγω επικοινωνία ανταποκρίθηκαν 8 εταιρείες, από τις οποίες οι 6 έδωσαν τιμές.

Παράδειγμα 2. Προσδιορισμός εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης για την προμήθεια μεγάλης ποσότητας φωτοαντιγραφικού χαρτιού.

Το Υπουργείο Χ κατά τον σχεδιασμό της σύμβασης προμήθειας 100.000 δεσμίδων (των 500 φύλλων) φωτοαντιγραφικού χαρτιού Α4 για την κάλυψη των αναγκών του για δύο έτη, προέβη στις παρακάτω ενέργειες:

- Εξετάσθηκαν τα στοιχεία της τελευταίας διαγωνιστικής διαδικασίας για προμήθεια φωτοαντιγραφικού χαρτιού Α4. Οι προσφερθείσες τιμές είχαν εύρος 4,30 €/δεσμίδα – 4,90 €/δεσμίδα με προσαύξηση για τους φορείς - αγοραστές με πρόσθετες κρατήσεις
- Αναζητήθηκαν οι τρέχουσες τιμές για το είδος αυτό στο διαδίκτυο μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας SKROUTZ και ιστοσελίδων ηλεκτρονικών καταστημάτων. Διαπιστώθηκε μείωση της τιμής του φωτοαντιγραφικού χαρτιού στη λιανική αγορά, μείωση της διαμέσου των τιμών σε επτά εταιρίες από 8,42% έως 23,62%, με μέσο όρο μειώσεων 16,24%, και διάμεσο μειώσεων 15,72%, καθώς και μία τάση σταθεροποίησης το τελευταίο τρίμηνο.
- Αναζητήθηκαν στο ΚΗΜΔΗΣ προσφερθείσες τιμές για φωτοαντιγραφικό χαρτί σε «Συμβάσεις» και «Προκηρύξεις/Διακηρύξεις» που αναρτήθηκαν το τελευταίο έτος, οι οποίες περιλάμβαναν το είδος «Φωτοαντιγραφικό χαρτί» με CPV 30197643-5. Οι τιμές κυμαίνονταν από 3,50 €/δεσμίδα έως 4,80 €/δεσμίδα, με μέσο όρο 4,27€/δεσμίδα, και διάμεσο 4,35 €/δεσμίδα.
- Έγινε επικοινωνία τηλεφωνική και με email με οκτώ εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε αυτή την αγορά και ζητήθηκαν απόψεις σχετικά με τις εξελίξεις στις συνθήκες αγοράς (διαθεσιμότητα, αλυσίδα εφοδιασμού) και τις τιμές του είδους. Οι τιμές κυμαίνονταν από 4,40 €/δεσμίδα έως 4,70 €/δεσμίδα. Με βάση τα παραπάνω στοιχεία το Υπουργείο θεώρησε εύλογο να ορίσει την εκτιμώμενη δαπάνη για την προμήθεια 100.000 δεσμίδων φωτοαντιγραφικού χαρτιού Α4 για την κάλυψη των αναγκών του για δύο έτη στην ανώτατη τιμή 4,40 €/δεσμίδα.

6.3 Η τιμολόγηση των υπηρεσιών

6.3.1 Βασικές μέθοδοι τιμολόγησης των υπηρεσιών

Στην ενότητα 6.2 του παρόντος αναλύθηκαν οι προβλέψεις του άρθρου 6 του ν.4412/2016 για τη μέθοδο υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης για την προμήθεια αγαθών. Οι ίδιες βασικές μέθοδοι τιμολόγησης και οι ίδιες προβλέψεις ισχύουν και για τις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών, για τις οποίες επιπλέον ισχύει ότι:

- Όσον αφορά στις συμβάσεις υπηρεσιών στις οποίες δεν αναφέρεται συνολική τιμή, ως βάση υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας των συμβάσεων λαμβάνεται α) η συνολική αξία για όλη τη διάρκειά τους, στην περίπτωση συμβάσεων ορισμένου χρόνου και εφόσον η διάρκειά τους είναι ίση ή μικρότερη από 48 μήνες, και β) η μηνιαία αξία πολλαπλασιαζόμενη επί 48 στην περίπτωση συμβάσεων αορίστου χρόνου ή διάρκειας μεγαλύτερης των 48 μηνών⁵⁵.

⁵⁵ ν. 4412/2016, άρθρο 6, παρ. 14

- Το μοναδιαίο κόστος της παροχής υπηρεσίας μπορεί να υπολογίζεται ανά ανθρωπομέρα ή ανθρωπομήνα, ανά παραδοτέο, ανά ημερομίσθιο, ανά έτος και όχι ανά τεμάχιο ή ανά μονάδα μέτρησης βάρους ή όγκου όπως συμβαίνει στην προμήθεια αγαθών.
- Στις περιπτώσεις δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών που τιμολογούνται ανά ημερομίσθιο / ωρομίσθιο ή ανθρωπομήνα, για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης λαμβάνεται υπόψη η ενδεχόμενη αύξηση του κατώτατου μισθού κατά τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης και πρέπει να προβλέπεται σχετική ρήτρα αναπροσαρμογής τιμών υπό τους περιορισμούς του άρθρου 132 του ν. 4412/2016.
- Στις περιπτώσεις που για την παροχή υπηρεσιών είναι αναγκαία η χρήση κάποιων υλικών, όπως για παράδειγμα τρόφιμα στις υπηρεσίες τροφοδοσίας και προϊόντα καθαρισμού και εξοπλισμός καθαριότητας στις υπηρεσίες καθαριότητας, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να συμπεριλάβει την προμήθεια των ως άνω υλικών στο αντικείμενο της σύμβασης παροχής υπηρεσίας και κατ' επέκταση να εντάξει το κόστος των υλικών στην εκτιμώμενη αξία της σύμβασης παροχής υπηρεσιών ή αλλιώς μπορεί να προμηθευτεί τα απαραίτητα υλικά με ξεχωριστή διαδικασία ανάθεσης σύμβασης προμήθειας αγαθών.

6.3.2 Εκτίμηση αξίας συμβάσεων για τις συμβάσεις υπηρεσιών καθαριότητας και φύλαξης κτιρίων

Οι δημόσιες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών καθαριότητας και φύλαξης κτιρίων αποτελούν κατηγορίες συμβάσεων που διενεργούνται σε τακτική βάση και κατέχουν ένα σεβαστό μέρος του προϋπολογισμού των αναθετουσών αρχών, δεδομένου ότι καλύπτουν πάγιες και ανελαστικές ανάγκες τους.

Στις περιπτώσεις παροχής υπηρεσιών καθαριότητας και φύλαξης, το μεγαλύτερο μέρος της αξίας της σύμβασης είναι το εργατικό κόστος, το οποίο βασίζεται στα ελάχιστα ωρομίσθια / ημερομίσθια, στις εργοδοτικές εισφορές, στις υποχρεωτικές νομοθετικές προβλέψεις για τον κατώτατο μισθό και στην Εθνική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας. Τα προαναφερόμενα στοιχεία διαφοροποιούνται ανάλογα με την προϋπηρεσία του απασχολούμενου προσωπικού και με το εάν οι υπηρεσίες παρέχονται σε καθημερινή βάση, σε Σαββατοκύριακα ή αργίες, σε πρωινές ή βραδινές ώρες. Επίσης σε επίπεδο αμοιβών πρέπει να λαμβάνονται υπόψη: το κόστος της αντικατάστασης του εργαζομένου σε περίπτωση απουσίας του, το επίδομα αδειας, και το δώρο Χριστουγέννων και Πάσχα εφόσον προβλέπεται. Σημειώνεται δε ότι σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση με αριθμό 4241/127/30.1.2019 (Β' 173) δεν εξαρτάται πλέον ο κατώτατος μισθός από την ηλικία του εργαζομένου, με ηλικία αναφοράς τα 25 έτη, όπως ίσχυε παλαιότερα.

Αναφορικά με τον κατώτατο μισθό, με το άρθρο 103 του ν. 4172/2013 (Α' 167) εισήχθη νέο σύστημα ορισμού του νομοθετημένου κατώτατου μισθού και του νομοθετημένου κατώτατου ημερομισθίου, έπειτα από ευρεία διαβούλευση. Στο εν λόγω άρθρο παρέχεται εξουσιοδότηση στον Υπουργό Εργασίας να εκδώσει απόφαση καθορισμού του, με τη σύμφωνη γνώμη του Υπουργικού Συμβουλίου. Η εν λόγω διαδικασία ξεκίνησε για πρώτη φορά τον Σεπτέμβριο του 2018 και μέχρι σήμερα έχουν εκδοθεί διαδοχικά οι Υπουργικές Αποφάσεις με αριθμό 4241/127/30.1.2019 (Β' 173), 107675/27.12.2021 (Β' 6263), 38866/21.4.2022 (Β' 2030), και 31986/24.3.2023 (Β' 2003). Από 1.4.2024, με την Υπουργική Απόφαση με αριθμό 25058/29.3.2024 (Β' 1974) ο νόμιμος κατώτατος μισθός και το νόμιμο κατώτατο ημερομίσθιο έχουν ως εξής: α) για τους υπαλλήλους ο κατώτατος μισθός ορίζεται στα οκτακόσια τριάντα ευρώ (830,00 €) και β) για τους εργατοτεχνίτες το κατώτατο ημερομίσθιο ορίζεται σε τριάντα επτά ευρώ και επτά λεπτά (37,07 €).

Επισημαίνεται επίσης ότι, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 33 του ν.5053/2023 (Α' 158), σε όσους εργαζόμενους αμείβονται με τον νομοθετημένο μισθό ή ημερομίσθιο, ως χρόνος προϋπηρεσίας αναγνωρίζεται ο χρόνος εξαρτημένης σύμβασης ή σχέσης εργασίας, που έχει διανυθεί σε οποιονδήποτε εργοδότη και σε οποιαδήποτε ειδικότητα πριν από τη 14η.2.2012 και μετά από την 1η.1.2024. Η κατά τα ανωτέρω προσαύξηση λόγω προϋπηρεσίας καθορίζεται ως εξής:

α) Για τους υπαλλήλους με εξαρτημένη σχέση εργασίας, σε ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) για κάθε τριετία προϋπηρεσίας και έως τρεις (3) τριετίες και συνολικά σε ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%) για προϋπηρεσία εννέα (9) ετών και άνω.

β) Για τους εργατοτεχνίτες, με εξαρτημένη σχέση εργασίας σε ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) για κάθε τριετία προϋπηρεσίας και έως έξι (6) τριετίες και συνολικά τριάντα τοις εκατό (30%) για προϋπηρεσία δεκαοκτώ (18) ετών και άνω.

Οι αυξήσεις του κατώτατου μισθού, που θεσμοθετούνται με τις προαναφερόμενες Υπουργικές Αποφάσεις, καθιστούν αναγκαίο, ειδικά για τις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών καθαριότητας ή/και φύλαξης κτιρίων, να αναπροσαρμόζεται υποχρεωτικά η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, υπό τους περιορισμούς του άρθρου 132, σύμφωνα με τον τύπο:

$$T = T_{\text{προσφοράς}} \times (1 + \alpha)$$

όπου α: το ποσοστό αύξησης του κατώτατου μισθού σε σχέση με αυτόν που ίσχυε κατά την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών, $T_{\text{προσφοράς}}$: η τιμή της οικονομικής προσφοράς του οικονομικού φορέα στον οποίο ανατίθεται η σύμβαση και T : η αναπροσαρμοσμένη τιμή.

Στις δημόσιες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών καθαριότητας και φύλαξης, ένας ακόμα σημαντικός παράγοντας που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για τη ρεαλιστική εκτίμηση της αξίας της σύμβασης και την δημιουργία συνθηκών ανάπτυξης ανταγωνισμού

είναι το εύλογο εργολαβικό κέρδος που οι οικονομικοί φορείς είναι υποχρεωμένοι να συμπεριλαμβάνουν ρητά στην οικονομική τους προσφορά. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να εκτιμήσει τα επίπεδα του εύλογου εργολαβικού κέρδους με τη βοήθεια σχετικής έρευνας αγοράς και διαβούλευσης με οικονομικούς φορείς και σύγκριση στοιχείων παρόμοιων συμβάσεων της ίδιας ή άλλων φορέων.

Είναι επίσης σημαντικό να σημειώσουμε ότι η αναθέτουσα αρχή πρέπει να συνυπολογίσει το διοικητικό κόστος, την ετήσια εργοδοτική εισφορά ποσού είκοσι ευρώ ανά εργαζόμενο με σχέση εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου για τον Ειδικό Λογαριασμό Παιδικών Κατασκηνώσεων (Ε.Λ.Π.Κ.)⁵⁶, καταβλητέα από τους εργοδότες οι οποίοι καταβάλουν και εισφορές υπέρ του Οργανισμού Εργατικής Εστίας (Ο.Ε.Ε.), και άλλες κρατήσεις υπέρ τρίτων.

Για την ευκολότερη διαχείριση των προαναφερόμενων παραγόντων διαμόρφωσης της εκτιμώμενης αξίας των δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών καθαριότητας και φύλαξης, οι αναθέτουσες αρχές συχνά καταρτίζουν πίνακες excel όπου συγκεντρώνονται τα απαραίτητα στοιχεία και γίνονται οι υπολογισμοί με τη χρήση σχετικών συναρτήσεων.

6.3.3 Παραδείγματα εκτίμησης της τιμής μονάδας των υπηρεσιών

Παράδειγμα 1: Το Τμήμα Προμηθειών ενός Νοσοκομείου σχεδιάζει τη διαδικασία ανάθεσης για υπηρεσίες παροχής γευμάτων (CPV 55320000-9). Για τον προσδιορισμό της εκτιμώμενης αξίας της εν λόγω σύμβασης έχει καταρτίσει τον παρακάτω πίνακα για να συγκεντρώσει και να επεξεργαστεί τους επιμέρους παράγοντες διαμόρφωσης του κόστους. Ως αριθμός ατόμων προσδιορίζεται το πλήθος των εργαζομένων (περιλαμβανομένων των ατόμων «ρεπό») που αντιστοιχεί στις απαιτούμενες εργατοώρες και είναι κοστολογικά ισοδύναμο και εκφρασμένο σε άτομα πλήρους απασχόλησης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	ΜΗΝΙΑΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΚΑΤ' ΑΤΟΜΟ	ΜΗΝΙΑΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗ	ΕΤΗΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗ
Μικτές αποδοχές προσωπικού με δωρη απασχόληση - ΤΡΑΠΕΖΟΚΟΜΟΣ				
Μικτές αποδοχές προσωπικού με δωρη απασχόληση - ΛΑΝΤΖΕΡΗΣ				

⁵⁶ Με τις διατάξεις του άρθρου 89, περίπτωση γ' του ν. 3996/2011, όπως ισχύει, συστάθηκε στον Ο.Ε.Ε., «Ειδικός Λογαριασμός Παιδικών Κατασκηνώσεων», με σκοπό την οργάνωση και υλοποίηση κατασκηνωτικών προγραμμάτων φιλοξενίας παιδιών χαμηλόμισθων εργαζομένων και ανέργων, σε θερινές παιδικές κατασκηνώσεις. Με την με αριθμό 23411/2131/30.12.2011 Υ.Α. καθορίστηκαν οι διαδικασίες είσπραξης, ελέγχου, διαχείρισης, διάθεσης και δικαιολόγησης των κονδυλίων του Λογαριασμού αυτού.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ	ΜΗΝΙΑΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΚΑΤ' ΑΤΟΜΟ	ΜΗΝΙΑΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗ	ΕΤΗΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗ
Εισφορές ΙΚΑ εργοδότη				
Κόστος επιδόματος αδείας (συμπεριλαμβανομένων των εισφορών ΙΚΑ εργοδότη)				
Κόστος δώρων Πάσχα - Χριστουγέννων (συμπεριλαμβανομένων των εισφορών ΙΚΑ εργοδότη)				
Επιπλέον κόστος Κυριακών – Αργιών (συμπεριλαμβανομένων των εισφορών ΙΚΑ εργοδότη) δωρης απασχόλησης				
Επιπλέον κόστος νυχτερινών (συμπεριλαμβανομένων των εισφορών ΙΚΑ εργοδότη) δωρης απασχόλησης				
Κόστος αντικαταστατών εργαζομένων σε κανονική άδεια				
Κόστος τεχνικού εξοπλισμού - Στολές				
Κόστος διοικητικής υποστήριξης (εγγυητικών επιστολών κλπ)				
Λοιπά έξοδα (κατασκηνώσεις ΕΛΠΚ)				
Εργολαβικό κέρδος				
Νόμιμες κρατήσεις				
Σύνολα καθαρών αξιών (άνευ ΦΠΑ)				

Εικόνα 6: Παράδειγμα πίνακα υπολογισμού εκτιμώμενης αξίας σύμβασης παροχής γευμάτων.

Ως αριθμός ατόμων προσδιορίζεται, το πλήθος των εργαζομένων (περιλαμβανομένων των ατόμων ρεπό) που αντιστοιχεί στις απαιτούμενες εργατοώρες και είναι κοστολογικά ισοδύναμο και εκφρασμένο σε άτομα πλήρους απασχόλησης

Παράδειγμα 2: Η Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ του Υπουργείου Χ σχεδιάζει τη διενέργεια διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης για την παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών τεχνικής και συμβουλευτικής υποστήριξής της ως προς την αποστολή και τις βασικές λειτουργίες και αρμοδιότητες της, καθώς και ως προς τη διερεύνηση της συμπληρωματικότητας δράσεων χρηματοδοτούμενων από λοιπά ταμεία της Ε.Ε που εμπίπτουν στον ίδιο τομέα πολιτικής και προωθούν τους στόχους της πολιτικής του Υπουργείου.

Η διάρκεια της σύμβασης ορίζεται σε είκοσι τέσσερις (24) μήνες.

Η απαιτούμενη ομάδα έργου για την πληρέστερη παροχή των προαναφερομένων υπηρεσιών κρίνεται ότι είναι η εξής:

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΟΥ

α/α	Ιδιότητα στην ΟΕ	Ειδικότητα-Τίτλος σπουδών	Εξειδικευμένη εμπειρία	Ανθρωπομήνες απασχόλησης	Μορφή απασχόλησης	Πλήθος στελεχών
1.	Υπεύθυνος έργου/ Συντονιστής	Τίτλος σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο αντικείμενο της Διοίκησης Επιχειρήσεων ή Οικονομικών ή Θετικών επιστημών	10ετής εμπειρία στη διοίκηση συγχρηματοδοτούμενων δράσεων/ έργων από τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ.	12	Μερική απασχόληση	1
2.	Μέλος	Μηχανικός τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	5ετής εμπειρία στο σχεδιασμό ή/και στη διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων δράσεων/ έργων από τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ.	9	Μερική απασχόληση	1
3.	Μέλος	Νομικός	5ετής εμπειρία στο νομικό και κανονιστικό πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων	6	Μερική απασχόληση	1
ΣΥΝΟΛΟ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΟΜΑΔΑΣ ΕΡΓΟΥ						3

Εικόνα 7: Ενδεικτικός πίνακας Ομάδας Έργου

Η πληρωμή του αναδόχου θα πραγματοποιείται τμηματικά, ανά τρίμηνο, μετά την παραλαβή των αντίστοιχων παραδοτέων και ο υπολογισμός της θα γίνεται με βάση τους αναλωθέντες ανθρωπομήνες για κάθε χρονικό διάστημα τριμήνου επί της τιμής ανά ανθρωπομήνα κάθε μέλους της Ομάδας Έργου. Σημειώνεται ότι ο ανθρωπομήνας λογίζεται σε 21 εργάσιμες ημέρες με 8 ώρες εργασίας καθημερινά.

Ο ανάδοχος υποχρεούται να υποβάλλει στην αναθέτουσα αρχή 8 τριμηνιαίες Εκθέσεις Υλοποίησης του Έργου για τις παρασχεθείσες υπηρεσίες κάθε τριμήνου της σύμβασης και Τελική Απολογιστική Έκθεση Πεπραγμένων κατά την ολοκλήρωση της. Οι τριμηνιαίες Εκθέσεις Υλοποίησης του Έργου, θα περιλαμβάνουν αναλυτική έκθεση απολογισμού των εργασιών της κάθε περιόδου αναφοράς, ανά ενότητα εργασιών και αναλυτικά τον ανθρωποχρόνο που έχει παρασχεθεί από τον ανάδοχο για τις υπηρεσίες του αντίστοιχου χρονικού διαστήματος. Οι τριμηνιαίες εκθέσεις θα υποβάλλονται εντός δέκα (10) ημερολογιακών ημερών από τη λήξη εκάστου τριμήνου αναφοράς υλοποίησης του έργου. Η Τελική Απολογιστική Έκθεση Πεπραγμένων θα αναφέρει αναλυτικά το σύνολο των εργασιών που εκτέλεσε ο ανάδοχος στο χρονικό διάστημα αναφοράς, καθώς και τα συμπεράσματα που

προέκυψαν καθ' όλη τη διάρκεια του έργου. Η τελική απολογιστική έκθεση θα υποβληθεί ταυτόχρονα με την τελευταία έκθεση υλοποίησης.

Στον παρακάτω πίνακα παρατίθεται η ανάλυση του κόστους:

Πλήθος	Ιδιότητα Στην ΟΕ	Ειδικότητα – Τίτλος Σπουδών	Διάρκεια της σύμβασης σε μήνες	Ανθρωπομήνες απασχόλησης	Κόστος Ανθρωπομήνα
1	Υπεύθυνος έργου/ Συντονιστής	Τίτλος σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο αντικείμενο της Διοίκησης Επιχειρήσεων ή Οικονομικών ή Θετικών Επιστημών	24	12	6.000,00
2	Μέλος	Μηχανικός τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	24	9	4.000,00
3	Μέλος	Νομικός	24	6	4.500,00

Εικόνα 8: Πίνακας ανάλυσης κόστους

Ο προϋπολογισμός της σύμβασης ανέρχεται σε 135.000,00 ευρώ πλέον Φ.Π.Α. 24% προσθέτοντας τα επιμέρους γινόμενα ($12 \times 6.000,00 + 9 \times 4.000,00 + 6 \times 4.500,00$).

6.4 Το πρόβλημα των υπερβολικά χαμηλών τιμών - Πότε η τιμή είναι πολύ καλή για να είναι αληθινή. Τιμή αγοράς και τιμή κύκλου ζωής.

6.4.1 Οι διατάξεις του ν.4412/2016 περί ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών

Η ορθή εκτίμηση της ρεαλιστικής αξίας μίας δημόσιας σύμβασης που γίνεται κατά τον σχεδιασμό αυτής επιτρέπει στην αναθέτουσα αρχή να μπορεί στη συνέχεια να διακρίνει με μεγαλύτερη ευκολία τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές ανάμεσα στις υποβληθείσες στον διαγωνισμό προσφορές. Στις συνθήκες της αγοράς υπάρχει συχνά έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των οικονομικών φορέων, οι οποίοι υποβάλλουν ανταγωνιστικές προσφορές σε χαμηλές τιμές προκειμένου να εξασφαλίσουν εργασία, να διατηρήσουν την απασχόληση του προσωπικού τους και να διατηρήσουν την παρουσία τους στην αγορά. Οι χαμηλές τιμές μπορούν, δυνητικά, να οδηγήσουν σε

σημαντικά οικονομικά οφέλη για τις αναθέτουσες αρχές. Μπορεί όμως οι προσφορές σε χαμηλές τιμές να είναι «πολύ καλές για να είναι αληθινές» και θα έχουν πολύ κακή σχέση ποιότητας / τιμής ή δεν θα παραδοθούν καθόλου. Στο πλαίσιο αυτό ανακύπτει η έννοια των "ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών"⁵⁷.

Οι Οδηγίες της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις περιέχουν διατάξεις για την αντιμετώπιση προσφορών για τις οποίες υπάρχουν υπόνοιες ότι είναι ασυνήθιστα χαμηλές. Οι κανόνες αυτοί επιτρέπουν στις αναθέτουσες αρχές να αποφεύγουν τις αρνητικές συνέπειες της αποδοχής μιας προσφοράς που φαίνεται εξαιρετικά συμφέρουσα αλλά δεν είναι βιώσιμη στην πράξη. Εκτός από την προστασία του δημόσιου συμφέροντος από τον κίνδυνο μη εκτέλεσης ή πλημμελούς εκτέλεσης μιας σύμβασης, οι διατάξεις αυτές αποσκοπούν επίσης στη στήριξη του πραγματικού ανταγωνισμού μεταξύ των οικονομικών φορέων και στη μείωση των αθέμιτων πλεονεκτημάτων. Για παράδειγμα, οι διατάξεις επιτρέπουν σε μια αναθέτουσα αρχή να απορρίψει μια προσφορά με χαμηλή τιμή όταν η τιμή αυτή είναι συνέπεια παράνομης στήριξης από δημόσιους πόρους (κρατική ενίσχυση) ή παραβίασης συγκεκριμένων εργατικών, κοινωνικών ή περιβαλλοντικών νόμων.

Οι διατάξεις αυτές όμως δεν ορίζουν ρητά την "ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά". Η έννοια αυτή αναγνωρίζεται γενικά ως αναφερόμενη στην περίπτωση κατά την οποία η τιμή που προσφέρει ένας οικονομικός φορέας εγείρει αμφιβολίες ως προς το κατά πόσον η προσφορά είναι οικονομικά βιώσιμη και μπορεί να εκτελεστεί ορθά.

Οι ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές αποτελούν αντικείμενο του άρθρου 69 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ και έχουν ενσωματωθεί στον ν.4412/2016 στα άρθρα 88 «Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές» και 89 «Δικαιολογητικά σχετικά με τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές» αυτού. Στις διατάξεις αυτές προβλέπεται ότι όταν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που πρόκειται να ανατεθούν, η αναθέτουσα αρχή απαιτεί από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτούς σχετικής πρόσκλησης. Αν ο οικονομικός φορέας δεν ανταποκριθεί στην πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής εντός της αποκλειστικής προθεσμίας και δεν υποβάλει εξηγήσεις, η προσφορά του απορρίπτεται ως μη κανονική και καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγυητική επιστολή συμμετοχής.

Οι εν λόγω εξηγήσεις μπορεί να αφορούν ιδίως:

α) στα οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου κατασκευής, της διαδικασίας παρασκευής ή των παρεχόμενων υπηρεσιών,

⁵⁷ SIGMA (2016) Public Procurement Brief 35 “Abnormally Low Tenders”, OECD Publishing, Paris

β) στις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει ο προσφέρων για την παροχή των προϊόντων ή την παροχή των υπηρεσιών ή την εκτέλεση του έργου,

γ) στην πρωτοτυπία του έργου, των αγαθών ή των υπηρεσιών που προτείνονται από τον προσφέροντα,

δ) στη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις διατάξεις της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας (παρ. 2 του άρθρου 18)

ε) στη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις του άρθρου 131,

στ) στο ενδεχόμενο χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 89 (δικαιολογητικά σχετικά με τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές).

Η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες, σε συνεννόηση με τον προσφέροντα. Εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αναφέρονται παραπάνω υπό α) – στ), εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής η απόρριψη ή μη της προσφοράς.

Εάν, ωστόσο, η αναθέτουσα αρχή, διαπιστώσει ότι η προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή, επειδή δεν συμμορφώνεται με τις ισχύουσες υποχρεώσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 18 (δηλαδή της οριζόντιας ρήτρας για τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις διατάξεις της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας), τότε απορρίπτει την προσφορά.

Σημειώνεται ότι για την απόδειξη της συμμόρφωσης προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18, ο προσφέρων προσκομίζει, εντός της τεθείσας προθεσμίας μία δήλωση όπου αναφέρεται η Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (ΣΣΕ), στην οποία υπάγονται οι εργαζόμενοι και δικαιολογητικά, από τα οποία προκύπτουν οι νόμιμες αποδοχές των εργαζομένων και οι αντίστοιχες ασφαλιστικές εισφορές τους⁵⁸.

6.4.2 Το όριο κάτω από το οποίο μπορεί μία τιμή να είναι ασυνήθιστα χαμηλή. Πότε μία ασυνήθιστα χαμηλή τιμή μπορεί να είναι δικαιολογημένη.

Όπως προαναφέρθηκε, η Οδηγία 2014/24/ΕΕ και ο ν.4412/2016 δεν δίνουν ρητά έναν ορισμό για τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές ούτε προβλέπουν ειδικές μεθόδους προσδιορισμού των προσφορών αυτών. Ορίζουν μόνο ότι η αναθέτουσα αρχή θα

⁵⁸ ν.4412/2016, άρθρο 89 «Δικαιολογητικά σχετικά με τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές».

πρέπει να απαιτεί εξηγήσεις από τους οικονομικούς φορείς που προτείνουν τιμές ή δαπάνες που «φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες».

Σύμφωνα με το άρθρο 88 του ν.4412/2016, «στις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, ως ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, σε κάθε περίπτωση, τεκμαίρονται προσφορές που υποβάλλονται σε διαγωνισμό και εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν. Η αναθέτουσα αρχή δύναται να κρίνει ότι συνιστούν ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές και προσφορές με μικρότερη ή καθόλου απόκλιση από το ως άνω όριο.» Ωστόσο, για τις δημόσιες συμβάσεις προμήθειας αγαθών και παροχής υπηρεσιών δεν προβλέπεται αντίστοιχη απόκλιση ως τεκμήριο ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς, αλλά προβλέπεται η έκδοση σχετικής Υπουργικής Απόφασης, η οποία όμως δεν έχει εκδοθεί μέχρι τη συγγραφή του παρόντος. Για το λόγο αυτό είναι αναγκαίο να έχει εντοπιστεί, ήδη από την φάση της προετοιμασίας, το κατώφλι τιμής κάτω από το οποίο θα έπρεπε να λαμβάνει χώρα διερεύνηση σχετικά με την προσφορά ασυνήθιστα χαμηλών τιμών.

Στην πράξη χρησιμοποιούνται συχνά οι ακόλουθες μέθοδοι για τον προσδιορισμό προσφορών που φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές⁵⁹:

- Γίνεται ανάλυση της προσφερόμενης τιμής σε σύγκριση με το αντικείμενο της σύμβασης. Για την εφαρμογή αυτής της μεθόδου είναι απαραίτητο να έχει ζητηθεί από τους οικονομικούς φορείς στο έντυπο της οικονομικής τους προσφοράς να έχουν συμπεριλάβει μία λεπτομερή ανάλυση της προσφερόμενης τιμής.
- Γίνεται σύγκριση της προσφερόμενης τιμής με την αξία της σύμβασης, όπως αυτή έχει εκτιμηθεί από την αναθέτουσα αρχή κατά τον σχεδιασμό της σύμβασης. Η αναθέτουσα αρχή υπολογίζει το ποσοστό απόκλισης της προσφερόμενης τιμής από την εκτιμώμενη αξία. Για την εφαρμογή αυτής της μεθόδου, είναι απαραίτητο η αναθέτουσα αρχή να έχει συμπεριλάβει στο υπόδειγμα της οικονομικής προσφοράς μία ανάλυση των επιμέρους ειδικότερων παραγόντων που καθορίζουν την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης.
- Γίνεται σύγκριση της προσφερόμενης τιμής με τις υπόλοιπες προσφερόμενες τιμές που έχουν υποβληθεί στον διαγωνισμό. Η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί είτε την απόκλιση από τη μέση τιμή, είτε επαληθεύει την έκταση της διαφοράς μεταξύ των προσφορών, είτε εφαρμόζει και τις δύο μεθόδους.

⁵⁹ “Abnormally Low Tenders”, βλ. προηγούμενη υποσημείωση 60

- Χρησιμοποιείται ένα συνδυασμός των προαναφερομένων μεθόδων.

Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), μπορούν να εφαρμοστούν αριθμητικές μέθοδοι για τον εντοπισμό ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών, αλλά δεν επιτρέπεται να οδηγήσουν στον «αυτόματο» αποκλεισμό τέτοιων προσφορών⁶⁰. Το ΔΕΕ έχει καταστήσει σαφές ότι η αναθέτουσα αρχή που έχει λάβει προσφορά για την οποία έχει υπόνοιες ότι είναι ασυνήθιστα χαμηλή πρέπει να ζητήσει εξηγήσεις από τον οικονομικό φορέα σχετικά με την προσφορά του. Ο οικονομικός φορέας πρέπει να έχει τη δυνατότητα να εξηγήσει τους λόγους για τους οποίους μπόρεσε να υποβάλει τέτοια προσφορά και δεν μπορεί να αποκλειστεί αυτομάτως χωρίς να έχει δώσει τη δυνατότητα να εξηγήσει την εν λόγω προσφορά⁶¹.

Σε κάθε περίπτωση, μια αριθμητική μέθοδος μπορεί να οδηγήσει σε παραπλανητικά συμπεράσματα και για το λόγο αυτό θα πρέπει να εφαρμόζεται με προσοχή, ειδικότερα για τους παρακάτω λόγους:

- όταν εφαρμόζεται σε συμβάσεις παροχής υπηρεσιών που περιλαμβάνουν πνευματικά δικαιώματα, όπου οι διαφορές μεταξύ των τιμών μπορεί να είναι σημαντικές.
- όταν έχει υποβληθεί πολύ μικρός αριθμός προσφορών. Είναι χρήσιμο να έχει προκαθοριστεί έναν ελάχιστο αριθμό προσφορών για τη χρήση αυτής της μεθόδου.
- όταν η μέση τιμή των προσφορών που χρησιμοποιείται ως αναφορά μπορεί να επηρεαστεί από "ακραίες τιμές". Ο όρος αυτός αναφέρεται σε πολύ υψηλές προσφορές από οικονομικούς φορείς που συμμετέχουν μεν στη διαδικασία ανάθεσης για να βρίσκονται και εκείνοι «μέσα στο κάδρο», αλλά δεν αναμένουν να τους ανατεθεί η σύμβαση. Για τον λόγο αυτό, η νομοθεσία ορισμένων κρατών μελών για την εφαρμοζόμενη αριθμητική μέθοδο ανίχνευσης εξαιρεί αυτές τις ακραίες τιμές από την εκτίμηση της μέσης τιμής.
- όταν κατά την υποβολή των προσφορών έχουν εφαρμοστεί συμπαιγνιακές πρακτικές. Μια σημαντικά χαμηλότερη τιμή μπορεί να είναι μια γνήσια και ορθή τιμή όταν στο πλαίσιο συμπαιγνιακών πρακτικών ορισμένοι οικονομικοί φορείς έχουν προτείνει διογκωμένες τιμές, ενώ η προσφορά με σημαντικά χαμηλότερη τιμή έχει γίνει από προσφέροντα που δεν συμμετέχει σε αυτή τη συμπαιγνία.
- όταν έχει γίνει υπερκοστολόγηση της αξίας της σύμβασης στο αρχικό στάδιο. Μια σημαντικά χαμηλότερη τιμή μπορεί να είναι μια γνήσια και ορθή τιμή, όταν η αναθέτουσα αρχή έχει υπερεκτιμήσει την αξία της σύμβασης σε μεγάλο βαθμό σε

⁶⁰ CJEU, Case C-285/99 Impresa Lombardini.

⁶¹ CJEU, Cases 76/81 Transporoute, C-103/88 Fratelli Costanzo, C-599/10 SAG ELV Slovensko and Others.

σχέση με έναν ρεαλιστικό προϋπολογισμό, κατά τον σχεδιασμό της δημόσιας σύμβασης στο αρχικό στάδιο.

6.4.3 Ασυνήθιστα χαμηλές τιμές: Πότε μία τιμή είναι πολύ καλή για να είναι αληθινή - Τιμές αγοράς σε σχέση με το κόστος κύκλου ζωής.

Υπάρχουν διάφοροι λόγοι για την εμφάνιση ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων⁶²:

- **Παρανόηση ή παρερμηνεία:** Η υποβολή ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς μπορεί να είναι αποτέλεσμα παρανόησης ή εσφαλμένης ερμηνείας των απαιτήσεων της αναθέτουσας αρχής από τον οικονομικό φορέα, ο οποίος ενδέχεται να μην κατανοεί το πλήρες αντικείμενο της σύμβασης και, κατά συνέπεια, υποβάλλει προσφορά που δεν περιλαμβάνει όλες τις υποχρεωτικές απαιτήσεις.
- **Υποεκτίμηση των κινδύνων:** Η υποβολή ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς μπορεί να είναι αποτέλεσμα υποεκτίμησης των κινδύνων που συνδέονται με την εκτέλεση της σύμβασης. Αυτό το φαινόμενο αναφέρεται στην οικονομική βιβλιογραφία ως «η κατάρα του νικητή». Ο οικονομικός φορέας υποβάλλει προσφορά που συμμορφώνεται με όλες τις απαιτήσεις της αναθέτουσας αρχής, αλλά κατά τον υπολογισμό της προσφερόμενης τιμής ήταν υπερβολικά σίγουρος για το κόστος εκτέλεσης της σύμβασης, με κίνδυνο τελικά να μην είναι σε θέση να εκτελέσει σωστά τη σύμβαση ή να εκτελέσει τη σύμβαση με καθυστερήσεις ή με προϊόν χαμηλότερης ποιότητας.
- **Μη συμμόρφωση με την κοινωνική, εργατική και περιβαλλοντική νομοθεσία:** Η υποβολή ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς μπορεί να είναι αποτέλεσμα μη συμμόρφωσης με δεσμευτικές νομικές απαιτήσεις σχετικά με το κοινωνικό, εργατικό ή περιβαλλοντικό δίκαιο. Για παράδειγμα, εάν ο οικονομικός φορέας δεν καταβάλλει μισθούς σύμφωνα με τις νομικές απαιτήσεις ή δεν διασφαλίζει συνθήκες εργασίας που συμμορφώνονται με τους εν λόγω κανονισμούς, τότε έχει αθέμιτο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.
- **Κρατική ενίσχυση:** Η υποβολή ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς μπορεί να είναι συνέπεια της κρατικής ενίσχυσης ενός οικονομικού φορέα. Για παράδειγμα, η εταιρεία Δ λαμβάνει οικονομική στήριξη από την κυβέρνηση που χορηγείται σε νεοσύστατες εταιρείες. Η εταιρεία Δ μπορεί να είναι σε θέση να προσφέρει τιμή πολύ χαμηλότερη από εκείνη των ανταγωνιστών της, οι οποίοι δεν έχουν πρόσβαση σε αυτή τη στήριξη. Οι επιδοτούμενες εταιρείες επιτρέπεται να συμμετέχουν σε διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων,

⁶² SIGMA (2016) Public Procurement Brief 35 “Abnormally Low Tenders”, OECD Publishing, Paris

αλλά οι προσφορές τους απορρίπτονται εάν είναι ασυνήθιστα χαμηλές λόγω παράνομων κρατικών ενισχύσεων.

- **Εσκεμμένη στρατηγική οικονομικού φορέα:** Η υποβολή ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς μπορεί να αντιπροσωπεύει σκόπιμη ενέργεια ή στρατηγική του οικονομικού φορέα. Για παράδειγμα, η εταιρεία Ε προσφέρει εξαιρετικά χαμηλή τιμή προκειμένου να εξασφαλίσει συνεχή απασχόληση στο προσωπικό. Η εταιρεία Ζ προσφέρει χαμηλή τιμή προκειμένου να απομακρύνει τους ανταγωνιστές από την αγορά. Η εταιρεία Θ προσφέρει χαμηλή τιμή με την παραδοχή ότι κατά τη φάση εκτέλεσης της σύμβασης θα είναι σε θέση να συμφωνήσει για μελλοντικές τροποποιήσεις της σύμβασης και να αυξήσει την αμοιβή μέσω διαπραγματεύσεων.

Στις περιπτώσεις δε που η εκτίμηση της αξίας της σύμβασης έχει γίνει με βάση το κόστος κύκλου ζωής του αντικειμένου της σύμβασης και όχι μόνο με την τιμή αγοράς, οι ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές μπορεί να οφείλονται στο ενδεχόμενο ο οικονομικός φορέας να μην έχει λάβει υπόψη του το κόστος κύκλου ζωής. Το κόστος κύκλου ζωής (KKZ - Life Cycle Cost, LLC) σημαίνει τον συνυπολογισμό όλων των δαπανών που θα προκύψουν κατά τη διάρκεια ζωής του προϊόντος ή της υπηρεσίας και μπορεί να περιλαμβάνει⁶³ :

- α) την τιμή αγοράς και όλα τα σχετικά έξοδα (παράδοση, εγκατάσταση, ασφάλιση κ.λπ.)
- β) λειτουργικά κόστη, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης ενέργειας, καυσίμων και νερού, ανταλλακτικών και συντήρησης,
- γ) το κόστος στο τέλος του κύκλου ζωής του έργου, προϊόντος ή υπηρεσίας (διάθεση, δημιουργία αποβλήτων),
- δ) το κόστος εξωτερικών παραγόντων (όπως εκπομπές αερίων θερμοκηπίου).

Για παράδειγμα, όταν σε μία δημόσια σύμβαση για την προμήθεια πολυμηχανημάτων εκτύπωσης, φωτοαντιγραφής και σάρωσης η συγκριτική τιμή προσφοράς περιλαμβάνει το κόστος αγοράς του μηχανήματος και το κόστος των αναλωσίμων (τόνερ, μελανοδοχεία, τύμπανα) για έναν ορισμένο αριθμό εκτυπώσεων (πχ 1.000.000 σελίδες), τότε όσες προσφορές περιλαμβάνουν μόνο την τιμή αγοράς του μηχανήματος θα είναι σαφώς χαμηλότερες από εκείνες που συνυπολογίζουν και τα δύο προαναφερόμενα κόστη.

⁶³ Άρθρο 87 ν. 4412/2016 (άρθρο 68 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ).

6.5 Στοιχεία τεκμηρίωσης της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης – Σημασία της τεκμηρίωσης (χρηστή διαχείριση των δημόσιων πόρων - πορίσματα ΕΛΣ)

6.5.1 Βασικά στοιχεία για την τεκμηρίωση της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης και οι αρχές που αυτή υπηρετεί.

Οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να καταγράφουν την πρόοδο της διεξαγωγής της διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης, είτε πραγματοποιείται με ηλεκτρονικά μέσα είτε όχι. Για την εκπλήρωση αυτής της υποχρέωσης η αναθέτουσα αρχή τηρεί «φάκελο δημόσιας σύμβασης», σημαντικό στοιχείο του οποίου είναι ο προϋπολογισμός της σύμβασης και η τεκμηρίωσή του, καθώς και όλα τα έγγραφα που είναι αναγκαία, ώστε η αναθέτουσα αρχή να είναι σε θέση να αιτιολογεί τις αποφάσεις που λαμβάνονται σε όλα τα στάδια της διαδικασίας σύναψης δημόσιων συμβάσεων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν στην επικοινωνία με οικονομικούς φορείς και την προετοιμασία των εγγράφων της σύμβασης.⁶⁴

Όπως αναφέρεται συχνά και στις ετήσιες Εκθέσεις Ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, κατά το προδιαγωνιστικό στάδιο σύνταξης των εγγράφων της σύμβασης, οι αναθέτουσες αρχές υποχρεούνται να τεκμηριώνουν αφ' ενός τη σκοπιμότητα της προμήθειας που διενεργούν, με το να αναφέρουν στον οικείο «φάκελο δημόσιας σύμβασης» τα συγκεκριμένα στοιχεία που έλαβαν υπόψη για τον προσδιορισμό, κατ' είδος και ποσότητα, των αναγκών τους, αφ' ετέρου τον προϋπολογισμό της προμήθειας, με το να αναφέρουν τα στοιχεία που έλαβαν υπόψη για την κοστολόγηση των προμηθευόμενων ειδών και τον καθορισμό της προϋπολογιζόμενης δαπάνης⁶⁵.

Η διαφάνεια και η ιχνηλασιμότητα στη λήψη αποφάσεων για τις διαδικασίες ανάθεσης σύμβασης είναι βασικές παράμετροι για τη διασφάλιση ορθών διαδικασιών, μεταξύ άλλων και για την αποτελεσματική καταπολέμηση της διαφθοράς και της απάτης. Οι αναθέτουσες αρχές θα πρέπει συνεπώς να κρατούν αντίγραφα των συμβάσεων μεγάλης αξίας που συνάπτονται, ώστε τα ενδιαφερόμενα μέρη να μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αυτά τα έγγραφα σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες για την πρόσβαση σε έγγραφα. Επιπλέον, τα στοιχεία και οι αποφάσεις ουσιώδους σημασίας για κάθε διαδικασία προμήθειας θα πρέπει να τεκμηριώνονται σε σχετική έκθεση.⁶⁶

Τον πλήρη προσδιορισμό του οικονομικού αντικείμενου μία δημόσιας σύμβασης επιβάλλουν οι αρχές της διαφάνειας και του ανταγωνισμού, στο μέτρο που οι

⁶⁴ Ν. 4412/2016, άρθρο 45 Συγκρότηση και τήρηση φακέλου δημόσιας σύμβασης - Εξουσιοδοτική διάταξη (άρθρα 83 παρ.6 και 84 παρ.2 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

⁶⁵ Ελεγκτικό Συνέδριο, Έκθεση Ελέγχου 07/2023 «Προσυμβατικός έλεγχος δημοσίων συμβάσεων προμηθειών: Ουσιώδεις πλημμέλειες χρονικής περιόδου από 1.1.2022 έως 30.6.2023», <https://www.elsyn.gr/el/node/1654>

⁶⁶ 126η αιτιολογική σκέψη της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, για τις δημόσιες συμβάσεις

προσφορές που υποβάλλονται εκ μέρους των διαγωνιζομένων πρέπει να είναι ρεαλιστικές, δηλαδή να ανταποκρίνονται πλήρως στο αντικείμενο αυτό. Παράλληλα, με τον προσδιορισμό αυτόν, εξυπηρετείται και η αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, καθώς αποτελεί αντικείμενο ελέγχου ο εύλογος χαρακτήρας της δημοσιονομικής επιβάρυνσης και η ορθή διαχείριση του δημοσίου χρήματος⁶⁷.

6.5.2 Ανάλυση θεωρητικών και πρακτικών παραδειγμάτων.

Η ελλιπής τεκμηρίωση του προϋπολογισμού ορισμένων δημοσίων συμβάσεων, σε βαθμό που δεν επιτρέπει να επιβεβαιωθεί ο εύλογος χαρακτήρας της εκάστοτε δημοσιονομικής επιβάρυνσης και η διάθεση των δημοσίων πόρων υπό όρους διαφάνειας, αποτελεί μία από τις ουσιώδεις πλημμέλειες που αναδεικνύονται από το Ελεγκτικό Συνέδριο κατά τον προσυμβατικό έλεγχο των, υπαγομένων στην αρμοδιότητά του, διαδικασιών ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών⁶⁸. Στη συνέχεια παρατίθενται ορισμένα παραδείγματα:

Α) Σύμβαση προμήθειας καυσίμων: Κατά τον έλεγχο σχεδίου σύμβασης προμήθειας αμόλυβδης βενζίνης για τις ανάγκες νοσοκομειακής μονάδας⁶⁹, διαπιστώθηκε ότι αυτή δεν διέθετε υπηρεσιακά οχήματα, ούτε άλλου είδους μηχανολογικό εξοπλισμό, που να δικαιολογούσαν την εν λόγω προμήθεια. Ο έλεγχος απέβη αρνητικός, ελλείψει τεκμηρίωσης, κατ' αρχάς, της αναγκαιότητας και, περαιτέρω, της ποσότητας προμήθειας του επίμαχου είδους.

Β) Σύμβαση προμήθειας καμερών: Ελλιπής τεκμηρίωση διαγνώσθηκε και κατά τον έλεγχο μικτής σύμβασης προμήθειας καμερών, με διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης⁷⁰. Κατά την κρίση του ελέγχου, παρότι, στην προκειμένη περίπτωση, η μη έκθεση της σύμβασης στον ανταγωνισμό καθιστούσε εντονότερη την ανάγκη διασφάλισης του εύλογου χαρακτήρα της δημοσιονομικής επιβάρυνσης, εντούτοις δεν προσδιορίζονταν, έστω κατά προσέγγιση, οι ποσότητες των προς προμήθεια προϊόντων και υπηρεσιών, ούτε προέκυπτε ο τρόπος προσδιορισμού των προϋπολογισθεισών δαπανών επιμέρους κατηγοριών ειδών και υπηρεσιών της προς ανάθεση σύμβασης και δη αν αυτές είχαν υπολογιστεί με βάση σχετικά συγκριτικά στοιχεία τιμών.

Γ) Προμήθεια ιατροτεχνολογικού υλικού: Κατά τον έλεγχο προμήθειας υλικού διάσωσης για την αντιμετώπιση των επιπλοκών κατά την εμφύτευση βαλβίδων καρδιάς, δεν προέκυπταν τα στοιχεία που ελήφθησαν υπόψη για την εκτίμηση της

⁶⁷ Ελεγκτικό Συνέδριο, Ολ. 1094/2023 σκ. 9 και 28.

⁶⁸ Ελεγκτικό Συνέδριο, Εκθέσεις Ελέγχου 07/2023, 08/2022 <https://www.elsyn.gr/el/node/1654>,

⁶⁹ ΣΤ' Κλ. 64/2022

⁷⁰ ΣΤ' Κλ. 30/2023, Έβδομο Τμ., 531/2023, Ολ. 1094/2023.

τιμής του συγκεκριμένου είδους. Ο έλεγχος απέβη αρνητικός, με την αιτιολογία ότι η έλλειψη αυτή από τον φάκελο της σύμβασης καθιστούσε τελικώς ανέφικτο τον έλεγχο της διάθεσης του συμβατικού ποσού, σύμφωνα με τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και της διαφάνειας⁷¹.

Δ) Προμήθεια αναισθητικών φαρμάκων: Συμφωνία – πλαίσιο με αντικείμενο την προμήθεια αναισθητικών φαρμάκων κρίθηκε, ως προς την τεκμηρίωση του προϋπολογισμού της, ελλιπής, με την αιτιολογία ότι, παρότι διενεργήθηκε διαδικασία καταγραφής των προς κάλυψη αναγκών και υποβλήθηκαν συγκεκριμένα αιτήματα από τους φορείς για τους οποίους προοριζόταν η προμήθεια, δεν προέκυψε σύμπτωση των σχετικώς αιτηθέντων υλικών, κατά τα είδη, τις ποσότητες και τις τιμές αυτών, με αυτά που, τελικώς, εντάχθηκαν στην οικεία διακήρυξη. Η απόκλιση αυτή, η οποία δεν δικαιολογήθηκε από κανένα έγγραφο, κρίθηκε ουσιωδώς πλημμελής, καθώς δεν επέτρεψε, κατά το Κλιμάκιο, τον έλεγχο της διάθεσης του δημοσίου χρήματος εντός του πλαισίου των αρχών της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, της οικονομικότητας και της διαφάνειας⁷².

6.6. Το εγκεκριμένο αίτημα (Ασύγχρονη εκπαίδευση)

Στην ΚΥΑ «Ρύθμιση ειδικότερων θεμάτων λειτουργίας και διαχείρισης του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ)» ΦΕΚ Β' 3075/2021, αναφορικά με το εγκεκριμένο αίτημα περιγράφονται τα καταχωρηστέα έγγραφα (άρθρο 5) και τα ελάχιστα καταχωριστέα στοιχεία (άρθρο 6 παρ. 1αβ). Συγκεκριμένα, προβλέπονται τα εξής:

Σύμφωνα με την προαναφερόμενη ΚΥΑ τα καταχωριστέα έγγραφα είναι:

- οι αποφάσεις ανάληψης υποχρέωσης ή
- οι πολυετείς εγκρίσεις του άρθρου 67 του ν. 4270/2014 στην περίπτωση που η προκαλούμενη δαπάνη πρόκειται να βαρύνει αποκλειστικά και μόνον το επόμενο ή τα επόμενα οικονομικά έτη, ή
- οι συλλογικές αποφάσεις Έργων ή Μελετών του άρθρου 80 του ν. 4270/2014, εφόσον η δαπάνη υπάγεται στη διαδικασία του π.δ.80/2016 (Α' 145), ή
- οι αποφάσεις δέσμευσης πίστωσης αρμοδίου οργάνου εφόσον η δαπάνη δεσμεύεται με άλλη ανάλογη διαδικασία.

Επιπλέον προβλέπεται ότι τα ελάχιστα καταχωριστέα στοιχεία είναι:

- ο προϋπολογισμός

⁷¹ ΣΤ' Κλ. 423/2023

⁷² ΣΤ' Κλ. 491/2023

- ο κωδικός κατά το Κοινό Λεξιλόγιο Δημοσίων Συμβάσεων (Common Procurement Vocabulary - CPV),
- το είδος της σύμβασης, δηλαδή προμήθεια, υπηρεσία, έργο, μελέτη ή τεχνική ή λοιπή συναφή επιστημονική υπηρεσία,
- ο Αριθμός Ανάλυσης Υποχρέωσης, ο αριθμός καταχώρισής της στα λογιστικά βιβλία του οικείου φορέα ή/και της πολυετούς έγκρισης του άρθρου 67 του ν. 4270/2014 ή της Συλλογικής Απόφασης Έργου ή Μελέτης του άρθρου 80 του ν. 4270/2014 ή ο αριθμός της απόφασης δέσμευσης πίστωσης αρμοδίου οργάνου εφόσον η δαπάνη δεσμεύεται με άλλη ανάλογη διαδικασία,
- ο αριθμός φορολογικού μητρώου της αναθέτουσας αρχής ή του αναθέτοντος φορέα,
- ο κωδικός της αναθέτουσας αρχής ή του αναθέτοντος φορέα που αφορά στην ηλεκτρονική τιμολόγηση, όπως αυτός προσδιορίζεται στον επίσημο ιστότοπο της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης (Γ.Γ.Π.Σ.Δ.Δ.) του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης

Στα Κεφάλαιο 3 και 13 του παρόντος αναφέρονται περισσότερες λεπτομέρειες για το εγκεκριμένο αίτημα.

6.7. Μελέτη περίπτωσης

Ο Δήμος Χ σχεδιάζει την προμήθεια γραφικής ύλης για το επόμενο έτος και για το σκοπό αυτό κατέγραψε τις ανάγκες, προσδιορίζοντας τα είδη γραφικής ύλης (μολύβια, στυλό, διορθωτικά, συνδετήρες κλπ) και τις απαιτούμενες ποσότητες ανά είδος και τα ομαδοποίησε σε τρεις ομάδες. Επίσης εκτίμησε την αξία της σύμβασης με βάση τις διαθέσιμες πιστώσεις, που ισόποσα κατένειμε στις τρεις ομάδες ειδών γραφικής ύλης.

Ερώτηση: Η προσέγγιση αυτή είναι ενδεδειγμένη;

Απάντηση: Η προσέγγιση αυτή δεν είναι ενδεδειγμένη για την εκτίμηση της αξίας της σύμβασης. Μετά τη διαδικασία καταγραφής των προς κάλυψη αναγκών, η αναθέτουσα αρχή έπρεπε να προβεί σε έρευνα αγοράς για να διαπιστώσει τις τρέχουσες τιμές ανά είδος και να εκτιμήσει τις τιμές μονάδος. Δεν προσδιορίστηκαν τιμές μονάδες των επιμέρους ειδών που περιλαμβάνονταν σε κάθε ομάδα, παρότι αυτά διαφοροποιούνταν μεταξύ τους ποσοτικώς και ποιοτικώς. Η αοριστία αυτή ως προς το οικονομικό αντικείμενο της διαδικασίας ευνοεί την ευχέρεια των προσφερόντων οικονομικών φορέων να διαμορφώσουν, κατ' ουσίαν, οι ίδιοι τις τιμές μονάδας των προς ανάθεση ειδών της κάθε ομάδας, και παραβιάζει τις αρχές της

διαφάνειας και της ίσης αντιμετώπιση των οικονομικών φορέων, τόσο κατά τη διαδικασία ανάθεσης, όσο και κατά την εκτέλεση της σύμβασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ – ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

7.1 Εισαγωγή

7.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου

Ο σκοπός του παρόντος Κεφαλαίου είναι η απόκτηση και η βελτίωση των γνώσεων των επιμορφωμένων ως προς τις γενικές αρχές που θα πρέπει να εφαρμόζουν σε όλα τα στάδια της προετοιμασίας, σύναψης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων, ως προς τα βασικά βήματα σχεδιασμού που πρέπει να ακολουθούν μέχρι την εκκίνηση της διαδικασίας ανάθεσης, καθώς και ως προς τα χαρακτηριστικά όλων των διαθέσιμων διαδικασιών ανάθεσης και τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματά τους, ώστε να επιλέγουν την πλέον κατάλληλη και πρόσφορη, σε κάθε περίπτωση.

7.1.2 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του παρόντος Κεφαλαίου, οι επιμορφωμένοι θα είναι σε θέση να:

- αναγνωρίζουν τις γενικές αρχές που διέπουν την ανάθεση και εκτέλεση μίας δημόσιας σύμβασης,
- να σχεδιάζουν μία διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης και να γνωρίζουν τα βασικά βήματα που πρέπει να ακολουθήσουν μέχρι και το χρονικό σημείο της έναρξης της διαδικασίας ανάθεσης,
- γνωρίζουν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των διαδικασιών ανάθεσης και να επιλέγουν την πλέον κατάλληλη, αναλόγως των αναγκών της αναθέτουσας αρχής, των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του αντικειμένου της σύμβασης, καθώς και των συνθηκών που επικρατούν στην αγορά.

7.1.3 Σύντομη περιγραφή του κεφαλαίου

Στο παρόν Κεφάλαιο παρουσιάζονται συνοπτικά οι γενικές αρχές που πρέπει να διέπουν την προετοιμασία, την ανάθεση και εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων, καθώς και τα πρακτικά βήματα που πρέπει να ακολουθήσει η αναθέτουσα αρχή στο στάδιο του σχεδιασμού, με την παράθεση συγκεκριμένων παραδειγμάτων (καλών και κακών πρακτικών). Ακολουθεί περιγραφή των βασικών χαρακτηριστικών όλων των διαδικασιών ανάθεσης για συμβάσεις άνω και κάτω των ορίων, παρουσιάζονται

τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα κάθε διαδικασίας και οι βασικές κατευθύνσεις για την επιλογή της κατάλληλης διαδικασίας.

7.2 Σχεδιασμός διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης - Αρχές που διέπουν την ανάθεση μιας σύμβασης

7.2.1 Γενικές αρχές ανάθεσης των συμβάσεων

Η εφαρμογή ομοιόμορφων κανόνων στις διαδικασίες ανάθεσης των δημόσιων συμβάσεων αποσκοπεί, κυρίως, στην ανάπτυξη πραγματικού ανταγωνισμού.

Το Δικαστήριο της ΕΕ ανέπτυξε κάποιες θεμελιώδεις αρχές αποβλέποντας στο άνοιγμα του ανταγωνισμού στην ενιαία αγορά. Με το άρθρο 18 του ν. 4412/2016, που ενσωμάτωσε τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και των ελληνικών Δικαστηρίων, ο νομοθέτης, ο οποίος φαίνεται να δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στην προστασία του υγιούς και ανόθευτου ανταγωνισμού, ρυθμίζει την υποχρέωση των αναθετουσών αρχών να τηρούν τις γενικές αρχές του δικαίου των δημοσίων συμβάσεων. Οι αρχές αυτές ισχύουν, ανεξαρτήτως είδους ή αξίας της υπό ανάθεση σύμβασης, προκειμένου να διασφαλιστεί η βέλτιστη εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος.

Ειδικότερα, κατά τη σύναψη των δημοσίων συμβάσεων, οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν:

- να αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις,
- να ενεργούν με διαφάνεια και
- να τηρούν την αρχή της αναλογικότητας.

Πέραν των ανωτέρω γενικών αρχών, τις οποίες έχει συμπεριλάβει ρητά ο ενωσιακός νομοθέτης στη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 18 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ⁷³, ο Έλληνας νομοθέτης πρόσθεσε και τη ρητή αναφορά στις ακόλουθες αρχές:

- της αμοιβαίας αναγνώρισης,
- της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος,
- της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών,
- της ελευθερίας του ανταγωνισμού και
- της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης.

⁷³ Βλ. αντίστοιχη παρ. 1 του άρθρου 18 του ν. 4412/2016

Επισημαίνεται ότι ο σχεδιασμός μίας διαδικασίας ανάθεσης δεν επιτρέπεται να αποσκοπεί στην καταστράτηγηση των διατάξεων του νόμου ή στον τεχνητό περιορισμό του ανταγωνισμού.

Πρέπει δε να λαμβάνονται όλα τα αναγκαία μέτρα, ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων και η χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των πόρων που διατίθενται.

Περαιτέρω, λόγω της ένταξης περιβαλλοντικών, κοινωνικών και εργασιακών παραμέτρων στις διαδικασίες σύναψης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων, ο εθνικός νομοθέτης έχει ενσωματώσει την οριζόντια ρήτρα που έχει συμπεριλάβει ο ενωσιακός νομοθέτης στις Οδηγίες, δηλαδή την υποχρέωση των οικονομικών φορέων να συμμορφώνονται προς τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τις διατάξεις της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας και πηγάζουν από νόμους, κανονισμούς, διατάγματα και αποφάσεις, σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο, καθώς και από συλλογικές συμβάσεις, υπό την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω κανόνες (και η εφαρμογή τους) είναι σύμφωνοι με το δίκαιο της Ένωσης.⁷⁴

7.2.2. Βήματα σχεδιασμού- Καλές και κακές πρακτικές- Παραδείγματα

7.2.2.1 Βήματα σχεδιασμού

Σκοπός του σχεδιασμού μίας διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης είναι η προετοιμασία μιας αξιόπιστης διαδικασίας για την παράδοση των απαιτούμενων αγαθών ή υπηρεσιών. Πρόκειται για το κρίσιμότερο στάδιο της διαδικασίας, καθώς οι αποφάσεις που λαμβάνονται σ' αυτό διαμορφώνουν την επιτυχία της συνολικής διαδικασίας ανάθεσης και διασφαλίζουν την άρτια εκτέλεση της σύμβασης.

Τα βασικά βήματα που κρίνεται σκόπιμο να ακολουθεί η αναθέτουσα αρχή, κατά τον σχεδιασμό της διαδικασίας ανάθεσης μίας δημόσιας σύμβασης, είναι τα ακόλουθα:

Βήμα 1^ο : Εντοπισμός και αξιολόγηση των αναγκών

Το πρώτο βήμα που πρέπει να κάνει μια αναθέτουσα αρχή κατά το στάδιο του σχεδιασμού είναι να εξετάσει ποια είναι η ανάγκη, την οποία προτίθεται να ικανοποιήσει. Η ανάγκη μπορεί να αφορά σε ικανοποίηση μίας εσωτερικής λειτουργίας της αναθέτουσας αρχής (π.χ. ανάγκη για εκτυπώσεις, για καθαριότητα των γραφείων, για γραφική ύλη κ.λπ.) ή στην ικανοποίηση μίας ανάγκης γενικότερου δημοσίου συμφέροντος (π.χ. ανάγκη για υπηρεσίες μεταφοράς των

⁷⁴ Βλ. άρθρο 18 παρ. 2 του ν. 4412/2016

μαθητών στα δημόσια σχολεία, ανάγκη για υγειονομικό υλικό ή φάρμακα σε νοσοκομεία κ.λπ.)

Βήμα 2^ο : Διερεύνηση του τρόπου κάλυψης της ανάγκης

Αφού εντοπίσουν τις ανάγκες τους, οι αναθέτουσες αρχές θα πρέπει να διερευνήσουν τον τρόπο κάλυψης της συγκεκριμένης ανάγκης και ιδίως τις εναλλακτικές επιλογές που μπορεί να είναι διαθέσιμες. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να εξετάσουν τη δυνατότητα να καλύψουν τη σχετική ανάγκη με ίδιους πόρους, πριν αποφασίσουν την ανάθεση δημόσιας σύμβασης σε εξωτερικό ανάδοχο. Ως εκ τούτου, κάθε αναθέτουσα αρχή θα πρέπει να μπορεί να αιτιολογεί μια διαδικασία ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων επικαλούμενη την ικανοποίηση συγκεκριμένης ανάγκης είτε εσωτερικής, λόγω μη ύπαρξης ίδιων πόρων ή τους λόγους για τους οποίους η εν λόγω διαδικασία θεωρείται απαραίτητη για την κάλυψη αναγκών δημοσίου συμφέροντος.

Εφόσον δεν υπάρχουν διαθέσιμοι εσωτερικοί πόροι, πρέπει, περαιτέρω οι αναθέτουσες αρχές να διερευνήσουν τον ειδικότερο τρόπο κάλυψης της ανάγκης μέσω διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης, εάν δηλαδή, θα προσφύγει η αναθέτουσα αρχή σε αγορά ή ενδεχομένως είναι προτιμότερη επιλογή η μίσθωση ή χρηματοδοτική μίσθωση (leasing) των σχετικών αγαθών ή υπηρεσιών.

Τέλος, η αναθέτουσα αρχή θα πρέπει να διερευνήσει το ενδεχόμενο να προσφύγει σε Εθνική Κεντρική Αρχή Αγορών (π.χ. στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου ή στην Ε.Κ.Α.Π.Υ.), για να καλύψει την ανάγκη της, μέσω συγκεντρωτικών αγορών, που διενεργούν οι κεντρικές αυτές αρχές, αντί να προκηρύξει μία αυτοτελή διαδικασία ανάθεσης.

Βήμα 3^ο: ανάλυση της αγοράς

Για τον προσδιορισμό του αντικείμενου της σύμβασης και την εκτίμηση της εκτιμώμενης αξίας της, και, πριν από την κατάρτιση κριτηρίων επιλογής και ανάθεσης, είναι χρήσιμο οι αναθέτουσες αρχές να γνωρίζουν και να έχουν κατανοήσει τον συγκεκριμένο κλάδο της αγοράς. Στο πλαίσιο αυτό, σημαντικό στάδιο της φάσης προετοιμασίας είναι η διενέργεια ανάλυσης της αγοράς σε σχέση με τις προσδιορισθείσες ανάγκες. Η ανάλυση της αγοράς παρέχει στην αναθέτουσα αρχή τη δυνατότητα: να αποκτά εκ των προτέρων γνώση και κατανόηση των πιθανών διαθέσιμων λύσεων για την ικανοποίηση των αναγκών, να προσδιορίζει, περαιτέρω, το αντικείμενο και την αξία της σύμβασης, να εφαρμόζει την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και να επιτυγχάνει τη βέλτιστη σχέση ποιότητας/τιμής. Επιπλέον, παρέχει τη δυνατότητα στις αναθέτουσες αρχές να συνεκτιμούν και άλλες πτυχές, κατά τον προσδιορισμό της ανάγκης που θα καλυφθεί από τη σύμβαση, όπως οι δυνητικές περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις ή τυχόν στοιχεία καινοτομίας.

Βήμα 4ο: προσδιορισμός του αντικείμενου της σύμβασης

Είναι απαραίτητο οι αναθέτουσες αρχές να προσδιορίζουν σαφώς το αντικείμενο της σύμβασης, ώστε να επιλέγουν την κατάλληλη διαδικασία ανάθεσης και το κατάλληλο είδος σύμβασης. Οι κωδικοί αναφοράς που παρέχονται στο κοινό λεξιλόγιο για τις δημόσιες συμβάσεις⁷⁵ παρέχουν αναλυτική περιγραφή των διαφόρων αγαθών- υπηρεσιών και μπορούν να συμβάλουν στον προσδιορισμό αυτόν.⁷⁶ Η αναθέτουσα αρχή πρέπει, ειδικότερα, να προσδιορίζει εάν το αντικείμενο της σύμβασης συνιστά έργο, αγαθό ή υπηρεσία. Με αυτόν τον τρόπο θα προσδιοριστούν, ιδίως, τα κατώτατα όρια που θα πρέπει ληφθούν υπόψη κατά την εφαρμογή της ενωσιακής νομοθεσίας. Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, είναι δυνατόν να προκύψει η ανάγκη για την ανάθεση μεικτής σύμβασης (π.χ. προμηθειών και υπηρεσιών ή υπηρεσιών κλασικών και υπηρεσιών που εμπίπτουν στο απλοποιημένο καθεστώς ανάθεσης των άρθρων 107-110 του ν. 4412/2016)⁷⁷.

➤ Βήμα 5ο: επιλογή της κατάλληλης διαδικασίας

Η απόφαση σχετικά με τη διαδικασία ανάθεσης που θα χρησιμοποιηθεί είναι κρίσιμης σημασίας και επηρεάζει συνολικά την ανάθεση και την εκτέλεση της σύμβασης. Για την επιλογή της κατάλληλης διαδικασίας, οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να σταθμίζουν σειρά παραγόντων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται:

- οι συγκεκριμένες απαιτήσεις και ο σκοπός της κάθε διαδικασίας,
- τα οφέλη από το πλήρες άνοιγμα του ανταγωνισμού,
- τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα από τον περιορισμό του ανταγωνισμού,
- ο διοικητικός φόρτος που επιφέρει κάθε διαδικασία,

⁷⁵ Οι κωδικοί CPV (Common Procurement Vocabulary) αποτελούν κωδικούς κοινής ονοματολογίας σε επίπεδο ΕΕ για τον χαρακτηρισμό αγαθών, υπηρεσιών, εργασιών. Οι κωδικοί CPV βασίζονται σε μια δένδροειδή διάρθρωση που περιλαμβάνουν έως εννέα ψηφία (8ψήφιος κωδικός αριθμός συν ψηφίο ελέγχου), στα οποία αντιστοιχεί ένας τίτλος ο οποίος περιγράφει τις προμήθειες, τα έργα ή τις υπηρεσίες που αποτελούν το αντικείμενο της σύμβασης. Βλ. τον Κανονισμό (ΕΚ) 213/2008 στον ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης <https://eur-lex.europa.eu/και ειδικότερα στη διαδρομή https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32008R0213>

⁷⁶ Βλ. **σχετική εφαρμογή** στη Διαδικτυακή Πύλη Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων «Προμηθεύς» για την εμπεριστατωμένη δυνατότητα αναζήτησης, επιλογής και μετατροπής κωδικών/περιγραφών CPV σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ.

⁷⁷ Για τις συμβάσεις που εμπίπτουν στα άρθρα 107-110 του ν. 4412/2016 ισχύει απλοποιημένο καθεστώς ανάθεσης, με την έννοια ότι δεν εφαρμόζονται πλήρως οι διατάξεις του νόμου, αλλά μόνον οι κανόνες που προβλέπονται στα συγκεκριμένα άρθρα. Στο άρθρο 109Α ο εθνικός νομοθέτης έχει εισάγει διάφορους ευέλικτους διαδικαστικούς κανόνες. Για παράδειγμα το χρηματικό όριο της απευθείας ανάθεσης για τις υπηρεσίες αυτές είναι υψηλότερο (60.000,00 ευρώ) από το γενικό όριο της απευθείας ανάθεσης για τις κλασικές υπηρεσίες (30.000,00 ευρώ). Αναλυτικά οι υπηρεσίες που υπάγονται στα άρθρα 107 – 110 του ν.4412/2016 περιλαμβάνονται στο **Παράρτημα XIV του Προσαρτήματος Α΄** του ν. 4412/2016.

- ο πιθανός κίνδυνος προσφυγών και
- το κίνητρο για εξατομικευμένες ή καινοτόμες λύσεις για εξειδικευμένες ανάγκες.

(Βλ. αναλυτικά στην επόμενη Ενότητα)

➤ **Βήμα 6ο: κατάρτιση των εγγράφων της σύμβασης**

Η κατάρτιση των εγγράφων της σύμβασης αποτελεί το τελευταίο βήμα κατά τον σχεδιασμό της διαδικασίας ανάθεσης. Εφόσον η αναθέτουσα αρχή ολοκληρώσει όλα τα προηγούμενα βήματα είναι έτοιμη, πλέον, να καταρτίσει τα έγγραφα της σύμβασης (προκήρυξη σύμβασης, αναλυτική Διακήρυξη, Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης, τεύχος τεχνικών προδιαγραφών, σχέδιο συμφωνητικού και λοιπά συνοδευτικά έγγραφα σύμβασης, κατά την κρίση της), προκειμένου να προκηρύξει την οικεία σύμβαση και να προβεί στις απαιτούμενες δημοσιεύσεις, ανάλογα με το αν πρόκειται για σύμβαση άνω ή κάτω των ορίων.

7.2.2.2 Παραδείγματα

Κακές Πρακτικές/ Παραδείγματα ελλιπούς σχεδιασμού και τεκμηρίωσης⁷⁸

Παράδειγμα 1^ο

Προμήθεια από Δήμο το έτος 2017 μεταχειρισμένων απορριμματοφόρων με πρώτο έτος κυκλοφορίας το έτος 1999 συνολικής αξίας 72.168,00, χωρίς ειδικότερη τεκμηρίωση της επιλογής μεταχειρισμένων οχημάτων, πέραν της αναφοράς στις διαθέσιμες πιστώσεις. Η δαπάνη καλύφθηκε από επιχορήγηση του Υπουργείου Εσωτερικών προς τον δήμο για την αντιμετώπιση των πάσης φύσεως αναγκών πρώτης υποδοχής πολιτών τρίτων χωρών.

Το χρηματικό ένταλμα πληρωμής κρίθηκε μη θεωρητέο με την 266/2017 Πράξη του αρμόδιου Κλιμακίου προληπτικού ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου με την αιτιολογία ότι είχε χωρήσει κατάτμηση της δαπάνης προκειμένου να αποφευχθεί η διενέργεια ανοιχτού διαγωνισμού καθώς ο δήμος εκτός των ανωτέρω απορριμματοφόρων είχε επιπλέον προμηθευτεί με απευθείας ανάθεση δύο ημιφορτηγά αυτοκίνητα προϋπολογιζόμενης δαπάνης 18.000 ευρώ.

Τα απορριμματοφόρα παρουσίασαν βλάβες μετά την παραλαβή τους με αποτέλεσμα αφενός να βρίσκονται κατά διαστήματα ακινητοποιημένα στο συνεργείο, αφετέρου να επιβαρύνουν τον δήμο με το κόστος των επισκευών, το οποίο ανήλθε τα έτη 2017-2020 στο συνολικό ποσό των 49.028 ευρώ. Ακολούθησε διαγωνισμός προμήθειας καινούργιων απορριμματοφόρων, μετά την ολοκλήρωση του οποίου τα μεταχειρισμένα οχήματα προβλέπεται να αποσυρθούν.

⁷⁸ Βλ. Ειδική Έκθεση Ελέγχου Ελεγκτικού Συνεδρίου 2/2022

Παράδειγμα 2ο

Προμήθεια το έτος 2019, από ημιορεινό Δήμο, εκχιονιστικού μηχανήματος αξίας 104.160 ευρώ με ΦΠΑ με χρηματοδότηση από το πρόγραμμα ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ II. Η παραλαβή του μηχανήματος καθυστέρησε για λόγους που αφορούσαν την αναθέτουσα αρχή (δημιουργήθηκαν αμφισβητήσεις για το ποια επιτροπή παραλαβής ήταν αρμόδια) με αποτέλεσμα να ενεργοποιηθεί ο όρος για την αυτοδίκαιη παραλαβή του μηχανήματος. Εν τέλει η επιτροπή παραλαβής αρνήθηκε να παραλάβει το μηχάνημα με την αιτιολογία ότι μολονότι πληρούσε τις τεχνικές προδιαγραφές της διακήρυξης δεν έφερε τα τεχνικά χαρακτηριστικά που ήταν αναγκαία για να επιτελέσει το σκοπό του.

Το αποτέλεσμα: (i) Το μηχάνημα βρίσκεται στις εγκαταστάσεις του δήμου και ο προμηθευτής έχει ασκήσει αγωγή για την καταβολή του τιμήματος και (ii) ο δήμος προκήρυξε νέο διαγωνισμό το έτος 2021 για την προμήθεια καινούργιου εκχιονιστικού μηχανήματος με διαφορετικές τεχνικές προδιαγραφές συνολικού προϋπολογισμού 217.000 ευρώ με ΦΠΑ. Το μηχάνημα δεν αξιοποιήθηκε καθόλου.

Παραδείγματα έλλειψης αξιολόγησης της ανάγκης⁷⁹

1. Περιττή αγορά εξοπλισμού ΤΠΕ

Μια υπηρεσία αγόρασε 250 υπολογιστές για να αντικαταστήσει υφιστάμενο εξοπλισμό, το κόστος του οποίου δεν είχε ακόμη αποσβεστεί. Η εν λόγω αγορά θεωρήθηκε απαραίτητη λόγω της χρήσης νέου λογισμικού για το οποίο απαιτούνταν κατά τα φαινόμενα υψηλότερη ικανότητα υλικού σε σχέση με την ικανότητα που παρείχαν οι υφιστάμενοι υπολογιστές.

Οι ελεγκτές εξέτασαν ενδελεχώς τον συγκεκριμένο λόγο για την αγορά και ανακάλυψαν ότι το νέο λογισμικό θα μπορούσε να έχει χρησιμοποιηθεί χωρίς περιορισμούς στους διαθέσιμους υπολογιστές. Ως εκ τούτου, η προμήθεια ήταν αδικαιολόγητη.

2. Περιττή προμήθεια νέων μηχανημάτων

Η συντήρηση του εθνικού οδικού δικτύου διεκπεραιωνόταν από τα περιφερειακά γραφεία, τα οποία παρείχαν το προσωπικό και τον εξοπλισμό. Η υπηρεσία αγόρασε νέα μηχανήματα για ένα από τα εν λόγω γραφεία, συμπεριλαμβανομένου ενός οδοστρωτήρα για 50.000 EUR. Διερευνώντας το ενδεχόμενο ύπαρξης εναλλακτικών λύσεων ως προς την εν λόγω αγορά, ο ελεγκτής έλεγξε τον αριθμό των εν λειτουργία οδοστρωτήρων. Αποκαλύφθηκε ότι αρκετοί οδοστρωτήρες σε άλλα γραφεία ετίθεντο σε λειτουργία για λίγες μόνο ώρες.

⁷⁹ Βλ. SIGMA Public procurement policy briefs, Brief 28: Audit of Public Procurement, September 2016

Ο ελεγκτής συμπέρανε, από τα διαθέσιμα δεδομένα, ότι, αντί να αγοραστεί νέος οδοστρωτήρας, θα μπορούσε ένας από τους εν λόγω οδοστρωτήρες να μεταφερθεί στο γραφείο που τον είχε ανάγκη.

Καλές πρακτικές

1. Το παράδειγμα του Δήμου Καβάλας⁸⁰

Ο Δήμος Καβάλας αποφάσισε να δοκιμάσει την αγορά και να εισαγάγει ορισμένα περιβαλλοντικά κριτήρια σε προμήθειες υλικών καθαρισμού. Μεταξύ Απριλίου και Μαΐου 2019, ο Δήμος διοργάνωσε πλήθος συναντήσεων τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό.

Εσωτερικά, οι συζητήσεις επικεντρώθηκαν στους τύπους κριτηρίων που πρέπει να ληφθούν υπόψη, π.χ. ότι τα προσφερόμενα υλικά πρέπει να είναι βιολογικής βάσης, να φέρουν πιστοποιητικά ISO, να σέβονται τις συνθήκες ασφαλούς αποθήκευσης, τα αποτυπώματα άνθρακα κ.λπ. και τυχόν εμπόδια που μπορεί να φέρει η συμπερίληψη τέτοιων κριτηρίων, π.χ. αύξηση του προϋπολογισμού της σύμβασης (όσον αφορά τον χρόνο προετοιμασίας του διαγωνισμού και το κόστος των προτεινόμενων υλικών), δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι προμηθευτές στην παροχή των απαιτούμενων προδιαγραφών. Στη συνέχεια συμφωνήθηκε η τελική μορφή και το νομικό πλαίσιο του προτεινόμενου διαγωνισμού και παρουσιάστηκε στους Δημοτικούς φορείς και εταιρείες που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Δήμου ώστε να υιοθετήσουν κοινή στρατηγική προμηθειών.

Εξωτερικά, ο Δήμος συναντήθηκε με την αγορά για να συζητήσει τους όρους του διαγωνισμού για να βεβαιωθεί ότι η αγορά μπορεί να τους καλύψει. Οι προμηθευτές καλωσόρισαν τις ιδέες να συμπεριληφθούν τέτοια κριτήρια σε διαγωνισμούς. Κατά τη διάρκεια των συζητήσεων, πρότειναν τα κριτήρια να επικεντρωθούν στα ανακυκλώσιμα υλικά και την καθιέρωση πιστοποιητικών ποιότητας για τα προϊόντα.

Τα κριτήρια που προσδιορίστηκαν και προτιμήθηκαν περισσότερο ήταν:

Αποτύπωμα άνθρακα: η υποχρέωση των προμηθευτών να συλλέγουν ανακυκλώσιμα υλικά με δικά τους έξοδα και να τα παραδίδουν σε εταιρεία ανακύκλωσης (προσκομίζοντας το αντίστοιχο πιστοποιητικό ανακύκλωσης).

Εκπρωτικά κουπόνια σε ευάλωτες ομάδες πληθυσμού: ως κοινωνική εξασφάλιση που ο Δήμος επωφελείται με επιπλέον βαθμολόγηση κατά την αξιολόγηση των προσφορών

Κοινωνικές πρωτοβουλίες/δραστηριότητες που οι προμηθευτές είναι πρόθυμοι να οργανώσουν και να παράσχουν·

Υποχρεωτικοί έλεγχοι ποιότητας προϊόντων

Μετά από αυτά, ο Δήμος εξέτασε τις τελικές παραμέτρους και δημοσίευσε τη Διακήρυξη στις 19 Νοεμβρίου 2020.

⁸⁰ Βλ. στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Ανάπτυξης στη διαδρομή <https://www.mindev.gov.gr/> Πράσινες Συμβάσεις/ Καλές Πρακτικές

Τα κριτήρια που συμπεριλήφθηκαν στη Διακήρυξη περιλαμβάνουν:
0% των πλαστικών στο παρεχόμενο υλικό. Προτιμάται ανακυκλώσιμο υλικό
Το 1% της αξίας της σύμβασης θα συνεισφέρει σε κοινωνικές πρωτοβουλίες/
δραστηριότητες.

2. Το παράδειγμα του Γενικού Νοσοκομείου Χανίων

Το Γενικό Νοσοκομείο Χανίων έχει πάγιες και επαναλαμβανόμενες ανάγκες για την προμήθεια τροφίμων για τους ασθενείς που νοσηλεύονται στις κλινικές του. Αντί να προκηρύσσει κάθε χρόνο ετήσιους διαγωνισμούς, εξέτασε τη δυνατότητα να προκηρύξει Δυναμικό Σύστημα Αγορών για τέσσερα (4) έτη (2022-2023, 2023-2024, 2024-2025 & 2025-2026).

Στο πλαίσιο του σχεδιασμού έλαβε υπόψη του τις συνολικές ανάγκες του σε τρόφιμα, για χρονικό διάστημα τεσσάρων ετών, εξέτασε τα πλεονεκτήματα του Δυναμικού Συστήματος Αγορών σε σχέση με τους ετήσιους ανοικτούς διαγωνισμούς και αποφάσισε να κάνει χρήση αυτής της τεχνικής, καθώς παρέχει μεγαλύτερη ευελιξία ως προς την εκτίμηση και την κάλυψη των αναγκών του, παρέχει τη δυνατότητα εγγραφής νέων οικονομικών φορέων καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος του και επομένως επιτρέπει την ανάπτυξη ευρύτερου ανταγωνισμού κατά την υλοποίηση και ανάθεση των επιμέρους συμβάσεων, ανάλογα με τις ανάγκες του νοσοκομείου, και η τυχόν άσκηση προδικαστικής προσφυγής δεν κωλύει τη σύναψη των επιμέρους συμβάσεων, συνεισφέροντας στην αποτελεσματική κάλυψη των αναγκών του νοσοκομείου.

Τελικά προκήρυξε Δυναμικό Σύστημα Αγορών για την προμήθεια τροφίμων για τις ανάγκες του Νοσοκομείου για τα έτη 2022-2023, 2023-2024, 2024-2025 & 2025-2026, διαιρώντας το σε 4 κατηγορίες, καθεμία από τις οποίες υποδιαιρείται σε δέκα (10) τμήματα: Τμήμα 1: Νωπά Οπωρολαχανικά, Τμήμα 2: Κατεψυγμένα Λαχανικά, Τμήμα 3: Γάλα, Γιαούρτι Και Τυροκομικά Προϊόντα, Τμήμα 4: Αυγά, Τμήμα 5: Ελαιόλαδο, Τμήμα 6: Είδη Παντοπωλείου, Ζυμαρικά, Διατηρημένα Τρόφιμα και Μαγειρικά Έλαια, Τμήμα 7: Κατεψυγμένα Αλιεύματα, Τμήμα 8: Νωπό Κρέας, Τμήμα 9: Κατεψυγμένο Κρέας, Τμήμα 10: Νωπά Πουλερικά.

7.3 Διαδικασίες ανάθεσης σύμβασης - Επιλογή της κατάλληλης διαδικασίας

7.3.1 Διαδικασίες ανάθεσης σύμβασης- Συνοπτική περιγραφή

Η επιλογή της κατάλληλης διαδικασίας και η σχετική απόφαση της αναθέτουσας αρχής είναι καίριας και στρατηγικής σημασίας και επηρεάζει ολόκληρη τη διαδικασία ανάθεσης της σύμβασης και ενδεχομένως την εκτέλεσή της, καθώς, κατά τη διαδικασία ανάθεσης, η αναθέτουσα αρχή επιλέγει και ενσωματώνει στα έγγραφα της σύμβασης και κρίσιμους όρους για την άρτια εκτέλεσή της.

Οι σχετικές επιλογές και αποφάσεις της αναθέτουσας αρχής λαμβάνονται και αιτιολογούνται στο στάδιο του σχεδιασμού. Υπάρχουν διαδικασίες, για τις οποίες δεν απαιτείται κάποια ειδική αιτιολόγηση και άλλες, στις οποίες η αναθέτουσα αρχή οφείλει να αιτιολογήσει την επιλογή της, βάσει των διατάξεων της Οδηγίας και των αντίστοιχων διατάξεων του ν. 4412/2016.

Στην κλασική Οδηγία (2014/24/ΕΕ) και αντίστοιχα στον ν. 4412/2016 προβλέπονται έξι διαδικασίες καθώς και συγκεκριμένα κριτήρια- προϋποθέσεις για την επιλογή συγκεκριμένων διαδικασιών (π.χ. της ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση και της διαδικασίας διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης).

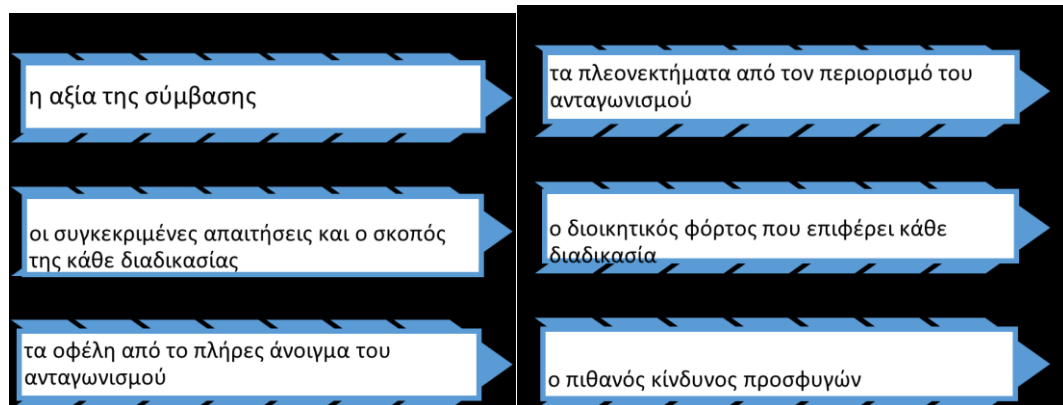
Οι έξι διαδικασίες παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί:

ΑΡΘΡΟ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ	ΑΡΘΡΟ Ν. 4412/2016	ΕΙΔΟΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ	ΑΝΩ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ	ΚΑΤΩ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ
26 παρ. 2 & 27	26 παρ. 1 περ. α & 27	ΑΝΟΙΚΤΗ	✓	✓	ΟΧΙ
26 παρ. 2 & 28	26 παρ. 1 περ. β & 28	ΚΛΕΙΣΤΗ	✓	✓	ΟΧΙ
26 παρ. 4 & 29	26 παρ. 2 & 29	ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΜΕ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ	✓	✓	ΝΑΙ
26 παρ. 4 & 30	26 παρ. 2 & 30	ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ	✓	✓	ΝΑΙ
26 παρ. 3 & 31	26 παρ. 1 περ. β & 31	ΣΥΜΠΡΑΞΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ	✓	✓	ΝΑΙ
26 παρ. 6 & 32	26 παρ. 6 & 32	ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΧΩΡΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ	✓	✓	ΝΑΙ

Εικόνα 9: Διαδικασίες ανάθεσης

Όπως απεικονίζεται και στον Πίνακα οι έξι διαδικασίες που προβλέπονται στην κλασική Οδηγία έχουν ενσωματωθεί αυτούσιες στις διατάξεις του εθνικού νόμου και μάλιστα μπορεί να χρησιμοποιηθούν από την αναθέτουσα αρχή για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία τόσο άνω των ορίων όσο και κάτω των ορίων, χωρίς οποιονδήποτε περιορισμό λόγω ύψους του προϋπολογισμού (εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης), εφόσον πληρούνται οι ειδικές προϋποθέσεις που προβλέπονται για την επιλογή συγκεκριμένων διαδικασιών, όπως θα εκτεθούν αναλυτικά στην παρούσα Ενότητα. Παράγοντες που θα πρέπει να συνυπολογίσει η αναθέτουσα αρχή για την επιλογή της πλέον πρόσφορης διαδικασίας για την ανάθεση μίας δημόσιας σύμβασης είναι ιδίως:

Εικόνα 10: Παράγοντες επιλογής διαδικασίας ανάθεσης

Στον οδηγό της ΕΕ για επαγγελματίες στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων παρατίθεται σχετικός πίνακας λήψης αποφάσεων⁸¹, μέσω του οποίου οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να εξετάζουν τις δυνατότητες που παρέχουν οι διάφορες διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων, καθώς και τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά τους, ώστε να επιλέγουν την πλέον πρόσφορη διαδικασία σε κάθε περίπτωση, σταθμίζοντας τους σχετικούς παράγοντες.

7.3.2 Επιλογή της κατάλληλης διαδικασίας/ Πλεονεκτήματα- Μειονεκτήματα- Παραδείγματα

7.3.2.1 Ανοικτή διαδικασία⁸²

⁸¹ Πρβλ. σχετικό Πίνακα στο *ΕΓΓΡΑΦΟ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ για την αποφυγή των συχνότερων σφαλμάτων κατά τις δημόσιες συμβάσεις έργων που χρηματοδοτούνται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής»* (Φεβρουάριος 2018) σελ. 35 επ

⁸² Βλ. άρθρο 27 του ν.4412/2016

Η ανοικτή διαδικασία αποτελεί την πλέον συνήθη διαδικασία ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών, έργων και υπηρεσιών. Στην Ελλάδα, όπως και στα περισσότερα κράτη- μέλη της ΕΕ το ποσοστό ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων μέσω ανοικτής διαδικασίας είναι πολύ υψηλό.

Ο ανοικτός της χαρακτήρας έγκειται στο γεγονός ότι είναι ανοικτή προς όλους τους ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς που επιθυμούν να υποβάλλουν προσφορά, χωρίς να προηγείται διαδικασία προεπιλογής τους και, κατά συνέπεια, εξετάζονται και αξιολογούνται όλες οι υποβαλλόμενες προσφορές, σε αντιδιαστολή προς διαδικασίες οι οποίες περιλαμβάνουν στάδιο προεπιλογής (κλειστή διαδικασία, ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, ανταγωνιστικός διάλογος, σύμπραξη καινοτομίας).

Ο έλεγχος της καταλληλότητας των προσφερόντων και η αξιολόγηση των τεχνικών και οικονομικών στοιχείων των προσφορών πραγματοποιούνται μετά την υποβολή τους. Είναι προφανής, από τη φύση της, ότι η ανοικτή διαδικασία προάγει σημαντικά τον ανταγωνισμό, καθώς, η ευρεία δυνατότητα συμμετοχής στις ανοικτές διαδικασίες θεωρείται βασικός δείκτης του επιπέδου του ανταγωνισμού ενός συστήματος δημόσιων συμβάσεων.

Η ανοικτή διαδικασία θεωρείται κατάλληλη διαδικασία για την αντιμετώπιση τρεχουσών, καθώς και πάγιων ή επαναλαμβανόμενων αναγκών της αναθέτουσας αρχής, των οποίων τα τεχνικά χαρακτηριστικά και οι απαιτήσεις είναι γενικώς διαθέσιμα στην αγορά και δεν απαιτείται κάποια ιδιαίτερη προσαρμογή αυτών στις ανάγκες της αναθέτουσας αρχής (π.χ. συμβάσεις προμήθειας γραφικής ύλης, φωτοαντιγραφικού χαρτιού, υπηρεσιών καθαριότητας, επίπλων, Η/Υ κ.λπ.)

Ωστόσο, οι ανοικτές διαδικασίες δεν είναι κατάλληλες για όλα τα είδη συμβάσεων και μπορούν να συνεπάγονται, σε ορισμένες περιπτώσεις, μεγαλύτερο διοικητικό φόρτο εργασίας για τα στελέχη των αναθετουσών αρχών.

Για την ανάθεση σύνθετων ή ιδιαίτερα εξειδικευμένων συμβάσεων δεν ενδείκνυται, συνήθως, η χρήση της ανοικτής διαδικασίας. Αντίθετα, ενδέχεται να είναι περισσότερο αποτελεσματική η ανάθεση μίας τέτοιας σύμβασης, όταν πραγματοποιείται μέσω άλλης διαδικασίας (πχ. ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση ή ανταγωνιστικού διαλόγου).

Για την επιλογή της ανοικτής διαδικασίας δεν απαιτείται οποιαδήποτε αιτιολόγηση, εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής, στα έγγραφα της σύμβασης.

Ως προς τις προθεσμίες παραλαβής των προσφορών στην ανοικτή διαδικασία επισημαίνονται τα ακόλουθα:

A. |Συμβάσεις άνω των ορίων

Η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών ανέρχεται σε 35 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης της προκήρυξης σύμβασης, υπό την επιφύλαξη της **παρ. 2 του άρθρου 60 και του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 67**

Στις περιπτώσεις όπου οι αναθέτουσες αρχές έχουν δημοσιεύσει προκαταρκτική προκήρυξη που δεν χρησιμοποιήθηκε η ίδια ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού, η ελάχιστη προθεσμία για την παραλαβή των προσφορών, μπορεί να περιορίζεται σε 15 ημέρες, εφόσον πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) η προκαταρκτική προκήρυξη περιελάμβανε όλες τις πληροφορίες που οφείλει να περιλαμβάνει η προκήρυξη σύμβασης, σύμφωνα με το Μέρος Β΄ Τμήμα Ι του Παραρτήματος V του Προσαρτήματος Α΄ του ν. 4412/2016, εφόσον οι πληροφορίες αυτές ήταν διαθέσιμες κατά τη στιγμή της δημοσίευσης της προκαταρκτικής προκήρυξης·

β) η προκαταρκτική προκήρυξη απεστάλη προς δημοσίευση εντός διαστήματος 35 ημερών έως 12 μηνών πριν από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης.

Σε περίπτωση που επείγουσα κατάσταση δεόντως τεκμηριωμένη από την αναθέτουσα αρχή καθιστά αδύνατη την τήρηση της ελάχιστης προθεσμίας, μπορεί να ορίζει ελάχιστη προθεσμία που δεν είναι μικρότερη των 15 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης.

Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να συντμήσει κατά πέντε ημέρες την κανονική προθεσμία παραλαβής των προσφορών όταν αποδέχεται την υποβολή προσφορών με ηλεκτρονικά μέσα (ΕΣΗΔΗΣ), σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 και την **παράγραφο 5 του άρθρου 22 και το άρθρο 37** του ν. 4412/2016.

B. Συμβάσεις κάτω των ορίων⁸³

Η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής προσφορών ανέρχεται σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της διακήρυξης⁸⁴ στο ΚΗΜΔΗΣ.

83 Βλ. άρθρο 121 του ν. 4412/2016

84 Επισημαίνεται ότι, μετά την κατάργηση του άρθρου 122 του ν. 4412/2016 «Προκηρύξεις Συμβάσεις», με το άρθρο 141 του ν. 4782/2021, έχει καταργηθεί η προκήρυξη σύμβασης ως μέσο προκήρυξης των διαγωνισμών για συμβάσεις κάτω των ορίων. Κατά συνέπεια, οι σχετικές αναφορές, στο άρθρο 121, στην ανάρτηση της προκήρυξης σύμβασης στο ΚΗΜΔΗΣ, ως χρονικού σημείου εκκίνησης της διαδικασίας σύναψης συμβάσεων κάτω των ορίων δεν έχουν ισχύ, παρά το γεγονός ότι δεν έχουν γίνει οι απαραίτητες νομοτεχνικές διορθώσεις στο άρθρο 121, ώστε να συνάδει το περιεχόμενό του με την κατάργηση του άρθρου 122. Στο πλαίσιο αυτό, δεδομένου ότι, στις συμβάσεις κάτω των ορίων, μετά την ως άνω κατάργηση του άρθρου 122, αναρτάται στο ΚΗΜΔΗΣ πλέον μόνο η διακήρυξη, οι σχετικές αναφορές στο άρθρο 121 σε «προκήρυξη σύμβασης» νοούνται ως αναφορές στη διακήρυξη, από την ανάρτηση της οποίας στο ΚΗΜΔΗΣ εκκινεί η προθεσμία παραλαβής των προσφορών.

Σε περίπτωση που επείγουσα κατάσταση δεόντως τεκμηριωμένη από την αναθέτουσα αρχή καθιστά αδύνατη την τήρηση της ελάχιστης προθεσμίας που προβλέπεται στο προηγούμενο εδάφιο, μπορεί να ορίζει ελάχιστη προθεσμία που δεν είναι μικρότερη των δέκα (10) ημερών από την ημερομηνία δημοσίευσης της διακήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ.

7.3.2.2 Κλειστή διαδικασία⁸⁵

Η κλειστή διαδικασία αποτελεί διαδικασία δύο σταδίων. Στο πρώτο στάδιο γίνεται προεπιλογή των καταλληλότερων υποψηφίων, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, τα οποία η αναθέτουσα αρχή οφείλει να συμπεριλαμβάνει εξ αρχής στα έγγραφα της σύμβασης (προκήρυξη, πρόσκληση συμμετοχής κ.λπ.). Στο δεύτερο στάδιο, μπορούν να υποβάλλουν προσφορά μόνον οι προεπιλεγμένοι, κατά το πρώτο στάδιο της διαδικασίας, υποψήφιοι και σε αυτούς και μόνον αποστέλλεται η πρόσκληση υποβολής προσφοράς.

Παρότι ούτε για την κλειστή διαδικασία, όπως άλλωστε και για την ανοικτή, δεν απαιτείται ειδική αιτιολόγηση στα έγγραφα της σύμβασης ούτε συγκεκριμένες προϋποθέσεις για την προσφυγή σε αυτή, στη συνήθη διοικητική πρακτική χρησιμοποιείται γενικά όπου παρατηρείται υψηλός βαθμός ανταγωνισμού (αρκετοί δυνητικοί προσφέροντες) στην αγορά και η αναθέτουσα αρχή επιθυμεί να καταρτίσει κατάλογο επικρατέστερων υποψηφίων και να περιορίσει τον ανταγωνισμό μεταξύ των καλύτερων υποψηφίων.

Κλάδοι αγαθών και υπηρεσιών, στους οποίους συνήθως χρησιμοποιείται, στη διοικητική πρακτική, η κλειστή διαδικασία είναι οι ακόλουθοι:

- υπηρεσίες καθαριότητας,
- υπολογιστές και περιφερειακά υπολογιστών
- εξοπλισμός γραφείου
- επίπλα γραφείου
- γραφική ύλη
- αγορά και συντήρηση οχημάτων

1^ο Στάδιο (προεπιλογή συμμετεχόντων)

Στο πρώτο στάδιο της διαδικασίας, οι απαιτήσεις και τα αντικειμενικά κριτήρια προεπιλογής των συμμετεχόντων, παρατίθενται στην προκήρυξη της σύμβασης (δημοσιευόμενη στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, εφόσον υπερβαίνει τα κατώτατα όρια των Οδηγιών), στην οποία καλούνται οι δυνητικοί προσφέροντες να εκδηλώσουν σχετικό ενδιαφέρον για τη συμμετοχή τους στη διαδικασία.

⁸⁵ Βλ. άρθρο 28 του ν.4412/2016

Η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής, για τις συμβάσεις άνω των ορίων, ανέρχεται σε 30 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης της προκήρυξης της σύμβασης ή, εάν ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού χρησιμοποιείται η προκαταρκτική προκήρυξη από την ημερομηνία αποστολής στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης της πρόσκλησης επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος.⁸⁶

Όταν επείγουσα κατάσταση καθιστά αδύνατη την τήρηση της ελάχιστης προθεσμίας, οι αναθέτουσες αρχές, με δεόντως αιτιολογημένη απόφασή τους, μπορούν να ορίζουν προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής, η οποία δεν είναι μικρότερη των 15 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης,

Στις συμβάσεις κάτω των ορίων η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε δέκα (10) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της Διακήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ.⁸⁷

Οι αναθέτουσες αρχές προσδιορίζουν, στην προκήρυξη σύμβασης ή στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος, αντικειμενικά και χωρίς διακρίσεις κριτήρια, τα οποία προτίθενται να χρησιμοποιήσουν και ορίζουν τον ελάχιστο αριθμό υποψηφίων που σκοπεύουν να καλέσουν και, όπου ενδείκνυται, τον μέγιστο αριθμό αυτών.

Στην προκήρυξη σύμβασης αναφέρονται οι σχετικές πληροφορίες που πρέπει να υποβληθούν μέσω του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης (ΕΕΕΣ).

Τα τεύχη δημοπράτησης πρέπει να καθίστανται διαθέσιμα κατά την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης σύμβασης, ή κατά την ημερομηνία επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος, εάν χρησιμοποιείται προκαταρκτική προκήρυξη ως μέσο προκήρυξης διαγωνισμού.

Το πρώτο στάδιο, αφού αξιολογηθούν οι αιτήσεις συμμετοχής των υποψηφίων βάσει των απαιτήσεων και των αντικειμενικών κριτηρίων προεπιλογής, ολοκληρώνεται με την κατάρτιση καταλόγου των πέντε (τουλάχιστον) επικρατέστερων υποψηφίων, οι οποίοι θα κληθούν, στο επόμενο στάδιο, να υποβάλουν προσφορά.

2^ο Στάδιο (υποβολή και αξιολόγηση προσφορών)

Το δεύτερο στάδιο περιλαμβάνει την αποστολή της πρόσκλησης υποβολής προσφορών μόνο στους προεπιλεγέντες, κατά το πρώτο στάδιο της διαδικασίας, υποψηφίους, οι οποίοι και μόνο θα κληθούν από την αναθέτουσα αρχή να υποβάλουν προσφορά.

Ο προεπιλεγέντες υποψήφιοι είναι, σύμφωνα με τις διατάξεις της Οδηγίας και του ν. 4412/2016, τουλάχιστον πέντε⁸⁸, των οποίων οι αιτήσεις συμμετοχής, αξιολογήθηκαν

⁸⁶ Βλ. άρθρο 28 παρ. 1 του ν. 4412/2016

⁸⁷ Βλ. άρθρο 121 παρ. 1 περ. β του ν. 4412/2016

⁸⁸ Βλ. άρθρο 84 ν. 4412/2016 (άρθρο 65 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

κατά το πρώτο στάδιο και κρίθηκαν ότι διαθέτουν το απαιτούμενο επίπεδο επαγγελματικής, τεχνικής ικανότητας και χρηματοοικονομικής επάρκειας και κατατάχθηκαν στις πρώτες πέντε θέσεις του καταλόγου του συνόλου των υποψηφίων, οι οποίοι υπέβαλαν αιτήσεις συμμετοχής.

Σε κάθε περίπτωση, ο αριθμός των υποψηφίων που καλούνται πρέπει να είναι επαρκής, ώστε να εξασφαλίζεται πραγματικός ανταγωνισμός.

Οι αναθέτουσες αρχές καλούν αριθμό υποψηφίων τουλάχιστον ίσο προς τον ελάχιστο αριθμό υποψηφίων. Στην περίπτωση όμως, όπου ο αριθμός των υποψηφίων που πληρούν τα κριτήρια επιλογής και τα ελάχιστα επίπεδα ικανότητας είναι μικρότερος από τον ελάχιστο αριθμό, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να συνεχίσει τη διαδικασία, καλώντας τους υποψηφίους που διαθέτουν τις απαιτούμενες ικανότητες.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας, η αναθέτουσα αρχή δεν μπορεί να περιλαμβάνει άλλους οικονομικούς φορείς που δεν υπέβαλαν αίτηση συμμετοχής ή υποψηφίους που δεν πληρούν τις απαιτούμενες ικανότητες.

Ως προς τις προθεσμίες παραλαβής των προσφορών στην κλειστή διαδικασία ισχύουν τα ακόλουθα:

A. Συμβάσεις άνω των ορίων⁸⁹

Η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών ανέρχεται σε 30 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφορών.

Στις περιπτώσεις όπου οι αναθέτουσες αρχές έχουν δημοσιεύσει προκαταρκτική προκήρυξη που δεν χρησιμοποιείται η ίδια ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού, η ελάχιστη προθεσμία για την παραλαβή των προσφορών των 30 ημερών που ορίζεται στο τρίτο εδάφιο της παρ. 2, μπορεί να περιορίζεται σε 10 ημέρες, εφόσον πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) η προκαταρκτική προκήρυξη περιελάμβανε όλες τις πληροφορίες που απαιτούνται, σύμφωνα με το Μέρος Β' Τμήμα Ι του Παραρτήματος V του Προσαρτήματος Α', εφόσον οι πληροφορίες αυτές ήταν διαθέσιμες κατά τη στιγμή της δημοσίευσης της προκαταρκτικής προκήρυξης:

β) η προκαταρκτική προκήρυξη απεστάλη προς δημοσίευση εντός διαστήματος 35 ημερών έως 12 μηνών πριν από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης.

Οι μη κεντρικές αναθέτουσες αρχές μπορούν να ορίζουν την προθεσμία παραλαβής των προσφορών με αμοιβαία συμφωνία μεταξύ της αναθέτουσας αρχής και των υποψηφίων που έχουν επιλεγεί, εφόσον παρέχεται σε όλους τους επιλεγέντες

⁸⁹ Βλ. άρθρο 28 παρ. 2 έως 7 του ν. 4412/2016

υποψηφίους ίσος χρόνος για την κατάρτιση και την υποβολή των προσφορών τους. Ελλείπει συμφωνίας σχετικά με την προθεσμία παραλαβής των προσφορών, η προθεσμία δεν είναι μικρότερη των 10 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφορών. Η αμοιβαία συμφωνία καταρτίζεται κατά τα ειδικότερα προβλεπόμενα στα έγγραφα της σύμβασης, υπό τον όρο ότι διασφαλίζεται η τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης των υποψηφίων και τεκμηριώνεται καταλλήλως.

Η κανονική ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών (30 ημέρες) μπορεί να συντέμνεται κατά πέντε ημέρες όταν η αναθέτουσα αρχή αποδέχεται την υποβολή προσφορών με ηλεκτρονικά μέσα (ΕΣΗΔΗΣ), σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 5 του άρθρου 22 και το άρθρο 37 του ν. 4412/2016

Όταν επείγουσα κατάσταση καθιστά αδύνατη την τήρηση των ελάχιστων προθεσμιών, οι αναθέτουσες αρχές, με δεόντως αιτιολογημένη απόφασή τους, μπορούν να ορίζουν:

προθεσμία παραλαβής των προσφορών η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 10 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφορών.

B. Συμβάσεις κάτω των ορίων⁹⁰

Η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε δέκα (10) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της Διακήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ.⁹¹

Η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών των οικονομικών φορέων που έχουν προεπιλεγεί για την υποβολή προσφοράς ανέρχεται σε επτά (7) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφοράς προς τους προεπιλεγέντες.

Επισημαίνεται ότι, στην κλειστή διαδικασία, ο εθνικός νομοθέτης δεν έχει εισαγάγει ρυθμίσεις για τη σύντμηση των ελάχιστων προθεσμιών παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής και των προσφορών, σε περίπτωση επείγουσας κατάστασης δεόντως αιτιολογημένης, όπως ισχύει στις συμβάσεις άνω των ορίων, γεγονός το οποίο δικαιολογείται, προφανώς, λόγω των αρκετά σύντομων ελάχιστων προθεσμιών των δέκα (10) και επτά (7) ημερών που προβλέπονται.

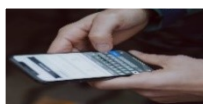
7.3.2.3 Ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση- Ανταγωνιστικός Διάλογος

⁹⁰ Βλ. άρθρο 121 παρ. 1 περ. β του ν. 4412/2016

⁹¹ Βλ. άρθρο 121 παρ. 1 περ. β του ν. 4412/2016

Η ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, όπως και ο ανταγωνιστικός διάλογος, είναι ειδικές διαδικασίες, στις οποίες μπορεί να προσφεύγει η αναθέτουσα αρχή μόνο εφόσον πληρούνται συγκεκριμένες ειδικές προϋποθέσεις, που τίθενται εκ του νόμου και όχι κατά τη διακριτική της ευχέρεια, όπως συμβαίνει στην ανοικτή ή στην κλειστή διαδικασία.⁹²

Σε κάθε περίπτωση, η αναθέτουσα αρχή πρέπει να αιτιολογεί δεόντως τη χρήση της ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση και του ανταγωνιστικού διαλόγου, καθώς η χρήση τους επιτρέπεται μόνο σε περιορισμένο αριθμό περιστάσεων, οι οποίες απαριθμούνται αποκλειστικά στις διατάξεις της Οδηγίας και του εθνικού νόμου και είναι οι εξής:

- οι ανάγκες της αναθέτουσας αρχής δεν είναι δυνατόν να ικανοποιηθούν χωρίς προσαρμογή των ήδη διαθέσιμων, στην αγορά, λύσεων

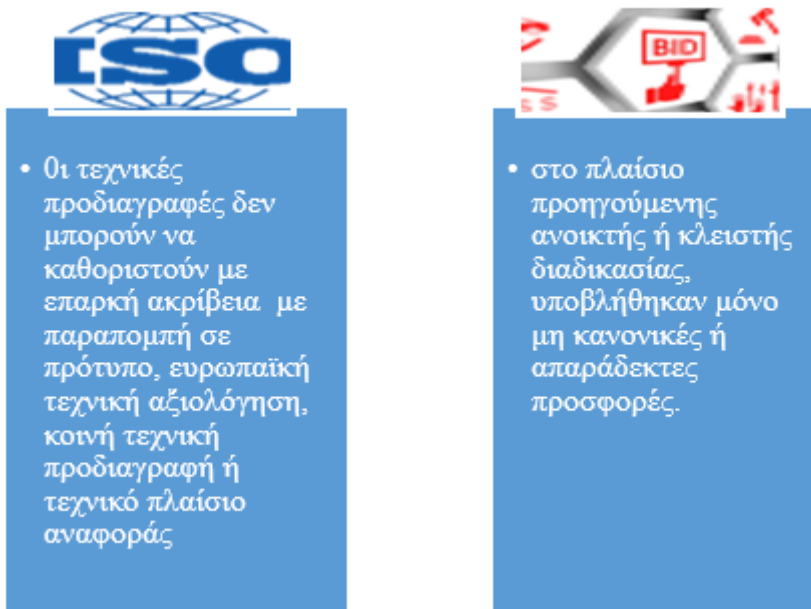

- περιλαμβάνουν σχεδιασμό ή καινοτόμες λύσεις

- απαιτούνται διαπραγματεύσεις λόγω συγκεκριμένων κινδύνων ή περιστάσεων που σχετίζονται με τη φύση και την πολυπλοκότητα της σύμβασης, ή με νομικά και χρηματοοικονομικά ζητήματα

⁹² Βλ. για τις ειδικές προϋποθέσεις άρθρο 26 παρ. 2 ν. 4412/2016

Εικόνα 11: Προϋποθέσεις επιλογής Ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση- Ανταγωνιστικού Διαλόγου

Για την έννοια των μη κανονικών και απαράδεκτων προσφορών⁹³, ως προϋπόθεσης επιτρεπτής προσφυγής στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση ή στον ανταγωνιστικό διάλογο επισημαίνονται τα ακόλουθα:

Ως μη κανονικές προσφορές θεωρούνται:

- α) όσες δεν πληρούν τις προϋποθέσεις των εγγράφων της σύμβασης,
- β) όσες παρελήφθησαν εκπρόθεσμα,
- γ) όταν υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία αθέμιτης πρακτικής, όπως συμπαιγνίας ή διαφθοράς,
- δ) όσες κρίνονται από την αναθέτουσα αρχή ασυνήθιστα χαμηλές.

Ως απαράδεκτες προσφορές θεωρούνται:

- α) όσες υποβάλλονται από προσφέροντες οι οποίοι δεν διαθέτουν τα απαιτούμενα προσόντα και
- β) όσων η τιμή υπερβαίνει τον προϋπολογισμό της αναθέτουσας αρχής, όπως καθορίστηκε και τεκμηριώθηκε πριν την έναρξη της διαδικασίας σύναψης σύμβασης.

Διαδικασία⁹⁴

Η ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση και ο ανταγωνιστικός διάλογος αποτελούν, όπως και η κλειστή, διαδικασίες δύο σταδίων. Στο πρώτο στάδιο γίνεται προεπιλογή των καταλληλότερων υποψηφίων, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, τα οποία η αναθέτουσα αρχή οφείλει να συμπεριλαμβάνει εξ αρχής στα έγγραφα της σύμβασης (προκήρυξη, πρόσκληση συμμετοχής κ.λπ.).

⁹³ Βλ. άρθρο 26 παρ. 3 και 4 του ν. 4412/2016

⁹⁴ Βλ. άρθρα 29 και 30 του ν. 4412/2016

Στο δεύτερο στάδιο ακολουθούν διαπραγματεύσεις ή διάλογος αντίστοιχα, επί διάφορων πτυχών της σύμβασης (νομικών, τεχνικών, χρηματοοικονομικών), μόνο με τους προεπιλεγέντες, κατά το πρώτο στάδιο, οικονομικούς φορείς, στους οποίους και μόνον αποστέλλεται η πρόσκληση υποβολής αρχικών προσφορών (οι οποίες και θα αποτελέσουν τη βάση για τις επακόλουθες διαπραγματεύσεις) ή η πρόσκληση συμμετοχής στον διάλογο αντίστοιχα.

Και οι δύο αυτές διαδικασίες έχουν ως στόχο να παρέχουν έναν ορισμένο βαθμό ευελιξίας σε ιδιαίτερα πολύπλοκες συμβάσεις, καθώς και να βοηθήσουν την αναθέτουσα αρχή να προσδιορίσει τις ανάγκες της και να καθορίσει επακριβώς τις τεχνικές προδιαγραφές του αντικειμένου της σύμβασης σε περιπτώσεις που δεν μπορεί να το πράξει με τους πόρους (ανθρώπινους και υλικούς) που η ίδια διαθέτει, στις περιορισμένες, όπως ήδη αναφέρθηκε, περιπτώσεις που προβλέπεται στις διατάξεις της Οδηγίας και του εθνικού νόμου αντίστοιχα.

Οι ελάχιστες απαιτήσεις και τα κριτήρια ανάθεσης της σύμβασης δεν υπόκεινται σε διαπραγματεύσεις!!

Ως προς τις προθεσμίες παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής και των προσφορών ισχύουν τα ακόλουθα:

A. Συμβάσεις άνω των ορίων

Στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε 30 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης ή, εάν ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού χρησιμοποιείται η προκαταρκτική προκήρυξη, από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος.⁹⁵

Η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αρχικών προσφορών ανέρχεται σε 30 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης. Όταν η αναθέτουσα αρχή σκοπεύει να ολοκληρώσει τις διαπραγματεύσεις, ενημερώνει τους εναπομείναντες προσφέροντες και ορίζει κοινή προθεσμία για την υποβολή τυχόν νέων ή αναθεωρημένων προσφορών.⁹⁶

Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 3 έως 7 του άρθρου 28 ως προς την κλειστή διαδικασία, όπως αναφέρθηκαν ανωτέρω.⁹⁷

⁹⁵ Βλ. άρθρο 29 παρ. 1 του ν. 4412/2016

⁹⁶ Βλ. άρθρο 29 παρ. 7 του ν. 4412/2016

⁹⁷ Βλ. άρθρο 29 παρ. 1 τελευταίο εδ. του ν. 4412/2016

Στον ανταγωνιστικό διάλογο, η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε 30 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης.⁹⁸

Οι αναθέτουσες αρχές καλούν, σε χρόνο και εντός προθεσμίας που ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης, καθέναν εξ αυτών να υποβάλει την τελική προσφορά του, βάσει της ή των λύσεων που υποβλήθηκαν και προσδιορίστηκαν κατά τη διάρκεια του διαλόγου.⁹⁹

Β. Συμβάσεις κάτω των ορίων¹⁰⁰

Η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε δέκα (10) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της Διακήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ.

Η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών των οικονομικών φορέων που έχουν προεπιλεγεί για την υποβολή προσφοράς ανέρχεται σε επτά (7) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφοράς προς τους προεπιλεγέντες.

Επισημαίνεται ότι, όπως και στην κλειστή διαδικασία, έτσι και στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, καθώς και στον ανταγωνιστικό διάλογο, ο εθνικός νομοθέτης δεν έχει εισαγάγει ρυθμίσεις για τη σύντμηση των ελάχιστων προθεσμιών παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής και των προσφορών, σε περίπτωση επείγουσας κατάστασης δεόντως αιτιολογημένης, όπως ισχύει στις συμβάσεις άνω των ορίων, γεγονός το οποίο δικαιολογείται, προφανώς, λόγω των αρκετά σύντομων ελάχιστων προθεσμιών των δέκα (10) και επτά (7) ημερών που προβλέπονται.

Παραδείγματα ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση¹⁰¹

1. Σύμβαση αγαθών στον τομέα της υγείας

Μια αναθέτουσα αρχή στον τομέα της υγείας δρομολογεί κλειστή διαδικασία για σύμβαση προμήθειας μηχανήματος ακτίνων Χ.

Υποβάλλονται και αξιολογούνται τέσσερις προσφορές, αλλά και οι τέσσερις περιλαμβάνουν παραλλαγές των τεχνικών προδιαγραφών ή σσονος σημασίας, καμία εκ των οποίων, ωστόσο, δεν επιτρέπεται. Η αναθέτουσα αρχή αποφασίζει να δρομολογήσει ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, καλώντας τους τέσσερις οικονομικούς φορείς που είχαν υποβάλει τις αρχικές προσφορές να συμμετάσχουν στις διαπραγματεύσεις. Η αναθέτουσα αρχή

⁹⁸ Βλ. άρθρο 30 παρ. 1 του ν. 4412/2016

⁹⁹ Βλ. άρθρο 30 παρ. 6 του ν. 4412/2016

¹⁰⁰ Βλ. άρθρο 121 παρ. 1 περ. β του ν. 4412/2016

¹⁰¹ Πηγή: OECD/SIGMA, Public Procurement Brief 10, Public procurement procedures, September 2016. Διατίθεται στον δικτυακό τόπο: <http://www.sigmaxweb.org/publications/Public-Procurement-Policy-Brief-10-200117.pdf> 44 1.5.4

διαπραγματεύεται με όλους τους προσφέροντες με βάση τις προσφορές που είχαν υποβάλει αρχικά.

Στόχος των διαπραγματεύσεων είναι να προσαρμοστούν οι υποβληθείσες προσφορές στις απαιτήσεις που όρισε η αναθέτουσα αρχή στην προκήρυξη της σύμβασης, στις προδιαγραφές και σε πρόσθετα έγγραφα προκειμένου να υποβληθούν ορθές και αποδεκτές προσφορές.

2. Σύμβαση έργων για τοπική αρχή

Δημοτική αρχή επιθυμεί να αναθέσει σύμβαση για την κατασκευή νέου κτιρίου γραφείων στο κέντρο μιας πόλης, όπου είναι γνωστό ότι είναι πιθανό να ανακαλυφθούν αρχαιολογικά ευρήματα, τα οποία θα πρέπει να προστατευτούν στη διάρκεια της διαδικασίας κατασκευής. Η τοπική αρχή δεν γνωρίζει τον βαθμό του κινδύνου που είναι έτοιμοι να αναλάβουν οι οικονομικοί φορείς όσον αφορά τις επιπτώσεις της προστασίας των αρχαιολογικών ευρημάτων επί του κόστους και του χρονοδιαγράμματος της κατασκευής. Για την επίλυση του εν λόγω ζητήματος αποφασίζει να προβεί σε ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση με τους οικονομικούς φορείς.

Στον ανταγωνιστικό διάλογο η σύμβαση ανατίθεται αποκλειστικά βάσει του κριτηρίου ανάθεσης της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, από πλευράς βέλτιστης σχέσης ποιότητας-τιμής!

Συνήθως ο ανταγωνιστικός διάλογος χρησιμοποιείται σε περιπτώσεις που οι αναθέτουσες αρχές υλοποιούν πολύπλοκα έργα και ενδέχεται να μην είναι σε θέση να προσδιορίσουν τον τρόπο ικανοποίησης των αναγκών τους ή να αξιολογήσουν τις δυνατότητες της αγοράς σε ό,τι αφορά την παροχή τεχνικών, χρηματοοικονομικών ή νομικών λύσεων. Συνήθεις περιπτώσεις, στις οποίες στην πράξη έχει χρησιμοποιηθεί ο ανταγωνιστικός διάλογος είναι σε σύνθετα τεχνικά έργα μεγάλων υποδομών, μεταφορών, δικτύων υπολογιστών ή έργων που περιλαμβάνουν σύνθετη και δομημένη χρηματοδότηση (π.χ. σύμπραξη δημόσιου-ιδιωτικού τομέα), των οποίων η χρηματοοικονομική και νομική συγκρότηση δεν μπορεί να προσδιοριστεί εκ των προτέρων.

Ο ανταγωνιστικός διάλογος είναι ιδιαίτερα απαιτητικός για τις αναθέτουσες αρχές, καθώς απαιτεί υψηλά επίπεδα εμπειρογνωμοσύνης, δεδομένου ότι αφορά σε πολύπλοκα αντικείμενα και είναι χρονοβόρος. Προκειμένου η αναθέτουσα αρχή να μπορεί να διεκπεραιώσει τη διαδικασία με τις καλύτερες πιθανότητες επιτυχίας και να διεξαγάγει τον διάλογο με τους επιλεγμένους υποψηφίους, απαιτείται να διαθέτει υψηλό επίπεδο τεχνογνωσίας.

7.3.2.4 Σύμπραξη καινοτομίας¹⁰²

Η σύμπραξη καινοτομίας αποτελεί μία νέα διαδικασία ανάθεσης που εισήχθη για πρώτη φορά με τις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ και ενσωματώθηκε στις διατάξεις του ν. 4412/2016.

Πρόκειται για μία διαδικασία, η οποία στοχεύει στην ανάπτυξη κι επακόλουθη αγορά καινοτόμων προϊόντων/ υπηρεσιών/ έργων που δεν διατίθενται ήδη στην αγορά και εκτελείται μέσω διαδικασίας τριών σταδίων (προεπιλογή, διαπραγμάτευση, εκτέλεση). Η αναθέτουσα αρχή αγοράζει τόσο τις υπηρεσίες έρευνας και ανάπτυξης (E&A) για την ανάπτυξη μιας καινοτόμου λύσης όσο και τα καινοτόμα προϊόντα, τις υπηρεσίες ή τα έργα που θα προκύψουν από τη διαδικασία.

Το σκεπτικό μιας σύμπραξης καινοτομίας είναι ότι οι προσφορές για την E&A και την παράδοση των λύσεων (ιδεών) που προκύπτουν υποβάλλονται κατά την έναρξη της ανταγωνιστικής διαδικασίας, καθώς και ότι, στην πραγματικότητα, οι λύσεις αναπτύσσονται περαιτέρω κατά την εκτέλεση της σύμβασης. Το εν λόγω σκεπτικό συνιστά μείζονα διαφορά σε σύγκριση με τη διαδικασία ανταγωνιστικού διαλόγου, στο πλαίσιο της οποίας ο διάλογος συνεχίζεται μέχρις ότου η αναθέτουσα αρχή εντοπίσει τη λύση που ικανοποιεί κατά τον καλύτερο τρόπο τις ανάγκες της.

Δεν υπόκεινται σε διαπραγματεύσεις οι ελάχιστες απαιτήσεις και τα κριτήρια ανάθεσης !!

E

7.3.2.5 Διαπραγμάτευση χωρίς δημοσίευση προκήρυξης¹⁰³

Η διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση αποτελεί μία εξαιρετική διαδικασία ανάθεσης, κατά την οποία οι αναθέτουσες αρχές διαπραγματεύονται, χωρίς να προβαίνουν σε δημοσίευση προκήρυξης, τους όρους της σύμβασης με έναν ή περισσότερους οικονομικούς φορείς.

Η εν λόγω διαδικασία αποκλίνει σημαντικά από τις βασικές αρχές του ανοικτού χαρακτήρα, της διαφάνειας και του ανταγωνισμού και χρησιμοποιείται σε πολύ

¹⁰² Βλ. άρθρα 31 (άρθρο 31 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) και 268 (άρθρο 49 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ) του ν. 4412/2016, στα οποία παρατίθεται αναλυτικά η διαδικασία ανάπτυξης της σύμπραξης καινοτομίας και οι ειδικότεροι διαδικαστικοί κανόνες σε κάθε στάδιο (προεπιλογή, διαπραγμάτευση, εκτέλεση της σύμπραξης καινοτομίας)

¹⁰³ Βλ. άρθρα 32 (άρθρο 32 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) και 269 (άρθρο 50 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ) του ν. 4412/2016

εξαιρετικές περιστάσεις. Το βάρος της απόδειξης των περιστάσεων που επιτρέπουν τη χρήση της διαδικασίας με διαπραγμάτευση φέρει η αναθέτουσα αρχή.

Η διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση μπορεί να χρησιμοποιείται μόνο σε εξαιρετικές περιστάσεις, οι οποίες πρέπει να αιτιολογούνται δεόντως. Οι εν λόγω περιστάσεις ορίζονται σαφώς και περιοριστικά στο άρθρο 32 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και του ν. 4412/2016 και παρατίθενται στον πίνακα κατωτέρω.¹⁰⁴

Προμήθειες	Υπηρεσίες
<p>➤ ύστερα από ανοικτή ή κλειστή διαδικασία είτε δεν υποβλήθηκε καμία προσφορά ή αίτηση συμμετοχής είτε καμία από τις υποβληθείσες προσφορές ή αιτήσεις συμμετοχής δεν είναι κατάλληλη¹⁰⁵, εφόσον δεν έχουν τροποποιηθεί ουσιαστικά οι αρχικοί όροι της σύμβασης</p> <p>➤ εάν τα έργα, τα αγαθά ή οι υπηρεσίες μπορούν να παρασχεθούν μόνον από έναν συγκεκριμένο οικονομικό φορέα για οποιονδήποτε από τους ακόλουθους λόγους:</p> <p>α) στόχος της σύμβασης είναι η δημιουργία ή απόκτηση μοναδικού έργου τέχνης ή καλλιτεχνικής εκδήλωσης,</p> <p>β) απουσία ανταγωνισμού για τεχνικούς λόγους,</p> <p>γ) προστασία αποκλειστικών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας.</p> <p>Οι εξαιρέσεις των περ. β και γ εφαρμόζονται μόνο εάν δεν υπάρχει εύλογη εναλλακτική λύση ή υποκατάστατο και η απουσία ανταγωνισμού δεν είναι αποτέλεσμα τεχνητού περιορισμού των παραμέτρων της σύμβασης:</p> <p>➤ στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο, εάν λόγω κατεπείγουσας ανάγκης οφειλόμενης σε γεγονότα απρόβλεπτα για την αναθέτουσα αρχή, δεν είναι δυνατή η τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται για τις ανοικτές, κλειστές ή ανταγωνιστικές διαδικασίες με διαπραγμάτευση. Οι περιστάσεις που επικαλούνται οι αναθέτουσες αρχές για την αιτιολόγηση της κατεπείγουσας ανάγκης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να απορρέουν από δική τους ευθύνη.</p>	
Προμήθειες	Υπηρεσίες

¹⁰⁴ Αντίστοιχες προϋποθέσεις προβλέπονται και στο άρθρο 269 του ν. 4412/2016 για τις συμβάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου ΙΙ του ν. 4412/2106

¹⁰⁵ Βλ. άρθρο 32 παρ. 2 περ. α του ν. 4412/2016: «Ως μη κατάλληλη θεωρείται μία προσφορά όταν είναι άσχετη με τη σύμβαση και αδυνατεί προδήλως, χωρίς να τροποποιηθεί ουσιαστικά, να ανταποκριθεί στις ανάγκες και τις απαιτήσεις της αναθέτουσας αρχής, όπως προσδιορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης. Μη κατάλληλη θεωρείται μία αίτηση συμμετοχής όταν στο πρόσωπο του οικονομικού φορέα συντρέχει υποχρεωτικός ή δυνητικός λόγος αποκλεισμού ή όταν αυτός δεν πληροί τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής που έχει θέσει η αναθέτουσα αρχή.».

<p>➤ για την αγορά αγαθών, υπό ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους είτε από προμηθευτή που παύει οριστικά τις εμπορικές του δραστηριότητες είτε από τον εκκαθαριστή διαδικασίας αφερεγγυότητας, δικαστικού συμβιβασμού ή ανάλογης διαδικασίας που προβλέπεται σε διατάξεις νόμου</p>	<p>για νέα έργα ή υπηρεσίες που συνίστανται στην επανάληψη παρόμοιων έργων ή υπηρεσιών που ανατέθηκαν στον οικονομικό φορέα ανάδοχο της αρχικής σύμβασης από τις ίδιες αναθέτουσες αρχές, υπό την προϋπόθεση ότι αυτά τα έργα ή υπηρεσίες είναι, σύμφωνα με μία βασική μελέτη και ότι αυτή η μελέτη αποτέλεσε αντικείμενο αρχικής σύμβασης,</p>
<p>➤ όταν τα σχετικά προϊόντα κατασκευάζονται αποκλειστικά για σκοπούς έρευνας, πειραματισμού, μελέτης ή ανάπτυξης</p>	<p>όταν η σχετική σύμβαση υπηρεσιών έπεται διαγωνισμού μελετών που και πρέπει, σύμφωνα με τους κανόνες που προβλέπονται στο διαγωνισμό μελετών, να ανατεθεί στον νικητή ή σε έναν από τους νικητές του διαγωνισμού αυτού.</p>
<p>➤ για συμπληρωματικές παραδόσεις που πραγματοποιούνται από τον αρχικό προμηθευτή και προορίζονται είτε για τη μερική αντικατάσταση αγαθών ή εγκαταστάσεων είτε για επέκταση υφιστάμενων αγαθών ή εγκαταστάσεων, εφόσον η αλλαγή προμηθευτή θα υποχρέωνε την αναθέτουσα αρχή να αποκτήσει αγαθά με διαφορετικά τεχνικά χαρακτηριστικά τα οποία θα προκαλούσαν ασυμβατότητα ή δυσανάλογες τεχνικές δυσχέρειες στη χρήση και τη συντήρηση η διάρκεια αυτών των συμβάσεων, καθώς και των επαναλαμβανόμενων συμβάσεων, δεν υπερβαίνει κατά κανόνα τα τρία έτη,</p>	

Εικόνα 12: Προϋποθέσεις χρήσης διαδικασίας με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση

Περιπτώσεις στις οποίες δεν δικαιολογείται η προσφυγή στη διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση είναι εκείνες στις οποίες η αναθέτουσα αρχή αναθέτει δημόσια σύμβαση με τη διαδικασία αυτή, αλλά δεν μπορεί να αιτιολογήσει τη χρήση της διαδικασίας, επικαλούμενη μία από τις εξαιρετικές περιστάσεις που παρατίθενται στο άρθρο 32 του ν. 4412/2016 και στον πίνακα που παρατίθεται ανωτέρω.

Οι αποφάσεις των αναθετουσών αρχών, που αφορούν στην προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης για την ανάθεση των δημόσιων συμβάσεων άνω των ορίων, εξαιρουμένων των περιπτώσεων ανωτέρας βίας, εκδίδονται μετά από σύμφωνη γνώμη της ΕΑΔΗΣΥ.¹⁰⁶

7.3.2.6 Απευθείας ανάθεση¹⁰⁷

Ως «απευθείας ανάθεση» νοείται η διαδικασία ανάθεσης σύμβασης με ή χωρίς εκ των προτέρων δημοσιότητα, ανά περίπτωση, στο πλαίσιο της οποίας οι αναθέτουσες αρχές αναθέτουν σύμβαση στον οικονομικό φορέα της επιλογής τους, κατόπιν έρευνας αγοράς.¹⁰⁸

Το άρθρο 118 του ν. 4412/2106 ορίζει τις προϋποθέσεις προσφυγής στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης και θέτει ορισμένες υποχρεώσεις εκ των προτέρων και εκ των υστέρων δημοσιότητας. Οι αναθέτουσες αρχές έχουν την ευχέρεια, στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας, να απευθύνονται σε συγκεκριμένους οικονομικούς φορείς της επιλογής τους, κατόπιν έρευνας αγοράς.

Η έρευνα αγοράς μπορεί να διενεργείται με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο (έρευνα στο διαδίκτυο, επικοινωνία με οικονομικούς φορείς, λήψη ενδεικτικών τιμών μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή εγγράφως, μελέτες αγοράς, συγκριτικές προσφορές από προηγουμένως διενεργηθείσες διαδικασίες της ίδιας ή άλλης αναθέτουσας αρχής κ.λπ.) και δεν τίθεται κάποιος περιορισμός. Ωστόσο η αναθέτουσα αρχή θα πρέπει να είναι σε θέση να αποδεικνύει τη διενέργεια της έρευνας αγοράς και να τηρεί τα σχετικά στοιχεία στον φάκελο της δημόσιας σύμβασης.

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, η έρευνα αγοράς αποτελεί υποχρεωτική διαδικαστική προϋπόθεση στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης. Κατά συνέπεια, όταν η

¹⁰⁶ Βλ. άρθρο 347 παρ. 2 περ. γ υποπερ. γδ του ν. 4412/2016

¹⁰⁷ Βλ. άρθρο 118 του ν.4412/2016

¹⁰⁸ Βλ. άρθρο 2 παρ. 1 περ. 31 του ν. 4412/2016

αναθέτουσα αρχή προσφεύγει στην εν λόγω διαδικασία, είναι υποχρεωμένη προηγουμένως να έχει διενεργήσει έρευνα αγοράς, διαφορετικά η διαδικασία πάσχει από τη σκοπιά της νομιμότητας.

Δεν απαιτείται η τεκμηρίωση ειδικών λόγων ή ύπαρξη ειδικών προϋποθέσεων, όπως απαιτείται στη διαδικασία διαπραγμάτευσης, χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης, προκειμένου η αναθέτουσα αρχή να προσφύγει στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης. Μοναδική προϋπόθεση που θα πρέπει να εξετάσει η αναθέτουσα αρχή είναι η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, όπως αυτή υπολογίζεται με βάση τους κανόνες του άρθρου 6 του ν. 4412/2016, με την έννοια ότι θα πρέπει να υπολογίζονται σε επίπεδο οικονομικού έτους οι ανάγκες της αναθέτουσας αρχής για όμοια ή ομοειδή αγαθά/ υπηρεσίες, όπως έχουν ενταχθεί στον ετήσιο προγραμματισμό και προϋπολογισμό της, ώστε να μην τίθενται ζητήματα «τεχνητής» κατάτμησης της σύμβασης.

Χρηματικά όρια απευθείας ανάθεσης στις συμβάσεις προμηθειών- υπηρεσιών

Γενικό χρηματικό όριο: εκτιμώμενη αξία της σύμβασης ίση ή κατώτερη από 30.000 ευρώ χωρίς ΦΠΑ.

Ειδικά χρηματικά όρια:

α) για συμβάσεις υπηρεσιών, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 107 έως 110 του ν.4412/2016 (κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες - “απλοποιημένο καθεστώς ανάθεσης”), το χρηματικό όριο της απευθείας ανάθεσης είναι το ποσό των 60.000,00 ευρώ, χωρίς ΦΠΑ.¹⁰⁹

β) για συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών που αφορούν στην υλοποίηση έργων ΤΠΕ, με αντικείμενο την εξασφάλιση της διαλειτουργικότητας των ψηφιακών υπηρεσιών ή τον εκσυγχρονισμό των ψηφιακών εργαλείων της Κεντρικής Διοίκησης Περαιτέρω, οι αναθέτουσες αρχές δύνανται να προσφεύγουν στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης, όταν η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης είναι ίση ή κατώτερη του ορίου των 60.000 ευρώ, χωρίς ΦΠΑ.¹¹⁰

Για την ενεργοποίηση της δυνατότητας αυτής τίθενται συγκεκριμένες διαδικαστικές προϋποθέσεις: υποβάλλεται σχετικό αίτημα της αναθέτουσας αρχής προς το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης και εκδίδεται διαπιστωτική πράξη από τον Υπουργό Ψηφιακής Διακυβέρνησης εντός αποκλειστικής προθεσμίας 10 ημερολογιακών ημερών από την υποβολή του αιτήματος. Μετά την παρέλευση της προθεσμίας τεκμαίρεται η απόρριψη του αιτήματος.

Σε κάθε περίπτωση επισημαίνεται, όπως ήδη αναφέρθηκε, ότι, για την εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων, ο υπολογισμός της αξίας των συμβάσεων διενεργείται με τις

¹⁰⁹ Βλ. άρθρο 118 παρ. 1 σε συνδυασμό με άρθρο 109 Α του ν. 4412/2106

¹¹⁰ Βλ. άρθρο 118 παρ. 6 του ν. 4412/2106

μεθόδους και τους κανόνες υπολογισμού του άρθρου 6 του ν. 4412/2016, ώστε να μην εγείρονται ζητήματα «τεχνητής» κατάτμησης.

Έναρξη διαδικασίας απευθείας ανάθεσης– Ελάχιστες υποχρεώσεις εκ των προτέρων και εκ των υστέρων δημοσιότητας- Διενέργεια της διαδικασίας της απευθείας ανάθεσης.

Ως χρόνος έναρξης της διαδικασίας απευθείας ανάθεσης ορίζεται η ημερομηνία αποστολής, προς τους οικονομικούς φορείς, της πρώτης πρόσκλησης υποβολής προσφοράς.¹¹¹ Η πρόσκληση αναρτάται υποχρεωτικά στο ΚΗΜΔΗΣ, η δε παράλειψη εκπλήρωσης της υποχρέωσης αυτής κωλύει τη σύναψη της σύμβασης (εκ των προτέρων δημοσιότητα).

Ειδικά για τις συμβάσεις προμηθειών και παροχής υπηρεσιών, η πρόσκληση υποβολής προσφοράς δύναται να απευθύνεται και σε έναν οικονομικό φορέα και αναρτάται στο ΚΗΜΔΗΣ τουλάχιστον 5 ημέρες (ημερολογιακές) πριν από την κοινοποίηση της απόφασης ανάθεσης στον προσωρινό ανάδοχο. Δεν λαμβάνονται υπόψη προσφορές οικονομικών φορέων που δεν προσκλήθηκαν να υποβάλουν προσφορά.

Η παράλειψη τήρησης της προθεσμίας των 5 ημερών κωλύει τη σύναψη της σύμβασης.¹¹²

Περαιτέρω, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 118, για λόγους απλοποίησης και επιτάχυνσης των διαδικασιών, η απευθείας ανάθεση διενεργείται από τις αρμόδιες για την ανάθεση της σύμβασης υπηρεσίες της αναθέτουσας αρχής, χωρίς να απαιτείται γνωμοδότηση συλλογικού οργάνου/Επιτροπής (παρ. 2).

Η απόφαση ανάθεσης περιέχει κατ' ελάχιστο: α) την επωνυμία και τα στοιχεία της αναθέτουσας αρχής, β) περιγραφή του αντικειμένου της σύμβασης και της αξίας της, γ) όνομα και στοιχεία επικοινωνίας του οικονομικού φορέα στον οποίο ανατίθεται η σύμβαση, δ) κάθε άλλη πληροφορία που η αναθέτουσα αρχή κρίνει απαραίτητη (παρ. 3).

Για λόγους διαφάνειας και ασφάλειας δικαίου, προβλέπεται ρητώς η υποχρέωση σχετικής ανάρτησης της απόφασης ανάθεσης στο ΚΗΜΔΗΣ (εκ των υστέρων δημοσιότητα). Επομένως, μετά την έκδοση της απόφασης ανάθεσης, η αναθέτουσα αρχή τη δημοσιεύει στο ΚΗΜΔΗΣ, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 38 και την κοινοποιεί στον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα. Η παράλειψη εκπλήρωσης της άνω υποχρέωσης καθιστά τη σύμβαση αυτοδικαίως άκυρη.

Με την κοινοποίηση της απόφασης ανάθεσης η σύμβαση θεωρείται ότι έχει συναφθεί, η δε υπογραφή του σχετικού συμφωνητικού έχει μόνο αποδεικτικό

¹¹¹ Βλ. άρθρο 120 παρ. 2 του ν.4412/2016

¹¹² Βλ. άρθρο 120 παρ. 4 του ν.4412/2016

χαρακτήρα. Δηλαδή, κρίσιμο χρονικό σημείο για τη σύναψη της σύμβασης θεωρείται η κοινοποίηση της απόφασης ανάθεσης στον προσωρινό ανάδοχο. Η υπογραφή συμφωνητικού απαιτείται για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία άνω των 2.500 ευρώ άνευ ΦΠΑ (όχι δηλαδή για τις συμβάσεις ήσσονος αξίας).

7.3.2.7 Δημόσιες συμβάσεις ήσσονος αξίας

Ως «δημόσιες συμβάσεις ήσσονος αξίας» νοούνται οι δημόσιες συμβάσεις των οποίων η εκτιμώμενη αξία είναι ίση ή κατώτερη από το ποσό των 2.500 ευρώ χωρίς ΦΠΑ¹¹³.

Για τις συγκεκριμένες συμβάσεις είναι δυνατό να μην ακολουθείται διαδικασία ανάθεσης σύμβασης και οι πληρωμές να εκτελούνται ως εξόφληση έναντι νόμιμου φορολογικού παραστατικού, χωρίς να απαιτούνται έκδοση πράξης ανάθεσης ή οι διαδικασίες εκτέλεσης του ν. 4412/2016 από την αναθέτουσα αρχή, ενώ δεν απαιτείται και η υπογραφή συμφωνητικού.

Για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας μιας σύμβασης ως ήσσονος αξίας, εφαρμόζεται το άρθρο 6 του ν. 4412/2016¹¹⁴, με την έννοια ότι θα πρέπει να υπολογίζονται σε επίπεδο οικονομικού έτους οι ανάγκες της αναθέτουσας αρχής για όμοια ή ομοειδή αγαθά/ υπηρεσίες, όπως έχουν ενταχθεί στον ετήσιο προγραμματισμό και προϋπολογισμό της αναθέτουσας αρχής, ώστε να μην τίθενται ζητήματα «τεχνητής» κατάτμησης της σύμβασης.

7.4 Μελέτη περίπτωσης

Ο Δήμος Χ σχεδιάζει την ανάθεση σύμβασης προμήθειας τριακοσίων (300) σταθερών Η/Υ, συνολικής εκτιμώμενης αξίας 180.000,00 ευρώ για την κάλυψη των αναγκών των υπηρεσιών και του προσωπικού του. Τα τεχνικά χαρακτηριστικά των Η/Υ που επιθυμεί να προμηθευτεί είναι γενικώς διαθέσιμα στην αγορά και δεν απαιτείται κάποια ειδικότερη προσαρμογή τους σε ιδιαίτερες ανάγκες του Δήμου. Έχοντας προβεί σε προηγούμενη ανάλυση και χαρτογράφηση της σχετικής αγοράς, έχει διαπιστώσει ότι στη συγκεκριμένη αγορά δραστηριοποιούνται πολλοί οικονομικοί φορείς.

Κατόπιν εισήγησης των σχετικών υπηρεσιών του προκηρύσσει ανοικτή διαδικασία κάτω των ορίων για την ανάθεση της συγκεκριμένης σύμβασης. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας υποβάλλονται προσφορές από τριάντα (30) οικονομικούς φορείς και η διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών καθυστερεί σημαντικά.

¹¹³ Βλ. άρθρο 2 παρ. 1 περ. 30α του ν. 4412/2016

¹¹⁴ Βλ. άρθρο 117Α του ν. 4412/2106

Ερωτήσεις:

- α) Νόμιμα επέλεξε ο Δήμος την ανοικτή διαδικασία;
- β) Θα μπορούσε να επιλέξει άλλη διαδικασία, με σκοπό να υποβληθούν προσφορές, κατόπιν επιλογής των πέντε (05) οικονομικών φορέων με τον μεγαλύτερο κύκλο εργασιών και την περισσότερη εμπειρία στο αντικείμενο της σύμβασης;
- γ) Εάν απαιτούνταν προσαρμογή των τεχνικών χαρακτηριστικών των Η/Υ που είναι διαθέσιμα στην αγορά σε ιδιαίτερες ανάγκες και απαιτήσεις του Δήμου, ποια θα ήταν η πλέον πρόσφορη διαδικασία ανάθεσης;

Απαντήσεις:

α) Η επιλογή της ανοικτής διαδικασίας από τον Δήμο είναι νόμιμη, καθώς, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 26 παρ. 1 περ. α “Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προσφεύγουν: α) στις ανοικτές ή κλειστές διαδικασίες των άρθρων 27 και 28...” και δεν απαιτείται οποιαδήποτε ειδικότερη προϋπόθεση για την προσφυγή σε αυτή τη διαδικασία. Άλλωστε, ενδείκνυται για αγαθά, των οποίων τα τεχνικά χαρακτηριστικά είναι διαθέσιμα γενικώς στην αγορά και δεν απαιτούν παραμετροποίηση ή προσαρμογή σε ιδιαίτερες ανάγκες ή απαιτήσεις της αναθέτουσας αρχής, ενώ είναι η πλέον πρόσφορη διαδικασία για την ανάπτυξη του ευρύτερου δυνατού ανταγωνισμού.

β) Σε περίπτωση που ο Δήμος επιθυμούσε να περιορίσει τον ανταγωνισμό μεταξύ των καλύτερων (05) οικονομικών φορέων με τον μεγαλύτερο κύκλο εργασιών και την περισσότερη εμπειρία στο αντικείμενο της σύμβασης, ώστε να δεχθεί την υποβολή προσφορών μόνον από αυτούς και όχι από οποιονδήποτε ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα (30 στη συγκεκριμένη περίπτωση) είχε τη δυνατότητα να επιλέξει την κλειστή διαδικασία του άρθρου 28 του ν. 4412/2016, δυνάμει της περ. α της παρ. 1 του άρθρου 26. Για την επιλογή της κλειστής διαδικασίας δεν απαιτούνται ειδικότερες προϋποθέσεις και επαφίεται στη διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής να επιλέξει μεταξύ ανοικτής και κλειστής διαδικασίας (βλ. και προηγούμενη απάντηση). Εν προκειμένω, μάλιστα, στον κλάδο της συγκεκριμένης αγοράς επικρατούν συνθήκες έντονου ανταγωνισμού που καθιστούν ιδιαίτερα πρόσφορη την κλειστή διαδικασία.

γ) Εάν απαιτούνταν προσαρμογή των τεχνικών χαρακτηριστικών των Η/Υ που είναι διαθέσιμα στην αγορά σε ιδιαίτερες ανάγκες και απαιτήσεις του Δήμου, η πλέον πρόσφορη διαδικασία ανάθεσης θα ήταν η ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, καθώς συντρέχει μία από τις απαιτούμενες ειδικές προϋποθέσεις για την προσφυγή στη διαδικασία αυτή και ειδικότερα αυτή της υποπ. αα της περ. α της παρ. 2 του άρθρου 26 του ν. 4412/2016, στην οποία προβλέπεται:

“Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προσφεύγουν στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση ή στον ανταγωνιστικό διάλογο, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) όσον αφορά έργα, αγαθά ή υπηρεσίες, που πληρούν ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα κριτήρια:
- αα) αν οι ανάγκες της αναθέτουσας αρχής δεν είναι δυνατόν να ικανοποιηθούν χωρίς προσαρμογή των άμεσα διαθέσιμων λύσεων...”

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΣΕ ΤΜΗΜΑΤΑ

8.1 Εισαγωγή

8.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου

Ο σκοπός του παρόντος Κεφαλαίου είναι η απόκτηση και η βελτίωση των γνώσεων των επιμορφούμενων ως προς την υποδιαίρεση των συμβάσεων σε τμήματα, ως προς τα κριτήρια υποδιαίρεσης, καθώς και ως προς τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, στην περίπτωση που υποδιαιρείται σε περισσότερα τμήματα. Περαιτέρω, βασικός σκοπός είναι η απόκτηση γνώσεων ως προς την έννοια της «τεχνητής» κατάτμησης και τις διαφορές της σε σχέση τη νόμιμη υποδιαίρεση σε τμήματα, καθώς και ως προς τις προϋποθέσεις εφαρμογής της παρέκκλισης της παρ. 10 του άρθρου 6 του ν. 4412/2016.

8.1.2 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του παρόντος Κεφαλαίου, οι επιμορφούμενοι θα είναι σε θέση να:

- διακρίνουν τις περιπτώσεις που μια σύμβαση μπορεί να ανατεθεί υπό τη μορφή χωριστών τμημάτων, τους όρους και τις προϋποθέσεις που απαιτούνται,
- τη στρατηγική υποδιαίρεσης, ανάλογα με τις συνθήκες του ανταγωνισμού, αλλά και τη στρατηγική προσέλκυσης μικρών επιχειρήσεων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων,
- να επιλέγουν τα κατάλληλα κριτήρια υποδιαίρεσής, να επιλέγουν το μέγεθος των τμημάτων και να αντιλαμβάνονται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της υποδιαίρεσης σε τμήματα,
- διακρίνουν τη, μη επιτρεπτή, περίπτωση «τεχνητής» κατάτμησης, καθώς και τη διαφορά της από την υποδιαίρεση σε τμήματα,
- αναγνωρίζουν τις περιπτώσεις, στις οποίες μπορούν να εφαρμόζουν την παρέκκλιση του άρθρου 6 παρ. 10 του ν.4412/2016, τις προϋποθέσεις, καθώς και τα πλεονεκτήματα εφαρμογής της.

8.1.3 Σύντομη περιγραφή του κεφαλαίου

Στο παρόν Κεφάλαιο αναλύεται η έννοια της υποδιαίρεσης των συμβάσεων σε τμήματα, τα κριτήρια υποδιαίρεσης και η υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να τεκμηριώνει την απόφασή της σε περίπτωση που δεν προβεί σε υποδιαίρεση. Επίσης, αναλύεται η έννοια της μη επιτρεπτής, «τεχνητής» κατάτμησης της σύμβασης και οι βασικές διαφορές της με τη νόμιμη υποδιαίρεση, μέσα από την

παρουσίαση και σχετικών παραδειγμάτων (μελετών περίπτωσης), ενώ, τέλος, παρουσιάζονται οι προϋποθέσεις εφαρμογής της παρέκκλισης που προβλέπεται στην παρ. 10 του άρθρου 6 του ν. 4412/2016 και τα βασικά πλεονεκτήματα εφαρμογής της από τις αναθέτουσες αρχές κατά τον σχεδιασμό της διαδικασίας ανάθεσης.

8.2 Υποδιαίρεση της σύμβασης σε τμήματα- Διαφορά με την κατάτμηση- Η παρέκκλιση της παρ.10 του άρθρου 6 του ν.4412/2016.

8.2.1 Υποδιαίρεση της σύμβασης σε τμήματα/ Έννοια - Περιπτωσιολογία

Εισαγωγή- Έννοια- Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της υποδιαίρεσης

Ως υποδιαίρεση μίας σύμβασης σε περισσότερα τμήματα νοείται ο νόμιμος διαχωρισμός της σε μικρότερα επιμέρους τμήματα, με βάση διάφορα κριτήρια, κατά την εκτίμηση της αναθέτουσας αρχής, με σκοπό το άνοιγμα του ανταγωνισμού και την προσέλκυση των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ) στην αγορά των δημοσίων συμβάσεων¹¹⁵.

Στις αιτιολογικές σκέψεις της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ¹¹⁶ αναφέρεται: «Οι αναθέτουσες αρχές θα πρέπει να ενθαρρύνονται να υποδιαιρούν, ιδίως τις μεγάλες συμβάσεις, σε τμήματα, προς τον σκοπό διεύρυνσης του ανταγωνισμού, μέσω της διευκόλυνσης συμμετοχής των ΜΜΕ στις σχετικές διαδικασίες. Περαιτέρω, το μέγεθος και το αντικείμενο των τμημάτων θα πρέπει να καθορίζεται ελεύθερα από την αναθέτουσα αρχή, ενώ «η υποδιαίρεση θα μπορούσε να γίνεται είτε σε ποσοτική βάση, ώστε το μέγεθος των επιμέρους συμβάσεων να αντιστοιχεί καλύτερα στις δυνατότητες των ΜΜΕ, είτε σε ποιοτική βάση, αναλόγως του είδους και των διαθέσιμων εξειδικεύσεων, ώστε να προσαρμόζεται καλύτερα το περιεχόμενο των επιμέρους συμβάσεων στους εξειδικευμένους τομείς των ΜΜΕ».

¹¹⁵ Βλ. Κατευθυντήρια Οδηγία 25 της ΕΑΑΔΗΣΥ: «Ζητήματα υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης σε περίπτωση υποδιαίρεσής της σε τμήματα. Εφαρμογή της παρέκκλισης του άρθρου 6 παρ. 10 ν. 4412/2016».(ΑΔΑ: ΩΔΣΙΟΞΤΒ-92Ω).

¹¹⁶ Βλ. ιδίως σκέψη (78) του προοιμίου της Οδηγίας

Από τις ως άνω σκέψεις προκύπτει ότι η υποδιαίρεση των δημόσιων συμβάσεων σε τμήματα μπορεί να γίνεται είτε με ποσοτικά κριτήρια, ώστε το μέγεθος των επιμέρους συμβάσεων να αντιστοιχεί καλύτερα στις περιορισμένες διοικητικές, παραγωγικές και χρηματοοικονομικές δυνατότητες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), είτε με ποιοτικά κριτήρια, ώστε να προσαρμόζεται το περιεχόμενο των συμβάσεων σε διακριτούς τομείς εξειδίκευσής τους.

Από την άλλη, γίνεται δεκτό ότι η σύναψη μίας μόνο σύμβασης, χωρίς υποδιαίρεσή της σε περισσότερα τμήματα, μπορεί να οδηγήσει σε οικονομίες κλίμακας, καθιστώντας ταυτόχρονα ευκολότερη την διαχείρισή της από την αναθέτουσα αρχή. Στην περίπτωση αυτή, ωστόσο, ελλοχεύει ο κίνδυνος οι αυξημένες απαιτήσεις των κριτηρίων επιλογής (οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας και τεχνικής κι επαγγελματικής ικανότητας) που δύναται να ορίζονται από την αναθέτουσα αρχή στα έγγραφα της σύμβασης, να περιορίσουν, ακόμη και να αποκλείσουν, τη δυνατότητα συμμετοχής στην αγορά μικρότερων ή περισσότερο εξειδικευμένων οικονομικών φορέων.

Αντιθέτως, με την υποδιαίρεση μιας σύμβασης σε τμήματα διευρύνεται ο κύκλος των δυνητικών προσφερόντων, γεγονός που αναντίρρητα οδηγεί σε ανάπτυξη ευρύτερου ανταγωνισμού. Σε κάθε περίπτωση, η υποδιαίρεση των συμβάσεων σε τμήματα και ο καθορισμός των σχετικών κριτηρίων για την υποδιαίρεση, επαφίεται στην αναθέτουσα αρχή (εφεξής ΑΑ), η οποία και *«είναι ελεύθερη να αποφασίζει αυτόνομα, βάσει οιουδήποτε σκεπτικού κρίνει πρόσφορο, χωρίς να υπόκειται σε διοικητική ή δικαστική εποπτεία»*, σύμφωνα με τις αιτιολογικές σκέψεις της Οδηγίας.

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω γίνονται αντιληπτά τα βασικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της υποδιαίρεσης μίας σύμβασης σε τμήματα.

Πλεονεκτήματα υποδιαίρεσης:

- ανάπτυξη ευρύτερου ανταγωνισμού και προσέλκυση περισσότερων οικονομικών φορέων, λόγω της δυνατότητας υποβολής προσφοράς για ένα ή περισσότερα τμήματα και όχι για το σύνολο της σύμβασης, γεγονός που θα περιόριζε τον κύκλο των δυνητικών προσφερόντων. Για παράδειγμα, στην περίπτωση των συμβάσεων ιδιαίτερα υψηλής αξίας, ο ανταγωνισμός μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω της υποδιαίρεσης της σύμβασης, δεδομένου ότι μόνο ένας μικρός αριθμός οικονομικών φορέων μπορούν να προσφέρουν το σύνολο των ζητούμενων προϊόντων ή υπηρεσιών, με αποτέλεσμα η αναθέτουσα αρχή να εξαρτάται από αυτούς,¹¹⁷

117 Βλ. και «ΕΓΓΡΑΦΟ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ για την αποφυγή των συχνότερων σφαλμάτων κατά τις δημόσιες συμβάσεις έργων που χρηματοδοτούνται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής» (Φεβρουάριος 2018) σελ. 31

- ενίσχυση της πρόσβασης, στην αγορά των δημοσίων συμβάσεων, περισσότερων ΜΜΕ, λόγω του μικρότερου μεγέθους των συμβάσεων, με αποτέλεσμα να μπορούν να ανταποκριθούν ΜΜΕ, οι οποίες διαθέτουν, εκ των πραγμάτων, περιορισμένες διοικητικές, παραγωγικές, τεχνικές και χρηματοοικονομικές ικανότητες,
- διαχειριστική αυτοτέλεια των επιμέρους συμβάσεων, καθώς κάθε τμήμα, από την εκκίνηση της διαδικασίας ανάθεσης έως και την κατακύρωση, αποτελεί μία αυτοτελή σύμβαση, την οποία η αναθέτουσα αρχή μπορεί να διαχειρίζεται διακριτά. Για παράδειγμα, η άσκηση προδικαστικής προσφυγής κατά της απόφασης κατακύρωσης σε ένα τμήμα κωλύει τη σύναψη της σύμβασης, σύμφωνα με το άρθρο 364 παρ. 1 του ν. 4412/2016, μόνο ως προς το συγκεκριμένο τμήμα, χωρίς να επηρεάζει τη διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών, την κατακύρωση και τη σύναψη της σύμβασης ως προς τα υπόλοιπα τμήματα.

Μειονεκτήματα υποδιαίρεσης:

- μη επίτευξη οικονομιών κλίμακας, σκοπός, ο οποίος μπορεί να επιτευχθεί, προφανώς, περισσότερο μέσω της προκήρυξης ενιαίας σύμβασης, καθώς στην τελευταία περίπτωση οι οικονομικοί φορείς ενδέχεται να προσφέρουν χαμηλότερη τιμή, αφού προσδοκούν την ανάθεση σύμβασης μεγαλύτερης αξίας και κατ' επέκταση μεγαλύτερο επιχειρηματικό κέρδος, σε σχέση με την υποβολή προσφοράς για αυτοτελή μικρότερα τμήματα, όπου το προσδοκώμενο επιχειρηματικό κέρδος είναι, αντίστοιχα, μικρότερο,
- μεγαλύτερο διαχειριστικό κόστος, το οποίο συνεπάγεται η ταυτόχρονη διαχείριση περισσότερων αυτοτελών συμβάσεων, τόσο κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών και ανάθεσης των επιμέρους συμβάσεων, όσο και ιδίως κατά το στάδιο της εκτέλεσης των συμβάσεων, κατά το οποίο η αναθέτουσα αρχή καλείται να διαχειριστεί ταυτόχρονα περισσότερες συμβάσεις και να συντονίζει περισσότερους αναδόχους. Για τον λόγο αυτόν, η υποδιαίρεση των συμβάσεων, συνήθως, επιλέγεται από αναθέτουσες αρχές που διαθέτουν την απαιτούμενη διοικητική επάρκεια, τεχνογνωσία και προσωπικό να διαχειριστούν πολλαπλές συμβάσεις, ενώ δεν είναι η καταλληλότερη επιλογή για αναθέτουσες αρχές, οι οποίες δεν διαθέτουν τους απαιτούμενους ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους ούτε την απαραίτητη τεχνογνωσία. Σε κάθε περίπτωση, η διαχειριστική πολυπλοκότητα, σε συνάρτηση με τη διοικητική επάρκεια κάθε αναθέτουσας αρχής, μπορεί, ανά περίπτωση, να αποτελέσει νόμιμη αιτιολογία μη υποδιαίρεσης μίας σύμβασης σε περισσότερα τμήματα.

Βασικά κριτήρια υποδιαίρεσης της σύμβασης σε τμήματα

Η απόφαση της αναθέτουσας αρχής για την υποδιαίρεση μίας σύμβασης σε τμήματα ή όχι πρέπει να λαμβάνει υπόψη αφενός τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της σχετικής επιλογής, όπως αυτά εκτέθηκαν ανωτέρω, και αφετέρου τις συνθήκες του ανταγωνισμού που επικρατούν στη συγκεκριμένη αγορά.

Ειδικότερα, η αναθέτουσα αρχή, στο πλαίσιο του σχεδιασμού της διαδικασίας ανάθεσης της σύμβασης, κρίνεται σκόπιμο να έχει προβεί σε επαρκή ανάλυση της αγοράς, με τα σχετικά εργαλεία και τις μεθόδους που διαθέτει¹¹⁸, προκειμένου να διαπιστώσει τις συνθήκες και την ένταση του ανταγωνισμού, στη συγκεκριμένη αγορά και προβεί στην επιλογή της να αναθέσει τη σύμβαση ενιαία ή να την υποδιαιρέσει σε τμήματα.

Σε αγορές, στις οποίες υπάρχει επαρκής ανταγωνισμός και δραστηριοποιούνται ΜΜΕ, διαφαίνεται, ως καταλληλότερη επιλογή, η υποδιαίρεση της σύμβασης σε περισσότερα τμήματα, ώστε να δοθεί η δυνατότητα υποβολής προσφορών σε περισσότερους οικονομικούς φορείς και ιδίως ΜΜΕ, οι οποίες δραστηριοποιούνται στο συγκεκριμένο αντικείμενο.

Η υποδιαίρεση συνιστάται, επίσης, όταν μια σύμβαση απαρτίζεται από διάφορα είδη/κατηγορίες προϊόντων ή υπηρεσιών που παρέχονται από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε διάφορους κλάδους της αγοράς (για παράδειγμα, οι δραστηριότητες πληροφοριών και επικοινωνιών περιλαμβάνουν, συχνά, τη διαχείριση ενός δικτυακού τόπου, την παραγωγή βίντεο ή τη δημοσίευση γραπτού υλικού). Σε αυτές τις περιπτώσεις, μια επιχείρηση που είναι ιδιαίτερα αποδοτική στον δικό της τομέα αλλά δεν έχει τη δυνατότητα να παρέχει όλα τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες θα αποκλειόταν αδικώς από τον ανταγωνισμό, με την ανάθεση μίας ενιαίας σύμβασης αντί μίας διηρημένης, σε περισσότερα τμήματα, ανά κλάδο.¹¹⁹

Αντίθετα, σε αγορές με μικρό βαθμό ανταγωνισμού ή ενδεχομένως με πλήρη απουσία ανταγωνισμού (π.χ. για τεχνικούς λόγους ή για λόγους προστασίας δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας), η υποδιαίρεση της σύμβασης σε περισσότερα τμήματα δεν θα εξυπηρετούσε τον πρωταρχικό σκοπό των Οδηγιών, που αποτελεί η ενίσχυση της συμμετοχής των ΜΜΕ στην αγορά των δημοσίων συμβάσεων, καθώς στις περιπτώσεις αυτές είναι, εκ των πραγμάτων, περιορισμένος ή και εξ αρχής καθορισμένος ο κύκλος των δυνητικών προσφερόντων.

118 Βλ. αναλυτικά για τις τεχνικές και τις μεθόδους ανάλυσης της αγοράς στο Κεφάλαιο 4 του παρόντος.

119 Βλ. και «ΕΓΓΡΑΦΟ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ για την αποφυγή των συχνότερων σφαλμάτων κατά τις δημόσιες συμβάσεις έργων που χρηματοδοτούνται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής» (Φεβρουάριος 2018) σελ. 31

Ως προς τα κριτήρια υποδιαίρεσης της σύμβασης, επισημαίνονται τα ακόλουθα:

Η σχετική απόφαση επαφίεται, όπως, ήδη προαναφέρθηκε, στη διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής, η οποία είναι ελεύθερη να επιλέγει τα κριτήρια με βάση τα οποία θα προβεί στην υποδιαίρεση, , χωρίς να υπόκειται σε διοικητική ή δικαστική εποπτεία ως προς τη συγκεκριμένη επιλογή.

- Κριτήρια, τα οποία χρησιμοποιούνται συνήθως είναι:
- **Χωρικά- γεωγραφικά**, ιδίως στις περιπτώσεις που η υπό ανάθεση σύμβαση πρόκειται να εκτελεστεί σε διαφορετικούς τόπους (π.χ. σύμβαση υπηρεσιών παροχής καθαριότητας σε τρία κτίρια της αναθέτουσας αρχής που εδρεύουν σε διαφορετικές πόλεις ή ακόμη και σε διαφορετικό τόπο εντός της ίδιας πόλης)
- **Ποιοτικά**, ιδίως στις περιπτώσεις που τα τμήματα αφορούν παρεμφερείς υπηρεσίες ή προϊόντα, τα οποία, ωστόσο, μπορεί να παρέχονται από διαφορετικούς οικονομικούς φορείς στην αγορά (π.χ. σύμβαση προμήθειας ανταλλακτικών οχημάτων και υπηρεσιών συντήρησης οχημάτων, σε δύο διακριτά τμήματα, καθώς στην αγορά υπάρχουν οικονομικοί φορείς που δραστηριοποιούνται μόνο στο αντικείμενο της πώλησης ανταλλακτικών οχημάτων και όχι και στην παροχή υπηρεσιών συντήρησης).
- **Ποσοτικά**, με βάση τις ανάγκες της αναθέτουσας αρχής (π.χ. σύμβαση προμήθειας τροφίμων για τις ετήσιες ανάγκες νοσοκομείου που υποδιαιρείται σε δύο τμήματα (Α και Β εξαμήνου) ή σε διάφορες κατηγορίες τροφίμων, που μπορεί να διαφοροποιούνται ως προς τις απαιτούμενες ποσότητες (π.χ. είδη κρεοπωλείου, ιχθυοπωλείου, αρτοποιείου, οπωροπωλείου κ.λπ.).

Παραδείγματα

Α. Με χωρικά κριτήρια: Η ΑΑ σχεδιάζει να αναθέσει σύμβαση καθαριότητας για 2 έτη συνολικής εκτιμώμενης αξίας 200.000 ευρώ για τα τέσσερα κτίρια στα οποία στεγάζονται οι υπηρεσίες της (κτίριο Α: 70.000,00 ευρώ, κτίριο Β: 30.000,00 ευρώ, κτίριο Γ: 40.000,00 ευρώ και κτίριο Δ: 60.000,00 ευρώ). Αντί να προκηρύξει μία ενιαία σύμβαση και για τα τέσσερα κτίρια (ένας ανάδοχος), μπορεί να υποδιαιρέσει τη συγκεκριμένη σύμβαση σε τέσσερα τμήματα, ένα για κάθε κτίριο, ώστε να δώσει τη δυνατότητα να συμμετέχουν και να υποβάλλουν προσφορά περισσότεροι προσφέροντες και ιδίως ΜΜΕ, οι οποίες μπορεί να μην διαθέτουν τις τεχνικές και οικονομικές δυνατότητες να αναλάβουν μία ενιαία σύμβαση 200.000,00 ευρώ, αλλά να μπορούν να αναλάβουν και να εκτελέσουν τη σύμβαση για ένα από τα τέσσερα κτίρια (π.χ. για το τμήμα που αφορά στο κτίριο Β).

Β. Με ποιοτικά κριτήρια: Η ΑΑ σχεδιάζει να αναθέσει σύμβαση προμήθειας σταθερών Η/Υ αξίας 80.000,00 ευρώ, φορητών Η/Υ αξίας 30.000,00 ευρώ και περιφερειακών εξαρτημάτων Η/Υ αξίας 40.000,00 ευρώ, ήτοι συνολικής εκτιμώμενης αξίας 150.000 ευρώ. Και στην περίπτωση αυτή, αντί να προκηρύξει μία ενιαία

σύμβαση και για τα τρία αυτά αντικείμενα (ένας ανάδοχος), μπορεί να υποδιαιρέσει τη συγκεκριμένη σύμβαση σε τρία τμήματα, ένα για κάθε είδος, ώστε να δώσει τη δυνατότητα να συμμετέχουν και να υποβάλλουν προσφορά περισσότεροι προσφέροντες και ιδίως ΜΜΕ, στο πλαίσιο της ίδιας συλλογιστικής.

Η αναθέτουσα αρχή, προκειμένου να λάβει την απόφαση της ως προς την υποδιαίρεση μίας σύμβασης σε τμήματα ή όχι, θα πρέπει να σταθμίσει όλους τους παράγοντες που προαναφέρθηκαν (κλάδος της αγοράς και δραστηριοποίηση ΜΜΕ, συνθήκες έντασης ανταγωνισμού, επίτευξη οικονομικών κλίμακας, διοικητική επάρκεια, αυξημένο διαχειριστικό κόστος), καθώς και τις ανάγκες της, οι οποίες και θα καθορίσουν σε σημαντικό βαθμό την απόφασή της, τα κριτήρια που θα χρησιμοποιήσει για την υποδιαίρεσή της σύμβασης (χωρικά, ποιοτικά, ποσοτικά κ.λπ). καθώς και το μέγεθος των τμημάτων.

Είναι προφανές ότι οποιαδήποτε υποδιαίρεση σε τμήματα και αν επιλέξει η αναθέτουσα αρχή, ενδεχομένως, να μην ανταποκρίνεται στις ικανότητες όλων των δυνητικών προσφερόντων ΜΜΕ στην αγορά, ωστόσο, κρίνεται σκόπιμο να λαμβάνονται υπόψη οι μέσες πραγματικές δυνατότητες των ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στον συγκεκριμένο κλάδο, προκειμένου, να προβαίνει σε μία ορθολογική και αναλογική απόφαση, η οποία αφενός να εξυπηρετεί την ικανοποίηση των αναγκών της αναθέτουσα αρχής και αφετέρου να προάγει την κατά το δυνατόν, ευρύτερη, συμμετοχή των ΜΜΕ.

Στρατηγική υποδιαίρεσης σε τμήματα και καθορισμός του μεγέθους των τμημάτων.

Ο καθορισμός του μεγέθους των τμημάτων, καταρχάς επαφίεται στην κρίση της αναθέτουσα αρχής, η οποία, όπως προαναφέρθηκε, δεν υπόκειται σε διοικητικό ή δικαστικό έλεγχο.

Ωστόσο, η σχετική στρατηγική που ακολουθεί η αναθέτουσα αρχή προτείνεται να λαμβάνει υπόψη της την ένταση του ανταγωνισμού, καθώς και τις πραγματικές συνθήκες της αγοράς, κατά τρόπο, ώστε να συμβάλει στην ενίσχυση της συμμετοχής των ΜΜΕ. Στο πλαίσιο αυτό, το μέγεθος των τμημάτων δεν θα πρέπει να είναι τέτοιο, ώστε, εν τοις πράγμασι, να ευνοεί τελικά τις εδραιωμένες και μεγάλες επιχειρήσεις του κλάδου της συγκεκριμένης αγοράς και να αποθαρρύνει τις ΜΜΕ.

Παράδειγμα: Η αναθέτουσα αρχή έχει ανάγκες σε γραφική ύλη για δύο έτη, συνολικής εκτιμώμενης αξίας 3.000.00,00 ευρώ.

Κατά τον σχεδιασμό της υποδιαίρεσης της συγκεκριμένης σύμβασης σε τμήματα, πρέπει να λάβει υπόψη της τις συνθήκες ανταγωνισμού στην αγορά, κατά τρόπο ώστε η υποδιαίρεση να επιτρέψει πράγματι τη συμμετοχή ΜΜΕ και να οδηγήσει σε αύξηση του ανταγωνισμού.

Στην υποθετική περίπτωση που στον συγκεκριμένο κλάδο δραστηριοποιούνται στην αγορά τρεις μεγάλες επιχειρήσεις, οι οποίες θα μπορούσαν να αναλάβουν την υλοποίηση μεγάλων τμημάτων της σύμβασης ή το σύνολό αυτής, η υποδιαίρεσή της σε τρία, ίσης αξίας, τμήματα, 1.000.000,00 ευρώ το καθένα, είναι πολύ πιθανό να μην συμμετέχουν ΜΜΕ, καθώς πρόκειται για τμήματα, στην υλοποίηση των οποίων είναι πιθανόν να μην μπορούν να ανταποκριθούν ΜΜΕ που διαθέτουν περιορισμένες τεχνικές και χρηματοοικονομικές ικανότητες. Επίσης, στην περίπτωση αυτή δεν αποκλείεται να υπάρξει προσυνεννόηση των τριών μεγάλων επιχειρήσεων για κατανομή των τριών τμημάτων μεταξύ τους, με σκοπό να υποβάλλει προσφορά ο καθένας για ένα μόνο τμήμα, ώστε να του ανατεθεί η σύμβαση για το συγκεκριμένο τμήμα, χωρίς ανταγωνισμό. Είναι προφανές ότι, στην περίπτωση αυτή, δεν μπορεί να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος σκοπός της υποδιαίρεσης που είναι η προσέλκυση ΜΜΕ και η ανάπτυξη ευρύτερου ανταγωνισμού. Αντίθετα ελλοχεύει ο κίνδυνος, λόγω της δημιουργίας τεχνητής έλλειψης ανταγωνισμού, στο πλαίσιο προηγούμενης συνεννόησης των τριών μεγάλων επιχειρήσεων, τελικά η αναθέτουσα αρχή να καταβάλει πολύ υψηλότερη τιμή σε κάθε τμήμα, από την προσδοκώμενη.

Καλή πρακτική: Στο προηγούμενο παράδειγμα αποτελούν καλή πρακτική οι ακόλουθες ενέργειες της αναθέτουσας αρχής:

- είτε η υποδιαίρεση της σύμβασης σε περισσότερα μικρότερου μεγέθους τμήματα (π.χ. σε 5 τμήματα εκτιμώμενης αξίας 100.000 ευρώ, το καθένα, σε 10 τμήματα αξίας 200.000,00 ευρώ το καθένα και σε 2 τμήματα αξίας 500.000,00 ευρώ το καθένα), στα οποία μπορούν να υποβάλλουν προσφορά περισσότερες ΜΜΕ είτε
- η υποδιαίρεση της σύμβασης σε ορισμένα μικρότερου μεγέθους τμήματα (π.χ. σε 5 τμήματα εκτιμώμενης αξίας 200.000, 00 ευρώ το καθένα), και σε ένα μεγάλο τμήμα εκτιμώμενης αξίας 2.000.000,00 ευρώ. Στην περίπτωση αυτή θα μπορούσαν να υποβάλλουν προσφορά ΜΜΕ για τα μικρότερα τμήματα, ενώ το μεγάλο τμήμα, προφανώς, θα προσέλκυε τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις, οι οποίες και θα υπέβαλαν ανταγωνιστικές προσφορές για την ανάθεση αυτού του τμήματος.

Οι παραπάνω επιλογές της αναθέτουσας αρχής μπορεί να επιτύχουν ακόμη περισσότερο τον επιδιωκόμενο σκοπό, εάν η αναθέτουσα αρχή προβλέψει παράλληλα και περιορισμό της υποβολής των προσφορών μόνο σε ένα τμήμα, ανά προσφέροντα¹²⁰, καθώς, στην περίπτωση αυτή είναι προφανές ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις θα κατευθυνθούν στα μεγάλα τμήματα μόνο, υποβάλλοντας ανταγωνιστικές προσφορές και οι ΜΜΕ θα ανταγωνιστούν στα μικρότερα τμήματα, τα οποία, προφανώς, δεν θα ήταν ιδιαίτερα ελκυστικά για τις μεγάλες

¹²⁰ Βλ. άρθρο 59 παρ. 2 του ν. 4412/2016

επιχειρήσεις.

Η έμμεση υποχρέωση υποδιαίρεσης της σύμβασης σε τμήματα

Σε κάθε περίπτωση, επισημαίνεται, ότι, εφόσον η αναθέτουσα αρχή επιλέξει να μην υποδιαιρέσει τη σύμβαση σε περισσότερα τμήματα, πρέπει να αναφέρει τους βασικούς λόγους της απόφασής της αυτής στα έγγραφα της σύμβασης ή στην ειδική έκθεση του άρθρου 341 του ν. 4412/2016.¹²¹

Τα ανωτέρω ρυθμίζονται στο άρθρο 46 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, το οποίο και ενσωματώθηκε στο άρθρο 59 του ν. 4412/2016. Στις εν λόγω διατάξεις προβλέπεται, εμμέσως, η υποχρέωση των αναθετουσών αρχών να διαιρούν τις συμβάσεις σε τμήματα, εφόσον το αντικείμενό τους μπορεί να διαιρεθεί, προσδιορίζοντας το μέγεθος και το αντικείμενο των τμημάτων αυτών κατά την κρίση τους, χρησιμοποιώντας, ιδίως, ποσοτικά, ποιοτικά ή/και γεωγραφικά/ χωρικά κριτήρια.

Σε αντίθετη, δε, περίπτωση, σε περίπτωση δηλαδή μη υποδιαίρεσης σε τμήματα, η απόφαση αυτή της ΑΑ θα πρέπει να αιτιολογείται στα έγγραφα της σύμβασης (πχ στη διακήρυξη)¹²². Από την ως άνω διάταξη, προκύπτει η βούληση του ενωσιακού και συναφώς του εθνικού νομοθέτη να επιβάλλουν την υποδιαίρεση των συμβάσεων σε τμήματα ως κατ' αρχήν κανόνα κατά τον σχεδιασμό και την ανάθεση των συμβάσεων, με σκοπό την ενίσχυση της συμμετοχής των ΜΜΕ, ορίζοντας ρητά συγκεκριμένες εξαιρέσεις και καταλείποντας, παράλληλα, στην ΑΑ τη δυνατότητα απόκλισης, μετά από σχετική αιτιολόγηση της απόφασής της.

Είναι προφανές ότι η «υποχρέωση» υποδιαίρεσης σε τμήματα δεν συντρέχει στην περίπτωση που το αντικείμενο της σύμβασης δεν είναι δυνατό να διαιρεθεί σε περισσότερα τμήματα με ποσοτικά, ποιοτικά ή γεωγραφικά/χωρικά κριτήρια, Ωστόσο και στις περιπτώσεις αυτές, απαιτείται σχετική αιτιολόγηση, εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής στα έγγραφα της σύμβασης ή στην ειδική έκθεση του άρθρου 341 ν. 4412/2016, ως προς την αδυναμία διαίρεσης της σύμβασης. Πολύ περισσότερο απαιτείται τεκμηριωμένη αιτιολόγηση, στις περιπτώσεις, κατά τις οποίες, παρότι δύναται να διαιρεθεί το φυσικό αντικείμενο της σύμβασης σε περισσότερα τμήματα, βάσει των ως άνω κριτηρίων, εντούτοις η ΑΑ επιλέγει να αναθέσει τη σύμβαση ως ενιαίο σύνολο, χωρίς να προβεί σε υποδιαίρεση της (για παράδειγμα, αιτιολογία θα μπορούσε να αποτελεί η επίτευξη οικονομίας κλίμακας, η περιορισμένη διαχειριστική ικανότητα της ΑΑ για τη διαχείριση πολλαπλών συμβάσεων αντί μίας ενιαίας σύμβασης, κ.λπ.). Στις περιπτώσεις αυτές, πρέπει η σχετική αιτιολόγηση να προκύπτει με σαφήνεια και πληρότητα από τα έγγραφα της σύμβασης και να μην

¹²¹ Βλ. άρθρο 59 παρ. 1 του ν. 4412/2016

¹²² Βλ. άρθρο 59 παρ. 1 ν. 4412/2016 «Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποφασίζουν να αναθέτουν μια σύμβαση υπό τη μορφή χωριστών τμημάτων και μπορούν να προσδιορίζουν το μέγεθος και το αντικείμενο των τμημάτων αυτών. Οι αναθέτουσες αρχές αναφέρουν τους βασικούς λόγους της απόφασής τους να μην διαιρέσουν μία σύμβαση σε τμήματα, στοιχείο που περιλαμβάνεται στα έγγραφα της σύμβασης ή στην ειδική έκθεση του άρθρου 341».

παρατίθεται γενική και αόριστη αιτιολόγηση. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι η δυνατότητα διαίρεσης μιας σύμβασης σε τμήματα, η οποία ρυθμίζεται με τις συγκεκριμένες διατάξεις, δεν πρέπει να συγχέεται με την έννοια της τεχνητής κατάτμησης της σύμβασης, η οποία και αναλύεται σε επόμενη παράγραφο.

Υπολογισμός της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης σε περίπτωση υποδιαίρεσης σε τμήματα

Ως προς τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, σε περίπτωση που αυτή υποδιαιρείται σε περισσότερα τμήματα, ο βασικός κανόνας τίθεται στις παραγράφους 8 και 9 του άρθρου 6 του ν. 4412/2016, οι οποίες έχουν ενσωματώσει τις αντίστοιχες διατάξεις του άρθρου 5 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ.¹²³ Οι εν λόγω διατάξεις θέτουν τον κανόνα ότι, όταν η ΑΑ υποδιαιρεί τις συμβάσεις της σε τμήματα, θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη της, για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, τη συνολική αξία των επιμέρους τμημάτων αυτής και να εφαρμόζει τις αντίστοιχες διατάξεις του νόμου, στην ανάθεση κάθε τμήματος. Κατά συνέπεια, εάν η συνολική εκτιμώμενη αξία της σύμβασης ισούται ή υπερβαίνει τα κατώτατα όρια, όπως αυτά αναφέρθηκαν παραπάνω, οι διατάξεις του νόμου εφαρμόζονται στην ανάθεση κάθε επιμέρους τμήματος, με την έννοια ότι σε κάθε τμήμα εφαρμόζονται οι διατάξεις για τις συμβάσεις άνω των ορίων, ακόμη και αν η αυτοτελής αξία κάθε τμήματος είναι μικρότερη αυτών. Ο εν λόγω κανόνας εφαρμόζεται, μάλιστα, είτε η ΑΑ επιλέξει την ανάθεση των επιμέρους τμημάτων μέσω ενιαίας διαδικασίας (πχ ως επιμέρους τμημάτων μίας ενιαίας ανοικτής ή κλειστής διαδικασίας) είτε επιλέξει τη χωριστή ανάθεση κάθε τμήματος, οπότε και στην τελευταία περίπτωση, ανεξάρτητα από την αυτοτελή αξία του τμήματος, θα πρέπει να εφαρμόσει τις διατάξεις που αντιστοιχούν στην αθροιστική αξία όλων των επιμέρους τμημάτων, με την επιφύλαξη εφαρμογής της παρέκκλισης της παρ. 6 του άρθρου 10 του ν. 4412/2016, όπως αυτή αναλύεται ακολούθως.

8.2.2 Η “τεχνητή κατάτμηση” της σύμβασης/ Διαφορές από την υποδιαίρεση σε τμήματα¹²⁴

Στην προηγούμενο παράγραφο αναλύθηκε η έννοια της υποδιαίρεσης μιας σύμβασης σε τμήματα, δηλαδή ο νόμιμος διαχωρισμός της με διάφορα κριτήρια (ποιοτικά, ποσοτικά, γεωγραφικά/ χωρικά), με σκοπό, όπως αναφέρθηκε, την ανάπτυξη του

¹²³ Βλ. και αντίστοιχο άρθρο 288 του ν. 4412/2016 για τις συμβάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου II (άρθρο 65 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)

¹²⁴ Βλ. Κατευθυντήρια Οδηγία 25 της ΕΑΑΔΗΣΥ: «Ζητήματα υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης σε περίπτωση υποδιαίρεσής της σε τμήματα. Εφαρμογή της παρέκκλισης του άρθρου 6 παρ. 10 ν. 4412/2016». (ΑΔΑ: ΩΔΣΙΟΞΤΒ-92Ω)

ανταγωνισμού και την προσέλκυση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων στην αγορά των δημοσίων συμβάσεων.

Με τον όρο «κατάτμηση» νοείται ο τεχνητός επιμερισμός μιας ενιαίας σύμβασης σε συμβάσεις μικρότερης αξίας, που ανατίθενται με χωριστές διαδικασίες, με βάση την αυτοτελή αξία τους, κατά τρόπο ώστε, τελικά και εκ του αποτελέσματος να αποφεύγεται η εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4412/2016, όπως αναλύθηκε και στην Ενότητα 3.4 του παρόντος.

Επομένως, η «τεχνητή κατάτμηση» συνιστά μία αθέμιτη και παράνομη πρακτική, βάσει της οποίας η ΑΑ ουσιαστικά αποφεύγει την εφαρμογή συγκεκριμένων κανόνων.

Η ΑΑ δεν πρέπει να προβαίνει στην πρακτική αυτή, δηλαδή να διαχωρίζει με τεχνητό τρόπο τα έργα/αγαθά/υπηρεσίες σε μικρότερες μονάδες, ως προς το φυσικό αντικείμενο και την αξία τους, προκειμένου να αποφύγει εφαρμοστέους κανόνες και διατάξεις του ν. 4412/2016 και ιδίως τα χρηματικά όρια των Οδηγιών, και κατ' επέκταση τη δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, διατάξεις που επιτάσσουν να ακολουθήσει η ΑΑ ανταγωνιστικές διαδικασίες¹²⁵ (ανοικτή, κλειστή, ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, ανταγωνιστικό διάλογο), καθώς και τυχόν άλλους εθνικούς εφαρμοστέους κανόνες πέραν του ν. 4412/2016 και ιδίως:

- το όριο του προσυμβατικού ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου¹²⁶
- το όριο για την παροχή σύμφωνης γνώμης της ΕΑΔΗΣΥ, σε περίπτωση προσφυγής σε διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης¹²⁷
- την υποχρέωση ελέγχου ονομαστικοποίησης των μετοχών των ΑΕ για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία μεγαλύτερη από 1.000.000,00 ευρώ¹²⁸.

Εν γένει, εάν οι επιμέρους συμβάσεις αφορούν σε ακριβώς όμοιο ή παρόμοιο, κατά τις συναλλακτικές αντιλήψεις, φυσικό αντικείμενο, οι αξίες τους πρέπει να αθροίζονται σε επίπεδο οικονομικού έτους, προκειμένου να υπολογιστεί η συνολική εκτιμώμενη αξία της σύμβασης και να οδηγηθεί η ΑΑ στην εφαρμογή των κατάλληλων κανόνων. Εάν το άθροισμα των επιμέρους αξιών υπερβαίνει τα χρηματικά όρια των Οδηγιών, οι επιμέρους συμβάσεις πρέπει να αποστέλλονται προς δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, ακόμη και αν η αυτοτελής αξία τους υπολείπεται των ορίων.

¹²⁵ Για παράδειγμα, σύμβαση συνολικής αξίας 80.000 ευρώ για υπηρεσίες καθαρισμού τεσσάρων κτιρίων, επιμερίζεται σε τέσσερις (4) μικρότερες ισόποσες συμβάσεις, αξίας 20.000 ευρώ εκάστη, με σκοπό η ΑΑ να αποφύγει την υλοποίηση ανταγωνιστικής ηλεκτρονικής διαδικασίας, μέσω ΕΣΗΔΗΣ, και αντί αυτής να αναθέσει τέσσερις διακριτές συμβάσεις με διαδικασία απευθείας ανάθεσης

¹²⁶ Βλ. άρθρα 33 παρ. 11, 39 παρ. 9, 132 παρ. 6 ν. 4412/2016 και άρθρο 324 ν. 4700/2020 (Α 127) ως ισχύει.

¹²⁷ Βλ. Άρθρο 347 παρ.2 περ. γ υποπερ. γδ' ν. 4412/2016

¹²⁸ Βλ. άρθρο 8 παρ. 4 του ν. 3310/2005 (Α 30)

Οι μέθοδοι υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, που περιγράφονται στις επιμέρους διατάξεις του άρθρου 6 του ν. 4412/2016, αποσκοπούν ακριβώς στη διασφάλιση εφαρμογής των διατάξεων του νόμου και ιδιαίτερα των διατάξεων των Οδηγιών που ενσωματώθηκαν σε αυτόν και στην αποτροπή καταστρατήγησής τους.

Συγκεκριμένα, η αρχή της απαγόρευσης της «τεχνητής» κατάτμησης των συμβάσεων ενσωματώνεται στην παρ. 3 του εν λόγω άρθρου, στην οποία ορίζεται ότι η επιλογή της χρησιμοποιούμενης μεθόδου για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας μιας σύμβασης δεν γίνεται με σκοπό την αποφυγή της εφαρμογής οποιασδήποτε διάταξης του νόμου, καθώς και ότι η σύμβαση δεν κατατέμενεται κατά τρόπο ώστε να αποφεύγεται η εφαρμογή οποιασδήποτε διάταξης του νόμου, εκτός αν αυτό δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους.¹²⁹

Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι απαγορεύεται, όπως ήδη αναφέρθηκε, ο «τεχνητός» επιμερισμός μίας σύμβασης σε μικρότερες ποσότητες ή μερικότερες κατηγορίες και στη συνέχεια η χωριστή διενέργεια περισσότερων διαδικασιών ανάθεσης, με βάση το ύψος της μερικότερης αξίας, αντί της συνολικής αξίας της σύμβασης, παραβιάζοντας, με τον τρόπο αυτό, την υποχρέωση διενέργειας διαγωνιστικών διαδικασιών, θεμελιώδη κανόνα του δικαίου των δημοσίων συμβάσεων¹³⁰.

Ως προς τις ενδείξεις της ύπαρξης «τεχνητής» κατάτμησης μίας σύμβασης ισχύουν όσα αναφέρθηκαν στην Ενότητα 3.4 του παρόντος. Η κρίση για τη διαπίστωση κατάτμησης προκύπτει από τη συνδυαστική αξιολόγηση των ενδείξεων, ανά περίπτωση (ad hoc)

131

Εξ' αντιδιαστολής, καθίσταται σαφές ότι, όταν πρόκειται για συμβάσεις μη ομοειδών αγαθών, υπηρεσιών είναι επιτρεπτή η διενέργεια αυτοτελών διαδικασιών ανάθεσης, με εφαρμογή των κανόνων που διέπουν εκάστη σύμβαση, αναλόγως της αξίας της.

Δεν εμπίπτουν στην έννοια των ομοειδών συμβάσεων διαφορετικά είδη συμβάσεων, ακόμη και αν στη συνήθη πρακτική εξυπηρετούν παρόμοιους σκοπούς και ανάγκες. Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να θεωρούνται ομοειδείς

¹²⁹ Βλ. Κατευθυντήρια Οδηγία 25 της ΕΑΑΔΗΣΥ «Ζητήματα υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας σύμβασης σε περίπτωση υποδιαίρεσής της σε τμήματα. Εφαρμογή της παρέκκλισης του άρθρου 6 παρ. 10 ν. 4412/2016» (ΑΔΑ: ΩΔΣΙΟΞΤΒ-92Ω) και ιδίως την Ενότητα Α.5 «Τεχνητή» κατάτμηση, σελ. 9 επ.

¹³⁰ Βλ. ενδεικτικά: ΕΣ IV Τμ. 12/2012, ΕΣ IV Τμ. 109/2007, ΕΣ IV Τμ. 57/2007, ΕΣ Τμ. IV 213/2011, ΕΣ Τμ IV 50/2010, ΕΣ Τμήμα VII 8/2010, ΣΤΕ (ΕΑ) 220/2013, ΕΣ IV Τμ. 12/2012

¹³¹ Βλ. ενδεικτικά: ΕΣ IV Τμ. 213/2011, 238/2010.

συμβάσεις, η μία, εκ των οποίων, στοχεύει στην αγορά αγαθών (σύμβαση προμηθειών) και η άλλη στην αγορά υπηρεσιών (σύμβαση υπηρεσιών).¹³²

Περαιτέρω, είναι προφανές ότι δεν συνιστά τεχνητή κατάτμηση, κατά τα ανωτέρω, και, συνεπώς, είναι επιτρεπτή η διενέργεια αυτοτελών διαδικασιών ανάθεσης για επιμέρους συμβάσεις όμοιου ή παρόμοιου φυσικού αντικειμένου, εφόσον η αναθέτουσα αρχή τηρεί, σε κάθε μία από τις αυτοτελείς διαδικασίες, τους κανόνες που επιτάσσει η συνολική αξία όλων των επιμέρους διαδικασιών.

Συμπερασματικά, για τη διαπίστωση της μη επιτρεπτής, ήτοι της «τεχνητής» κατάτμησης μίας σύμβασης, απαιτείται συνήθως ο συνδυασμός περισσότερων στοιχείων - ενδείξεων . Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει τα εν λόγω στοιχεία - ενδείξεις να οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η αναθέτουσα αρχή προέβη στην κατάτμηση, με σκοπό να αποφύγει την εφαρμογή συγκεκριμένων διατάξεων - υποχρεώσεων που επιτάσσουν οι διατάξεις του ν. 4412/2016, ή λοιπών εθνικών νομοθετημάτων, χωρίς την ύπαρξη αντικειμενικών λόγων¹³³.

Μελέτες περιπτώσεων

I. Περίπτωση επιτρεπτής υποδιαίρεσης σύμβασης ομοειδών αγαθών (ΔΕΝ συνιστά τεχνητή κατάτμηση)

Μελέτη περίπτωσης 1 - Επιτρεπτή υποδιαίρεση σε τμήματα

Προμήθεια τροφίμων για τις ετήσιες ανάγκες του Δήμου Χ και των νομικών του προσώπων, εκτιμώμενης αξίας € 800.000,00 ευρώ χωρίς ΦΠΑ		
Προμήθεια	Εκτιμώμενη αξία	Διαδικασία ανάθεσης
Είδη Κρεοπωλείου	400.000,00	Ανοικτή ηλεκτρονική διαδικασία άνω των ορίων
Νωπά Φρούτα Και Λαχανικά	200.000,00	Ανοικτή ηλεκτρονική διαδικασία άνω των ορίων

¹³² Παράδειγμα: αποτελεί ιδιαίτερα συνήθη διοικητική πρακτική η ανάθεση, από τους ΟΤΑ, ενιαίας σύμβασης για την προμήθεια ανταλλακτικών οχημάτων, καθώς και για την αγορά υπηρεσιών συντήρησης αυτών. Είναι προφανές ότι, εν προκειμένω, δεν αποτελούν ομοειδείς συμβάσεις, κατά την έννοια του άρθρου 6, ώστε να απαιτείται η άθροιση της αξίας τους. Νόμιμα επομένως μπορούν να ανατίθενται ως διακριτές συμβάσεις, με βάση την αυτοτελή τους αξία, χωρίς να συνιστά μη επιτρεπτή κατάτμηση η εν λόγω διακριτή ανάθεση.

¹³³ Για την απαγόρευση της «τεχνητής» κατάτμησης βλ. και «ΕΓΓΡΑΦΟ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ για την αποφυγή των συχνότερων σφαλμάτων κατά τις δημόσιες συμβάσεις έργων που χρηματοδοτούνται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής» (Φεβρουάριος 2018) σελ. 33 επ. Ο ανωτέρω οδηγός είναι αναρτημένος στην ιστοσελίδα της Αρχής www.eaadhsy.gr, στη διαδρομή ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΕΣ ΑΡΧΕΣ/ ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ/ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ.

Είδη Αρτοποιείου	170.000,00	Ανοικτή ηλεκτρονική διαδικασία άνω των ορίων
Είδη Ιχθυοπωλείου	30.000,00	Απευθείας ανάθεση

Στο ανωτέρω παράδειγμα, ο Δήμος Χ νόμιμα επιλέγει να διενεργήσει τέσσερις (4) διακριτές διαδικασίες ανάθεσης, ανά κατηγορία ειδών, εφαρμόζοντας, ωστόσο για κάθε διαδικασία, τους κανόνες που διέπουν τη σύμβαση, βάσει της συνολικής εκτιμώμενης αξίας της (€800.000,00). Συγκεκριμένα, ο Δήμος, **οφείλει να διενεργήσει τέσσερις διαγωνισμούς άνω των ορίων**, παρά το γεγονός ότι η αξία καθενός υπολείπεται των κατώτατων ορίων του άρθρου 5 του ν. 4412/2016, με την επιφύλαξη της δυνατότητας εφαρμογής της παρέκκλισης της παρ. 10 του αρ. 6 του ν. 4412/2016 (ως προς το τμήμα που αφορά στα είδη ιχθυοπωλείου), το οποίο νόμιμα δύναται να αναθέσει με απευθείας ανάθεση κατ' εφαρμογή της παρέκκλισης της παρ. 10 του άρθρου 6.

II. Περίπτωση «τεχνητής» (μη επιτρεπτής) κατάτμησης σύμβασης

Μελέτη περίπτωσης 2 - Μη επιτρεπτή (τεχνητή) κατάτμηση

<i>Προμήθεια φορητών υπολογιστών και περιφερειακών για τις ετήσιες ανάγκες του Υπουργείου Α συνολικής εκτιμώμενης αξίας € 170.000,00, χωρίς ΦΠΑ</i>		
Είδη	Εκτιμώμενη αξία	Είδος διαδικασίας
50 φορητοί υπολογιστές	50.000,00	Ανοικτή ηλεκτρονική διαδικασία κάτω των ορίων
20 φορητοί υπολογιστές	70.000,00	Ανοικτή ηλεκτρονική διαδικασία κάτω των ορίων
Περιφερειακά υπολογιστών (150 κάμερες)	18.000,00	Απευθείας ανάθεση
Περιφερειακά υπολογιστών (100 air coolers)	20.000,00	Απευθείας ανάθεση
Περιφερειακά υπολογιστών (100 λάμπες φωτισμού οθόνης led)	10.000,00	Απευθείας ανάθεση
Περιφερειακά υπολογιστών (100 mouses)	2.000,00	Σύμβαση ήσσονος αξίας

Στην ανωτέρω περίπτωση, η αναθέτουσα αρχή προβαίνει σε «τεχνητή» (μη επιτρεπτή) κατάτμηση της σύμβασης, καθώς επιλέγει να διενεργήσει **έξι (6) αυτοτελείς διαδικασίες ανάθεσης**, μία για κάθε είδος, εφαρμόζοντας για κάθε διαδικασία τους κανόνες που διέπουν την εκτιμώμενη αξία κάθε αυτοτελούς σύμβασης, και όχι βάσει της συνολικής αξίας των προς ανάθεση συμβάσεων (170.000,00 ευρώ) ανοικτή ηλεκτρονική διαδικασία άνω των ορίων, με την επιφύλαξη της εφαρμογής της παρ. 10 του άρθρου 6 του ν. 4412/2016 για κάποιες από τις κατηγορίες των ειδών και μέχρι ποσοστό 20% επί της συνολικής αξίας της σύμβασης.

8.2.3 Η εφαρμογή της παρέκκλισης της παρ. 6 του άρθρου 10 του ν. 4412/2016 -Παραδείγματα¹³⁴

Η παρ. 10 του άρθρου 6 του ν. 4412/2016 εισάγει παρέκκλιση από τον βασικό κανόνα υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας μιας σύμβασης, στην περίπτωση υποδιαίρεσης αυτής σε τμήματα. Ειδικότερα, στην εν λόγω διάταξη προβλέπεται: *«Κατά παρέκκλιση από τα προβλεπόμενα στις παραγράφους 8 και 9, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αναθέτουν συμβάσεις για μεμονωμένα τμήματα κατά τις διατάξεις του παρόντος Βιβλίου, λαμβάνοντας υπόψη την εκτιμώμενη αξία μόνο του τμήματος, εφόσον αυτή, χωρίς ΦΠΑ, είναι μικρότερη από 80.000 ευρώ για προμήθειες ή υπηρεσίες ή από 1.000.000 ευρώ για έργα. Πάντως, η συνολική αξία των τμημάτων που ανατίθενται με αυτόν τον τρόπο, δεν υπερβαίνει το 20 % της συνολικής αξίας όλων των τμημάτων στις οποίες έχει διαιρεθεί το προτεινόμενο έργο, η προτεινόμενη απόκτηση ομοιογενών αγαθών ή η προτεινόμενη παροχή υπηρεσιών.»*

Η εν λόγω προβλεπόμενη παρέκκλιση παρέχει τη δυνατότητα στην ΑΑ, σε περίπτωση που έχει υποδιαιρέσει μία σύμβαση σε περισσότερα τμήματα, να αναθέσει συμβάσεις για μεμονωμένα τμήματα, με βάση την αυτοτελή αξία τους και όχι με βάση τη συνολική αξία όλων των τμημάτων, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

1η προϋπόθεση - η υποδιαίρεση της σύμβασης σε τμήματα

Η πρώτη προϋπόθεση για τη νόμιμη χρήση της παρέκκλισης πληρούται, εφόσον η αναθέτουσα αρχή προβαίνει, κατά τον σχεδιασμό, στην υποδιαίρεση της σύμβασης σε τμήματα. Ως προς την έννοια των «μεμονωμένων τμημάτων», σύμφωνα με το γράμμα της διάταξης, επισημαίνεται ότι περιλαμβάνεται το σύνολο του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου αυτού, όπως αυτό καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης.

¹³⁴ Για περισσότερες πληροφορίες και αναλυτικά παραδείγματα βλ. Κατευθυντήρια Οδηγία 25 της ΕΑΑΔΗΣΥ: «Ζητήματα υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης σε περίπτωση υποδιαίρεσής της σε τμήματα. Εφαρμογή της παρέκκλισης του άρθρου 6 παρ. 10 ν. 4412/2016». (ΑΔΑ: ΩΔΣΙΟΕΤΒ-92Ω)

Κατά συνέπεια, δεν είναι επιτρεπτή, με επίκληση της παρέκκλισης, η ανάθεση μέρους της αξίας ή της ποσότητας των επιμέρους τμημάτων, όπως αυτά έχουν υποδιαιρεθεί στα έγγραφα της σύμβασης.

2η προϋπόθεση - η εκτιμώμενη αξία του τμήματος

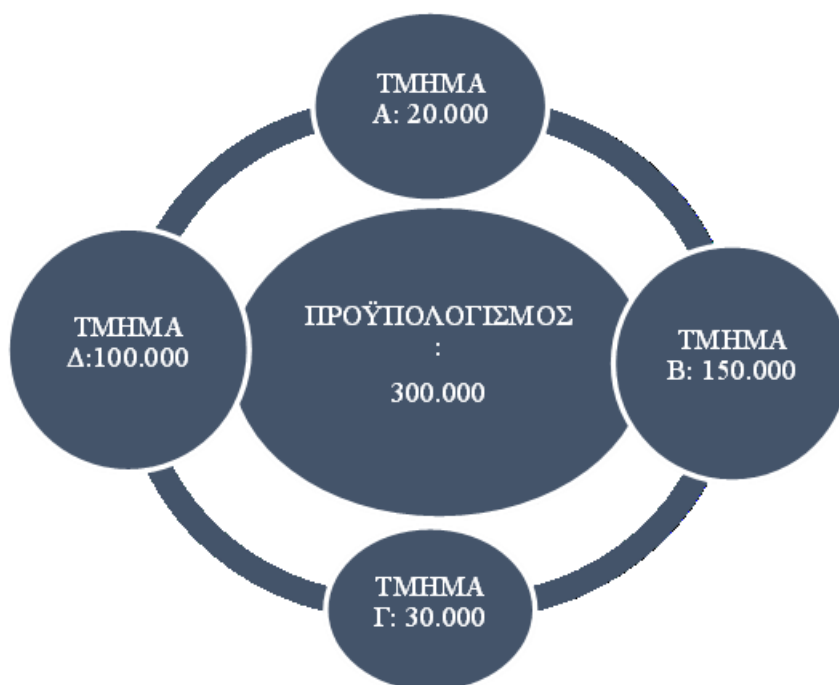
Η εκτιμώμενη αξία κάθε τμήματος, χωρίς ΦΠΑ, για το οποίο μπορεί να εφαρμοστεί η παρέκκλιση θα πρέπει να είναι μικρότερη των 80.000,00 ευρώ για συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών ή του 1.000.000,00 ευρώ για συμβάσεις έργων.

3η προϋπόθεση - ποσοστό έως 20% επί της συνολικής εκτιμώμενης αξίας των τμημάτων

Το ποσοστό της αξίας των τμημάτων (ενός ή περισσότερων) που ανατίθενται βάσει της παρέκκλισης, δεν μπορεί να υπερβαίνει το 20% της συνολικής εκτιμώμενης αξίας όλων των τμημάτων, στις οποίες έχει διαιρεθεί το προτεινόμενο έργο, η προτεινόμενη προμήθεια αγαθών ή η προτεινόμενη παροχή υπηρεσιών, ήτοι του συνολικού προϋπολογισμού της σύμβασης.

8.3 Μελέτες περίπτωσης

A. Το Υπουργείο X σχεδιάζει την ανάθεση σύμβασης προμήθειας Η/Υ, για τις ανάγκες τεσσάρων υπηρεσιών του, οι οποίες στεγάζονται σε διαφορετικά κτίρια ως διακριτών τμημάτων (Α,Β,Γ,Δ), συνολικής εκτιμώμενης αξίας (προϋπολογισμού) € 300.000,00 ευρώ, σύμφωνα με τον παρακάτω σχηματικό διαχωρισμό. Πληρούνται οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή της παρέκκλισης, όπως αυτές αναλύθηκαν ανωτέρω:

Εικόνα 13: Εφαρμογή παρέκκλισης της παρ. 6 του αρ. 10

Απάντηση

Ως προς την πρώτη προϋπόθεση, δηλ. την προηγούμενη υποδιαίρεση της σύμβασης σε τμήματα, αυτή πληρούται, καθώς η σύμβαση έχει υποδιαιρεθεί σε τέσσερα τμήματα (ένα για κάθε κτίριο).

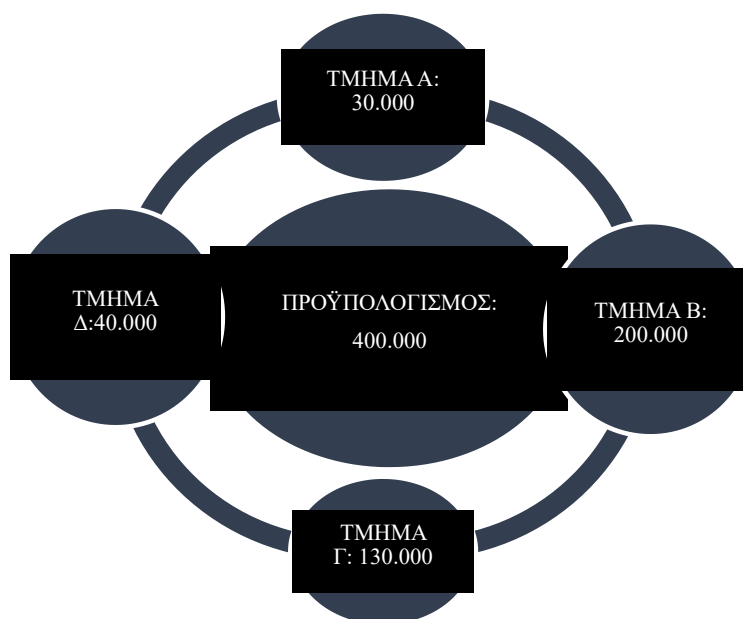
Ως προς τη δεύτερη προϋπόθεση, δηλαδή εκτιμώμενη αξίας τμήματος μικρότερη των €80.000,00, πληρούται ως προς τα τμήματα Α & Γ.

Ως προς τα τμήματα αυτά, συντρέχει και η τρίτη προϋπόθεση, σύμφωνα με την οποία η συνολική αξία των τμημάτων που ανατίθενται μέσω της παρέκκλισης, δεν μπορεί να υπερβαίνει το 20 % της συνολικής αξίας όλων των τμημάτων, ήτοι το ποσό των €60.000,00 (20% των 300.000,00 = 60.000,00) αφού η συνολική αξία των τμημάτων Α & Γ ανέρχεται σε €50.000,00.

Συμπερασματικά, στην εξεταζόμενη περίπτωση, η ΑΑ δύναται, κάνοντας χρήση της παρέκκλισης, να αναθέσει τη σύμβαση προμήθειας Η/Υ, για τα τμήματα Α & Γ, με βάση την εκτιμώμενη αξία του κάθε τμήματος, επομένως και στις δύο περιπτώσεις με τη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης και στη συνέχεια να κάνει έναν ενιαίο διαγωνισμό άνω των ορίων με υποδιαίρεση σε 2 τμήματα ως προς τα τμήματα Β & Δ.

Β. Ο Δήμος Χ σχεδιάζει την ανάθεση σύμβασης προμήθειας τροφίμων, για τις ανάγκες τεσσάρων νομικών του προσώπων ως διακριτών τμημάτων (Α,Β,Γ,Δ), ανά έκαστο νομικό πρόσωπο, συνολικής εκτιμώμενης αξίας (προϋπολογισμού) € 400.000,00 ευρώ, σύμφωνα με τον παρακάτω σχηματικό διαχωρισμό.

Πληρούνται οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή της παρέκκλισης, όπως αυτές αναλύθηκαν ανωτέρω;

Εικόνα 14: Εφαρμογή παρέκκλισης της παρ. 6 του αρ. 10

Απάντηση:

Ως προς την πρώτη προϋπόθεση, δηλ. την προηγούμενη υποδιαίρεση της σύμβασης σε τμήματα, αυτή πληρούται, καθώς η σύμβαση έχει υποδιαιρευθεί σε τέσσερα τμήματα (ένα για κάθε νομικό πρόσωπο).

Ως προς τη δεύτερη προϋπόθεση, δηλαδή εκτιμώμενη αξίας τμήματος μικρότερη των €80.000,00, πληρούται ως προς τα τμήματα Α & Δ.

Ως προς τα τμήματα αυτά, συντρέχει και η τρίτη προϋπόθεση, σύμφωνα με την οποία η συνολική αξία των τμημάτων που ανατίθενται μέσω της παρέκκλισης, δεν μπορεί να υπερβαίνει το 20 % της συνολικής αξίας όλων των τμημάτων, ήτοι το ποσό των €80.000,00 ($20\% \text{ των } 400.000,00 = 80.000,00$) αφού η συνολική αξία των τμημάτων Α & Γ ανέρχεται σε €70.000,00.

Συμπερασματικά, στην εξεταζόμενη περίπτωση, η ΑΑ δύναται, κάνοντας χρήση της παρέκκλισης, να αναθέσει τη σύμβαση προμήθειας τροφίμων, για τα τμήματα Α & Δ, με βάση την εκτιμώμενη αξία του κάθε τμήματος, επομένως και ως προς το τμήμα Α μπορεί να προσφύγει στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης, ως προς το τμήμα Δ σε ανοικτή διαδικασία κάτω των ορίων και στη συνέχεια να κάνει έναν ενιαίο διαγωνισμό άνω των ορίων με υποδιαίρεση σε 2 τμήματα ως προς τα τμήματα Β & Γ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9. ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ - ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΦΟΡΕΑ

9.1. Εισαγωγή

9.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου

Ο σκοπός του παρόντος κεφαλαίου είναι η απόκτηση και η βελτίωση των γνώσεων των επιμορφωμένων για τον σχεδιασμό και την επιλογή των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής που αφορούν το πρόσωπο (προφίλ) των υποψηφίων οικονομικών φορέων σε μια διαγωνιστική διαδικασία, περιλαμβάνοντας τα στοιχεία αυτά στο τεύχος διακήρυξης. Στα κριτήρια αυτά περιλαμβάνονται οι λόγοι αποκλεισμού των υποψηφίων οικονομικών φορέων από τη διαγωνιστική διαδικασία, όπως και οι κανόνες που αφορούν την καταλληλότητα για την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας, την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια και την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα.

9.1.2 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Οι επιμορφωμένοι θα είναι σε θέση να:

Γνωρίζουν τα κριτήρια επιλογής οικονομικών φορέων που προβλέπονται από το νόμο.

Διακρίνουν την έννοια των κριτηρίων επιλογής από εκείνη των κριτηρίων ανάθεσης (ως προς τον τρόπο αξιολόγησής τους).

Αναγνωρίζουν τη σημασία της διαμόρφωσης των κριτηρίων επιλογής έτσι ώστε να επιτυγχάνεται το βέλτιστο επίπεδο ανταγωνισμού σε συνάρτηση με τη επίτευξη της βέλτιστου αποτελέσματος για την εκτέλεση της σύμβασης.

Αναγνωρίζουν τότε συντρέχει λόγος υποχρεωτικού αποκλεισμού ενός οικονομικού φορέα από τη συμμετοχή στη διαδικασία σύναξης δημόσιας σύμβασης, καθώς και ποιες παρεκκλίσεις προβλέπει το νομοθετικό πλαίσιο.

Αξιολογούν τους δυνητικούς λόγους αποκλεισμού του άρθρου 73 του ν.4412/2016 και επιλέγουν εκείνους που θα συμπεριλάβουν στη διακήρυξη

9.1.3 Σύντομη περιγραφή του κεφαλαίου

Στο παρόν κεφάλαιο περιγράφονται και αναλύονται τα κριτήρια επιλογής που προβλέπονται από την εθνική νομοθεσία καθώς και τα όρια της διακριτικής ευχέρειας της διοίκησης κατά τη διαμόρφωσή τους, προσδιορίζονται και αναλύονται οι υποχρεωτικοί και δυνητικοί λόγοι αποκλεισμού, η σημασία των δυνητικών λόγων αποκλεισμού και το πλαίσιο της διακριτικής ευχέρειας της Διοίκησης να συμπεριλάβει μερικούς μόνο από αυτούς στα έγγραφα της σύμβασης, ενώ γίνονται και οι απαραίτητες αναφορές στα αποδεικτικά μέσα για την πλήρωση των κριτηρίων

επιλογής ή την απόδειξη της μη συνδρομής λόγων αποκλεισμού ή την απόδειξη της αξιοπιστίας του υποψηφίου.

9.2 Κανόνες αποκλεισμού οικονομικού φορέα

9.2.1 Η έννοια των υποχρεωτικών και δυνητικών λόγων αποκλεισμού

Το ενωσιακό πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων, μέσα από τις διατάξεις της 2014/24/ΕΕ οδηγίας, συμπεριλαμβάνει λόγους αποκλεισμού για τους οικονομικούς φορείς που συμμετέχουν στη σύναψη μιας δημόσιας σύμβασης, ορισμένοι εκ των οποίων προβλέφθηκαν ρητά για πρώτη φορά στη νομοθεσία, είτε γιατί είχαν αποτελέσει αντικείμενο ερμηνείας σε σημαντική νομολογία του Δικαστηρίου της Ένωσης, είτε γιατί κρίθηκε ότι η εφαρμογή τους συμβάλλει στην προώθηση ενωσιακών πολιτικών, όπως λ.χ. στην αειφόρο ανάπτυξη, στην καινοτομία, στην κοινωνική οικονομία, στην αντιεγκληματική πολιτική¹³⁵. Ορισμένοι από τους λόγους αυτούς έχουν υποχρεωτικό χαρακτήρα εφαρμογής για τις αναθέτουσες αρχές, ενώ άλλοι προαιρετικό χαρακτήρα εφαρμογής, παρέχοντας στην τελευταία περίπτωση την ευχέρεια επιλογής στις αναθέτουσες αρχές.

Στους μεν υποχρεωτικούς λόγους η νομοθεσία¹³⁶ ρητά υποδεικνύει ότι οι δημόσιες συμβάσεις δεν θα πρέπει να ανατίθενται σε οικονομικούς φορείς που έχουν συμμετάσχει στη διάπραξη σοβαρών εγκληματικών πράξεων, αποδίδοντας βαρύνουσα σημασία στην ύπαρξη ποινικής καταδίκης, που καθιστά *per se* ακατάλληλο τον οικονομικό φορέα για την ανάθεση της σύμβασης¹³⁷. Ακόμα και η περίπτωση μη καταβολής φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης θα πρέπει να τιμωρείται με υποχρεωτικό αποκλεισμό στο επίπεδο της Ένωσης. Από την άλλη, για τους δυνητικούς λόγους ο αποκλεισμός αποτελεί συνάρτηση του κατά πόσο η υπαγωγή του οικονομικού φορέα σε μια από τις καταστάσεις που περιγράφονται ως λόγοι αποκλεισμού συνεπάγεται ιδίως τη μειωμένη εντιμότητα, φερεγγυότητα και αξιοπιστία του για την εκτέλεση συγκεκριμένης σύμβασης, έτσι ώστε να στερείται της συμμετοχής στη διαδικασία ανάθεσης αυτής.

Έτσι οι υποχρεωτικοί λόγοι τίθενται υποχρεωτικά στα έγγραφα της σύμβασης από τις αναθέτουσες αρχές και οι δυνητικοί κατά διακριτική ευχέρεια των τελευταίων. Είναι σημαντικό να διευκρινισθεί ότι οι δυνητικοί λόγοι αποκλεισμού εκλαμβάνονται ως τέτοιοι για την αναθέτουσα αρχή. Αυτό σημαίνει ότι είναι στη διακριτική ευχέρειά

¹³⁵ Ε. Βλάχου, Οι κανόνες αποκλεισμού των επιχειρήσεων στις δημόσιες συμβάσεις. Εθνικό και ενωσιακό πλαίσιο με αναφορά στο σύστημα άλλων κρατών μελών της Ε.Ε., της Παγκόσμιας Τράπεζας και των Η.Π.Α., Νομική Βιβλιοθήκη, 2022, σελ 83 επ..

¹³⁶ Βλ. αιτιολογική σκέψη 100 της 2014/24/ΕΕ Οδηγίας.

¹³⁷ Ε. Βλάχου, ο.π. σελ.311.

της να τους συμπεριλάβει ή όχι στην εκάστοτε διακήρυξη. Από τη στιγμή όμως που η αναθέτουσα αρχή αποφασίζει να συμπεριλάβει έναν ή περισσότερους δυνητικούς λόγους αποκλεισμού στη διακήρυξη, αυτός/αυτοί καθίστα(ν)ται αυτομάτως υποχρεωτικός/οί τόσο για τους οικονομικούς φορείς, όσο και για την αναθέτουσα αρχή να τους ελέγξει.

Πέραν τους ρητά αναφερόμενους κατωτέρω λόγους αποκλεισμού η αναθέτουσα αρχή δεν μπορεί να προσθέσει άλλους λόγους ή μέτρα αποκλεισμού κατά τη κρίση της, που δεν περιλαμβάνονται στη νομοθεσία είτε στις διατάξεις του ν. 4412/2016 είτε σε άλλες σχετικές διατάξεις, λχ. αρ. 68 ν. 3863/2010 ή αρ. 8 ν. 3310/2005.

9.2.2 Υποχρεωτικοί λόγοι αποκλεισμού

Οι υποχρεωτικοί λόγοι αποκλεισμού περιλαμβάνονται στις διατάξεις των παρ.1 και 2 του άρθρου 57 της οδηγίας, ενσωματώθηκαν στην εθνική νομοθεσία με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 και διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες.

Στην **πρώτη κατηγορία** περιλαμβάνονται τα σοβαρά ποινικά αδικήματα, προϋπόθεση για τα οποία αποτελεί η αμετάκλητη απόφαση καταδίκης των οικονομικών φορέων.

Οι υποχρεωτικοί λόγοι αποκλεισμού, οι οποίοι θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να συμπεριλαμβάνονται στη διακήρυξη και, στη συνέχεια, να ελέγχονται από την αναθέτουσα αρχή, απαριθμούνται στην παρ. 1 του άρθρου 73.

Ειδικότερα, προβλέπεται ότι οι αναθέτουσες αρχές αποκλείουν έναν οικονομικό φορέα από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης σύμβασης όταν αποδεικνύεται, με την επαλήθευση που προβλέπεται στα άρθρα 79 έως 81 ή είναι γνωστό στην αναθέτουσα αρχή με άλλον τρόπο, ότι υπάρχει εις βάρος του αμετάκλητη, καταδικαστική απόφαση για ένα από τα ακόλουθα εγκλήματα¹³⁸:

- α) συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση,
- β) ενεργητική δωροδοκία [δωροδοκία πολιτικών προσώπων, δωροδοκία υπαλλήλου, δωροδοκία δικαστικών λειτουργών, εμπορία επιρροής μεσάζοντες, δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα],
- γ) απάτη εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, δωροδοκία πολιτικών προσώπων, πλαστογραφία, δωροδοκία υπαλλήλου, δωροδοκία δικαστικών λειτουργών, ψευδής βεβαίωση, νόθευση κ.λπ., διακεκριμένη κλοπή, υπεξαίρεση, απάτη, απάτη με υπολογιστή, απάτη σχετική με τις επιχορηγήσεις, απιστία, διασυνοριακή απάτη σχετικά με τον ΦΠΑ,
- δ) τρομοκρατικά εγκλήματα ή εγκλήματα συνδεδεμένα με τρομοκρατικές δραστηριότητες,

¹³⁸ Στο άρθρο 73 του ν. 4412/2016 αναφέρονται τα ειδικότερα άρθρα του ποινικού κώδικα που αφορούν τα σχετικά αδικήματα.

- ε) νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας,
στ) παιδική εργασία και άλλες μορφές εμπορίας ανθρώπων.

Ποια πρόσωπα των οικονομικών φορέων ελέγχονται;

Η υποχρέωση αποκλεισμού οικονομικού φορέα εφαρμόζεται όταν το πρόσωπο εις βάρος του οποίου εκδόθηκε αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση είναι μέλος του διοικητικού, διευθυντικού ή εποπτικού οργάνου του εν λόγω οικονομικού φορέα ή έχει εξουσία εκπροσώπησης, λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε αυτό¹³⁹. Η υποχρέωση του προηγούμενου εδαφίου αφορά:

- α) στις περιπτώσεις εταιρειών περιορισμένης ευθύνης (Ε.Π.Ε.), ιδιωτικών κεφαλαιουχικών εταιρειών (Ι.Κ.Ε.) και προσωπικών εταιρειών (Ο.Ε. και Ε.Ε.), τους διαχειριστές,
β) στις περιπτώσεις ανωνύμων εταιρειών (Α.Ε.), τον διευθύνοντα σύμβουλο, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και τα πρόσωπα στα οποία με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου έχει ανατεθεί το σύνολο της διαχείρισης και εκπροσώπησης της εταιρείας,
γ) στις περιπτώσεις των συνεταιρισμών, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου,
δ) στις υπόλοιπες περιπτώσεις νομικών προσώπων, τον κατά περίπτωση νόμιμο εκπρόσωπο.

Εάν στις ως άνω περιπτώσεις των ποινικών αδικημάτων η κατά τα ανωτέρω περίοδος αποκλεισμού δεν έχει καθοριστεί με αμετάκλητη απόφαση, αυτή ανέρχεται σε πέντε (5) έτη από την ημερομηνία της καταδίκης με αμετάκλητη απόφαση.

Στη **δεύτερη κατηγορία** των υποχρεωτικών λόγων αποκλεισμού περιλαμβάνεται η αθέτηση των υποχρεώσεων του οικονομικού φορέα, όσον αφορά στην καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι αποκλείεται από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης σύμβασης οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας, εάν η αναθέτουσα αρχή:

- α) γνωρίζει ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας έχει αθετήσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά στην καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και αυτό έχει διαπιστωθεί από δικαστική ή διοικητική απόφαση με τελεσίδικη και δεσμευτική ισχύ, σύμφωνα με διατάξεις της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ή την εθνική νομοθεσία ή

¹³⁹ Για τις περιπτώσεις κρατών μελών που προβλέπουν ποινική ευθύνη νομικών προσώπων στο εθνικό ποινικό δίκαιο τους βλ. διευκρινιστικό έγγραφο υπ' αριθμ. 5868/7-6-2024 της ΕΑΔΗΣΥ «Αποκλεισμός νομικών προσώπων και οντοτήτων από τις δημόσιες συμβάσεις και συμβάσεις παραχώρησης».

β) μπορεί να αποδείξει με τα κατάλληλα μέσα ότι ο οικονομικός φορέας έχει αθετήσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά στην καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης.

Αν ο οικονομικός φορέας είναι Έλληνας πολίτης ή έχει την εγκατάστασή του στην Ελλάδα, οι υποχρεώσεις του που αφορούν στις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης καλύπτουν τόσο την κύρια όσο και την επικουρική ασφάλιση.

Η διαπίστωση αυτή γίνεται είτε με δικαστική ή διοικητική απόφαση με τελεσίδικη και δεσμευτική ισχύ σύμφωνα με τις νομικές διατάξεις της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ο οικονομικός φορέας ή με τις νομικές διατάξεις του κράτους μέλους της αναθέτουσας αρχής, είτε, κατά διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής, με κάθε κατάλληλο μέσο.

Οι υποχρεώσεις των περιπτώσεων αυτών θεωρείται ότι δεν έχουν αθετηθεί, εφόσον δεν έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες ή εφόσον αυτές έχουν υπαχθεί σε δεσμευτικό διακανονισμό που τηρείται.

Ο οικονομικός φορέας δεν αποκλείεται, όταν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του είτε καταβάλλοντας τους φόρους ή τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης που οφείλει, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των δεδουλευμένων τόκων ή των προστίμων, είτε υπαγόμενος σε δεσμευτικό διακανονισμό για την καταβολή τους στο μέτρο που τηρεί τους όρους του δεσμευτικού κανονισμού

Επίσης ο οικονομικός φορέας δεν αποκλείεται όταν η αναθέτουσα αρχή ρητά προβλέπει στα έγγραφα της σύμβασης:

για όλες τις περιπτώσεις υποχρεωτικών λόγων αποκλεισμού παρέκκλιση από τον υποχρεωτικό αποκλεισμό κατ' εξαίρεση, για επιτακτικούς λόγους δημόσιου συμφέροντος, όπως δημόσιας υγείας ή προστασίας του περιβάλλοντος.

για την περίπτωση της αθέτησης των φορολογικών και κοινωνικοασφαλιστικών υποχρεώσεων, όταν ο αποκλεισμός θα ήταν σαφώς δυσανάλογος, ιδίως όταν μόνο μικρά ποσά των φόρων ή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης δεν έχουν καταβληθεί ή όταν ο οικονομικός φορέας ενημερώθηκε σχετικά με το ακριβές ποσό που οφείλεται λόγω αθέτησης των υποχρεώσεών του, όσον αφορά την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης σε χρόνο κατά τον οποίο δεν είχε τη δυνατότητα να λάβει μέτρα, πριν από την εκπνοή της προθεσμίας υποβολής προσφοράς.

Σημαντικό! σε περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή προβλέψει τη σχετική δυνατότητα παρέκκλισης για μικρά ποσά, θα πρέπει να προσδιορίσει στη διακήρυξη το ανώτατο ποσοτικό όριο των φόρων ή των εισφορών μέχρι το οποίο ισχύει η παρέκκλιση αυτή.

9.2.3 Δυνητικοί λόγοι αποκλεισμού

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποκλείουν από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης οποιονδήποτε οικονομικό φορέα σε οποιαδήποτε από τις καταστάσεις που ρητά προβλέπονται στην παρ. 4 του άρθρου 73 ν.4412/2016. Αυτό σημαίνει ότι η αναθέτουσα αρχή έχει τη διακριτική ευχέρεια να επιλέξει όλους, μερικούς, ή, ενδεχομένως, και κανέναν από τους δυνητικούς λόγους αποκλεισμού, συνεκτιμώντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της υπό ανάθεση σύμβασης (εκτιμώμενη αξία αυτής, ειδικές περιστάσεις κ.λπ.), με σχετική πρόβλεψη στη διακήρυξη. Επισημαίνεται, επίσης, ότι η επιλογή από την αναθέτουσα αρχή λόγου/ων αποκλεισμού διαμορφώνει αντιστοίχως τις επιλογές της στα σχετικά πεδία του ΕΕΕΣ καθώς και τα μέσα απόδειξης των λόγων αποκλεισμού.

Οι περιπτώσεις αυτές είναι οι εξής:

(α) εάν έχει αθετήσει τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρου 18 του ν. 4412/2016 που αφορούν την αθέτηση υποχρεώσεων περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας¹⁴⁰, περί αρχών που εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων.

Εφόσον πρόκειται για υπηρεσίες καθαριότητας ή/και φύλαξης στην έννοια της αθέτησης εργατικής νομοθεσίας περιλαμβάνεται ιδίως και η περίπτωση που έχουν επιβληθεί σε βάρος του υποψηφίου, μέσα σε χρονικό διάστημα δύο (2) ετών πριν από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής της προσφοράς, τρεις (3) πράξεις επιβολής προστίμου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας που χαρακτηρίζονται, σύμφωνα με την υπουργική απόφαση με αριθ. 80016/31.08.2022 (Β' 4629/2022), ως «υψηλής» ή «πολύ υψηλής» σοβαρότητας, οι οποίες προκύπτουν αθροιστικά, από τρεις (3) διενεργηθέντες ελέγχους ή δύο (2) πράξεις επιβολής προστίμου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας που αφορούν στην αδήλωτη εργασία, οι οποίες προκύπτουν αθροιστικά από δύο (2) διενεργηθέντες ελέγχους.

Επιπλέον, για τις υπηρεσίες καθαριότητας ή/και φύλαξης μπορεί να προστεθεί στη διακήρυξη (είτε σε σχέση με αυτόν τον λόγο αποκλεισμού είτε με το σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα) και ο κάτωθι δυνητικός λόγος αποκλεισμού: αα) εάν έχει κηρυχθεί έκπτωτος, κατ' εφαρμογή της παραγράφου 7 του άρθρου 68 του ν. 3863/2010 μέσα σε χρονικό διάστημα τριών (3) ετών πριν από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής της προσφοράς ή ββ) εάν έχει επιβληθεί εις βάρος του η κύρωση της προσωρινής διακοπής της λειτουργίας συγκεκριμένης παραγωγικής διαδικασίας ή τμήματος ή τμημάτων ή του συνόλου της επιχείρησης ή εκμετάλλευσης κατ' εφαρμογή της παρ. 1B του άρθρου 24 του ν. 3996/2011 (Α' 170) μέσα σε

¹⁴⁰ Η αθέτηση της υποχρέωσης αυτής συνιστά σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα του οικονομικού φορέα κατά την έννοια της περίπτωσης θ' της παραγράφου 4 του άρθρου 73. Βλ. άρθρο 18 παρ. 5 του ν. 4412/2016.

χρονικό διάστημα τριών (3) ετών πριν από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής της προσφοράς¹⁴¹.

(β) εάν τελεί υπό πτώχευση ή έχει υπαχθεί σε διαδικασία ειδικής εκκαθάρισης ή τελεί υπό αναγκαστική διαχείριση από εκκαθαριστή ή από το δικαστήριο ή έχει υπαχθεί σε διαδικασία πτωχευτικού συμβιβασμού ή έχει αναστείλει τις επιχειρηματικές του δραστηριότητες ή έχει υπαχθεί σε διαδικασία εξυγίανσης και δεν τηρεί τους όρους αυτής ή εάν βρίσκεται σε οποιαδήποτε ανάλογη κατάσταση προκύπτουσα από παρόμοια διαδικασία, προβλεπόμενη σε εθνικές διατάξεις νόμου. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να μην αποκλείει έναν οικονομικό φορέα ο οποίος βρίσκεται σε μία εκ των καταστάσεων που αναφέρονται στην περίπτωση αυτή, υπό την προϋπόθεση ότι αποδεικνύει ότι ο εν λόγω φορέας είναι σε θέση να εκτελέσει τη σύμβαση, λαμβάνοντας υπόψη τις ισχύουσες διατάξεις και τα μέτρα για τη συνέχιση της επιχειρηματικής του λειτουργίας¹⁴².

(γ) εάν, με την επιφύλαξη της παραγράφου 3Γ του άρθρου 44 του ν. 3959/2011 περί ποινικών κυρώσεων και άλλων διοικητικών συνεπειών, υπάρχουν επαρκώς εύλογες ενδείξεις που οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο οικονομικός φορέας συνήψε συμφωνίες με άλλους οικονομικούς φορείς με στόχο τη στρέβλωση του ανταγωνισμού.

(δ) εάν μία κατάσταση σύγκρουσης συμφερόντων κατά την έννοια του άρθρου 24 του ν. 4412/2016, δεν μπορεί να θεραπευτεί αποτελεσματικά με άλλα, λιγότερο παρεμβατικά, μέσα.

(ε) εάν μία κατάσταση στρέβλωσης του ανταγωνισμού από την πρότερη συμμετοχή του οικονομικού φορέα κατά την προετοιμασία της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 48 του ν. 4412/2016, δεν μπορεί να θεραπευτεί με άλλα, λιγότερο παρεμβατικά, μέσα,

(στ) εάν έχει επιδείξει σοβαρή ή επαναλαμβανόμενη πλημμέλεια κατά την εκτέλεση ουσιώδους απαίτησης στο πλαίσιο προηγούμενης δημόσιας σύμβασης, προηγούμενης σύμβασης με αναθέτοντα φορέα ή προηγούμενης σύμβασης παραχώρησης που είχε ως αποτέλεσμα την πρόωρη καταγγελία της προηγούμενης σύμβασης, αποζημιώσεις ή άλλες παρόμοιες κυρώσεις,

¹⁴¹ Βλ. περ. γ' της παρ. 2 του άρθρου 68 του ν. 3863/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 39 παρ. Β του ν.4488/2017, σε συνδυασμό με την παρ. 5 του άρθρου 18 του ν. 4412/2016: Η αθέτηση της υποχρέωσης της παραγράφου 2 του άρθρου 18 συνιστά σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα του οικονομικού φορέα κατά την έννοια της περίπτωσης θ' της παραγράφου 4 του άρθρου 73, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στις κείμενες διατάξεις. Ειδικά, κατά τη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών καθαρισμού ή/και φύλαξης, ως σοβαρά επαγγελματικά παραπτώματα νοούνται ιδίως τα προβλεπόμενα στο δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης γ' της παρ. 2 του άρθρου 68 του ν. 3863/2010 (Α' 115).

¹⁴² Σχετική δήλωση του προσφέροντος οικονομικού φορέα περιλαμβάνεται στο ΕΕΕΣ.

(ζ) εάν έχει κριθεί ένοχος εκ προθέσεως σοβαρών απατηλών δηλώσεων κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας των λόγων αποκλεισμού ή την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, έχει αποκρύψει τις πληροφορίες αυτές ή δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που απαιτούνται όταν αυτός κηρυχθεί προσωρινός ανάδοχος

(η) εάν επιχειρήσει να επηρεάσει με αθέμιτο τρόπο τη διαδικασία λήψης αποφάσεων της αναθέτουσας αρχής, να αποκτήσει εμπιστευτικές πληροφορίες που ενδέχεται να του αποφέρουν αθέμιτο πλεονέκτημα στη διαδικασία σύναψης σύμβασης ή να παράσχει με απατηλό τρόπο παραπλανητικές πληροφορίες που ενδέχεται να επηρεάσουν ουσιωδώς τις αποφάσεις που αφορούν τον αποκλεισμό, την επιλογή ή την ανάθεση,

(θ) εάν η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποδείξει, με κατάλληλα μέσα, ότι έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα, το οποίο θέτει εν αμφιβόλω την ακεραιότητά του.

Εάν στις ως άνω περιπτώσεις (α) έως (θ) η περίοδος αποκλεισμού δεν έχει καθοριστεί με αμετάκλητη απόφαση, αυτή ανέρχεται σε τρία (3) έτη από την ημερομηνία έκδοσης πράξης που βεβαιώνει το σχετικό γεγονός¹⁴³.

Εθνικοί Λόγοι Αποκλεισμού

Επιπλέον, εφόσον η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης υπερβαίνει το 1.000.000 ευρώ, αποκλείεται, επίσης, οικονομικός φορέας από τη συμμετοχή στη διαδικασία σύναψης της παρούσας σύμβασης εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής της παρ. 4 του άρθρου 8 του ν. 3310/2005, όπως ισχύει (εθνικό μέτρο αποκλεισμού). Οι υποχρεώσεις της περίπτωσης αυτής αφορούν τις ανώνυμες εταιρείες που υποβάλλουν προσφορά αυτοτελώς ή ως μέλη ένωσης ή που συμμετέχουν στο μετοχικό κεφάλαιο άλλου νομικού προσώπου που υποβάλλει προσφορά ή νομικά πρόσωπα της αλλοδαπής που αντιστοιχούν σε ανώνυμη εταιρεία.

Εξαιρούνται της υποχρέωσης αυτής: α) οι εισηγμένες στα χρηματιστήρια κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.) εταιρείες, β) οι εταιρείες, τα δικαιώματα ψήφου των οποίων ελέγχονται από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις επενδύσεων (investment firms), εταιρείες διαχείρισης κεφαλαίων/ενεργητικού (asset/fund managers) ή εταιρείες διαχείρισης κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών (private equity firms), υπό την προϋπόθεση ότι οι τελευταίες αυτές εταιρείες ελέγχουν συνολικά ποσοστό που υπερβαίνει το εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%) των δικαιωμάτων ψήφου και είναι

¹⁴³ Βλ. παρ. 10 του άρθρου 73 του ν.4412/2016.

εποπτευόμενες από Επιτροπές Κεφαλαιαγοράς ή άλλες αρμόδιες χρηματοοικονομικές αρχές κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ο.Ο.Σ.Α.¹⁴⁴

Επιπλέον σε συμβάσεις άνω των ορίων και για όσο χρονικό διάστημα εξακολουθεί να ισχύει η εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων που περιλαμβάνονται στον Κανονισμό Κυρώσεων κατά της Ρωσίας (Κανονισμός (ΕΕ) 833/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό 2022/576 του Συμβουλίου της 8ης Απριλίου 2022 στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων απαγορεύεται η ανάθεση της παρούσας σύμβασης, σε:

α) Ρώσο υπήκοο ή φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οντότητα ή φορέα που έχει την έδρα του στη Ρωσία

β) νομικό πρόσωπο, οντότητα ή φορέα του οποίου τα δικαιώματα ιδιοκτησίας κατέχει άμεσα ή έμμεσα σε ποσοστό άνω του 50 % οντότητα αναφερόμενη στο στοιχείο α) της παρούσας παραγράφου· ή

γ) φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οντότητα ή φορέα που ενεργεί εξ ονόματος ή κατ' εντολή οντότητας αναφερόμενης στο στοιχείο α) ή β) της παρούσας παραγράφου, συμπεριλαμβανομένων, όταν αντιστοιχούν σε περισσότερο από το 10 % της αξίας της σύμβασης, των υπεργολάβων, προμηθευτών ή οντοτήτων (τρίτων) στις ικανότητες των οποίων στηρίζεται, κατά την έννοια των οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις.»¹⁴⁵

Ο οικονομικός φορέας αποκλείεται σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας σύναξης της παρούσας σύμβασης, όταν αποδεικνύεται ότι βρίσκεται, λόγω πράξεων ή παραλείψεών του, είτε πριν είτε κατά τη διαδικασία, σε μία από τις ως άνω περιπτώσεις.

9.2.4 Μέτρα αυτοκάθαρσης

Η αναθέτουσα αρχή περιλαμβάνει υποχρεωτικά στη διακήρυξη τη δυνατότητα απόδειξης αξιοπιστίας του οικονομικού φορέα, για τον οποίο συντρέχουν οι ως άνω λόγοι αποκλεισμού -πλην των περιπτώσεων που αναφέρονται στην αθέτηση φορολογικών και κοινωνικοασφαλιστικών υποχρεώσεων [παρ.2 αρ.73] και της περίπτωσης πτώχευσης, ειδικής εκκαθάρισης κλπ. [περ.β'παρ.4 αρ.73]-προσκομίζοντας στοιχεία, που αποδεικνύουν ότι τα μέτρα που έλαβε επαρκούν για να αποδείξουν την αξιοπιστία του, παρότι συντρέχει ο σχετικός λόγος αποκλεισμού. Η δυνατότητα αυτή, που προβλέπεται στις διατάξεις της παρ. 7 του άρθρου 73 περιλαμβάνει την απόδειξη της αξιοπιστίας με συγκεκριμένο τρόπο (όργανο, είδος μέτρων, διαδικασία), ενώ για τις περιπτώσεις που δεν εφαρμόζεται η σχετική

¹⁴⁴ Βλ. παρ. 3 άρθρου 8 του ν. 3310/2005, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 239 του ν. 4782/21.

¹⁴⁵ Βλ. άρθρο 5 παρ. ια' του Κανονισμού Κυρώσεων (ΕΕ) 833/2014.

δυνατότητα προβλέπεται άλλος τρόπος απόδειξης αξιοπιστίας ρητά προβλεπόμενος για τις περιπτώσεις αυτές και μόνο¹⁴⁶.

Για τις περιπτώσεις απόδειξης αξιοπιστίας με μέτρα αυτοκάθαρσης, ο οικονομικός φορέας αποδεικνύει ότι έχει καταβάλει ή έχει δεσμευτεί να καταβάλει αποζημίωση για ζημίες που προκλήθηκαν από το ποινικό αδίκημα ή το παράπτωμα, ότι έχει διευκρινίσει τα γεγονότα και τις περιστάσεις με ολοκληρωμένο τρόπο, μέσω ενεργού συνεργασίας με τις ερευνητικές αρχές, και έχει λάβει συγκεκριμένα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα, καθώς και μέτρα σε επίπεδο προσωπικού κατάλληλα για την αποφυγή περαιτέρω ποινικών αδικημάτων ή παραπτωμάτων.

Τα μέτρα που λαμβάνονται από τους οικονομικούς φορείς αξιολογούνται σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα και τις ιδιαίτερες περιστάσεις του ποινικού αδικήματος ή του παραπτώματος. Εάν τα στοιχεία κριθούν επαρκή, ο εν λόγω οικονομικός φορέας δεν αποκλείεται από τη διαδικασία σύναψης σύμβασης. Αν τα μέτρα κριθούν ανεπαρκή, γνωστοποιείται στον οικονομικό φορέα το σκεπτικό της απόφασης αυτής. Οικονομικός φορέας που έχει αποκλειστεί, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, με τελεσίδικη απόφαση, σε εθνικό επίπεδο, από τη συμμετοχή σε διαδικασίες σύναψης σύμβασης ή ανάθεσης παραχώρησης δεν μπορεί να κάνει χρήση της ανωτέρω δυνατότητας κατά την περίοδο του αποκλεισμού που ορίζεται στην εν λόγω απόφαση¹⁴⁷.

Η αναθέτουσα αρχή αποστέλλει στην Επιτροπή εξέτασης επανορθωτικών μέτρων της παρ. 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 το σχέδιο της απόφασής της περί της διαπίστωσης της επάρκειας ή μη των ληφθέντων από τον οικονομικό φορέα επανορθωτικών μέτρων, συνοδευόμενο από πλήρη φάκελο που περιλαμβάνει όλα τα σχετικά με την υπόθεση στοιχεία. Η απόφαση για τη διαπίστωση της επάρκειας ή μη των επανορθωτικών μέτρων εκδίδεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στις παρ. 8 και 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016, καθώς και στην υπ' αριθμ. 102080/24-10-2022 (Β'5623/02.11.2022) απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, με θέμα: «Ρύθμιση θεμάτων σχετικά με την εξέταση επανορθωτικών μέτρων από την Επιτροπή της παρ. 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016». Σημαντικές οδηγίες αναφορικά με την υποβολή αιτημάτων για παροχή σύμφωνης γνώμης από την Επιτροπή της παρ. 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 (περί επάρκειας ή μη μέτρων αυτοκάθαρσης) έχουν εκδοθεί από τον Υπουργό Ανάπτυξης¹⁴⁸.

¹⁴⁶ Βλ. ανωτέρω, 9.2.2. για την αθέτηση φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων και 9.2.3 για την περίπτωση υπαγωγής σε πτώχευση, αναγκαστική διαχείριση, και άλλες ανάλογες περιπτώσεις.

¹⁴⁷ Βλ. παρ. 7 άρθρου 73 του ν. 4412/2016.

¹⁴⁸ Βλ. σχετ. υπ' αριθμ. 37122/21.4.2023 έγγραφο με τίτλο «Οδηγίες προς τις αναθέτουσες αρχές αναφορικά με την υποβολή αιτημάτων για παροχή σύμφωνης γνώμης από την Επιτροπή της παρ. 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 (περί επάρκειας ή μη μέτρων αυτοκάθαρσης)».

9.2.5 Κανόνες απόδειξης

Προς προκαταρκτική απόδειξη ότι οι προσφέροντες οικονομικοί φορείς δεν βρίσκονται σε μία από τις καταστάσεις αποκλεισμού προσκομίζουν, κατά την υποβολή της προσφοράς τους ως δικαιολογητικό συμμετοχής, το προβλεπόμενο από το άρθρο 79 ν. 4412/2016 Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ).

Το ΕΕΕΣ καταρτίζεται βάσει του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/7, συμπληρώνεται από τους προσφέροντες οικονομικούς φορείς και λειτουργεί ως προκαταρκτική απόδειξη για τη πλήρωση των απαιτήσεων που αφορούν το πρόσωπο του οικονομικού φορέα, δηλαδή τη μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού, ή στην περίπτωση συνδρομής τα στοιχεία που αποδεικνύουν την αξιοπιστία του (αυτοκάθαρση), και τη πλήρωση των απαιτήσεων επαγγελματικής, χρηματοπιστωτικής και τεχνικής ικανότητας που περιλαμβάνουν τα έγγραφα της σύμβασης.

Εφόσον ζητηθούν από την αναθέτουσα αρχή κατά το χρόνο διεξαγωγής της διαγωνιστικής διαδικασίας ή όταν ζητηθούν από τον προσωρινό ανάδοχο μετά την απόφαση κατακύρωσης, τότε για την απόδειξη της μη συνδρομής λόγων αποκλεισμού οι οικονομικοί φορείς προσκομίζουν τα δικαιολογητικά που προβλέπονται στο άρθρο 80 ν. 4412/2016.

Οι οικονομικοί φορείς δεν υποχρεούνται να υποβάλλουν δικαιολογητικά ή άλλα αποδεικτικά στοιχεία, αν και στο μέτρο που η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα να λαμβάνει τα πιστοποιητικά ή τις συναφείς πληροφορίες απευθείας μέσω πρόσβασης σε εθνική βάση δεδομένων σε οποιοδήποτε κράτος - μέλος της Ένωσης, η οποία διατίθεται δωρεάν, όπως εθνικό μητρώο συμβάσεων, εικονικό φάκελο επιχείρησης, ηλεκτρονικό σύστημα αποθήκευσης εγγράφων ή σύστημα προεπιλογής. Η δήλωση για την πρόσβαση σε εθνική βάση δεδομένων εμπεριέχεται στο Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), στο οποίο περιέχονται επίσης οι πληροφορίες που απαιτούνται για τον συγκεκριμένο σκοπό, όπως η ηλεκτρονική διεύθυνση της βάσης δεδομένων, τυχόν δεδομένα αναγνώρισης και, κατά περίπτωση, η απαραίτητη δήλωση συναίνεσης.

Οι οικονομικοί φορείς δεν υποχρεούνται να υποβάλλουν δικαιολογητικά, όταν η αναθέτουσα αρχή που έχει αναθέσει τη σύμβαση διαθέτει ήδη τα ως άνω δικαιολογητικά και αυτά εξακολουθούν να ισχύουν.

Τα δικαιολογητικά θα πρέπει να ορίζονται ρητά στα έγγραφα της σύμβασης¹⁴⁹, ενώ σε περίπτωση που επέλθουν μεταβολές στις προϋποθέσεις τις οποίες οι υποψήφιοι είχαν δηλώσει ότι πληρούν, σύμφωνα με τη διαδικασία της προαπόδειξης με το ΕΕΕΣ, μέχρι τη σύναψη της σύμβασης, οι προσφέροντες/υποψήφιοι οφείλουν να

¹⁴⁹ Βλ. αναλυτικά για τα αποδεικτικά μέσα τον πίνακα αντιστοίχισης λόγων αποκλεισμού/κριτηρίων ποιοτικής επιλογής και αποδεικτικών μέσων για συμβάσεις προμηθειών και συμβάσεις παροχής υπηρεσιών στα υποδείγματα διακηρύξεων συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών, αναρτημένα στην ιστοσελίδα της ΕΑΔΗΣΥ [https://www.eaadhsy.gr/index.php/m-foreis/m-protypa?types\[0\]=1&tag_list_language_filter=el-GR](https://www.eaadhsy.gr/index.php/m-foreis/m-protypa?types[0]=1&tag_list_language_filter=el-GR)

ενημερώσουν αμελλητί την αναθέτουσα αρχή σχετικά¹⁵⁰. Σε περίπτωση έγκαιρης και προσήκουσας ενημέρωσης της αναθέτουσας αρχής για την οποιαδήποτε αλλαγή, δεν καταπίπτει η εγγύηση συμμετοχής του οικονομικού φορέα υπέρ της αναθέτουσας αρχής.

Για την απόδειξη των υποχρεωτικών λόγων αποκλεισμού:

Ο οικονομικός φορέας, όσον αφορά τα ποινικά αδικήματα, προσκομίζει απόσπασμα ποινικού ή, ελλείψει αυτού, ισοδύναμου εγγράφου που εκδίδεται από αρμόδια δικαστική ή διοικητική αρχή του κράτους μέλους ή της χώρας καταγωγής ή της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ο εν λόγω οικονομικός φορέας, από το οποίο προκύπτει ότι πληρούνται αυτές οι προϋποθέσεις, που έχει εκδοθεί έως τρεις (3) μήνες πριν από την υποβολή του. Η υποχρέωση προσκόμισης του ως άνω αποσπάσματος αφορά και στα μέλη του διοικητικού, διευθυντικού ή εποπτικού οργάνου του εν λόγω οικονομικού φορέα ή στα πρόσωπα που έχουν εξουσία εκπροσώπησης, λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε αυτό.

Όσον αφορά την απόδειξη συμμόρφωσης σε φορολογικές και ασφαλιστικές υποχρεώσεις προσκομίζεται πιστοποιητικό που εκδίδεται από την αρμόδια αρχή του οικείου κράτους - μέλους ή χώρας, που είναι σε ισχύ κατά τον χρόνο υποβολής του, άλλως, στην περίπτωση που δεν αναφέρεται σε αυτό χρόνος ισχύος, που έχει εκδοθεί έως τρεις (3) μήνες πριν από την υποβολή του.

Ιδίως οι οικονομικοί φορείς που είναι εγκατεστημένοι στην Ελλάδα προσκομίζουν:

i) Για την απόδειξη της εκπλήρωσης των φορολογικών υποχρεώσεων α' αποδεικτικό ενημερότητας εκδιδόμενο από την Α.Α.Δ.Ε. Όλοι οι φορείς του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα υποχρεούνται να λαμβάνουν το αποδεικτικό ενημερότητας των παρ. 1 και 4 του άρθρου 12 του ν. 4174/2013 μέσω της διαλειτουργικότητας των πληροφοριακών τους συστημάτων με το Κέντρο Διαλειτουργικότητας της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 5 του άρθρου 47 του ν. 4623/2019. Σε περίπτωση υλοποίησης της ως άνω διαλειτουργικότητας, η αναθέτουσα αρχή αναζητεί αυτεπαγγέλτως το σχετικό αποδεικτικό ενημερότητας. Εφόσον η αναθέτουσα αρχή επιτρέπει την υποβολή προσφορών, όταν μόνο μικρά ποσά των φόρων δεν έχουν καταβληθεί, προσκομίζεται από τον οικονομικό φορέα βεβαίωση οφειλής από την ΑΑΔΕ.

ii) Για την απόδειξη της εκπλήρωσης των υποχρεώσεων προς τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης α' πιστοποιητικό εκδιδόμενο από τον e-ΕΦΚΑ. Η αναθέτουσα αρχή δύναται να ζητήσει επιπλέον υπεύθυνη δήλωση του οικονομικού φορέα αναφορικά με τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης (στην περίπτωση που ο οικονομικός φορέας έχει την εγκατάστασή του στην Ελλάδα αφορά Οργανισμούς κύριας και επικουρικής ασφάλισης) στους οποίους οφείλει να καταβάλλει εισφορές. Οι δημόσιες υπηρεσίες και οι υπηρεσίες φορέων Γενικής Κυβέρνησης, σύμφωνα με

¹⁵⁰ Βλ. άρθρο 104 παρ. 2 και 3 ν. 4412/2016.

την ΚΥΑ οικ. 17535/Δ1.6002 (Β 1754/2020) (άρθρο 7), εφόσον έχουν πιστοποιηθεί σύμφωνα με την οριζόμενη διαδικασία, δύνανται να αναζητούν αυτεπαγγέλτως το αποδεικτικό ασφαλιστικής ενημερότητας. Σε αυτήν την περίπτωση το παρόν σημείο διαμορφώνεται αναλόγως. Εφόσον η Α.Α. επιτρέπει την υποβολή προσφορών, όταν μόνο μικρά ποσά των ασφαλιστικών εισφορών δεν έχουν καταβληθεί, προσκομίζεται από τον οικονομικό φορέα βεβαίωση οφειλής από τον ΕΦΚΑ.

Επιπλέον προσκομίζεται υπεύθυνη δήλωση ότι δεν έχει εκδοθεί δικαστική ή διοικητική απόφαση με τελεσίδικη και δεσμευτική ισχύ για την αθέτηση των υποχρεώσεών τους σχετικά με την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης.

Για την απόδειξη των δυνητικών λόγων αποκλεισμού:

Για την απόδειξη της μη υπαγωγής σε πτώχευση, ειδική εκκαθάριση ή σε ανάλογη διαδικασία (περ.β'παρ.4 αρ.73) προσκομίζεται πιστοποιητικό που εκδίδεται από την αρμόδια αρχή του οικείου κράτους - μέλους ή χώρας, το οποίο έχει εκδοθεί έως τρεις (3) μήνες πριν από την υποβολή του.

Ιδίως οι οικονομικοί φορείς που είναι εγκατεστημένοι στην Ελλάδα προσκομίζουν:

- Ενιαίο Πιστοποιητικό Δικαστικής Φερεγγυότητας από το αρμόδιο Πρωτοδικείο, από το οποίο προκύπτει ότι δεν τελούν υπό πτώχευση, πτωχευτικό συμβιβασμό ή υπό αναγκαστική διαχείριση ή δικαστική εκκαθάριση ή ότι δεν έχουν υπαχθεί σε διαδικασία εξυγίανσης. Ειδικά για τη διαδικασία εξυγίανσης προσκομίζεται επιπλέον υπεύθυνη δήλωση του νόμιμου εκπροσώπου του οικονομικού φορέα ότι τηρούνται οι όροι της συμφωνίας εξυγίανσης. Για τις ΙΚΕ προσκομίζεται επιπλέον και πιστοποιητικό του Γ.Ε.Μ.Η. περί μη έκδοσης απόφασης λύσης ή κατάθεσης αίτησης λύσης του νομικού προσώπου, ενώ για τις ΕΠΕ προσκομίζεται επιπλέον πιστοποιητικό μεταβολών.

- Πιστοποιητικό του Γ.Ε.Μ.Η. από το οποίο προκύπτει ότι το νομικό πρόσωπο δεν έχει λυθεί και τεθεί υπό εκκαθάριση με απόφαση των εταίρων.

- Εκτύπωση της καρτέλας “Στοιχεία Μητρώου/ Επιχείρησης” από την ηλεκτρονική πλατφόρμα της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, όπως αυτά εμφανίζονται στο taxisnet, από την οποία να προκύπτει η μη αναστολή της επιχειρηματικής δραστηριότητάς τους.

Για τις λοιπές περιπτώσεις των δυνητικών λόγων αποκλεισμού προσκομίζεται υπεύθυνη δήλωση του προσφέροντος οικονομικού φορέα ότι δεν συντρέχουν στο πρόσωπό του οι οριζόμενοι στην παράγραφο λόγοι αποκλεισμού.

Επιπλέον για την περίπτωση της ονομαστικοποίησης μετοχών [εφόσον η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης υπερβαίνει το 1.000.000 ευρώ] προσκομίζονται δικαιολογητικά ονομαστικοποίησης των μετοχών, που καθορίζονται στο άρθρο 8 του ν. 3310/2005 και π.δ. 82/1996, εφόσον ο προσωρινός ανάδοχος είναι ανώνυμη εταιρεία ή νομικό

πρόσωπο στη μετοχική σύνθεση του οποίου συμμετέχει ανώνυμη εταιρεία ή νομικό πρόσωπο της αλλοδαπής που αντιστοιχεί σε ανώνυμη εταιρεία.

9.3 Κριτήρια επιλογής οικονομικού φορέα

9.3.1 Καταλληλότητα άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας

Οι οικονομικοί φορείς που συμμετέχουν στη διαδικασία σύναψης μιας σύμβασης απαιτείται να ασκούν δραστηριότητα συναφή με το αντικείμενο αυτής.

Εφόσον οι οικονομικοί φορείς απαιτείται να διαθέτουν ειδική έγκριση ή να είναι μέλη συγκεκριμένου οργανισμού για να μπορούν να παράσχουν τη σχετική υπηρεσία στη χώρα καταγωγής τους, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να τους ζητεί να αποδείξουν ότι διαθέτουν την έγκριση αυτή ή ότι είναι μέλη τού εν λόγω οργανισμού ή να τους καλέσει να προβούν σε ένορκη δήλωση ενώπιον συμβολαιογράφου σχετικά με την άσκηση του συγκεκριμένου επαγγέλματος.

Ανάλογα με το αντικείμενο της σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή ορίζει στη διακήρυξη τις απαιτήσεις ειδικής έγκρισης ή τον οικείο οργανισμό του οποίου πρέπει να είναι μέλη οι εγκατεστημένοι στην Ελλάδα οικονομικοί φορείς, με βάση την ισχύουσα εθνική νομοθεσία.

Οι οικονομικοί φορείς που είναι εγκατεστημένοι σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης απαιτείται να είναι εγγεγραμμένοι σε ένα από τα επαγγελματικά μητρώα ή εμπορικά μητρώα που τηρούνται στο κράτος εγκατάστασής τους ή να ικανοποιούν οποιαδήποτε άλλη απαίτηση ορίζεται στο Παράρτημα XI του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016. Στην περίπτωση οικονομικών φορέων εγκατεστημένων σε κράτος μέλους του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ε.Ο.Χ) ή σε τρίτες χώρες που έχουν προσχωρήσει στη ΣΔΣ, ή σε τρίτες χώρες που δεν εμπίπτουν στην προηγούμενη περίπτωση και έχουν συνάψει διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες με την Ένωση σε θέματα διαδικασιών ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων, απαιτείται να είναι εγγεγραμμένοι σε αντίστοιχα επαγγελματικά μητρώα.

Οι εγκατεστημένοι στην Ελλάδα οικονομικοί φορείς πρέπει να είναι εγγεγραμμένοι στο οικείο επαγγελματικό μητρώο, εφόσον, κατά την κείμενη νομοθεσία, απαιτείται η εγγραφή τους για την υπό ανάθεση υπηρεσία ή προμήθεια.

Στην περίπτωση ένωσης οικονομικών φορέων η αναθέτουσα αρχή αναφέρει στην διακήρυξη τον τρόπο με τον οποίο η ένωση οικονομικών φορέων καλύπτει το ως άνω κριτήριο, αναφέροντας λ.χ. ότι «η καταλληλότητα άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας πρέπει να καλύπτεται από όλα τα μέλη της ένωσης».

9.3.2 Οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια

Η απαίτηση της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας του υποψήφιου οικονομικού φορέα από την αναθέτουσα αρχή προκύπτει από την ανάγκη να διαπιστωθεί εάν ο υποψήφιος αντισυμβαλλόμενος διαθέτει επαρκή οικονομικά μέσα για να εκτελέσει τη σύμβαση, μαζί με τις άλλες οικονομικές υποχρεώσεις και δεσμεύσεις¹⁵¹.

Για το σκοπό αυτόν οι αναθέτουσες αρχές προβλέπουν στα έγγραφα της σύμβασης είτε ρητά τις ειδικότερες απαιτήσεις από τους οικονομικούς φορείς, όσον αφορά έναν ορισμένο ελάχιστο ετήσιο κύκλο εργασιών, που συμπεριλαμβάνει και ορισμένο ελάχιστο κύκλο εργασιών στον τομέα δραστηριοτήτων που καλύπτεται από τη σύμβαση είτε τις πληροφορίες που απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να παρέχουν σχετικά με τους ετήσιους λογαριασμούς, παρουσιάζοντας την αναλογία, ιδίως, στοιχείων ενεργητικού και παθητικού. Στην περίπτωση που δεν τίθενται ελάχιστες απαιτήσεις αλλά δήλωση παροχής πληροφοριών, αναφέρεται η μεθοδολογία αξιολόγησής τους.

Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να απαιτεί ένα ελάχιστο επίπεδο οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας καθορισμένο με γνώμονα ορισμένο στοιχείο ή ορισμένα στοιχεία του ισολογισμού, εφόσον από το ή από τα στοιχεία αυτά μπορεί αντικειμενικά να προκύπτει η σχετική ικανότητα του οικονομικού φορέα και, εφόσον το επίπεδο αυτό είναι προσαρμοσμένο στη σημασία της οικείας σύμβασης, υπό την έννοια ότι πρέπει να αποτελεί μια αντικειμενική ένδειξη ως προς την ύπαρξη επαρκούς οικονομικής και χρηματοοικονομικής βάσης για την καλή εκτέλεση της σύμβασης, χωρίς ωστόσο να βαίνει πέραν αυτού που είναι αναγκαίο προς τον σκοπό αυτό¹⁵².

Ο ελάχιστος ετήσιος κύκλος εργασιών που απαιτείται να έχουν οι οικονομικοί φορείς δεν είναι δυνατό να υπερβαίνει το διπλάσιο της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, εκτός από δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, όπως σχετικά με τους ειδικούς κινδύνους που αφορούν στη φύση των έργων, των υπηρεσιών ή των αγαθών. Σε αυτές τις ειδικές περιπτώσεις η αναθέτουσα αρχή θα πρέπει να αναφέρει τους βασικούς λόγους για την αυξημένη απαίτηση οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας στα έγγραφα της σύμβασης ή στη χωριστή έκθεση που προβλέπεται στο άρθρο 341 ν. 4412/2016.

Επίσης, μπορεί να λαμβάνεται υπόψη και η αναλογία στοιχείων ενεργητικού και παθητικού, όταν η αναθέτουσα αρχή προσδιορίζει τις μεθόδους και τα κριτήρια της

¹⁵¹ Βλ. Δ.Ράικος, Ε. Βλάχου, Ε.Σαββίδη, Δημόσιες συμβάσεις, Ν. 4412/2016 κατ'άρθρο ερμηνεία, σελ. 716, Δ. Ράικος, Δίκαιο των Δημοσίων Συμβάσεων, 2017, σ. 406, S. Arrowsmith, The Law of Public and Utilities Procurement, παρ. 12-10, σ. 1190.

¹⁵² Δ. Ράικος, Ε. Βλάχου, Ε.Σαββίδη, ο.π., σελ.718, ΔΕΕ, απόφαση της 18-10-2012, υπόθεση C-218/11, Edukozivig - Hochtief Construction AG, σκ. 27.

συνεκτίμησης αυτής στα έγγραφα της σύμβασης. Οι μέθοδοι και τα κριτήρια αυτά χαρακτηρίζονται από διαφάνεια, αντικειμενικότητα και αποφυγή διακρίσεων. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν επίσης να απαιτούν κατάλληλο επίπεδο ασφαλιστικής κάλυψης έναντι επαγγελματικών κινδύνων.

Όταν μια σύμβαση υποδιαιρείται σε τμήματα, τότε οι αναθέτουσες αρχές εφαρμόζουν την απαίτηση αυτή σε σχέση με κάθε επιμέρους τμήμα. Αυτό ισχύει και για την περίπτωση ομάδων τμημάτων, εφόσον ανατεθούν στον ανάδοχο περισσότερα τμήματα που πρέπει να εκτελεστούν ταυτοχρόνως.

Σε περίπτωση ένωσης οικονομικών φορέων, οι παραπάνω ελάχιστες απαιτήσεις καλύπτονται αθροιστικά από τα μέλη της ένωσης και μπορεί να διευκρινίζεται από την αναθέτουσα αρχή ο τρόπος με τον οποίο οι ενώσεις οικονομικών φορέων θα πληρούν τις απαιτήσεις οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας, ήτοι να προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης εάν οι ελάχιστες απαιτήσεις καλύπτονται αθροιστικά σύμφωνα με τα ανωτέρω ή εάν πρέπει να καλύπτονται από κάθε μέλος της ένωσης χωριστά ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, εφόσον αυτό δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους και είναι σύμφωνο με την αρχή της αναλογικότητας.

Επιπλέον επισημαίνεται ότι, εάν οι συμβάσεις, βάσει συμφωνίας-πλαίσιο, πρόκειται να ανατεθούν μετά από προκήρυξη νέου διαγωνισμού, η μέγιστη απαίτηση ετήσιου κύκλου εργασιών που αναφέρεται υπολογίζεται βάσει του αναμενόμενου μέγιστου μεγέθους των συγκεκριμένων συμβάσεων που θα εκτελεστούν ταυτοχρόνως ή, εάν αυτό δεν είναι γνωστό, βάσει της εκτιμώμενης αξίας της συμφωνίας-πλαίσιο. Στην περίπτωση δυναμικών συστημάτων αγορών, η μέγιστη απαίτηση ετήσιου κύκλου εργασιών υπολογίζεται βάσει του αναμενόμενου μέγιστου μεγέθους των συγκεκριμένων συμβάσεων που πρόκειται να ανατεθούν στο πλαίσιο του εν λόγω συστήματος.

9.3.3 Τεχνική και επαγγελματική ικανότητα

Επιπλέον κριτήριο για την επιλογή των υποψηφίων οικονομικών φορέων αποτελεί η τεχνική και επαγγελματική ικανότητά τους, που κρίνεται από τις αναθέτουσες αρχές απαραίτητη, προκειμένου να υλοποιήσουν τη σύμβαση. Για την περίπτωση που συμμετέχει στη διαδικασία, ως υποψήφια, ένωση προσώπων, η πλήρωση της σχετικής απαίτησης αρκεί να ικανοποιείται από ένα εκ των μελών της ένωσης.

Οι αναθέτουσες αρχές αναφέρουν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις συμμετοχής που μπορεί να εκφράζονται ως ελάχιστα επίπεδα ικανότητας, καθώς και τα κατάλληλα αποδεικτικά μέσα, στην προκήρυξη σύμβασης ή στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος. Αυτό σημαίνει ότι η αναθέτουσα αρχή αναφέρει ρητά στα έγγραφα

της σύμβασης εάν οι ελάχιστες απαιτήσεις πρέπει να καλύπτονται αθροιστικά από όλα τα μέλη της ένωσης ή από κάθε μέλος της ένωσης χωριστά ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, εφόσον αυτό δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους και είναι σύμφωνο με την αρχή της αναλογικότητας.

Ειδικότερα, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις που να εξασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν τους αναγκαίους ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους και την εμπειρία για να εκτελέσουν τη σύμβαση σε κατάλληλο επίπεδο ποιότητας.

Οι αναθέτουσες αρχές μπορεί να απαιτούν ειδικότερα από τους οικονομικούς φορείς, να διαθέτουν ικανοποιητικό επίπεδο εμπειρίας, αποδεικνυόμενο με κατάλληλες συστάσεις από συμβάσεις που έχουν εκτελεστεί κατά το παρελθόν. Η εν λόγω εμπειρία αφορά στην τελευταία τριετία για τις προμήθειες και τις υπηρεσίες, ωστόσο, όπου κριθεί απαραίτητο, για τη διασφάλιση ικανοποιητικού επιπέδου ανταγωνισμού, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να ορίζουν ότι θα λαμβάνονται υπόψη στοιχεία σχετικών αγαθών ή υπηρεσιών που παραδόθηκαν ή εκτελέσθηκαν πριν από την τελευταία τριετία.¹⁵³

Μια αναθέτουσα αρχή μπορεί να θεωρεί ότι ένας οικονομικός φορέας δεν διαθέτει τις απαιτούμενες επαγγελματικές ικανότητες, εάν διαπιστώσει ότι ο οικονομικός φορέας έχει συγκρουόμενα συμφέροντα που ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά την εκτέλεση της σύμβασης.

Η εφαρμογή της περίπτωσης αυτής χρήζει ιδιαίτερης προσοχής από τις αναθέτουσες αρχές, δεδομένης της δυσχέρειας που συνήθως εμφανίζουν οι περιπτώσεις αυτές ως προς την απόδειξή τους¹⁵⁴.

Στο πλαίσιο διαδικασιών σύναψης σύμβασης προμηθειών για τις οποίες απαιτούνται εργασίες τοποθέτησης ή εγκατάστασης, παροχή υπηρεσιών ή εκτέλεση έργων, η επαγγελματική ικανότητα των οικονομικών φορέων να παράσχουν αυτή την υπηρεσία ή να εκτελέσουν την εγκατάσταση ή τα έργα μπορεί να αξιολογείται βάσει της τεχνογνωσίας τους, της αποτελεσματικότητας, της εμπειρίας και της αξιοπιστίας τους.

9.3.4 Κανόνες απόδειξης

Η απόδειξη της πλήρωσης των κριτηρίων επιλογής (αποδεικτικά καταλληλότητας) λαμβάνει χώρα σε δύο στάδια. Το πρώτο στάδιο αφορά τη διαδικασία προκαταρκτικής απόδειξης που γίνεται μέσω του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης (ΕΕΕΣ)¹⁵⁵ (άρθρα 79 και 79Α του ν. 4412/2016) και το δεύτερο στάδιο

¹⁵³ Βλ. παρακάτω 9.3.4 Κανόνες Απόδειξης και Προσάρτημα Α', Παράρτημα XII: Αποδεικτικά μέσα για τα κριτήρια επιλογής, Μέρος Β του ν. 4412/2016.

¹⁵⁴ Δ. Ράικος/Ε. Βλάχου/Ε. Σαββίδη, ο.π., σελ. 721.

¹⁵⁵ Βλ. αναλυτικά κεφάλαιο 13 του παρόντος.

περιλαμβάνει την υποβολή των δικαιολογητικών από τον προσωρινό ανάδοχο, όταν αυτό ζητηθεί από την αναθέτουσα αρχή, είτε από οποιονδήποτε υποψήφιο οικονομικό φορέα, εφόσον αυτό ζητηθεί από την επιτροπή διαγωνισμού κατά τη διαδικασία αξιολόγησης.

Τα δικαιολογητικά θα πρέπει να ορίζονται ρητά στα έγγραφα της σύμβασης, ενώ σε περίπτωση που επέλθουν μεταβολές στις προϋποθέσεις τις οποίες οι προσφέροντες/υποψήφιοι είχαν δηλώσει ότι πληρούν, σύμφωνα με τη διαδικασία της προαπόδειξης με το ΕΕΕΣ, μέχρι τη σύναψη της σύμβασης, οι προσφέροντες/υποψήφιοι οφείλουν να ενημερώσουν αμελλητί την αναθέτουσα αρχή σχετικά¹⁵⁶. Σε περίπτωση έγκαιρης και προσήκουσας ενημέρωσης της αναθέτουσας αρχής για την οποιαδήποτε αλλαγή, δεν καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγύηση συμμετοχής του. Σε αντίθετη περίπτωση, καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγύηση συμμετοχής του προσωρινού αναδόχου, που είχε προσκομισθεί.

Απόδειξη οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας

Η οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια του οικονομικού φορέα είναι δυνατόν, κατά κανόνα, να αποδεικνύεται με ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

- κατάλληλες τραπεζικές βεβαιώσεις ή, όπου ενδείκνυται, πιστοποιητικό ασφαλιστικής κάλυψης επαγγελματικών κινδύνων
- οικονομικές καταστάσεις ή αποσπάσματα οικονομικών καταστάσεων, στην περίπτωση που η δημοσίευση των οικονομικών καταστάσεων απαιτείται από τη νομοθεσία της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ο οικονομικός φορέας
- δήλωση περί του ολικού ύψους του κύκλου εργασιών και, κατά περίπτωση του κύκλου εργασιών στον τομέα δραστηριοτήτων που αποτελεί το αντικείμενο της σύμβασης, για τις τρεις τελευταίες οικονομικές χρήσεις κατ' ανώτατο όριο, συναρτήσει της ημερομηνίας σύστασης του οικονομικού φορέα ή έναρξης των δραστηριοτήτων του, εφόσον είναι διαθέσιμες οι πληροφορίες για τον εν λόγω κύκλο εργασιών.

Απόδειξη τεχνικής ικανότητας

Τα στοιχεία που αποδεικνύουν τεχνική ικανότητα για συμβάσεις προμηθειών ή υπηρεσιών είναι τα εξής:

- κατάλογος των κυριότερων παραδόσεων ή των κυριότερων υπηρεσιών που πραγματοποιήθηκαν την τελευταία τριετία, κατά μέγιστο όριο, με αναφορά του αντίστοιχου ποσού, της ημερομηνίας και του δημόσιου ή ιδιωτικού παραλήπτη. Όπου κριθεί απαραίτητο για τη διασφάλιση ικανοποιητικού επιπέδου ανταγωνισμού, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να ορίζουν ότι θα λαμβάνονται υπόψη στοιχεία σχετικών αγαθών ή υπηρεσιών που παραδόθηκαν ή εκτελέστηκαν πριν από την τελευταία τριετία

¹⁵⁶ Βλ. άρθρο 104 παρ. 2 και 3 ν. 4412/2016.

- αναφορά του τεχνικού προσωπικού ή των τεχνικών υπηρεσιών, είτε ανήκουν απευθείας στην επιχείρηση του οικονομικού φορέα είτε όχι, ιδίως των υπευθύνων για τον έλεγχο της ποιότητας και, όταν πρόκειται για δημόσιες συμβάσεις έργων, εκείνων που θα έχει στη διάθεσή του ο εργολήπτης για την εκτέλεση του έργου· για την εκτέλεση του έργου
- περιγραφή του τεχνικού εξοπλισμού και των μέτρων που λαμβάνει ο οικονομικός φορέας για την εξασφάλιση της ποιότητας και των μέσων μελέτης και έρευνας της επιχείρησής του
- αναφορά του τρόπου διαχείρισης της αλυσίδας εφοδιασμού και των συστημάτων ανίχνευσης που θα είναι σε θέση να εφαρμόζει ο οικονομικός φορέας κατά την εκτέλεση της σύμβασης
- εάν τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες που παρέχονται είναι σύνθετα ή, κατ' εξαίρεση, πρέπει να ανταποκρίνονται σε κάποιον ιδιαίτερο σκοπό, έλεγχος διενεργούμενος από την αναθέτουσα αρχή ή, εξ ονόματος της, από αρμόδιο επίσημο οργανισμό της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ο προμηθευτής ή ο πάροχος υπηρεσιών, με την επιφύλαξη της συναίνεσης του οργανισμού αυτού· ο έλεγχος αυτός αφορά το παραγωγικό δυναμικό του προμηθευτή ή τις τεχνικές ικανότητες του παρόχου υπηρεσιών και, όπου κριθεί απαραίτητο, τα μέσα μελέτης και έρευνας που αυτός διαθέτει καθώς και τα μέτρα που λαμβάνει για τον έλεγχο της ποιότητας
- αναφορά τίτλων σπουδών και επαγγελματικών προσόντων του παρόχου υπηρεσιών ή του εργολήπτη ή των διευθυντικών στελεχών της επιχείρησης, υπό την προϋπόθεση ότι δεν αξιολογούνται ως κριτήριο ανάθεσης
- αναφορά των μέτρων περιβαλλοντικής διαχείρισης που μπορεί να εφαρμόζει ο οικονομικός φορέας κατά την εκτέλεση της σύμβασης
- δήλωση στην οποία αναφέρονται το μέσο ετήσιο εργατοϋπαλληλικό δυναμικό του παρόχου υπηρεσιών ή του εργολήπτη και ο αριθμός των στελεχών της επιχείρησής του κατά τα τελευταία τρία χρόνια·
- δήλωση σχετικά με τα μηχανήματα, τις εγκαταστάσεις και τον τεχνικό εξοπλισμό που διαθέτει ο πάροχος υπηρεσιών ή ο εργολήπτης για την εκτέλεση της σύμβασης·
- αναφορά του τμήματος της σύμβασης το οποίο ο οικονομικός φορέας προτίθεται, ενδεχομένως, να αναθέσει σε τρίτους υπό μορφή υπεργολαβίας·
- όσον αφορά τα προϊόντα που παρέχονται:
 - i) δείγματα, περιγραφή ή φωτογραφίες, η αυθεντικότητα των οποίων πρέπει να μπορεί να βεβαιώνεται κατόπιν αιτήσεως της αναθέτουσας αρχής,
 - ii) πιστοποιητικά εκδιδόμενα από επίσημα ινστιτούτα ή επίσημες υπηρεσίες ελέγχου της ποιότητας, αναγνωρισμένων ικανοτήτων, με τα οποία βεβαιώνεται η καταλληλότητα των αγαθών, επαληθευόμενη με παραπομπές σε ορισμένες τεχνικές προδιαγραφές ή πρότυπα.

9.4 Δάνεια ικανότητα

Πέραν της κατεξοχήν περίπτωσης συμμετοχής ενός οικονομικού φορέα σε μια δημόσια σύμβαση ως υποψήφιου αντισυμβαλλόμενου, το ενωσιακό δίκαιο πρόβλεψε και άλλες μορφές συμμετοχής του, με χαρακτήρα κυρίως επικουρικό στον υποψήφιο οικονομικό φορέα ή ανάδοχο της σύμβασης, διευρύνοντας με τον τρόπο αυτό το δικαίωμα συμμετοχής στις διαδικασίες ανάθεσης δημόσιας σύμβασης¹⁵⁷.

Ειδικά για τα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας και της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, ένας οικονομικός φορέας μπορεί, κατά περίπτωση και για συγκεκριμένη σύμβαση, να στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών του με αυτούς. Στην περίπτωση αυτή ο οικονομικός φορέας θα πρέπει να αποδεικνύει στην αναθέτουσα αρχή ότι θα έχει στη διάθεσή του τους αναγκαίους πόρους, ιδίως, με την προσκόμιση της σχετικής δέσμευσης των φορέων αυτών για τον σκοπό αυτόν.

Οι τρίτοι, στους οποίους στηρίζονται οι οικονομικοί φορείς για την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, θα πρέπει να συμπληρώσουν ξεχωριστό ΕΕΕΣ, στο πλαίσιο της προκαταρκτικής απόδειξης, το οποίο θα συμπεριληφθεί στα δικαιολογητικά συμμετοχής του προσφέροντος και, στη συνέχεια (δηλαδή στο στάδιο της κατακύρωσης), θα πρέπει να υποβάλουν τα δικαιολογητικά με τα οποία αποδεικνύονται όσα δηλώθηκαν στο ΕΕΕΣ¹⁵⁸.

Με τον τρόπο αυτό, η αναθέτουσα αρχή θα ελέγξει αν οι φορείς, στις ικανότητες των οποίων προτίθεται να στηριχθεί ο οικονομικός φορέας, πληρούν τα σχετικά κριτήρια επιλογής αλλά και εάν συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού στο πρόσωπό τους. Στο πλαίσιο αυτό, η αναθέτουσα αρχή απαιτεί από τον οικονομικό φορέα να αντικαταστήσει έναν φορέα (τρίτο) που δεν πληροί σχετικό κριτήριο επιλογής ή για τον οποίο συντρέχει κάποιος από τους υποχρεωτικούς λόγους αποκλεισμού, ενώ έχει τη δυνατότητα να απαιτήσει από τον οικονομικό φορέα την αντικατάσταση του τρίτου για τον οποίον συντρέχει κάποιος από τους δυνητικούς λόγους αποκλεισμού¹⁵⁹. Η εν λόγω αντικατάσταση πρέπει να έχει ολοκληρωθεί εντός τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης της σχετικής πρόσκλησης στον οικονομικό φορέα μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ. Ο φορέας που αντικαθιστά φορέα του προηγούμενου εδαφίου δεν επιτρέπεται να αντικατασταθεί εκ νέου.

¹⁵⁷ Βλ. Ε. Βλάχου, *Η στήριξη του οικονομικού φορέα από τρίτους στις δημόσιες συμβάσεις: οι νέες ενωσιακές ρυθμίσεις και οι διαχρονικοί προβληματισμοί*, Επιθεώρησης Δημοσίου Δικαίου και Διοικητικού Δικαίου, 1/2020, σελ.5 επ. και εκεί παραπομπή σε ΔΕΕ Απόφαση της 18^{ης} Μαρτίου 2004, υπόθεση C-314/01, Siemens και Arge Telecom, σκέψεις 42-44.

¹⁵⁸ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΕ, Απόφαση της 10.11.2022, υπόθεση C-631/21, Taxi Horn Tours BV κατά gemeente Weert κ.α..

¹⁵⁹ Βλ. σχετικά ΔΕΕ, απόφαση της 6.10.2021, υπόθεση C-316/21, Monument Vandekerckhove NV κατά Stad Gent.

Μια σημαντική δυνατότητα που παρέχεται στην αναθέτουσα αρχή είναι ότι, στην περίπτωση συμβάσεων υπηρεσιών ή στην περίπτωση εργασιών τοποθέτησης και εγκατάστασης στο πλαίσιο σύμβασης προμηθειών, μπορεί να απαιτεί την εκτέλεση ορισμένων κρίσιμων καθηκόντων απευθείας από τον ίδιο τον προσφέροντα ή, αν η προσφορά υποβάλλεται από ένωση οικονομικών φορέων, από έναν από τους συμμετέχοντες στην ένωση αυτή. Η εκτέλεση των καθηκόντων ή υπηρεσιών αυτών θα πρέπει να προσδιορίζονται ρητά στα έγγραφα της σύμβασης.

Επιπλέον ιδιαίτερα κρίσιμο είναι ότι, όσον αφορά στα κριτήρια που σχετίζονται με τους τίτλους σπουδών και τα επαγγελματικά προσόντα ή με την επαγγελματική εμπειρία (κριτήριο τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας), οι οικονομικοί φορείς μπορούν να βασίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων, μόνο εάν οι τελευταίοι εκτελέσουν τις εργασίες ή τις υπηρεσίες για τις οποίες απαιτούνται οι συγκεκριμένες ικανότητες¹⁶⁰.

Όταν ο οικονομικός φορέας στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων όσον αφορά στα κριτήρια που σχετίζονται με την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να απαιτεί στα έγγραφα της σύμβασης ο οικονομικός φορέας και αυτοί οι φορείς να είναι από κοινού υπεύθυνοι για την εκτέλεση της σύμβασης.

Υπό τους ίδιους όρους οι ενώσεις οικονομικών φορέων μπορούν να στηρίζονται στις ικανότητες των συμμετεχόντων στην ένωση ή άλλων φορέων.

9.5 Μελέτες περίπτωσης

Α) Η αναθέτουσα αρχή Α σχεδιάζει διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων που αφορά την παροχή υπηρεσιών καθαριότητας προϋπολογισθείσα αξίας 300.000 ευρώ. Στη διακήρυξη προσδιορίζει ως λόγους αποκλεισμού τα ποινικά αδικήματα που προβλέπονται στη παρ. 1 του άρθρου 73 ν. 4412/2016 προσθέτοντας επιπλέον την καταδίκη με αμετάκλητη απόφαση για το αδίκημα της διακίνησης ναρκωτικών ουσιών. Επιπλέον προστίθεται ως λόγος αποκλεισμού και η περίπτωση του σοβαρού επαγγελματικού παραπτώματος. Σε

¹⁶⁰ Για το ζήτημα εάν ο ίδιος ο δανείζων εμπειρία καθίσταται υποχρεωτικά υπεργολάβος βλ. ΔΕΕ, απόφαση της 26.1.2023, υπόθεση C-403/21, SC NV Construct SRL κατά Județul Timiș, ΕλΣυν 1638/2023 και περαιτέρω στη θεωρία Πισμύρη Β., «Παρατηρήσεις στην ΔΕΕ υπόθ. C-403/21, απόφ. της 26.1.2023 - Το ζήτημα της «υποχρεωτικής υπεργολαβίας» υπό τη σκοπιά της απόφασης ΔΕΕ της 26ης Ιανουαρίου 2023 επί της υπόθεσης C-403/21» (SC NV Construct SRL κατά Județul Timiș) ΘΠΔΔ 7/2023, 818 – 821, Σ. Μαυρίδου, Οικονομικός φορέας που δανείζει τεχνική και επαγγελματική ικανότητα δεν αποτελεί κατ' ανάγκη και υπεργολάβο (σχόλιο στην ΕλΣυν 1638/2023), ΘΠΔΔ 3/2024, 266-273.

περίπτωση συνδρομής του λόγου αποκλεισμού που αφορά σε σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα δίνεται η δυνατότητα στον οικονομικό φορέα να προσκομίσει στοιχεία που να αποδεικνύει την αξιοπιστία του.

Είναι ορθή η πρόβλεψη των ως άνω λόγων αποκλεισμού στη διακήρυξη;

Έχει τη δυνατότητα απόδειξης αξιοπιστίας ο οικονομικός φορέας, εφόσον συντρέχει λόγος αποκλεισμού που αφορά σε ποινικό αδίκημα;

Απάντηση:

1. Η αναθέτουσα αρχή οφείλει να συμπεριλάβει τους λόγους που ρητά αναφέρονται ως υποχρεωτικοί στην παρ. 1 και 2 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 και όχι επιπλέον λόγους αποκλεισμού κατά την κρίση της. Θα πρέπει δηλαδή να προβλέψει υποχρεωτικά στα έγγραφα της σύμβασης ως λόγο αποκλεισμού τη μη αθέτηση των φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων (παρ.2 του άρθρου 73) και όχι το ποινικό αδίκημα της διακίνησης ναρκωτικών. Εφόσον πρόκειται για υπηρεσίες καθαριότητας ή/και φύλαξης στην έννοια της αθέτησης εργατικής νομοθεσίας περιλαμβάνεται ιδίως και η περίπτωση που έχουν επιβληθεί σε βάρος του υποψηφίου, μέσα σε χρονικό διάστημα δύο (2) ετών πριν από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής της προσφοράς, τρεις (3) πράξεις επιβολής προστίμου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας που χαρακτηρίζονται, σύμφωνα με την υπουργική απόφαση με αριθ. 80016/31.08.2022 (Β' 4629/2022), ως «υψηλής» ή «πολύ υψηλής» σοβαρότητας, οι οποίες προκύπτουν αθροιστικά, από τρεις (3) διενεργηθέντες ελέγχους ή δύο (2) πράξεις επιβολής προστίμου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας που αφορούν στην αδήλωτη εργασία, οι οποίες προκύπτουν αθροιστικά από δύο (2) διενεργηθέντες ελέγχους.

Τέλος, όσον αφορά την περίπτωση της αυτοκάθαρσης, αυτή προβλέπεται υποχρεωτικά και για τα ποινικά αδικήματα και δεν μπορεί να μη παρέχεται η σχετική δυνατότητα απόδειξης αξιοπιστίας στον οικονομικό φορέα από την αναθέτουσα αρχή και για την περίπτωση αυτή.

Β) Η αναθέτουσα αρχή του Δήμου Χ σχεδιάζει διαγωνισμό για την προμήθεια ειδών καυσίμων προϋπολογισθείσα αξίας 750.000 ευρώ. Στις απαιτήσεις χρηματοπιστωτικής ικανότητας συμπεριλαμβάνει την απαίτηση ο ελάχιστος ετήσιος κύκλος εργασιών που απαιτείται να έχουν οι οικονομικοί φορείς να ανέρχεται σε 2.000.000 ευρώ. Επιπλέον ρητά προβλέπεται στη διακήρυξη ότι δυνατότητα δάνειας ικανότητας δεν προβλέπεται για τη συγκεκριμένη διαδικασία. Η ενδιαφερόμενη εταιρεία Χ υποβάλλει προδικαστική προσφυγή κατά των όρων της προκήρυξης, αφενός γιατί θεωρεί ότι η απαίτηση του ελάχιστου κύκλου εργασιών είναι «φωτογραφική», αφετέρου γιατί θεωρεί ότι ο αποκλεισμός της δυνατότητας παροχής δάνειας ικανότητας είναι περιοριστικός για τους υποψηφίους οικονομικούς φορείς.

Είναι ορθοί οι ισχυρισμοί της ενδιαφερόμενης εταιρείας X;

Απάντηση: Η πρόβλεψη του ποσού των 2.000.000 ευρώ ως ελάχιστος κύκλος εργασιών παραβιάζει τις διατάξεις του άρθρου 75 ν. 4412/2016, καθόσον υπερβαίνει το διπλάσιο ποσό της προϋπολογισθείσας αξίας της σύμβασης. Όσον αφορά την απαγόρευση της δάνειας ικανότητας, αυτή είναι μη νόμιμη, καθόσον παραβιάζεται το άρθρο 78 ν. 4412/2016 που παρέχει τη δυνατότητα στον υποψήφιο οικονομικό φορέα να μπορεί να στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών του με αυτούς για την πλήρωση των κριτηρίων οικονομικής και χρηματοοικονομικής και τεχνικής επαγγελματικής ικανότητας που απαιτείται από τα έγγραφα της σύμβασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

10.1 Εισαγωγή

10.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου

Ο σκοπός του παρόντος κεφαλαίου είναι η απόκτηση και η βελτίωση των γνώσεων των επιμορφωμένων ως προς τα κριτήρια ανάθεσης μιας διαδικασίας σύναψης δημοσίων συμβάσεων. Για την αξιολόγηση της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφορά, ως ενιαίο κριτήριο ανάθεσης μιας διαγωνιστικής διαδικασίας, μπορούν να αποφασίσουν οι αναθέτουσες αρχές να βασιστούν είτε στην τιμή, είτε στη βέλτιστη σχέση ποιότητας – τιμής, είτε μόνο στο κόστος, με τη χρήση προσέγγισης αποτελεσματικότητας σε σχέση με το κόστος, όπως είναι η κοστολόγηση του κύκλου ζωής.

10.1.2 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Οι επιμορφωμένοι θα είναι σε θέση να:

- Αναγνωρίζουν τα κριτήρια ανάθεσης της σύμβασης που προβλέπει ο ν. 4412/2016.
- Επιλέγουν τον τρόπο προσδιορισμού της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, αναλόγως του αντικειμένου της σύμβασης και των ειδικότερων απαιτήσεων της αναθέτουσας αρχής.
- Σταθμίζουν τα (υπο)κριτήρια ανάθεσης, στην περίπτωση της βέλτιστης σχέσης ποιότητας-τιμής, θέτοντας αντίστοιχους συντελεστές βαρύτητας, ανά περίπτωση.
- Συμπεριλαμβάνουν στα (υπο)κριτήρια ανάθεσης, ποιοτικές, περιβαλλοντικές ή κοινωνικές παραμέτρους, οι οποίες να συνδέονται με το αντικείμενο της συγκεκριμένης δημόσιας σύμβαση

10.1.3 Σύντομη περιγραφή του κεφαλαίου

Στο παρόν κεφάλαιο περιγράφεται και αναλύεται το κριτήριο ανάθεσης της διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης. Ειδικότερα αναλύεται η έννοια της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς και το περιεχόμενό της, ενώ αναλύεται η έννοια της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, αποκλειστικά βάσει της τιμής ή του κόστους, όπως και της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, βάσει της βέλτιστης σχέσης ποιότητας – τιμής.

10.2 Η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά

Η ανάθεση της σύμβασης θα πρέπει να πραγματοποιείται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων που να εξασφαλίζουν τη συμμόρφωση με τις αρχές της διαφάνειας, της αποφυγής των διακρίσεων και της ίσης μεταχείρισης, με σκοπό να διασφαλίζεται αντικειμενική σύγκριση της σχετικής αξίας των προσφορών, ώστε να προσδιορίζεται, σε συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού, ποια προσφορά είναι η πιο συμφέρουσα από οικονομική άποψη.

Το ενωσιακό δίκαιο προβλέπει ένα κριτήριο ανάθεσης μιας δημόσιας σύμβασης που συνίσταται στην πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, το οποίο περιλαμβάνει αμφότερες τις δυνατότητες ανάθεσης που βασίζονται σε κριτήρια ποιοτικά και /ή μόνο στην τιμή.

Στο πλαίσιο αυτό, η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βασίζεται: είτε μόνο στην τιμή (χαμηλότερη τιμή)

είτε στη βέλτιστη σχέση ποιότητας – τιμής. Λαμβάνονται υπόψη επιμέρους κριτήρια, ιδίως ποιοτικά (ποιότητα, τεχνική αξία, αισθητικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά, καινοτόμα χαρακτηριστικά), περιβαλλοντικά, κοινωνικά, κλπ., καθώς και η τιμή είτε μόνο στο κόστος, με τη χρήση προσέγγισης αποτελεσματικότητας σε σχέση με το κόστος, όπως είναι η κοστολόγηση του κύκλου ζωής (άρθρο 87).

Το στοιχείο του κόστους μπορεί να λαμβάνει τη μορφή σταθερής τιμής ή κόστους, βάσει του οποίου οι οικονομικοί φορείς ανταγωνίζονται αποκλειστικά και μόνο βάσει ποιοτικών κριτηρίων.

Τα κριτήρια ανάθεσης θα πρέπει να διατυπώνονται κατά τέτοιο τρόπο στη διακήρυξη, ώστε να συνδέονται με το αντικείμενο της σύμβασης. Παρ' όλο που η αναθέτουσα αρχή έχει την ελευθερία να ορίσει το αντικείμενο της σύμβασης και να επιλέξει αναλόγως τα κριτήρια ανάθεσης, δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιήσει κριτήρια ανάθεσης, τα οποία σχετίζονται με ζητήματα που δεν συνδέονται με το αντικείμενο της σύμβασης. Συγκεκριμένα, τα κριτήρια ανάθεσης που έχει καθορίσει η αναθέτουσα αρχή πρέπει να αναφέρονται στην εκτέλεση της συγκεκριμένης υπό ανάθεση σύμβασης και όχι αφηρημένα στην εν γένει εκτέλεση συμβάσεων από τον προσφέροντα οικονομικό φορέα. Τούτο έχει ουσιαστική σημασία, δεδομένου ότι εξασφαλίζει ότι τα κριτήρια ανάθεσης συνδέονται με τις συγκεκριμένες ανάγκες της αναθέτουσας αρχής όπως ορίζονται στο αντικείμενο της σύμβασης. Για το λόγο αυτό τα κριτήρια ανάθεσης πρέπει να συνδέονται με τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που θα παρασχεθούν στο πλαίσιο της σύμβασης σε σχέση με οποιαδήποτε πτυχή της και σε οποιοδήποτε από τα στάδια του κύκλου ζωής της, περιλαμβανομένων και των παραγόντων που εμπλέκονται:

- α) στη συγκεκριμένη διαδικασία παραγωγής, διάθεσης ή εμπορίας των εν λόγω έργων, αγαθών ή υπηρεσιών ή
- β) στη συγκεκριμένη διαδικασία άλλου σταδίου του κύκλου ζωής της, έστω και αν οι εν λόγω παράγοντες δεν αποτελούν μέρος της υλικής υπόστασής της.

10.2.1 Η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, αποκλειστικά, βάσει της τιμής ή του κόστους.

Η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα να ορίσει ως αποκλειστικό κριτήριο ανάθεσης για την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο την τιμή και η αξιολόγηση γίνεται μόνο βάσει αυτής.

Όταν η αξιολόγηση με τον τρόπο αυτό, τότε η ανάθεση γίνεται στον μειοδότη, δηλαδή σε εκείνον που υπέβαλε την προσφορά με τη μικρότερη αξία. Όταν οι αναθέτουσες αρχές περιγράφουν στη διακήρυξη το αντικείμενο της σύμβασης αναλυτικά και περιοριστικά, υπό την έννοια ότι δεν επιθυμούν την εκτέλεση της σύμβασης πέραν από αυτή που ρητά προβλέπουν, μπορεί να μην έχουν το ενδιαφέρον να αξιολογήσουν διαφορετικές προτάσεις λύσεων, ώστε να προβούν σε αξιολόγηση της τεχνικής τους αξίας, προκειμένου να επιλεγεί η καλύτερη προσφορά και με άλλα κριτήρια, πέραν της τιμής.

Στις περιπτώσεις αυτές η αξιολόγηση με βάση μόνο τη τιμή ταιριάζει περισσότερο στις ανάγκες της αναθέτουσας αρχής. Επίσης, η επιλογή του εν λόγω κριτηρίου ανάθεσης ενδείκνυται σε απλές συμβάσεις, όπου η φύση και η ποιότητα των προσφερόμενων αγαθών ή υπηρεσιών δεν διαφέρουν ουσιωδώς μεταξύ τους και είναι σχετικά τυποποιημένα ή/και παρουσιάζουν χαμηλό επίπεδο πολυπλοκότητας.

Παραδείγματα: ενδεικτικά, συμβάσεις προμήθειας καυσίμων, λιπαντικών ελαίων, αναλώσιμων (γραφικής ύλης, φωτοτυπικού χαρτιού, μελανιών, κτλ), Η/Υ, οθονών, επίπλων γραφείου, κλιματιστικών εγκαταστάσεων, εκτυπωτικών μηχανημάτων, καθώς και συμβάσεις παροχής υπηρεσιών καθαρισμού, εκδόσεων, μεταφορών, κ.α., στις οποίες συχνά οι αναθέτουσες αρχές προτιμούν να προδιαγράψουν οι ίδιες το αντικείμενο των συμβάσεων σε τέτοια λεπτομέρεια, ώστε τους είναι αρκετό οι προσφορές των υποψηφίων να αποδέχονται τις προδιαγραφές και να διαφοροποιούνται μόνο στην προσφερόμενη τιμή.

10.2.2 Η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, βάσει της βέλτιστης σχέσης ποιότητας - τιμής.

Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προσδιορίσει την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει της βέλτιστης σχέσης ποιότητας – τιμής, η οποία εκτιμάται βάσει κριτηρίων που θα συμπεριλάβει συγκεκριμένα στη σύμβαση. Τα κριτήρια αυτά μπορεί να χωρίζονται στη διακήρυξη και σε ομάδες και περιλαμβάνονται σε ειδικό πίνακα.

Στα κριτήρια αυτά μπορούν να περιλαμβάνονται, ιδίως¹⁶¹:

¹⁶¹ Περιλαμβάνονται με τρόπο ενδεικτικό και όχι εξαντλητικό στις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 86 ν. 4412/2016.

- Η ποιότητα, περιλαμβανομένης της τεχνικής αξίας, τα αισθητικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά, η προσβασιμότητα, ο σχεδιασμός για όλους τους χρήστες, τα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και καινοτόμα χαρακτηριστικά, καθώς και η εμπορία και οι σχετικοί όροι. Τα κοινωνικά χαρακτηριστικά εξειδικεύονται ιδίως σε: α) απασχόληση εργαζομένων που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού κατά την έννοια του ν. 4430/2016, για χρονικό διάστημα δώδεκα (12) τουλάχιστον μηνών πριν από τη συμμετοχή του οικονομικού φορέα σε διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης, β) διευκόλυνση της κοινωνικής ή/και εργασιακής ένταξης ατόμων που προέρχονται από ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, γ) καταπολέμηση των διακρίσεων ή/και δ) προαγωγή της ισότητας ανδρών και γυναικών
- Η οργάνωση, τα προσόντα και η εμπειρία του προσωπικού στο οποίο ανατίθεται η εκτέλεση της σύμβασης, στην περίπτωση που η ποιότητα του διατεθέντος προσωπικού μπορεί να έχει σημαντική επίδραση στο επίπεδο εκτέλεσης της σύμβασης. Ένα τέτοιο παράδειγμα θα μπορούσαν να αποτελέσουν οι συμβάσεις για υπηρεσίες διανοητικής φύσεως, όπως οι υπηρεσίες συμβούλων ή αρχιτεκτόνων¹⁶². Οι αναθέτουσες αρχές που κάνουν χρήση αυτής της δυνατότητας θα πρέπει να διασφαλίζουν στα έγγραφα της σύμβασης ότι το προσωπικό που έχει αναλάβει την εκτέλεση της σύμβασης πληροί τα καθορισθέντα ποιοτικά πρότυπα και ότι η αντικατάσταση του προσωπικού αυτού είναι δυνατή μόνο με τη συναίνεση της αναθέτουσας αρχής, η οποία ελέγχει ότι οι αντικαταστάτες παρέχουν ισοδύναμα εχέγγυα ποιότητας. Η αξιολόγηση του κριτηρίου αυτού πάντως δεν πρέπει να συγγέεται με τα ελάχιστα επίπεδα τεχνικής ικανότητας που τίθενται ως προϋπόθεση συμμετοχής με βάση την παρ. 4 του άρθρου 75 του ν. 4412/2016, δηλαδή με τις ελάχιστες απαιτήσεις, ως προς τα επαγγελματικά προσόντα του προμηθευτή ή του παρόχου υπηρεσιών ή των διευθυντικών στελεχών της επιχείρησης¹⁶³.
- Η εξυπηρέτηση μετά την πώληση και η τεχνική υποστήριξη.
- Οι όροι παράδοσης, όπως η ημερομηνία παράδοσης, η διαδικασία και η προθεσμία παράδοσης ή η προθεσμία ολοκλήρωσης ή περαίωσης,
- Η παροχή της εγγύησης καλής λειτουργίας.
- Η προσαύξηση του προβλεπόμενου στα έγγραφα της σύμβασης χρόνου εγγύησης.

Όσον αφορά ειδικότερα τις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών μπορούν στα κριτήρια αυτά να περιλαμβάνονται και η ορθότητα αντίληψης από τον οικονομικό φορέα του αντικειμένου και των απαιτήσεων της

¹⁶² Βλ. αιτιολογική σκέψη 94 της 2014/24/ΕΕ Οδηγίας.

¹⁶³ Βλ. Προσάρτημα Α, Παράρτημα ΧΙΙ, *Αποδεικτικά Μέσα για τα κριτήρια επιλογής*, Μέρος ΙΙ *Τεχνική ικανότητα*, στοιχείο (στ) του ν. 4412/2016. Βλ. και Κατευθυντήρια Οδηγία 13 της Αρχής (ΑΔΑ: ΩΛΝ40ΕΤΒ-ΜΙΦ).

σύμβασης, η επιτυχής επισήμανση προβλημάτων κατά την υλοποίηση και η διαμόρφωση κατάλληλων προτάσεων για την επίλυσή τους, η επαρκής ανάλυση και εξειδίκευση της καταλληλότητας και αποτελεσματικότητας της μεθοδολογίας υλοποίησης και των απαραίτητων εργαλείων υποστήριξης της εφαρμογής της, καθώς και η αποτελεσματική επικοινωνία του οικονομικού φορέα με την αναθέτουσα αρχή, κατά το στάδιο της εκτέλεσης της σύμβασης, ο αποτελεσματικός προσδιορισμός τεκμηρίωση των κρίσιμων παραγόντων επιτυχίας και η παρουσίαση εναλλακτικών τρόπων διασφάλισής τους, η ορθολογική ανάλυση του αντικειμένου της σύμβασης σε ενότητες εργασιών και η σύνδεσή τους με τα ελάχιστα απαιτούμενα παραδοτέα και το χρονοδιάγραμμα που περιγράφονται στις τεχνικές προδιαγραφές αυτού, η πληρότητα και επάρκεια του καθορισμού των περιεχομένων των προσφερομένων παραδοτέων και η τεκμηρίωση της διασφάλισης εφαρμοσιμότητας των λύσεων που προτείνονται, η καταλληλότητα του μοντέλου οργάνωσης της παροχής των υπηρεσιών, η επάρκεια και σαφήνεια κατανομής αρμοδιοτήτων στα μέλη της ομάδας έργου, καθώς και τα επίπεδα διοίκησης.

Για να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση προς την αρχή της ίσης μεταχείρισης κατά την ανάθεση συμβάσεων, οι αναθέτουσες αρχές δημιουργούν τις απαιτούμενες συνθήκες διαφάνειας, ώστε να μπορούν όλοι οι προσφέροντες να ενημερώνονται επαρκώς για τα κριτήρια και τις ρυθμίσεις που θα ισχύσουν κατά τη λήψη της απόφασης για την ανάθεση της σύμβασης. Θα πρέπει συνεπώς οι αναθέτουσες αρχές να αναφέρουν και τη σχετική στάθμιση, δηλαδή συγκεκριμένο συντελεστή βαρύτητας, όλων των επιμέρους κριτηρίων που αποφασίζουν να συμπεριλάβουν στα έγγραφα της σύμβασης, εφόσον δεν πρόκειται για επιλογή αποκλειστικά του κριτηρίου της τιμής. Τα κριτήρια ανάθεσης πρέπει να εξειδικεύονται και να αναλύονται ανάλογα με το αντικείμενο της σύμβασης βαθμολογούμενα με 100 στην περίπτωση που ικανοποιούνται / καλύπτονται ακριβώς όλοι οι όροι του συγκεκριμένου κριτηρίου. Η βαθμολογία αυτή αυξάνεται έως εκατόν είκοσι (120) βαθμούς, όταν υπερκαλύπτονται οι όροι του κριτηρίου.

Η στάθμιση αυτή μπορεί να εκφράζεται με την πρόβλεψη περιθωρίου διακύμανσης με το κατάλληλο μέγιστο εύρος. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ορίσει στα έγγραφα της σύμβασης μεγαλύτερο περιθώριο διακύμανσης από εκατό (100) έως εκατό πενήντα (150) βαθμούς, προσαρμόζοντας αναλόγως τους όρους της διαδικασίας σύναψης σύμβασης. Το άθροισμα των σχετικών συντελεστών βαρύτητας των κριτηρίων αξιολόγησης, εκφρασμένων σε ποσοστό επί τοις εκατό, ανέρχεται σε κάθε περίπτωση σε 100. Η βαθμολόγηση και κατάταξη των τεχνικών προσφορών γίνεται, σύμφωνα με τον τύπο:

$$T = \sigma_1 \times K_1 + \sigma_2 \times K_2 + \dots + \sigma_n \times K_n,$$

όπου «σν» είναι ο συντελεστής βαρύτητας, «Κν» η βαθμολογία του κριτηρίου αξιολόγησης και U η συνολική βαθμολογία της τεχνικής προσφοράς και ισχύει $\sigma_1 + \sigma_2 + \dots + \sigma_n = 1$.

Κάθε κριτήριο αξιολόγησης βαθμολογείται αυτόνομα με βάση τα στοιχεία της προσφοράς. Η βαθμολόγηση πρέπει να είναι πλήρως και ειδικά αιτιολογημένη και να περιλαμβάνει υποχρεωτικά, εκτός από τη βαθμολογία, και τη λεκτική διατύπωση της κρίσης ανά κριτήριο.

Είναι ιδιαίτερο κρίσιμο η αναθέτουσα αρχή για τον προσδιορισμό των κριτηρίων στα έγγραφα της σύμβασης να λάβει υπόψη της ότι αυτά θα πρέπει να συνοδεύονται από προδιαγραφές που επιτρέπουν την αποτελεσματική επαλήθευση των πληροφοριών που παρέχονται από τους προσφέροντες, προκειμένου να αξιολογείται ο βαθμός συμμόρφωσής τους προς τα κριτήρια ανάθεσης. Για το λόγο η αναθέτουσα αρχή συνδέει/αντιστοιχεί τα ως άνω κριτήρια με το περιεχόμενο και τις απαιτήσεις της τεχνικής προσφοράς, όπως αυτές τίθενται στο τεύχος διακήρυξης (είτε σε παράρτημα/υπόδειγμα/περιγραφικό έγγραφο της Διακήρυξης) και ορίζει συγκεκριμένα τον τρόπο συμμόρφωσης-επαλήθευσής τους.

Οι αναθέτουσες αρχές έχουν τη δυνατότητα να παρεκκλίνουν από την αναφορά της στάθμισης των κριτηρίων σε πλήρως δικαιολογημένες περιπτώσεις, τις οποίες πρέπει να μπορούν να αιτιολογούν, όταν η στάθμιση αυτή δεν μπορεί να καταρτιστεί εκ των προτέρων, ιδίως λόγω της πολυπλοκότητας της σύμβασης. Σε αυτές τις περιπτώσεις, θα πρέπει να αναφέρουν τα κριτήρια σε φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας.

10.3 Κοστολόγηση κύκλου ζωής της σύμβασης.

Όταν η αναθέτουσα αρχή αποφασίζει την αξιολόγηση του κριτηρίου της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς με χρήση της μεθόδου προσέγγισης αποτελεσματικότητας σε σχέση με το κόστος, τότε προσδιορίζεται αυτό στη διακήρυξη, όπως ενδεικτικά με την κοστολόγηση του κύκλου ζωής της προσφερόμενης υπηρεσίας ή του προσφερομένου είδους. Στην περίπτωση αυτή, για τον προσδιορισμό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς μπορούν να λαμβάνονται υπόψη από την αναθέτουσα αρχή διάφορα είδη κόστους και να σταθμίζονται αναλόγως.

Η κοστολόγηση του κύκλου ζωής¹⁶⁴ καλύπτει, στο βαθμό που αρμόζει, ένα μέρος ή το σύνολο των ακόλουθων ειδών κόστους κατά τη διάρκεια του κύκλου ζωής ενός προϊόντος, μιας υπηρεσίας ή ενός έργου:

Α) Περιλαμβάνει, συνεπώς, το εσωτερικό κόστος, το οποίο περιλαμβάνει το κόστος που βαρύνει την αναθέτουσα αρχή ή άλλους χρήστες, όπως το κόστος που σχετίζεται με την απόκτηση, το κόστος χρήσης, όπως για την κατανάλωση ενέργειας και άλλων

¹⁶⁴ Βλ. Άρθρο 87 ν. 4412/2016

πόρων / πηγών, το κόστος συντήρησης, το κόστος τέλους του κύκλου ζωής, όπως το κόστος συλλογής και ανακύκλωσης.

B) Το κόστος κύκλου ζωής επιπλέον μπορεί να περιλαμβάνει και τις πτυχές του κόστους που οφείλονται σε εξωτερικές περιβαλλοντικές παρενέργειες (εξωτερικό κόστος) που συνδέονται με το προϊόν, την υπηρεσία ή το έργο στη διάρκεια του κύκλου ζωής τους, εφόσον η οικονομική αξία τους μπορεί να προσδιοριστεί και να επαληθευτεί. Στο κόστος αυτό μπορεί να περιλαμβάνεται το κόστος εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και άλλων εκπομπών ρύπων, καθώς και το κόστος για το μετριασμό της κλιματικής αλλαγής.

Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούν οι αναθέτουσες αρχές για την εκτίμηση των πτυχών του κόστους που οφείλονται σε εξωτερικές περιβαλλοντικές παρενέργειες θα πρέπει να καθορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης με αντικειμενικό τρόπο, ώστε να μην δημιουργούν διακρίσεις και να είναι προσβάσιμες από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Οι μέθοδοι αυτές είναι δυνατό να καθορίζονται σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Ωστόσο, για να αποφεύγονται στρεβλώσεις του ανταγωνισμού λόγω εξατομικευμένων μεθοδολογιών, θα πρέπει να παραμένουν γενικές, υπό την έννοια ότι δεν θα πρέπει να αναπτύσσονται ειδικά για μία συγκεκριμένη διαδικασία δημόσιων συμβάσεων¹⁶⁵.

10.4 Μελέτη περίπτωσης

Το Τμήμα Προμηθειών ενός Νοσοκομείου σχεδιάζει τα κριτήρια αξιολόγησης των τεχνικών προσφορών για την προμήθεια ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού με κριτήριο ανάθεσης της πλέον συμφέρουσα προσφορά με βάση τη βέλτιστη σχέση ποιότητας – τιμής. Κρίνεται σκόπιμο ένα από τα κριτήρια αξιολόγησης να είναι ο χρόνος παράδοσης. Η διατύπωση του κριτηρίου αυτού ως «Συντομότερος χρόνος παράδοσης θα αξιολογηθεί θετικά» μπορεί να οδηγήσει σε δίκαιη και τεκμηριωμένη αξιολόγηση;

Απάντηση

Η απάντηση είναι όχι, διότι η διατύπωση του κριτηρίου αυτού ως «Συντομότερος χρόνος παράδοσης θα αξιολογηθεί θετικά» είναι πολύ ασαφής και δεν καθορίζει έναν μέγιστο αποδεκτό χρόνο παράδοσης, ούτε τον προσφερόμενο χρόνο παράδοσης που θα σταθμιστεί θετικά. Η ορθή διατύπωση αυτού του κριτηρίου αξιολόγησης θα μπορούσε να είναι η εξής:

«Ο χρόνος παράδοσης πρέπει να είναι 20 ημέρες κατά μέγιστο από την υπογραφή της σύμβασης. Το κριτήριο αυτό θα βαθμολογηθεί. Δεν θα δοθεί επιπλέον βαθμός για χρόνο παράδοσης μικρότερο των 10 ημερών.»

Η δε μεθοδολογία βαθμολόγησης θα μπορούσε να είναι η εξής:

≤10 ημέρες: 120 βαθμοί

11-13 ημέρες: 115 βαθμοί

¹⁶⁵ Βλ. αιτιολογική σκέψη 96 της 2014/24/ΕΕ Οδηγίας.

14-16 ημέρες: 110 βαθμοί
17-19 ημέρες: 105 βαθμοί
20 ημέρες: 100 βαθμοί

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11. ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΣΥΝΑΨΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ - ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΜΕΣΑ ΣΥΝΑΨΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ.

11.1 Εισαγωγή

11.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου

Ο σκοπός του παρόντος κεφαλαίου είναι η απόκτηση και η βελτίωση των γνώσεων των επιμορφωμένων ως προς τη χρήση της συμφωνίας πλαισίου και του δυναμικού συστήματος αγορών, προκειμένου να εξοικειωθούν με τη χρήση τους, ώστε να έχουν τη δυνατότητα επιλογής τους, εφόσον αποφασίζουν ότι ταιριάζει στις ανάγκες της αναθέτουσας αρχής για την αγορά συγκεκριμένων προϊόντων ή υπηρεσιών.

11.1.2 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Οι επιμορφωμένοι θα είναι σε θέση να:

- Αναγνωρίζουν και αξιολογούν τα εργαλεία που προβλέπονται στο ν. 4412/2016 για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων.
- Γνωρίζουν βασικά στοιχεία για τη λειτουργία, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της συμφωνίας πλαίσιο.
- Γνωρίζουν βασικά στοιχεία για τη λειτουργία, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του δυναμικού συστήματος

11.1.3 Σύντομη περιγραφή του κεφαλαίου

Στο παρόν κεφάλαιο περιγράφεται η συμφωνία πλαίσιο, αναλύονται τα στάδια αυτής, η δυνατότητα σύναψης με ένα ή περισσότερους οικονομικούς φορείς. Επιπλέον αναλύεται το δυναμικό σύστημα αγορών, τα στάδια και η λειτουργία του. Το κεφάλαιο εντοπίζει επιπλέον τις διαφορές μεταξύ των δύο εργαλείων/τεχνικών ανάθεσης, προκειμένου να καθοδηγήσει τις αναθέτουσες αρχές στο σχεδιασμό μιας επιτυχημένης διαγωνιστικής διαδικασίας με βάση τις ανάγκες της.

11.2 Βασικές τεχνικές, και εργαλεία για συγκεντρωτικές διαδικασίες σύναψης συμβάσεων

11.2.1 Συγκεντρωτικές διαδικασίες σύναψης συμβάσεων

Σημαντική καινοτομία στο ενωσιακό πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων συνιστούν οι διατάξεις για τις συγκεντρωτικές αγορές, αναδεικνύοντας την ανάγκη ενθάρρυνσης των αναθετουσών αρχών για επίτευξη οικονομιών κλίμακας σε συνδυασμό με τη

βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών ανάθεσης. Η ανάγκη μείωσης του κόστους συναλλαγής με την επίτευξη χαμηλότερων τιμών στις διαγωνιστικές διαδικασίες αλλά και της βελτίωσης διαχείρισης των συμβάσεων οδήγησε τους δημόσιους φορείς να αναζητήσουν τρόπους συγκέντρωσης των αγορών τους, προκειμένου να πετύχουν καλύτερη οργάνωση και ορθολογική διαχείριση των δαπανών τους. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της συγκέντρωσης των αγορών είτε βάσει του αριθμού των εμπλεκόμενων αναθετούσων αρχών, είτε βάσει του όγκου και της αξίας των αγορών με την πάροδο του χρόνου¹⁶⁶. Η περίπτωση της συγκεντρωτικής αγοράς ωστόσο απαιτεί παρακολούθηση, δεδομένου ότι η υπερβολική συγκέντρωση αγοραστικής δύναμης μπορεί ενδεχομένως να προκαλέσει κινδύνους στην αγορά και τον ανταγωνισμό, μειώνοντας ιδίως ευκαιρίες πρόσβασης στην αγορά για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Το θεσμικό πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων περιλαμβάνει τρόπους συγκέντρωσης της αγοράς, μέσω των συμφωνιών πλαίσιο, την λειτουργία κεντρικών αρχών αγορών και εθνικών αρχών αγορών, τις περιστασιακές από κοινού διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων από περισσότερες αναθέτουσες αρχές αλλά και διαδικασίες σύναψης συμβάσεων με αναθέτουσες αρχές από διαφορετικά κράτη μέλη της Ένωσης. Κεντρικές δραστηριότητες αγορών συνιστούν δραστηριότητες που διεξάγονται σε μόνιμη βάση με μία από τις παρακάτω μορφές: α) της απόκτησης αγαθών ή/και υπηρεσιών που προορίζονται για αναθέτουσες αρχές, β) της ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων ή της σύναψης συμφωνιών-πλαίσιο για έργα, αγαθά ή υπηρεσίες που προορίζονται για αναθέτουσες αρχές.

Ως «κεντρική αρχή αγορών» (ΚΑΑ) νοείται μία αναθέτουσα αρχή που παρέχει κεντρικές δραστηριότητες αγορών και, ενδεχομένως, επικουρικές δραστηριότητες αγορών. Περαιτέρω ως «εθνικές κεντρικές αρχές αγορών» (ΕΚΑΑ) νοούνται οι ΚΑΑ οι οποίες, πέραν των ανωτέρω, είναι επιπλέον αρμόδιες για τον εθνικό σχεδιασμό, προγραμματισμό, καθώς και συντονισμό κεντρικών και επικουρικών δραστηριοτήτων αγορών όλων των λοιπών ΚΑΑ. Μέχρι σήμερα λειτουργούν ως Εθνικές Κεντρικές Αρχές Αγορών η Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών για δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, η Γενική Διεύθυνση Δημοσίων Συμβάσεων της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης, για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και γενικών υπηρεσιών, και η Εθνική Κεντρική Αρχή Προμηθειών Υγείας (Ε.Κ.Α.Π.Υ.) του Υπουργείου Υγείας για δημόσιες συμβάσεις προμήθειας ιατροτεχνολογικών, υγειονομικών, φαρμακευτικών αγαθών και συναφών υπηρεσιών.

¹⁶⁶ Βλ. Ράικος Δ., Βλάχου Ε., Σαββίδη Ε., ο.π., σελ. 422.

11.2.2 Συμφωνία Πλαίσιο

Έννοια της Συμφωνίας-Πλαίσιο

Μια κατεξοχήν μέθοδος συγκεντρωτικής αγοράς συνιστά η συμφωνία πλαίσιο. Η συμφωνία-πλαίσιο μπορεί να εξασφαλίσει την απαιτούμενη ευελιξία και ταχύτητα στις διαδικασίες ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων, παρέχει δε τη δυνατότητα εξοικονόμησης χρόνου και κόστους και βελτίωσης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Ως «συμφωνία - πλαίσιο» νοείται μία συμφωνία που συνάπτεται μεταξύ μιας ή ενός ή περισσοτέρων αναθετουσών αρχών και ενός ή περισσοτέρων οικονομικών φορέων, η οποία αποσκοπεί στον καθορισμό των όρων που διέπουν τις συμβάσεις που πρόκειται να συναφθούν κατά τη διάρκεια συγκεκριμένης περιόδου, ιδίως όσον αφορά τις τιμές και, όπου ενδείκνυται, τις προβλεπόμενες ποσότητες.

Η συμφωνία πλαίσιο δεν αποτελεί έναν νέο τύπο ή είδος ή διαδικασία δημόσιας σύμβασης, αλλά μια μέθοδο, την οποία η αναθέτουσα αρχή μπορεί να χρησιμοποιήσει για την επιλογή του αντισυμβαλλομένου της. Πρόκειται για μια τεχνική συγκεντρωτικών αγορών, η οποία διενεργείται μέσω ΕΣΗΔΗΣ (εφόσον υπερβαίνει το ποσό των 30.000 ευρώ χωρίς ΦΠΑ).

Διάρκεια

Η διάρκεια μιας συμφωνίας πλαισίου δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τέσσερα έτη, πλην εξαιρετικών περιπτώσεων που χρήζουν ειδικής αιτιολογίας, ιδίως λόγω αντικειμένου αυτής. Οι συμφωνίες – πλαίσιο, οι οποίες συνάπτονται για χρονικό διάστημα μικρότερο των τεσσάρων ετών, μπορεί να παραταθούν χωρίς όμως αυτές να υπερβούν το ανώτατο διάστημα των τεσσάρων ετών, εφόσον υπάρχει η σχετική πρόβλεψη παράτασης στα έγγραφα της σύμβασης. Η διάρκεια εκτέλεσης των επιμέρους συμβάσεων, που συνάπτονται εντός του χρόνου υλοποίησης της συμφωνίας – πλαίσιο, μπορεί να υπερβαίνουν το χρόνο λήξης της συμφωνίας-πλαίσιο.

Σκοπιμότητα – Πλεονεκτήματα - Μειονεκτήματα

Η συμφωνία-πλαίσιο μπορεί να εφαρμοστεί σε όλα τα είδη συμβάσεων (προμήθειες, υπηρεσίες, έργα). Δε σημαίνει όμως ότι είναι και η πλέον ενδεδειγμένη μέθοδος για την ανάθεση όλων των δημοσίων συμβάσεων¹⁶⁷. Για το λόγο αυτό οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να αξιολογούν την καταλληλότητα της συμφωνίας-πλαίσιο για την αγορά των συγκεκριμένων κάθε φορά προϊόντων, έργων ή υπηρεσιών, λαμβάνοντας υπόψη τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα αυτής σε σχέση με τις συνθήκες της

¹⁶⁷ Βλ. Κατευθυντήρια Οδηγία 3/2014 της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. (νυν ΕΑΔΗΣΥ) "Η συμφωνία-πλαίσιο στις δημόσιες συμβάσεις" (ΑΔΑ: Ω7Τ8ΟΞΤΒ-8ΤΟ), καθώς και υπόδειγμα διακήρυξης της ΕΑΔΗΣΥ για σύναψη συμφωνίας – πλαίσιο προμήθειας αγαθών, ανοικτής διαδικασίας, μέσω ΕΣΗΔΗΣ, στην ιστοσελίδα της Αρχής www.eaadhsy.gr.

συγκεκριμένης αγοράς στην οποία απευθύνονται. Η συμφωνία-πλαίσιο πρέπει να επιλέγεται όταν αυτή αποτελεί τον πλέον οικονομικό και αποτελεσματικό τρόπο αγοράς αγαθών, υπηρεσιών και έργων και όταν παρέχει περισσότερα πλεονεκτήματα και οφέλη στις αναθέτουσες αρχές σε σχέση με τις κλασικές διαδικασίες ανάθεσης χωριστών συμβάσεων.

Με την Κατευθυντήρια Οδηγία 3/2014 της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων αξιολογούνται τα σημαντικότερα οφέλη αλλά και μειονεκτήματα από τη χρήση της συμφωνίας πλαισίου, τα οποία, με τις νέες διατάξεις που προστέθηκαν με την 2014/24/ΕΕ Οδηγία, αποτιμώνται ιδίως στα εξής¹⁶⁸:

Τα βασικότερα οφέλη από τη χρήση συμφωνιών-πλαίσιο τόσο για τις αναθέτουσες αρχές όσο και για τους οικονομικούς φορείς είναι ιδίως:

- η μείωση του διοικητικού κόστους σε σχέση με το χρόνο και το κόστος ανάθεσης χωριστών δημοσίων συμβάσεων. Με τη συμφωνία-πλαίσιο διενεργείται μια και μοναδική διαγωνιστική διαδικασία καθ' όλο τον κύκλο ζωής της συμφωνίας-πλαίσιο, από την οποία προκύπτουν οι οικονομικοί φορείς που θα μετέχουν στη συμφωνία-πλαίσιο. Οι δε οικονομικοί φορείς απαλλάσσονται από το βάρος προετοιμασίας και συμμετοχής σε περισσότερες διαγωνιστικές διαδικασίες,
- η ευελιξία στη διαδικασία ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων. Οι συμφωνίες- πλαίσιο αποτελούν έναν σύγχρονο και ευέλικτο μηχανισμό με τον οποίο οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να συνάπτουν συμβάσεις με τους προμηθευτές της συμφωνίας-πλαίσιο, προσαρμόζοντας τις ανάγκες τους στις συνθήκες της αγοράς και στις τεχνικές και οικονομικές εξελίξεις. Επιπλέον, ο μη δεσμευτικός χαρακτήρας της συμφωνίας-πλαίσιο παρέχει τη δυνατότητα στις αναθέτουσες αρχές να κάνουν χρήση των συμφωνιών-πλαίσιο μόνον στις περιπτώσεις που η συμφωνία-πλαίσιο αποτελεί κατά την κρίση τους πλεονεκτική λύση, έτσι ώστε, υπό τις συγκεκριμένες κάθε φορά συνθήκες, να επιτυγχάνονται άριστα αποτελέσματα σχέσης ποιότητας-τιμής,
- η δυνατότητα επίτευξης οικονομίας κλίμακας προς όφελος της αναθέτουσας αρχής, δεδομένου ότι στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής αγοράς, όσο πιο μεγάλες είναι οι προς ανάθεση ποσότητες, τόσο καλύτερες είναι οι προσφερόμενες τιμές. Το πλεονέκτημα αυτό βεβαίως έχει μεγαλύτερα αποτελέσματα εφόσον συνδυαστεί και με την λειτουργία των Εθνικών Κεντρικών Αρχών Αγορών,
- ο ορθολογικός και σε βάθος χρόνου προγραμματισμός των αναγκών και εξόδων των δημοσίων φορέων.
- η δυνατότητα ανάπτυξης πραγματικού ανταγωνισμού όσον αφορά την τιμή ή/και την ποιότητα γεγονός που διασφαλίζει καλύτερες υπηρεσίες και δημιουργεί αποτελέσματα κόστους-οφέλους.

Στα μειονεκτήματα της τεχνικής της συμφωνίας πλαισίου, τα οποία θα πρέπει να αξιολογήσει μια αναθέτουσα αρχή στη διαδικασία προετοιμασίας της διαδικασίας ανάθεσης, είναι ιδίως τα εξής:

¹⁶⁸ Ο.π. κατευθυντήρια οδηγία 3/2014.

- ο κίνδυνος υπερβολικής συγκέντρωσης της αγοραστικής δύναμης και η δημιουργία μονοπωλιακών δομών, σε βάρος του πραγματικού ανταγωνισμού και της αρχής της διαφάνειας, ιδίως σε περίπτωση που εφαρμόζονται μακροχρόνιες συμφωνίες-πλαίσιο με έναν μόνο οικονομικό φορέα,
- η μειωμένη δυνατότητα πρόσβασης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στις συμφωνίες πλαίσιο. Για το λόγο συνίσταται η διαίρεση της συμφωνίας-πλαίσιο σε τμήματα, ώστε ο κίνδυνος αυτός να μπορεί να εξισορροπηθεί.
- η δυσκολία διαχείρισης των συμφωνιών-πλαίσιο καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους. Ο σχεδιασμός, η ανάθεση, η υλοποίηση και η παρακολούθηση των συμφωνιών-πλαίσιο αποτελούν μια περίπλοκη διαδικασία από άποψη διαχείρισης, η οποία απαιτεί από τις αναθέτουσες αρχές αυξημένη διοικητική ικανότητα.

Διαδικασία - Πεδίο εφαρμογής - Φάσεις

Περαιτέρω είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι οι συμφωνίες-πλαίσιο αφορούν αποκλειστικά τις αναθέτουσες αρχές και τους οικονομικούς φορείς που έχουν αναφερθεί και συμμετάσχει στη συγκεκριμένη διαδικασία. Για τον σκοπό αυτό, οι αναθέτουσες αρχές που είναι εξαρχής συμβαλλόμενα μέρη σε συγκεκριμένη συμφωνία-πλαίσιο θα πρέπει να αναφέρονται με σαφήνεια, είτε με την ονομασία τους είτε με άλλον τρόπο, όπως για παράδειγμα, με αναφορά σε συγκεκριμένη κατηγορία αναθετουσών αρχών εντός μιας σαφώς καθορισμένης περιοχής, έτσι ώστε οι καλυπτόμενες αναθέτουσες αρχές να μπορούν να αναγνωρίζονται εύκολα και με τρόπο αναμφισβήτητο¹⁶⁹. Ομοίως, δεν είναι δυνατή ούτε η είσοδος νέων οικονομικών φορέων σε μια συμφωνία - πλαίσιο μετά τη σύναψή της¹⁷⁰. Πρόκειται επομένως για ένα κλειστό – για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα – σύστημα όσον αφορά και τις δύο αντισυμβαλλόμενες πλευρές. Οι συμβάσεις που βασίζονται σε συμφωνία-πλαίσιο δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να συνεπάγονται ουσιώδεις τροποποιήσεις στους όρους της συμφωνίας-πλαίσιο.

Η συμφωνία πλαίσιο διεξάγεται σε δυο φάσεις. Στην πρώτη φάση η συμφωνία πλαίσιο δεν περιλαμβάνει συμβατική δέσμευση, αλλά προδιαγράφει τους όρους και τις προϋποθέσεις της σύμβασης που θα ισχύσει όταν αγοραστούν τα προϊόντα, τα έργα ή οι υπηρεσίες, όπως και τον τρόπο καθορισμού της τιμής. Στη δεύτερη φάση ανατίθενται οι εκτελεστικές συμβάσεις που βασίζονται στη συμφωνία πλαίσιο, με την οποία πραγματοποιείται η συμβατική δέσμευση μεταξύ αναδόχου και αναθέτουσας αρχής.

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να μην απαιτούν εγγύηση συμμετοχής για τη διαδικασία σύναψης συμφωνίας πλαίσιο¹⁷¹.

Διαδικασία - Ένας ή περισσότεροι οικονομικοί φορείς

¹⁶⁹ Βλ. Ράικος Δ., Βλάχου Ε., Σαββίδη Ε., ο.π., σελ. 429.

¹⁷⁰ Βλ. αιτιολογική σκέψη (60) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ.

¹⁷¹ Αρ. 72 παρ. 1 ν. 4412/2016.

Η συμφωνία πλαίσιο μπορεί να συνάπτεται με έναν οικονομικό φορέα ή με περισσότερους. Όταν συνάπτεται συμφωνία-πλαίσιο με ένα μόνο οικονομικό φορέα, οι συμβάσεις που βασίζονται σε αυτή τη συμφωνία-πλαίσιο ανατίθενται σύμφωνα με τους όρους της συμφωνίας-πλαίσιο. Για την ανάθεση των συμβάσεων αυτών, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να διαβουλεύονται γραπτώς με τον οικονομικό φορέα που είναι συμβαλλόμενο μέρος στη συμφωνία-πλαίσιο, ζητώντας του, εάν χρειάζεται, να συμπληρώσει την προσφορά του.

Στη περίπτωση που η συμφωνία πλαίσιο συνάπτεται με περισσότερους του ενός οικονομικούς φορείς, οι εκτελεστικές συμβάσεις συνάπτονται με τους εξής τρόπους:

(1) χωρίς προκήρυξη νέου διαγωνισμού σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που ορίζονται στη συμφωνία πλαίσιο και στα έγγραφα της σύμβασης

(2) με προκήρυξη νέου διαγωνισμού μεταξύ των οικονομικών φορέων που είναι συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας πλαισίου, εφόσον στη συμφωνία-πλαίσιο δεν έχουν καθορισθεί όλοι οι όροι που διέπουν την παροχή έργων, υπηρεσιών και αγαθών,

(3) εν μέρει χωρίς προκήρυξη νέου διαγωνισμού, σύμφωνα με την πρώτη περίπτωση και εν μέρει με την προκήρυξη νέου διαγωνισμού μεταξύ των οικονομικών φορέων που είναι συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας-πλαίσιο για τη δεύτερη περίπτωση, όταν καθορίζονται όλοι οι όροι της διαδικασίας αλλά δεν προσδιορίζεται ο τρόπος επιλογής του συμβαλλόμενου.

Εφόσον ακολουθεί διαγωνιστική διαδικασία (για τις (2) και (3) ως άνω περιπτώσεις) αυτή ακολουθεί τους ίδιους όρους που ίσχυαν για την ανάθεση της συμφωνίας-πλαίσιο, και, όπου κριθεί απαραίτητο, σε ακριβέστερα διατυπωμένους όρους και, όπου ενδείκνυται, σε άλλους όρους που αναφέρονται στα έγγραφα της σύμβασης για τη συμφωνία-πλαίσιο. Για κάθε εκτελεστική σύμβαση οι αναθέτουσες αρχές, αφού διαβουλευτούν γραπτώς με τους οικονομικούς φορείς που είναι ικανοί να εκτελέσουν τη σύμβαση, ορίζοντας επαρκή προθεσμία για την υποβολή γραπτών προσφορών για κάθε συγκεκριμένη σύμβαση, αναθέτουν στον προσφέροντα που υπέβαλε την καλύτερη προσφορά, βάσει των κριτηρίων ανάθεσης που έχουν καθοριστεί στα έγγραφα της σύμβασης για τη συμφωνία-πλαίσιο.

Εφόσον το αντικείμενο της συμφωνίας - πλαίσιο με περισσότερους οικονομικούς φορείς υποδιαιρείται σε περισσότερα τμήματα, καλούνται σε διαβούλευση μόνο οι οικονομικοί φορείς των τμημάτων που ανταποκρίνονται στο εκάστοτε αντικείμενο της εκτελεστικής σύμβασης.

Προληπτικός έλεγχος Ελεγκτικού Συνεδρίου

Οι συμφωνίες - πλαίσιο αποστέλλονται για προληπτικό έλεγχο στο Ελεγκτικό Συνέδριο, εφόσον υπερβαίνουν το ποσό των 300.000 ευρώ χωρίς ΦΠΑ σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4700/2020, ενώ αντίστοιχα οι εκτελεστικές συμβάσεις, μόνο εφόσον η αξία τους υπερβαίνει αυτοτελώς το ως άνω ποσό, σύμφωνα με τις ως άνω οικείες διατάξεις.

11.3. Ηλεκτρονικά μέσα σύναψης σύμβασης

11.3.1 Συστήματα ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων - Ηλεκτρονικοί κατάλογοι - Ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί

Αποτελεί κοινή παραδοχή ότι ορισμένες νέες ηλεκτρονικές τεχνικές αγορών παρουσιάζουν συνεχή ανάπτυξη και παρέχουν τη δυνατότητα, ιδίως λόγω της εξοικονόμησης χρόνου και κόστους που συνεπάγεται η χρήση τους, να διευρύνεται ο ανταγωνισμός και να βελτιώνεται η αποτελεσματικότητα των δημοσίων συμβάσεων. Στο ανωτέρω πλαίσιο, τα άρθρα 33 έως 35 του ν. 4412/2016 περιλαμβάνουν διατάξεις σχετικά με τις διαθέσιμες τεχνικές και τα εργαλεία για τις ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις και ειδικότερα για: το δυναμικό Σύστημα Αγορών (εφεξής ΔΣΑ – άρθρο 33), τους ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς (άρθρο 34) και τους ηλεκτρονικούς καταλόγους (άρθρο 35).

Ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προσφεύγουν σε ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς, στους οποίους παρουσιάζονται νέες, μειωμένες τιμές και/ή νέες αξίες όσον αφορά ορισμένα στοιχεία των προσφορών. Για το σκοπό αυτόν, οι αναθέτουσες αρχές διοργανώνουν τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό με τη μορφή επαναλαμβανόμενης ηλεκτρονικής διαδικασίας, διεξαγόμενης μετά από προκαταρκτική αξιολόγηση των προσφορών, επιτρέποντας την ταξινόμησή τους με βάση αυτόματες μεθόδους αξιολόγησης.

Στις ανοικτές ή κλειστές διαδικασίες ή ανταγωνιστικές διαδικασίες με διαπραγμάτευση, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποφασίζουν ότι, πριν από την ανάθεση μιας δημόσιας σύμβασης, διεξάγεται ηλεκτρονικός πλειστηριασμός, όταν το περιεχόμενο των εγγράφων της σύμβασης και ιδίως των τεχνικών προδιαγραφών μπορεί να καθορισθεί με ακρίβεια.

Ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός αφορά σε ένα από τα ακόλουθα στοιχεία των προσφορών:

α) μόνο στις τιμές, εφόσον η σύμβαση ανατίθεται αποκλειστικά βάσει της τιμής, β) στις τιμές και/ή τις νέες αξίες των χαρακτηριστικών των προσφορών που επισημαίνονται στα έγγραφα της σύμβασης, εφόσον η σύμβαση ανατίθεται βάσει της βέλτιστης σχέσης ποιότητας-τιμής ή στην προσφορά με το χαμηλότερο κόστος, σύμφωνα με μια προσέγγιση βασιζόμενη στη σχέση αποδοτικότητας-κόστους. Οι αναθέτουσες αρχές, που αποφασίζουν να κάνουν χρήση ηλεκτρονικού πλειστηριασμού, επισημαίνουν τη χρήση της διαδικασίας στην προκήρυξη σύμβασης ή στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος. Ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός μπορεί να διεξάγεται σε διαδοχικές φάσεις. Ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός δεν αρχίζει προτού παρέλθουν δύο εργάσιμες ημέρες από την ημερομηνία αποστολής των προσκλήσεων.

Ηλεκτρονικοί κατάλογοι

Όταν απαιτείται η χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας, οι αναθέτουσες αρχές έχουν τη δυνατότητα να ορίζουν ότι οι προσφορές πρέπει να υποβάλλονται υπό τη μορφή ηλεκτρονικού καταλόγου ή να περιλαμβάνουν ηλεκτρονικό κατάλογο. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και του καθ' ύλη αρμόδιου Υπουργού μπορεί να καθίσταται υποχρεωτική η χρήση ηλεκτρονικών καταλόγων για συγκεκριμένα είδη συμβάσεων. Οι ηλεκτρονικοί κατάλογοι καταρτίζονται από τους υποψηφίους ή τους προσφέροντες, με σκοπό τη συμμετοχή τους σε μια συγκεκριμένη διαδικασία σύναψης σύμβασης, σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές και το μορφότυπο που καθορίζεται από την αναθέτουσα αρχή. Επιπλέον, οι ηλεκτρονικοί κατάλογοι συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις για τα μέσα ηλεκτρονικής επικοινωνίας, όπως και με τυχόν επιπρόσθετες απαιτήσεις που καθορίζονται από την αναθέτουσα αρχή. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προβλέπει στα έγγραφα της σύμβασης τη μη προσκόμιση εγγυητικής επιστολής συμμετοχής για την περίπτωση των ηλεκτρονικών καταλόγων.

11.3.2 Δυναμικά συστήματα αγορών (ΔΣΑ)

Το δυναμικό σύστημα αγορών (ΔΣΑ) συνιστά ένα εργαλείο ηλεκτρονικής διαδικασίας σύναψης δημοσίων συμβάσεων, μέσω ΕΣΗΔΗΣ¹⁷² και ρυθμίζεται στις διατάξεις του άρθρου 33 ν. 4412/2016. Είναι σύστημα ανοικτό, καθ' όλη την περίοδο ισχύος του σε νέους οικονομικούς φορείς που πληρούν τα κριτήρια επιλογής. Ένα ΔΣΑ μπορεί να χωριστεί σε κατηγορίες προϊόντων, έργων ή υπηρεσιών και η αναθέτουσα αρχή πρέπει να καθορίζει τα εφαρμοστέα κριτήρια επιλογής για κάθε κατηγορία. Τα κριτήρια αυτά μπορούν, κατά περίπτωση, να προσδιορίζονται με μεγαλύτερη ακρίβεια στην πρόσκληση υποβολής προσφορών¹⁷³.

Το ΔΣΑ είναι μια διαδικασία δύο σταδίων και ακολουθεί τη διαδικασία του κλειστού διαγωνισμού (άρθρο 28 ν. 4412/2016). Πρώτον, πρέπει να συγκροτηθεί το ΔΣΑ και να προεπιλεγούν (να γίνουν δεκτοί στο σύστημα) οι προμηθευτές. Στη συνέχεια, ακολουθεί πρόσκληση υποβολής προσφορών για συγκεκριμένη σύμβαση, η οποία απευθύνεται στους προμηθευτές που έχουν προεπιλεγεί.

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να χρησιμοποιούν ΔΣΑ για αγορές που είναι γενικώς διαθέσιμες στην αγορά και πληρούν τις απαιτήσεις που θέτουν οι αναθέτουσες αρχές. Δεν συνίσταται σε πολύπλοκες ή υψηλών απαιτήσεων αγορές, αλλά απευθύνεται κυρίως σε τυποποιημένες αγορές.

¹⁷² Πρβλ. υπόδειγμα διακήρυξης της ΕΑΔΗΣΥ για σύναψη σύμβασης παροχής υπηρεσιών μεταφοράς μαθητών, ανοικτής διαδικασίας άνω των ορίων μέσω ΕΣΗΔΗΣ με τη χρήση ΔΣΑ, στην ιστοσελίδα της Αρχής www.eaadhsy.gr.

¹⁷³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Δυναμικά συστήματα αγορών -Κατευθυντήριες γραμμές χρήσης, 2022, σελ. 14.

Ένα ΔΣΑ μπορεί να χωριστεί σε κατηγορίες προϊόντων, έργων ή υπηρεσιών που ορίζονται αντικειμενικά με βάση τα χαρακτηριστικά της σύμβασης που πρέπει να εκτελεστεί στο πλαίσιο της εκάστοτε κατηγορίας. Τα χαρακτηριστικά αυτά μπορούν να περιλαμβάνουν αναφορά στο μέγιστο επιτρεπόμενο μέγεθος των επακόλουθων ειδικών συμβάσεων ή σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή στην οποία θα εκτελεστούν επακόλουθες ειδικές συμβάσεις. Όταν η αναθέτουσα αρχή χωρίζει το σύστημα σε κατηγορίες προϊόντων, έργων ή υπηρεσιών, καθορίζει τα εφαρμοστέα κριτήρια επιλογής για κάθε κατηγορία.

Η σύμβαση ανατίθεται στον προσφέροντα που υπέβαλε την καλύτερη προσφορά βάσει των κριτηρίων ανάθεσης που ορίζονται στην προκήρυξη της σύμβασης για το ΔΣΑ. Τα κριτήρια αυτά μπορούν, κατά περίπτωση, να προσδιορίζονται με μεγαλύτερη ακρίβεια στην πρόσκληση υποβολής προσφορών.

Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα χρήσης ΔΣΑ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενθαρρύνει τη χρήση του ΔΣΑ παρουσιάζοντας κίνητρα και οφέλη για τις αναθέτουσες αρχές αλλά και για του προμηθευτές με τις κατευθυντήριες οδηγίες που έχει εκδώσει¹⁷⁴.

Στα κίνητρα και οφέλη για τις αναθέτουσες αρχές περιλαμβάνονται ιδίως:

- Δυνατότητα προσέλκυσης περισσότερων προσφορών από ευρύτερο κύκλο οικονομικών φορέων ως απάντηση σε προσκλήσεις υποβολής προσφορών για συγκεκριμένες συμβάσεις, επειδή το ΔΣΑ είναι ανοικτό για νέους προμηθευτές κατά τη διάρκεια της περιόδου ισχύος.
- Τα ΔΣΑ μπορούν να υποδιαιρούνται σε μικρότερα τμήματα ή κατηγορίες με σύναψη συγκεκριμένων συμβάσεων στο πλαίσιο αυτών των κατηγοριών. Μια σειρά μικρότερων μεμονωμένων αγορών (σε σύγκριση με το σύνολο του ΔΣΑ ή της συμφωνίας πλαισίου που καλύπτει τον ίδιο τομέα) θα είναι κατά πάσα πιθανότητα ελκυστικότερη για τις ΜΜΕ ώστε να συμμετάσχουν.
- Το ΔΣΑ είναι ανοικτό για νέους προμηθευτές κατά τη διάρκεια της περιόδου ισχύος του ΔΣΑ. Αυτό δίνει τη δυνατότητα να υπάρχουν περισσότεροι προμηθευτές σε σύγκριση με μια συμφωνία-πλαίσιο ή σύμβαση-πλαίσιο, οι οποίες συνήθως συνάπτονται με έναν ή λίγους προμηθευτές. Δεν υπάρχει περιορισμός όσον αφορά τον αριθμό των δυνητικών προμηθευτών σε ένα ΔΣΑ.
- Δεδομένου ότι οι συγκεκριμένες συμβάσεις στο πλαίσιο ενός ΔΣΑ πραγματοποιούνται σε συνεχή βάση, τα προϊόντα μπορούν να επικαιροποιούνται με κάθε συγκεκριμένη σύμβαση. Μια συμφωνία-πλαίσιο με συγκεκριμένα προϊόντα δεν παρέχει πάντα αυτή τη δυνατότητα. Τα επικαιροποιημένα προϊόντα μπορούν να οδηγήσουν σε γενική βελτίωση των δυνατοτήτων σύναψης δημόσιων συμβάσεων για καινοτόμα αγαθά ή

¹⁷⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022), ο.π., σελ. 7 επ. .

υπηρεσίες. Μπορεί επίσης να σημαίνει βελτίωση των ικανοτήτων όσων συμμετέχουν στη διαδικασία σύναψης συμβάσεων.

- Το χρονικό πλαίσιο για τη σύναψη συγκεκριμένων συμβάσεων είναι σύντομο σε σύγκριση με άλλα είδη διαδικασιών. Η συμμετοχή μόνο προεπιλεγμένων προμηθευτών σε αυτές μπορεί να θεωρηθεί ως απλούστευση της διαδικασίας σύναψης συμβάσεων. □ Κανένας περιορισμός δεν τίθεται όσον αφορά την περίοδο ισχύος ενός ΔΣΑ.
- Τα ΔΣΑ μπορούν να χωριστούν σε κατηγορίες που βασίζονται, για παράδειγμα, σε συγκεκριμένα προϊόντα ή γεωγραφικές περιοχές, όπου είναι πιο ενδιαφέρον για ορισμένους προμηθευτές να παραδίδουν προϊόντα σε σύγκριση με άλλους.
- Ο προμηθευτής, ακόμη και αν δεν προεπιλεγεί με την πρώτη προσπάθεια, έχει τη δυνατότητα να υποβάλει εκ νέου αίτηση και να προεπιλεγεί σε μεταγενέστερο χρόνο, εφόσον τότε πληροί τα κριτήρια.

Ωστόσο η διαδικασία μπορεί να παρουσιάσει και αρνητικές συνέπειες για τις αναθέτουσες αρχές ή την αγορά, οι οποίες εστιάζονται ιδίως στα εξής:

- Ένας προεπιλεγμένος προμηθευτής δεν υποχρεούται να υποβάλει προσφορά κατά το δεύτερο στάδιο των συγκεκριμένων συμβάσεων. Επομένως, ακόμη και αν υπάρχουν πολλοί προεπιλεγμένοι προμηθευτές, αυτό δεν σημαίνει κατ' ανάγκη ότι θα υπάρξουν προσφορές. Ως εκ τούτου, για τα κρίσιμα αγαθά ή υπηρεσίες, μπορεί να είναι ασφαλέστερη η χρήση σύμβασης ή συμφωνίας-πλαισίου που καθιστά υποχρεωτική την παράδοση από τους προμηθευτές σύμφωνα με τη σύμβαση.
- Δεν υπάρχει βεβαιότητα ως προς την τελική τιμή σε σύγκριση με ό,τι είναι δυνατό σε μια συμφωνία-πλαίσιο με έναν προμηθευτή ή με περισσότερους προμηθευτές. Οι τιμές μπορεί να διαφέρουν σε σύγκριση με τη χρήση συμφωνιών-πλαισίων από τις αναθέτουσες αρχές.
- Λόγω της ηλεκτρονικής διαδικασίας απαιτεί εμπειρία από τις αναθέτουσες αρχές και τους προμηθευτές

Δυναμικό Συστήμα Αγορών -Συμφωνία πλαίσιο¹⁷⁵

Συγκρίνοντας τη διαδικασία της συμφωνίας-πλαισίου με το ΔΣΑ, διαπιστώνεται ότι και οι δύο μέθοδοι μπορούν να παρέχουν ευελιξία, ανάλογα με τις ανάγκες της αναθέτουσας αρχής. Η συμφωνία-πλαίσιο είναι αυστηρότερη, δεδομένου ότι η αναθέτουσα αρχή έχει την ελευθερία να καθορίζει τις υποχρεώσεις των προμηθευτών

¹⁷⁵ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2022) ο.π., σελ. 40.

όσον αφορά την υποβολή προσφορών, ενώ στην περίπτωση του ΔΣΑ, ο προμηθευτής μπορεί να επιλέγει ελεύθερα πότε θα υποβάλει προσφορά. Στη συμφωνία-πλαίσιο οι αριθμοί των οικονομικών φορέων είναι περιορισμένοι, ενώ στο ΔΣΑ μπορούν να εντάσσονται συνεχώς οικονομικοί φορείς, με αποτέλεσμα η αναθέτουσα αρχή να μην μπορεί να εμποδίσει την είσοδο νέων οικονομικών φορέων με αριθμητικό όριο. Αυτό σημαίνει ότι μπορούν να υπάρξουν νέοι οικονομικοί φορείς στους οποίους μπορούν να ανατεθούν συμβάσεις, και αυτό συνεπάγεται επίσης καλές πιθανότητες για αυξημένο ανταγωνισμό. Στην περίπτωση των συμφωνιών-πλαisiών, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να καταστήσουν υποχρεωτική την υποβολή προσφορών σε «μίνι» διαγωνισμούς, αλλά αυτό δεν ισχύει για τις συγκεκριμένες συμβάσεις στο πλαίσιο των ΔΣΑ. Στις συμφωνίες-πλαίσιο, οι οικονομικοί φορείς που πετυχαίνουν έχουν υψηλότερες προσδοκίες για την ανάθεση της σύμβασης, σε αντίθεση με το ΔΣΑ. Η χρήση ηλεκτρονικού πλειστηριασμού και ηλεκτρονικών καταλόγων είναι δυνατή και για τις δύο μεθόδους. Στη συμφωνία-πλαίσιο, οι τεχνικές προδιαγραφές είναι σταθερές, εκτός αν αντιμετωπίζονται με ειδικό τρόπο στη συμφωνία-πλαίσιο, ενώ στο ΔΣΑ μπορούν να διατυπώνονται κατά τον χρόνο σύναψης συγκεκριμένης σύμβασης λαμβανομένων υπόψη των νέων εξελίξεων.

Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνονται συνοπτικά ορισμένα κρίσιμα στοιχεία των δύο διαδικασιών:

	Συμφωνίες πλαίσιο	Δυναμικό Σύστημα Αγορών
Σταθερή τιμή (χωρίς χρήση «μίνι» διαγωνισμών)	ΔΥΝΑΤΗ	ΟΧΙ
Συνεχής ένταξη οικονομικών φορέων	ΟΧΙ	ΝΑΙ
Περιορισμός του αριθμού των οικονομικών φορέων	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Χρήση ηλεκτρονικού πλειστηριασμού	ΝΑΙ	ΝΑΙ
Χρήση ηλεκτρονικών καταλόγων	ΝΑΙ	ΝΑΙ
Προσαρμογή των τεχνικών προδιαγραφών για την αντιμετώπιση νέων εξελίξεων	ΟΧΙ	ΝΑΙ
Εκ νέου διεξαγωγή διαγωνισμών για δημόσιες συμβάσεις	ΝΑΙ	ΝΑΙ (ΠΑΝΤΑ)
Τα κριτήρια επιλογής μπορεί να ποικίλλουν	ΟΧΙ	ΟΧΙ

	Συμφωνίες πλαίσιο	Δυναμικό Αγορών	Σύστημα
<i>Μπορούν να οριστούν τμήματα</i>	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
<i>Μπορούν να οριστούν κατηγορίες προϊόντων</i>	ΝΑΙ	ΝΑΙ	

Εικόνα 15: Συμφωνία Πλαίσιο & Δυναμικό Σύστημα Αγορών

11.4 Μελέτη περίπτωσης

Περίπτωση του Πανεπιστημίου του Szeged της Ουγγαρίας¹⁷⁶

Περιγραφή που περιλαμβάνει τα εξής:

- Ημερομηνία έναρξης — Δεκέμβριος 2018
- Κατηγορία προϊόντων — Χημικές ουσίες, αντιδραστήρια, αναλώσιμα. Εκτιμώμενη αξία: 6 εκατ. EUR.

- Λόγος επιλογής ΔΣΑ

Το ΔΣΑ αντικατέστησε τη διαδικασία της συμφωνίας-πλαisiού (ΣΠ) για 2.800 τμήματα. Πολλά από τα προϊόντα που αποτελούν αντικείμενο της σύμβασης (χημικές ουσίες, αντιδραστήρια, αναλώσιμα) μπορούν να παραδοθούν μόνο από έναν προμηθευτή. Ένας από τους σημαντικότερους λόγους για την έναρξη ΔΣΑ ήταν ότι ορισμένα προϊόντα τα οποία έπρεπε να αποτελέσουν αντικείμενο της σύμβασης δεν υπήρχαν κατά την έναρξη της διαδικασίας και, ως εκ τούτου, η δυνατότητα μεταγενέστερης επέκτασης σε σχέση με τις προδιαγραφές των αντικειμένων της σύμβασης είναι απαραίτητη στην περίπτωση καινοτόμων δραστηριοτήτων και έρευνας.

- Αριθμός προσφερόντων που συμμετέχουν — 70
- Αριθμός αγοραστών που συμμετέχουν — 1 (συμπεριλαμβανομένων τμημάτων του Πανεπιστημίου του Szeged)
- Βάσει προηγούμενης συμφωνίας-πλαisiού; — ναι

¹⁷⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2022) ο.π., σελ. 51.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΡΟΑΙΡΕΣΗΣ - ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ -ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΡΗΤΡΕΣ

12.1 Εισαγωγή

12.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου

Ο σκοπός του παρόντος κεφαλαίου είναι η απόκτηση και η βελτίωση των γνώσεων των επιμορφωμένων ως προς το δικαίωμα προαίρεσης και τους γενικούς όρους εκτέλεσης της σύμβασης, συμπεριλαμβάνοντας τις περιπτώσεις της υπεργολαβίας, της τροποποίησης σύμβασης και το δικαίωμα μονομερούς λύσης τη σύμβασης. Επίσης επιδιώκεται η απόκτηση γνώσεων και ως προς τη διαμόρφωση των ειδικών όρων εκτέλεσης της σύμβασης, που αφορούν τον τρόπο πληρωμής του αναδόχου και την περίπτωση ανώμαλης εξέλιξης της εκτέλεσης σύμβασης, στοιχεία που θα πρέπει να έχουν αποφασιστεί ήδη πριν την έναρξη της διαγωνιστικής διαδικασίας και να έχουν συμπεριληφθεί στα έγγραφα της σύμβασης.

12.1.2 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Οι επιμορφωμένοι θα είναι σε θέση να:

- Κατανοούν και εφαρμόζουν τις δυνατότητες που τους παρέχει η πρόβλεψη του δικαιώματος προαίρεσης, στα αρχικά έγγραφα της σύμβασης, βάσει των ειδικότερων των επιμέρους συμβάσεων και των αναγκών της αναθέτουσας αρχής
- Αναγνωρίζουν και εφαρμόζουν το δικαίωμα προαίρεσης, στο πλαίσιο της τροποποίησης συμβάσεων του ν. 4412/2016
- Καθορίζουν τους γενικούς και ειδικούς όρους εκτέλεσης της σύμβασης, αναλόγως του είδους και του αντικειμένου αυτής.
- Καθορίζουν τυχόν ποινικές ρήτρες, ανά περίπτωση

12.1.3 Σύντομη περιγραφή του κεφαλαίου

Στο παρόν κεφάλαιο περιγράφεται η έννοια του δικαιώματος προαίρεσης. και αναλύονται οι προϋποθέσεις άσκησής του, η σχέση του δικαιώματος προαίρεσης με την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης και, κατ' επέκταση, στους κανόνες δημοσιότητας που πρέπει να τηρούνται όπως και ο υπολογισμός των εγγυήσεων συμμετοχής και καλής εκτέλεσης. Περιγράφονται οι γενικοί όροι εκτέλεσης της σύμβασης και ειδικοί όροι εκτέλεσης της σύμβασης, στις περιπτώσεις συμβάσεων καθαριότητας και φύλαξης, άλλοι ειδικοί όροι εκτέλεσης της σύμβασης. Στο κεφάλαιο επιπλέον περιλαμβάνονται οι ποινικές ρήτρες που μπορεί να προβλέπονται στα έγγραφα της σύμβασης.

12.2 Δικαιώματα προαίρεσης

Το δικαίωμα προαίρεσης συνίσταται στο δικαίωμα της αναθέτουσας αρχής να αγοράσει πρόσθετες εργασίες, είδη ή υπηρεσίες από τον ανάδοχο της αρχικής σύμβασης. Η δυνατότητα αυτή πρέπει να προβλέπεται υποχρεωτικά στα έγγραφα της σύμβασης, στα οποία περιλαμβάνεται και το κόστος της αξίας του πρόσθετου αντικειμένου, το οποίο συνυπολογίζεται στην εκτιμώμενη αξία της σύμβασης.

Το δικαίωμα προαίρεσης αποτελεί διαπλαστικό δικαίωμα της αναθέτουσας αρχής και ασκείται με μονομερή δήλωση της. Είναι δεσμευτικό για τον ανάδοχο της αρχικής σύμβασης, δηλαδή δεν αποτελεί αντικείμενο διαπραγμάτευσης μαζί του, εφόσον αποφασίσει να το ασκήσει η αναθέτουσα αρχή, καθώς ο τελευταίος έχει ήδη αποδεχθεί, με την υποβολή της προσφοράς του, τους όρους ενεργοποίησης του δικαιώματος προαίρεσης από την αναθέτουσα αρχή. Σε περίπτωση άρνησης του αναδόχου να υλοποιήσει το αντικείμενο του δικαιώματος προαίρεσης, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να επιβάλει, τις, ανά είδος σύμβασης (προμήθειες, υπηρεσίες, έργα), προβλεπόμενες στις οικείες διατάξεις του ν. 4412/2016 κυρώσεις (πχ. κατάπτωση εγγύησης καλής εκτέλεσης, ποινικές ρήτρες).

Το δικαίωμα προαίρεσης συνιστά μια από τις περιπτώσεις τροποποίησης της δημόσιας σύμβασης που επιτρέπει ο νομοθέτης στο άρθρο 132 ν. 4412/2016 (περ. α της παρ. 1).

Επιτρεπτές ρήτρες αναθεώρησης, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων προαίρεσης και των ρητρών αναθεώρησης των τιμών, είναι μόνο αυτές που πληρούν σωρευτικά τις ακόλουθες προϋποθέσεις¹⁷⁷:

- Περιλαμβάνονται στα αρχικά έγγραφα της σύμβασης (αναλυτικό τεύχος διακήρυξης, προκήρυξη σύμβασης στην Ε.Ε κλπ). Κατά συνέπεια, δεν συνιστούν επιτρεπτές ρήτρες αναθεώρησης όροι που για πρώτη φορά τίθενται στην απόφαση κατακύρωσης, στη σύμβαση ή σε απόφαση μεταγενέστερη της αρχικής σύμβασης.
- Είναι σαφείς, ακριβείς και ρητές και να αναφέρουν τη φύση και το αντικείμενο της τροποποίησης. Οι ρήτρες αναθεώρησης, οι οποίες περιλαμβάνονται στα αρχικά έγγραφα της σύμβασης, πρέπει να είναι ρητές, σαφείς και ακριβείς, με την έννοια ότι δεν θα πρέπει να περιέχουν αόριστους όρους ή ασάφειες ή να εξαρτώνται από αιρέσεις, οι οποίες δημιουργούν ζητήματα ερμηνείας, κατά την εφαρμογή τους, και περαιτέρω θα πρέπει να αναφέρουν το αντικείμενο και τη φύση της τροποποίησης ή της προαίρεσης.
- Περιλαμβάνουν τους όρους ενεργοποίησής τους, πχ. το χρονικό διάστημα, εντός του οποίου η αναθέτουσα αρχή μπορεί, με μονομερή της δήλωση

¹⁷⁷ Κατευθυντήρια Οδηγία 22/2017 ΕΑΑΔΗΣΥ “Τροποποίηση των συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους” (ΑΔΑ: 7ΜΥΤΟΕΤΒΖΓ).

(απόφαση), να τα ενεργοποιήσει, το οποίο σε κάθε περίπτωση πάντως θα πρέπει να κείται εντός του χρόνου εκτέλεσης της σύμβασης, καθώς και τους ειδικότερους όρους ενεργοποίησής τους, όπως π.χ. κοινοποίηση της σχετικής απόφασης στον ανάδοχο εντός προκαθορισμένης, στα αρχικά έγγραφα της σύμβασης, προθεσμίας.

- Δεν μεταβάλλουν τη συνολική φύση της σύμβασης. Αυτό σημαίνει ότι δικαίωμα προαίρεσης, το οποίο μεταβάλλει το είδος της αρχικής σύμβασης (πχ. από σύμβαση προμηθειών σε σύμβαση υπηρεσιών ή έργων ή σε σύμβαση παραχώρησης) θεωρείται μη επιτρεπτή ρήτρα αναθεώρησης, η οποία μεταβάλλει τη συνολική φύση της σύμβασης και, κατά συνέπεια, η αναθέτουσα αρχή, στην περίπτωση αυτή, οφείλει να προβεί σε νέα διαδικασία σύναψης σύμβασης.

Ο υπολογισμός της εκτιμώμενης αξίας μιας σύμβασης βασίζεται στο συνολικό πληρωτέο ποσό, χωρίς ΦΠΑ, όπως εκτιμάται από την αναθέτουσα αρχή, συμπεριλαμβανομένου κάθε τυχόν δικαιώματος προαίρεσης ή τυχόν παρατάσεων της σύμβασης, όπως αυτά προβλέπονται ρητά στα έγγραφα της σύμβασης (άρθρο 6 παρ. 1 ν. 4412/2016).

Εάν η σύμβαση προβλέπει δικαιώματα προαίρεσης, πρέπει να αναγράφεται χωριστά αφενός η αξία της προκηρυσσόμενης σύμβασης και αφετέρου η αξία των δικαιωμάτων προαίρεσης ή τυχόν παρατάσεων της σύμβασης που οδηγούν σε προσαυξήσεις του αρχικού προϋπολογισμού. Επίσης αναγράφονται τυχόν αναθεωρήσεις τιμών. Σε περίπτωση υποδιαίρεσης της σύμβασης σε τμήματα περιγράφονται τα αντίστοιχα δικαιώματα.

Το ύψος του ποσού του δικαιώματος προαίρεσης δεν συνυπολογίζεται στο ποσό που απαιτείται για την παροχή εγγύησης συμμετοχής και εγγύησης καλής εκτέλεσης, σύμφωνα με το άρθρο 72 παρ. 1 και 4 του ν. 4412/2016 αντίστοιχα, το ύψος των οποίων ανέρχεται σε ποσοστό 2% της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης ή τμήματος αυτής για την εγγυητική επιστολή συμμετοχής και 4% επί της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης ή του τμήματος αυτής για την εγγυητική επιστολή καλής εκτέλεσης.

Για τη χρήση του δικαιώματος προαίρεσης περιλαμβάνεται στα έγγραφα της σύμβασης αναλυτική περιγραφή φυσικού και οικονομικού αντικείμενου της σύμβασης, προσδιορίζοντας το αντικείμενο και τη φύση των ενδεχόμενων προαιρέσεων, καθώς και τους όρους υπό τους οποίους μπορούν να ενεργοποιηθούν (λ.χ. ποσότητα, έκταση και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης). Δεν προβλέπονται προαιρέσεις που ενδέχεται να μεταβάλλουν τη συνολική φύση της σύμβασης.

Τα δικαιώματα προαίρεσης πρέπει να προσδιορίζονται ρητά, να υπολογίζονται, να τιμολογούνται και να αξιολογούνται στο πλαίσιο της διαγωνιστικής διαδικασίας.

Παραδείγματα

Δικαίωμα προαίρεσης, με το οποίο προβλέπεται σε διακήρυξη προμήθειας 10 πυροσβεστικών οχημάτων με εκτιμώμενη αξία 500.000,00 ευρώ, η δυνατότητα της

αναθέτουσας αρχής να αναθέσει στον ανάδοχο, με μονομερή της δήλωση, τη συντήρηση τους για 2 έτη με συνολική εκτιμώμενη αξία 100.000,00 ευρώ, μεταβάλλει τη συνολική φύση της αρχικής σύμβασης, καθώς η σύμβαση στην οποία αφορά το δικαίωμα προαίρεσης, ήτοι η συντήρηση των οχημάτων, αποτελεί σύμβαση υπηρεσιών, σε αντίθεση με την αρχική σύμβαση που είναι αμιγώς σύμβαση προμηθειών.

Στο ίδιο παράδειγμα, εάν η αρχική σύμβαση είναι μικτή και περιλαμβάνει, πέρα από την προμήθεια των οχημάτων, και υπηρεσίες συντήρησης αυτών για τρία έτη συνολικής αξίας 150.000,00 ευρώ (50.000,00 ευρώ κατ' έτος), το δικαίωμα προαίρεσης για την παροχή υπηρεσιών επιπλέον διετούς συντήρησης συνολικής αξίας 100.000,00 ευρώ, με τις ίδιες προδιαγραφές, δεν μεταβάλλει τη φύση της αρχικής σύμβασης, καθώς με αυτή είχαν αξιολογηθεί και ανατεθεί στον ανάδοχο και υπηρεσίες συντήρησης και κατ' επέκταση αποτελεί επιτρεπτή τροποποίηση της αρχικής σύμβασης

12.3 Γενικοί όροι εκτέλεσης μιας σύμβασης

Οι γενικοί κανόνες εκτέλεσης της σύμβασης είναι κανόνες κοινοί για όλα τα είδη δημοσίων συμβάσεων και ενσωματώνουν διατάξεις της 2014/24/ΕΕ οδηγίας, που για πρώτη φορά περιλαμβάνει ρυθμίσεις για το πεδίο της εκτέλεσης μιας δημόσιας σύμβασης. Στους γενικούς όρους περιλαμβάνονται οι όροι εκτέλεσης της σύμβασης, η υπεργολαβία, η τροποποίηση της σύμβασης κατά τη διάρκεια τους και το δικαίωμα μονομερούς λύσης της σύμβασης, που ρυθμίζονται στις διατάξεις 129 έως 133 ν.4412/2016. Οι όροι εκτέλεσης μιας σύμβασης αποτελούν αντικείμενο του περιεχομένου των εγγράφων της σύμβασης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 53 ν.4412/2016, καθόσον με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η αρχή της ίσης μεταχείρισης και διαφάνειας της διαδικασίας, με τρόπο που δεσμεύει τον υποψήφιο ανάδοχο, όσον αφορά το περιεχόμενο της σύμβασης που θα υπογραφεί.

12.3.1 Υπεργολαβία

Όπως προαναφέρθηκε και ανωτέρω στο πλαίσιο της δάνειας ικανότητας, το ενωσιακό δίκαιο προβλέπει και άλλες μορφές συμμετοχής στη διαγωνιστική διαδικασία προσώπων, με χαρακτήρα κυρίως επικουρικό στον υποψήφιο οικονομικό φορέα ή ανάδοχο της σύμβασης, διευρύνοντας με τον τρόπο αυτό το δικαίωμα συμμετοχής στις διαδικασίες ανάθεσης δημόσιας σύμβασης¹⁷⁸. Οι περιπτώσεις αυτές, που αποτελούν κατά κύριο λόγο μορφές συνεργασίας του υποψηφίου αναδόχου, αποτελούν στο σύγχρονο περιβάλλον της αγοράς υπηρεσιών, αγαθών και έργων από

¹⁷⁸ Βλ. ως άνω 9.4. του παρόντος.

το δημόσιο μια συνήθη, συχνά αναπόφευκτη, διαδικασία, που επιβάλλουν αφενός οι τεχνικές και οικονομικές απαιτήσεις μιας σύμβασης, αφετέρου η μορφή της ευρωπαϊκής επιχειρηματικότητας, που συνίσταται σε πολύ μεγάλο βαθμό από μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ακόμα δε περισσότερο της ελληνικής¹⁷⁹.

Η υπεργολαβία συνιστά μια από τις περιπτώσεις που τρίτο πρόσωπο, πέραν δηλαδή του αναδόχου και της αναθέτουσας αρχής, εμπλέκεται στη διαδικασία της σύμβασης. Άλλες περιπτώσεις συμμετοχής τρίτου προσώπου είναι, πέραν της δάνειας ικανότητας που ρυθμίζεται στο άρθρο 78 του ν. 4412/2016 και αναλύθηκε ανωτέρω (υπό 9.4 κεφάλαιο) και η περίπτωση του προμηθευτή του αναδόχου¹⁸⁰.

Η υπεργολαβία αποτελεί σύμβαση μίσθωσης έργου εξ επαχθούς αιτίας, με την οποία ο ανάδοχος σύμβασης αναλαμβάνει νομικές δεσμεύσεις έναντι άλλων νομικών ή φυσικών προσώπων, μη συνδεδόμενων με τον εργοδότη με νομικό δεσμό και με σκοπό την εκτέλεση μέρους της σύμβασης¹⁸¹.

Ο υπεργολάβος δεν συνδέεται συμβατικά με την αναθέτουσα αρχή. Ο δε ανάδοχος της σύμβασης παραμένει αποκλειστικός υπεύθυνος έναντι της αναθέτουσας αρχής για την εκτέλεση της σύμβασης, ακόμα και για το εκτελούμενο από τον υπεργολάβο τμήμα της. Αυτό σημαίνει ότι σε καμία περίπτωση δεν απαλλάσσεται από τις συμβατικές του υποχρεώσεις και ευθύνες λόγω ανάθεσης της εκτέλεσης τμήματος/τμημάτων της σύμβασης σε υπεργολάβους. Η τήρηση των υποχρεώσεων της παρ. 2 του άρθρου 18 του ν. 4412/2016 από υπεργολάβους δεν αίρει την ευθύνη του κυρίου αναδόχου.

Διατάξεις για την υπεργολαβία περιλαμβάνονται στις διατάξεις των άρθρων 58 και 131 του ν. 4412/2016. Στο πεδίο αυτό αναφέρονται τα απαραίτητα στοιχεία που αφορούν την υπεργολαβία κατά τη διαδικασία της ανάθεσης της δημόσιας σύμβασης και θα πρέπει να συμπεριληφθούν στα έγγραφα της σύμβασης.

Αναφορά του τμήματος της σύμβασης που προτίθεται να ανατεθεί σε υπεργολάβο

Η αναθέτουσα αρχή ζητά στα έγγραφα της σύμβασης από τον οικονομικό φορέα να αναφέρει στην προσφορά του το τμήμα της σύμβασης που προτίθεται να αναθέσει υπό μορφή υπεργολαβίας σε τρίτους, καθώς και τους υπεργολάβους που προτείνει (εφόσον οι υπεργολάβοι είναι γνωστοί κατά το συγκεκριμένο χρονικό σημείο).

Στο πλαίσιο αυτό επιπλέον η αναθέτουσα αρχή οφείλει να προβλέψει, εφόσον το επιθυμεί, ότι δεν επιτρέπεται η ανάθεση της εκτέλεσης της σύμβασης

¹⁷⁹ Βλ. Ε. Βλάχου, *Η στήριξη του οικονομικού φορέα από τρίτους στις δημόσιες συμβάσεις: οι νέες εννοιακές ρυθμίσεις και οι διαχρονικοί προβληματισμοί*, Επιθεώρησης Δημοσίου Δικαίου και Διοικητικού Δικαίου, 1/2020 σελ. 5.

¹⁸⁰ Βλ. αναλυτικά σε Ε. Βλάχου, *Συμμετοχή τρίτου στην ανάθεση και εκτέλεση δημόσιας σύμβασης*, στο συλλογικό τόμο: ΕΑΑΔΗΣΥ, Ένωση Διοικητικών Δικαστών, *Δημόσιες Συμβάσεις-Κρίσιμα θέματα και νεότερες εξελίξεις*, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2021, σελ.285 επ.

¹⁸¹ Δ. Ράικος, *Δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων*, Σάκκουλας 2019, σ. 658.

συγκεκριμένων τμημάτων της σύμβασης ή συγκεκριμένων υπηρεσιών-καθηκόντων σε υπεργολάβο, εφόσον υπάρχει επιφύλαξη, σύμφωνα με τις τυχόν απαιτήσεις της διακήρυξης, για την εκτέλεση ορισμένων κρίσιμων καθηκόντων απευθείας από τον ίδιο τον προσφέροντα ή, αν η προσφορά υποβάλλεται από ένωση οικονομικών φορέων, όπως αναφέρεται στην παρ. 2 του άρθρου 19 του ν. 4412/2016, από έναν από τους συμμετέχοντες στην ένωση αυτή, κατά το άρθρο 78 παρ. 2 του ν. 4412/2016.

Ενημέρωση στοιχείων υπεργολάβου

Στα έγγραφα της σύμβασης αναφέρεται επιπρόσθετα η υποχρέωση του κύριου αναδόχου ότι κατά την υπογραφή της σύμβασης υποχρεούται να αναφέρει στην αναθέτουσα αρχή το όνομα, τα στοιχεία επικοινωνίας και τους νόμιμους εκπροσώπους των υπεργολάβων του, οι οποίοι συμμετέχουν στην εκτέλεση αυτής, εφόσον είναι γνωστά τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή.

Ο ανάδοχος υποχρεούται να γνωστοποιεί στην αναθέτουσα αρχή κάθε αλλαγή των πληροφοριών αυτών, κατά τη διάρκεια της σύμβασης, καθώς και τις απαιτούμενες πληροφορίες σχετικά με κάθε νέο υπεργολάβο, τον οποίο ο κύριος ανάδοχος χρησιμοποιεί εν συνεχεία στην εν λόγω σύμβαση, προσκομίζοντας τα σχετικά συμφωνητικά/δηλώσεις συνεργασίας¹⁸².

Σε περίπτωση διακοπής της συνεργασίας του αναδόχου με υπεργολάβο/ υπεργολάβους της σύμβασης, αυτός υποχρεούται σε άμεση γνωστοποίηση της διακοπής αυτής στην αναθέτουσα αρχή, οφείλει δε να διασφαλίσει την ομαλή εκτέλεση του τμήματος/ των τμημάτων της σύμβασης είτε από τον ίδιο, είτε από νέο υπεργολάβο τον οποίο θα γνωστοποιήσει στην αναθέτουσα αρχή κατά την ως άνω διαδικασία. Σε περίπτωση που ο ανάδοχος έχει στηριχθεί στις ικανότητες του υπεργολάβου, όσον αφορά τη χρηματοοικονομική επάρκεια-τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της διακήρυξης, προβλέπονται όροι σχετικά με τη διαδικασία και τις προϋποθέσεις αντικατάστασής του, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 78 ν. 4412/2016.

Οι υποχρεώσεις αυτές ισχύουν περαιτέρω για τις συμβάσεις προμηθειών, τις συμβάσεις υπηρεσιών, πλην όσων αφορούν υπηρεσίες που πρόκειται να παρασχεθούν στις εγκαταστάσεις υπό την άμεση εποπτεία της αναθέτουσας αρχής ή στους προμηθευτές που συμμετέχουν σε συμβάσεις έργων ή υπηρεσιών, αλλά και στους υπεργολάβους των υπεργολάβων του κύριου αναδόχου και σε κάθε περαιτέρω υπεργολάβο μεταξύ όσων περιλαμβάνονται στην αλυσίδα υπεργολαβίας.

Επαλήθευση λόγων αποκλεισμού

Με τις νέες διατάξεις του ενωσιακού και εθνικού δικαίου εισάγεται αυξημένη ευθύνη των υπεργολάβων ενώπιον της αναθέτουσας αρχής, ιδίως με τον έλεγχο της

¹⁸² Παρ. 4 του άρθρου 131 του ν. 4412/2016.

συνδρομής των όρων αποκλεισμού στο πρόσωπό τους, ενώ ενισχύεται η διαφάνεια στην αλυσίδα της υπεργολαβίας με υποχρεώσεις πληροφόρησης ενημέρωσης του υπεργολάβου απευθείας στην αναθέτουσα αρχή¹⁸³.

Οι διατάξεις αυτές λειτουργούν προς το σκοπό της διασφάλισης της τήρησης των αρχών της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων που συμμετέχουν στην εκτέλεση μιας σύμβασης, καθόσον με τον έλεγχο συνδρομής λόγων αποκλεισμού για τους τρίτους αποτρέπονται περιπτώσεις οικονομικών φορέων, που δεν μπορούσαν να συμμετέχουν αυτοτελώς στον διαγωνισμό λόγω συνδρομής των σχετικών κωλυμάτων, αλλά εισέρχονταν, υπό το προϋφιστάμενο νομοθετικό καθεστώς, στην σύμβαση ως τρίτοι μέσω της υπεργολαβίας, με κίνδυνο καταστρατήγησης των κανόνων του ενωσιακού και εθνικού δικαίου¹⁸⁴.

Ειδικότερα, η αναθέτουσα αρχή επαληθεύει τη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού για τους υπεργολάβους, όπως αυτοί περιγράφονται στα έγγραφα της σύμβασης για τον οικονομικό φορέα και με τα ίδια αποδεικτικά, εφόσον το(α) τμήμα(τα) της σύμβασης, το(α) οποίο(α) ο ανάδοχος προτίθεται να αναθέσει υπό μορφή υπεργολαβίας σε τρίτους, υπερβαίνουν σωρευτικά το ποσοστό του τριάντα τοις εκατό (30%) της συνολικής αξίας της σύμβασης.

Στην περίπτωση επαλήθευσης των λόγων αποκλεισμού για τους υπεργολάβους, οι απαιτούμενες πληροφορίες συνοδεύονται από τις υπεύθυνες δηλώσεις (ΕΕΕΣ) και των υπεργολάβων, σύμφωνα με το άρθρο 79 του Ν. 4412/2016. Όταν από την ως άνω επαλήθευση προκύπτει ότι συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού, η αναθέτουσα αρχή απαιτεί την αντικατάστασή του, κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στις παρ. 5 και 6 του άρθρου 131 του ν. 4412/2016. Η μη προσκόμιση του ΕΕΕΣ υπό τις άνω περιπτώσεις συνιστά στοιχείο που δεν μπορεί, κατά πάγια νομολογία, να συμπληρωθεί κατά τις διατάξεις του άρθρου 102 ν. 4412/2016¹⁸⁵.

Επιπλέον, προκειμένου να μην αθετούνται οι υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18 του ν. 4412/2016, δύναται η αναθέτουσα αρχή να επαληθεύσει τη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού για τους υπεργολάβους, ακόμα και όταν το ποσοστό της ανατιθέμενης (ή ανατεθείσας) υπεργολαβίας δεν υπερβαίνει το ποσοστό 30% της συνολικής αξίας της σύμβασης, συμπεριλαμβανομένης τυχόν τροποποίησης αυτής κατά το άρθρο 132 ν. 4412/2016.

Στην περίπτωση αυτή η σχετική επαλήθευση και το ανώτατο ποσοστό της συνολικής αξίας της σύμβασης που ανατίθεται σε υπεργολαβία προσδιορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης. Για τον έλεγχο αυτό η αναθέτουσα αρχή απαιτεί από τον οικονομικό φορέα να αντικαταστήσει έναν υπεργολάβο, όταν από την ως άνω επαλήθευση προκύπτει ότι συντρέχουν υποχρεωτικοί λόγοι αποκλεισμού του και κατά τη

¹⁸³ Βλ. Αιτιολογικές σκέψεις 58, 105 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ.

¹⁸⁴ Βλ. αναλυτικά σε Ε. Βλάχου, *Συμμετοχή τρίτου στην ανάθεση και εκτέλεση δημόσιας σύμβασης*, στο συλλογικό τόμο: ΕΑΑΔΗΣΥ, Ένωση Διοικητικών Δικαστών, *Δημόσιες Συμβάσεις-Κρίσιμα θέματα και νεότερες εξελίξεις*, ο.π., σελ. 285, 288.

¹⁸⁵ ΣτΕ 292/2024, 56/2024, 446/2024, ΔΕφΑΘ 1127/2022, 1486/2023, 1939/2021, ΔΕφΘεσ 236/2023.

διακριτική της ευχέρεια όταν από την ως άνω επαλήθευση προκύπτει ότι συντρέχουν δυνητικοί λόγοι αποκλεισμού του.

Ειδικά κατά την εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών καθαρισμού ή/και φύλαξης, ο ανάδοχος υποχρεούται άμεσα να γνωστοποιεί εγγράφως στην αναθέτουσα αρχή τα στοιχεία των υπεργολάβων, ενώ ανάδοχος (εργολάβος) και οι υπεργολάβοι ευθύνονται αλληλεγγύως και εις ολόκληρον, έναντι των εργαζομένων, για την καταβολή πάσης φύσεως αποδοχών/ ασφαλιστικών εισφορών¹⁸⁶.

- Απευθείας πληρωμή στον υπεργολάβο

Επιπλέον, στα έγγραφα της σύμβασης οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προβλέπουν ότι, κατόπιν αιτήματος του υπεργολάβου και εφόσον η φύση της σύμβασης το επιτρέπει, η αναθέτουσα αρχή καταβάλλει απευθείας στον υπεργολάβο την αμοιβή του για την εκτέλεση υπηρεσίας, δυνάμει σύμβασης υπεργολαβίας με τον ανάδοχο.

Στην περίπτωση αυτή, στα έγγραφα της σύμβασης καθορίζονται τα ειδικότερα μέτρα ή οι μηχανισμοί που επιτρέπουν στον κύριο ανάδοχο να εγείρει αντιρρήσεις ως προς αδικαιολόγητες πληρωμές, καθώς και οι ρυθμίσεις που αφορούν αυτόν τον τρόπο πληρωμής. Στην περίπτωση αυτή δεν αίρεται η ευθύνη του κυρίου αναδόχου.

Τέλος επισημαίνεται ότι εάν οι υπεργολάβοι παρουσιάζονται μετά την ανάθεση της σύμβασης (κατά την έναρξη της εκτέλεσης ή κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης), προσκομίζουν στην αναθέτουσα αρχή απευθείας τα πιστοποιητικά και λοιπά σχετικά δικαιολογητικά/αποδεικτικά μέσα, αντί της υπεύθυνης δήλωσης (του ΕΕΕΣ).

12.3.2 Τροποποίηση σύμβασης κατά τη διάρκεια της

Η σύμβαση μπορεί να τροποποιείται κατά τη διάρκειά της, χωρίς να απαιτείται νέα διαδικασία σύναψης σύμβασης, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις του άρθρου 132 του ν. 4412/2016, κατόπιν γνωμοδότησης του αρμόδιου οργάνου της. Το όργανο αυτό συνίσταται στην καθ' ύλην αρμόδια υπηρεσία ή στην υπηρεσία η οποία ορίζεται με απόφαση της αναθέτουσας αρχής, είτε στην επιτροπή η οποία συγκροτείται επίσης με απόφαση της αναθέτουσας αρχής για την παρακολούθηση της σύμβασης, εφόσον η εν λόγω αρμοδιότητα προβλέπεται ρητά στην απόφαση συγκρότησης¹⁸⁷.

Στο στάδιο της προετοιμασίας μιας διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης είναι κρίσιμο να γνωρίζουν οι αναθέτουσες αρχές ποια είναι τα στοιχεία αυτά που θα πρέπει να έχουν προβλεφθεί στα έγγραφα της σύμβασης, προκειμένου να μπορέσουν αυτές, εφόσον χρειαστεί, να προχωρήσουν σε τροποποίηση της σύμβασης.

¹⁸⁶ Σχετ. παρ. 4 του άρθρου 68 του ν. 3863/2010 ως ισχύει.

¹⁸⁷ Βλ. σχετ. παρ. 1 του άρθρου 216 του ν. 4412/2016.

Ειδικότερα οι συμβάσεις και οι συμφωνίες-πλαίσιο μπορούν να τροποποιούνται χωρίς νέα διαδικασία σύναψης σύμβασης όταν οι τροποποιήσεις, ανεξαρτήτως της χρηματικής αξίας τους, προβλέπονται σε σαφείς, ακριβείς και ρητές ρήτρες αναθεώρησης στα αρχικά έγγραφα της σύμβασης στις οποίες μπορεί να περιλαμβάνονται και ρήτρες αναθεώρησης τιμών ή προαιρέσεις. Οι ρήτρες αυτές αναφέρουν το αντικείμενο και τη φύση των ενδεχόμενων τροποποιήσεων ή προαιρέσεων, καθώς και τους όρους υπό τους οποίους μπορούν να ενεργοποιηθούν. Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο γεγονός ότι δεν θα πρέπει να προβλέπονται τροποποιήσεις ή προαιρέσεις που ενδέχεται να μεταβάλουν τη συνολική φύση της σύμβασης.

Επιπλέον εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής να συμπεριλάβει στα έγγραφα της σύμβασης ρήτρα υποκατάστασης του αναδόχου ή να διαμορφώσει τη σχετική ρήτρα με διαφορετικούς όρους. Σε κάθε περίπτωση, οι εν λόγω όροι πρέπει να είναι ρητοί και σαφείς και να κείνται εντός του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου και ιδίως των σχετικών επιλογών που παρέχει το άρθρο 132 του ν. 4412/2016.

Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσεται και η υποχρέωση των αναθετουσών αρχών να συμπεριλάβουν στα έγγραφα της σύμβασης και ρήτρα αναπροσαρμογής τιμών¹⁸⁸: α) στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών, με διάρκεια εκτέλεσης μεγαλύτερης των 12 μηνών, καθώς και β) στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών καθαριότητας και φύλαξης κτιρίων.

Ειδικά για τις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών καθαριότητας ή/και φύλαξης κτηρίων ορίζεται ότι] η τιμή (αξία της σύμβασης) αναπροσαρμόζεται υποχρεωτικά, υπό τους περιορισμούς του άρθρου 132, σύμφωνα με τον τύπο:

$$T = T_{\text{προσφοράς}} X (1+\alpha)$$

όπου α : το ποσοστό αύξησης του κατώτατου μισθού εργαζομένου σε σχέση με αυτόν που ίσχυε κατά την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών, $T_{\text{προσφοράς}}$: η τιμή της οικονομικής προσφοράς του οικονομικού φορέα στον οποίο ανατίθεται η σύμβαση και T : η αναπροσαρμοσμένη τιμή. Η αναπροσαρμογή της τιμής εφαρμόζεται μόνο αν η αναθέτουσα αρχή διαθέτει τις απαραίτητες πιστώσεις για την εφαρμογή της¹⁸⁹.

Στις λοιπές διαδικασίες ανάθεσης δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών, μπορεί να ορίζεται με σαφήνεια στα έγγραφα της σύμβασης όρος περί αναπροσαρμογής της τιμής υπό τους περιορισμούς του άρθρου 132 του ν. 4412/2016, οι προϋποθέσεις και ο τρόπος αναπροσαρμογής αυτής.

Η τροποποίηση των συμβάσεων μπορεί να περιλαμβάνει και άλλες περιπτώσεις, οι οποίες ωστόσο προκύπτουν κατά την εκτέλεση της σύμβασης σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 132 ν.4412/2016.

¹⁸⁸ Σχετ.αρ. 7 του ν. 4965/2022, που τροποποίησε το άρθρο 53 ν. 4412/2016.

¹⁸⁹ Βλ. παρ. 10α άρθρου 53 του ν. 4412/2016.

12.3.3. Δικαίωμα μονομερούς λύσης της σύμβασης

Το δικαίωμα μονομερούς λύσης της σύμβασης ανήκει στο πεδίο εκτέλεσης της σύμβασης, ωστόσο είναι κρίσιμο να γνωρίζει η αναθέτουσα αρχή ορισμένα κρίσιμα στοιχεία, προκειμένου να τα συμπεριλάβει στα έγγραφα της σύμβασης.

Η αναθέτουσα αρχή μπορεί, υπό προϋποθέσεις, να καταγγείλει τη σύμβαση κατά τη διάρκεια της εκτέλεσής της, εφόσον:

- α) η σύμβαση έχει υποστεί ουσιώδη τροποποίηση, κατά την έννοια της παρ. 4 του άρθρου 132 του ν. 4412/2016, που θα απαιτούσε νέα διαδικασία σύναψης σύμβασης,
- β) κατά τον χρόνο της ανάθεσης της σύμβασης ο ανάδοχος τελούσε σε μια από τις καταστάσεις που επιφέρει αποκλεισμό τους σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 και, ως εκ τούτου, θα έπρεπε να έχει αποκλειστεί από τη διαδικασία σύναψης της σύμβασης,
- γ) η σύμβαση δεν έπρεπε να ανατεθεί στον ανάδοχο λόγω σοβαρής παραβίασης των υποχρεώσεων που υπέχει από τις Συνθήκες και την Οδηγία 2014/24/ΕΕ, η οποία έχει αναγνωριστεί με απόφαση του Δικαστηρίου της Ένωσης στο πλαίσιο διαδικασίας δυνάμει του άρθρου 258 της ΣΛΕΕ.

Επιπλέον η αναθέτουσα αρχή, κατά τη διακριτική ευχέρειά της, μπορεί να ορίζει στα έγγραφα της σύμβασης ότι λύση της σύμβασης επέρχεται όταν:

- ο ανάδοχος καταδικαστεί αμετάκλητα, κατά τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης, για ένα από τα αδικήματα που αναφέρονται στους υποχρεωτικούς λόγους αποκλεισμού κατά τη διαδικασία ανάθεσης της σύμβασης,
- ο ανάδοχος πτωχεύσει ή υπαχθεί σε διαδικασία ειδικής εκκαθάρισης ή τεθεί υπό αναγκαστική διαχείριση από εκκαθαριστή ή από το δικαστήριο ή υπαχθεί σε διαδικασία πτωχευτικού συμβιβασμού ή αναστείλει τις επιχειρηματικές του δραστηριότητες ή υπαχθεί σε διαδικασία εξυγίανσης και δεν τηρεί τους όρους αυτής ή εάν βρεθεί σε οποιαδήποτε ανάλογη κατάσταση, προκύπτουσα από παρόμοια διαδικασία, προβλεπόμενη σε εθνικές διατάξεις νόμου,

Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να μην καταγγείλει τη σύμβαση, υπό την προϋπόθεση ότι ο ανάδοχος που θα βρεθεί σε μία από τις καταστάσεις που αναφέρονται στην περίπτωση αυτή, αποδεικνύει ότι είναι σε θέση να εκτελέσει τη σύμβαση, λαμβάνοντας υπόψη τις ισχύουσες διατάξεις και τα μέτρα για τη συνέχιση της επιχειρηματικής του δραστηριότητας,

- ο ανάδοχος παραβεί αποδεδειγμένα τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από τη δέσμευση ακεραιότητας (βλ. κατωτέρω στους ειδικούς όρους εκτέλεσης σύμβασης).

12.4 Ειδικοί όροι εκτέλεσης της σύμβασης.

Στο πλαίσιο προετοιμασίας μιας διαγωνιστικής διαδικασίας η αναθέτουσα αρχή θα πρέπει να έχει προσδιορίσει ορισμένους ειδικούς όρους εκτέλεσης της σύμβασης, τους οποίους θα συμπεριλάβει και στα έγγραφα της σύμβασης.

Η πρώτη υποχρέωση έγκειται στην τήρηση υποχρεώσεων στους τομείς περιβαλλοντικού, κοινωνικοασφαλιστικού και εργατικού δικαίου, η οποία πρέπει να αποτυπώνεται ρητά στα έγγραφα της σύμβασης.

Ειδικότερα κατά την εκτέλεση της σύμβασης ο ανάδοχος οφείλει να τηρεί τις υποχρεώσεις στους τομείς του περιβαλλοντικού, κοινωνικοασφαλιστικού και εργατικού δικαίου, που έχουν θεσπιστεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικοασφαλιστικού και εργατικού δικαίου, οι οποίες απαριθμούνται στο Παράρτημα Χ του Προσαρτήματος Α΄ του ν. 4412/2016 (οριζόντια γενική ρήτρα του άρθρου 18 παρ. 2 του ν. 4412/2016).

Η τήρηση των εν λόγω υποχρεώσεων από τον ανάδοχο και τους υπεργολάβους του ελέγχεται και βεβαιώνεται από τα όργανα που επιβλέπουν την εκτέλεση της σύμβασης και τις αρμόδιες δημόσιες αρχές και υπηρεσίες που ενεργούν εντός των ορίων της ευθύνης και της αρμοδιότητάς τους. Η αθέτηση της υποχρέωσης αυτής, κατά την παρ. 5 του άρθρου 18, συνιστά σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα του οικονομικού φορέα, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στις κείμενες διατάξεις.

Όσον αφορά ειδικότερα για τις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών καθαρισμού ή/και φύλαξης, πέραν της υποχρεωτικής συμπερίληψης του ανωτέρω όρου εκτέλεσης, υφίσταται υποχρέωση περί αναγραφής στην υπογραφείσα σύμβαση:

των στοιχείων που αναφέρονται στις περιπτώσεις α΄ έως στ΄ της παρ. 1 του άρθρου 68 του ν. 3863/2010 (Α΄ 115), όπως εκάστοτε ισχύει, ήτοι: του αριθμού των εργαζομένων που θα απασχοληθούν στο έργο, των ημερών και των ωρών εργασίας, της συλλογικής σύμβασης εργασίας στην οποία τυχόν υπάγονται οι εργαζόμενοι, του ύψους του προϋπολογισμού ποσού για τις πάσης φύσεως νόμιμες αποδοχές των εργαζομένων, του ύψους των ασφαλιστικών εισφορών με βάση τα προϋπολογισθέντα ποσά και των τ.μ. καθαρισμού ανά άτομο όταν πρόκειται για καθαρισμό χώρων, καθώς και

του ειδικού όρου της παραγράφου 3 του άρθρου 68 του ν. 3863/2010 περί υποχρεωτικής εφαρμογής των διατάξεων της εργατικής & ασφαλιστικής νομοθεσίας και της νομοθεσίας περί υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων και πρόληψης επαγγελματικού κινδύνου.

Άλλως, όταν δηλαδή δεν αναγράφονται τα ανωτέρω στοιχεία και όροι, συνέπεια μη τήρησης των σχετικών υποχρεώσεων, αποτελεί η ακυρότητα της σύμβασης και η απόρριψη της δαπάνης πληρωμής (πρβ. παρ. 3 του άρθρου 68 του ν. 3863/2010).

Επιπρόσθετα για τις συμβάσεις προμηθειών προϊόντων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 11 του ν. 4819/21¹⁹⁰ και αφορούν, μεταξύ άλλων, τους παραγωγούς συσκευασίας της παρ. 2 του άρθρου 84 του ίδιου νόμου και τους παραγωγούς προϊόντων για τα οποία προβλέπεται η λειτουργία Συστήματος Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΣΕΔ) στο πλαίσιο του οικείου Προγράμματος Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού (ΠΔΕΠ) αυτοί οφείλουν να τηρούν τις διατάξεις των παρ. 1, 4 και 5 του άρθρου 11, ήτοι να προβαίνουν σε υπογραφή σχετικής σύμβασης με τον φορέα ΣΣΕΔ και να καταχωρούνται στο Εθνικό Μητρώο Παραγωγών Συσκευασιών και Άλλων Προϊόντων (ΕΜΠΑ). Η εφαρμογή των υποχρεώσεων αυτών αποτελεί ειδικό όρο εκτέλεσης της σύμβασης σύμφωνα με το άρθρο 130 του ν. 4412/2016. Οι εν λόγω όροι πρέπει να αναφέρονται ήδη στα έγγραφα της σύμβασης.

Πέραν των ανωτέρω όρων που θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στα έγγραφα της σύμβασης οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν και άλλους ειδικούς όρους σχετικά με την εκτέλεση της σύμβασης, υπό την προϋπόθεση ότι συνδέονται με το αντικείμενο της σύμβασης. Οι εν λόγω όροι μπορούν να περιλαμβάνουν οικονομικές, περιβαλλοντικές, κοινωνικές παραμέτρους ή παραμέτρους που αφορούν την καινοτομία και την απασχόληση. Οι κοινωνικές παράμετροι αφορούν κυρίως:

- α) την απασχόληση εργαζομένων που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού,
- β) τη διευκόλυνση της κοινωνικής ή/και εργασιακής ένταξης ατόμων που προέρχονται από ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού,
- γ) την καταπολέμηση των διακρίσεων ή/και
- δ) την προαγωγή της ισότητας ανδρών και γυναικών.

Επίσης η αναθέτουσα αρχή, κατά τη διακριτική ευχέρειά της, μπορεί να προβλέπει στα έγγραφα της σύμβασης δεσμεύσεις του οικονομικού φορέα, όσον αφορά την εξασφάλιση της ακεραιότητας στο πεδίο των δημοσίων συμβάσεων και την καταπολέμηση της διαφθοράς, με σκοπό την πρόληψη παραβίασης των προτύπων ακεραιότητας και τη διαχείριση υπαρκτών ή πιθανών περιπτώσεων σύγκρουσης συμφερόντων. Αντίστοιχες δεσμεύσεις οφείλουν να αναλαμβάνουν τα μέλη του προσωπικού της αναθέτουσας αρχής που εμπλέκονται με οποιονδήποτε τρόπο στη διαδικασία σύναψης και εκτέλεσης της σύμβασης.

Στην περίπτωση αυτή ο ανάδοχος δεσμεύεται ότι:

- α) σε όλα τα στάδια που προηγήθηκαν της σύμβασης δεν ενήργησε αθέμιτα, παράνομα ή καταχρηστικά και ότι θα εξακολουθήσει να μην ενεργεί κατ' αυτόν τον τρόπο κατά το στάδιο εκτέλεσης της σύμβασης,

¹⁹⁰ Ν. 4819/21 «Ολοκληρωμένο πλαίσιο για τη διαχείριση των αποβλήτων - Ενσωμάτωση των Οδηγιών 2018/ 851 και 2018/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30ής Μαΐου 2018 για την τροποποίηση της Οδηγίας 2008/98/ΕΚ περί αποβλήτων και της Οδηγίας 94/62/ΕΚ περί συσκευασιών και απορριμμάτων συσκευασιών, πλαίσιο οργάνωσης του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης, διατάξεις για τα πλαστικά προϊόντα και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, χωροταξικές - πολεοδομικές, ενεργειακές και συναφείς επείγουσες ρυθμίσεις.

β) ότι θα δηλώσει αμελλητί στην αναθέτουσα αρχή, αφότου λάβει γνώση, οποιαδήποτε κατάσταση (ακόμη και ενδεχόμενη) σύγκρουσης συμφερόντων (προσωπικών, οικογενειακών, οικονομικών, πολιτικών ή άλλων κοινών συμφερόντων, συμπεριλαμβανομένων και αντικρουόμενων επαγγελματικών συμφερόντων) μεταξύ των νόμιμων ή εξουσιοδοτημένων εκπροσώπων του, καθώς και υπαλλήλων ή συνεργατών τους οποίους απασχολεί στην εκτέλεση της σύμβασης (π.χ. με σύμβαση υπεργολαβίας) και μελών του προσωπικού της αναθέτουσας αρχής που εμπλέκονται καθ' οιονδήποτε τρόπο στη διαδικασία εκτέλεσης της σύμβασης ή/και μπορούν να επηρεάσουν την έκβαση και τις αποφάσεις της αναθέτουσας αρχής περί την εκτέλεσή της, οποτεδήποτε και εάν η κατάσταση αυτή προκύψει κατά τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης¹⁹¹.

Οι υποχρεώσεις και οι απαγορεύσεις της ρήτρας αυτής, στην περίπτωση που ο ανάδοχος είναι ένωση, ισχύουν για όλα τα μέλη της ένωσης, καθώς και για τους υπεργολάβους που χρησιμοποιεί. Στο συμφωνητικό περιλαμβάνεται σχετική δεσμευτική δήλωση τόσο του αναδόχου όσο και των υπεργολάβων του.

12.4.1. Τρόπος πληρωμής

Ο τρόπος πληρωμής του αναδόχου αποτελεί στοιχείο που θα πρέπει να προσδιορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης με βάση τον σχεδιασμό της αναθέτουσας αρχής.

Η πληρωμή της αξίας των υλικών ή της υπηρεσίας στον ανάδοχο, αν δεν προβλέπεται άλλος τρόπος στα έγγραφα της σύμβασης, μπορεί να γίνει με έναν από τους παρακάτω τρόπους:

- Με την εξόφληση του 100% της συμβατικής αξίας μετά την οριστική παραλαβή των προμηθευόμενων ειδών ή των υπηρεσιών.
- Με την χορήγηση έντοκης προκαταβολής μέχρι ποσοστού 50% της συμβατικής αξίας χωρίς ΦΠΑ έναντι ισόποσης εγγύησης και την καταβολή του υπολοίπου είτε μετά την οριστική παραλαβή των υλικών είτε με πληρωμή ποσοστού 20% της συμβατικής αξίας χωρίς ΦΠΑ με το πρωτόκολλο παραλαβής κατόπιν του μακροσκοπικού ελέγχου και την εξόφληση της υπόλοιπης συμβατικής αξίας με τον συνολικό ΦΠΑ μετά την οριστική παραλαβή των υλικών.

Ο τρόπος πληρωμής που θα επιλεγεί μπορεί να εφαρμόζεται και στις τμηματικές παραδόσεις εφόσον αυτές προβλέπονται από την σύμβαση.

Η πληρωμή του συμβατικού τιμήματος θα γίνεται με την προσκόμιση των νόμιμων παραστατικών και δικαιολογητικών που προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 200 παρ. 4 και 5 του ν. 4412/2016 για τις προμήθειες και υπηρεσίες αντίστοιχα,

¹⁹¹ Βλ. άρ. 24 του ν. 4412/2016, και υποδείγματα διακηρύξεων συμβάσεων προμηθειών και παροχής υπηρεσιών σε www.eaadhsy.gr.

καθώς και κάθε άλλου δικαιολογητικού που τυχόν ήθελε ζητηθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες που διενεργούν τον έλεγχο και την πληρωμή, το οποίο η αναθέτουσα αρχή αναφέρει στα έγγραφα της σύμβασης.

12.4.2. Κήρυξη αναδόχου έκπτωτου - Κυρώσεις / Ποινικές ρήτρες

Η αθέτηση του αναδόχου οποιασδήποτε κύριας ή παρεπόμενης υποχρέωσης, που προβλέπεται είτε από το νόμο είτε από τη σύμβαση, δημιουργεί δευτερογενείς υποχρεώσεις προς αποζημίωση και καταλήγει στην επιβολή κυρώσεων στον ανάδοχο (υπό προϋποθέσεις, έκπτωση του αναδόχου, επιβολή προστίμων, ποινικές ρήτρες, κατάπτωση εγγυήσεων, ενδεχόμενο μελλοντικό αποκλεισμό από άλλες διαδικασίες ανάθεσης, πειθαρχικές ποινές, κλπ). Είναι σημαντικό η αναθέτουσα αρχή να έχει σχεδιάσει, ήδη από το στάδιο της προετοιμασίας της διαδικασίας ανάθεσης της δημόσιας σύμβασης, το είδος των κυρώσεων και τον τρόπο επιβολής τους στο πλαίσιο που της παρέχει ο νόμος, περιλαμβάνοντας τα στοιχεία αυτά στα έγγραφα της σύμβασης.

Έκπτωση αναδόχου

Ο ανάδοχος, με την επιφύλαξη της συνδρομής λόγων ανωτέρας βίας, κηρύσσεται υποχρεωτικά έκπτωτος¹⁹² από τη σύμβαση και από κάθε δικαίωμα που απορρέει από αυτήν:

α) στην περίπτωση που δεν προσέλθει να υπογράψει το συμφωνητικό, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 7 του άρθρου 105 του ν. 4412/2016 περί κατακύρωσης και σύναψης σύμβασης

β) στην περίπτωση που δεν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από τη σύμβαση ή/και δεν συμμορφωθεί με τις σχετικές γραπτές εντολές της υπηρεσίας, που είναι σύμφωνες με τη σύμβαση ή τις κείμενες διατάξεις, εντός του συμφωνημένου χρόνου εκτέλεσης της σύμβασης,

γ) εφόσον δεν παράσχει τις υπηρεσίες ή δεν υποβάλει τα παραδοτέα ή δεν προβεί στην αντικατάστασή τους εάν πρόκειται για υπηρεσία ή αντίστοιχα δεν φορτώσει, δεν παραδώσει ή δεν αντικαταστήσει τα συμβατικά αγαθά ή δεν επισκευάσει ή δεν συντηρήσει αυτά, εάν πρόκειται για προμήθεια, μέσα στον συμβατικό χρόνο ή στον χρόνο παράτασης που του χορηγήθηκε, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 217 και 206 ν.4412/2016 αντίστοιχα και στα έγγραφα της σύμβασης.

Στην περίπτωση αυτή (γ), η αναθέτουσα αρχή κοινοποιεί στον ανάδοχο ειδική όχληση, στην οποία μνημονεύει τις διατάξεις του άρθρου 203 του ν. 4412/2016 και περιλαμβάνει σε αυτήν συγκεκριμένη περιγραφή των ενεργειών στις οποίες οφείλει να προβεί ο ανάδοχος, προκειμένου να συμμορφωθεί, μέσα σε συγκεκριμένη προθεσμία από την κοινοποίηση της ανωτέρω όχλησης που είτε την προβλέπει στα

¹⁹² Βλ. άρ. 203 του ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 103 του ν. 4782/2021.

έγγραφα της σύμβασης είτε την ορίζει στη σχετική πρόσκληση, ανάλογα με τις περιστάσεις. Η τασσόμενη προθεσμία πρέπει να είναι εύλογη και ανάλογη της διάρκειας της σύμβασης και πάντως όχι μικρότερη των δεκαπέντε (15) ημερών. Αν η προθεσμία που τάχθηκε με την ειδική όχληση, παρέλθει, χωρίς ο ανάδοχος να συμμορφωθεί, κηρύσσεται έκπτωτος μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας συμμόρφωσης.

Ο ανάδοχος δεν κηρύσσεται έκπτωτος για λόγους που ανάγονται σε υπαιτιότητα του φορέα εκτέλεσης της σύμβασης ή αν συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας.

Κυρώσεις

Στον οικονομικό φορέα, που κηρύσσεται έκπτωτος από την κατακύρωση, ανάθεση ή σύμβαση, επιβάλλονται, με απόφαση του αποφαινόμενου οργάνου, ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου, το οποίο υποχρεωτικά καλεί τον ενδιαφερόμενο προς παροχή εξηγήσεων, αθροιστικά οι παρακάτω κυρώσεις:

α) ολική κατάπτωση της εγγύησης συμμετοχής ή καλής εκτέλεσης της σύμβασης, κατά περίπτωση,

β) είσπραξη εντόκως της προκαταβολής που χορηγήθηκε στον έκπρωτο από τη σύμβαση ανάδοχο είτε από ποσόν που δικαιούται να λάβει είτε με κατάθεση του ποσού από τον ίδιο είτε με κατάπτωση της εγγύησης προκαταβολής. Ο υπολογισμός των τόκων γίνεται από την ημερομηνία λήψης της προκαταβολής από τον ανάδοχο μέχρι την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης κήρυξης του ως εκπτώτου, με το ισχύον κάθε φορά ανώτατο όριο επιτοκίου για τόκο από δικαιοπραξία, από την ημερομηνία δε αυτή και μέχρι της επιστροφής της, με το ισχύον κάθε φορά επιτόκιο για τόκο υπερημερίας. Η περίπτωση αυτή προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης.

γ) καταλογισμός του διαφέροντος για τις συμβάσεις προμηθειών

Ο καταλογισμός του διαφέροντος προκύπτει εις βάρος της αναθέτουσας αρχής, εφόσον αυτή προμηθευτεί τα αγαθά, που δεν προσκομίστηκαν προσηκόντως από τον έκπρωτο οικονομικό φορέα, αναθέτοντας το ανεκτέλεστο αντικείμενο της σύμβασης στον επόμενο κατά σειρά κατάταξης οικονομικό φορέα που είχε λάβει μέρος στη διαδικασία ανάθεσης της σύμβασης. Αν αυτός οικονομικός φορέας δεν αποδεχθεί την ανάθεση της σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προμηθευτεί τα αγαθά, που δεν προσκομίστηκαν προσηκόντως από τον έκπρωτο οικονομικό φορέα, από τρίτο οικονομικό φορέα, είτε με διενέργεια νέας διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης, είτε με προσφυγή στη διαδικασία διαπραγμάτευσης, χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 32 του ν. 4412/2016.

Το διαφέρον υπολογίζεται με τον ακόλουθο τύπο:

$\Delta = (TKT - TKE) \times \Pi$ Όπου: Δ = Διαφέρον που θα προκύψει εις βάρος της αναθέτουσας αρχής, εφόσον αυτή προμηθευτεί τα αγαθά που δεν προσκομίστηκαν προσηκόντως από τον έκπρωτο οικονομικό φορέα, σύμφωνα με τα ανωτέρω αναφερόμενα. Το διαφέρον λαμβάνει θετικές τιμές, αλλιώς θεωρείται ίσο με μηδέν.

TKT = Τιμή κατακύρωσης της προμήθειας των αγαθών, που δεν προσκομίστηκαν προσηκόντως από τον έκπρωτο οικονομικό φορέα στον νέο ανάδοχο.

ΤΚΕ = Τιμή κατακύρωσης της προμήθειας των αγαθών, που δεν προσκομίστηκαν προσηκόντως από τον έκπτωτο οικονομικό φορέα, σύμφωνα με τη σύμβαση από την οποία κηρύχθηκε έκπτωτος ο οικονομικός φορέας.

Π = Συντελεστής προσαύξησης προσδιορισμού της έμμεσης ζημίας που προκαλείται στην αναθέτουσα αρχή από την έκπτωση του αναδόχου η τιμή του οποίου προσδιορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης από 1,01 έως και 1,05. Αν δεν προσδιορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης, λαμβάνει την τιμή 1,01].

Ο καταλογισμός του διαφέροντος επιβάλλεται στον έκπτωτο οικονομικό φορέα με απόφαση της αναθέτουσας αρχής, που εκδίδεται σε αποκλειστική προθεσμία δεκαοκτώ (18) μηνών μετά την έκδοση και την κοινοποίηση της απόφασης κήρυξης εκπτώτου, και εφόσον κατακυρωθεί η προμήθεια των αγαθών που δεν προσκομίστηκαν προσηκόντως από τον έκπτωτο οικονομικό φορέα σε τρίτο οικονομικό φορέα. Για την είσπραξη του διαφέροντος από τον έκπτωτο οικονομικό φορέα μπορεί να εφαρμόζεται η διαδικασία του Κώδικα Είσπραξης Δημόσιων Εσόδων. Το διαφέρον εισπράττεται υπέρ της αναθέτουσας αρχής.

Επιβολή προστίμου

Επιπλέον για τις συμβάσεις προμηθειών εάν το αγαθό φορτωθεί - παραδοθεί ή αντικατασταθεί μετά τη λήξη του συμβατικού χρόνου και μέχρι τη λήξη του χρόνου της παράτασης που χορηγήθηκε, σύμφωνα με το άρθρο 206 του ν. 4412/16, επιβάλλεται πρόστιμο¹⁹³ πέντε τοις εκατό (5%) επί της συμβατικής αξίας της ποσότητας που παραδόθηκε εκπρόθεσμα.

Το παραπάνω πρόστιμο υπολογίζεται επί της συμβατικής αξίας των εκπρόθεσμα παραδοθέντων αγαθών, χωρίς ΦΠΑ. Εάν τα αγαθά που παραδόθηκαν εκπρόθεσμα επηρεάζουν τη χρησιμοποίηση των αγαθών που παραδόθηκαν εμπρόθεσμα, το πρόστιμο υπολογίζεται επί της συμβατικής αξίας της συνολικής ποσότητας αυτών.

Κατά τον υπολογισμό του χρονικού διαστήματος της καθυστέρησης για φόρτωση-παράδοση ή αντικατάσταση των αγαθών, με απόφαση του αποφαινόμενου οργάνου, ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου οργάνου, δεν λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος που παρήλθε πέραν του εύλογου, κατά τα διάφορα στάδια των διαδικασιών, για τον οποίο δεν ευθύνεται ο ανάδοχος και παρατείνεται, αντίστοιχα, ο χρόνος φόρτωσης - παράδοσης.

Εφόσον ο ανάδοχος έχει λάβει προκαταβολή, εκτός από το προβλεπόμενο κατά τα ανωτέρω πρόστιμο, καταλογίζεται σε βάρος του και τόκος επί του ποσού της προκαταβολής, που υπολογίζεται από την επομένη της λήξης του συμβατικού χρόνου, μέχρι την προσκόμιση του συμβατικού αγαθού, με το ισχύον κάθε φορά ανώτατο όριο του ποσοστού του τόκου υπερημερίας. Η περίπτωση αυτή συμπληρώνεται εφόσον προβλέπεται η χορήγηση προκαταβολής. Η είσπραξη του προστίμου και των τόκων επί της προκαταβολής γίνεται με παρακράτηση από το ποσό πληρωμής του αναδόχου ή, σε περίπτωση ανεπάρκειας ή έλλειψης αυτού, με ισόποση κατάπτωση

¹⁹³ Άρθρο 207 του ν. 4412/2016.

της εγγύησης καλής εκτέλεσης και προκαταβολής αντίστοιχα, εφόσον ο ανάδοχος δεν καταθέσει το απαιτούμενο ποσό.

Σε περίπτωση ένωσης οικονομικών φορέων, το πρόστιμο και οι τόκοι επιβάλλονται αναλόγως σε όλα τα μέλη της ένωσης.

Ποινικές ρήτρες

Στην περίπτωση ανάθεσης σύμβασης υπηρεσιών προβλέπονται από την αναθέτουσα αρχή στα έγγραφα της σύμβασης ποινικές ρήτρες. Αυτές επιβάλλονται σε βάρος του αναδόχου, όταν οι υπηρεσίες παρασχεθούν από υπαιτιότητα του αναδόχου μετά τη λήξη της διάρκειας της σύμβασης και μέχρι τη λήξη του χρόνου της παράτασης που χορηγήθηκε με αιτιολογημένη απόφαση της αναθέτουσας αρχής¹⁹⁴.

Ποινικές ρήτρες μπορεί να επιβάλλονται και σε άλλες περιπτώσεις πλημμελούς εκτέλεσης των όρων της σύμβασης, που ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης.

Οι ποινικές ρήτρες υπολογίζονται ως εξής:

α) για καθυστέρηση που περιορίζεται σε χρονικό διάστημα, το οποίο δεν υπερβαίνει το 50% της προβλεπόμενης συνολικής διάρκειας της σύμβασης ή σε περίπτωση τμηματικών/ενδιάμεσων προθεσμιών της αντίστοιχης προθεσμίας, η οποία ορίζεται ρητά στα έγγραφα της σύμβασης, τότε επιβάλλεται ποινική ρήτρα 2,5% επί της συμβατικής αξίας χωρίς ΦΠΑ των υπηρεσιών που παρασχέθηκαν εκπρόθεσμα,

β) για καθυστέρηση που υπερβαίνει το 50% επιβάλλεται ποινική ρήτρα 5% χωρίς ΦΠΑ επί της συμβατικής αξίας των υπηρεσιών που παρασχέθηκαν εκπρόθεσμα,

γ) οι ποινικές ρήτρες για υπέρβαση των τμηματικών προθεσμιών είναι ανεξάρτητες από τις επιβαλλόμενες για υπέρβαση της συνολικής διάρκειας της σύμβασης και δύνανται να ανακαλούνται με αιτιολογημένη απόφαση της αναθέτουσας αρχής, αν οι υπηρεσίες που αφορούν στις ως άνω τμηματικές προθεσμίες παρασχεθούν μέσα στη συνολική της διάρκεια και τις εγκεκριμένες παρατάσεις αυτής και με την προϋπόθεση ότι το σύνολο της σύμβασης έχει εκτελεστεί πλήρως.

δ) Λοιπές ποινικές ρήτρες, οι οποίες δύνανται να επιβάλλονται από την αναθέτουσα αρχή για πλημμελή εκτέλεση της σύμβασης, λ.χ. για μειωμένη απόδοση, μη επίτευξη εγγυημένων μεγεθών, διακοπή παροχής υπηρεσιών, καθώς και οι κανόνες επιβολής τους, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας περιγράφονται ρητά στα έγγραφα της σύμβασης. Το σύνολο των ποινικών ρητρών αυτής της περίπτωσης δεν μπορεί να υπερβαίνει το δέκα τοις εκατό (10%) της αξίας της σύμβασης, εκτός εάν οριστεί διαφορετικά στα έγγραφα της σύμβασης, κατόπιν σχετικής αιτιολόγησης στην απόφαση έγκρισης των όρων του διαγωνισμού.

¹⁹⁴ Άρθρο 218 του ν.4412/2016.

Το ποσό των ποινικών ρητρών αφαιρείται/συμψηφίζεται από/με την αμοιβή του αναδόχου. Πάντως η επιβολή ποινικών ρητρών δεν στερεί από την αναθέτουσα αρχή το δικαίωμα να κηρύξει τον ανάδοχο έκπτωτο.

12.5 ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ Μελέτη περίπτωσης

Η αναθέτουσα αρχή X προβαίνει σε προκήρυξη διαγωνισμού προμήθειας υπολογιστών με συνολικό προϋπολογισμό 300.000 ευρώ χωρίς ΦΠΑ. Στους όρους προκήρυξης περιλαμβάνει την υποχρέωση του υποψήφιου οικονομικού φορέα, εφόσον αυτός προτείνει την εκτέλεση μέρους του έργου απο υπεργολάβο, να προσκομίσει αυτοτελές ενιαίο έγγραφο σύμβασης (ΕΕΕΣ) και για τον υπεργολάβο για τον έλεγχο των λόγων αποκλεισμού του άρθρου 73 ν. 4412/2016, ανεξαρτήτως ποσοστού συμμετοχής του τελευταίου. Επιπλέον η προκήρυξη αναφέρει, ότι στην περίπτωση που διαπιστωθεί απο την αναθέτουσα αρχή η συνδρομή λόγου αποκλεισμού στο πρόσωπο του υπεργολάβου, η προσφορά του υποψηφίου οικονομικού φορέα αποκλείεται χωρίς άλλη διαδικασία

Η εταιρεία X προσβάλλει τον σχετικό όρο ως μη νόμιμο και μη συμβατό με το ενωσιακό δίκαιο.

Ευσταθεί ο ισχυρισμός της εταιρείας X;

Απάντηση: Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προβλέπει τον έλεγχο των λόγων αποκλεισμού, ανεξαρτήτως ποσοστού εκτέλεσης του έργου απο τον υπεργολάβο.

Ωστόσο δεν μπορεί να αποκλείσει τον υποψή

φιο οικονομικό φορέα, σε περίπτωση που διαπιστωθεί συνδρομή λόγου αποκλεισμού, αλλά υποχρεούται να ζητήσει την αντικατάσταση αυτού

Σχετ αρ. 131 ν. 4412/2016

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13. ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ - ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

13.1 Εισαγωγή

13.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου

Ο σκοπός του παρόντος Κεφαλαίου είναι η απόκτηση και η βελτίωση των γνώσεων των επιμορφούμενων, ως προς τα βασικά στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνονται στα έγγραφα της σύμβασης καθώς και τις παραμέτρους που πρέπει να λάβουν υπόψη τους για την άρτια σύνταξη των τευχών και την αποφυγή σφαλμάτων κατά τη σύνταξη του τεύχους Διακήρυξης/ πρόσκλησης. Επίσης, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην απόκτηση γνώσεων ως προς τη διάκριση του περιεχομένου της Διακήρυξης σε υποχρεωτικό και προαιρετικό, καθώς και στον εντοπισμό συνηθισμένων σφαλμάτων, κατά τη σύνταξη των εγγράφων της σύμβασης (Διακήρυξης, πρόσκλησης, Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης, σχεδίου σύμβασης και λοιπών υποδειγμάτων). Τέλος, στους σκοπούς του παρόντος Κεφαλαίου, περιλαμβάνεται και η απόκτηση βασικών γνώσεων ως προς το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη δημοσίευση στο ΚΗΜΔΗΣ και στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ των βασικών στοιχείων κατά το στάδιο της προετοιμασίας (πρωτογενούς και εγκεκριμένου αιτήματος).

13.1.2 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του παρόντος Κεφαλαίου, οι επιμορφούμενοι θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν βασικά στοιχεία σχετικά με τη σύνταξη εγγράφων σύμβασης και τα όρια της διακριτικής ευχέρειας της αναθέτουσας αρχής,
- γνωρίζουν βασικά στοιχεία για τη συγγραφή ενός τεύχους διακήρυξης σύμφωνα με τα διαθέσιμα υποδείγματα, και να αναγνωρίζουν το υποχρεωτικό και προαιρετικό του περιεχόμενο,
- γνωρίζουν που και πως μπορούν να εντοπίσουν πηγές και υποδείγματα εγγράφων σύμβασης είτε ως templates είτε ως πηγές έμπνευσης,
- αναγνωρίζουν συνηθισμένα σφάλματα, καλές και κακές πρακτικές για τη σύνταξη τευχών διακήρυξης ή προσκλήσεων,
- γνωρίζουν την έννοια και τα βασικά στοιχεία του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης (ΕΕΕΣ),
- αναγνωρίζουν τη χρησιμότητα του σχεδίου σύμβασης και των λοιπών υποδειγμάτων που αναπτύσσονται στα παραρτήματα των τευχών διακήρυξης και των προσκλήσεων,
- γνωρίζουν βασικά στοιχεία για τα ζητήματα της τήρησης των κανόνων δημοσιότητας αλλά και των μέσων δημοσιότητας (ΚΗΜΔΗΣ – ΔΙΑΥΓΕΙΑ),

13.1.3 Σύντομη περιγραφή του κεφαλαίου

Στο παρόν Κεφάλαιο αναλύεται η έννοια των εγγράφων της σύμβασης, οι βασικοί όροι του περιεχομένου τους, καθώς και τα βασικά σημεία, στα οποία η αναθέτουσα αρχή πρέπει να δίνει ιδιαίτερη προσοχή, με σκοπό τη σύνταξη άρτιων εγγράφων της σύμβασης και τη μείωση των κινδύνων σφαλμάτων. Ακολούθως, παρουσιάζονται οι διαθέσιμες πηγές που μπορεί να αναζητηθούν υποδείγματα Διακηρύξεων, σχέδια συμφωνητικών, καθώς και λοιπά υποδείγματα εγγράφων της σύμβασης, προς υποβοήθηση των αναθετουσών αρχών, κατά τη σύνταξη των τευχών της Διακήρυξης/πρόσκλησης. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η διάρθρωση και δομή των υποδειγμάτων Διακηρύξεων προμηθειών και υπηρεσιών που έχουν εκδοθεί από την ΕΑΔΗΣΥ, με αναλυτική επισκόπηση των όρων που συνιστούν υποχρεωτικό ή προαιρετικό περιεχόμενό τους. Ακολουθεί η παράθεση συνηθισμένων σφαλμάτων, μέσω της παρουσίασης καλών και κακών πρακτικών, κατά τη σύνταξη των εγγράφων της σύμβασης, η ανάλυση της έννοιας και των βασικών στοιχείων του ΕΕΕΣ, καθώς και του σχεδίου σύμβασης και των λοιπών υποδειγμάτων που περιλαμβάνονται στα παραρτήματα των Διακηρύξεων. Τέλος, παρατίθεται το βασικό θεσμικό πλαίσιο για την τήρηση των κανόνων δημοσιότητας, καθώς και τα μέσα δημοσιότητας (ΚΗΜΔΗΣ – ΔΙΑΥΓΕΙΑ), κατά το στάδιο του σχεδιασμού της διαδικασίας ανάθεσης.

13.2 Τα έγγραφα της σύμβασης – Σύνταξη τεύχους διακήρυξης/πρόσκλησης

Ένα από τα πιο σημαντικά βήματα κατά το στάδιο του σχεδιασμού της διαδικασίας ανάθεσης μιας δημόσιας σύμβασης είναι η προετοιμασία και η κατάρτιση των εγγράφων της σύμβασης.

Ως «έγγραφο της σύμβασης» νοείται κάθε έγγραφο το οποίο παρέχει ή στο οποίο παραπέμπει η αναθέτουσα αρχή με σκοπό να περιγράψει ή να προσδιορίσει στοιχεία της σύμβασης ή της διαδικασίας ανάθεσης, συμπεριλαμβανομένων των τεχνικών προδιαγραφών, του περιγραφικού εγγράφου, των προτεινόμενων όρων της σύμβασης, των υποδειγμάτων για την προσκόμιση των εγγράφων από τους υποψηφίους και τους προσφέροντες, των πληροφοριών σχετικά με τις γενικές και ειδικές υποχρεώσεις και τυχόν πρόσθετων εγγράφων. Επίσης, στην έννοια αυτή περιλαμβάνονται και η διακήρυξη ή η πρόσκληση σε διαπραγμάτευση, στις οποίες αναφέρονται όλοι οι ειδικοί και γενικοί όροι σύναψης και εκτέλεσης της σύμβασης, το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), οι συμπληρωματικές πληροφορίες που παρέχει η αναθέτουσα αρχή, το σχέδιο της σύμβασης μετά των παραρτημάτων αυτής και η

τεχνική συγγραφή υποχρεώσεων που περιλαμβάνει και τις εφαρμοστέες τεχνικές προδιαγραφές.¹⁹⁵

Η κατάρτιση των εγγράφων της σύμβασης πρέπει να γίνεται με ιδιαίτερη προσοχή από την αναθέτουσα αρχή, καθώς σε αυτά περιγράφει το αντικείμενο της σύμβασης και τις λειτουργικές προδιαγραφές του, τους γενικούς και ειδικούς όρους υποβολής των προσφορών, τα κριτήρια καταλληλότητας των προσφερόντων, τα κριτήρια ανάθεσης της σύμβασης, τους γενικούς και ειδικούς όρους εκτέλεσής της.

Οι όροι των εγγράφων της σύμβασης, πρέπει να είναι σαφείς και πλήρεις ώστε να επιτρέπουν την υποβολή άρτιων και συγκρίσιμων μεταξύ τους προσφορών. Όσο πιο άρτιοι και πλήρεις είναι οι σχετικοί όροι, τόσο μειώνονται οι κίνδυνοι αποτυχίας της διαδικασίας ανάθεσης και υποβολής προσφυγών και παράλληλα διασφαλίζεται η ομαλότερη δυνατή εκτέλεση της σύμβασης.

Τα έγγραφα της σύμβασης, περιέχουν ιδίως¹⁹⁶:

- την επωνυμία, τον αριθμό φορολογικού μητρώου της αναθέτουσας αρχής και τον κωδικό της αναθέτουσας αρχής ή αναθέτοντος φορέα, που αφορά στην ηλεκτρονική τιμολόγηση, όπως αυτός προσδιορίζεται στον επίσημο ιστότοπο της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης (Γ.Γ.Π.Σ.Δ.Δ.) του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης,
- την προθεσμία για την παραλαβή των προσφορών από την αρμόδια υπηρεσία, τη διεύθυνση και τον τρόπο υποβολής τους,
- το όνομα, τη διεύθυνση, τον αριθμό τηλεφώνου, τη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) της υπηρεσίας που διενεργεί τον διαγωνισμό, καθώς και τον αρμόδιο υπάλληλο της υπηρεσίας αυτής,
- τα αρμόδια όργανα για την αποσφράγιση των προσφορών, την ημερομηνία, την ώρα και λοιπές πληροφορίες που σχετίζονται με την αποσφράγιση,
- την ακριβή περιγραφή του φυσικού αντικειμένου της σύμβασης, οποιαδήποτε δικαιώματα προαίρεσης, καθώς και τον χρόνο άσκησής τους,
- το είδος της διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης με αναφορά στις σχετικές διατάξεις,
- την πηγή χρηματοδότησης και τον τρόπο πληρωμής
- τις προϋποθέσεις αναπροσαρμογής του τιμήματος μετά από την κατακύρωση, εφόσον κρίνεται ότι απαιτείται τέτοιος όρος,
- τις απαιτούμενες εγγυήσεις, τον τύπο, τα ποσοστά, τον χρόνο υποβολής των εγγυήσεων, όλους τους σχετικούς όρους αυτών, καθώς και άλλες εξασφαλίσεις, εάν ζητούνται,
- τα τεχνικά χαρακτηριστικά (προδιαγραφές), την ποσότητα και την περιγραφή των αγαθών ή υπηρεσιών, τον τρόπο της εκτέλεσης του ελέγχου και της

¹⁹⁵ Βλ. άρθρο 2 παρ. 1 περ. 14 του ν. 4412/2016

¹⁹⁶ Βλ. άρθρο 53 του ν. 4412/2016.

διασφάλισης της ποιότητας, την προθεσμία για την εκτέλεση της σύμβασης, τον τόπο και χρόνο εκτέλεσης, καθώς και άλλα χαρακτηριστικά, ανάλογα με το αντικείμενο της σύμβασης,

- τους όρους και τα κριτήρια επιλογής, καθώς και τα ελάχιστα επίπεδα αυτών, σχετικά με τους λόγους αποκλεισμού, την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια και την τεχνική ή/και επαγγελματική ικανότητα των υποψηφίων ή προσφερόντων,
- τη δυνατότητα υποβολής προσφοράς για ένα ή περισσότερα τμήματα της σύμβασης,
- τη δυνατότητα υποβολής εναλλακτικών προσφορών,
- το κριτήριο ανάθεσης, τη διαδικασία και τα κριτήρια αξιολόγησης των προσφορών,
- τη διάρκεια ισχύος των προσφορών,
- τους απαράβατους όρους, απόκλιση από τους οποίους συνεπάγεται την απόρριψη της προσφοράς,
- όλους τους ειδικούς και γενικούς όρους για την εκτέλεση της σύμβασης,
- τα απαιτούμενα αποδεικτικά μέσα, όπως δηλώσεις και δικαιολογητικά,
- τον κατάλογο και τη σειρά ισχύος των εγγράφων της σύμβασης,
- όλες τις αναγκαίες πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο διάθεσης των εγγράφων της σύμβασης,
- τη διαδικασία πρόσβασης των υποψηφίων και προσφερόντων στα δικαιολογητικά, στις τεχνικές και οικονομικές προσφορές.

Στα ανωτέρω στοιχεία αποτυπώνεται η αρχή της διαφάνειας, σύμφωνα με την οποία η αναθέτουσα αρχή έχει την υποχρέωση να περιγράψει στη διακήρυξη και τα τεύχη που τη συνοδεύουν, κατά τρόπο απολύτως σαφή και ακριβή, τις πραγματικές συνθήκες υπό τις οποίες ο υποψήφιος ανάδοχος θα κληθεί να εκτελέσει τη σύμβαση, ώστε να διασφαλίζεται ότι κάθε ενδιαφερόμενος, αφενός μεν θα διαθέτει όλες τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για να αποφασίσει αν θα συμμετάσχει στον προκηρυχθέντα διαγωνισμό, αφετέρου δε, σε περίπτωση συμμετοχής του, θα έχει τις ίδιες ακριβώς με τους λοιπούς διαγωνιζόμενους πληροφορίες κατά το στάδιο προετοιμασίας της προσφοράς του¹⁹⁷, ενώ δεν αρκεί απλή παραπομπή, μέσω της διακήρυξης, σε διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας. Στο ως άνω πλαίσιο και, σε συνδυασμό με τη διάταξη του άρθρου 18 παρ. 1, όπου αποτυπώνεται η αρχή της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων, κρίθηκε ότι ασάφεια στη διακήρυξη, κατά παράβαση των οριζόμενων στο άρθρο 53 του Ν 4412/2016, πλήττει τόσο την ανωτέρω αρχή της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων, όσο και τις αρχές της ελεύθερης κυκλοφορίας των προϊόντων και του ελεύθερου ανταγωνισμού, εκτός αν η σχετική αποσαφήνιση δεν

¹⁹⁷ Βλ. αποφάσεις ΔΕΚ C-19/2000 SIAC Construction, σκ. 41, 42 και C-448/2001, ENV AG Wienstrom GmbH, σκ. 56-58 και απόφαση ΣτΕ ΕΑ 1-2/2000

είναι εφικτή ή αναγκαία στη συγκεκριμένη περίπτωση, κατά την κρίση της Διοίκησης

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, η αναθέτουσα αρχή έχει την ευθύνη για την άρτια κατάρτιση των εγγράφων της σύμβασης και τη σαφήνεια των σχετικών όρων, ώστε να μη δημιουργούνται αμφιβολίες στους προσφέροντες ή να προκύπτουν αμφισημίες από τη διατύπωση συγκεκριμένων όρων.¹⁹⁸

Σε τέτοιες περιπτώσεις η αναθέτουσα αρχή, οφείλει, κατόπιν αιτημάτων των οικονομικών φορέων να παρέχει έγκαιρα σχετικές διευκρινίσεις επί των όρων των εγγράφων της σύμβασης και ιδίως της Διακήρυξης/ πρόσκλησης, με τις οποίες να αίρονται οι σχετικές ασάφειες πριν από την καταληκτική προθεσμία υποβολής των προσφορών.

Ειδικότερα, σε συμβάσεις άνω των ορίων, εφόσον έχουν ζητηθεί εγκαίρως, οι αναθέτουσες αρχές παρέχουν σε όλους τους προσφέροντες που συμμετέχουν στη διαδικασία σύναξης σύμβασης συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με τις προδιαγραφές και οποιαδήποτε σχετικά δικαιολογητικά, το αργότερο έξι (6) ημέρες πριν από τη λήξη της προθεσμίας που έχει οριστεί για την παραλαβή των προσφορών. Σε περίπτωση επισπευσμένης διαδικασίας, η προθεσμία αυτή ανέρχεται σε τέσσερις (4) ημέρες.¹⁹⁹

Αντίστοιχα, σε συμβάσεις κάτω των ορίων, η σχετική προθεσμία της αναθέτουσας αρχής να παράσχει συμπληρωματικές πληροφορίες, εφόσον αυτές έχουν ζητηθεί εγκαίρως, είναι τέσσερις (4) ημέρες πριν από τη λήξη της προθεσμίας που έχει οριστεί για την παραλαβή των προσφορών.²⁰⁰

Οι διευκρινίσεις που παρέχονται στους οικονομικούς φορείς δεν πρέπει να συνεπάγονται τροποποίηση σημαντικών πτυχών των εγγράφων της σύμβασης (συμπεριλαμβανομένων των αρχικών κριτηρίων επιλογής και ανάθεσης).²⁰¹ Για τη διασφάλιση πλήρους διαφάνειας, καθώς και της αρχής της ίσης μεταχείρισης, όλες οι διευκρινίσεις πρέπει να δημοσιεύονται στον ηλεκτρονικό χώρο του Διαγωνισμού στο ΕΣΗΔΗΣ, ώστε να είναι διαθέσιμες σε όλους τους δυνητικούς προσφέροντες. Ουσιαστικά το σχετικό έγγραφο διευκρινίσεων αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα των

¹⁹⁸ Βλ. ενδεικτικά απόφαση **2223/2023**, στην οποία έχει κριθεί ότι η μη συμπλήρωση πεδίου του ΕΕΕΣ (ονομαστικοποίηση- εθνικός λόγος αποκλεισμού), το οποίο η αναθέτουσα αρχή απάλειψε από το υπόδειγμα ΕΕΕΣ που ανάρτησε στο ΕΣΗΔΗΣ, επιδέχεται συμπλήρωσης, παρότι υπήρχε σχετικός όρος για τον συγκεκριμένο λόγο αποκλεισμού στη Διακήρυξη, καθώς δημιουργείται αντικειμενική ασάφεια ως προς το εάν συντρέχει απαίτηση της Διακήρυξης για προαπόδειξη της μη συνδρομής του, η ασάφεια δε αυτή δεν μπορεί να αποβεί σε βάρος του διαγωνιζομένου που συμπλήρωσε πλήρως το αναρτηθέν από την αναθέτουσα αρχή υπόδειγμα.

¹⁹⁹ Βλ. άρθρο 67 παρ.2 του ν. 4412/2016

²⁰⁰ Βλ. άρθρο 121 παρ.5 περ. α του ν. 4412/2016. Επισημαίνεται ότι, στις συμβάσεις κάτω των ορίων, δεν προβλέπεται σχετική προθεσμία στην περίπτωση επισπευσμένης διαδικασίας, οπότε η προθεσμία καθορίζεται από την αναθέτουσα αρχή στα έγγραφα της σύμβασης.

²⁰¹ Βλ. Έγγραφο Καθοδήγησης ΕΕ για επαγγελματίες στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, σελ 78, στη διαδρομή https://www.eaadhsy.gr/images/docs/guidance_public_procurement_2018_el.pdf

όρων της Διακήρυξης ή πρόσκλησης (σε περίπτωση διαδικασίας με στάδιο προεπιλογής) και συνδιαμορφώνει το κανονιστικό πλαίσιο που δεσμεύει τόσο την αναθέτουσα αρχή όσο και τους οικονομικούς φορείς που συμμετέχουν στη διαδικασία.

Για την αποφυγή σφαλμάτων κατά τη σύνταξη των εγγράφων της σύμβασης και ιδίως της Διακήρυξης/ πρόσκλησης η αναθέτουσα αρχή είναι σημαντικό:

- να παρακολουθεί το σχετικό νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο σε ενωσιακό επίπεδο (Κανονισμούς Οδηγίες κ.λπ.) και εθνικό επίπεδο (ν. 4412/2016 και σχετικό δευτερογενές δίκαιο) και τις μεταβολές του, ώστε να προσαρμόζει έγκαιρα τους όρους σε περίπτωση αλλαγών,
- τη νομολογία του Δικαστηρίου της ΕΕ, καθώς και των εθνικών Διοικητικών Δικαστηρίων (ΣτΕ, Διοικητικών Εφετειών και Ελεγκτικού Συνεδρίου), ιδίως σε ζητήματα ερμηνείας διατάξεων,
- να εντοπίζει λάθη σε προγενέστερες διαδικασίες και να προσπαθεί να μην τα επαναλάβει,
- να τηρεί την αρχή της αναλογικότητας, κατά τον καθορισμό όρων, για τους οποίους υπάρχει διακριτική ευχέρεια (ιδίως ως προς τα κριτήρια τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας και χρηματοοικονομικής επάρκειας, τα επιμέρους κριτήρια ανάθεσης, με τα οποία προσδιορίζεται η βέλτιστη σχέση ποιότητας- τιμής, καθώς και τους ειδικούς όρους εκτέλεσης της σύμβασης που μπορεί να περιλαμβάνουν διάφορες οικονομικές, κοινωνικές, περιβαλλοντικές παραμέτρους ή στοιχεία καινοτομίας),
- να προσδιορίζει τις προδιαγραφές με τρόπο που να διευρύνουν τον ανταγωνισμό και την προσέλκυση μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην αγορά των δημοσίων συμβάσεων και να μην περιορίζουν τεχνητά τον ανταγωνισμό²⁰²
- να θέτει αντικειμενικά κριτήρια προεπιλογής και περιορισμού του αριθμού των υποψηφίων στις διαδικασίες που περιλαμβάνουν στάδιο προεπιλογής (κλειστή διαδικασία, ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, ανταγωνιστικό διάλογο).

Η τήρηση όλων των ανωτέρω μπορεί να συμβάλει σημαντικά στη σύνταξη άρτιων εγγράφων της σύμβασης και στη μείωση των σχετικών κινδύνων που προαναφέρθηκαν.

²⁰² Βλ. άρθρο 18 παρ. 1 του ν. 4412/2016: «Ο σχεδιασμός των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων δεν γίνεται με σκοπό την εξαιρέσή τους από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος Βιβλίου (άρθρα 3 έως 221) ή τον τεχνητό περιορισμό του ανταγωνισμού. Ο ανταγωνισμός θεωρείται ότι περιορίζεται τεχνητά όταν οι διαδικασίες σύναψης συμβάσεων έχουν σχεδιαστεί με σκοπό την αδικαιολόγητα ευνοϊκή ή δυσμενή μεταχείριση ορισμένων οικονομικών φορέων.»

Σύμφωνα με τη νομολογία, οι αναθέτουσες αρχές είναι, κατ' αρχήν, ελεύθερες να διαμορφώνουν τους όρους της διακήρυξης ανάθεσης δημόσιας σύμβασης κατά την κρίση τους, δεσμεύονται, ωστόσο, να τους καταρτίζουν εξασφαλίζοντας ισότιμη και απρόσκοπτη πρόσβαση των ενδιαφερομένων, ενώ τυχόν περιορισμοί στην πρόσβαση στο διαγωνισμό πρέπει να δικαιολογούνται από επιτακτικό λόγο γενικού συμφέροντος και να μην είναι δυσανάλογοι με τον επιδιωκόμενο σκοπό, δεδομένου ότι συνεπάγονται περιορισμό στην άσκηση των θεμελιωδών ελευθεριών του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.²⁰³

13.3 Το τεύχος της Διακήρυξης-πρόσκλησης/ Πηγές και υποδείγματα

Αρμόδια Εθνική Αρχή για τη σύνταξη προτύπων ή υποδειγμάτων εγγράφων σύμβασης είναι η Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων.²⁰⁴

Στο πλαίσιο της ως άνω αρμοδιότητας της Αρχής, μέχρι σήμερα έχουν εκδοθεί και επικαιροποιηθεί τα ακόλουθα υποδείγματα εγγράφων σύμβασης, για συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών:

A. Υπόδειγμα διακήρυξης για συμβάσεις προμηθειών, με Ανοικτή Διαδικασία μέσω ΕΣΗΔΗΣ, καθώς και τα ακόλουθα συνοδευτικά έγγραφα:

- Αποδεικτικά Μέσα για Προμήθειες
- Δηλώσεις Αποκλεισμού Σχέδιο
- Σχέδιο Συμφωνητικού Προμήθειας
- Ενημέρωση επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων
- Δήλωση Ακεραιότητας

B. Υπόδειγμα διακήρυξης για συμβάσεις υπηρεσιών, με Ανοικτή Διαδικασία μέσω ΕΣΗΔΗΣ, καθώς και τα ακόλουθα συνοδευτικά έγγραφα:

- Σχέδιο Συμφωνητικού Παροχής Υπηρεσιών
- Αποδεικτικά Μέσα για Παροχή Υπηρεσιών
- Δήλωση Ακεραιότητας
- Ενημέρωση Επεξεργασίας Προσωπικών Δεδομένων
- Δηλώσεις Αποκλεισμού Σχέδιο

Γ. Υπόδειγμα Διακήρυξης για τη Σύναψη Συμφωνίας-Πλαίσιο Προμήθειας Αγαθών

με Ανοικτή Διαδικασία μέσω ΕΣΗΔΗΣ

²⁰³ Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΕλΣυν/ Τμ. Μείζ.-Επαμ. Σύνθ. 7380/2015, 6022/2015, 3065/2014.

²⁰⁴ Βλ. άρθρο 53 παρ. 5 του ν.4412/2016: «Πρότυπα ή υποδείγματα εγγράφων σύμβασης μπορούν να εκδίδονται από την ΕΑΑΔΗΣΥ.», καθώς και άρθρο 347 παρ. 2 περ. ε του ίδιου νόμου.

Δ. Υπόδειγμα διακήρυξης για την ανάθεση συμβάσεων παροχής υπηρεσιών μεταφοράς μέσω ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΓΟΡΩΝ (ΔΣΑ) με τη χρήση του ΕΣΗΔΗΣ

Όλα τα ανωτέρω υποδείγματα Διακηρύξεων και λοιπών συνοδευτικών εγγράφων της σύμβασης είναι αναρτημένα στην ιστοσελίδα της ΕΑΔΗΣΥ στη διαδρομή: <https://www.eaadhsy.gr/index.php/m-foreis/m-protypa> και επικαιροποιούνται τακτικά, ιδίως σε συνέχεια εκτεταμένων νομοθετικών ή κανονιστικών μεταβολών.

Επισημαίνεται ότι η δομή και η διάρθρωση των υποδειγμάτων δεν είναι δεσμευτική για τις αναθέτουσες αρχές, οι οποίες μπορούν να επιλέξουν διαφορετική διάρθρωση, ενώ η ευθύνη για τη διαμόρφωση των ειδικότερων όρων της εκάστοτε Διακήρυξης βαρύνει την αναθέτουσα αρχή, ιδίως ως προς όρους οι οποίοι εναπόκεινται στη διακριτική ευχέρειά της (ιδίως δυνητικοί λόγοι αποκλεισμού, κριτήρια επιλογής, ειδικοί όροι εκτέλεσης της σύμβασης κ.λπ.).

Πέραν των ανωτέρω υποδειγμάτων, οι Εθνικές Κεντρικές Αρχές Αγορών εκπονούν Ενιαίες Τεχνικές Προδιαγραφές, οι οποίες λαμβάνονται υπόψη από τις αναθέτουσες αρχές²⁰⁵ και οι οποίες αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα έγγραφα της σύμβασης, καθώς καθορίζουν τα τεχνικά στοιχεία των προσφορών που θα υποβληθούν.

Στο πλαίσιο αυτό έχουν εκπονηθεί Ενιαίες Τεχνικές Προδιαγραφές από τη Γενική Διεύθυνση Δημοσίων Συμβάσεων της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου για τα ακόλουθα είδη:

- Φωτοαντιγραφικό Χαρτί Α4
- Έπιπλα γραφείου
- Μονάδες επιτραπέζιων Η/Υ (Desktop Computers) και Οθόνες

Οι εν λόγω Ενιαίες Τεχνικές Προδιαγραφές είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Γενικής Γραμματείας του Υπουργείου Ανάπτυξης στη διαδρομή: <https://gge.mindev.gov.gr/tomeas-dimosion-simvaseon/eniaies-texnikes-prodiagrafes/>

Αντίστοιχα, για δημόσιες συμβάσεις προμήθειας ιατροτεχνολογικών, φαρμακευτικών αγαθών και συναφών υπηρεσιών αρμόδια Κεντρική Αρχή Αγορών για την εκπόνηση ενιαίων τεχνικών προδιαγραφών είναι η Εθνική Κεντρική Αρχή Προμηθειών Υγείας (Ε.Κ.Α.Π.Υ.)

Οι εγκεκριμένες τεχνικές προδιαγραφές για συναφή είδη είναι αναρτημένες στην ιστοσελίδα της ΕΚΑΠΥ στη διαδρομή <https://ekapy.gov.gr/egkekrimenes-texnikes-prodiagrafes/>

Επίσης, για την αναζήτηση των Ενιαίων Τεχνικών Προδιαγραφών (ΕΤΠ) στο ΕΣΗΔΗΣ μπορείτε να ανατρέξετε στο σχετικό [Μητρώο ΕΤΠ του ΕΣΗΔΗΣ](#)

²⁰⁵ Βλ. άρθρο 54 παρ. 9 του ν. 4412/2016.

[Προμήθειες και Υπηρεσίες](#), προσβάσιμο και μέσω της σχετικής [Διαδικτυακής Πύλης «Προμηθεύς»](#).

Στο εν λόγω Μητρώο υπάρχουν διαθέσιμες ενιαίες προδιαγραφές για διάφορα τρόφιμα, είδη ένδυσης, καθώς και υγειονομικό υλικό (ενδοτραχειακοί καθετήρες, βηματοδότες, απινιδωτές, σύριγγες – βελόνες, βαμβάκι ιατρικής χρήσεως κ.λπ).

13.4 Ανάλυση υποδείγματος προμηθειών αγαθών - υπηρεσιών (σύμβαση ή συμφωνία – πλαίσιο) – Υποχρεωτικό και προαιρετικό περιεχόμενο.

13.4.1 Δομή και διάρθρωση Υποδειγμάτων

Τα υποδείγματα Διακηρύξεων για την ανάθεση συμβάσεων προμηθειών- υπηρεσιών, τα οποία είναι αναρτημένα στην ιστοσελίδα της ΕΑΔΗΣΥ, χρησιμοποιούνται από τις αναθέτουσες αρχές/ αναθέτοντες φορείς σε διαδικασίες σύναψης συμβάσεων ανοικτής διαδικασίας άνω και κάτω των ορίων, οι οποίες διενεργούνται με ηλεκτρονικά μέσα (μέσω του ΕΣΗΔΗΣ).

Η δομή των υποδειγμάτων είναι κοινή και παρουσιάζει την ακόλουθη επιμέρους διάρθρωση:

Κεφάλαιο 1: ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑ ΑΡΧΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Στο Κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνονται στοιχεία, τα οποία προσδιορίζουν την αναθέτουσα αρχή, τη διαδικασία ανάθεσης και τη χρηματοδότηση της υπό ανάθεση σύμβασης, τη συνοπτική περιγραφή του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου, το εφαρμοστέο θεσμικό πλαίσιο (ενωσιακό και εθνικό), την προθεσμία παραλαβής των προσφορών, τους κανόνες δημοσιότητας, ανάλογα με την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης (άνω- κάτω των ορίων), καθώς και τις γενικές αρχές που εφαρμόζονται κατά τη διαδικασία σύναψης της σύμβασης.

Κεφάλαιο 2: ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Στο δεύτερο Κεφάλαιο η αναθέτουσα αρχή προσδιορίζει τα έγγραφα της σύμβασης κάθε διαδικασίας, τη μορφή επικοινωνίας με τους οικονομικούς φορείς και την πρόσβασή τους στα έγγραφα της σύμβασης, καθορίζει τους όρους και την προθεσμία παροχής διευκρινίσεων, τη γλώσσα σύνταξης των εγγράφων της σύμβασης, καθώς και των προσφορών, στοιχεία που αφορούν στις απαιτούμενες εγγυήσεις (φορείς έκδοσης και περιεχόμενο αυτών), καθώς και όρους ως προς τη διαχείριση των

προσωπικών δεδομένων των οικονομικών φορέων που υποβάλλουν προσφορά και την προστασία αυτών.

Επίσης στο Κεφάλαιο αυτό καθορίζεται το δικαίωμα συμμετοχής στη διαδικασία, καθώς και τα απαιτούμενα κριτήρια ποιοτικής επιλογής (εγγύηση συμμετοχής, λόγοι αποκλεισμού, κριτήρια επαγγελματικής καταλληλότητας, χρηματοοικονομικής επάρκειας, τεχνικής & επαγγελματικής ικανότητας, πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και περιβαλλοντικής διαχείρισης), η στήριξη στις ικανότητες τρίτων και η δήλωση τυχόν υπεργολαβίας.

Περαιτέρω, περιλαμβάνονται οι κανόνες απόδειξης και ειδικότερα όροι που αφορούν στην προκαταρκτική απόδειξη κατά την υποβολή των προσφορών (μέσω του ΕΕΕΣ), καθώς και στα αποδεικτικά μέσα που προσκομίζει, κατά κανόνα, ο προσωρινός ανάδοχος στο στάδιο της κατακύρωσης.

Επίσης, προσδιορίζεται το επιλεγέν από την αναθέτουσα αρχή κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης (τιμή/κοστολόγηση κύκλου ζωής/ βέλτιστη σχέση ποιότητας τιμής) και η βαθμολόγηση των προσφορών, σε περίπτωση που κριτήριο ανάθεσης είναι η βέλτιστη σχέση ποιότητας- τιμής.

Τέλος ορίζονται οι γενικοί όροι υποβολής των προσφορών, ο χρόνος και ο τρόπος υποβολής τους, ο χρόνος ισχύος τους, τα περιεχόμενα των επιμέρους φακέλων των προσφορών (Φάκελος «Δικαιολογητικά Συμμετοχής- Τεχνική Προσφορά» και Φάκελος «Οικονομική Προσφορά»), καθώς και οι λόγοι απόρριψης των προσφορών.

Κεφάλαιο 3: ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ

Στο τρίτο Κεφάλαιο περιγράφονται οι διαδικαστικοί κανόνες που αφορούν στην αποσφράγιση και αξιολόγηση των προσφορών μέσω ΕΣΗΔΗΣ, στην αξιολόγηση των δικαιολογητικών κατακύρωσης του προσωρινού αναδόχου, στην κατακύρωση και στη σύναψη της σύμβασης, στην προδικαστική και δικαστική προστασία των οικονομικών φορέων, καθώς και στους λόγους που μπορεί να οδηγήσουν στη ματαίωση της διαδικασίας σύναψης της σύμβασης.

Κεφάλαιο 4: ΟΡΟΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Στο τέταρτο Κεφάλαιο περιλαμβάνονται οι γενικοί κανόνες εκτέλεσης της σύμβασης (κοινοί για συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών) και ειδικότερα όροι που αφορούν στις εγγυήσεις καλής εκτέλεσης και προκαταβολής, στο εφαρμοστέο δίκαιο κατά την εκτέλεση της σύμβασης, στην υπεργολαβία, στην τροποποίηση της σύμβασης κατά τη διάρκειά της, καθώς και στη μονομερή της καταγγελία εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής.

Κεφάλαιο 5: ΕΙΔΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Στο πέμπτο Κεφάλαιο περιλαμβάνονται ειδικοί όροι εκτέλεσης των συμβάσεων (κοινοί για συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών) και ειδικότερα ως προς τον τρόπο

πληρωμής του αναδόχου, την κήρυξή του εκπτώτου και τις επιβαλλόμενες κυρώσεις, τις διοικητικές προσφυγές που μπορεί να ασκήσει ο ανάδοχος κατά τη διαδικασία εκτέλεσης της σύμβασης για δυσμενείς σε βάρος του αποφάσεις της αναθέτουσας αρχής, καθώς και όρους που αφορούν στη δικαστική επίλυση των διαφορών των συμβαλλόμενων μερών.

Κεφάλαιο 6: ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ

Στο έκτο και τελευταίο Κεφάλαιο των υποδειγμάτων περιλαμβάνονται ειδικοί κανόνες που αφορούν στον χρόνο και στον τρόπο εκτέλεσης της σύμβασης. Οι κανόνες αυτοί είναι διαφορετικοί για τις συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών, ωστόσο και στις δύο περιπτώσεις αναφέρονται όροι σε σχέση με την διάρκεια των συμβάσεων, την παρακολούθηση και παραλαβή του αντικειμένου της σύμβασης, τυχόν επιβαλλόμενες κυρώσεις για μη εμπρόθεσμη ή πλημμελή εκτέλεση των όρων της σύμβασης, καθώς και όροι αναπροσαρμογής του συμβατικού τιμήματος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Στα Παραρτήματα περιλαμβάνονται έγγραφα σύμβασης, ορισμένα εκ των οποίων υποχρεωτικά προσαρτώνται στη Διακήρυξη της αναθέτουσας αρχής και άλλα είναι προαιρετικά και εναπόκεινται στη διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής.

Ειδικότερα τα Παραρτήματα είναι τα ακόλουθα:

- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι – ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ (ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑ ΑΡΧΗ)
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ – ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ (ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑ ΑΡΧΗ)
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ – ΕΕΕΣ (ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑ ΑΡΧΗ)- **[ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ]**
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV – ΆΛΛΕΣ ΔΗΛΩΣΕΙΣ (ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑ ΑΡΧΗ) **[ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟ]**
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V – ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ (ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑ ΑΡΧΗ) **[ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟ]**
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI – ΆΛΛΟ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΟ ΈΓΓΡΑΦΟ - ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ (ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑ ΑΡΧΗ) **[ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟ]**
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII – ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ (ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑ ΑΡΧΗ) **[ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟ]**
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VIII – ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΓΓΥΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ (ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑ ΑΡΧΗ) **[ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟ]**

- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΧ – ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗΣ ΛΟΓΩΝ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ-ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ (ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑ ΑΡΧΗ) [ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟ]
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Χ – ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ (ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑ ΑΡΧΗ) [ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟ]
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΧΙ – ΣΧΕΔΙΟ ΣΥΜΒΑΣΗΣ (ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑ ΑΡΧΗ)- [ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟ]
- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΧΙΙ – Υπόδειγμα περιεχομένου Υ.Δ. περί μη ρωσικής εμπλοκής **[ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ ΣΕ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΑΝΩ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ]**, για όσο χρονικό διάστημα ισχύει ο Κανονισμός Κυρώσεων κατά της Ρωσίας]

13.4.2 Υποχρεωτικό Περιεχόμενο Διακήρυξης

Η Διακήρυξη, μετά τη δημοσίευσή της, αποτελεί το κανονιστικό πλαίσιο της διαδικασίας, όπως ήδη αναφέρθηκε, και δεσμεύει με τους όρους της τόσο τους οικονομικούς φορείς όσο και την αναθέτουσα αρχή.²⁰⁶

Υπό το πρίσμα αυτό, η αναθέτουσα αρχή πρέπει να δίνει ιδιαίτερη προσοχή κατά τη σύνταξη των όρων της Διακήρυξης και να προσαρμόζει το περιεχόμενο στις τυχόν νομοθετικές ή κανονιστικές μεταβολές που έχουν επέλθει πριν τη δημοσίευση της Διακήρυξης, ώστε να τις ενσωματώνει στους όρους της. Η σχετική υποχρέωση βαρύνει την αναθέτουσα αρχή, ανεξάρτητα από τον χρόνο επικαιροποίησης, από την ΕΑΔΗΣΥ, των υποδειγμάτων Διακηρύξεων, καθώς η σχετική αναθεώρηση δεν δύναται να λαμβάνει χώρα κάθε φορά που επέρχονται μεμονωμένες νομοθετικές ή κανονιστικές μεταβολές, αλλά έχει έναν περισσότερο συστηματικό χαρακτήρα. Κατά συνέπεια, η αναθέτουσα αρχή οφείλει να προβαίνει στις σχετικές προσαρμογές και δεν μπορεί να επικαλείται το γεγονός ότι δεν έχουν αναθεωρηθεί τα υποδείγματα Διακηρύξεων της ΕΑΔΗΣΥ.

Ιδιαίτερα κρίσιμο είναι η αναθέτουσα αρχή να μπορεί να διακρίνει μεταξύ του υποχρεωτικού και προαιρετικού περιεχομένου της Διακήρυξης.

Η υποχρεωτικότητα ή προαιρετικότητα συγκεκριμένων όρων απορρέει από τις διατάξεις του πρωτογενούς (ν.4412/2016) ή δευτερογενούς (κανονιστικές πράξεις της Διοίκησης) νομοθετικού πλαισίου που καθορίζει τις σχετικές υποχρεώσεις της αναθέτουσας αρχής ή τη διακριτική της ευχέρεια και ενδεχομένως το εύρος αυτής.

²⁰⁶ Βλ. ΕΑ ΣτΕ 15/2021, 241/2020, 352/2016, 53/2011, ΣτΕ 3669/2015, 5022/2012

Καταρχάς, επισημαίνεται, σύμφωνα και με όσα αναφέρθηκαν στην προηγούμενη Ενότητα, ότι οι όροι της Διακήρυξης πρέπει να είναι πλήρεις και σαφείς, ώστε να επιτρέπουν την υποβολή άρθρων προσφορών και τη συγκριτική τους αξιολόγηση. Στο πλαίσιο αυτό όλα τα στοιχεία που προβλέπονται στο άρθρο 53 του ν. 4412/2016, καταρχάς, σκόπιμο είναι να περιέχονται στα έγγραφα της σύμβασης (στη Διακήρυξη ή Παραρτήματα αυτής ή σε άλλα συνοδευτικά τεύχη). Ωστόσο, η μη αναγραφή κάποιων από αυτά ενδέχεται να εγείρει ζητήματα νομιμότητας και προδικαστικές προσφυγές και, υπό την έννοια αυτή, αποτελούν και υποχρεωτικό περιεχόμενο της Διακήρυξης.

Ακολουθεί περιγραφή των σχετικών υποχρεωτικών στοιχείων.

Αντικείμενο της σύμβασης- τεχνικές προδιαγραφές: η αναθέτουσα αρχή πρέπει να περιγράψει με σαφήνεια και πληρότητα το αντικείμενο της σύμβασης, καθώς και τα τεχνικά χαρακτηριστικά του²⁰⁷. Η σαφήνεια και αρτιότητα των τεχνικών προδιαγραφών είναι ιδιαίτερα κρίσιμη για την υποβολή των προσφορών, ενώ η ασάφεια όρων των τεχνικών προδιαγραφών συχνά αποτελεί αντικείμενο προδικαστικών προσφυγών και κατ' επέκταση καθυστερήσεων στη διαδικασία σύναψης της σύμβασης.

Οικονομικό αντικείμενο της σύμβασης: Η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης πρέπει να προσδιορίζεται ρητά στη Διακήρυξη, καθώς καθορίζει αν πρόκειται για σύμβαση άνω ή κάτω των ορίων, καθώς και τους αντίστοιχους κανόνες δημοσιότητας που πρέπει να ακολουθήσει η αναθέτουσα αρχή²⁰⁸. Στην εκτιμώμενη αξία πρέπει να συνυπολογίζονται τυχόν δικαιώματα προαίρεσης ή παράτασης αυτής²⁰⁹ και με βάση τη συνολική αυτή αξία προσδιορίζονται και οι εφαρμοστέοι κανόνες, ώστε να μην τίθενται ζητήματα μη επιτρεπτής κατάτμησης της αξίας της σύμβασης και μη επιτρεπτής, στη συνέχεια, τροποποίησης αυτής, όταν η αναθέτουσα αρχή ενεργοποιήσει, στο στάδιο της εκτέλεσης, τα σχετικά δικαιώματα προαίρεσης-παράτασης.

Παραδείγματα

1η Σχεδιαζόμενη σύμβαση: Το Υπουργείο Χ σχεδιάζει την προμήθεια 10 οχημάτων εκτιμώμενης αξίας 100.000,00 ευρώ (10.000 ευρώ τιμή μονάδας), με δικαίωμα προαίρεσης την προμήθεια από τον αρχικό ανάδοχο άλλων 5 οχημάτων εκτιμώμενης αξίας 50.000,00 ευρώ. Στην εκτιμώμενη αξία της συγκεκριμένης σύμβασης θα πρέπει να αθροιστεί και η αξία του δικαιώματος προαίρεσης. Επομένως η εκτιμώμενη αξία της συγκεκριμένης σύμβασης είναι 150.000,00 ευρώ. Με βάση τη συνολική αυτή εκτιμώμενη αξία, η ΑΑ θα εφαρμόσει τους αντίστοιχους κανόνες → σύμβαση άνω

²⁰⁷ Βλ. Κεφάλαιο 5 του παρόντος

²⁰⁸ Βλ. Κεφάλαιο 6 του παρόντος.

²⁰⁹ Βλ. άρθρο 6 παρ. 1 του ν. 4412/2016

των ορίων και όχι κάτω των ορίων, εάν ο υπολογισμός γινόταν με βάση μόνο την αξία της αρχικής σύμβασης, χωρίς συνυπολογισμό του δικαιώματος προαίρεσης.

2η Σχεδιαζόμενη σύμβαση: Ο Δήμος Χ σχεδιάζει την παροχή υπηρεσιών καθαριότητας για 12 μήνες εκτιμώμενης αξίας 24.000,00 ευρώ (2.000 ευρώ μηνιαίο τίμημα), με δικαίωμα προαίρεσης την παράταση της αρχικής σύμβασης με τον αρχικό ανάδοχο για άλλους 12 μήνες, εκτιμώμενης αξίας 24.000,00 ευρώ επίσης. Στην εκτιμώμενη αξία της συγκεκριμένης σύμβασης θα πρέπει να αθροιστεί και η αξία του δικαιώματος προαίρεσης, δηλαδή της δωδεκάμηνης παράτασης της αρχικής σύμβασης. Επομένως η εκτιμώμενη αξία της συγκεκριμένης σύμβασης είναι 48.000,00 ευρώ → σύμβαση κάτω των ορίων και όχι απευθείας ανάθεση, εάν ο υπολογισμός γινόταν με βάση μόνο την αξία της αρχικής σύμβασης, χωρίς συνυπολογισμό της αξίας της δωδεκάμηνης παράτασης.

Ιδιαίτερα κρίσιμο είναι η ΑΑ να εκτιμήσει ορθολογικά, κατά το δυνατόν, προσεγγίζοντας τις πραγματικές συνθήκες και τιμές της αγοράς, την αξία της σχεδιαζόμενης δημόσιας σύμβασης και των τυχόν δικαιωμάτων προαίρεσης-παράτασης αυτής.

Χρηματοδότηση της υπό ανάθεση σύμβασης: η πηγή χρηματοδότησης της σύμβασης (τακτικός προϋπολογισμός/ εθνικό ΠΔΕ/ συγχρηματοδοτούμενο Πρόγραμμα της ΕΕ) θα πρέπει να αναγράφεται ρητά στη Διακήρυξη, καθώς και η σχετική απόφαση ανάληψης υποχρέωσης/ έγκρισης πίστωσης (εάν οι πιστώσεις βαρύνουν τον Τακτικό Προϋπολογισμό) ή η ΣΑΕ και ο ενάριθμος κωδικός του έργου (εάν οι πιστώσεις βαρύνουν το ΠΔΕ), και, ειδικά για τις συγχρηματοδοτούμενες συμβάσεις, επιπλέον το υποέργο, η πράξη, καθώς και το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, στο οποίο έχει ενταχθεί.

Επισημαίνεται, άλλωστε, ότι για να αναληφθεί έγκυρα οποιαδήποτε υποχρέωση, απαιτείται σχετική απόφαση ανάληψης υποχρέωσης, με την οποία δεσμεύεται η αναγκαία πίστωση και εγκρίνεται η πραγματοποίηση της δαπάνης²¹⁰, η οποία θα πρέπει να αναφέρεται ρητά επίσης στη Διακήρυξη.

Προθεσμία παραλαβής των προσφορών και χρόνος ισχύος τους: πρέπει να αναφέρεται ρητά στη Διακήρυξη η προθεσμία παραλαβής των προσφορών και η καταληκτική ημερομηνία υποβολής τους, ώστε οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς να γνωρίζουν τη σχετική προθεσμία που έχουν για να προετοιμάσουν τις προσφορές τους, καθώς και την καταληκτική ημερομηνία υποβολής τους, μετά την παρέλευση της οποίας η προσφορά τους δεν θα γίνεται αποδεκτή και θα απορρίπτεται ως μη κανονική.²¹¹ Η αναφορά της προθεσμίας επιτρέπει και τον έλεγχο εκ μέρους των οικονομικών φορέων, αλλά και των ελεγκτικών οργάνων αν η αναθέτουσα τήρησε τις

²¹⁰ Βλ. άρθρο 2 παρ. 2 του π.δ/τος 80/2016 (Α' 145)

²¹¹ Βλ. άρθρο 26 παρ.3 περ. β του ν. 4412/2016

οφειλόμενες ελάχιστες προθεσμίες υποβολής προσφορών, ανάλογα με την περίπτωση (σύμβαση άνω ή κάτω των ορίων/ σύντμηση της προθεσμίας λόγω χρήσης ηλεκτρονικών μέσων ή επειγόντος κ.λπ.).²¹²

Περαιτέρω, θα πρέπει να ορίζεται με σαφήνεια και ο χρόνος ισχύος των προσφορών, καθώς η αναθέτουσα αρχή έχει διακριτική ευχέρεια να ορίσει τον σχετικό χρόνο διαφορετικά σε κάθε διαδικασία, συνεκτιμώντας διάφορες περιστάσεις, με τον περιορισμό ότι δεν μπορεί να υπερβαίνει του 12 μήνες.²¹³

Κανόνες και δαπάνες δημοσιεύσεων: στη Διακήρυξη σκόπιμο είναι να αναφέρονται οι σχετικές δημοσιεύσεις, στις οποίες έχει προβεί η αναθέτουσα αρχή, ανάλογα με το αν πρόκειται για σύμβαση άνω ή κάτω των ορίων (αποστολή προκήρυξης στην επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, ανάρτηση στο ΚΗΜΔΗΣ, ανάρτηση περίληψης στη «ΔΙΑΥΓΕΙΑ», δημοσίευση στον τοπικό και περιφερειακό τύπο, όπου απαιτείται), ώστε να είναι ευχερής ο έλεγχος ότι τηρήθηκαν οι απαιτούμενες διατυπώσεις δημοσιότητας, καθώς επίσης και ποιον επιβαρύνουν οι σχετικές δαπάνες δημοσιεύσεων. Η αναφορά των στοιχείων δημοσιότητας θα μπορούσε και να παραλείπεται, ωστόσο, σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου της σύμβασης ότι έχουν τηρηθεί οι σχετικές υποχρεώσεις δημοσίευσης από την αναθέτουσα αρχή, διαφορετικά εγείρονται ζητήματα νομιμότητας της διαδικασίας ανάθεσης.

Αιτήματα παροχής διευκρινίσεων: η προθεσμία, καθώς και ο τρόπος υποβολής των αιτημάτων των οικονομικών φορέων για παροχή διευκρινίσεων επί των όρων της Διακήρυξης και των λοιπών εγγράφων της σύμβασης, καθώς και η σχετική προθεσμία που θα πρέπει να αναθέτουσα αρχή να απαντήσει στα σχετικά αιτήματα, εφόσον έχουν υποβληθεί έγκαιρα είναι απαραίτητο να αναφέρονται ρητά στη Διακήρυξη, ώστε οι οικονομικοί φορείς να μπορούν να υποβάλουν έγκυρα και έγκαιρα τα σχετικά αιτήματα. Τυχόν μη έγκαιρη απάντηση της αναθέτουσας αρχής επί νομίμως και έγκαιρα υποβληθέντων αιτημάτων διευκρινίσεων έχει ως συνέπεια την υποχρεωτική παράταση της καταληκτικής προθεσμίας υποβολής των προσφορών.²¹⁴

Δικαίωμα συμμετοχής: είναι κρίσιμο η αναθέτουσα αρχή να προσδιορίζει ρητά στη Διακήρυξη τους οικονομικούς φορείς που έχουν δικαίωμα συμμετοχής στη διαδικασία σύναψης της σύμβασης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 25 του ν. 4412/2016. Επισημαίνεται ότι η αναθέτουσα αρχή δεν μπορεί να αποκλείσει από τη συμμετοχή οικονομικό φορέα που εμπίπτει σε μία από τις περιπτώσεις του εν λόγω

²¹² Για τον καθορισμό των ελάχιστων προθεσμιών στην ανοικτή διαδικασία βλ. άρθρο 27 για τις συμβάσεις άνω των ορίων και άρθρο 121 παρ.1 περ. α ν. 4412/2016 για τις συμβάσεις κάτω των ορίων.

²¹³ Βλ. άρθρο 97 παρ. 4 του ν. 4412/2016

²¹⁴ Βλ. άρθρο 60 παρ. 3 περ. α για συμβάσεις άνω των ορίων και 121 παρ. 5 περ.α του ν. 4412/2016 για συμβάσεις κάτω των ορίων.

άρθρου και σε μία τέτοια περίπτωση ο σχετικός όρος της Διακήρυξης μπορεί να προσβληθεί με προδικαστική προσφυγή.

Εγγύηση συμμετοχής: πρέπει να αναγράφεται ρητά συγκεκριμένο χρηματικό ποσό της εγγύησης συμμετοχής, αριθμητικώς και ολογράφως σε ευρώ, το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει το 2% της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, μη συνυπολογιζόμενων των δικαιωμάτων προαίρεσης και παράτασης της σύμβασης. Η σαφής αναγραφή του σχετικού ποσού της εγγύησης που πρέπει να προσκομίζουν οι οικονομικοί φορείς για τη νόμιμη συμμετοχή τους στη διαδικασία σύναψης της σύμβασης είναι απαραίτητο στοιχείο, καθώς αφενός καθορίζεται, κατά τη διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής, μέχρι του ποσοστού 2% επί της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης και, κατά συνέπεια, μπορεί να διαφέρει σε κάθε διαδικασία και αφετέρου περιορίζεται ο κίνδυνος σφαλμάτων στις εγγυήσεις, ιδίως ο κίνδυνος να μην καλύπτουν το απαιτούμενο ποσό, με ενδεχόμενη συνέπεια τον αποκλεισμό του οικονομικού φορέα.

Περαιτέρω, θα πρέπει να αναγράφεται ρητά στη Διακήρυξη ότι, σε περίπτωση μη προσκόμισης της πρωτότυπης εγγύησης συμμετοχής, πλην των εγγυήσεων που εκδίδονται ηλεκτρονικά, μέχρι την ημερομηνία και ώρα αποσφράγισης των προσφορών που έχει καθοριστεί στη Διακήρυξη, η προσφορά του οικονομικού φορέα θα απορρίπτεται ως απαράδεκτη και ότι η συγκεκριμένη απόφαση εκδίδεται πριν από την έκδοση οποιασδήποτε άλλης απόφασης σχετικά με την αξιολόγηση των προσφορών.²¹⁵

Υποχρεωτικοί λόγοι αποκλεισμού: οι υποχρεωτικοί λόγοι αποκλεισμού των οικονομικών φορέων που προβλέπονται στις διατάξεις των παρ. 1 και 2 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 υποχρεωτικά συμπεριλαμβάνονται ως όροι της Διακήρυξης και δεν εναπόκεινται στην διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής, σε αντίθεση με τους δυνητικούς λόγους αποκλεισμού.

Κατά συνέπεια, η καταδίκη, με αμετάκλητη απόφαση, για τα σοβαρά ποινικά αδικήματα της παρ. 1 δηλαδή:

- συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση,
- ενεργητική δωροδοκία,
- απάτη εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης,
- τρομοκρατικά εγκλήματα ή εγκλήματα συνδεόμενα με τρομοκρατικές δραστηριότητες,
- νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας,
- παιδική εργασία και άλλες μορφές εμπορίας ανθρώπων, καθώς και

²¹⁵ Βλ. άρθρο 72 παρ. 1 του ν. 4412/2016

- η αθέτηση των υποχρεώσεων του οικονομικού όσον αφορά στην καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, όπως προβλέπεται στην παρ. 2 του άρθρου 73,

Πέραν των ανωτέρω, υπάρχουν και υποχρεωτικοί λόγοι αποκλεισμού που προβλέπονται σε άλλες διατάξεις:

- η μη ρωσική συμμετοχή (για συμβάσεις άνω των ορίων και όσο ισχύει ο Κανονισμός Κυρώσεων κατά της Ρωσίας²¹⁶) και
- η ονομαστικοποίηση μετοχών των Ανωνύμων Εταιριών σε διαδικασίες σύναψης συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών με εκτιμώμενη αξία μεγαλύτερη του ενός εκατομμυρίου (1.000.000,00) ευρώ²¹⁷
- ειδικά για τις συμβάσεις καθαριότητας και φύλαξης: η επιβολή, σε βάρος του οικονομικού φορέα, μέσα σε χρονικό διάστημα δύο (2) ετών πριν από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής της προσφοράς, τριών (3) πράξεων επιβολής προστίμου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας που χαρακτηρίζονται, σύμφωνα με την υπουργική απόφαση με αριθ. 80016/31.08.2022 (Β' 4629/2022), ως «υψηλής» ή «πολύ υψηλής» σοβαρότητας, οι οποίες προκύπτουν αθροιστικά, από τρεις (3) διενεργηθέντες ελέγχους ή δύο (2) πράξεων επιβολής προστίμου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας που αφορούν στην αδήλωτη εργασία, οι οποίες προκύπτουν αθροιστικά από δύο (2) διενεργηθέντες ελέγχους.

Όλοι οι παραπάνω συνιστούν υποχρεωτικούς λόγους αποκλεισμού και αντίστοιχα υποχρεωτικό περιεχόμενο της Διακήρυξης. Αναλυτική περιγραφή των υποχρεωτικών λόγων αποκλεισμού γίνεται στην υποενότητα 9.2.2 του παρόντος.

Κανόνες απόδειξης: τα μέσα προκαταρκτικής απόδειξης (ΕΕΕΣ)²¹⁸, που υποβάλλονται από όλους τους προσφέροντες, καθώς και τα κύρια αποδεικτικά μέσα²¹⁹, τα οποία προσκομίζονται, κατά κανόνα, από τον προσωρινό ανάδοχο στο στάδιο της κατακύρωσης, πρέπει να καθορίζονται με σαφήνεια στη Διακήρυξη, όπως επίσης ο χρόνος και ο τρόπος υποβολής τους, καθώς μέσω αυτών ελέγχεται η καταλληλότητα των προσφερόντων (λόγοι αποκλεισμού, επαγγελματική καταλληλότητα, τεχνική και επαγγελματική ικανότητα και χρηματοοικονομική επάρκεια). Επισημαίνεται ότι πολλοί λόγοι προδικαστικών προσφυγών αφορούν στα μέσα απόδειξης και για τον λόγο αυτό η αναθέτουσα αρχή πρέπει να δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στην ορθή καταγραφή τους στη Διακήρυξη.

²¹⁶ Βλ. Κανονισμό 833/2014 (ΕΕ) του Συμβουλίου, της 31ης Ιουλίου 2014, σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία

²¹⁷ Βλ. ν. 3310/2015

²¹⁸ Βλ. άρθρο 79 του ν. 4412/2016

²¹⁹ Βλ. για τα αποδεικτικά μέσα άρθρο 80 του ν. 4412/2016

Κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης: δεν νοείται Διακήρυξη, στην οποία να μην ορίζεται με σαφήνεια εξ αρχής το κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης (τιμή/ κοστολόγηση κύκλου ζωής/ βέλτιστη σχέση ποιότητας – τιμής). Περαιτέρω, εάν η αναθέτουσα αρχή επιλέξει, ως κριτήριο ανάθεσης, τη βέλτιστη σχέση ποιότητας-τιμής, πρέπει να ορίσει με σαφήνεια τα επιμέρους κριτήρια που θα χρησιμοποιήσει, καθώς και τη στάθμιση (συντελεστές βαρύτητας) που θα προσδώσει στο κάθε κριτήριο²²⁰, ώστε να είναι απόλυτα σαφή τα κριτήρια, αλλά και ο τρόπος συγκριτικής αξιολόγησης και βαθμολόγησης των προσφορών. Τα κριτήρια ανάθεσης της σύμβασης, καθώς και οι σχετικοί συντελεστές στάθμισης, δεν μπορούν να τροποποιηθούν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας σύναψης της σύμβασης.

Διαδικαστικοί κανόνες αποσφράγισης και αξιολόγησης των προσφορών: είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τους οικονομικούς φορείς να λαμβάνουν γνώση των όρων αποσφράγισης και αξιολόγησης των προσφορών, ώστε να είναι σε θέση να γνωρίζουν με ποιον τρόπο θα υποβάλουν τυχόν διευκρινίσεις επί των στοιχείων των προσφορών τους, εφόσον ζητηθούν από την αναθέτουσα αρχή, καθώς και σε ποιο χρονικό σημείο θα λάβουν γνώση των στοιχείων των προσφορών των άλλων προσφερόντων, ώστε να ασκήσουν τυχόν προδικαστικές προσφυγές. Παρότι οι εν λόγω κανόνες περιγράφονται αναλυτικά στην ΚΥΑ ΕΣΗΔΗΣ-Προμήθειες Υπηρεσίες²²¹, δεν θεωρείται ορθή διοικητική πρακτική η παραπομπή, εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής, σε αυτούς τους κανόνες, αλλά η ρητή συμπερίληψή τους στη Διακήρυξη, καθώς σχετίζονται αφενός με τη διασφάλιση της ορθής διεξαγωγής της διαδικασίας και αφετέρου συνδέονται με την προστασία των δικαιωμάτων των προσφερόντων, που αποτελεί, μεταξύ άλλων, βασική αρχή κατά τη διαδικασία σύναψης των δημοσίων συμβάσεων.²²²

Προθεσμίες και τρόπος υποβολής προδικαστικών προσφυγών και ενδίκων μέσων: παρά το γεγονός ότι προβλέπονται ρητά στις διατάξεις του Βιβλίου IV του ν. 4412/2016, οι προθεσμίες και ο τρόπος υποβολής των προδικαστικών προσφυγών ενώπιον της ΕΑΔΗΣΥ, καθώς και των ενδίκων μέσων ενώπιον των αρμόδιων Διοικητικών Δικαστηρίων, πρέπει να τίθενται, ως όροι της Διακήρυξης, ώστε να είναι σαφή στους οικονομικούς φορείς ο χρόνος και ο τρόπος που μπορούν νόμιμα να ασκήσουν τα δικαιώματα έννομης προστασίας τους κατά τη διαδικασία ανάθεσης της

²²⁰ Βλ. άρθρα 86 και 87 του ν. 4412/2016

²²¹ Βλ. την υπ' αριθμ. 64233/08.06.2021 (Β'2453/ 09.06.2021) Κοινή Απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, με θέμα: «Ρυθμίσεις τεχνικών ζητημάτων που αφορούν την ανάθεση των Δημοσίων Συμβάσεων Προμηθειών και Υπηρεσιών με χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)»

²²² Βλ. άρθρο 18 παρ. 1 του ν. 4412/2106 «Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, τηρώντας την αρχή της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης».

σύμβασης. Άλλωστε τα συγκεκριμένα δικαιώματα έχουν έρεισμα τόσο στη δικονομική Οδηγία²²³ όσο και στις διατάξεις του Συντάγματος και πρέπει να είναι απόλυτα σαφή εξ αρχής.

Υποχρεωτικοί, εκ του νόμου, ειδικοί όροι εκτέλεσης της σύμβασης.

Στις διατάξεις του άρθρου 130 του ν. 4412/2016 προβλέπονται συγκεκριμένοι ειδικοί όροι εκτέλεσης της σύμβασης, οι οποίοι συμπεριλαμβάνονται υποχρεωτικά στη Διακήρυξη, ανεξαρτήτως της εκτιμώμενης αξίας αυτής (σε συμβάσεις άνω και κάτω των ορίων).

Ειδικότερα:

➤ Η τήρηση υποχρεώσεων του αναδόχου στους τομείς περιβαλλοντικού, κοινωνικοασφαλιστικού και εργατικού δικαίου.

Οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να προβλέπουν, ως όρο της Διακήρυξης, ότι, κατά την εκτέλεση της σύμβασης, ο ανάδοχος υποχρεούται να τηρεί τις υποχρεώσεις στους τομείς του περιβαλλοντικού, κοινωνικοασφαλιστικού και εργατικού δικαίου, που έχουν θεσπισθεί με το ενωσιακό και το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικοασφαλιστικού και εργατικού δικαίου, οι οποίες απαριθμούνται στο Παράρτημα Χ του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016. Ο συγκεκριμένος ειδικός όρος εκτέλεσης προβλέπεται υποχρεωτικά για τις συμβάσεις προμηθειών και για τις συμβάσεις υπηρεσιών.²²⁴

➤ ειδικά για τις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών καθαρισμού ή/και φύλαξης:

Στη Διακήρυξη για την ανάθεση των εν λόγω συμβάσεων υφίσταται υποχρέωση να προβλέπονται και περαιτέρω να αναγράφονται και στην υπογραφείσα σύμβαση:

α. τα στοιχεία που αναφέρονται στις περιπτώσεις α' έως στ' της παρ. 1 του άρθρου 68 του ν. 3863/2010 (Α' 115)²²⁵ καθώς και

β. ο ειδικός όρος της παρ. 3 του άρθρου 68 του ν. 3863/2010 περί υποχρεωτικής εφαρμογής των διατάξεων της εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας και της

²²³ Βλ. Οδηγία 89/665/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 1989 για το συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων περί της εφαρμογής των διαδικασιών προσφυγής στον τομέα της σύναψης συμβάσεων κρατικών προμηθειών και δημοσίων έργων

²²⁴ Όπως ειδικότερα ορίζεται στην παρ. 4 του άρθρου 18 του ν. 4412/2016, η ανωτέρω υποχρέωση: (α) επισημαίνεται στα έγγραφα της σύμβασης, σύμφωνα με το άρθρο 53 και (β) αποτελεί ειδικό όρο της σύμβασης, σύμφωνα με το άρθρο 130. Η δε αθέτηση της εν λόγω υποχρέωσης, κατά την παρ. 5 του άρθρου 18, συνιστά σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα του οικονομικού φορέα.

²²⁵ του αριθμού των εργαζομένων που θα απασχοληθούν στο έργο, των ημερών και των ωρών εργασίας, της συλλογικής σύμβασης εργασίας στην οποία τυχόν υπάγονται οι εργαζόμενοι, του ύψους του προϋπολογισμού ποσού για τις πάσης φύσεως νόμιμες αποδοχές των εργαζομένων, του ύψους των ασφαλιστικών εισφορών με βάση τα προϋπολογισθέντα ποσά και των τ.μ. καθαρισμού ανά άτομο όταν πρόκειται για καθαρισμό χώρων,

νομοθεσίας περί υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων και πρόληψης επαγγελματικού κινδύνου.

Εάν δεν αναγράφονται τα ανωτέρω στοιχεία και όροι, συνέπεια αποτελεί η ακυρότητα της σύμβασης και η απόρριψη της δαπάνης πληρωμής.²²⁶

➤ **Ειδικά για τις συμβάσεις προμηθειών προϊόντων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 2939/2001 «Συσκευασίες και εναλλακτική διαχείριση των συσκευασιών και άλλων προϊόντων - Ίδρυση Εθνικού Οργανισμού Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών και Άλλων Προϊόντων (Ε.Ο.Ε.Δ.Σ.Α.Π.) και άλλες διατάξεις»²**: υποχρεωτικά πρέπει να περιλαμβάνεται ως όρος στη Διακήρυξη αλλά και στο συμφωνητικό ο όρος ότι ο ανάδοχος υποχρεούται, κατά την υπογραφή της σύμβασης, και, καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης, να τηρεί συγκεκριμένες υποχρεώσεις προβλεπόμενες από το ν. 2939/2001. Η μη τήρηση των εν λόγω υποχρεώσεων επιφέρει τις συνέπειες της παραγράφου 5 του άρθρου 105 ν. 4412/2016, δηλαδή ο ανάδοχος κηρύσσεται έκπτωτος, καταπίπτει η εγγύηση συμμετοχής και η κατακύρωση γίνεται στον προσφέροντα που υπέβαλε την αμέσως επόμενη πλέον συμφέρουσα προσφορά.

Δικαιώματα προαίρεσης- παράτασης της αρχικής σύμβασης και ρήτρες αναθεώρησης τιμών: Για να μπορούν να ασκηθούν νόμιμα από την αναθέτουσα αρχή δικαιώματα προαίρεσης, παράτασης της σύμβασης και ρήτρες αναθεώρησης τιμών, δεδομένου ότι συνιστούν τροποποίηση της αρχικής σύμβασης, πρέπει να προβλέπονται ρητά, με σαφήνεια και ακρίβεια στους όρους της Διακήρυξης και η εκτιμώμενη αξία τους να συνυπολογίζεται στην εκτιμώμενη αξία της αρχικής σύμβασης²²⁷ (βλ. και σημείο ανωτέρω ως προς την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης). Σε διαφορετική περίπτωση συνιστούν ουσιώδη τροποποίηση της αρχικής σύμβασης. Πέραν των ανωτέρω, ωστόσο, επισημαίνεται ότι προβλέπονται και υποχρεωτικές, εκ του νόμου, ρήτρες αναπροσαρμογής της τιμής στο άρθρο 53 του ν. 4412/2016²²⁸, οι οποίες υποχρεωτικά συμπεριλαμβάνονται στα έγγραφα της σύμβασης. Ειδικότερα:

Α. Σε διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών προβλέπεται υποχρεωτικά στη Διακήρυξη ρήτρα αναπροσαρμογής τιμών για όλες τις συμβάσεις προμηθειών, με διάρκεια εκτέλεσης σύμβασης μεγαλύτερης των 12 μηνών και

²²⁶ Βλ. παρ. 3 άρθρου 68 του ν.3863/2010

²²⁷ Βλ. άρθρο 132 παρ.1 περ. α του ν. 4412/2016. Για την έννοια των γνήσιων δικαιωμάτων προαίρεσης, σε αντιδιαστολή προς τα «οιονεί» δικαιώματα προαίρεσης και τις προϋποθέσεις εφαρμογής της ως άνω διάταξης, σχετικές κατευθύνσεις παρέχονται στην ενότητα III.3.Α. της Κατευθυντήριας Οδηγίας 22 της ΕΑΑΔΗΣΥ “Τροποποίηση των συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους” (ΑΔΑ: 7ΜΥΤΟΕΤΒ-ΖΓ).

²²⁸ Βλ. τη με αρ. πρωτ. 95213/05-10-2022 Εγκύκλιο εφαρμογής των παρ. 9 έως 10α του άρθρου 53 του ν. 4412/2016 περί εφαρμογής της ρήτρας αναπροσαρμογής των τιμών στις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών” της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου (ΑΔΑ: 6Μ8Ο46ΜΤΛΡ-ΔΔΓ)

εφόσον συντρέχουν σωρευτικά και οι λοιπές προϋποθέσεις της διάταξης. Για την αναπροσαρμογή της τιμής προβλέπεται συγκεκριμένος μαθηματικός τύπος, ο οποίος βασίζεται στον Δείκτη Τιμών Καταναλωτή της ΕΛΣΤΑΤ. Στα έγγραφα της σύμβασης μπορεί να προβλέπεται άλλος τύπος αναπροσαρμογής της τιμής εφόσον αυτός είναι σαφής, συγκεκριμένος, αποτυπώνεται μαθηματικά και αιτιολογείται ειδικά βάσει των ιδιαιτεροτήτων της σύμβασης ή εφόσον οι τιμές των αγαθών υπολογίζονται, βάσει επίσημων τιμών αναφοράς (παρατηρητήρια τιμών).²²⁹

Β. Σε όλες τις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών καθαριότητας και φύλαξης κτιρίων, προβλέπεται υποχρεωτικά στη Διακήρυξη όρος αναπροσαρμογής της τιμής, βάσει συγκεκριμένου μαθηματικού τύπου, εφόσον λάβει χώρα αναπροσαρμογή του κατώτατου μισθού κατά τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης.²³⁰

Εγγύηση καλής εκτέλεσης: πρέπει να αναγράφεται ρητά στη Διακήρυξη ότι για την υπογραφή του συμφωνητικού απαιτείται η παροχή εγγύησης καλής εκτέλεσης, το ύψος της οποίας ανέρχεται σε ποσοστό 4% επί της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης ή του τμήματος αυτής, χωρίς να συμπεριλαμβάνονται τα δικαιώματα προαίρεσης και η οποία κατατίθεται μέχρι και την υπογραφή του συμφωνητικού.

Πρόκειται για μία από τις βασικές υποχρεώσεις του αναδόχου και θα πρέπει περαιτέρω να προβλέπεται ρητά ως όρος της Διακήρυξης, ότι, σε περίπτωση τυχόν μη προσκόμισης της εγγύησης καλής εκτέλεσης εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας για την υπογραφή του συμφωνητικού, ο ανάδοχος κηρύσσεται έκπτωτος και καταπίπτει η εγγύηση συμμετοχής του υπέρ της αναθέτουσας αρχής.

Λοιποί όροι εκτέλεσης της σύμβασης: μεταξύ των όρων εκτέλεσης της σύμβασης που θα πρέπει να περιλαμβάνονται εξ αρχής ως όροι της Διακήρυξης είναι:

- **η διάρκεια της σύμβασης** και τυχόν ενδιάμεσες (τμηματικές) προθεσμίες, καθώς με βάση τις συγκεκριμένες προθεσμίες κρίνεται και η εμπρόθεσμη ή μη εκτέλεση των υποχρεώσεων του αναδόχου και αντίστοιχα η επιβολή κυρώσεων,
- **ο τρόπος πληρωμής:** πρέπει να προβλέπεται στη Διακήρυξη με σαφήνεια ο τρόπος πληρωμής του αναδόχου, εάν θα είναι το 100% της αξίας μετά την οριστική παραλαβή του συνόλου των αγαθών/ υπηρεσιών, εάν προβλέπονται τμηματικές (ενδιάμεσες) πληρωμές ή αν θα χορηγηθεί έντοκη προκαταβολή με την προσκόμιση ισόποσης εγγύησης προκαταβολής, καθώς ο τρόπος πληρωμής είναι κρίσιμο στοιχείο για την απόφαση των οικονομικών φορέων να υποβάλουν προσφορά σε συγκεκριμένη διαδικασία,

²²⁹ Βλ. άρθρο 53 παρ. 9 και 9α του ν. 4412/2016

²³⁰ Βλ. άρθρο 53 παρ. 10α του ν. 4412/2016

- **οι προβλεπόμενες κυρώσεις** σε βάρος του αναδόχου σε περίπτωση μη εκτέλεσης ή πλημμελούς εκτέλεσης των συμβατικών του υποχρεώσεων (κήρυξη εκπτώτου, κατάπτωση εγγυητικής επιστολής καλής εκτέλεσης, πρόστιμα και ποινικές ρητρες για εκπρόθεσμη παράδοση/ παροχή υπηρεσιών κ.λπ.). Δεν μπορεί ο ανάδοχος να αιφνιδιάζεται με την επιβολή κυρώσεων σε βάρος του, οι οποίες δεν έχουν συμπεριληφθεί ρητά στη Διακήρυξη, ακόμη και αν προβλέπονται στις διατάξεις του ν. 4412/2016, καθώς όπως προαναφέρθηκε, δεν αποτελεί ορθή διοικητική πρακτική η παραπομπή σε νομοθετικές διατάξεις, ιδίως για τόσο κρίσιμους όρους, όπως η επιβολή κυρώσεων που δεν συμπεριλαμβάνονται ρητά εξ αρχής στα έγγραφα της σύμβασης. Άλλωστε, οι επιβαλλόμενες κυρώσεις αποτελούν ειδικούς όρους εκτέλεσης της σύμβασης, οι οποίοι, θα πρέπει να επισημαίνονται εξ αρχής στα έγγραφα της σύμβασης και να συνδέονται με το αντικείμενο της, σύμφωνα με τα ρητά προβλεπόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 130 του ν. 4412/2016,
- **η άσκησης προσφυγής εκ μέρους αναδόχου:** πρέπει να προβλέπεται ρητά η δυνατότητα και η προθεσμίας άσκησης διοικητικής προσφυγής, εκ μέρους του αναδόχου, κατά αποφάσεων της αναθέτουσας αρχής που επιβάλλουν κυρώσεις σε βάρος του, καθώς και η πρόβλεψη ότι η εμπρόθεσμη άσκηση της προσφυγής αναστέλλει τις επιβαλλόμενες κυρώσεις μέχρι την έκδοση απόφασης επί της προσφυγής²³¹. Περαιτέρω σκόπιμο κρίνεται να προβλέπεται και η αντίστοιχη δυνατότητα και προθεσμία άσκησης ενδίκων μέσων ενώπιον του αρμόδιου Διοικητικού Εφετείου, σε περίπτωση απόφασης απόρριψης της διοικητικής προσφυγής.²³²

13.4.3 Προαιρετικό Περιεχόμενο Διακήρυξης

Πέραν των ανωτέρω όρων, οι οποίοι, αποτελούν υποχρεωτικό περιεχόμενο της Διακήρυξης, για τους λόγους που εκτέθηκαν ανωτέρω, υπάρχουν και όροι, οι οποίοι συμπεριλαμβάνονται στα Υποδείγματα Διακηρύξεων της ΕΑΔΗΣΥ, αποτελούν, ωστόσο, προαιρετικό περιεχόμενο αυτών, υπό την έννοια ότι εναπόκεινται στη διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής να τους συμπεριλάβει στην εκάστοτε Διακήρυξη, συνεκτιμώντας τις ειδικές κάθε φορά περιστάσεις (π.χ. αντικείμενο της σύμβασης, εκτιμωμένη αξία αυτής, συνθήκες της αγοράς κ.λπ.).

Ακολουθεί αναφορά των σχετικών όρων:

²³¹ Βλ. άρθρο 205 του ν. 4412/2016

²³² Βλ. άρθρο 205Α του ν. 4412/2016

Δυνητικοί λόγοι αποκλεισμού: οι λόγοι αποκλεισμού των οικονομικών φορέων που προβλέπονται στις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 αποτελούν προαιρετικούς λόγους αποκλεισμού που εναπόκεινται στη διακριτική της ευχέρεια, σε αντίθεση με τους υποχρεωτικούς λόγους αποκλεισμού.

Η δυνητικότητα έγκειται στη δυνατότητα της αναθέτουσας αρχής να τους συμπεριλάβει στα έγγραφα της σύμβασης (Διακήρυξη), συνεκτιμώντας τις ειδικές κάθε φορά περιστάσεις. Κατά συνέπεια, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να συμπεριλάβει έναν, περισσότερους, όλους ή κανέναν από τους σχετικούς λόγους αποκλεισμού στη Διακήρυξη.²³³

Ωστόσο, η δυνητικότητα δεν εκτείνεται στην επαλήθευσή τους. Εφόσον η αναθέτουσα αρχή συμπεριλάβει έναν ή περισσότερους από αυτούς τους λόγους αποκλεισμού στη Διακήρυξή της, στη συνέχεια οφείλει να επαληθεύσει τη συνδρομή τους και δεν εναπόκειται πλέον στη διακριτική της ευχέρεια να μην τους ελέγξει.

Αναλυτική αναφορά στους δυνητικούς λόγους αποκλεισμού γίνεται στην υποενότητα 9.2.3 του παρόντος.

Ειδικά για τις συμβάσεις καθαριότητας και φύλαξης, πέραν των δυνητικών λόγων αποκλεισμού που αναφέρονται ρητά στην παρ. 4 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016, προβλέπεται, ως προαιρετικός λόγος αποκλεισμού, η κήρυξη του αναδόχου εκπτώτου, μέσα σε χρονικό διάστημα τριών (3) ετών πριν από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής της προσφοράς²³⁴ ή η επιβολή σε βάρος του η κύρωση της προσωρινής διακοπής της λειτουργίας συγκεκριμένης παραγωγικής διαδικασίας ή τμήματος ή τμημάτων ή του συνόλου της επιχείρησης ή εκμετάλλευσης²³⁵, μέσα σε χρονικό διάστημα τριών (3) ετών πριν από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής της προσφοράς.

Επισημαίνεται ότι η επιλογή από την αναθέτουσα αρχή ενός ή περισσότερων λόγου/ων αποκλεισμού διαμορφώνει αντιστοίχως τις επιλογές της στα σχετικά πεδία του ΕΕΕΣ καθώς και τα μέσα απόδειξης της Διακήρυξης, ώστε να υπάρχει συμφωνία και να μην δημιουργείται αμφισημία και αντίφαση μεταξύ των όρων της Διακήρυξης.

Κριτήρια επιλογής: τα κριτήρια επιλογής που αφορούν στον έλεγχο της καταλληλότητας των προσφερόντων αποτελούν, κατά κανόνα, προαιρετικό περιεχόμενο της Διακήρυξης²³⁶.

Ειδικότερα, τα κριτήρια που σχετίζονται με την καταλληλότητα άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας, με την οικονομική και χρηματοοικονομική

²³³ Σχετικές κατευθύνσεις περιλαμβάνονται σε υποσημειώσεις στα υποδείγματα Διακηρύξεων της ΕΑΔΗΣΥ

²³⁴ Βλ. παρ. 7 του άρθρου 68 του ν. 3863/2010

²³⁵ Βλ. παρ. 1B του άρθρου 24 του ν. 3996/2011

²³⁶ Βλ. Ενότητα 9.3 του παρόντος.

επάρκεια και με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα των οικονομικών φορέων²³⁷ αποτελούν κριτήρια, τα οποία η αναθέτουσα αρχή περιλαμβάνει, ως όρους στη Διακήρυξη, κατά τη διακριτική της ευχέρεια, συνεκτιμώντας τις ειδικές, κάθε φορά περιστάσεις (αντικείμενο της σύμβασης, εκτιμώμενη αξία, ανταγωνισμός στην αγορά κ.λπ.).

Υπάρχουν περιπτώσεις, ωστόσο, που ειδικά η καταλληλότητα άσκησης συγκεκριμένης επαγγελματικής δραστηριότητας αποτελεί εκ του νόμου υποχρέωση και, κατά κατ' επέκταση, η εγγραφή του οικονομικού φορέα στο οικείο επαγγελματικό μητρώο (Εμπορικό, Βιοτεχνικό ή Βιομηχανικό Επιμελητήριο για συμβάσεις προμηθειών ή σε άλλο επαγγελματικό μητρώο για συμβάσεις υπηρεσιών)²³⁸ αποτελεί υποχρεωτικό όρο στις Διακηρύξεις προμηθειών/ υπηρεσιών.

Όλα τα υπόλοιπα κριτήρια που αφορούν στην οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια και στην τεχνική και επαγγελματική ικανότητα των οικονομικών φορέων εναπόκεινται στην πλήρη διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής να απαιτήσει ένα ή περισσότερα και αντίστοιχα να διαμορφώσει τους όρους της Διακήρυξης.

Η επιλογή των συγκεκριμένων κριτηρίων και οι ελάχιστες απαιτήσεις που θέτει η αναθέτουσα αρχή θα πρέπει να συνδέονται με το αντικείμενο της συγκεκριμένης σύμβασης και να τηρούν την αρχή της αναλογικότητας²³⁹. Ειδικά η απαίτηση μη αναλογικών, ενδεχομένως, κριτηρίων από την αναθέτουσα αρχή αποτελεί, συχνά, αντικείμενο προδικαστικών προσφυγών ενώπιον της ΕΑΔΗΣΥ.

Επισημαίνεται, τέλος, ότι η επιλογή από την Α.Α. ενός ή περισσότερων κριτηρίων επιλογής διαμορφώνει αντιστοίχως τις επιλογές της στα σχετικά πεδία του ΕΕΕΣ καθώς και τα μέσα απόδειξης της Διακήρυξης, ώστε να υπάρχει συμφωνία και να μην δημιουργείται αμφισημία και αντίφαση μεταξύ των όρων της Διακήρυξης.

Ειδικόι όροι εκτέλεσης της σύμβασης: Πέραν των ειδικών όρων εκτέλεσης, οι οποίοι είναι εκ του νόμου υποχρεωτικοί, όπως ήδη προαναφέρθηκε και αποτελούν υποχρεωτικό περιεχόμενο της Διακήρυξης, υπάρχουν και όροι, η πρόβλεψη των οποίων εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής, με σκοπό να διασφαλίσει την άρτια, κατά το δυνατόν, και ομαλή εκτέλεση της σύμβασης.

²³⁷ Βλ. άρθρο 75 του ν. 4412/2016, σε συνδυασμό με τα Παραρτήματα XI και XII του Προσαρτήματος Α του ν. 4412/2016

²³⁸ Ενδεικτικά αναφέρεται η υποχρέωση εγγραφής στο Γ.Ε.ΜΗ. για διάφορες κατηγορίες οικονομικών φορέων, η εγγραφή στον Δικηγορικό Σύλλογο για την άσκηση του επαγγέλματος του δικηγόρου, η υποχρέωση ειδικής άδειας μεταφορέα για την άσκηση του επαγγέλματος μεταφορέα κ.λπ.

²³⁹ Ειδικά ως προς την απαίτηση ελάχιστου κύκλου εργασιών η σχετική διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής υπόκειται σε νομοθετικό περιορισμό, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 75 του ν. 4412/2016, όπου προβλέπεται: «Ο ελάχιστος ετήσιος κύκλος εργασιών που απαιτείται να έχουν οι οικονομικοί φορείς δεν υπερβαίνει το διπλάσιο της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, εκτός από δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, όπως σχετικά με τους ειδικούς κινδύνους που αφορούν τη φύση των έργων, των υπηρεσιών ή των αγαθών».

Οι όροι αυτοί μπορεί να περιλαμβάνουν οικονομικές, περιβαλλοντικές, κοινωνικές παραμέτρους ή παραμέτρους που αφορούν την καινοτομία και την απασχόληση.

Σε κάθε περίπτωση οι ειδικοί όροι που θα επιλέξει η αναθέτουσα αρχή πρέπει να συνδέονται με το αντικείμενο της σύμβασης, να επισημαίνονται εξαρχής στη Διακήρυξη και να είναι αναλογικοί με τον επιδιωκόμενο σκοπό.²⁴⁰

Αναλυτική αναφορά στους ειδικούς όρους εκτέλεσης της σύμβασης γίνεται στην υποενότητα 12.4 του παρόντος.

Παραρτήματα της Διακήρυξης: Το Παράρτημα III που αφορά στο ΕΕΕΣ αποτελεί υποχρεωτικό περιεχόμενο της Διακήρυξης, καθώς η αναθέτουσα αρχή οφείλει να το προσαρμόζει σε κάθε διαδικασία ανάθεσης, ενσωματώνοντας τους δυνητικούς λόγους αποκλεισμού και τα κριτήρια επιλογής, τα οποία έχει επιλέξει για τη συγκεκριμένη διαδικασία, ώστε να υπάρχει ταύτισή τους με τους αντίστοιχους όρους της Διακήρυξης. Η ορθή διαμόρφωση του ΕΕΕΣ συμβάλλει σημαντικά στην αποφυγή αντιφάσεων με τους όρους της Διακήρυξης και κατευθύνει τους οικονομικούς φορείς στη συμπλήρωση των απαιτούμενων πεδίων, με βάση και τις σχετικές απαιτήσεις της Διακήρυξης.

Σκόπιμο, επίσης, κρίνεται να αναρτά η αναθέτουσα αρχή, ως αναπόσπαστο τμήμα της Διακήρυξης και το Παράρτημα ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ XII, ήτοι το υπόδειγμα περιεχομένου της υπεύθυνης δήλωσης περί μη ρωσικής εμπλοκής, σε συμβάσεις άνω των ορίων, για όσο χρονικό διάστημα ισχύει ο Κανονισμός Κυρώσεων κατά της Ρωσίας, προς υποβοήθηση των οικονομικών φορέων και με σκοπό την ομοιομορφία των σχετικών υπεύθυνων δηλώσεων και τη μείωση του κινδύνου σφαλμάτων ή παραλείψεων κατά τη συμπλήρωσή τους από τους οικονομικούς φορείς.

Όλα τα υπόλοιπα Παραρτήματα εναπόκεινται στη διακριτική της αναθέτουσας αρχής να τα συμπεριλάβει στη Διακήρυξη, ανάλογα με το αντικείμενο της σύμβασης και με συνεκτίμηση των ειδικών περιστάσεων κάθε φορά.

13.5 Συνηθισμένα σφάλματα στη σύνταξη τεύχους – Καλές και κακές πρακτικές - Παραδείγματα

Συνηθέστερα σφάλματα στη σύνταξη τεύχους

Σύμφωνα με τις οδηγίες 2 και 27 της ΕΑΔΗΣΥ τα συνηθέστερα σφάλματα στη σύνταξη του τεύχους διακήρυξης – πρόσκλησης είναι τα κάτωθι:

- Απόκλιση των όρων της σύμβασης από το νομοθετικό πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων:

Οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να περιλαμβάνουν στα έγγραφα της σύμβασης όρους σύμφωνους με το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τις δημόσιες συμβάσεις. Οι όροι των

²⁴⁰ Βλ. άρθρο 130 παρ. 2 έως 4 του ν. 4412/2016

εγγράφων της σύμβασης δεσμεύουν τις αναθέτουσες αρχές και δημιουργούν υποχρέωση συμμόρφωσης στους οικονομικούς φορείς που υποβάλουν προσφορά, δεδομένου ότι αποτελούν το κανονιστικό πλαίσιο της διαδικασίας.

- Μη ορθή εφαρμογή των κανόνων της προαπόδειξης των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής και της μη ύπαρξης λόγου αποκλεισμού μέσω του Ε.Ε.Ε.Σ.

Πρόβλεψη όρων για την προσκόμιση των αποδεικτικών μέσων πλήρωσης των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής μαζί με το έντυπο της προκαταρκτικής απόδειξης Ε.Ε.Ε.Σ. κατά το στάδιο υποβολής προσφορών, αντιβαίνει στη λογική της προαπόδειξης πλήρωσης των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής μέσω της υποβολής στο φάκελο προσφοράς μόνον του σχετικού τυποποιημένου εντύπου εκ μέρους των προσφερόντων, προκειμένου για την υποβολή των δικαιολογητικών απόδειξης πλήρωσης των εν λόγω κριτηρίων να πραγματοποιείται από τον προσωρινό ανάδοχο και μόνον κατά το στάδιο κατακύρωσης της σύμβασης. Η πρόβλεψη των εν λόγω όρων όχι μόνο δεν συνιστά καλή πρακτική, αντιθέτως πρόκειται για μη ορθή εφαρμογή των κανόνων της προαπόδειξης των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής οι οποίοι στοχεύουν στην απλοποίηση της διεξαγωγής της διαγωνιστικής διαδικασίας προς όφελος τόσο των αναθετουσών αρχών όσο και των οικονομικών φορέων.

- Παράλειψη αιτιολόγησης της μη υποδιαίρεσης της σύμβασης σε τμήματα

Για την ενίσχυση του ανταγωνισμού ο Ν.4412/16 ενθαρρύνει τους ανταγωνιστές να υποδιαιρούν τις μεγάλες συμβάσεις σε παρτίδες/τμήματα. Η υποδιαίρεση μπορεί να γίνεται είτε σε ποσοτική βάση, είτε σε ποιοτική βάση, είτε σε γεωγραφική βάση ώστε να ενθαρρύνονται για να συμμετάσχουν οι Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Στα πλαίσια τόνωσης του ανταγωνισμού ο ενωσιακός νομοθέτης προτρέπει τα κράτη μέλη να απαιτούν από τις αναθέτουσες αρχές την αιτιολόγηση της απόφασής τους περί μη υποδιαίρεσης των συμβάσεων σε τμήματα.

- Συμπερίληψη στις τεχνικές προδιαγραφές προϊόντων ορισμένης κατασκευής, παραγωγής ή γεωγραφικής προέλευσης

Οι τεχνικές προδιαγραφές δεν επιτρέπεται να κάνουν μνεία συγκεκριμένης κατασκευής ή ιδιαίτερων μεθόδων κατασκευής ή προέλευσης, ούτε να κάνουν αναφορά σε σήμα, δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ή τύπο, καθώς και σε συγκεκριμένη καταγωγή ή γεωγραφική προέλευση ή παραγωγή, που θα είχε ως αποτέλεσμα να αποκλείονται ή να ευνοούνται ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένα προϊόντα («φωτογραφικές διατάξεις»). Θα πρέπει περιγράφονται αναλυτικά οι σχετικές προδιαγραφές, προκειμένου να προσδιοριστούν με τον πλέον κατανοητό τρόπο τα ζητούμενα είδη.

- Αναγραφή γεωγραφικών περιορισμών ως κριτηρίων επιλογής (περιοριστικών όρων συμμετοχής) ή ως κριτηρίων ανάθεσης

Η αναθέτουσα αρχή δεν επιτρέπεται να θέτει ως λόγους αποκλεισμού ή προϋποθέσεις συμμετοχής - κριτήρια επιλογής στη διαγωνιστική διαδικασία όρους οι οποίοι αντίκεινται στις αρχές της απαγόρευσης διακρίσεων και της αναλογικότητας και να εξαρτήσουν τη συμμετοχή υποψηφίων, άρα και τον αποκλεισμό τους από γεωγραφικούς περιορισμούς, ούτε να αξιολογήσουν προσφορές και να αναθέσουν τη σύμβαση βάσει «γεωγραφικών» κριτηρίων

- Ασάφεια των κριτηρίων επιλογής

Τα κριτήρια επιλογής είναι προαιρετικά για την αναθέτουσα αρχή. Εφόσον όμως τεθούν, πρέπει να σχετίζονται και να είναι ανάλογα με την υπό ανάθεση σύμβαση, λαμβάνοντας υπόψη το αντικείμενο, τη φύση και το μέγεθος αυτής και δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν τις πραγματικές ανάγκες της, ώστε να μην περιορίζεται ο ανταγωνισμός και να μην αποκλείονται άνευ λόγου προσφορές.

- Ασαφείς και αδιαφανείς όροι των εγγράφων της σύμβασης

Η αρχή της διαφάνειας ως απόρροια της αρχής της ίσης μεταχείρισης, προϋποθέτει ότι όλοι οι όροι και οι λεπτομέρειες της διαδικασίας ανάθεσης αποτυπώνονται με ακρίβεια και σαφήνεια στη σχετική διακήρυξη. Όλα τα ουσιώδη στοιχεία για την κατανόηση του αντικειμένου της υπό σύναψη σύμβασης πρέπει να τίθενται σε γνώση όλων των υποψηφίων, ώστε αυτοί να κατανοήσουν το ακριβές περιεχόμενο των όρων της διακήρυξης και να τους ερμηνεύσουν με τον ίδιο τρόπο και η αναθέτουσα αρχή να έχει τη δυνατότητα να ελέγξει αποτελεσματικά εάν οι προσφορές των υποψηφίων ανταποκρίνονται στα κριτήρια που διέπουν τον σχετικό διαγωνισμό

- Μη ακριβής και αντιπροσωπευτική περιγραφή του αντικειμένου της διακήρυξης, παράλειψη αναφοράς κωδικών CPV ή εσφαλμένη υπαγωγή σε κωδικούς CPV.

Στη διακήρυξη πρέπει να αποτυπώνεται η ακριβή και αντιπροσωπευτική περιγραφή του υπό ανάθεση αντικειμένου καθώς οι ορθοί κωδικοί CPV. Ακόμα και στην περίπτωση μεικτής σύμβασης είναι αναγκαία η ορθή αναφορά τόσο του αντικειμένου της σύμβασης όσο και όλων των σχετικών κωδικών CPV, ακόμα και αν αυτή ανατίθεται σύμφωνα με τις διατάξεις που εφαρμόζονται στο είδος της σύμβασης που χαρακτηρίζει το κύριο αντικείμενο αυτής

- Μη επίκαιρες τεχνικές προδιαγραφές

Μη επίκαιρες τεχνικές προδιαγραφές φέρουν ως αποτέλεσμα την κήρυξη διαγωνισμών ως άγονων διότι δεν υποβλήθηκε καμία προσφορά.

Καλές και κακές πρακτικές - Παραδείγματα

Σε περιπτώσεις όπου υπάρχει δυσχέρεια στον εκ των προτέρων προσδιορισμό του ύψους των αναγκών της αναθέτουσας αρχής, αυτές μπορούν να αντιμετωπισθούν

αποτελεσματικά, εάν η προκριθεί η προκήρυξη κατάλληλης **συμφωνίας – πλαίσιο**, αντί της προκήρυξης κλασικής δημόσιας σύμβασης. Δεδομένου ότι στην συμφωνία – πλαίσιο δεν αποτελεί ουσιώδες στοιχείο της διακήρυξης ο σαφής προσδιορισμός των ποσοτήτων των προς προμήθεια αγαθών και των προς παροχή υπηρεσιών, η χρήση της έχει επιτυχή εφαρμογή κυρίως για την προμήθεια ειδών, παροχή υπηρεσιών και εκτέλεση έργων που η ακριβής ποσότητα των οποίων δεν είναι εκ των προτέρων γνωστή.

Η χρήση **Δυναμικού Συστήματος Αγορών** προκρίνεται ως η ενδεδειγμένη λύση προκήρυξης δημόσιας σύμβασης για την παροχή υπηρεσιών μεταφοράς μαθητών και συγκεκριμένα για την αντιμετώπιση της ανάγκης κάλυψης νέων δρομολογίων που προκύπτουν κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους.

Οι εν γένει ασαφείς και αδιαφανείς όροι των εγγράφων της σύμβασης αποτελούν κακή πρακτική, όπως για παράδειγμα σε διακήρυξη για τη σύναψη σύμβασης καυσίμων με κριτήριο κατακύρωσης το μεγαλύτερο ποσοστό έκπτωσης επί της τιμής πώλησης, η τιμή αναφοράς του ποσοστού έκπτωσης δεν αντιστοιχεί σε ένα ενιαίο κριτήριο αξιολόγησης των οικονομικών προσφορών πχ. είτε στη λιανική είτε στη χονδρική τιμή πώλησης καυσίμων, ως εκ τούτου ο σχετικός όρος πάσχει αοριστίας ως προς την εύρεση της χαμηλότερης τιμής και την ανάδειξη του αναδόχου.

13.6 Το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (Ε.Ε.Ε.Σ.), το σχέδιο της σύμβασης και λοιπά υποδείγματα.

Στα τεύχη της διακήρυξης συμπεριλαμβάνονται υποδείγματα, ορισμένα εκ των οποίων είναι υποχρεωτικά και άλλα είναι προαιρετικά και εναπόκεινται στη διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής κρίση. Αναλυτικά περιλαμβάνονται:

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι – Αναλυτική Περιγραφή Φυσικού και Οικονομικού Αντικειμένου της Σύμβασης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ – Ειδική Συγγραφή Υποχρεώσεων

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ – ΕΕΕΣ (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ για άνω του ορίου της απευθείας ανάθεσης του αρ.118 Ν.4412/2016)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV – Άλλες Δηλώσεις (ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟ)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V – Υπόδειγμα Τεχνικής Προσφοράς (ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟ)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI – Άλλο Περιγραφικό Έγγραφο - Υπόδειγμα (ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟ)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII – Υπόδειγμα Οικονομικής Προσφοράς (ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟ)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VIII – Υποδείγματα Εγγυητικών Επιστολών (ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟ)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙX – Σχέδιο Σύμβασης (ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟ)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ XII – Υπόδειγμα περιεχομένου Υ.Δ. περί μη ρωσικής εμπλοκής (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ η Υ.Δ. σε συμβάσεις άνω των ορίων, για όσο χρονικό διάστημα ισχύει ο Κανονισμός Κυρώσεων κατά της Ρωσίας)

Όλα τα παραπάνω παραρτήματα προσαρμόζονται από τις Αναθέτουσες Αρχές

Το **Παράρτημα III** που αφορά στο Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ) αποτελεί υποχρεωτικό περιεχόμενο της Διακήρυξης για δημόσιες συμβάσεις άνω του ορίου της απευθείας ανάθεσης και προσαρμόζεται από τις Αναθέτουσες Αρχές σε κάθε διαδικασία ανάθεσης, ενσωματώνοντας τα κριτήρια επιλογής και τους δυνητικούς λόγους αποκλεισμού που έχουν επιλεγεί από αυτήν, ώστε να ταυτίζονται με τους αντίστοιχους όρους της Διακήρυξης. Με τη σωστή διαμόρφωση του ΕΕΕΣ δεν υπάρχουν αντιφάσεις με τους όρους της Διακήρυξης και κατευθύνονται ορθά οι οικονομικοί φορείς στη συμπλήρωση των απαιτούμενων πεδίων.

Το ΕΕΕΣ (αρ. 79, Ν.4412/16) αποτελεί υπεύθυνη δήλωση σχετικά με την οικονομική κατάσταση, τις ικανότητες και την καταλληλότητα επιχειρήσεων για διαδικασίες σύναψης σύμβασης. Διατίθεται σε όλες τις γλώσσες της ΕΕ και χρησιμοποιείται ως προκαταρκτική απόδειξη εκπλήρωσης όλων των απαιτούμενων όρων στις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων σε ολόκληρη την ΕΕ. Χάρης στο ΕΕΕΣ, οι υποβάλλοντες προσφορά δεν χρειάζεται πλέον να υποβάλλουν πλήρη αποδεικτικά στοιχεία και έντυπα που χρησιμοποιούνταν παλαιότερα, κάτι που απλουστεύει την πρόσβαση σε ευκαιρίες διασυνοριακής υποβολής προσφοράς.

Από το Μάιο 2019, το ΕΣΗΔΗΣ προσφέρει τη νέα ηλεκτρονική υπηρεσία Promitheus ESPDint που αφορά στη σύνταξη και διαχείριση του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης (ΕΕΕΣ - ESPD)²⁴¹

Το ΕΕΕΣ υποβάλλεται ηλεκτρονικά, κατά την κατάθεση των προσφορών στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων ή κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής και μέσω αυτού οι οικονομικοί φορείς δηλώνουν υπεύθυνα ότι πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης, προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδονται από δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, όπως ότι πληρούν τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής, παρέχοντας τις κατάλληλες πληροφορίες σχετικά με την καταλληλότητά, την οικονομική κατάσταση και την τεχνική ικανότητα τους, δεν βρίσκονται σε κατάσταση αποκλεισμού των άρ. 73 & 74 του Ν.4412/16 και τηρούν τους αντικειμενικούς κανόνες και τα κριτήρια που έχουν καθορισθεί σύμφωνα με το άρθρο 84 του Ν.4412/2016.

Το ΕΕΕΣ συμβάλλει στην απλοποίηση των διαδικασιών, στη μείωση του διοικητικού φόρτου τόσο των ανατεθουσών αρχών όσο και των οικονομικών φορέων, δεδομένης της μη απαίτησης προσκόμισης σημαντικού αριθμού πιστοποιητικών, σε αυτό το χρονικό στάδιο και διευκόλυνση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων. Ο οικονομικός φορέας όμως που ανακηρύσσεται προσωρινός ανάδοχος έχει την υποχρέωση προσκόμισης, στο μεταγενέστερο αυτό στάδιο, τα αποδεικτικά αυτά στοιχεία για τη συνδρομή των απαιτούμενων

²⁴¹ <https://espd.eprocurement.gov.gr/#/start>

προϋποθέσεων, τα οποία ανάγονται αφενός στον χρόνο υποβολής της προσφοράς του και αφετέρου στον χρόνο ανακήρυξής του σε προσωρινό ανάδοχο²⁴²

Για διαγωνιστικές διαδικασίες άνω του ορίου της απευθείας ανάθεσης η κατάθεση του ΕΕΕΣ, της εγγύησης συμμετοχής και της Υ.Δ. περί μη ρωσικής συμμετοχής (μόνο σε συμβάσεις άνω των ορίων και όσο ισχύει ο Κανονισμός Κυρώσεων κατά της Ρωσίας) είναι υποχρεωτική στο φάκελο «Δικαιολογητικά Συμμετοχής – Τεχνική προσφορά».

Στο ΕΕΕΣ δεν περιλαμβάνονται στοιχεία της τεχνικής και οικονομικής προσφοράς.

Το ΕΕΕΣ περιλαμβάνει τις εξής ενότητες:

Μέρος Ι : Πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία σύναψης σύμβασης και την ΑΑ, με τα στοιχεία της δημοσίευσης, την ταυτότητα του αγοραστή και τις πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία σύναψης σύμβασης

Μέρος ΙΙ : Πληροφορίες σχετικά με τον οικονομικό φορέα, με τους εκπροσώπους του οικονομικού φορέα, με τη στήριξη στις ικανότητες άλλων οντοτήτων και με τους υπεργολάβους στην ικανότητα των οποίων δεν στηρίζεται ο οικονομικός φορέας

Μέρος ΙΙΙ : Λόγοι αποκλεισμού, που σχετίζονται με ποινικές καταδίκες, με την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, με αφερεγγυότητα, σύγκρουση συμφερόντων ή επαγγελματικό παράπτωμα, καθώς και άλλους λόγους αποκλεισμού που ενδέχεται να προβλέπονται από την εθνική νομοθεσία του κράτους μέλους της αναθέτουσας αρχής.

Μέρος ΙV : Κριτήρια επιλογής σχετικά με την καταλληλότητα, την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, τα συστήματα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης του οικονομικού φορέα

Μέρος V : Περιορισμό του αριθμού αυτών που πληρούν τα κριτήρια επιλογής υποψηφίων (αν υπάρχει περιορισμός στον αριθμό των υποψηφίων σε διαδικασίες με προεπιλογή

Μέρος VI : Τελικές Δηλώσεις

Για τη συμπλήρωση του ΕΕΕΣ ισχύουν τα κάτωθι:

Όταν η σύμβαση υποδιαιρείται σε τμήματα και δεν διαφοροποιούνται τα κριτήρια επιλογής του κάθε τμήματος, συμπληρώνεται ένα ΕΕΕΣ για όλα τα τμήματα.

Αν ο οικονομικός φορέας στηρίζεται στις ικανότητες τρίτων (αρ. 78), οι τρίτοι υποχρεωτικά υποβάλλουν χωριστό ΕΕΕΣ.

Σε περίπτωση που η προσφορά υποβάλλεται από ένωση οικονομικών φορέων, τότε υποβάλλεται χωριστό ΕΕΕΣ για κάθε μέλος της ένωσης.

Δύναται ο οικονομικός φορέας να προβεί σε χρήση ΕΕΕΣ που έχει ήδη χρησιμοποιηθεί σε άλλη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης, εφόσον

²⁴² Απόφαση με αριθμ. 2325/2023 της Ολομέλειας του ΣτΕ

επιβεβαιώνει ότι οι πληροφορίες εξακολουθούν να είναι αληθείς.

Το ΕΕΕΣ, φέρει την υπογραφή του εκπροσώπου του οικονομικού φορέα όπως αυτός προκύπτει από το ισχύον καταστατικό ή το πρακτικό εκπροσώπησης του κατά το χρόνο υποβολής της προσφοράς ή αίτησης συμμετοχής ή το αρμόδιο εξουσιοδοτημένο να εκπροσωπεί τον οικονομικό φορέα, για τις διαδικασίες ή για τη συγκεκριμένη διαδικασία σύναψης σύμβασης, φυσικό πρόσωπο να εκπροσωπεί τον οικονομικό φορέα υπογραφή, με ημερομηνία εντός του χρονικού διαστήματος κατά το οποίο μπορούν να υποβάλλονται προσφορές ή αιτήσεις συμμετοχής.

Στα τεύχη της διακήρυξης εκτός του Παραρτήματος III που αφορά στο ΕΕΕΣ και είναι υποχρεωτικό, είναι επίσης υποχρεωτικό και το **Παράρτημα XII** που αφορά στην Υπεύθυνη Δήλωση περί μη ρωσικής εμπλοκής, σε συμβάσεις άνω των ορίων, για όσο χρονικό διάστημα ισχύει ο Κανονισμός Κυρώσεων κατά της Ρωσίας και αναφέρει τα κάτωθι:

«Δηλώνω υπεύθυνα ότι δεν υπάρχει ρωσική συμμετοχή στον οικονομικό φορέα που εκπροσωπώ και συμμετέχει στη διαδικασία ανάθεσης της παρούσας σύμβασης, σύμφωνα με τους περιορισμούς που περιλαμβάνονται στο άρθρο 5α του κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΕ) αριθ. 833/2014 της 31ης Ιουλίου 2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω των ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία, όπως τροποποιήθηκε από τον με αριθ. 2022/576 Κανονισμό του Συμβουλίου (ΕΕ) της 8ης Απριλίου 2022. Συγκεκριμένα δηλώνω ότι: (α) ο οικονομικός φορέας που εκπροσωπώ (και κανένας από τους οικονομικούς φορείς που εκπροσωπούν μέλη της ένωσής μας), [εφόσον πρόκειται για ένωση οικονομικών φορέων] δεν είναι Ρώσος υπήκοος, ούτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οντότητα ή φορέας εγκατεστημένος στη Ρωσία· (β) ο οικονομικός φορέας που εκπροσωπώ (και κανένας από τους οικονομικούς φορείς που εκπροσωπούν μέλη της ένωσής μας, [εφόσον πρόκειται για ένωση οικονομικών φορέων] δεν είναι νομικό πρόσωπο, οντότητα ή φορέας του οποίου τα δικαιώματα ιδιοκτησίας κατέχει άμεσα ή έμμεσα σε ποσοστό άνω του πενήντα τοις εκατό (50%) οντότητα αναφερόμενη στο στοιχείο α) της παρούσας παραγράφου· (γ) τόσο ο υπεύθυνα δηλώνων, όσο και ο οικονομικός φορέας που εκπροσωπώ, δεν είμαστε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οντότητα ή όργανο που ενεργεί εξ ονόματος ή κατ' εντολή οντότητας που αναφέρεται στα σημεία(α) ή (β) παραπάνω, (δ) δεν υπάρχει συμμετοχή φορέων και οντοτήτων που απαριθμούνται στα ανωτέρω σημεία α) έως γ), άνω του 10 % της αξίας της σύμβασης των υπεργολάβων, προμηθευτών ή φορέων στις ικανότητες των οποίων να στηρίζεται ο οικονομικός φορέας τον οποίον εκπροσωπώ».

Το **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ XI** αφορά στο Σχέδιο της Σύμβασης, το οποίο προσαρμόζεται από την αναθέτουσα αρχή και είναι προαιρετική η επισύναψη του ως αναπόσπαστο τμήμα του τεύχους της διακήρυξης. Περιλαμβάνει τα ουσιώδη στοιχεία της δημόσιας σύμβασης που θα προκύψει και αναφέρει τα στοιχεία και τις υποχρεώσεις των συμβαλλομένων μερών, τη χρονική διάρκεια, το συμβατικό τίμημα με τον τρόπο και τον χρόνο καταβολής του, τα παραδοτέα και τα χρονοδιαγράμματα υποβολής τους

γενικούς και ειδικούς όρους εκτέλεσης, την επιβολή κυρώσεων και τις ποινικές ρήτρες σε περίπτωση μη ορθής εκτέλεσης της κλπ.

Το **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VIII** αφορά τα **ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΓΓΥΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ**, τα οποία προσαρμόζονται από την αναθέτουσα αρχή και είναι προαιρετική η επισύναψη τους στο τεύχος της διακήρυξης.

Σύμφωνα με το άρθρο 72 του Ν.4412/2016 οι αναθέτουσες αρχές ζητούν από τους προσφέροντες να προσκομίσουν:

- «εγγύηση συμμετοχής», το ύψος της οποίας καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης και δεν μπορεί να υπερβαίνει το 2% της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης ή του/των προσφερομένου/ων τμήματος/τμημάτων της σύμβασης. Στην περίπτωση ένωσης οικονομικών φορέων, η εγγύηση συμμετοχής περιλαμβάνει και τον όρο ότι η εγγύηση καλύπτει τις υποχρεώσεις όλων των οικονομικών φορέων της ένωσης. Η προσφορά οικονομικού φορέα που παρέλειψε να προσκομίσει την απαιτούμενη εγγύηση συμμετοχής απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

- «εγγύηση καλής εκτέλεσης», σε ποσοστό επί της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης ή του τμήματος αυτής. Το ποσοστό αυτό καθορίζεται για τις προμήθειες και τις υπηρεσίες σε τέσσερα τοις εκατό (4%) και για τα έργα και τις μελέτες σε πέντε τοις εκατό (5%). Η εγγύηση καλής εκτέλεσης κατατίθεται μέχρι και την υπογραφή του συμφωνητικού. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να μην απαιτούν εγγύηση καλής εκτέλεσης για συμβάσεις εκτιμώμενης αξίας ίσης ή κατώτερης από το ποσό των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ.

- «εγγύηση προκαταβολής» στην περίπτωση που θα του χορηγήσουν προκαταβολή, για ποσό ίσο με αυτό της προκαταβολής. Η χορηγούμενη προκαταβολή είναι έντοκη από την ημερομηνία καταβολής της στον ανάδοχο και επιβαρύνεται με επιτόκιο, το ύψος του οποίου καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

- «εγγύηση καλής λειτουργίας» για την αποκατάσταση των ελαττωμάτων που ανακύπτουν ή των ζημιών που προκαλούνται από δυσλειτουργία των έργων ή των αγαθών κατά την περίοδο εγγύησης καλής λειτουργίας, εφόσον τέτοια περίοδος προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης. Το ύψος της «εγγύησης καλής λειτουργίας» καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης και δεν μπορεί να υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης.

Οι παραπάνω εγγυήσεις εκδίδονται από πιστωτικά ή χρηματοδοτικά ιδρύματα ή ασφαλιστικές επιχειρήσεις²⁴³ που λειτουργούν νόμιμα στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή στα κράτη μέλη της ΣΔΣ και έχουν το δικαίωμα αυτό. Μπορούν, επίσης, να εκδίδονται από το Τ.Μ.Ε.Δ.Ε. ή να παρέχονται με γραμμάτιο του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων με παρακατάθεση σε αυτό του αντίστοιχου χρηματικού ποσού και περιλαμβάνουν κατ' ελάχιστον:

α) την ημερομηνία έκδοσης,

²⁴³ κατά την έννοια των περ. β' και γ' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4364/2016 (Α' 13)

- β) τον εκδότη,
- γ) την αναθέτουσα αρχή προς την οποία απευθύνονται (ή τον κύριο του έργου ή τον φορέα κατασκευής στις περιπτώσεις δημοσίων συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών),
- δ) τον αριθμό της εγγύησης,
- ε) το ποσό που καλύπτει η εγγύηση,
- στ) την πλήρη επωνυμία, τον Α.Φ.Μ. και τη διεύθυνση του οικονομικού φορέα υπέρ του οποίου εκδίδεται η εγγύηση,
- ζ) τους όρους ότι: αα) η εγγύηση παρέχεται ανέκκλητα και ανεπιφύλακτα, ο δε εκδότης παραιτείται του δικαιώματος της διαιρέσεως και της διζήσεως, και ββ) ότι σε περίπτωση κατάπτωσης αυτής, το ποσό της κατάπτωσης υπόκειται σε τέλος χαρτοσήμου,
- η) τα στοιχεία της διακήρυξης ή της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος και την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών του διαγωνισμού,
- θ) την ημερομηνία λήξης ή τον χρόνο ισχύος της εγγύησης,
- ι) την ανάληψη υποχρέωσης από τον εκδότη της εγγύησης να καταβάλει το ποσό της εγγύησης ολικά ή μερικά εντός πέντε (5) ημερών μετά από απλή έγγραφη ειδοποίηση εκείνου προς τον οποίο απευθύνεται και
- ια) στην περίπτωση των εγγυήσεων καλής εκτέλεσης και προκαταβολής, τον αριθμό και τον τίτλο της σύμβασης.

Η αναθέτουσα αρχή επικοινωνεί με τους φορείς που φέρονται να έχουν εκδώσει τις εγγυητικές επιστολές, προκειμένου να διαπιστώσει την εγκυρότητά τους.

13.7 Η δημοσίευση στο ΚΗΜΔΗΣ – Η δημοσίευση στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ (Πρωτογενές και εγκεκριμένο αίτημα – Θεσμικό πλαίσιο).

Το ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ είναι το **Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων** το οποίο περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία υποσυστήματα για τον προγραμματισμό, τη σύναψη και την εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων καθώς και για τη συλλογή, δημοσιοποίηση και ανάλυση στοιχείων σχετικών με τις εν λόγω συμβάσεις, με τη χρήση και εφαρμογή Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)

Δημιουργήθηκε με τον ν. 4155/2013 (Α΄ 120) «Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων και άλλες διατάξεις» και οι κανόνες λειτουργίας του εξειδικεύτηκαν με την ΥΑ Π1/2390/2013 (Β΄ 2677) «Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)», η οποία αντικαταστάθηκε αργότερα με την υπ' αριθ. 56902/215/02.06.2017 ΥΑ (Β΄ 1924). Με το Ν. 4281/2014 (Α΄ 160) «Μέρος Β΄ Κανόνες Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών» τροποποιήθηκαν οι σχετικές διατάξεις με τα άρθρα 134-138 όπως και με την παρ. 3 του άρθρου 201, η οποία επανακαθόρισε την έναρξη ισχύος για τις δημόσιες

συμβάσεις προμηθειών και γενικών υπηρεσιών. Επίσης η υποχρεωτικότητα χρήσης και λειτουργίας του ΕΣΗΔΗΣ καθορίζονται στις διατάξεις στο Ν. 4412/2016 (Α' 147) άρθρα 2, 36-38 και στην υπ' αριθ. 56902/215/02.06.2017 ΥΑ (Β' 1924) που αντικαταστάθηκε από την υπ' αριθ. 64233 ΚΥΑ (ΦΕΚ 2453/Β'/09.06.2021) για Προμήθειες και Υπηρεσίες.

Το «**Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ)**» είναι το πληροφοριακό σύστημα, που αποτελεί μέρος του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ. Έχει συσταθεί με το άρθρο 11 του ν. 4013/2011 (Α' 204) και λειτουργεί στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και ως σκοπό έχει τη συλλογή και δημοσιοποίηση στοιχείων που αφορούν στις δημόσιες συμβάσεις οι οποίες συνάπτονται γραπτώς, προφορικά ή με ηλεκτρονικά μέσα από αναθέτουσες αρχές, **εκτιμώμενης αξίας ανώτερης του ποσού των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ** και ανεξαρτήτως διαδικασίας ανάθεσης. Είναι ένα σύστημα δημοσιότητας και πληροφόρησης αντίστοιχο και παράλληλο του Προγράμματος ΔΙΑΥΓΕΙΑ και εθνικό αντίστοιχο του Tenders Electronic Daily (TED) που προάγει τη διαφάνεια στις δημόσιες συμβάσεις και έχει ως στόχο την αξιοποίηση του ως εργαλείο παρακολούθησης, ελέγχου, χάραξης πολιτικής και στρατηγικής στον τομέα των Δημοσίων Συμβάσεων, τη δημιουργία αποτελεσματικών Κεντρικών Αρχών Αγορών (ΚΑΑ), τον σχεδιασμό και την υλοποίηση συγκεντρωτικών αγορών μέσω ειδικών τεχνικών και Εργαλείων (π.χ. Συμφωνίες Πλαίσιο, Δυναμικά Συστήματα Αγορών, Ηλεκτρονικοί Κατάλογοι)

Στο ΚΗΜΔΗΣ καταχωρούνται ηλεκτρονικά από τις αναθέτουσες αρχές τα κάτωθι στοιχεία:

- τα πρωτογενή και τα εγκεκριμένα αιτήματα, δηλαδή οι Αποφάσεις Ανάληψης Υποχρέωσης (ΑΑΥ) και οι αποφάσεις του αρμόδιου οργάνου για τη δέσμευση της σχετικής πίστωσης,
- η πρόσκληση, η προκήρυξη και η διακήρυξη κατά περίπτωση,
- η απόφαση ανάθεσης ή κατακύρωσης, καθώς και η εντολή αγοράς περί απευθείας ανάθεσης μέσω συστημάτων ηλεκτρονικής αγοράς (e-marketplace),
- το συμφωνητικό και
- το χρηματικό ένταλμα ή κάθε άλλο παραστατικό που αντιστοιχεί σε αυτό

Η καταχώριση περιλαμβάνει, κατά περίπτωση, τουλάχιστον τα ακόλουθα επιμέρους στοιχεία:

- τον προϋπολογισμό,
- τον Αριθμό Ανάληψης Υποχρέωσης, εφόσον η δαπάνη υπάγεται στο π.δ. 80/2016 (Α' 145),
- τον κωδικό των αγαθών ή υπηρεσιών κατά το Κοινό Λεξιλόγιο Δημόσιων Συμβάσεων (Common Procurement Vocabulary - CPV) του άρθρου 23, Ν.4412/16 περί ονοματολογιών,
- το είδος της σύμβασης, δηλαδή προμήθεια, υπηρεσία, έργο, μελέτη ή τεχνική

- ή λοιπή συναφή επιστημονική υπηρεσία,
- τη γεωγραφική περιοχή βάσει της Κοινής Ονοματολογίας των Εδαφικών Στατιστικών Μονάδων (Nomenclature of territorial units for statistics - NUTS) του τόπου εκτέλεσης,
- την επωνυμία του οικονομικού φορέα,
- τον Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ) του οικονομικού φορέα,
- την αξία της σύμβασης,
- τη χώρα καταγωγής/εγκατάστασης του οικονομικού φορέα στον οποίον ανατέθηκε η σύμβαση,
- τη διαδικασία ανάθεσης σύμβασης και σε περίπτωση ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση, ανταγωνιστικού διαλόγου και διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση .

Όσα από τα παραπάνω στοιχεία και έγγραφα αναρτώνται στο «Πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ», σύμφωνα με τον ν. 4727/2020 (Α' 184), δεν καταχωρίζονται πρωτογενώς στο «Πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ», αλλά αντλούνται αυτόματα από το ΚΗΜΔΗΣ. Στην πράξη όμως, μέχρι την ολοκλήρωση αυτής της διαλειτουργικότητας η ανάρτηση γίνεται και στο «Πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ» και στο ΚΗΜΔΗΣ.

Από την καταχώριση στο ΚΗΜΔΗΣ εξαιρούνται, για λόγους εθνικής ασφάλειας:

- οι Ένοπλες Δυνάμεις
- η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών(ΕΥΠ)
- οι Υπηρεσίες του Υπουργείου Εξωτερικών

Οι πράξεις που καταχωρούνται στο ΚΗΜΔΗΣ ισχύουν από την καταχώριση τους σε αυτό. Ως χρόνος έναρξης της ανοικτής διαδικασίας νοείται η ημερομηνία δημοσίευσης της διακήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ.

Σε περίπτωση ύπαρξης διαφοράς μεταξύ των στοιχείων (μεταδιδόμενων) που καταχωρίστηκαν στο ΚΗΜΔΗΣ και του κειμένου της πράξης που αναρτήθηκε στο ΚΗΜΔΗΣ, κατισχύει το κείμενο της πράξης. Επίσης αν υπάρχει διαφορά μεταξύ του κειμένου της πράξης που αναρτήθηκε στο ΚΗΜΔΗΣ και του κειμένου του πρωτοτύπου εγγράφου της πράξης κατισχύει το κείμενο του πρωτοτύπου εγγράφου της πράξης. Με ευθύνη του προσώπου ή του οργάνου που έχει εκδώσει την πράξη γίνονται αμελλητί οι αναγκαίες διορθώσεις στα στοιχεία καταχώρισης (μεταδεδομένα) ή στο κείμενο που έχει αναρτηθεί στο ΚΗΜΔΗΣ. Η διαδικασία επεξεργασίας μεταδεδομένων πραγματοποιείται μόνο στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο χρήστης καταχώρησε εκ παραδρομής λάθος τιμές στα πεδία του συστήματος, σε σχέση με τα αντίστοιχα στοιχεία του εγγράφου της Πράξης που αναρτήθηκε από τον χρήστη στο Σύστημα, ως «Σχετικό ηλεκτρονικό αρχείο» σε μορφή .pdf, ψηφιακά υπογεγραμμένο, κατά την καταχώριση της αντίστοιχης Πράξης. Οιαδήποτε ουσιώδης αλλαγή πχ. στην ποσότητα, στον προϋπολογισμό, κλπ, επί του συνημμένου αναρτημένου εγγράφου Πράξης συνιστά νέα Πράξη και συνεπάγεται ακύρωση της καταχώρισης αυτής και εκ νέου καταχώριση, αντίστοιχα.

Επισημαίνεται ότι οι **τροποποιήσεις** των προκηρύξεων, διακηρύξεων, προσκλήσεων, αποφάσεων κατακύρωσης ή ανάθεσης, συμφωνητικών και εντολών αγοράς καθώς και οι αποφάσεις μετάθεσης της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής προσφορών και της επακόλουθης αποσφράγισης τους **καταχωρούνται στο ΚΗΜΔΗΣ και λαμβάνουν νέο ΑΔΑΜ.**

Η καταχώριση των δημοσίων συμβάσεων στο ΚΗΜΔΗΣ, καθώς και η αναφορά του Αριθμού Διαδικτυακής Ανάρτησης Μητρώου (ΑΔΑΜ), αποτελούν στοιχεία της κανονικότητας της δαπάνης. Αρκεί η επίκληση του ΑΔΑΜ για την αυτεπάγγελτη αναζήτηση των πράξεων που καταχωρούνται σε αυτό τόσο κατά τη διεκπεραίωση υποθέσεων των διοικούμενων όσο και κατά την επικοινωνία μεταξύ φορέων του Δημοσίου. Η έκδοση ξεχωριστών/ διακριτών για κάθε πράξη ΑΔΑΜ αφορά στα έγγραφα που καταχωρίζονται στο ΚΗΜΔΗΣ.

Η υποχρέωση δημοσίευσης στο Τεύχος Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως έχει αντικατασταθεί από τη δημοσίευση της προκήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ

Το **Πρόγραμμα Διαύγεια ή Πρόγραμμα Δι@ύγεια** είναι ο διαδικτυακός κεντρικός ιστότοπος που δημιουργήθηκε με το Ν.3861/2010 για την ηλεκτρονική ανάρτηση στο διαδίκτυο των αποφάσεων των Κυβερνητικών Οργάνων και της Διοίκησης. Υποχρέωση δημοσίευσης έχουν τα Κυβερνητικά Όργανα, οι φορείς του στενού και του ευρύτερου δημόσιου τομέα και οι Ανεξάρτητες Αρχές, όπως και οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ βαθμού.

Η Διαύγεια παρέχει ένα εργαλείο γνώσης και πληροφόρησης δεδομένου ότι έχει καταστεί μέσω της σχετικής νομοθεσίας υποχρεωτική η χρήση αυτού του πληροφοριακού συστήματος ώστε να αναρτάται κάθε απόφαση της δημόσιας διοίκησης. Αν μια απόφαση δεν έχει ΑΔΑ (αριθμό διαδικτυακής ανάρτησης, τότε δεν μπορεί να εκτελεστεί).

Οι αποφάσεις που υποχρεωτικώς αναρτώνται στη Δι@ύγεια δεν εκτελούνται αν δεν αναρτηθούν στον δικτυακό τόπο diangeia.gov.gr. Με την ολοκλήρωση της ανάρτησης η κάθε απόφαση αποκτά έναν μοναδικό Αριθμό Διαδικτυακής Ανάρτησης (ΑΔΑ), ο οποίος την πιστοποιεί. Ο ΑΔΑ είναι η ταυτότητα της κάθε αναρτημένης πράξης, παράγεται αλγοριθμικά με βάση την ημερομηνία καταχώρισης, το φορέα έκδοσης και τον αύξοντα αριθμό πράξης του φορέα, εγγράφεται αυτόματα σε κάθε σελίδα του εγγράφου που αναρτάται. Όταν μια πράξη για κάποιο λόγο ακυρώνεται ο ΑΔΑ της παραμένει ανενεργός. Στο πρόγραμμα Διαύγεια αρκεί η επίκληση του ΑΔΑ για την αυτεπάγγελτη αναζήτηση των αναρτημένων πράξεων τόσο κατά τη διεκπεραίωση υποθέσεων των πολιτών όσο και κατά την επικοινωνία μεταξύ φορέων.

Στην παρ.3, του άρ. 76, του Ν.4727/20 αναφέρεται ότι στο διαδίκτυο αναρτώνται:

(στ) ...οι προϋπολογισμοί, απολογισμοί, ισολογισμοί των φορέων που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κεφαλαίου, καθώς και **οι πράξεις της ανάληψης**

υποχρέωσης δαπάνης, της απόφασης έγκρισης δαπάνης και της οριστικοποίησης της πληρωμής που περιέχει το ακριβές ποσό που θα πληρωθεί για κάθε επιμέρους δαπάνη τους...

(θ) **πράξεις συγκρότησης επιτροπών** αμειβόμενων ή μη, ομάδων εργασίας, ομάδων έργου και συναφών οργάνων γνωμοδοτικής ή άλλης αρμοδιότητας, ανεξαρτήτως αν τα μέλη τους αμείβονται ή όχι...

(ι) **πράξεις καθορισμού των αμοιβών και αποζημιώσεων** των μελών μονομελών και συλλογικών οργάνων διοίκησης, μελών επιτροπών, ομάδων εργασίας, ομάδων έργου και συναφών οργάνων γνωμοδοτικής ή άλλης αρμοδιότητας,...

(ιστ) **περιλήψεις διακηρύξεων, αποφάσεις και πράξεις κατακύρωσης και ανάθεσης** δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών, υπηρεσιών και μελετών του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ., φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα και φορέων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δευτέρου βαθμού...

Συνοψίζοντας αναφέρεται ότι:

το Πρωτογενές αίτημα αναρτάται μόνο στο ΚΗΜΔΗΣ

Το Εγκεκριμένο αίτημα αναρτάται στο ΚΗΜΔΗΣ και στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ

Διαδικασία δημοσίευσης στο TED και η σημασία της για την τήρηση των κανόνων δημοσιότητας.

Το SIMAP (Système d'information pour les marchés publics) (<https://simap.ted.europa.eu/>) είναι το πληροφοριακό σύστημα δημοσιότητας και διαφάνειας της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις και είναι υποχρεωτική η χρήση του για δημόσιες συμβάσεις άνω των κοινοτικών ορίων²⁴⁴. Όλοι οι δημόσιοι διαγωνισμοί για συμβάσεις που υπερβαίνουν συγκεκριμένες συμβασιακές αξίες πρέπει να δημοσιεύονται στο Συμπλήρωμα στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (σειρά S, Επίσημη Εφημερίδα S ή ΕΕ S) και να δημοσιεύονται σε όλη την ΕΕ. Η Επίσημη Εφημερίδα S διατίθεται αποκλειστικά σε ηλεκτρονική μορφή και είναι προσβάσιμη στον δικτυακό τόπο του TED. Η πρόσβαση στο TED είναι δωρεάν.

Εκτός από τους τρέχοντες διαγωνισμούς, η βάση δεδομένων του TED επιτρέπει την πρόσβαση στα αρχεία της σειράς S σε όλες τις γλώσσες της ΕΕ²⁴⁵.

Το **TED** (Tenders Electronic Daily) αποτελεί μέρος της Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και είναι η επίσημη διαδικτυακή πύλη για τη δημοσίευση των προκηρύξεων δημοσίων συμβάσεων άνω των ορίων.

Στο TED φιλοξενούνται προκηρύξεις διαγωνισμών από χώρες της ΕΕ, τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ) και άλλες χώρες που εφαρμόζουν ευρωπαϊκές

²⁴⁴ Οδηγία 2014/24/ΕΕ, Οδηγία 2014/25/ΕΕ, Ν.4412/2016 Ενότητα 2 «Δημοσιότητα και Διαφάνεια» (άρθρα 61 - 70)

²⁴⁵ <https://ted.europa.eu/el/simap/european-public-procurement>

οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις. Παρέχει πληροφορίες για συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, με ελεύθερη πρόσβαση για όλους.

Οι δημόσιες συμβάσεις έργων, αγαθών, υπηρεσιών, συμφωνίες-πλαίσια και δυναμικά συστήματα αγορών που υποχρεωτικά δημοσιεύονται στο TED είναι αυτές που ο προϋπολογισμός τους ξεπερνά τα κατώτατα χρηματικά όρια όπως ορίζονται από την ΕΕ, τα οποία επικαιροποιούνται κάθε δύο χρόνια.

Μέσω της δημοσίευσης των δημοσίων συμβάσεων στο TED εξασφαλίζεται η διαφάνεια και ο ανταγωνισμός λόγω τυχόν προσέλκυσης προτάσεων από όλη την ΕΕ, συμμόρφωση με τη νομοθεσία της ΕΕ και διευκόλυνση συμμετοχής δεδομένου ότι οι οικονομικοί φορείς έχουν πρόσβαση σε ένα ευρύ φάσμα ευκαιριών.

Η διαδικασία δημοσίευσης στο TED έχει ως εξής:

1. **Ετοιμασία Προκήρυξης:** Οι αναθέτουσες αρχές συντάσσουν την προκήρυξη σύμφωνα με τα πρότυπα έντυπα, όπου περιλαμβάνονται πληροφορίες όπως το αντικείμενο της σύμβασης, ο προϋπολογισμός, προθεσμίες και κριτήρια αξιολόγησης.
2. **Υποβολή μέσω ΕΣΗΔΗΣ ή Άμεσων Πλατφορμών:** Στην Ελλάδα, οι προκηρύξεις δημοσιεύονται στο ΕΣΗΔΗΣ, το οποίο διασυνδέεται με το TED. Η σχετική προκήρυξη μεταφράζεται στις επίσημες γλώσσες της ΕΕ (τουλάχιστον στα αγγλικά).
3. **Επεξεργασία από το TED:** Οι προκηρύξεις ελέγχονται από το TED για συμμόρφωση με τις οριζόμενες απαιτήσεις και στη συνέχεια δημοσιεύονται εντός 5 ημερών από την υποβολή τους.

Οι χρήστες μπορούν να αναζητήσουν προκηρύξεις με βάση κριτήρια όπως χώρα, τομέας, κατηγορία και ημερομηνία, στην πύλη TED, η οποία είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση: <https://ted.europa.eu>.

Ανάλυση υλικού για τη χρήση του e-notices 2 και της λογικής του e-sender.

Το e-notice 2 και η χρήση της λογικής του e-sender αποτελούν βασικά εργαλεία για τη δημοσίευση προκηρύξεων δημοσίων συμβάσεων στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσω της πύλης TED.

Το e-notice 2 είναι ηλεκτρονική πλατφόρμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σχεδιασμένη για τη δημιουργία, διαχείριση και αποστολή των προκηρύξεων των δημοσίων συμβάσεων στο TED. Αντικατέστησε την προηγούμενη έκδοση της πλατφόρμας, προσφέροντας βελτιωμένη λειτουργικότητα και παρέχει στις αναθέτουσες αρχές εργαλεία για τη σύνταξη, τη διαχείριση και την αποστολή των προκηρύξεων στον ιστότοπο TED.

Το e-notice 2 στοχεύει στην:

- **απλοποίηση της διαδικασίας** παρέχοντας πρότυπα έντυπα που πληρούν τις απαιτήσεις της ΕΕ και διευκολύνοντας τη συμπλήρωση και τη διαχείριση

- πληροφοριών,
- **συμμόρφωση με τη νομοθεσία** υποστηρίζοντας τις απαιτήσεις των Οδηγιών 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ και διασφαλίζοντας ότι οι προκηρύξεις περιλαμβάνουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες,
- **αυτοματοποίηση** ενσωματώνοντας αυτοματοποιημένα εργαλεία για τον έλεγχο της ποιότητας και την υποβολή.

Στις βασικές του λειτουργίες περιλαμβάνονται:

- **Σύνταξη προκηρύξεων** παρέχοντας πρότυπα έντυπα (π.χ. F01 για προμήθειες, F02 για έργα, κ.λπ.) και επιτρέποντας τη συμπλήρωση βασικών πεδίων, όπως περιγραφή σύμβασης, προϋπολογισμός, κριτήρια ανάθεσης και προθεσμίες.
- **Έλεγχος και επαλήθευση** διενεργώντας αυτόματους ελέγχους για την ακρίβεια και την πληρότητα των δεδομένων και εντοπίζοντας σφάλματα ή ελλείψεις πριν από την αποστολή στο TED.
- **Υποβολή και Δημοσίευση** δεδομένου ότι συνδέεται απευθείας με το TED, διασφαλίζοντας ότι οι προκηρύξεις υποβάλλονται και δημοσιεύονται εγκαίρως.
- **Μεταφράσεις** υποστηρίζοντας τη δημιουργία προκηρύξεων σε πολλές γλώσσες της ΕΕ.

Και στις τεχνικές του δυνατότητες συγκαταλέγονται:

- **Διαλειτουργικότητα** αφού μπορεί να συνδεθεί με εθνικές πλατφόρμες όπως το **ΕΣΗΔΗΣ** (στην Ελλάδα) ή άλλες πλατφόρμες διαχείρισης δημοσίων συμβάσεων και υποστηρίζει τη διαβίβαση δεδομένων μέσω eSender.
- **Προσαρμοσμένα API** επιτρέποντας την ενσωμάτωση με λογισμικά διαχείρισης συμβάσεων ή άλλα συστήματα αναθέτουσας αρχής.
- **Εκθέσεις και Στατιστικά** παρέχοντας εργαλεία παρακολούθησης και ανάλυσης για τις προκηρύξεις.

Για να χρησιμοποιήσουν οι Αναθέτουσες Αρχές το e-notice 2 πρέπει να εγγραφούν μέσω της πύλης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να δημιουργήσουν λογαριασμό στο σύστημα. Εκεί παρέχεται η δυνατότητα δημιουργίας, αποθήκευσης και υποβολής της προκήρυξης της δημόσιας σύμβασης καθώς και η επεξεργασία και επανυποβολή της σε περίπτωση αλλαγών. Με τη χρήση του e-notice 2 επιτυγχάνεται απλοποίηση και επίτευξη των εργασιών αφού διευκολύνεται η διαδικασία δημιουργίας και δημοσίευσης προκηρύξεων, εξασφαλίζεται αξιοπιστία δεδομένου ότι οι προκηρύξεις είναι ακριβείς και σύμφωνες με τους κανονισμούς και βελτιώνεται η διαφάνεια στις δημόσιες συμβάσεις.

Ο όρος e-sender αναφέρεται σε πιστοποιημένους οργανισμούς ή πλατφόρμες που έχουν εξουσιοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή προκειμένου να διαμεσολαβούν για την υποβολή δεδομένων και προκηρύξεων δημοσίων συμβάσεων στο TED. Ο e-sender λειτουργεί ως διαμεσολαβητής μεταξύ των εθνικών πλατφορμών δημοσίων συμβάσεων και του TED, διευκολύνοντας την αυτόματη και ακριβή μετάδοση πληροφοριών. Ο e-sender έχει σημαντικό ρόλο στη διαδικασία δημοσίευσης των

προκηρύξεων δεδομένου ότι υποβάλλει ηλεκτρονικά τα δεδομένα των δημόσιων συμβάσεων, εξασφαλίζοντας τη συμμόρφωσή τους με τα πρότυπα του TED μειώνοντας τη χειροκίνητη εργασία και τα λάθη αφού οι πληροφορίες μεταφέρονται αυτόματα και ελέγχονται προκαταρκτικά για τη συμμόρφωση και την πληρότητα των δεδομένων που αποστέλλονται.

Προκειμένου να πιστοποιηθούν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή οι e-sender πρέπει να πληρούν συγκεκριμένα τεχνικά και νομικά κριτήρια για να λάβουν πιστοποίηση.

Σύνδεση eNotice 2 και e-sender

Η χρήση του eNotice 2 σε συνδυασμό με τη λογική του eSender προσφέρει μια ολοκληρωμένη λύση για τη δημοσίευση προκήρυξης μέσω:

- Δημιουργίας και Συμπλήρωσης της, η οποία δημιουργείται μέσω του eNotice 2
- Αποστολής μέσω eSender δεδομένου ότι λειτουργεί ως διάυλος για την αποστολή της προκήρυξης στο TED.
- Διαχείρισης και Παρακολούθησης αφού το TED επιβεβαιώνει τη λήψη και τη δημοσίευση, ενώ η διαδικασία παρακολουθείται σε πραγματικό χρόνο.

13.8 Μελέτη περίπτωσης

Το Υπουργείο Χ προκήρυξε ανοικτή διαδικασία ανάθεσης σύμβασης υπηρεσιών καθαριότητας, άνω των ορίων. Στο τεύχος της Διακήρυξης:

α) δεν συμπεριέλαβε, μεταξύ των λόγων αποκλεισμού, την καταδίκη, με αμετάκλητη απόφαση, για τα αδικήματα της ενεργητικής δωροδοκίας,

β) δεν συμπεριέλαβε τον όρο ότι ο ανάδοχος πρέπει να τηρεί τις υποχρεώσεις στους τομείς του περιβαλλοντικού, κοινωνικοασφαλιστικού και εργατικού δικαίου, που έχουν θεσπισθεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικοασφαλιστικού και εργατικού δικαίου, οι οποίες απαριθμούνται στο Παράρτημα Χ του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016,

γ) συμπεριέλαβε, μεταξύ των όρων εκτέλεσης της σύμβασης, την υποχρέωση του αναδόχου να χρησιμοποιήσει υλικά καθαριότητας φιλικά προς το περιβάλλον, γεγονός το οποίο να αποδεικνύεται με σχετική σήμανση (περιβαλλοντικό πιστοποιητικό) των σχετικών προϊόντων.

Ένας ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας προσέφυγε κατά των όρων της Διακήρυξης, επικαλούμενος τους ακόλουθους λόγους:

- 1) η αναθέτουσα αρχή παράνομα δεν συμπεριέλαβε τους όρους (α) και (β) στη Διακήρυξη, γιατί είναι υποχρεωτικοί εκ του νόμου και
- 2) ως προς τον όρο (γ), η αναθέτουσα αρχή δεν έχει τη δυνατότητα να προβλέψει όρους εκτέλεσης περιβαλλοντικούς στη Διακήρυξη και, σε κάθε περίπτωση, ο συγκεκριμένος όρος δεν συνδέεται με το αντικείμενο της σύμβασης και είναι δυσανάλογος, σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό της σύμβασης.

Ερώτημα: Ευσταθούν οι ισχυρισμοί του οικονομικού φορέα;

Απάντηση

Ο όρος (α) αποτελεί υποχρεωτικό λόγο αποκλεισμού που προβλέπεται στο άρθρο 73 παρ. 1 του ν. 4412/2016 και, κατά συνέπεια, υποχρεωτικό περιεχόμενο της Διακήρυξης.

Ο όρος (β) αποτελεί υποχρεωτικό ειδικό όρο εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων, όπως προβλέπεται στο άρθρο 130 παρ. 1 του ν. 4412/2016 και, κατά συνέπεια, υποχρεωτικό περιεχόμενο της Διακήρυξης.

Ο όρος (γ) αποτελεί προαιρετικό ειδικό όρο εκτέλεσης της σύμβασης, με

περιβαλλοντική παράμετρο, ο οποίος τίθεται, στη Διακήρυξη, κατά τη διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής, με την προϋπόθεση ότι έχει επισημανθεί στα αρχικά έγγραφα της σύμβασης, συνδέεται με το αντικείμενο της και είναι ανάλογος με τον επιδιωκόμενο σκοπό, σύμφωνα με το άρθρο 130 παρ. 2 του ν. 4412/2016. Εν προκειμένω η σύμβαση αφορά σε υπηρεσίες καθαριότητας και η απαίτηση να χρησιμοποιηθούν υλικά προς το περιβάλλον αποτελεί έναν περιβαλλοντικό όρο που συνδέεται άμεσα με το αντικείμενο της σύμβασης και εξυπηρετεί τον επιδιωκόμενο σκοπό.

Κατά συνέπεια, οι ισχυρισμοί του οικονομικού φορέα ευσταθούν ως προς τους όρους (α) και (β), καθώς, αποτελούν υποχρεωτικό περιεχόμενο της Διακήρυξης, ενώ δεν ευσταθούν, ως προς τον όρο (γ), καθώς αποτελεί προαιρετικό περιεχόμενο της Διακήρυξης, που τίθεται κατά τη διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής και, εν προκειμένω, συνδεόμενο άμεσα με το αντικείμενο της σύμβασης και αναλογικό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΥΛΙΚΟ

14.1 Εισαγωγή

14.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου

Ο σκοπός του παρόντος κεφαλαίου είναι η κατανόηση της έννοιας του επαγγελματία στον χώρο των δημοσίων συμβάσεων, το ρόλο που καλούνται τα στελέχη να υποστηρίξουν και η σημασία της διαρκούς εκπαίδευσης και ενημέρωσης. Επίσης σκοπός του εν λόγω κεφαλαίου είναι οι επιμορφωνόμενοι να γνωρίζουν τη σημασία και τη σπουδαιότητα της ανεύρεσης πληροφοριακού υλικού ως εργαλείο εκπαίδευσης και ενημέρωσης για την ορθή υλοποίηση των εργασιών που καλούνται να διεκπεραιώσουν.

14.1.2 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του παρόντος κεφαλαίου, οι εκπαιδευόμενοι θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τις πηγές ανεύρεσης πληροφοριακού υλικού και τις μεθόδους αναζήτησης βοήθειας γύρω από την προετοιμασία διαδικασιών ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων.

14.1.3 Σύντομη περιγραφή του κεφαλαίου

Στο παρόν κεφάλαιο θα αναλυθεί η έννοια και ο ρόλος του επαγγελματία των δημοσίων συμβάσεων και η συμβολή του στη διασφάλιση της νομιμότητας, της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας. Επίσης θα τονισθεί η σημαντικότητα της διαρκούς ενημέρωσης και εκπαίδευσης των εν λόγω στελεχών, η οποία δεν είναι

μπορεί να είναι απλώς προαιρετική, αλλά αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την αντιμετώπιση των συνεχώς μεταβαλλόμενων προκλήσεων και απαιτήσεων του κλάδου και παράλληλα, ενισχύει την επαγγελματική ανάπτυξη και προωθεί τη χρήση βέλτιστων πρακτικών που ωφελούν τόσο τις αναθέτουσες αρχές όσο και την κοινωνία συνολικά. Επιπροσθέτως θα αποτυπωθούν χρήσιμοι ιστότοποι ανεύρεσης πληροφοριακού υλικού, ως σημαντικό εργαλείο για τα στελέχη των δημοσίων συμβάσεων.

14.2 Ανεύρεση πληροφοριακού υλικού (εγκύκλιοι / ΥΑ / ΚΥΑ / Βοηθήματα / εκπαιδευτικό υλικό).

Η έννοια του επαγγελματία στον χώρο των δημοσίων συμβάσεων αναφέρεται σε άτομα που διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις, δεξιότητες και εμπειρία στον τομέα της διαχείρισης, ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων. Οι επαγγελματίες, οι οποίοι εργάζονται κυρίως σε αναθέτουσες αρχές είναι υπεύθυνοι για την ορθή εφαρμογή των κανονισμών, τη διασφάλιση της διαφάνειας και του ανταγωνισμού και τη μεγιστοποίηση της αξίας για το δημόσιο συμφέρον.

Ο ρόλος του επαγγελματία στις δημόσιες συμβάσεις είναι πολυδιάστατος και η εξειδίκευσή του, σε συνάρτηση με τις αρμοδιότητες του, καλύπτουν όλα τα στάδια της διαδικασίας, από την προετοιμασία μέχρι και την αποτελεσματική υλοποίηση τους αφού συμμετέχει:

- στον σχεδιασμό πολιτικών και στρατηγικών που προάγουν τη βιωσιμότητα, την αποδοτικότητα και την καινοτομία,
- στην ανάλυση των αναγκών του δημοσίου και τον καθορισμό των προτεραιοτήτων
- στην εκπόνηση διακηρύξεων με βάση το θεσμικό πλαίσιο
- στη διαδικασία επιλογής του κατάλληλου τύπου ανάθεσης (ανοικτός διαγωνισμός, σύναψη συμφωνίας πλαίσιο κλπ)
- στη διασφάλιση της διαφάνειας και της ισότιμης πρόσβασης των οικονομικών φορέων
- στην εφαρμογή των εθνικών και ευρωπαϊκών κανονισμών, στην προσαρμογή σε νέες απαιτήσεις και νομοθετικές αλλαγές καθώς και την αντιμετώπιση νομικών θεμάτων (πχ. προσφυγές)
- στη διασφάλιση της αντικειμενικότητας και της αξιοπιστίας στη διαδικασία αξιολόγησης των κατατεθειμένων προσφορών
- στην παρακολούθηση των συμβάσεων και στην επίβλεψη τους σχετικά με την τήρηση των όρων, των προθεσμιών και της ποιότητας των παραδοτέων τους καθώς και στη διαχείριση αλλαγών και τροποποιήσεων τους, όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο
- στη συμβολή της βιώσιμης ανάπτυξης, με την υιοθέτηση πράσινων και κοινωνικά υπεύθυνων συμβάσεων, καθώς και στην εφαρμογή κριτηρίων βιωσιμότητας και καινοτομίας στις προκηρύξεις

Ο τομέας των δημοσίων συμβάσεων επηρεάζεται από συνεχείς αλλαγές. Η διαρκής ενημέρωση είναι κρίσιμη και σημαντική για τους επαγγελματίες, καθώς διασφαλίζει ότι αυτοί είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις σύγχρονες προκλήσεις και κυρίως στην παρακολούθηση των εξελίξεων:

- στη νομοθεσία, αφού η έκδοση νέων ευρωπαϊκών οδηγιών ή κανονισμών μπορεί να αλλάξει τη διαδικασία σύναψης συμβάσεων (όπως πρόσφατες αλλαγές στον τομέα της πράσινης ή κοινωνικής πολιτικής)
- στις Ψηφιακές Τεχνολογίες, δεδομένου ότι η χρήση συστημάτων όπως το ΕΣΗΔΗΣ ή το eNotice 2 απαιτούν εξοικείωση
- στην προσαρμογή σε πρακτικές όπως η χρήση συμφωνιών-πλαίσιο και το δυναμικό σύστημα αγορών, που εισάγουν καινοτόμες προσεγγίσεις στη διαχείριση των συμβάσεων
- στον ανταγωνισμό και την καινοτομία, όπου με την παρακολούθηση και την κατανόηση των τάσεων της αγοράς, αναζητούνται νέοι τρόποι προσέλευσης περισσότερων συμμετεχόντων.

και συμβάλλει:

- στη βελτίωση της απόδοσης, αφού οι ενημερωμένοι επαγγελματίες μπορούν να διαχειρίζονται πιο αποδοτικά τις διαδικασίες.
- στην ελαχιστοποίηση των σφαλμάτων, δεδομένου ότι η ενημέρωση μειώνει την πιθανότητα νομικών προβλημάτων ή λαθών στις διαδικασίες.
- στην απόκτηση φήμης και αξιοπιστίας στον χώρο, με την αναβάθμιση της επαγγελματικής κατάρτισης
- στη δημιουργία κουλτούρας συνεχούς μάθησης με την εκπαίδευση ως μια διαρκής διαδικασία
- στην προσαρμοστικότητα στις αλλαγές, αφού η συνεχιζόμενη ενημέρωση βοηθά τους επαγγελματίες να ανταποκρίνονται στις ραγδαίες αλλαγές της νομοθεσίας και της αγοράς.

Τα μέσα που παρέχουν διαρκή ενημέρωση στον επαγγελματία των δημοσίων συμβάσεων είναι τα εκπαιδευτικά σεμινάρια και πιστοποιήσεις, οι ενημερωτικές πλατφόρμες και η χρήση εργαλείων όπως το TED, το eNotice 2 και οι εθνικές πλατφόρμες δημοσίων συμβάσεων που παρέχουν πρόσβαση σε επίκαιρες πληροφορίες, η συμμετοχή σε οργανισμούς, συνέδρια και φόρουμ για ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών, η παρακολούθηση ακαδημαϊκών δημοσιεύσεων και νομικών σχολιασμών για τις αλλαγές στη νομοθεσία.

Χρήσιμοι διαδικτυακοί ιστότοποι για την ανεύρεση Πληροφοριακού Υλικού:

Υπάρχουν διάφοροι αξιόπιστοι ιστότοποι οι οποίοι αποτελούν χρήσιμους πόρους για την ενημέρωση των επαγγελματιών σχετικά με τις τελευταίες εξελίξεις, τη νομοθεσία και τις βέλτιστες πρακτικές στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, όπως:

Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΔΗΣΥ)

<https://www.eaadhsy.gr/>
<https://ppp.eaadhsy.gr/index.php/el/>
<https://aepp-procurement.gr/>

<https://www.eaadhsy.gr/n4412/> , Νόμος 4412/16 (ΦΕΚ Α' 147/08-08-2016)
«Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών» (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)

Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)

<https://portal.eprocurement.gov.gr/webcenter/portal/TestPortal>

Διαύγεια

<https://diavgeia.gov.gr/>

Ελεγκτικό Συνέδριο

<https://www.elsyn.gr/>

Εθνικό Τυπογραφείο

<https://search.et.gr/el/>

TED (Tenders Electronic Daily)

<https://ted.europa.eu/el/>

European Commission - Public Procurement

https://commission.europa.eu/index_el

Γενική Διεύθυνση Δημοσίων Συμβάσεων της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου (ΓΓΕ)

<https://gge.mindev.gov.gr/tomeas-dimosion-simvaseon/>

Γενική Γραμματεία Υποδομών (ΓΓΥ) του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών

<https://www.ggde.gr/>

Εθνική Κεντρική Αρχή Προμηθειών Υγείας (Ε.Κ.Α.Π.Υ.)

<https://ekapy.gov.gr/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15. ΥΠΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ

15.1 Εισαγωγή

15.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου

Ο σκοπός του παρόντος Κεφαλαίου είναι η απόκτηση και η βελτίωση των γνώσεων των επιμορφωμένων ως προς τα ηλεκτρονικά μέσα στις Δημόσιες Συμβάσεις και συγκεκριμένα πως εμπλέκονται στο στάδιο της προετοιμασίας των δημοσίων συμβάσεων που ξεκινά από το σχεδιασμό μία δημόσιας σύμβασης έως και την εκκίνηση της διαδικασίας ανάθεσης αυτής.

15.1.2 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του συγκεκριμένου Κεφαλαίου, οι επιμορφωμένοι θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν τα υποσυστήματα του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος ΕΣΗΔΗΣ
- γνωρίζουν πως και πότε το κάθε υποσύστημα εμπλέκεται στη προετοιμασία της διαδικασίας ανάθεσης
- γνωρίζουν, τις προϋποθέσεις εγγραφής και τους ρόλους των χρηστών των υποσυστημάτων
- αναζητούν χρήσιμες πληροφορίες στην Διαδικτυακή Πύλη «Προμηθεύς» του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού (ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ)

15.1.3 Σύντομη περιγραφή του κεφαλαίου

Στο παρόν κεφάλαιο θα πραγματοποιηθεί μία σύντομη παρουσίαση των υποσυστημάτων του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ, εμβαθύνοντας περισσότερο στα κυριότερα και πλέον χρησιμοποιούμενα υποσυστήματα που είναι το υποσύστημα των

Προκαταρκτικών διαβουλεύσεων, το Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ), το υποσύστημα Διαχείρισης Ηλεκτρονικού Ευρωπαϊκού Ενιαίου Έγγραφου Σύμβασης (Promitheus Espd) και Διαδικτυακή Πύλη «Προμηθεύς».

15.2 ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ - Υποσυστήματα - Εγγραφή / Ρόλοι χρηστών

Το «Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα - Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ)» αποτελεί το ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα, το οποίο περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία υποσυστήματα για τον προγραμματισμό, τη σύναψη και την εκτέλεση Δημόσιων συμβάσεων και Συμβάσεων, καθώς και για τη συλλογή, δημοσιοποίηση και ανάλυση στοιχείων σχετικών με τις εν λόγω συμβάσεις, με τη χρήση και εφαρμογή Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ). Επισημαίνεται ότι, ως «δημόσιες συμβάσεις» και ως «συμβάσεις έργων, μελετών, υπηρεσιών και προμηθειών» νοούνται οι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας, οι οποίες συνάπτονται γραπτώς μεταξύ ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων και μιας ή ενός ή περισσότερων αναθετουσών αρχών ή αναθετόντων φορέων, αντίστοιχα, και έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την εκπόνηση μελετών, την προμήθεια αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών.

Διαχειριστής του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ, συμπεριλαμβανομένων όλων των υποσυστημάτων πλην του υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα, είναι η Διεύθυνση Διαχείρισης, Ανάπτυξης και Υποστήριξης Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ), της Γενικής Διεύθυνσης Υποδομών Πληροφορικής και Επικοινωνιών Δημόσιας Διοίκησης της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης. Διαχειριστής του υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα είναι Γενική Γραμματεία Υποδομών (ΓΓΥ) του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

Το ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ αποτελείται από ένα σύνολο διακριτών υποσυστημάτων ή και

λειτουργιών και περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- **ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες**, που αφορά στις σχετικές ηλεκτρονικές διαδικασίες σύναψης, διαχείρισης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων για προμήθειες και γενικές υπηρεσίες
- **ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα**, που αφορά στις σχετικές ηλεκτρονικές διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών
- **Προκαταρκτικές Διαβουλεύσεις**, που αφορά την προκαταρκτική διαβούλευση δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων με την αγορά σύμφωνα με τα άρθρα 46,47, 278 και 279 του ν. 4412/2016.
- **ΚΗΜΔΗΣ**, που αφορά στη διαφάνεια και δημοσιότητα των δημοσίων συμβάσεων
- **Promitheus ESPDint**, που αφορά ηλεκτρονικές υπηρεσίες σύνταξης και διαχείρισης του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Εγγράφου Σύμβασης (ΕΕΕΣ)
- **Διαδικτυακή Πύλη «Προμηθεύς»** (www.promitheus.gov.gr ή www.eprocurement.gov.gr), που αφορά στην ενημέρωση και υποστήριξη των σχετικών χρηστών του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ
- **Επιχειρηματικής Ευφυΐας (Business Intelligence – BI)**, που αφορά στη συγκέντρωση, επεξεργασία και αξιολόγηση πληροφοριών και δεδομένων των δημοσίων συμβάσεων
- **Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης**, που αφορά την ασύγχρονη τηλεκπαίδευση σε θέματα ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων
- **Προγραμματισμού Δημοσίων Συμβάσεων** σύμφωνα με το άρθρο 41 του ν. 4412/2016.
- **Εθνικό Μητρώο Οικονομικών Φορέων Προμήθειας αγαθών και Παροχής υπηρεσιών** του άρθρου 36 παρ. 7 του ν. 4412/2016

Ο **Προγραμματισμός Δημοσίων Συμβάσεων μέσω του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ** εφαρμόστηκε με την έναρξη παραγωγικής λειτουργίας του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ

- στον **τομέα της Υγείας** και συγκεκριμένα αφορούσε στη σύνταξη και έγκριση του Προγράμματος Προμηθειών, Υπηρεσιών και Φαρμάκων Υγείας (ΠΠΥΦΥ), αρμοδιότητα της Επιτροπής Προμηθειών Υγείας (ΕΠΥ), καθώς

και

- στον **τομέα των Προμηθειών** και αφορούσε στη σύνταξη και έγκριση του Ενιαίου Προγράμματος Προμηθειών (**ΕΠΠ**), αρμοδιότητα της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου (ΓΓΕ).

Η έλλειψη ευελιξίας και οι χρονοβόρες γραφειοκρατικές διαδικασίες των ΕΠΠ και ΠΠΥΦΥ, οδήγησαν στην σταδιακή κατάργησή τους και την αναζήτηση πιο αποδοτικών διαδικασιών προγραμματισμού, οι οποίες και αποτυπώθηκαν με την εισαγωγή της έννοιας του Πίνακα Προγραμματισμού Δημοσίων Συμβάσεων στο θεσμικό πλαίσιο άρθρο 41 του ν.4412/2016. Μέχρι την έκδοση των προβλεπόμενων αποφάσεων με τις οποίες θα ρυθμίζονται τα ειδικότερα θέματα που αφορούν στη διαδικασία υποβολής και δημοσίευσης του προγράμματος συμβάσεων το εν λόγω υποσύστημα καθίσταται ανενεργό.

Το υποσύστημα **Εθνικό Μητρώο Οικονομικών Φορέων Προμήθειας αγαθών και Παροχής υπηρεσιών** του άρθρου 36 παρ. 7 του ν. 4412/2016 δεν έχει ως σήμερα λειτουργήσει λόγω έλλειψης ειδικού ρυθμιστικού πλαισίου.

Το υποσύστημα **ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες**, θα αναπτυχθεί αναλυτικό στο επόμενο κεφάλαιο.

15.2.1 Υποσύστημα Προκαταρκτικών διαβουλεύσεων

Η διαδικασία της προκαταρκτικής διαβούλευσης με τη αγορά, βάσει των άρθρων 46 & 47 καθώς και 278 & 279 του ν.4412/2016, των τεχνικών προδιαγραφών ή/και όρων της διακήρυξης δημόσιας σύμβασης πραγματοποιείται στη Διαδικτυακή Πύλη «Προμηθεύς» του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ (www.promitheus.gov.gr) μέσω του σχετικού υποσυστήματος «**Προκαταρκτικές Διαβουλεύσεις**» σύμφωνα με τους αναρτημένους Κανόνες Χρήσης και Συμμετοχής.

Βάσει του άρθρου 47 του ν.4412/2016:

- Οι διαβουλεύσεις διεξάγονται βάσει ειδικής πρόσκλησης για ανοιχτή, μη

δεσμευτική συμμετοχή των ενδιαφερόμενων οικονομικών φορέων, που αναρτάται τουλάχιστον στο ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ και στην ιστοσελίδα της αναθέτουσας αρχής.

- Σε κάθε περίπτωση, τηρείται αρχείο της επικοινωνίας που λαμβάνει χώρα μεταξύ αναθέτουσας αρχής και των ενδιαφερόμενων οικονομικών φορέων, το οποίο συμπεριλαμβάνεται στον φάκελο δημόσιας σύμβασης του άρθρου 45 του ν.4412/2016.
- Η πρόσκληση αναφέρει τουλάχιστον τα στοιχεία της αναθέτουσας αρχής, το αντικείμενο της σύμβασης και την τεχνική περιγραφή του, καθώς και τον τρόπο και την προθεσμία υποβολής παρατηρήσεων.
- Η διαδικασία διαβούλευσης μέσω του ΕΣΗΔΗΣ διεξάγεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα του ν.4412/2016 (**22**), περί κανόνων που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες, (**36**), περί υποχρέωσης χρήσης και λειτουργίας του ΕΣΗΔΗΣ και (**37**), περί πολιτικής ασφάλειας του ΕΣΗΔΗΣ. Η διαδικασία διαβούλευσης διαρκεί τουλάχιστον δεκαπέντε (15) ημέρες.
- Μετά τη λήξη της προθεσμίας που τάσσεται στην πρόσκληση για την ολοκλήρωση της διαβούλευσης, η αναθέτουσα αρχή συγκεντρώνει, καταχωρίζει στο ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ και επεξεργάζεται τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν.

Εγγραφή χρηστών

Για τη χρήση του υποσυστήματος των Προκαταρκτικών Διαβουλεύσεων δεν απαιτείται εγγραφή και έκδοση ειδικών διαπιστευτηρίων.

Λειτουργικότητες

Μέσω του υποσυστήματος πραγματοποιούνται η αναζήτηση, η ανάρτηση και ο σχολιασμός των υπό διαβούλευση τεχνικών προδιαγραφών ή/και όρων της διακήρυξης δημόσιας σύμβασης.

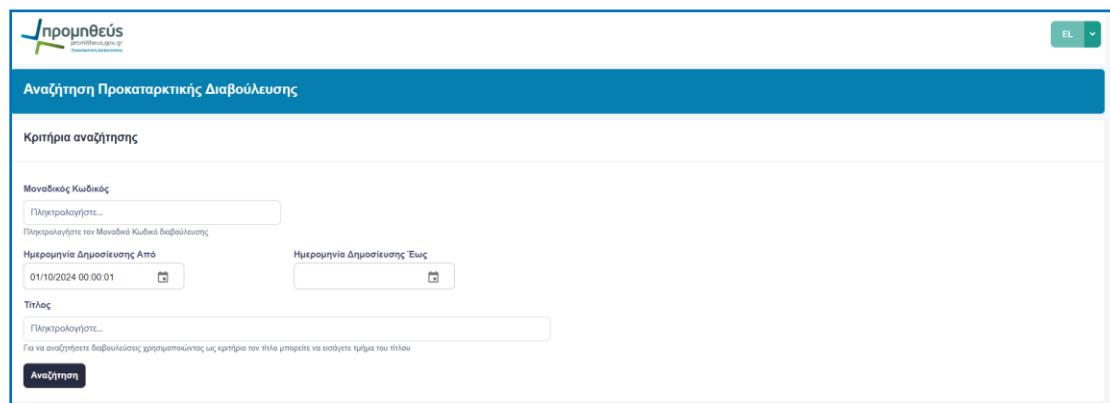
1. Αναζήτηση προκαταρκτικών διαβουλεύσεων

Η αναζήτηση προκαταρκτικών διαβουλεύσεων πραγματοποιείται μέσω της Διαδικτυακής Πύλης «Προμηθεύς» του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ (www.promitheus.gov.gr) και του σχετικού υποσυστήματος «Προκαταρκτικές Διαβουλεύσεις»

Εικόνα 16: Υποσύστημα Προκαταρκτικών Διαβουλεύσεων

Μετά την επιλογή του υποσυστήματος, παρουσιάζεται η επόμενη οθόνη αναζήτησης:

Εικόνα 17: Αναζήτηση προκαταρκτικών διαβουλεύσεων

Τα κριτήρια αναζήτησης είναι ο **Μοναδικός Κωδικός**, το **χρονικό διάστημα ανάρτησης** της προκαταρκτικής διαβούλευσης και ο **τίτλος** αυτής. Στα αποτελέσματα της αναζήτησης παρουσιάζονται περισσότερες πληροφορίες, όπως η ημερομηνία ανάρτησης, η ημερομηνία λήξης της διαβούλευσης, ο μοναδικός κωδικός, το πλήθος των σχολίων που έχουν υποβληθεί.

Τίτλος	Αρχειοθέτηση	Τελευταία ανανέωση	Ημέρα Λήξης	Μοναδικός Κωδικός	Πλήθος Σχολίων	Πλήθος Στοιχείων Έργων	Ενέργειες
ΠΛΗΡΕΣΜΟΣ Διαβούλευση για την προμήθεια «< στρογγυλοειδή έπιπλα»»	30 Οκτωβρίου 2024 στις 11:08:08	-	14 Νοεμβρίου 2024 στις 23:59:59	202404029393	0	0	***
ΠΛΗΡΕΣΜΟΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΘΗΡΑΤΟΛΩΤΩΝ	30 Οκτωβρίου 2024 στις 08:48:17	-	14 Νοεμβρίου 2024 στις 23:59:59	202404029392	0	0	Προβολή Σχολιασμός ***
31 ΓΥΕ Διαβούλευση για το θέμα: «Πρόσβαση προσωπικών δεδομένων»	30 Οκτωβρίου 2024 στις 08:45:54	-	14 Νοεμβρίου 2024 στις 23:59:59	202404029391	0	0	***
ΓΕΝΙΚΟ ΚΟΣΜΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΚΑΡΤΣΕΛΙΝΟΓΥΙΟ 21 ΔΙΑΕ.Τ.Π. - Προμήθεια στρογγυλοειδή έπιπλα	29 Οκτωβρίου 2024 στις 11:26:31	-	03 Νοεμβρίου 2024 στις 23:59:59	202404029390	8	8	***
Γ.Π. ΔΟΚΥΜΑΤΩΝ ΔΟΝΑΤΩΣΙΑΣ Τ.Π. - ΕΠΙΧΡΗΣΗ ΚΑΘΩΣΤΟΙΧΩΝ (Κ.Υ. 39111000-3) ΣΕ ΘΑΛΑΜΟΥΣ ΚΟΣΜΗΤΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΘΩΣΤΟΙΧΩΝ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΠΟΛΙΤΙΚΟΥ	25 Οκτωβρίου 2024 στις 14:58:59	-	14 Νοεμβρίου 2024 στις 23:59:59	202404029371	0	0	***

Εικόνα 18: Προβολή / Σχολιασμός προκαταρκτικής διαβούλευσης

Για τη **προβολή ή/και λήψη** του αναρτημένου προς διαβούλευση τεύχους διακήρυξης ή/και τεχνικών προδιαγραφών το οποίο φέρει το μοναδικό κωδικό, επιλέγεται «**Προβολή/Σχολιασμός**» από τη στήλη «Ενέργειες».

Προβολή και σχολιασμός Προκαταρκτικής Διαβούλευσης

Μητροπολιτικός Οργανισμός Μουσείων Εικαστικών Τεχνών Θεσσαλονίκης (ΜΟΜυς) - Διαβούλευση για «Ενίσχυση ψηφιακών έργων και πολιτιστικές εξογαλές ΜΟΜυς»

Δημοσιεύθηκε

Τελευταία ανανέωση

Μοναδικός Κωδικός

Ημέρα Λήξης

Μητροπολιτικός Οργανισμός Μουσείων Εικαστικών Τεχνών Θεσσαλονίκης (ΜΟΜυς)
 Κολοκοτρώνη 21, Μονή Λαζαριστών
 Αριθμός τηλεφώνου: 2310 589142/144
 email: info@momus.gr
 url: momus.gr

Α.Π. 10777
 Θεσσαλονίκη, 5 Νοεμβρίου 2024
 Προς: Κάθε ενδιαφερόμενο

Συνημμένο

📎 /ΗΨΗ ΑΡΧΕΙΟΥ

Εικόνα 19: Λήψη του προς διαβούλευση αρχείου με το μοναδικό κωδικό

2. Σχολιασμός προκαταρκτικών διαβουλεύσεων

Για το σχολιασμό του αναρτημένου προς διαβούλευση τεύχους διακήρυξης ή/και τεχνικών προδιαγραφών επιλέγεται «Προβολή/Σχολιασμός» από τη στήλη «Ενέργειες».

Στο επάνω τμήμα της οθόνης εμφανίζεται η πρόσκληση/ανακοίνωση της αναθέτουσας αρχής προς τους ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς για σχολιασμό της ανάρτησης.

The screenshot shows a web interface for the 'Μητροπολιτικός Οργανισμός Μουσείων Εικαστικών Τεχνών Θεσσαλονίκης (MOMus)'. The page title is 'Μητροπολιτικός Οργανισμός Μουσείων Εικαστικών Τεχνών Θεσσαλονίκης (MOMus) - Διαβούλευση για «Ενίσχυση ψηφιακών έργων και πολιτιστικές εξαγωγές MOMus»'. The interface includes a header with the organization's name and a main content area with the following details:

- Δημοσιεύθηκε:** 11/05/2024
- Τελευταία ανανέωση:** mméid/γγγγ
- Μοναδικός Κωδικός:** 2024DIAB29339
- Η/νία Αήξης:** 11/20/2024

The main content area contains the following information:

- Μητροπολιτικός Οργανισμός Μουσείων Εικαστικών Τεχνών Θεσσαλονίκης (MOMus)**
- Κολοκοτρώνη 21, Μονή Λαζαριστών
- Αρμόδιος για παραχή πληροφοριών: Ευτυχία Πετρίδου
- Αριθμός τηλεφώνου: 2310 589142/144
- email: info@momus.gr
- url: momus.gr
- A.Π. 10777
- Θεσσαλονίκη, 5 Νοεμβρίου 2024
- Προς: Κάθε ενδιαφερόμενο

Below the main content, there is a section titled 'Συνημμένο' (Attachment) with a download icon and the text 'ΛΗΨΗ ΑΡΧΕΙΟΥ' (Download File).

Εικόνα 20: Προβολή πρόσκλησης/ανακοίνωσης της αναθέτουσας αρχής

Ακολουθεί η περιοχή των σχολίων, στην οποία ο κάθε ενδιαφερόμενος θα πρέπει να καταχωρίσει το όνομα, τη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, το σχετικό άρθρο στο οποίο επιθυμεί να καταχωρίσει σχόλιο και τα σχόλια του. **Σημειώνεται ότι, μπορεί να πραγματοποιηθεί πολλαπλή καταχώριση σχολίων αλλά δεν δύναται να επισυναφθεί αρχείο.**

The screenshot shows a form titled 'Σχόλια' (Comments) for submitting a comment. The form includes the following fields:

- Καταχώριση Σχολίου** (Comment Submission)
- Όνομα*** (Name): A text input field with a placeholder 'Πληκτρολογήστε...'
- Email*** (Email): A text input field with a placeholder 'Πληκτρολογήστε...'
- Άρθρο*** (Article): A text input field with a placeholder 'Πληκτρολογήστε...'
- Σχόλιο*** (Comment): A larger text input field with a placeholder 'Πληκτρολογήστε...'

At the bottom of the form, there is a button labeled 'Καταχώριση' (Submit).

Εικόνα 21: Καταχώριση σχολίου σε προκαταρκτική διαβούλευση

Από την ίδια οθόνη πραγματοποιείται και η προβολή των σχολίων που έχουν ήδη καταχωριστεί.

Καθ' όλη τη διάρκεια της διαβούλευσης τα καταχωρημένα σχόλια εμφανίζονται στην περιοχή της συγκεκριμένης διαβούλευσης, όπου έχουν ελεύθερη πρόσβαση τόσο η Αναθέτουσα Αρχή /ο Αναθέτων Φορέας όσο και το ευρύ κοινό ενδιαφερομένων.

3. Αποστολή τευχών προς ανάρτηση στο υποσύστημα Προκαταρκτικών Διαβουλεύσεων

Η ανάρτηση του προς διαβούλευση κειμένου πραγματοποιείται από τα αρμόδια στελέχη της Διεύθυνσης Διαχείρισης, Ανάπτυξης και Υποστήριξης Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ), με την εξής διαδικασία:

Η Αναθέτουσα Αρχή/ο Αναθέτων Φορέα απευθύνει αντίστοιχο ηλεκτρονικό αίτημα (ticket) στο σύνδεσμο, που βρίσκεται στη σελίδα του Κέντρου Εξυπηρέτησης των χρηστών του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ.

Το αίτημα (ticket) πρέπει να περιλαμβάνει:

1. Την Πρόσκληση/Ανακοίνωση της ΑΑ/ΑΦ για τη διενέργεια της διαβούλευσης (ψηφιακά υπογεγραμμένη σε μορφότυπο pdf καθώς και σε επεξεργάσιμη μορφή για τη διευκόλυνση της ανάρτησης, ήτοι σε μορφότυπο doc), η οποία πρέπει να περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον τα αναλυτικά στοιχεία της Αναθέτουσας Αρχής/του Αναθέτοντα Φορέα, στοιχεία επικοινωνίας του αρμοδίου για πληροφορίες (ονοματεπώνυμο, τηλέφωνο, eMail), το θέμα/τίτλο των προς διαβούλευση στοιχείων και τη χρονική διάρκεια της αιτούμενης διαβούλευσης (σε ημέρες μετά την ανάρτηση από την Υπηρεσία μας)
2. Το προς διαβούλευση κείμενο (π.χ. τεχνικές προδιαγραφές ή/και όροι διακήρυξης, κ.α.) σε μορφότυπο pdf
3. Στο υποσύστημα «Προκαταρκτικών Διαβουλεύσεων» δύναται να αναρτηθεί μόνον ένα αρχείο μεγέθους έως 60 MB. Ως εκ τούτου, αν τα προς ανάρτηση αρχεία είναι περισσότερα από ένα, παρακαλείστε να τα

συνενώσετε σε ένα ενιαίο αρχείο με μέγιστο μέγεθος τα 60 MB

Με την επιτυχή ανάρτηση από την Διεύθυνση ΕΣΗΔΗΣ, αποδίδεται σε κάθε διαβούλευση ένας **μοναδικός κωδικός ανάρτησης διαβούλευσης** και η Αναθέτουσα Αρχή ενημερώνεται με σχετική απάντηση στο αρχικό εισερχόμενο αίτημα (ticket).

Σε περίπτωση που η Αναθέτουσα Αρχή /ο Αναθέτων Φορέας επιθυμεί αντικατάσταση του ήδη αναρτημένου προς διαβούλευση αρχείου, τότε η εν λόγω διαβούλευση καθίσταται ανενεργή. Η ανάρτηση θα πρέπει να επαναληφθεί ώστε το ορθό προς διαβούλευση κείμενο να λάβει ένα νέο μοναδικό κωδικό ανάρτησης διαβούλευσης.

Σημειώνεται ότι, τα σχόλια τα οποία είχαν ήδη υποβληθεί στην αρχική ανάρτηση, όπως και το αρχικό κείμενο, παραμένουν ορατά σε όλους τους ενδιαφερόμενους.

4. Λήψη και επεξεργασία σχολίων

Η λήψη σχολίων πραγματοποιείται από την Αναθέτουσα Αρχή με κάθε πρόσφορο τεχνικό τρόπο και δεν διατίθεται αυτή τη χρονική στιγμή κάποια ειδική λειτουργικότητα μέσω του υποσυστήματος. Σύμφωνα με το άρθρο 47 και το άρθρο 279 του ν.4412/2016, μετά την ολοκλήρωση της διαβούλευσης, η Αναθέτουσα Αρχή επεξεργάζεται το σύνολο των σχολίων που έχουν υποβληθεί και θα πρέπει να τα συμπεριλάβει στον σχετικό Φάκελο Δημόσιας Σύμβασης του άρθρου 45 και του άρθρου 277 του ν.4412/2016, ο οποίος εφόσον η διαδικασία ανάθεσης γίνεται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, τηρείται στον ηλεκτρονικό τόπο της διαδικασίας ανάθεσης.

15.2.2 Υποσύστημα Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ)

Το Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ) υποσύστημα του Ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ) συστάθηκε με σκοπό τη συλλογή, επεξεργασία και δημοσιοποίηση στοιχείων όλων των σταδίων ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων (κατά την έννοια της περ. 5, σύμφωνα με το άρθρο

11 του ν. 4013/2011 (Α' 204) και το άρθρο 38 του ν. 4412/2016), οι οποίες συνάπτονται γραπτώς, με ηλεκτρονικό μέσο ή προφορικός, μεταξύ των φορέων του δημόσιου τομέα και τρίτων, με αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την προμήθεια αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών

Με το ΚΗΜΔΗΣ ουσιαστικά καθιερώνεται ενιαίο εθνικό σύστημα δημοσιότητας για τις δημόσιες συμβάσεις και αντικαθίστανται σταδιακά όλες οι επιμέρους εθνικές δημοσιεύσεις. Αποτελεί δε αντίστοιχο εργαλείο διαφάνειας και πληροφόρησης για τις πράξεις των δημοσίων συμβάσεων του προγράμματος ΔΙΑΥΓΕΙΑ και το εθνικό αντίστοιχο του Tenders Electronic Daily (TED).

Αρμόδια για την λειτουργία του ΚΗΜΔΗΣ και την τεχνική υποστήριξη των χρηστών του είναι η Διεύθυνση Διαχείρισης, Ανάπτυξης και Υποστήριξης Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ) της Γενικής Διεύθυνσης Υποδομών Πληροφορικής και Επικοινωνιών Δημόσιας Διοίκησης της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων & Ψηφιακής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης.

Ο διαδικτυακός τόπος τήρησης του ΚΗΜΔΗΣ είναι προσβάσιμος μέσω της Διαδικτυακής Πύλης του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ στην ηλεκτρονική διεύθυνση (URL) www.promitheus.gov.gr

Το ΚΗΜΔΗΣ **συστάθηκε** με άρθρο 11 του ν. 4013/2011 (Α' 204), το οποίο τροποποιήθηκε με το άρθρο 10 του ν.40381 (Α'14) όπου και τέθηκε η υποχρεωτική του χρήση για τις συμβάσεις των οποίων ο προϋπολογισμός είναι ύψους ίσου ή μεγαλύτερου των χιλίων (1.000) ευρώ. Τα ειδικότερα θέματα λειτουργίας και διαχείρισής του ρυθμίστηκαν με την Π1/2380/2012 (Β' 3400) Κ.Υ.Α., η οποία εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 5 του άρθρου 11 του ν. 4013/2011.

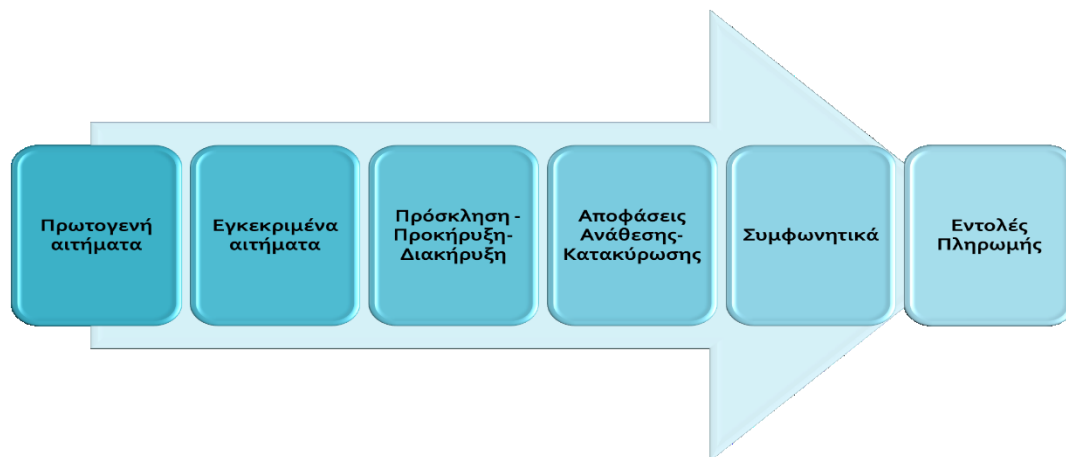
Το άρθρο 11 του ν. 4013/2011 (Α'204) τροποποιήθηκε από τον ν. 4155/2013 (Α'120) ως προς τις προβλεπόμενες εξαιρέσεις ανάρτησης συμβάσεων στο ΚΗΜΔΗΣ.

Το θεσμικό πλαίσιο του ΚΗΜΔΗΣ **επαναπροσδιορίστηκε** με το άρθρο 139 του ν.

4281/2014 (Α'160) το οποίο όρισε το ΚΗΜΔΗΣ ως υποσύστημα του ΕΣΗΔΗΣ και προσέθεσε και τις Αποφάσεις Ανάθεσης/Κατακύρωσης στις υποχρεωτικά καταχωριστέες Πράξεις,

Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο για το ΚΗΜΔΗΣ καθορίζεται από το άρθρο 38 του ν.4412/2016 (Α'147) «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει και την σχετική υπ' αριθ. 76928 ΚΥΑ (ΦΕΚ 3075/Β'/13.07.2021) «Ρύθμιση ειδικότερων θεμάτων λειτουργίας και διαχείρισης του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ)», εφεξής ΚΥΑ ΚΗΜΔΗΣ, και η υποχρεωτική καταχώριση στοιχείων δημοσίων συμβάσεων από ΑΑ/ΑΦ αφορά πλέον τις ομοειδής κατ' έτος δημόσιες συμβάσεις, προϋπολογισθείσας αξίας 2.500€ και άνω, άνευ ΦΠΑ.

Σύμφωνα με τις παρ. 3 και 4 του άρθρου 38 του ν. 4412/2016 και το άρθρο 5 της ΚΥΑ ΚΗΜΔΗΣ στο ΚΗΜΔΗΣ καταχωρίζονται οι κάτωθι Πράξεις:

Αναλυτικά η ανάπτυξη για τα πρωτογενή και τα εγκεκριμένα αιτήματα, που αποτελούν αντικείμενο του παρόντος υλικού, παρατίθεται στην ενότητα «Η δημοσίευση στο ΚΗΜΔΗΣ – Η δημοσίευση στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ (Πρωτογενές και εγκεκριμένο αίτημα – Θεσμικό πλαίσιο)».

Εγγραφή χρηστών

Σύμφωνα με την ΚΥΑ ΚΗΜΔΗΣ, χρήστες του ΚΗΜΔΗΣ είναι τα στελέχη των

αναθετουσών αρχών και αναθετόντων φορέων και Κεντρικών Αρχών Αγορών που πραγματοποιούν καταχωρίσεις πράξεων σχετικά με δημόσιες συμβάσεις και συμβάσεις στο ΚΗΜΔΗΣ, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους.

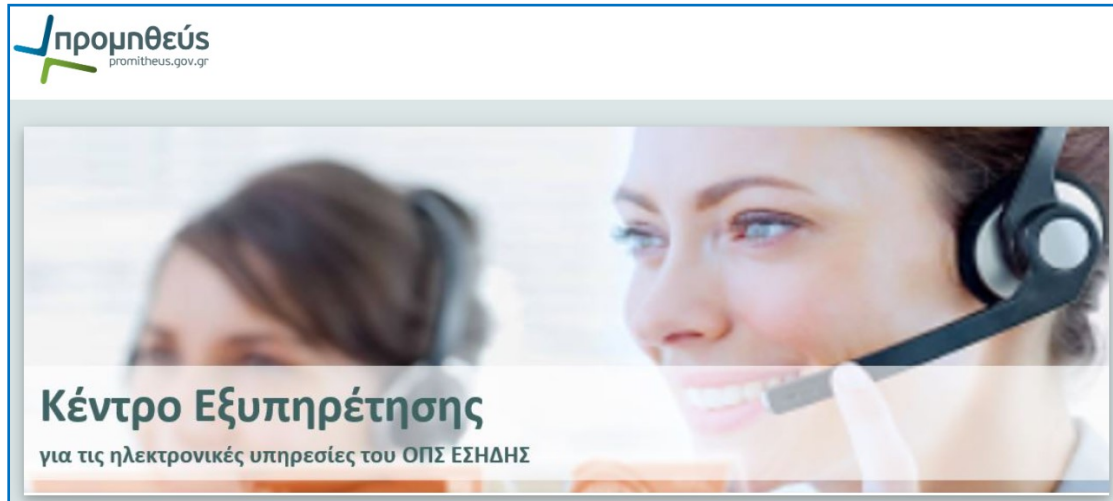
Η εγγραφή τους στο ΚΗΜΔΗΣ πραγματοποιείται ως εξής:

- **Οι χρήστες των αναθετουσών αρχών και των αναθετόντων φορέων και των ΚΑΑ που υποχρεούνται να αναρτούν πράξεις στο Πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ και διαθέτουν ήδη κωδικούς** σε αυτό, μπορούν να προβούν στην εγγραφή τους στο ΚΗΜΔΗΣ μέσω του διαδικτυακού τόπου τήρησής του, χρησιμοποιώντας το όνομα χρήστη που διατηρούν στο Πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ.
- Οι χρήστες των αναθετουσών αρχών και των αναθετόντων φορέων και των ΚΑΑ που υποχρεούνται να αναρτούν πράξεις στο Πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ και δεν διαθέτουν κωδικούς σε αυτό, μεριμνούν ώστε πριν την εγγραφή τους στο ΚΗΜΔΗΣ να έχουν εγγραφεί στο Πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ από την Ομάδα Διοίκησης Έργου (Ο.Δ.Ε.) του φορέα τους σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 80 του ν. 4727/2020. Στη συνέχεια οι ανωτέρω χρήστες προβαίνουν σε αίτημα εγγραφής τους στο ΚΗΜΔΗΣ μέσω του διαδικτυακού τόπου τήρησής του χρησιμοποιώντας τα στοιχεία χρήστη που διατηρούν στο Πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ.
- **Οι χρήστες των αναθετουσών αρχών και των αναθετόντων φορέων που δεν υποχρεούνται να αναρτούν πράξεις στο Πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ,** μπορούν να εγγραφούν στο ΚΗΜΔΗΣ μετά από αίτησή τους στη Διεύθυνση Διαχείρισης, Ανάπτυξης και Υποστήριξης Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ) της Γενικής Διεύθυνσης Υποδομών Πληροφορικής και Επικοινωνιών Δημόσιας Διοίκησης της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης.

Για την εγγραφή τους οι χρήστες από την αρχική σελίδα της Διαδικτυακής Πύλης www.promitheus.gov.gr, και την ενότητα «**Κέντρο Εξυπηρέτησης**», επιλέγουν το σχετικό σύνδεσμο

- «**Ηλεκτρονική εγγραφή χρηστών** (από φορείς υπόχρεους ανάρτησης στη Διαύγεια)»

- ο Εγγραφή χρηστών από φορείς μη υπόχρεους ανάρτησης στη Διαύγεια

Β. Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ)

Αναζήτηση στοιχείων στο ΚΗΜΔΗΣ προγενέστερα τις 13.06.2017

- Για την αναζήτηση στοιχείων πατήστε [εδώ](#).

Αναθέτουσες Αρχές / Αναθέτοντες Φορείς

Εγγραφή Αναθετουσών Αρχών/Αναθετόντων Φορέων

- Ηλεκτρονική εγγραφή χρηστών (από φορείς υπόχρεους ανάρτησης στη Διαύγεια)
- Εγγραφή χρηστών από φορείς μη υπόχρεους ανάρτησης στη Διαύγεια:

- α) Συμπληρώστε τον Πίνακα Στοιχείων Φορέα και επισυνάψτε τον στο ηλεκτρονικό αίτημα [εδώ](#) προκειμένου να πραγματοποιηθεί η κατ'εξίρεση εγγραφή του φορέα σας, συμπεριλαμβανομένου και του Υπεύθυνου (διαχειριστής για το φορέα), στη Διαύγεια.
- β) Στη συνέχεια ο Υπεύθυνος Διαύγεια του φορέα σας, εφόσον έχει λάβει κωδικούς πρόσβασης από τη Διαύγεια, καταχωρεί στη Διαύγεια τα απαραίτητα σχετικά στοιχεία του φορέα, όπως ενδεικτικά υπογράφοντες, οργανωτικές μονάδες καθώς και χρήστες.
- γ) Τέλος, ακολουθείτε τη διαδικασία ηλεκτρονικής εγγραφής που ακολουθούν και οι χρήστες από φορείς υπόχρεους ανάρτησης στο Διαύγεια (βλ. σύνδεσμο ανωτέρω).

Εικόνα 22: Κέντρο Εξυπηρέτησης – Εγγραφή χρηστών ΚΗΜΔΗΣ

Αναζήτηση πράξεων

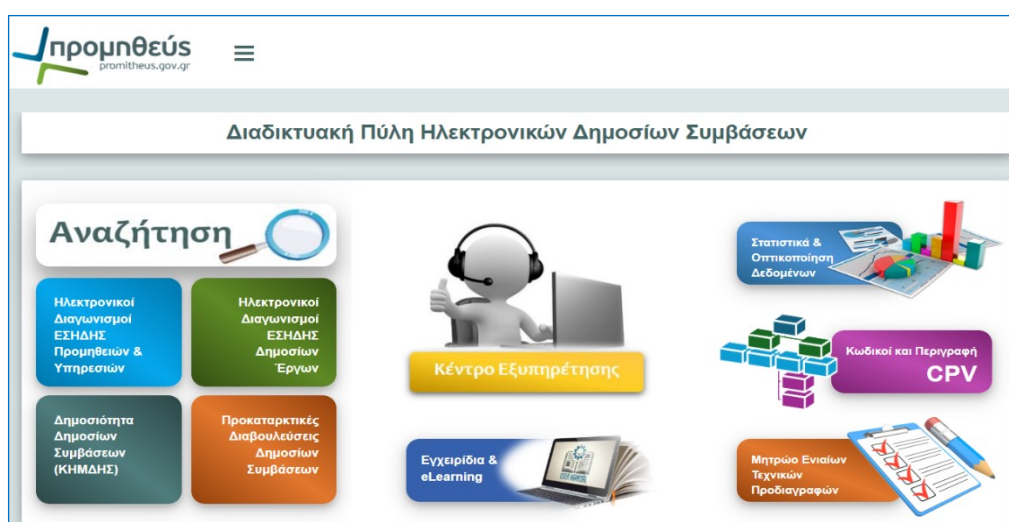
Η αναζήτηση στοιχείων/Πράξεων που αναρτήθηκαν στο ΚΗΜΔΗΣ πραγματοποιείται μέσω του ελεύθερα προσβάσιμου χώρου και δεν απαιτείται κωδικός πρόσβασης. Στον χώρο αυτόν δημοσιεύονται πληροφορίες και στοιχεία δημοσίων συμβάσεων που αφορούν σε πρωτογενή και εγκεκριμένα αιτήματα, προκηρύξεις και διακηρύξεις, προσκλήσεις, αναθέσεις και κατακυρώσεις, εντολές αγοράς, συμφωνητικά (συμβάσεις) και εντολές πληρωμών για την προμήθεια αγαθών, υπηρεσιών και δημοσίων έργων.

Σημειώνεται ότι, την 13.06.2017 είχε τεθεί σε λειτουργία η εφαρμογή του νέου ΚΗΜΔΗΣ, το οποίο δεν συμπεριέλαβε το αρχείο Πράξεων (βάση δεδομένων) του αρχικού ΚΗΜΔΗΣ και για το λόγο αυτό η αναζήτηση των πράξεων προ και μετά την 13.06.2017 διαφοροποιείται. Επίσης, το νέο ΚΗΜΔΗΣ περιλάμβανε πλέον και τις

φόρμες ανάρτησης Προκηρύξεων και των Αποφάσεων Ανάθεσης/Κατακύρωσης.

I. Αναζήτηση πράξεων μετά την 13.06.2017

Η αναζήτηση στοιχείων/Πράξεων που αναρτήθηκαν μετά την 13.06.2017 στο ΚΗΜΔΗΣ πραγματοποιείται μέσω του συνδέσμου «**Δημοσιότητα Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ)**».

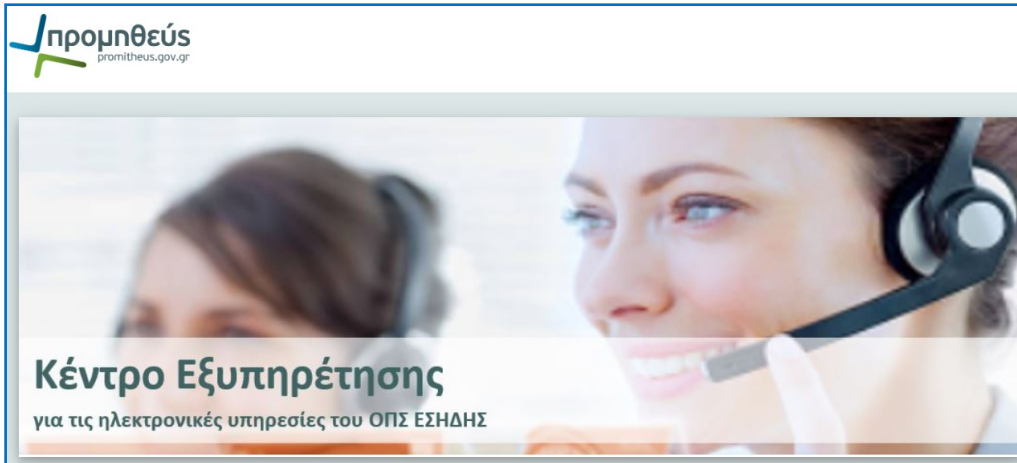

Εικόνα 23: Αναζήτηση πράξεων μετά την 13.06.2017

Ο ενδιαφερόμενος επιλέγει το είδος της Πράξης που επιθυμεί να αναζητήσει (είτε Αιτήματα ή Προσκλήσεις/Προκηρύξεις/Διακηρύξεις ή Κατακυρώσεις/Αναθέσεις ή Συμβάσεις ή Εντολές Πληρωμών) και συμπληρώνει κατ' ελάχιστον ένα από τα διαθέσιμα κριτήρια αναζήτησης (π.χ. Φορέας, Υπογράφοντας) προκειμένου να περιορίσει το εύρος των αποτελεσμάτων της αναζήτησης.

II. Αναζήτηση πράξεων προ της 13.06.2017

Η αναζήτηση στοιχείων/Πράξεων που αναρτήθηκαν έως την 13.06.2017 στο ΚΗΜΔΗΣ πραγματοποιείται μέσω της Διαδικτυακής Πύλης www.promitheus.gov.gr επιλέγοντας σχετικό σύνδεσμο στην ενότητα «Κέντρο Εξυπηρέτησης». Από την περιοχή ΚΗΜΔΗΣ επιλέγεται «**Για την αναζήτηση στοιχείων πατήστε εδώ**».

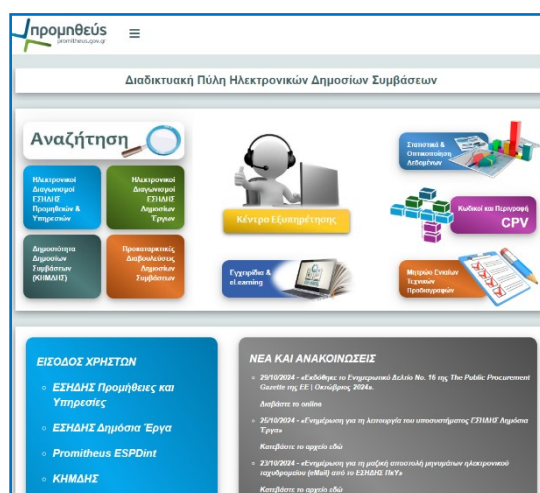
Β. Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ)
Αναζήτηση στοιχείων στο ΚΗΜΔΗΣ προγενέστερα τις 13.06.2017
 • Για την αναζήτηση στοιχείων πατήστε [εδώ](#).

Εικόνα 24: Αναζήτηση πράξεων προ της 13.06.2017

Ο ενδιαφερόμενος επιλέγει την Πράξη που επιθυμεί να αναζητήσει (Αιτήματα, Προσκλήσεις/Προκηρύξεις/Διακηρύξεις, Συμβάσεις και Εντολές Πληρωμών) και θέτοντας τα κατάλληλα διατιθέμενα φίλτρα (π.χ. Φορέας, Υπογράφοντας) περιορίζει το εύρος των αποτελεσμάτων της αναζήτησης.

Καταχώριση / Διαχείριση αναρτητέων πράξεων

Η σύνδεση των χρηστών στο ΚΗΜΔΗΣ πραγματοποιείται μέσω της αρχικής σελίδας της Διαδικτυακής Πύλης www.promitheus.gov.gr, επιλέγοντας από την περιοχή **ΕΙΣΟΔΟΣ ΧΡΗΣΤΩΝ** το σύνδεσμο «**ΚΗΜΔΗΣ**».

Εικόνα 25: Είσοδος χρηστών στο ΚΗΜΔΗΣ

Στην οθόνη που εμφανίζεται ο χρήστης πρέπει να καταχωρίσει το όνομα χρήστη (username) και τον κωδικό πρόσβασης (password).

Εικόνα 26: Είσοδος (login) χρηστών στο ΚΗΜΔΗΣ

Στην αρχική οθόνη της εφαρμογής, παρουσιάζεται το όνομα χρήστη και ο Φορέας του καθώς και οι φόρμες καταχώρισης των προβλεπόμενων Πράξεων.

Εικόνα 27: Αρχική οθόνη ΚΗΜΔΗΣ

Οι φόρμες καταχώρισης/αναζήτησης είναι οι παρακάτω:

- Αιτήματα (πρωτογενή και εγκεκριμένα)
- Προσκλήσεις - Προκηρύξεις - Διακηρύξεις
- Αναθέσεις
- Συμβάσεις
- Εντολές Πληρωμών

Στις ανωτέρω φόρμες καταχωρίζονται όλες οι προβλεπόμενες Πράξεις και οι τροποποιήσεις αυτών.

Επιλέγοντας την επιθυμητή φόρμα, ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να **αναζητήσει** μία Πράξη, να προχωρήσει σε μία **νέα καταχώριση** ή να **ολοκληρώσει μία καταχώριση** της οποίας έχει αποθηκεύσει μεταδεδομένα σε αρχείο μορφότυπου «ser».

Εικόνα 28: Επιλογή ενεργειών στη φόρμα Αιτήματα **Αναζήτηση**

a. Αναζήτηση

Επιλέγοντας ο χρήστης «Αναζήτηση» εμφανίζεται η παρακάτω οθόνη :

Εικόνα 29: Οθόνη αναζήτησης Αιτημάτων

Ο χρήστης καταχωρίζει τουλάχιστον ένα κριτήριο αναζήτησης και αναζητά την ήδη αναρτημένη Πράξη. Ανάλογα με την Πράξη που αναζητά έχει τις εξής δυνατότητες:

Αιτήματα (Πρωτογενή & Εγκεκριμένα)

Αποτελέσματα	
Σύνολο: 10506	<< < Σελίδα 1 / 211 > >> 50 ▾
Επισκευή του με αριθ. κυκλ. ΚΗΗ 5392 Απορριματοφόρου	24REQ015776099
Στοιχεία Αιτήματος Αναρτήθηκε 14/11/2024 18:03 Τελευταία ανανέωση Φορέας ΔΗΜΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΧΑΪΑΣ Συνολικό Κόστος χωρίς ΦΠΑ 150,00	
Υπηρεσίες Συντήρησης και Επισκευής Κτιρίων με Υλικά στο Π.ΑΜΕΑ Χανίων του ΚΚΠΚ	24REQ015776094
Στοιχεία Αιτήματος Αναρτήθηκε 14/11/2024 17:55 Τελευταία ανανέωση 14/11/2024 Φορέας ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ Συνολικό Κόστος χωρίς ΦΠΑ 20.572,58	
Εγκρίνει 24REQ015767154	
Υπηρεσίες Συντήρησης και Επισκευής Κτιρίων με Υλικά στο Π.ΑΜΕΑ Χανίων του ΚΚΠΚ	24REQ015776090
Στοιχεία Αιτήματος Αναρτήθηκε 14/11/2024 17:51 Τελευταία ανανέωση Φορέας ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ Συνολικό Κόστος χωρίς ΦΠΑ 20.572,58	
Εγκρίνει 24REQ015767154	

Εικόνα 30: Αποτελέσματα αναζήτησης αιτημάτων

- Να **προβάλει** τα στοιχεία των καταχωρισμένων αιτημάτων και να μεταφορτώσει το αρχείο με τον μοναδικό αριθμό ΑΔΑΜ.
- Να **προχωρήσει σε ανάρτηση/καταχώριση** πράξης Έγκρισης/Προέγκρισης για τα καταχωρισμένα πρωτογενή αιτήματα
- Να **ακυρώσει/ματαιώσει** καταχωρίσεις αιτημάτων
- Να **επεξεργαστεί τα μεταδεδομένα** (μόνον για 72 ώρες μετά την ανάρτηση) καταχωρισμένων αιτημάτων

Προσκλήσεις-Προκηρύξεις-Διακηρύξεις

Αποτελέσματα	
Σύνολο: 3958	<< < Σελίδα 1 / 80 > >> 50 ▾
Πρόσκληση για την προμήθεια λειτουργικού προγράμματος της ΚΣΟΤ	24PROC015776102
Στοιχεία Πρόσκλησης - Προκήρυξης - Διακήρυξης Αναρτήθηκε 14/11/2024 18:08 Τελευταία ανανέωση Ημερομηνία αποστολής στην Ευρωπαϊκή Ένωση Καταληκτική Η/νία Υποβολής Προσφορών 22/11/2024 Φορέας ΚΡΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΟΡΧΗΣΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ Συνολικό Κόστος χωρίς ΦΠΑ 30.000,00	
Πρόσκληση Υποβολής Οικονομικής Προσφοράς	24PROC015776101
Στοιχεία Πρόσκλησης - Προκήρυξης - Διακήρυξης Αναρτήθηκε 14/11/2024 18:06 Τελευταία ανανέωση Ημερομηνία αποστολής στην Ευρωπαϊκή Ένωση Καταληκτική Η/νία Υποβολής Προσφορών 18/11/2024 Φορέας ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ Συνολικό Κόστος χωρίς ΦΠΑ 4.254,03	

Εικόνα 31: Αποτελέσματα αναζήτησης προσκλήσεων/προκηρύξεων/διακηρύξεων

- Να **προβάλει** τα στοιχεία καταχωρισμένων προσκλήσεων/προκηρύξεων /διακηρύξεων και να μεταφορτώσει το αρχείο με τον μοναδικό αριθμό ΑΔΑΜ.
- Να **ακυρώσει/ματαιώσει** καταχωρισμένες προσκλήσεις/προκηρύξεις/ διακηρύξεις
- Να **επεξεργαστεί τα μεταδεδομένα** (μόνον για 72 ώρες μετά την ανάρτηση) καταχωρισμένων προσκλήσεων/προκηρύξεων/διακηρύξεων

Κατακυρώσεις-Αναθέσεις

Αποτελέσματα	
Σύνολο: 11278	<< < Σελίδα 1 / 226 > >> 50 ▾
Προμήθεια ανταλλακτικών και επισκευαστικών εργασιών στο αρ. κυκλ. ΚΗΙ-9544 επιβατικό όχημα	24AWRD015776109
Στοιχεία Κατακύρωσης - Ανάθεσης Αναρτήθηκε 14/11/2024 18:21 Τελευταία ανανέωση Φορέας ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	
ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΑΝΑΘΕΣΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ, 1506,60 €	24AWRD015776105
Στοιχεία Κατακύρωσης - Ανάθεσης Αναρτήθηκε 14/11/2024 18:14 Τελευταία ανανέωση Φορέας ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	

Εικόνα 32: Αποτελέσματα αναζήτησης Αποφάσεων κατακύρωσης-ανάθεσης

- Να **προβάλει** τα στοιχεία των καταχωρισμένων Αποφάσεων Κατακύρωσης/Ανάθεσης και να μεταφορτώσει το αρχείο με τον μοναδικό αριθμό ΑΔΑΜ.
- Να **Ακυρώσει/Ματαιώσει** καταχωρισμένες Αποφάσεις Κατακύρωσης/Ανάθεσης
- Να **επεξεργαστεί τα μεταδεδομένα** (μόνον για 72 ώρες μετά την ανάρτηση) καταχωρισμένων Αποφάσεων Κατακύρωσης/Ανάθεσης

Συμβάσεις

ΔΕΑ-420296 3η εκτελεστική Συμφωνίας Πλαίσιο τηλεπικοινωνιακά δίκτυα Τμήμα Α με ΟΤΕ ΑΕ	24SYM015776080
Στοιχεία Σύμβασης	
Αναρτήθηκε 14/11/2024 17:43 Τελευταία ανανέωση	
Έναρξη 13/11/2024 Λήξη	
Συνολικό Κόστος χωρίς ΦΠΑ 3.744.265,46	
Φορέας ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΑΔΜΗΕ ΑΕ	
Αγορά υλικών για την επισκευή της περιφραξής και του ηλεκτρολογικού δικτύου του ΚΑΑΥ Μάρκης και του	24SYM015776068
Στοιχεία Σύμβασης	
Αναρτήθηκε 14/11/2024 17:34 Τελευταία ανανέωση	
Έναρξη 30/08/2024 Λήξη	
Συνολικό Κόστος χωρίς ΦΠΑ 4.838,35	
Φορέας ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ	

Εικόνα 33: Αποτελέσματα αναζήτησης συμβάσεων

- Να **προβάλει** τα στοιχεία των καταχωρισμένων Συμβάσεων και να μεταφορτώσει το αρχείο με τον μοναδικό αριθμό ΑΔΑΜ.
- Να **«επεκτείνει»** μία καταχωρισμένη Σύμβαση
- Να **«τροποποιήσει»** μία καταχωρισμένη Σύμβαση
- Να **ακυρώσει/ματαιώσει** μια καταχωρισμένη στο ΚΗΜΔΗΣ Σύμβαση
- Να **επεξεργαστεί τα μεταδεδομένα** (μόνον για 72 ώρες μετά την ανάρτηση) μιας καταχωρισμένης Σύμβασης

Εντολές Πληρωμών

Αποτελέσματα	
Σύνολο: 2547	<< < Σελίδα 1 / 51 > >> 50 ▾
Κτηνιατρικές υπηρεσίες: περίθαλψη αδέσποτων ζώων συντροφιάς	24ΡΑΥ015776113
Στοιχεία Εντολής Πληρωμών Αναρτήθηκε 14/11/2024 18:28 Τελευταία ανανέωση Φορέας ΔΗΜΟΣ ΘΑΣΟΥ	
Κτηνιατρικές υπηρεσίες: περίθαλψη αδέσποτων ζώων συντροφιάς	24ΡΑΥ015776107
Στοιχεία Εντολής Πληρωμών Αναρτήθηκε 14/11/2024 18:17 Τελευταία ανανέωση Φορέας ΔΗΜΟΣ ΘΑΣΟΥ	

Εικόνα 34: Αποτελέσματα αναζήτησης Εντολών Πληρωμής

- Να **προβάλλει** τα στοιχεία των καταχωρισμένων Εντολών Πληρωμής και να μεταφορτώσει το αρχείο με τον μοναδικό αριθμό ΑΔΑΜ.
- Να **ακυρώσει/ματαιώσει** καταχωρίσεις Εντολών Πληρωμής
- Να **επεξεργαστεί τα μεταδεδομένα** (μόνον για 72 ώρες μετά την ανάρτηση) καταχωρίσεων Εντολών Πληρωμών.

b. Νέα καταχώριση Πρωτογενούς Αιτήματος

Επιλέγοντας ο χρήστης «**Νέα καταχώριση**» εμφανίζεται η παρακάτω οθόνη:

Αιτήματα ▾ Προσκήλιξας - Προκηρύξεις - Διακηρύξεις ▾ Κατακυρώσεις - Αναθέσεις ▾ Συμβάσεις ▾ Εντολές Πληρωμών ▾

Νέο Πρωτογενές Αίτημα

Βασικά Στοιχεία Διοικητικού Εγγράφου
Τα πεδία με * είναι υποχρεωτικά.

Τίτλος *
Πρωτογενές Αίτημα για την προμήθεια υπολογιστών

Η/νία Υπογραφής * 1/11/2024 **Πότε χρειάζεστε την προμήθεια** 30/12/2024

Αριθμός Πρωτοκόλλου * οικ 123 **Email Συντάκτη *** xristis@gmail.com

Οργανωτική Μονάδα Φορέα * 100029237 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ **Υπογράφων/ουσα *** 100007762 ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΠΟΛΙΤΗ - Τμηματάρχης ΑΓΓΕΛΙΚΗ

Εισάγετε μέρος της επωνυμίας (λέξη ή λεκτικά) του Φορέα έκδοσης της καταχωρισμένης πράξης και επιλέξτε το επιθυμητό

Εισάγετε μέρος του επωνύμου του υπογράφοντος της καταχωρισμένης πράξης και επιλέξτε τον

Ελληνικό ΑΦΗ **ΑΦΗ Φορέα** 99999999

Γεωγραφική Περιοχή Φορέα (NUTS) * EL ΕΛΛΑΔΑ

Ενέργειες

- Αποθήκευση σε Αρχείο
- Καταχώριση

Εικόνα 35: Οθόνη νέας καταχώρισης Πρωτογενούς Αιτήματος

Ο χρήστης θα πρέπει να συμπληρώσει όλα τα υποχρεωτικά πεδία (που φέρουν την ένδειξη *) και να επισυνάψει την πράξη σε αρχείο με μορφότυπο.PDF, προκειμένου να ολοκληρώσει την καταχώριση.

Τα στοιχεία που πρέπει να συμπληρώσει ο χρήστης είναι:

Βασικά Στοιχεία Διοικητικού Εγγράφου:

- **Τίτλος:** Εισάγεται ένας χαρακτηριστικός τίτλος, συνήθως το θέμα του εγγράφου.
- **Ημερομηνία Πρωτοκόλλου:** Εισάγεται η ημερομηνία λήψης πρωτοκόλλου του εγγράφου.
- **Αριθμός Πρωτοκόλλου:** Ο αριθμός πρωτοκόλλου του εγγράφου.
- **Πότε χρειάζεστε την προμήθεια:** Καταχώριση της ημερομηνίας που επιθυμείτε την προμήθεια υλικού / παροχή υπηρεσίας / εκτέλεση έργου.
- **Κύριος χαρακτήρας σύμβασης:** Επιλέγεται το κύριο είδος του αντικειμένου (Έργα, Μελέτες, Προμήθειες, Τεχνικές ή λοιπές συναφείς Υπηρεσίες, Γενικές Υπηρεσίες) της

Δημόσιας Σύμβασης (από προεπιλεγμένη λίστα).

- **Αναθέτουσα Αρχή/Αναθέτων Φορέας:** Επιλογή της μονάδας της ΑΑ/ΑΦ που αιτείται την προμήθεια, από προεπιλεγμένη λίστα.
- **Υπογράφων/ουσα:** Ο υπογράφων το έγγραφο του Αιτήματος, από προεπιλεγμένη λίστα.
- **Ελληνικό ΑΦΜ:** Αφορά στον ΑΦΜ του Φορέα. Επιλέγεται (τσεκάρεται) σε περίπτωση ελληνικού ΑΦΜ.
- **ΑΦΜ Φορέα:** Αναγράφεται ο ΑΦΜ του Φορέα που αιτείται την προμήθεια.
- **Γεωγραφική περιοχή αναθέτουσας αρχής (NUTS):** Η γεωγραφική περιοχή στην οποία ανήκει η αναθέτουσα αρχή, επιλογή από λίστα.
- **Ταξινόμηση οργανισμού δημοσίου δικαίου:** Επιλογή από προεπιλεγμένη λίστα του είδους του Οργανισμού.
- **Είδος Αναθέτουσας Αρχής:** Επιλέγεται το αντίστοιχο πεδίο ανάλογα με το Είδος του Φορέα, π.χ. Δήμος, Υπουργείο κτλ. Η επιλογή γίνεται από λίστα.

Είδος Σύμβασης

Σε αυτή την ενότητα ο χρήστης θα πρέπει να συμπληρώσει την κατηγορία της προς σύναψη Δημόσιας Σύμβασης, ανάλογα με το αν αυτή αφορά σε Έργο, Μελέτη, Παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, Προμήθεια, ή Γενικές Υπηρεσίες. Υπάρχει δυνατότητα επιλογής πολλαπλών κατηγοριών, με την προσθήκη νέας γραμμής. Η προσθήκη νέου είδους σύμβασης, γίνεται με την επιλογή του «+».

Στοιχεία Αντικειμένου(ων)

Σε αυτή την ενότητα ο χρήστης θα πρέπει να συμπληρώσει τα βασικά στοιχεία του αντικειμένου, όπως αυτό περιγράφεται στο πρωτογενές αίτημα. Σε περίπτωση ύπαρξης περισσότερων του ενός αντικειμένου, τα παρακάτω πεδία συμπληρώνονται ξεχωριστά για καθένα από τα αυτά. Τα πεδία που πρέπει να συμπληρωθούν είναι:

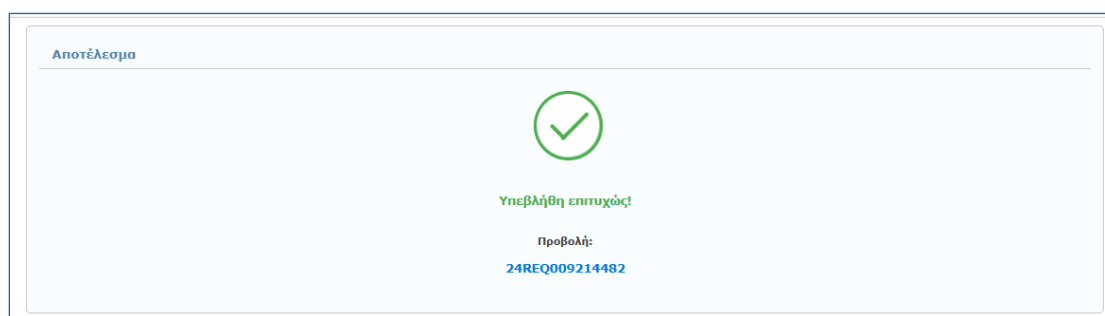
- **Ποσότητα:** Καταχωρίζεται η ποσότητα του αντικειμένου.
- **Μονάδες μέτρησης:** Επιλέγεται η μονάδα μέτρησης.
- **Συνολικό Κόστος χωρίς ΦΠΑ:** Καταχωρίζεται το συνολικό κόστος του αντικειμένου, χωρίς ΦΠΑ.
- **ΦΠΑ:** Επιλέγεται ο συντελεστής ΦΠΑ από τη λίστα.
- **Νόμισμα:** Επιλέγεται το νόμισμα από συγκεκριμένη λίστα.
- **Περιληπτική περιγραφή:** Καταχωρίζεται η περιγραφή του αντικειμένου του αιτήματος, έως 400 χαρακτήρες
- **Περιγραφή με όρους CPVS:** Καταχωρίζεται το CPV που αντιστοιχεί στο συγκεκριμένο

αντικείμενο.

Ανάρτηση Ηλεκτρονικού Αρχείου

Επισυνάπτεται το σχετικό έγγραφο του Αιτήματος, ψηφιακά υπογεγραμμένο, σε αρχείο τύπου pdf.

Για την ολοκλήρωση της διαδικασίας καταχώρισης ενός νέου πρωτογενούς αιτήματος θα πρέπει να επιλεγθεί το πεδίο «Καταχώριση» από τις «Ενέργειες» (επάνω δεξιά) και ο χρήστης θα λάβει μήνυμα επιβεβαίωσης επιτυχούς ανάρτησης το οποίο συνοδεύεται από τον μοναδικό αριθμό ΑΔΑΜ του πρωτογενούς αιτήματος της μορφής: (έτος) REQ(9ψηφία).

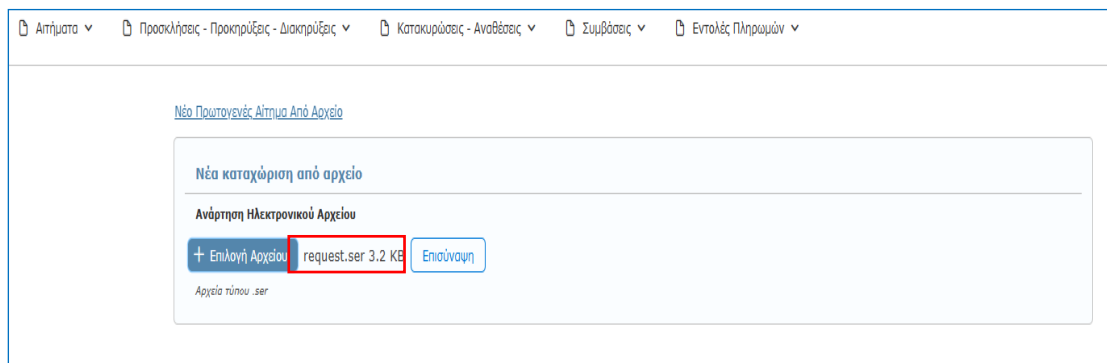

Εικόνα 36: Επιβεβαίωση επιτυχούς ανάρτησης πρωτογενούς αιτήματος

Για τη λήψη του αρχείου και την προβολή των στοιχείων του Πρωτογενούς Αιτήματος επιλέγεται ο σύνδεσμος ΑΔΑΜ.

ε. Αποθήκευση σε Αρχείο - Καταχώριση νέου πρωτογενούς αιτήματος από αρχείο

Κατά τη συμπλήρωση των στοιχείων ενός νέου πρωτογενούς αιτήματος και πριν την οριστική καταχώριση αυτού, υπάρχει η δυνατότητα «Αποθήκευσης σε Αρχείο» (μορφότυπου SER). Για να ολοκληρωθεί η καταχώριση ενός νέου πρωτογενούς αιτήματος, που έχει αποθηκευτεί σε αρχείο, ο χρήστης επιλέγει «Νέα καταχώριση από Αρχείο». Στη συνέχεια επιλέγει το αποθηκευμένο αρχείο, στην οθόνη εμφανίζονται τα στοιχεία που έχουν αποθηκευτεί, συμπληρώνονται τα λοιπά στοιχεία καταχώρισης των πεδίων του αιτήματος και επιλέγεται «Καταχώριση» από τις «Ενέργειες».

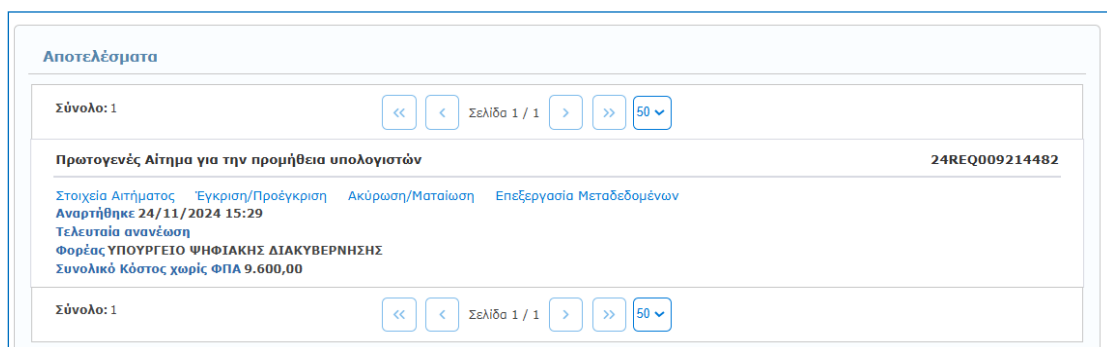

Εικόνα 37: Επιλογή αρχείου .SER

Εικόνα 38: Καταχώριση Πρωτογενούς Αιτήματος από αρχείο

d. Ακύρωση / Ματαίωση πρωτογενούς αιτήματος

Ο χρήστης αναζητά το πρωτογενές αίτημα και στην οθόνη που εμφανίζεται

Εικόνα 39: Αναζήτηση πρωτογενούς αιτήματος

και επιλέγει «Ακύρωση/Ματαίωση». Καταχωρεί το λόγο ματαίωσης και επιλέγει «Ματαίωση»

[Αναζήτηση Αιτημάτων](#) > [Ακύρωση Αιτήματος](#)

Ακύρωση/Ματαίωση Αιτήματος

Για να μπορέσετε να προχωρήσετε στην ακύρωση πρέπει να δηλώσετε τον τύπο και το λόγο ακύρωσης. Από τη στιγμή που θα προχωρήσετε στην ακύρωση, η ενέργεια αυτή δεν μπορεί να ακυρωθεί!

Ματαίωση Αιτήματος - Λόγος Ματαίωσης

Τα πεδία με * είναι υποχρεωτικά.

ΑΔΑ απόφασης Ακύρωσης/Ματαίωσης

Λόγος *

229 χαρακτήρες.

Εικόνα 40: Ματαίωση πρωτογενούς αιτήματος

Το αίτημα θα λάβει τη σχετική σήμανση

ε. Επεξεργασία μεταδεδομένων πρωτογενούς αιτήματος

Ο χρήστης αναζητά το πρωτογενές αίτημα και στην οθόνη που εμφανίζεται

Αποτελέσματα

Σύνολο: 1 << < Σελίδα 1 / 1 > >> 50 ▾

Πρωτογενές Αίτημα για την προμήθεια υπολογιστών 24REQ009214482

[Στοιχεία Αιτήματος](#) [Έγκριση/Προέγκριση](#) [Ακύρωση/Ματαίωση](#) [Επεξεργασία Μεταδεδομένων](#)

Αναρτήθηκε: 24/11/2024 15:29

Τελευταία ανανέωση

Φορέας ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Συνολικό Κόστος χωρίς ΦΠΑ 9.600,00

Σύνολο: 1 << < Σελίδα 1 / 1 > >> 50 ▾

Εικόνα 41: Αναζήτηση πρωτογενούς αιτήματος προς επεξεργασία μεταδεδομένων

και επιλέγει «Επεξεργασία Μεταδεδομένων». Προχωρά στις διορθώσεις που επιθυμεί και επιλέγει «Καταχώρηση». Σημειώνεται ότι, η επεξεργασία μεταδεδομένων πραγματοποιείται έως 72 ώρες μετά την αρχική καταχώριση και δεν μεταβάλλεται ο ΑΔΑΜ.

f. Έγκριση/Προέγκριση πρωτογενούς αιτήματος

Ο χρήστης αναζητά το πρωτογενές αίτημα και στην οθόνη που εμφανίζεται

The screenshot shows a search results interface. At the top, it says 'Αποτελέσματα' (Results). Below that, there is a summary for one result: 'Σύνολο: 1' (Total: 1) with navigation buttons and 'Σελίδα 1 / 1' (Page 1 / 1). The main entry is for a 'Πρωτογενές Αίτημα για την προμήθεια υπολογιστών' (Primary Request for the purchase of computers) with ID '24REQ009214482'. It includes details such as 'Αναρτήθηκε 24/11/2024 15:29' (Posted 24/11/2024 15:29), 'Τελευταία ανανέωση' (Last update), 'Φορέας ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ' (Authority: DIGITAL GOVERNANCE MINISTRY), and 'Συνολικό Κόστος χωρίς ΦΠΑ 9.600,00' (Total cost excluding VAT 9,600.00). At the bottom, there is another 'Σύνολο: 1' (Total: 1) with navigation buttons and 'Σελίδα 1 / 1' (Page 1 / 1).

Εικόνα 42: Αναζήτηση πρωτογενούς αιτήματος προς έγκριση/προέγκριση

και επιλέγει «Έγκριση/Προέγκριση». Στην οθόνη εμφανίζονται όλα τα στοιχεία του πρωτογενούς αιτήματος.

The screenshot shows the details of a primary request. At the top, there are navigation links: 'Αναζήτηση Αιτημάτων > Έγκριση Αιτήματος'. The main section is titled 'Τύπος Έγκρισης' (Approval Type) with a dropdown menu showing 'Έγκριση' (Approval) selected, and 'Προέγκριση' (Pre-approval) as an option. Below this is a section for 'Βασικά Στοιχεία Διοικητικού Εγγράφου' (Basic Administrative Document Details). It includes fields for 'Τίτλος *' (Title), 'Η/νία Υπογραφής *' (Signature Date), 'Αριθμός Πρωτοκόλλου *' (Protocol Number), and 'Οργανιστική Μονάδα Φορέα *' (Organizational Unit of the Authority). There is also a section for 'Ενέργειες' (Actions) with a 'Καταχώριση' (Registration) button. At the bottom, there is a section for 'Ανάρτηση Ηλεκτρονικού Αρχείου' (Upload Electronic File) with a '+ Επιλογή Αρχείου' (Select File) button and an 'Επισύναψη' (Attach) button. A note below says 'Αρχεία τύπου PDF, μη σκαναρισμένα, μεγέθους < 60MB' (Files of type PDF, not scanned, size < 60MB).

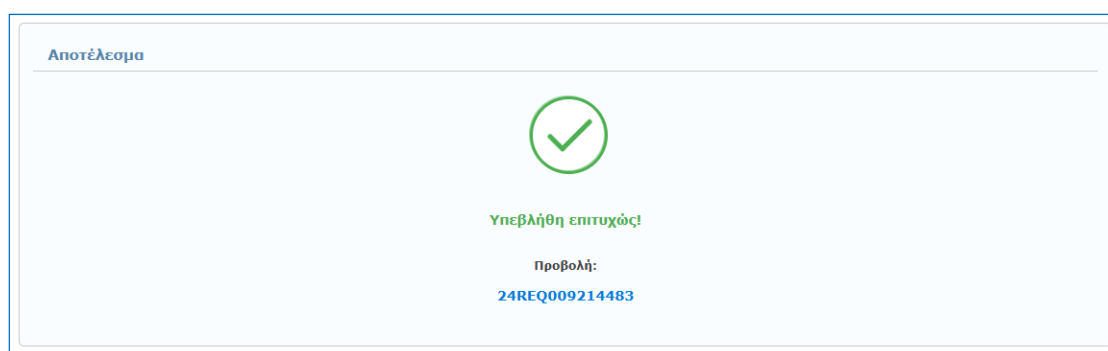
Εικόνα 43: Έγκριση/προέγκριση πρωτογενούς αιτήματος

Ο χρήστης επιλέγει έγκριση ή προέγκριση, διορθώνει τα σχετικά πεδία όπως τίτλος, αριθμός πρωτοκόλλου κ.λ.π. και αναρτά το αρχείο της έγκρισης.

Σημειώνεται ότι, τα νέα στοιχεία προς καταχώριση είναι τα:

- **ΑΔΑ απόφασης έγκρισης - Διαύγεια:** Συμπληρώνεται σε περίπτωση προγενέστερης ανάρτησης της απόφασης στο ΔΙΑΥΓΕΙΑ
- **Εγκεκριμένη δαπάνη:** Αναγράφεται το ποσό της εγκεκριμένης δαπάνης.
- **Αριθμός ανάληψης υποχρέωσης:** Συμπληρώνεται ο αριθμός της απόφασης.

Για την ολοκλήρωση της διαδικασίας έγκρισης του πρωτογενούς αιτήματος θα πρέπει να επιλεγεί το πεδίο «Καταχώριση» από τις «Ενέργειες» (επάνω δεξιά) και ο χρήστης θα λάβει μήνυμα επιβεβαίωσης επιτυχούς ανάρτησης το οποίο συνοδεύεται από τον μοναδικό αριθμό ΑΔΑΜ του εγκεκριμένου αιτήματος της μορφής: (έτος)REQ(9ψηφία).

Εικόνα 44: Επιβεβαίωση επιτυχούς ανάρτησης εγκεκριμένου αιτήματος

Για τη λήψη του αρχείου και την προβολή των στοιχείων του εγκεκριμένου αιτήματος επιλέγεται ο σύνδεσμος ΑΔΑΜ.

g. Παρουσίαση λαθών κατά την καταχώριση νέας πράξης

Σε περίπτωση που έχουν συμπληρωθεί τα υποχρεωτικά πεδία ή σεν έχουν καταχωριστεί ορθά στοιχεία σε κάποιο πεδίο, τότε μετά την επιλογή «Καταχώριση» θα εμφανιστούν όλα τα σφάλματα με τη μορφή λίστας στην αρχή της σελίδας. Παράλληλα, τα πεδία που έχουν λάθη επισημαίνονται με κόκκινο χρώμα και προσδιορίζουν το πρόβλημα που υπάρχει.

Νέο Πρωτογενές Αίτημα Από Αρχείο

❌ 1. Το πεδίο Email Συντάκτη δεν πρέπει να είναι κενό.
 2. Το πεδίο Ανάρτηση Ηλεκτρονικού Αρχείου δεν πρέπει να είναι κενό.
 3. Το πεδίο Αριθμός Πρωτοκόλλου δεν πρέπει να είναι κενό.

Βασικά Στοιχεία Διοικητικού Εγγράφου

Τα πεδία με * είναι υποχρεωτικά.

Τίτλος *

Πρωτογενές Αίτημα ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ

Η/νία Υπογραφής * Πότε χρειάζεστε την προμήθεια

Αριθμός Πρωτοκόλλου * Email Συντάκτη *

Οργανωτική Μονάδα Φορέα * Υπογράφων/ουσα *

100029237 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ 100059416 ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΠΑΛΟΥ - Προϊστάμενος Διεύθυνσης ΔΓ

Εισάγετε μέρος της επωνυμίας (Λέξη ή λέξεις) του φορέα έκδοσης της καταχωρισμένης πράξης και επιλέξτε το επιθυμητό Εισάγετε μέρος του επωνύμου του υπογράφοντος της καταχωρισμένης πράξης και επιλέξτε τον

Ενέργειες

Αποθήκευση σε Αρχείο

Καταχώριση

Εικόνα 45: Παρουσίαση σφαλμάτων κατά την καταχώρηση

Προκειμένου να ολοκληρωθεί η καταχώρηση θα πρέπει να διορθωθούν / συμπληρωθούν τα εν λόγω πεδία.

Σημειώνεται ότι:

- Ένα πρωτογενές αίτημα δεν δύναται να ματαιωθεί εφόσον έχει εγκριθεί.
- Στην περίπτωση του εγκεκριμένου αιτήματος δεν παρέχεται δυνατότητα αποθήκευσης σε αρχείο.

15.2.3 Υποσύστημα Διαχείρισης Ηλεκτρονικού Ευρωπαϊκού Ενιαίου Έγγραφου Σύμβασης (Promitheus Espd)

Η πλατφόρμα Promitheus ESPDint αναπτύχθηκε με συγχρηματοδότηση της ΕΕ μέσω του μηχανισμού Connecting Europe Facility (CEF) και αποτελεί την Ελληνική εθνική πλατφόρμα ηλεκτρονικών υπηρεσιών διαχείρισης eΕΕΕΣ, και μέρος του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ.

Συγκεκριμένα η πλατφόρμα Promitheus ESPDint παρέχει:

- ηλεκτρονικές υπηρεσίες διαχείρισης eΕΕΕΣ (European Single Procurement Document – ESPD) στην Ελληνική και Αγγλική γλώσσα, δίνοντας τη δυνατότητα διαχείρισης δύο εκδοχών του σχετικού προτύπου (regulated v.2 ή/και self-contained v.2)
- διαλειτουργικότητα με το eCertis

Μέσω της πλατφόρμας Promitheus ESPDint συντάσσεται το eΕΕΕΣ ήτοι η ηλεκτρονική εκδοχή του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης – ΕΕΕΣ αποτυπωμένο ως ηλεκτρονικό αρχείο μορφότυπου PDF και τύπου XML. Ο τρόπος αυτός αποτύπωσης (XML) διευκολύνει την πλήρη μηχανογραφημένη διαχείρισή του, τη διαλειτουργικότητα με τρίτα συστήματα και τη δυνατότητα χρήσης του σε διάφορες αντίστοιχες πλατφόρμες.

Σημειώνεται ότι, όπως έχει ήδη αναπτυχθεί στο παρών υλικό, το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης – ΕΕΕΣ είναι μια υπεύθυνη δήλωση της καταλληλότητας, της οικονομικής κατάστασης και των ικανοτήτων των επιχειρήσεων, η οποία χρησιμοποιείται ως προκαταρκτικό αποδεικτικό σε όλες τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων που υπερβαίνουν τα κατώτατα όρια της ΕΕ.

Εγγραφή χρηστών

Για την πρόσβαση στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης (eΕΕΕΣ), δεν απαιτείται έκδοση σχετικών διαπιστευτηρίων και ο χειριστής της αναθέτουσας αρχής επισκέπτεται το υποσύστημα Promitheus ESPDint του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ

- α) είτε μέσω του διαδικτυακού του τόπου espd.eprocurement.gov.gr
- β) είτε εναλλακτικά διαμέσου του Portal Προμηθεύς, portal.eprocurement.gov.gr από την ενότητα «ΕΙΣΟΔΟΣ ΧΡΗΣΤΩΝ» επιλέγοντας το υποσύστημα «Promitheus ESPDint».

Δομή & Λειτουργικότητες

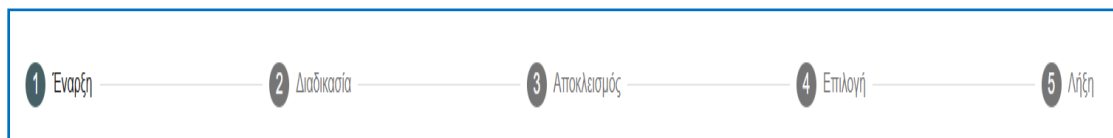
Αρχική σελίδα εφαρμογής

Η αρχική σελίδα της εφαρμογής περιλαμβάνει μια σύντομο ορισμό για το ΕΕΕΣ. Η εφαρμογή διατίθεται σε δύο γλώσσες: Ελληνικά και Αγγλικά. Ο χρήστης της εφαρμογής μπορεί να επιλέξει ποια γλώσσα επιθυμεί επιλέγοντας την αντίστοιχη σημαία.

Εικόνα 46: Αρχική σελίδα εφαρμογής ESPDint

Μόλις ο χρήστης της Αναθέτουσας Αρχής επιλέξει την επιθυμητή γλώσσα εμφανίζεται οι καρτέλες τις οποίες θα πρέπει να συμπληρώσει ώστε να εξάγει το ΕΕΕΣ στον επιθυμητό μορφότυπο. Οι προς συμπλήρωση καρτέλες παρουσιάζονται στην παρακάτω εικόνα.

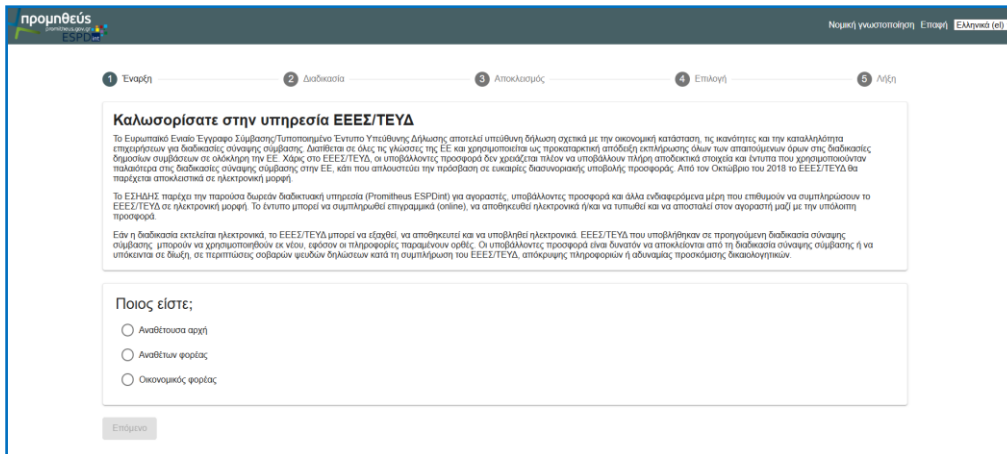

Εικόνα 47: Καρτέλες ΕΕΕΣ

1. Έναρξη

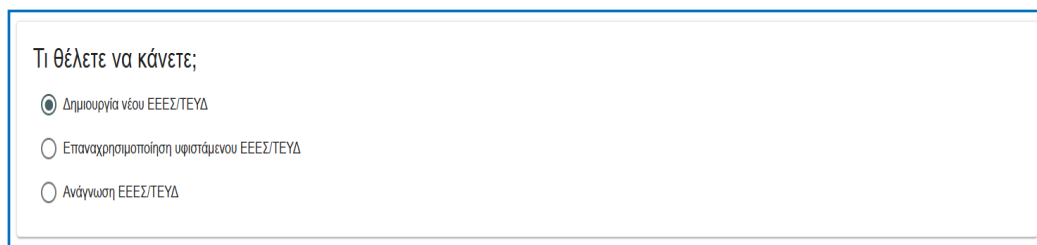
Η εισαγωγική καρτέλα «Έναρξη», οποία περιλαμβάνει χρήσιμες πληροφορίες σχετικά το ΕΕΕΣ και την εφαρμογή Promitheus ESPDint καθώς και βοηθητικό εργαλείο-wizard που καθοδηγεί κατάλληλα το χρήστη ώστε ανάλογα με την ιδιότητα του να επιλέξει προς χρήση μία από τις παρεχόμενες υπηρεσίες της εφαρμογής.

Η πρώτη ερώτηση την οποία καλείται να απαντήσει ο χρήστης της εφαρμογής αφορά τον προσδιορισμό της ιδιότητας του και δύναται να επιλέξει ανάμεσα σε τρεις επιλογές: Αναθέτουσα Αρχή, Αναθέτων Φορέας, Οικονομικός Φορέας.

Εικόνα 48: Καρτέλα «Εναρξη» - Βήμα 1

Αμέσως μόλις ο χρήστης επιλέξει την ιδιότητα του πατώντας στην επιλογή του θα εμφανιστεί η επόμενη ερώτηση που αφορά τις παρεχόμενες υπηρεσίες της εφαρμογής οι οποίες περιλαμβάνουν

Εικόνα 49: Καρτέλα "Εναρξη" - Βήμα 2

- α) τη δημιουργία νέου ΕΕΕΣ (request ή response ανάλογα με την ιδιότητα που επιλέχθηκε στην προηγούμενη ερώτηση),
- β) την επαναχρησιμοποίηση υφιστάμενου ΕΕΕΣ και
- γ) την ανάγνωση ΕΕΕΣ.

Στη επιλογή δημιουργίας νέου ΕΕΕΣ, ο χρήστης καλείται να επιλέξει τον τύπο του ΕΕΕΣ

- Βάσει Κανονισμού της ΕΕ (regulated) ή
- Αυτοτελούς τύπου (self-contained)

(η επιλογή θα πρέπει, την παρούσα χρονική στιγμή, να είναι «Βάσει Κανονισμού της ΕΕ (regulated)»)

και να δηλώσει τη χώρα που εδρεύει η αναθέτουσα αρχή και να προχωρήσει στην επόμενη καρτέλα επιλέγοντας «Επόμενο».

Το έγγραφο που επιθυμείτε να δημιουργήσετε είναι ΕΕΕΣ/ΤΕΥΔ βάσει του Κανονισμού της ΕΕ ή νέου αυτοτελούς τύπου (self-contained);

Βάσει Κανονισμού της ΕΕ (regulated)
 Αυτοτελής τύπος (self-contained)

Που εδρεύει η αρχή / ο φορέας σας;

Επιλογή χώρας

Επόμενο

Εικόνα 50: Καρτέλα "Εναρξη" - Βήμα 3

2. Διαδικασία

Η καρτέλα «Διαδικασία» αποτελείται από το Μέρος I του Κανονισμού «Πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία σύναψης σύμβασης και την αναθέτουσα αρχή ή τον αναθέτοντα φορέα».

Σημειώνεται ότι, το Μέρος II του Κανονισμού 2016/7 «Πληροφορίες σχετικά με τον οικονομικό φορέα» δεν εμφανίζεται στην οθόνη της Αναθέτουσας Αρχής εφόσον αφορά αποκλειστικά τον Οικονομικό Φορέα.

Το Μέρος I περιλαμβάνει τις εξής τρεις ενότητες: «Στοιχεία της δημοσίευσης», «Ταυτότητα του αγοραστή» και «Πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία σύναψης σύμβασης».

- Στην ενότητα «Στοιχεία της δημοσίευσης» η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να συμπληρώσει τον Προσωρινό αριθμό προκήρυξης στην ΕΕ, τον Αριθμό της προκήρυξης στην ΕΕ και το ΑΔΑΜ της προκήρυξης/διακήρυξης με μορφή URL. Κανένα από τα παραπάνω πεδία δεν είναι υποχρεωτικά. Σε περίπτωση που η Αναθέτουσα επιθυμεί να τα συμπληρώσει απαιτείται προσοχή στη συμπλήρωση αυτών και θα πρέπει να ακολουθείται ο μορφότυπος που δίνεται στην εφαρμογή.

Μέρος I: Πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία σύναψης σύμβασης και την αναθέτουσα αρχή ή τον αναθέτοντα φορέα

Στοιχεία της δημοσίευσης

Για διαδικασίες σύναψης σύμβασης για τις οποίες έχει δημοσιευτεί προκήρυξη διαγωνισμού στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι πληροφορίες που απαιτούνται στο Μέρος I ανακτώνται αυτόματα, υπό την προϋπόθεση ότι έχει χρησιμοποιηθεί η ηλεκτρονική υπηρεσία ΕΕΕΣ/ΤΕΥΔ για τη συμπλήρωση του ΕΕΕΣ/ΤΕΥΔ. Παρατίθεται η σχετική ανακοίνωση που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πρωτογενής αριθμός προκήρυξης στην ΕΕ: αριθμός [], ημερομηνία [], σελίδα []

Αριθμός προκήρυξης στην ΕΕ: 0000/S 000000

Εάν δεν έχει δημοσιευτεί προκήρυξη διαγωνισμού στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή αν δεν υπάρχει υποχρέωση δημοσίευσης εκεί, η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας θα πρέπει να συμπληρώσει πληροφορίες με τις οποίες θα είναι δυνατή η αδιαμφισβήτητη ταυτοποίηση της διαδικασίας σύναψης σύμβασης (π.χ. παραπομπή σε δημοσίευση σε εθνικό επίπεδο)

Δημοσίευση σε εθνικό επίπεδο: (π.χ. [www.promitheus.gov.gr/\[ΑΔΑΜ Προκήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ\]](http://www.promitheus.gov.gr/[ΑΔΑΜ Προκήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ]))

Στην περίπτωση που δεν απαιτείται δημοσίευση γνωστοποίησης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρακαλείσθε να παράσχετε άλλες πληροφορίες με τις οποίες θα είναι δυνατή η αδιαμφισβήτητη ταυτοποίηση της διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης.

Εικόνα 51: Καρτέλα "Διαδικασία" - «Στοιχεία της δημοσίευσης»

- Στην ενότητα «Ταυτότητα του αγοραστή» η Αναθέτουσα Αρχή συμπληρώνει την επωνυμία του φορέα της και τα κατάλληλα στοιχεία επικοινωνίας. Τα υποχρεωτικά πεδία της ενότητας είναι μόνο η «Επίσημη ονομασία» του φορέα και η «Χώρα».

Ταυτότητα του αγοραστή

Επίσημο ονομασία *
ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

A.Φ.Μ., εφόσον υπάρχει

Δικτυακός τόπος (εφόσον υπάρχει):

Πόλη

Οδός και αριθμός

Ταχ. κωδ.

Αρμόδιος επικοινωνίας

Τηλέφωνο:

φax

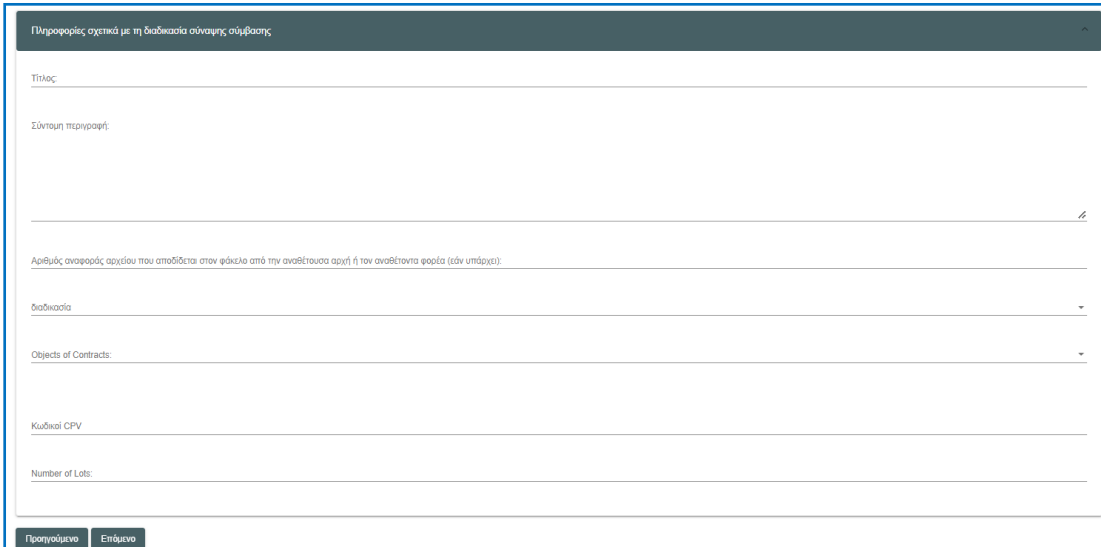
Ηλ. ταχυμείο

Χώρα *
Greece

Εικόνα 52: Καρτέλα "Διαδικασία" - «Ταυτότητα του αγοραστή»

- Στην ενότητα «Πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία σύναψης σύμβασης» και συμπληρώνει τα πεδία «Τίτλος», «Σύντομη περιγραφή» και τον αριθμό αναφοράς όπου στο συγκεκριμένο πεδίο μπορεί να ακολουθήσει τις βοηθητικές οδηγίες που εμφανίζονται στην οθόνη και να εισάγει A/A του διαγωνισμού στο ΕΣΗΔΗΣ

Προμήθειες και Υπηρεσίες ή στο ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα ή/και αριθμό πρωτοκόλλου Διακήρυξης ή/και άλλο. Στη συνέχεια επιλέγει «Επόμενο» για να προχωρήσει στην επόμενη καρτέλα.

Εικόνα 53: Καρτέλα "Διαδικασία" - «Πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία σύναψης σύμβασης»

3. Αποκλεισμός

Η καρτέλα «Αποκλεισμός» αποτελείται από το Μέρος III του Κανονισμού 2016/7 «Λόγοι αποκλεισμού» και περιλαμβάνει τις εξής ενότητες:

- «Α: Λόγοι που σχετίζονται με ποινικές καταδίκες»,
- «Β: Λόγοι που σχετίζονται με την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης»,
- «Γ: Λόγοι που σχετίζονται με αφερεγγυότητα, σύγκρουση συμφερόντων ή επαγγελματικό παράπτωμα»,
- «Δ: Άλλοι λόγοι αποκλεισμού που ενδέχεται να προβλέπονται από την εθνική νομοθεσία του κράτους μέλους της αναθέτουσας αρχής ή του αναθέτοντος φορέα».

Οι ερωτήσεις των ενότητων Α και Β είναι προεπιλεγμένες για τις Αναθέτουσες Αρχές (δεν ισχύει για τους Αναθέτοντες Φορείς) από την εφαρμογή και δεν υπάρχει η δυνατότητα αποεπιλογής τους καθώς είναι υποχρεωτικές βάσει θεσμικού πλαισίου (πρόκειται για υποχρεωτικούς λόγους αποκλεισμού, τους οποίους η αναθέτουσα αρχή υποχρεωτικά περιλαμβάνει στα έγγραφα της σύμβασης και οφείλει να εξετάσει τη συνδρομή τους (αρ. 73 παρ. 1, αρ. 73 παρ. 2 περ. α & β ν.4412/2016). Το ίδιο ισχύει

και για τις ερωτήσεις της ενότητας Γ που αφορούν λόγους που σχετίζονται με αφερεγγυότητα, σύγκρουση συμφερόντων ή επαγγελματικό παράπτωμα, όσον αφορά ειδικά στην αθέτηση των υποχρεώσεων στον τομέα του περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου (αρ. 73 παρ. 2 περ. γ του ν. 4412/2016). Από τις υπόλοιπες ερωτήσεις της ενότητας Γ η Αναθέτουσα Αρχή μπορεί να αποεπιλέξει όποιες επιθυμεί. Η ερώτηση της ενότητας Δ αφορά στον αμιγώς εθνικό λόγο αποκλεισμού της ονομαστικοποίησης των μετοχών των ανωνύμων εταιρειών και συμπληρώνεται μόνο σε διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, η εκτιμώμενη αξία των οποίων υπερβαίνει το 1.000.000,00 € χωρίς ΦΠΑ.

Εικόνα 54: Καρτέλα "Αποκλεισμός"

4. Επιλογή

Η καρτέλα «Επιλογή» αποτελείται από το Μέρος IV του Κανονισμού 2016/7 «Κριτήρια επιλογής». Η Αναθέτουσα Αρχή, έχει τη διακριτική ευχέρεια, στα έγγραφα της Δημόσιας Σύμβασης, να επιλέξει,:

- είτε μόνο τη συμπλήρωση, εκ μέρους των Οικονομικών Φορέων, της ενότητας α «Γενική ένδειξη για όλα τα κριτήρια επιλογής»
- είτε την αναλυτική συμπλήρωση από μέρους τους των πεδίων των Ενοτήτων Α έως Δ του Μέρους IV («Α: Καταλληλότητα», «Β: Οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια», «Γ: Τεχνική και επαγγελματική ικανότητα», «Δ: Συστήματα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής

διαχείρισης»).

Μέρος IV: Κριτήρια επιλογής

A. Καταλληλότητα

Ο οικονομικός φορέας πρέπει να παράσχει πληροφορίες μόνον όταν τα σχετικά κριτήρια επιλογής έχουν προσδιοριστεί από την αναθέτουσα αρχή ή τον αναθέτοντα φορέα στη σχετική προκήρυξη/γνωστοποίηση ή στα έγγραφα της διαδικασίας σύναψης σύμβασης που αναφέρονται στην προκήρυξη/γνωστοποίηση.

Εγγραφή στο σχετικό επαγγελματικό μητρώο
Ο οικονομικός φορέας είναι εγγεγραμμένος στο σχετικό επαγγελματικό μητρώο που τηρούνται στο κράτος εγκατάστασής του, όπως περιγράφεται στο παράρτημα XI της οδηγίας 2014/24/ΕΕ. Οι οικονομικοί φορείς από ορισμένα κράτη μίλη μπορεί να σφαιλούν να συμμορφώνονται με άλλες απαιτήσεις που καθορίζονται στο παράρτημα αυτό.

Περισσότερες πληροφορίες

Register name *

Διοδικτυακή Διεύθυνση *

Εγγραφή στο σχετικό εμπορικό μητρώο
Ο οικονομικός φορέας είναι εγγεγραμμένος στο σχετικό εμπορικό μητρώο που τηρούνται στο κράτος εγκατάστασής του, όπως περιγράφεται στο παράρτημα XI της οδηγίας 2014/24/ΕΕ. Οι οικονομικοί φορείς από ορισμένα κράτη μίλη μπορεί να σφαιλούν να συμμορφώνονται με άλλες απαιτήσεις που καθορίζονται στο παράρτημα αυτό.

Περισσότερες πληροφορίες

Register name *

Διοδικτυακή Διεύθυνση *

Δ. Συστήματα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης

Ο οικονομικός φορέας πρέπει να παράσχει πληροφορίες μόνον όταν τα συστήματα διασφάλισης ποιότητας και/ή τα πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης έχουν ζητηθεί από την αναθέτουσα αρχή ή τον αναθέτοντα φορέα στη σχετική προκήρυξη/γνωστοποίηση ή στα έγγραφα τη διαδικασίας σύναψης σύμβασης που αναφέρονται στην προκήρυξη/γνωστοποίηση.

Πιστοποιητικά από ανεξάρτητους οργανισμούς σχετικά με πρότυπα διασφάλισης ποιότητας
Θα είναι σε θέση ο οικονομικός φορέας να προσκομίσει πιστοποιητικά που έχουν εκδοθεί από ανεξάρτητους οργανισμούς που βεβαιώνουν ότι ο οικονομικός φορέας συμμορφώνεται με τα απαιτούμενα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας, συμπεριλαμβανομένης της προσβασιμότητας για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Περισσότερες πληροφορίες

Requirement *

Πιστοποιητικά από ανεξάρτητους οργανισμούς σχετικά με συστήματα ή πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης
Θα είναι σε θέση ο οικονομικός φορέας να προσκομίσει πιστοποιητικά που έχουν εκδοθεί από ανεξάρτητους οργανισμούς που βεβαιώνουν ότι ο οικονομικός φορέας συμμορφώνεται με τα απαιτούμενα συστήματα ή πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Περισσότερες πληροφορίες

Requirement *

Προηγούμενο Επόμενο

Εικόνα 55: Καρτέλα "Επιλογή"

5. Λήξη

Η καρτέλα «Λήξη» αποτελείται από το Μέρος V «Περιορισμός του αριθμού των πληρούντων τα κριτήρια επιλογής υποψηφίων» και το Μέρος VI του Κανονισμού 2016/7 «Τελικές δηλώσεις» καθώς και την ενότητα «Εξαγωγή».

Το Μέρος V συμπληρώνεται μόνο σε περίπτωση ανάθεσης σύμβασης με κλειστή διαδικασία, ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, διαδικασία ανταγωνιστικού διαλόγου και σε συμπράξεις καινοτομίας (δεν αφορά σε ανοικτές

διαδικασίες). Ως εκ τούτου, η Αναθέτουσα Αρχή θα πρέπει να απαλείφει το εν λόγω Μέρος από το ΕΕΕΣ, σε περίπτωση ανοικτής διαδικασίας.

Μέρος V: Περιορισμός του αριθμού των πληρούντων τα κριτήρια επιλογής υποψηφίων

Ο οικονομικός φορέας πρέπει να παράσχει πληροφορίες μόνον όταν η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας έχει προσδιορίσει αντικειμενικά και χωρίς διακρίσεις κριτήρια ή κανόνες που πρόκειται να εφαρμοστούν για τον περιορισμό του αριθμού των υποψηφίων που θα προσκληθούν να υποβάλουν προσφορά ή να συμμετάσχουν στον διάλογο. Οι πληροφορίες αυτές, οι οποίες μπορούν να συνοδεύονται από απαιτήσεις όσον αφορά τα πιστοποιητικά (ή το είδος τους) ή τις μορφές αποδεικτικών εγγράφων, εφόσον συντρέχει περίπτωση, που θα πρέπει να προσκομιστούν, ορίζονται στη σχετική προκήρυξη ή στα έγγραφα της προμήθειας που αναφέρονται στην προκήρυξη. Για κλειστές διαδικασίες, ανταγωνιστικές διαδικασίες με διαπραγμάτευση, διαδικασίες ανταγωνιστικού διαλόγου και συμπράξεις καινοτομίας μόνον:

Επιλέξτε το παρακάτω πλαίσιο ελέγχου (checkbox) για κλειστές διαδικασίες, ανταγωνιστικές διαδικασίες με διαπραγμάτευση, διαδικασίες ανταγωνιστικού διαλόγου και συμπράξεις καινοτομίας μόνο, ήτοι δεν αφορά ανοικτές διαδικασίες

Ο οικονομικός φορέας δηλώνει ότι:

Περιορισμός του αριθμού των (προ)επιλεγμένων υποψηφίων

Εικόνα 56: Καρτέλα "Αήζη" - Μέρος V

Το Μέρος VI περιλαμβάνει τη δήλωση των Οικονομικών Φορέων, ως προς την ακρίβεια και την ορθότητα των περιεχομένων στο ΕΕΕΣ στοιχείων, την υπογραφή των, κατά περίπτωση, υπόχρεων προσώπων, καθώς και την, κατά περίπτωση, παροχή συγκατάθεσης εκ μέρους τους προς την Αναθέτουσα Αρχή για την άντληση δικαιολογητικών από βάσεις δεδομένων. Σημειώνεται ότι δεν δύναται να απαλειφθεί από τις αναθέτουσες αρχές.

Μέρος VI: Τελικές δηλώσεις

Ο κάτωθι υπογεγραμμένος, δηλώνω επισήμως ότι τα στοιχεία που έχω αναφέρει σύμφωνα με τα μέρη II έως V ανωτέρω είναι ακριβή και ορθά και ότι έχω πλήρη επίγνωση των συνεπειών σε περίπτωση σοβαρών ψευδών δηλώσεων.

Ο κάτωθι υπογεγραμμένος, δηλώνω επισήμως ότι είμαι σε θέση, κατόπιν αιτήματος και χωρίς καθυστέρηση, να προσκομίσω τα πιστοποιητικά και τις λοιπές μορφές αποδεικτικών εγγράφων που αναφέρονται, εκτός εάν:

α) Η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας έχει τη δυνατότητα να λάβει τα σχετικά δικαιολογητικά απευθείας με πρόσβαση σε εθνική βάση δεδομένων σε οποιοδήποτε κράτος μέλος αυτή διατίθεται δωρεάν [υπό την προϋπόθεση ότι ο οικονομικός φορέας έχει παράσχει τις απαραίτητες πληροφορίες (διαδικτυακή διεύθυνση, αρχή ή φορέα έκδοσης, επακριβή στοιχεία αναφοράς των εγγράφων) που παρέχουν τη δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή ή στον αναθέτονα φορέα να το πράξει] ή

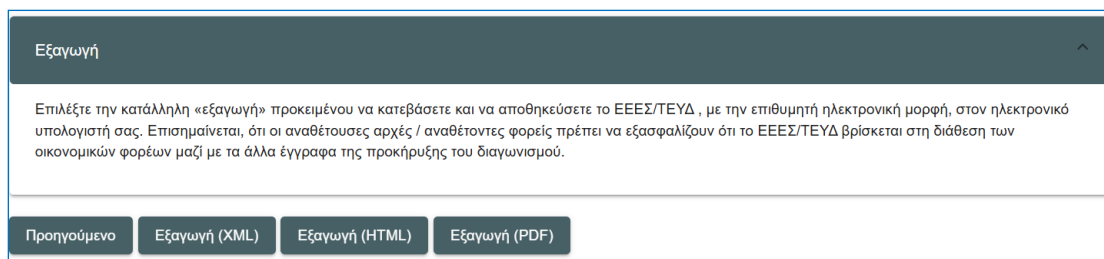
β) Από τις 18 Οκτωβρίου 2018 το αργότερο (ανάλογα με την εθνική εφαρμογή του άρθρου 59 παράγραφος 5 δεύτερο εδάφιο της οδηγίας 2014/24/ΕΕ), η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας έχουν ήδη στην κατοχή τους τα σχετικά έγγραφα.

Ο κάτωθι υπογεγραμμένος δίδω επισήμως τη συγκατάθεσή μου στην αναθέτουσα αρχή ή τον αναθέτονα φορέα, όπως καθορίζεται στο Μέρος I, ενότητα A, προκειμένου να αποκτήσει πρόσβαση σε δικαιολογητικά των πληροφοριών που έχουν υποβληθεί στο Μέρος III και το Μέρος IV του παρόντος Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης για τους σκοπούς της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, όπως καθορίζεται στο Μέρος I.

Ημερομηνία, τόπος και, όπου ζητείται ή απαιτείται, υπογραφή(-ές):

Εικόνα 57: Καρτέλα "Αήζη" - Μέρος VI

Μόλις ολοκληρώσει με όλα τα Μέρη η Αναθέτουσα Αρχή εξάγει το ΕΕΕΣ σε XML και PDF πατώντας τα αντίστοιχα buttons στην ενότητα «Εξαγωγή».

Εικόνα 58: Καρτέλα "Αήξη" – Εξαγωγή

Διαλειτουργικότητα με eCertis

Η εφαρμογή διαθέτει διαλειτουργικότητα με το eCertis (Επιγραμμικό Αποθετήριο Πιστοποιητικών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής) η οποία είναι προσβάσιμη με την επιλογή από το χρήστη «Περισσότερες πληροφορίες» η οποία εμφανίζεται σε όλες τις ερωτήσεις των καρτελών «Αποκλεισμός» και «Επιλογή» της εφαρμογής.

Εικόνα 59: Περισσότερες Πληροφορίες σε λόγο αποκλεισμού

Επιλέγοντας ο χρήστης «Περισσότερες πληροφορίες» εμφανίζεται το σχετικό νομικό πλαίσιο, δίνεται μέσω link η δυνατότητα πρόσβασης στο ΦΕΚ του ν.4412/2016 καθώς και πρόσβαση στο eCertis επιλέγοντας το αντίστοιχο αποδεικτικό μέσος (Απόσπασμα Ποινικού Μητρώου στην ανωτέρω εικόνα) για την άντληση περισσότερων πληροφοριών σχετικά με τα αποδεικτικά μέσα που σχετίζονται με το εκάστοτε λόγο αποκλεισμού ή κριτήριο επιλογής όπως περιγραφή, θεσμικό πλαίσιο, είδος ή/και υπόδειγμα αποδεικτικών στοιχείων, κ.α.

15.2.4 Διαδικτυακή Πύλη «Προμηθεύς»

Η πρόσβαση στην Διαδικτυακή Πύλη Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων «Προμηθεύς» πραγματοποιείται από τους ακόλουθους συνδέσμους: www.eprocurement.gov.gr, www.promitheus.gov.gr, portal.eprocurement.gov.gr.

Εγγραφή χρηστών

Η πλοήγηση στη Διαδικτυακή Πύλη «Προμηθεύς» είναι ελεύθερη πρόσβαση, ήτοι δεν απαιτείται η έκδοση και εισαγωγή διαπιστευτηρίων για την είσοδο σε αυτή.

Δομή και πληροφορίες

Η αρχική σελίδα της Διαδικτυακής Πύλη «Προμηθεύς» αποτελείται από τις εξής περιοχές/ενότητες:

1. Αναζήτηση
2. Κέντρο Εξυπηρέτησης
3. Εγχειρίδια & eLearning
4. Στατιστικά και Οπτικοποίηση Δεδομένων
5. Κωδικοί και Περιγραφή CPV
6. Μητρώο Ενιαίων Τεχνικών Προδιαγραφών
7. Είσοδος Χρηστών
8. Νέα και Ανακοινώσεις

1. Αναζήτηση

Στην συγκεκριμένη περιοχή δίνεται η δυνατότητα στους ενδιαφερομένους ή/και χρήστες των υποσυστημάτων του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ να αναζητήσουν

- a. Ηλεκτρονικούς διαγωνισμούς Προμηθειών και Υπηρεσιών του ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες
- b. Ηλεκτρονικούς διαγωνισμούς Δημοσίων Έργων στο ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα
- c. Πράξεις που έχουν αναρτηθεί στο ΚΗΜΔΗΣ
- d. Τεχνικές προδιαγραφές και τεύχη Διακηρύξεων τα οποία έχουν αναρτηθεί στο πλαίσιο Προκαταρκτικής Διαβούλευσης

a. Αναζήτηση «Ηλεκτρονικών Διαγωνισμών ΕΣΗΔΗΣ Προμηθειών και Υπηρεσιών»

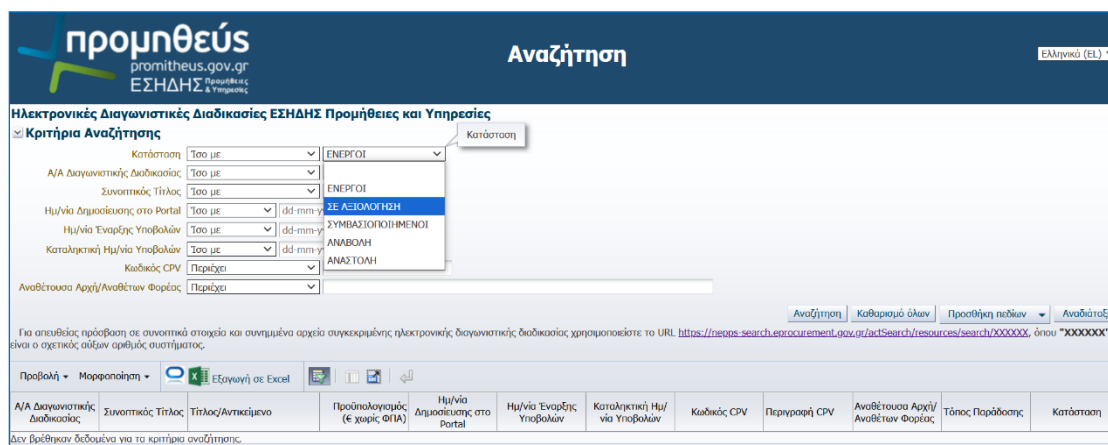
Για την είσοδο στη συγκεκριμένη εφαρμογή αναζήτησης ο χρήστης επιλέγει «Ηλεκτρονικοί Διαγωνισμοί ΕΣΗΔΗΣ Προμηθειών και Υπηρεσιών».

Εμφανίζεται η οθόνη αναζήτησης της εφαρμογής καθώς και η λειτουργία για **απευθείας πρόσβαση** σε συνοπτικά στοιχεία και συνημμένα αρχεία συγκεκριμένης διαγωνιστικής διαδικασίας

Οθόνη αναζήτησης της εφαρμογής

Στην οθόνη αναζήτησης της εφαρμογής υπάρχουν μια σειρά από φίλτρα αναζήτησης: «Κατάσταση», «Α/Α Διαγωνιστικής Διαδικασίας», «Συνοπτικός Τίτλος», «Ημ/νία Δημοσίευσης στο Portal», «Ημ/νία Έναρξης Υποβολών», «Καταληκτική Ημ/νία Υποβολών», «Κωδικός CPV», «Αναθέτουσα Αρχή/Αναθέτων Φορέας».

Καθένα από αυτά τα φίλτρα παρέχει ένα γενικό drop-down list που αποτελείται από τις επιλογές της εικόνας που ακολουθεί και ο χρήστης δύναται να συνδυάσει τα παρατιθέμενα φίλτρα ώστε να περιορίσει τα αποτελέσματα της αναζήτησης.

Εικόνα 60: Αναζήτηση ηλεκτρονικών διαδικασιών Προμηθειών & Υπηρεσιών

Σημειώνεται ότι, οι ηλεκτρονικές διαγωνιστικές διαδικασίες που απευθύνονται σε συγκεκριμένους οικονομικούς φορείς δεν δημοσιεύονται στη Διαδικτυακή Πύλη «Προμηθεύς».

Για τα υποσυστήματα ΚΗΜΔΗΣ και Προκαταρκτικές Διαβουλεύσεις η αναζήτηση

αναλύεται στο παρών υλικό στις ενότητες που αφορούν τα συγκεκριμένα υποσυστήματα.

Σύνδεσμος για απευθείας πρόσβασης

Η λειτουργία για **απευθείας πρόσβαση** σε συνοπτικά στοιχεία και συνημμένα αρχεία συγκεκριμένης διαγωνιστικής διαδικασίας πραγματοποιείται με τη χρήση του url <https://nepps-search.eprocurement.gov.gr/actSearch/resources/search/XXXXXX>.

Όπου ο **XXXXXX**, αντικαθίσταται με τον **A/A Διαγωνιστικής Διαδικασίας ΕΣΗΔΗΣ Π&Υ** που ο ενδιαφερόμενος επιθυμεί να έχει πρόσβαση.

Με τη χρήση του συνδέσμου, εμφανίζονται οι καρτέλες «Συνοπτικά Στοιχεία» και «Συνημμένα Αρχεία», με τα στοιχεία του επιλεγμένου διαγωνισμού.

Ενδεικτικά, για την αναζήτηση του διαγωνισμού με **A/A362812**, ο ενδιαφερόμενος καταχωρίζει τον παρακάτω σύνδεσμο:

- <https://nepps-search.eprocurement.gov.gr/actSearch/resources/search/362812>

και οδηγείται στην επόμενη οθόνη:

Εικόνα 61: Απευθείας πρόσβαση στα «Συνοπτικά Στοιχεία» διαγωνισμού

Στην καρτέλα «Συνοπτικά Στοιχεία» αναγράφονται τα στοιχεία του διαγωνισμού και στην καρτέλα «Συνημμένα Αρχεία» υπάρχει η δυνατότητα λήψης των συνημμένων αρχείων.

Τίτλος	Περιγραφή	Όνομα Αρχείου	Αρχεία
ΑΠΟΦΑΣΗ Ε.Δ. ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ	ΘΕΜΑ 2_ΕΓΚΡΙΣΗ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΥΓΡΑΕΡΙΟΥ 2024_900Φ469Η32-ΦΧΡ	3.ΘΕΜΑ 2_ΕΓΚΡΙΣΗ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΥΓΡΑΕΡΙΟΥ 2024_900Φ469Η32-ΦΧΡ.pdf	Λήψη
ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΥΓΡΑΕΡΙΟ 2024	ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΥΓΡΑΕΡΙΟ 2024_tel_24PROC015829263	4.ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΥΓΡΑΕΡΙΟ 2024_tel_24PROC015829263.pdf	Λήψη
ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ	ΠΕΡΙΛΗΨΗ_24PROC015829315	5.ΠΕΡΙΛΗΨΗ_24PROC015829315.pdf	Λήψη
ΕΕΕΣ ΣΕ ΜΟΡΦΗ XML	ΕΕΕΣ ΣΕ ΜΟΡΦΗ XML	espd-request-v2.xml	Λήψη
ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ	ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ	ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ.docx	Λήψη
ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ	ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ	ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ.docx	Λήψη

Εικόνα 62: Απευθείας πρόσβαση στα «Συνημμένα Αρχεία» διαγωνισμού

Μέσω της επιλογής «Εκτύπωση» δίνεται η δυνατότητα να μεταφορτωθούν τα στοιχεία που αναγράφονται στην καρτέλα «Συνοπτικά Στοιχεία» ή να εκτυπωθούν μέσω συνδεδεμένου με τον υπολογιστή εκτυπωτή. Με την επιλογή του κουμπιού «Νέα Αναζήτηση» γίνεται ανακατεύθυνση στην προηγούμενη σελίδα.

2. Κέντρο Εξυπηρέτησης

Για είσοδο στην ενότητα «Κέντρο Εξυπηρέτησης» αρκεί ο χρήστης να επιλέξει το αντίστοιχο εικονίδιο από την αρχική σελίδα της Διαδικτυακής Πύλης «Προμηθεύς».

Στην περιοχή αυτή παρατίθενται τα στοιχεία επικοινωνίας και οι σύνδεσμοι υποβολής αιτημάτων για παροχή βοήθειας των χρηστών των υποσυστημάτων του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ.

Σημειώνεται ότι, η παροχή βοήθειας για τα υποσυστήματα που διαχειρίζεται η Διεύθυνση Διαχείρισης, Ανάπτυξης και Υποστήριξης ΕΣΗΔΗΣ, παρέχεται μέσω υποβολής αιτημάτων/ερωτημάτων (tickets). Για επείγουσες περιπτώσεις όπως ζητήματα που προκύπτουν κατά το χρόνο λήξης της ώρας υποβολής προσφορών και αποκλειστικά για χρήστες Οικονομικών Φορέων παρέχεται τηλεφωνική υποστήριξη.

Για την υποβολή ηλεκτρονικού αιτήματος υποστήριξης (helpdesk/support ticket) συμβουλευτείτε πρώτα τις **σχετικές οδηγίες**.

Θεσμικά ερωτήματα αναθετούσων αρχών σχετικά με τη διεξαγωγή ή τον σχεδιασμό διαδικασιών σύναψης **δημοσίων συμβάσεων προμήθειας αγαθών και υπηρεσιών** υποβάλλονται στην Γενική Διεύθυνση Δημοσίων Συμβάσεων (ΓΔΔΣ) που υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου & Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, αποκλειστικά μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στην ηλεκτρονική διεύθυνση: neosnomos@mindev.gov.gr

A. Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ) για Προμήθειες και Υπηρεσίες

«ΟΔΗΓΙΕΣ ΟΡΘΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ- Μηνύματα σφάλματος κατά την προσπάθεια υποβολής ηλεκτρονικής προσφοράς και τρόποι επίλυσης αντιμετώπισης»

Σε συνέχεια της αναβάθμισης του ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες και για την εξασφάλιση της λειτουργίας των οθονών **Στοιχεία Αποσφράγισης Δικαιολογητικών Μειοδότη και Αποσφράγιση Δικαιολογητικών Μειοδότη που αφορούν τις ελάχιστες περιπτώσεις εκείνων των διαγωνιστικών διαδικασιών που έχουν εκκινήσει προ της 01.06.2021 και για τις οποίες απαιτείται η υποβολή των δικαιολογητικών μειοδότη με κλειστό ηλεκτρονικό φάκελο, ο οποίος χρήζει αποσφράγισης, οι χρήστες των Αναθετούσων Αρχών / Αναθετόντων Φορέων και των Επιτροπών Διαγωνισμού, και μόνο για τις ανωτέρω περιπτώσεις, θα πρέπει να προβαίνουν στη χρήση των συγκεκριμένων οθονών, παλαιότερης τεχνολογίας Oracle Java Forms, οι οποίες απαιτούν ειδικές τεχνικές ρυθμίσεις στον ηλεκτρονική υπολογιστή τους. Δείτε τις αναλυτικές οδηγίες [εδώ](#)**

Εικόνα 63: Κέντρο Εξυπηρέτησης - Θεσμικά ερωτήματα

A. Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ) για Προμήθειες και Υπηρεσίες

Αναθέτουσες Αρχές / Αναθετόντες Φορείς και Ελεγκτικοί Φορείς

Εγγραφή Αναθετούσων Αρχών/Αναθετόντων Φορέων και Ελεγκτικών Φορέων

- Για την εγγραφή των χειριστών ή/και των μελών των Επιτροπών ή/και των μελών Ελεγκτικών Οργάνων σας, συμπληρώστε τον [Πίνακα Χορήγησης Κωδικών](#) και επισυνάψτε τον στο ηλεκτρονικό αίτημα σας [εδώ](#)

Κωδικοί (μεταβολή στοιχείων/ανανέωση κωδικού)

- Υποβολή ηλεκτρονικού ερωτήματος [εδώ](#)

Εκπαίδευση

- Για την συμμετοχή των στελεχών σας σε εκπαίδευση συμπληρώστε τον [Πίνακα Συμμετοχής σε εκπαίδευση](#) και επισυνάψτε τον στο ηλεκτρονικό αίτημα σας [εδώ](#)

Υποστήριξη

- Υποβολή ηλεκτρονικού ερωτήματος [εδώ](#)

Εικόνα 64: Κέντρο Εξυπηρέτησης – ΕΣΗΔΗΣ Π&Υ

B. Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ)

Αναζήτηση στοιχείων στο ΚΗΜΔΗΣ προγενέστερα τις 13.06.2017

- Για την αναζήτηση στοιχείων πατήστε [εδώ](#).

Αναθέτουσες Αρχές / Αναθέτοντες Φορείς

Εγγραφή Αναθετουσών Αρχών/Αναθετόνων Φορέων

- Ηλεκτρονική εγγραφή χρηστών (από φορείς υπόχρεους ανάρτησης στη Διαύγεια)
- Εγγραφή χρηστών από φορείς **μη υπόχρεους ανάρτησης στη Διαύγεια**:

α) Συμπληρώστε τον Πίνακα Στοιχείων Φορέα και επισυνάψτε τον στο ηλεκτρονικό αίτημα [εδώ](#) προκειμένου να πραγματοποιηθεί η κατ' εξαίρεση εγγραφή του φορέα σας, συμπεριλαμβανομένου και του Υπεύθυνου (διαχειριστής για το φορέα), στη Διαύγεια.
β) Στη συνέχεια ο Υπεύθυνος Διαύγεια του φορέα σας, εφόσον έχει λάβει κωδικούς πρόσβασης από τη Διαύγεια, καταχωρεί στη Διαύγεια τα απαραίτητα σχετικά στοιχεία του φορέα, όπως ενδεικτικά υπογράφοντες, οργανωτικές μονάδες καθώς και χρήστες.
γ) Τέλος, ακολουθείστε τη διαδικασία ηλεκτρονικής εγγραφής που ακολουθούν και οι χρήστες από φορείς υπόχρεους ανάρτησης στο Διαύγεια (βλ. σύνδεσμο ανωτέρω).

Κωδικοί (αλλαγή στοιχείων/κλειδωμα κωδικού)

- Υποβολή ηλεκτρονικού ερωτήματος [εδώ](#)
- Αλλαγή κωδικού ασφαλείας (password)

Εκπαίδευση

- Για την συμμετοχή των στελεχών σας σε εκπαίδευση, συμπληρώστε τον Πίνακα Συμμετοχής σε εκπαίδευση και επισυνάψτε τον στο ηλεκτρονικό αίτημα σας [εδώ](#)

Υποστήριξη

- Υποβολή ηλεκτρονικού ερωτήματος [εδώ](#)

Εικόνα 65: Κέντρο Εξυπηρέτησης - ΚΗΜΔΗΣ

3. Εγχειρίδια & eLearning

Για είσοδο στην ενότητα «Εγχειρίδια & eLearning» αρκεί ο χρήστης να επιλέξει το αντίστοιχο εικονίδιο στην αρχική σελίδα της Διαδικτυακής Πύλης «Προμηθεύς».

Στην περιοχή αυτή διατίθενται να επίσημα εγχειρίδια χρήσης, οδηγίες των υποσυστημάτων του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ.

Εγχειρίδια Χρήσης & eLearning
για τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ

A. Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ) για Προμήθειες και Υπηρεσίες

Αναθέτουσες Αρχές / Αναθέτοντες Φορείς

Αναλυτικά εγχειρίδια χρήσης

- ΕΣΗΔΗΣ Π&Υ Περιβάλλον-Λειτουργίες & Σχεδιασμός Διοργανωτικών Διαδικασιών (2024)
- Α. Εκτέλεση Διαδικασιών Ανάθεσης ΕΣΗΔΗΣ Π&Υ Μόνο Βάσει Τιμής (2024)
- Β. Εκτέλεση Διαδικασιών Ανάθεσης ΕΣΗΔΗΣ Π&Υ Βάσει Βέλτιστης ΣΤΠ (2024)
- Γ. Εκτέλεση Διαδικασιών Ανάθεσης ΕΣΗΔΗΣ Π&Υ Αίτηση Συμμετοχής (2024)
- Δ. Εκτέλεση Διαδικασιών Ανάθεσης ΕΣΗΔΗΣ Π&Υ Ένός φακέλου (2024)
- Ενεργειακές Διαδικασιών Ανάθεσης ΕΣΗΔΗΣ Π&Υ μετά τη δημοσίευση (2024)

Συνοπτικοί οδηγοί

- Συνοπτικός Οδηγός Ενεργειών Προσυμβατικού Ελέγχου μέσω ΕΣΗΔΗΣ Π&Υ

Εγκύκλιες - οδηγίες

- Ενημέρωση για τη διαδικασία αποσφράγισης μετά την αναβάθμιση του υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ & νέες λειτουργικότητες- ΑΠ 28581/13.06.2023
- Σχευότερα σφάλματα κατά τη δημοσίευση ηλεκτρονικών διοργανωτικών και οδηγιών αποσφράγισης τους
- Νέες παραμετροποιήσεις / λειτουργικότητες στο ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες 09/09/2021 (Διαδικασία αποσφράγισης, υποβολή δικαιολογητικών κατακύρωσης αίτησης συμμετοχής)

Υποστηρικτικό υλικό

- 2023_Νέο Πρότυπο excel εισαγωγής απαιτήσεων και οδηγίες συμπλήρωσης
- 2023_Νέο Πρότυπο excel εισαγωγής αντικειμένων (γραμμών) και οδηγίες συμπλήρωσης

eLearning (εκπαιδευτικά videos)

- Εκπαιδευτικό βίντεο για τη χρήση του ΕΣΗΔΗΣ Π&Υ (προ αναβάθμισης του ΕΣΗΔΗΣ Π&Υ – 2021)

Οικονομικοί Φορείς

Αναλυτικά εγχειρίδια χρήσης

- Οδηγίες εγγραφής
- Οδηγίες συμπλήρωσης στοιχείων προφίλ
- Υποβολή Προσφοράς & Αίτησης Συμμετοχής

Συνοπτικοί οδηγοί (προ αναβάθμισης του ΕΣΗΔΗΣ Π&Υ – 2021)

- Νέος Επικρατούμενος Οδηγός- Δυναμικό Σύστημα Αγορών για τους οικονομικούς φορείς 1/7/2021

Εγκύκλιες - οδηγίες (προ αναβάθμισης του ΕΣΗΔΗΣ Π&Υ – 2021)

- Οδηγίες Ορθής Υποβολής Προσφορών
- Νέες παραμετροποιήσεις / λειτουργικότητες στο ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες 09/09/2021 (Διαδικασία αποσφράγισης, υποβολή δικαιολογητικών κατακύρωσης αίτησης συμμετοχής)

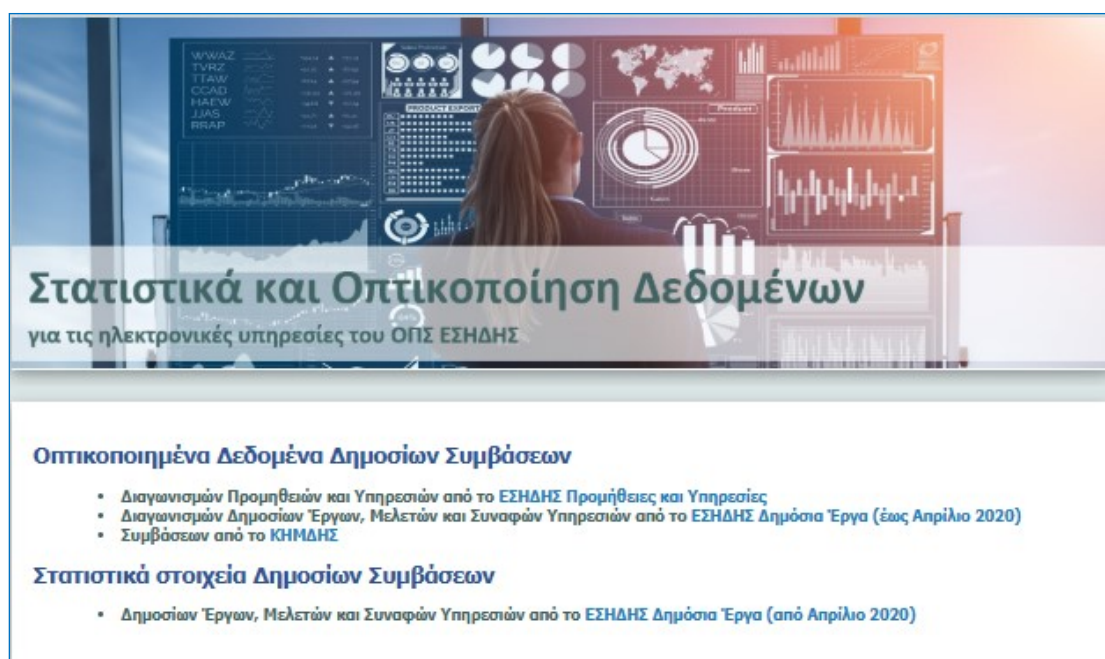
eLearning (εκπαιδευτικά videos) (προ αναβάθμισης του ΕΣΗΔΗΣ Π&Υ – 2021)

- Υποβολή προσφορών
- Υποβολή προσφορών σε δημοπρασία
- Υποβολή δικαιολογητικών κατακύρωσης (για τις διαδικασίες πριν την 01.06.2021)

Εικόνα 66: Εγχειρίδια & eLearning - ΕΣΗΔΗΣ Π&Υ

4. Στατιστικά & Οπτικοποίηση Δεδομένων

Για είσοδο στην ενότητα «Στατιστικά & Οπτικοποίηση Δεδομένων» αρκεί ο χρήστης να επιλέξει το αντίστοιχο εικονίδιο στην αρχική σελίδα της Διαδικτυακής Πύλης «Προμηθεύς».

Εικόνα 67: Είσοδος στην ενότητα «Στατιστικά & Οπτικοποίηση Δεδομένων»

Στην ενότητα αυτή παρέχονται οι υπηρεσίες οπτικοποίησης δεδομένων Δημοσίων Συμβάσεων κατηγοριοποιημένες για ΕΣΗΔΗΣ Π&Υ, ΕΣΗΔΗΣ ΔΕ, και ΚΗΜΔΗΣ και στατιστικά στοιχεία Δημοσίων Συμβάσεων για το ΕΣΗΔΗΣ ΔΕ .

Οπτικοποιημένα Δεδομένα Διαγωνισμών Προμηθειών και Υπηρεσιών

Στην εν λόγω βάση δεδομένων μπορεί κάποιος ενδιαφερόμενος να ενημερωθεί ως προς:

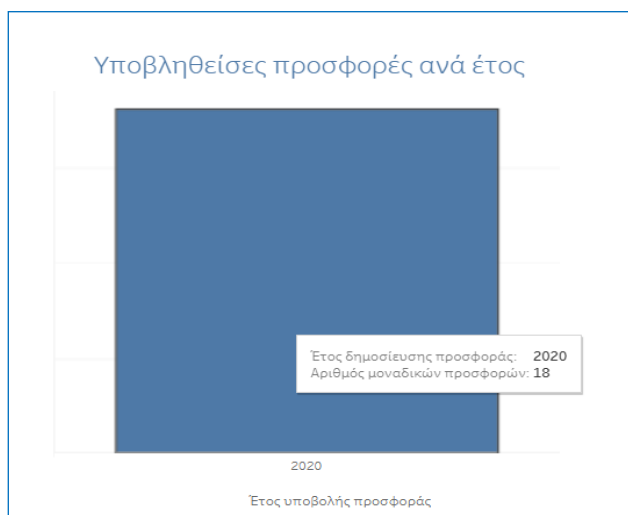
- ✓ Την γεωγραφική κατανομή των διαγωνισμών ανά μήνα
- ✓ Την αξία των διαγωνισμών ανά περιοχή
- ✓ Τους διαγωνισμούς ανά κατηγορία φορέα (π.χ. ΟΤΑ, Κεντρική Διοίκηση, κ.τ.λ.)
- ✓ Τους διαγωνισμούς ανά κατηγορία είδους/κλάδου (π.χ. Έργα vs Μελέτες)

✓ Υποβληθείσες προσφορές ανά μήνα

Ακολουθούν ενδεικτικά κάποια από τα στατιστικά του 2020 για το Δήμο Αγίας Παρασκευής σε στιγμιότυπα:

Εικόνα 68: Στατιστικά στοιχεία διαγωνισμών του Δ. Αγίας Παρασκευής για το έτος 2020

Εικόνα 69: Υποβληθείσες προσφορές στους διαγωνισμούς του Δήμου Αγ. Παρασκευής για το έτος 2020

TOP 10 - Είδη CPV

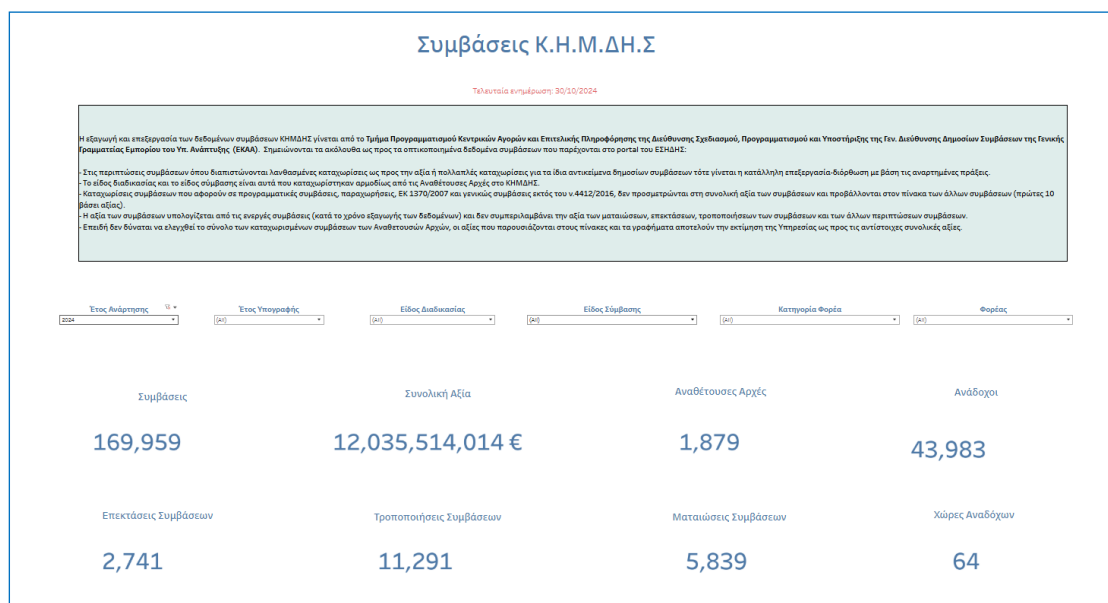
Κωδικός Εί.	Περιγραφή Είδους1	_Διαγωνισμοί_	Συνολική_Αξία	_Φορείς_
15511100-4	Παστεριωμένο γάλα	1	273,697	1
15000000-8	Τρόφιμα, ποτά, καπνός και συναφή πρ..	1	235,200	1
34928480-6	Δοχεία και κάδοι απορριμμάτων	1	190,300	1
34350000-5	Ελαστικά ελαφράς και βαρέας χρήσεως	1	131,322	1
15842400-6	Φρούτα, ξηροί καρποί ή φλοιοί καρπών..	1	82,102	1
15110000-2	Κρέας	1	70,578	1
15612500-6	Προϊόντα αρτοποιίας	1	54,950	1
15220000-6	Κατεψυγμένα ψάρια, φιλέτα ψαριών κ..	1	41,720	1
34913000-0	Διάφορα ανταλλακτικά	1	40,323	1
15800000-6	Διάφορα προϊόντα διατροφής	1	17,323	1

Εικόνα 70: Τα cpvs με τον μεγαλύτερο προϋπολογισμό (Δήμος Αγ. Παρασκευής -2020)

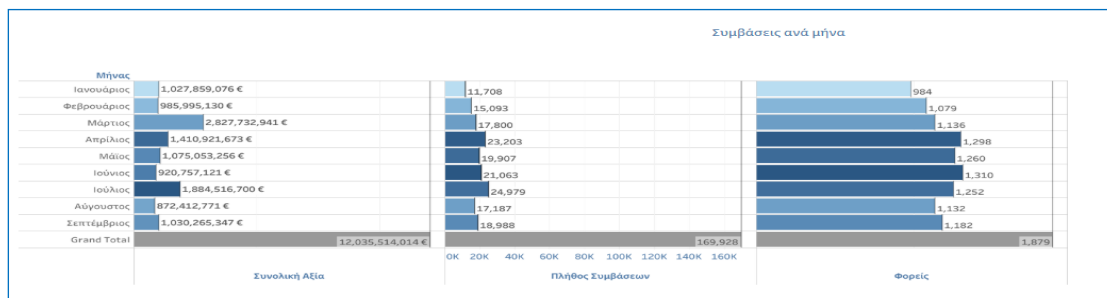
Οπτικοποιημένα Δεδομένα Συμβάσεων στο ΚΗΜΔΗΣ

Στην εν λόγω βάση δεδομένων μπορεί κάποιος ενδιαφερόμενος να ενημερωθεί ως προς τις αναρτημένες συμβάσεις στο ΚΗΜΔΗΣ μετά το 2017.

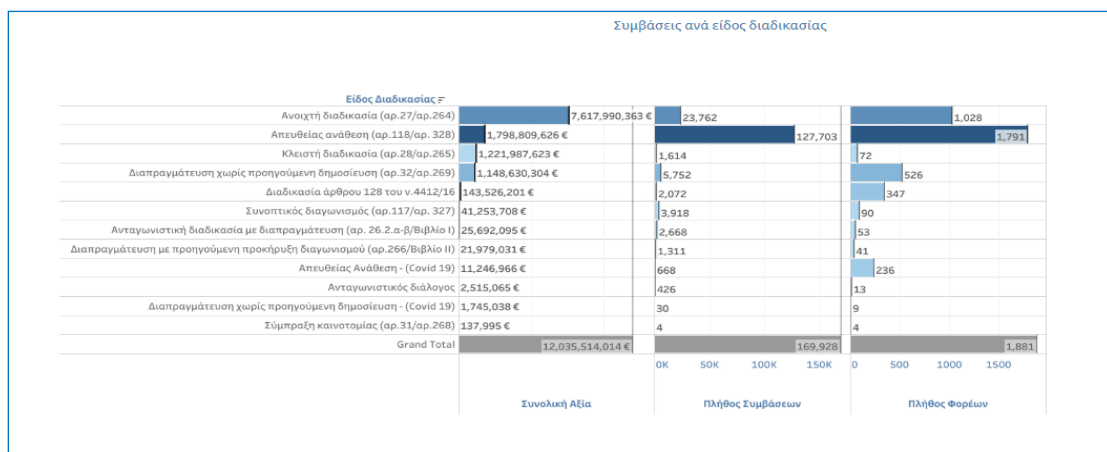
Ακολουθούν ενδεικτικά κάποια από τα στατιστικά Συμβάσεων για το έτος 2024 σε στιγμιότυπα:

Εικόνα 71: Συμβάσεις για το έτος 2024

Εικόνα 72: Συμβάσεις ανά μήνα για το έτος 2024

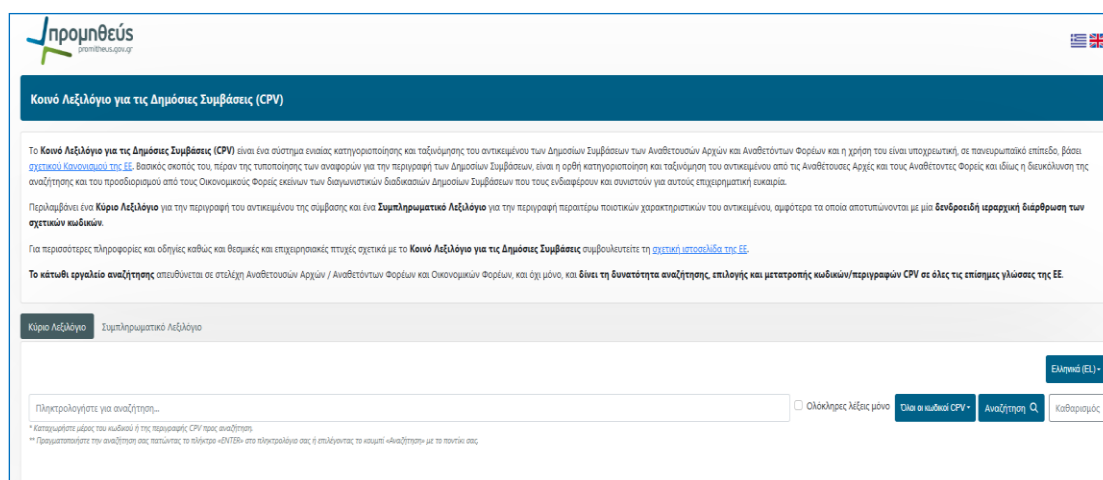

Εικόνα 73: Συμβάσεις ανά διαδικασία για το έτος 2024

Τέλος, παρουσιάζονται τα Τριμηνιαία Δελτία Απολογιστικών και Στατιστικών Στοιχείων για Δημόσια Έργα το ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα (από Απρίλιο 2020).

5. Κωδικοί και Περιγραφή CPV

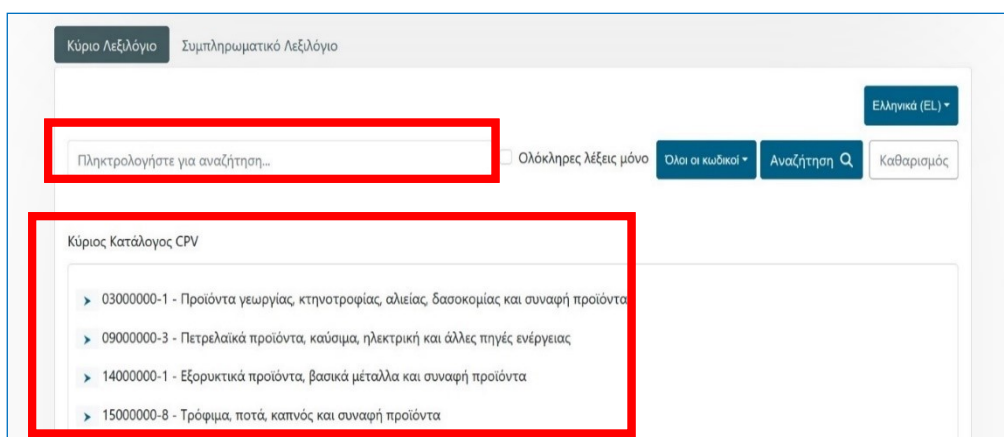
Στην εν λόγω επιλογή παρατίθεται ένα εργαλείο αναζήτησης το οποίο απευθύνεται σε στελέχη αναθετουσών αρχών / αναθετόντων φορέων και οικονομικών φορέων, και δίνει τη δυνατότητα αναζήτησης, επιλογής και μετατροπής κωδικών/περιγραφών CPV σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ.

Εικόνα 74: Κοινό Λεξιλόγιο για τις Δημόσιες Συμβάσεις (CPV)

Καρτέλα «Κύριο Λεξιλόγιο»

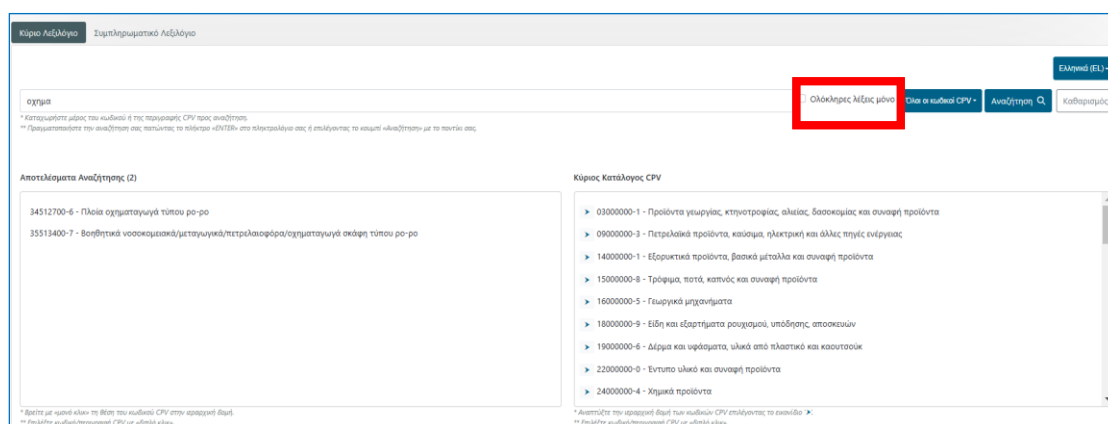
Το «Κύριο Λεξιλόγιο» διαθέτει σε μορφή λίστας με δενδροειδή ιεραρχική διάρθρωση τους κωδικούς CPV που περιγράφουν το αντικείμενο μίας σύμβασης. Η αναζήτηση των κωδικών CPV μπορεί να γίνει είτε από την μπάρα αναζήτησης είτε ψάχνοντας απευθείας στην λίστα.

Εικόνα 75: Καρτέλα "Κύριο Λεξιλόγιο"

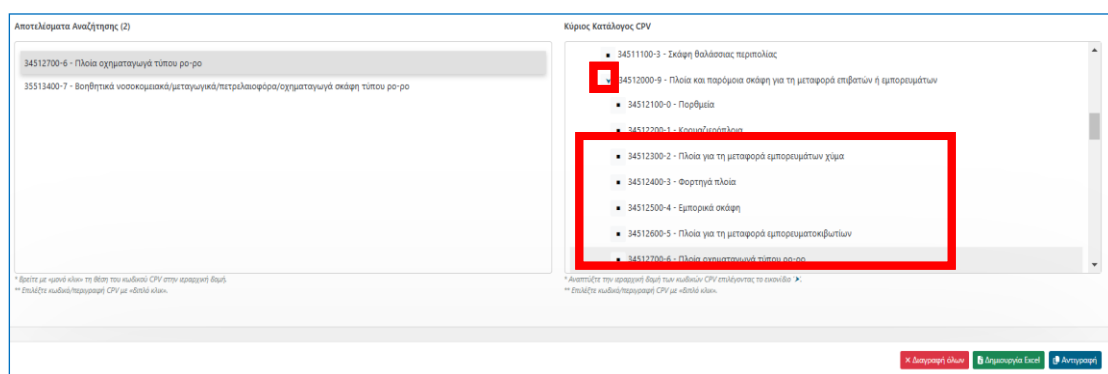
1. Αναζήτηση μέσω μπάρας αναζήτησης

Ο χρήστης πληκτρολογεί στην μπάρα αναζήτησης το όνομα του προϊόντος/υπηρεσίας που επιθυμεί ή μέρος αυτού και επιλέγει το κουμπί «Αναζήτηση». Τα αποτελέσματα που επιστρέφονται είναι παρεμφερή με την λέξη που καταχωρίστηκε. Αν επιλεχθεί η δυνατότητα «Ολόκληρες λέξεις μόνο», περιορίζεται η αναζήτηση φέρνοντας αποτελέσματα που ταυτίζονται ακριβώς με την λέξη που έχει καταχωριστεί.

Εικόνα 76: Αποτελέσματα Αναζήτησης

Με διπλό κλικ στο επιθυμητό cpv, στην περιοχή «Κύριος Κατάλογος CPV» αναπτύσσεται σε δενδροειδή μορφή, η λίστα των κωδικών που ανήκουν στην ίδια κατηγορία. Για να αναπτυχθεί η λίστα, χρειάζεται μονό πάτημα του ποντικιού πάνω στο βελάκι στην κεντρική κατηγορία.

Εικόνα 77: Ανάπτυξη λίστας κωδικών cpvs της ίδιας κατηγορίας

2. Επιλογή κωδικών cpv

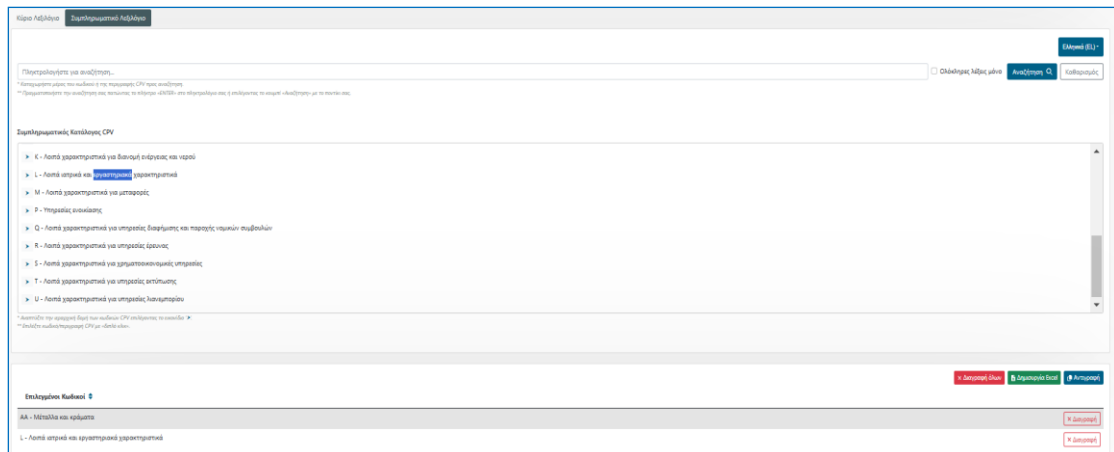
Για την επιλογή ενός κωδικού CPV από την λίστα, επιλέγετε με το ποντίκι με διπλό κλικ. Θα δημιουργηθεί λίστα «Επιλεγμένοι Κωδικοί» στο κάτω μέρος της οθόνης, όπου θα περιλαμβάνονται οι κωδικοί CPV που επιλέχθηκαν. Υπάρχουν τρεις διαθέσιμες ενέργειες, η «Διαγραφή όλων» για την κατάργηση της λίστας «Επιλεγμένοι Κωδικοί», η «Δημιουργία Excel» για την δημιουργία της λίστας σε excel και η «Αντιγραφή» για την αντιγραφή όλης της λίστας. Δίπλα από τον κάθε κωδικό CPV που είναι στην λίστα, υπάρχει το κουμπί «Διαγραφή» για την αφαίρεσή του από την λίστα «Επιλεγμένοι Κωδικοί».

The screenshot shows a web application interface for selecting CPV codes. At the top, there is a search bar labeled 'οχημ' and a button 'Επίσημο (ES)'. Below the search bar, there are two columns of results. The left column, titled 'Αποτελέσματα Αναζήτησης (64)', lists various CPV codes and their descriptions. The right column, titled 'Κύριος Κατάλογος CPV', shows a list of codes with expandable arrows. At the bottom, there is a section titled 'Επιλεγμένοι Κωδικοί' which contains a list of selected codes, including '34512700-6 - Πλοία οχηματογιά τύπου ro-ro' and '34512800-7 - Δεξαμενόπλοια'. There are also buttons for 'Διαγραφή όλων', 'Δημιουργία Excel', and 'Αντιγραφή'.

Εικόνα 78: Επιλεγμένοι κωδικοί cpv

Καρτέλα «Συμπληρωματικό Λεξιλόγιο»

Το «Συμπληρωματικό Λεξιλόγιο» διαθέτει σε μορφή λίστας με δένδροειδή ιεραρχική διάρθρωση τους συμπληρωματικούς κωδικούς που περιγράφουν το αντικείμενο της σύμβασης για τον κάθε διαγωνισμό. Ισχύουν οι ίδιες δυνατότητες αναζήτησης και επιλογής όπως αναφέρθηκαν για την καρτέλα «Κύριο Λεξιλόγιο».

Εικόνα 79: Καρτέλα "Συμπληρωματικό Λεξιλόγιο"

6. Μητρώο Ενιαίων Τεχνικών Προδιαγραφών

Στο Μητρώο Ενιαίων Τεχνικών Προδιαγραφών οι χρήστες δύναται να αναζητήσουν τεχνικές προδιαγραφές που έχουν καταρτιστεί από τις ΕΚΑΑ των περ. β' και γ' της παρ. 1 του άρθρου 41 του ν.4412/2016 βάσει των προβλεπόμενων στην παρ. 9 του άρθρου 54 του ν.4412/2016, Τεχνικές προδιαγραφές (άρθρο 42 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) – Εξουσιοδοτική διάταξη».

Επιλέγοντας ο χρήστης το σύνδεσμο «Μητρώο Ενιαίων Τεχνικών Προδιαγραφών», οδηγείται στην επόμενη οθόνη, στην οποία παρατίθεται φίλτρα αναζήτησης όπως «Όνομα Ε.Τ.Π.», «Περιγραφή», «CPV» κ.α.

Αναζήτηση Ενιαίων Τεχνικών Προδιαγραφών

Αναζήτηση

Όνομα Ε.Τ.Π.

Περιγραφή

CPV

Περιγραφή CPV

Έτος

Αναζήτηση Καθαρισμό όλων Προσθήκη πεδίων Αναδιόρθωση

Προβολή: Μορφοποίηση: Εξαγωγή σε Excel Πλήθος εγγραφών: 85 Προτυπο αρχείο εισαγωγής ενιαίων τεχνικών προδιαγραφών

Όνομα Ενιαίας Τεχνικής Προδιαγραφής	Περιγραφή	CPV	Περιγραφή CPV	Κωδ. Κατηγ.	Περιγραφή Κατηγ.	Έτος	Έκδοση
ΕΠΠ ΓΤΕ ΤΥΡΙ ΓΚΟΥΝΤΑ 2019_V1	ΕΝΙΑΙΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΓΙΑ ΤΥΡΙ ΓΚΟΥΝΤΑ	1554000...	Τυροκομικά προϊόντα	00.000	Απροσδιόριστη Κατηγορία	2019	1
ΕΠΠ ΓΤΕ ΜΥΖΗΘΡΑ ΞΕΡΗ 2019_V1	ΕΝΙΑΙΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΓΙΑ ΞΕΡΗ ΜΥΖΗΘΡΑ	1554000...	Τυροκομικά προϊόντα	00.000	Απροσδιόριστη Κατηγορία	2019	1
ΓΤΕ ΣΑΚΑΚΙ ΠΑΝΤΕΛΟΝΙ 2017_V1	ΕΝΙΑΙΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΓΙΑ ΣΑΚΑΚΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ □ ΠΑΝΤΕΛΟΝΙ □ ΠΑΝΤΕΛΟΝΙ ΜΕ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ (ΧΡΩΜΑΤΟΣ ΣΚΟΥΡΟΥ ΜΠΛΕ ΜΕ ΚΕΝΤΗΜΕΝΟ ΛΟΓΟΤΥΠΟ)	1813000...	Ειδικός ρουχαλιός εργασίας	00.000	Απροσδιόριστη Κατηγορία	2017	3
ΕΠΠ ΓΤΕ ΝΟΠΟ ΚΡΕΑΣ ΠΟΥΛΕΡΙΚΩΝ 2019_V1	ΕΝΙΑΙΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΓΙΑ ΝΟΠΟ ΚΡΕΑΣ ΠΟΥΛΕΡΙΚΩΝ (ΚΟΤΟΠΟΥΛΟ)	1511213...	Κοτόπουλα	15.112	Πουλερικά	2019	1
ΕΠΠ ΕΚΑΤΥ ΒΑΜΒΑΚΙ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ 2022	ΒΑΜΒΑΚΙ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ	3314111...	Ιατρικά βαμβάκια	33.141	Μη χημικά ιατρικά αναλ...	2022	1
ΕΠΠ ΓΤΕ ΜΕΤΑΛΛΙΚΟΣ ΚΑΔΟΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ 1.100LT 2021_V1	ΕΝΙΑΙΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΓΙΑ ΜΕΤΑΛΛΙΚΟ ΚΑΔΟ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ 1.100 LT	3492848...	Δοχεία και κάδοι απορριμμάτων	34.928	Εξοπλισμός οδικού δικτύ...	2021	1
ΕΠΠ ΓΤΕ ΠΛΑΣΤΙΚΟΣ ΚΑΔΟΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ 1.100LT 2021_V1	ΕΝΙΑΙΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΓΙΑ ΠΛΑΣΤΙΚΟ ΚΑΔΟ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ 1.100 LT	3492848...	Δοχεία και κάδοι απορριμμάτων	34.928	Εξοπλισμός οδικού δικτύ...	2021	1
ΕΠΠ ΓΤΕ ΧΥΛΟΠΙΤΕΣ 2019_V1	ΕΝΙΑΙΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΓΙΑ ΧΥΛΟΠΙΤΕΣ	1585110...	Μη μαγειρεμένα ζυμαρικά	15.851	Αλευροδη προϊόντα	2019	1
ΕΠΠ ΓΤΕ ΖΥΜΑΡΙΚΑ 2019_V1	ΕΝΙΑΙΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΓΙΑ ΖΥΜΑΡΙΚΑ	1585110...	Μη μαγειρεμένα ζυμαρικά	15.851	Αλευροδη προϊόντα	2019	1

Εικόνα 80: Οθόνη αναζήτησης Ενιαίων Τεχνικών Προδιαγραφών

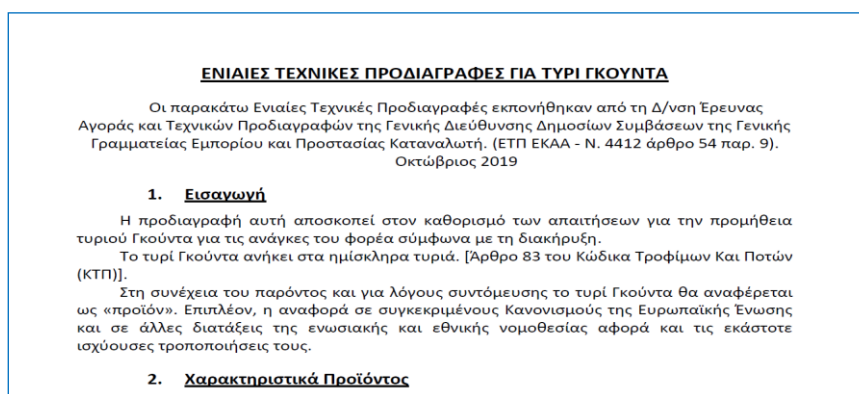
Επιλέγοντας ο χρήστης την επιθυμητή ενιαία τεχνική προδιαγραφή, οδηγείται στις λεπτομέρειες αυτής.

Τίτλος	Όνομα Αρχείου	Αρχείο
ΕΤΠ_ΓΤΕ_ΤΥΡΙ ΓΚΟΥΝΤΑ 2019_V1	ΕΤΠ_ΓΤΕ_ΤΥΡΙ ΓΚΟΥΝΤΑ 2019_V1_signed_final.pdf	Λήψη
ΕΤΠ_ΓΤΕ_ΤΥΡΙ ΓΚΟΥΝΤΑ 2019_V1	ΕΤΠ_ΓΤΕ_ΤΥΡΙ ΓΚΟΥΝΤΑ 2019_V1.xls	Λήψη

[Επιστροφή στις Ενιαίες Τεχνικές Προδιαγραφές](#)

Εικόνα 81: Ενιαία Τεχνική Προδιαγραφή

Στη συνέχεια ο χρήστης δύναται να εξάγει το κείμενο των προδιαγραφών όπως έχουν θεωρηθεί/εγκριθεί από την αρμόδια ΕΚΑΑ σε μορφότυπο PDF ή τις αναλυτικές προδιαγραφές σε μορφότυπο XLS προκειμένου να τις εισάγει σε ηλεκτρονικό διαγωνισμό.

Εικόνα 82: ΕΤΠ σε μορφότυπο PDF

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Αριθμός Διαγωνισμού	Απαιτηση	Ενότητα	Τύπος	Τύπος τιμής	Τιμή-στόχος	Εμφάνιση στόχου	Μέγιστη βαθμολογία	Βάρος	* Χαρακτήρας διαγωνισμού τέλους γραμμής
2		Οι παρακάτω	ΕΤΠ ΕΚΑΑ	Μόνο για	Κείμενο		Όχι			EOL
3		H	1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	Μόνο για	Κείμενο		Όχι			EOL
4		2.1 Γενικά	2.ΧΑΡΑΚΤΗΡ	Απαιτείται	Κείμενο	Ναι	Ναι			EOL
5		2.2	2.ΧΑΡΑΚΤΗΡ	Απαιτείται	Κείμενο	Ναι	Ναι			EOL
6		2.3	2.ΧΑΡΑΚΤΗΡ	Απαιτείται	Κείμενο	Ναι	Ναι			EOL
7		2.4	2.ΧΑΡΑΚΤΗΡ	Απαιτείται	Κείμενο	Ναι	Ναι			EOL
8		3.1 Το προϊόν	3	Απαιτείται	Κείμενο	Ναι	Ναι			EOL
9		3.2 Το υλικό	3	Απαιτείται	Κείμενο	Ναι	Ναι			EOL
10		3.3 Η	3	Απαιτείται	Κείμενο	Ναι	Ναι			EOL
11		3.4 Οι	3	Απαιτείται	Κείμενο	Ναι	Ναι			EOL
12		Στην	4	Απαιτείται	Κείμενο	Ναι	Ναι			EOL
13		4.1 Ενδείξεις	4	Απαιτείται	Κείμενο	Ναι	Ναι			EOL
14		4.2 Ενδείξεις	4	Απαιτείται	Κείμενο	Ναι	Ναι			EOL
15		Το προϊόν	5	Απαιτείται	Κείμενο	Ναι	Ναι			EOL
16		6.1 Έλεγχος	6	Απαιτείται	Κείμενο	Ναι	Ναι			EOL
17		6.2 Έλεγχος	6	Απαιτείται	Κείμενο	Ναι	Ναι			EOL
18		7.1 Κάθε	7	Απαιτείται	Κείμενο	Ναι	Ναι			EOL
19		7.2 Ό	7	Απαιτείται	Κείμενο	Ναι	Ναι			EOL
20										

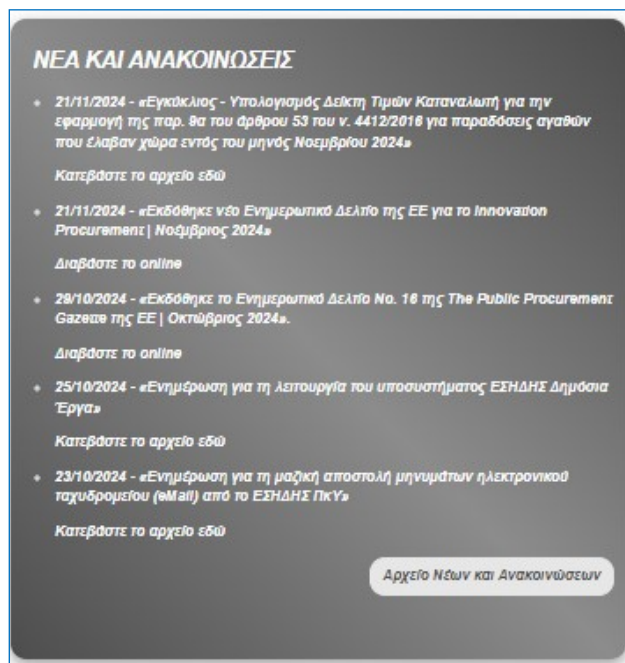
Εικόνα 83: ΕΤΠ σε μορφότυπο XLS

7. Είσοδος στα υποσυστήματα του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ

Για είσοδο στα υποσυστήματα του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ αρκεί ο χρήστης να επιλέξει τον επιθυμητό σύνδεσμο στην αρχική σελίδα της Διαδικτυακής Πύλης «Προμηθεύς» στην ενότητα «ΕΙΣΟΔΟΣ ΧΡΗΣΤΩΝ».

8. Νέα και Ανακοινώσεις

Στην αρχική σελίδα της Διαδικτυακής Πύλης «Προμηθεύς» και στην ενότητα «Νέα και Ανακοινώσεις» παρατίθενται, με χρονολογική σειρά, ανακοινώσεις σχετικά με τα υποσυστήματα του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ, πιστοποιήσεις τεχνικής αδυναμίας, εγκύκλιοι/νόμοι/ΚΥΑ σχετικές με τις Δημόσιες Συμβάσεις και τα υποσυστήματα του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ.

NEA KAI ANAKOINΩSEIS

- 21/11/2024 - «Εγκύκλιος - Υπολογισμός Δείκτη Τιμών Καταναλωτή για την εφαρμογή της παρ. 8α του άρθρου 53 του ν. 4412/2016 για παραδόσεις αγαθών που έλαβαν χώρα εντός του μηνός Νοεμβρίου 2024»
Κατεβάστε το αρχείο [εδώ](#)
- 21/11/2024 - «Εκδόθηκε νέο Ενημερωτικό Δελτίο της ΕΕ για το Innovation Procurement | Νοέμβριος 2024»
Διαβάστε το [online](#)
- 29/10/2024 - «Εκδόθηκε το Ενημερωτικό Δελτίο Νο. 16 της The Public Procurement Gazette της ΕΕ | Οκτώβριος 2024.»
Διαβάστε το [online](#)
- 25/10/2024 - «Ενημέρωση για τη λειτουργία του υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα»
Κατεβάστε το αρχείο [εδώ](#)
- 23/10/2024 - «Ενημέρωση για τη μαζική αποστολή μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (eMail) από το ΕΣΗΔΗΣ ΠΚΥ»
Κατεβάστε το αρχείο [εδώ](#)

[Αρχείο Νέων και Ανακοινώσεων](#)

Εικόνα 84: Νέα και Ανακοινώσεις στη Διαδικτυακή Πύλη "Προμηθεύς"

Σημειώνεται ότι, στην εν λόγω περιοχή, παρατίθενται οι χρονικά τελευταίες αναρτήσεις ενώ το σύνολο των νέων και ανακοινώσεων παρατίθενται στο «Αρχείο νέων και ανακοινώσεων».

Αρχείο Νέων και Ανακοινώσεων

- 21/11/2024 - «Εγκύκλιος - Υπολογισμός Δείκτη Τιμών Καταναλωτή για την εφαρμογή της παρ. 9α του άρθρου 53 του ν. 4412/2016 για παραδόσεις αγαθών που έλαβαν χώρα εντός του μηνός Νοεμβρίου 2024»
Κατεβάστε το αρχείο εδώ
- 21/11/2024 - «Εκδόθηκε νέο Ενημερωτικό Δελτίο της ΕΕ για το Innovation Procurement | Νοέμβριος 2024»
Διαβάστε το online
- 29/10/2024 - «Εκδόθηκε το Ενημερωτικό Δελτίο Νο. 16 της The Public Procurement Gazette της ΕΕ | Οκτώβριος 2024».
Διαβάστε το online
- 25/10/2024 - «Ενημέρωση για τη λειτουργία του υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα»
Κατεβάστε το αρχείο εδώ
- 23/10/2024 - «Ενημέρωση για τη μαζική αποστολή μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (eMail) από το ΕΣΗΔΗΣ ΠικΥ»
Κατεβάστε το αρχείο εδώ
- 18/10/2024 - «Ενημέρωση για τη λειτουργία του υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα.»
Κατεβάστε το αρχείο εδώ
- 17/10/2024 - «Εγκύκλιος - Υπολογισμός Δείκτη Τιμών Καταναλωτή για την εφαρμογή της παρ. 9α του άρθρου 53 του ν. 4412/2016 για παραδόσεις αγαθών που έλαβαν χώρα εντός του μηνός Οκτωβρίου 2024»

Εικόνα 85: Αρχείο νέων και ανακοινώσεων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16. ΕΣΗΔΗΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

16.1 Εισαγωγή

16.1.1 Σκοπός του κεφαλαίου

Ο σκοπός του παρόντος Κεφαλαίου είναι η απόκτηση και η βελτίωση των γνώσεων των επιμορφωμένων σχετικά με το Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημόσιων Προμηθειών και Υπηρεσιών και συγκεκριμένα ποιο είναι το βασικό θεσμικό πλαίσιο που το διέπει, ποιες είναι οι βασικές λειτουργικότητες που διατίθενται στο χρήστη και πως σχεδιάζονται όλες οι προβλεπόμενες από το θεσμικό πλαίσιο διαδικασίες, τεχνικές και εργαλεία ανάθεσης μίας δημόσιας σύμβασης.

16.1.2 Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του συγκεκριμένου Κεφαλαίου, οι επιμορφωμένοι θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν τις διατάξεις και κανόνες του θεσμικού πλαισίου που ρυθμίζουν τη λειτουργία του ΕΣΗΔΗΣ Προμηθειών και Υπηρεσιών
- γνωρίζουν τα Μέσα Ηλεκτρονικής Επικοινωνίας στις Δημόσιες Συμβάσεις και να αντιλαμβάνονται τις επιχειρησιακή σκοπιμότητα, τις διαφορές και τις συσχετίσεις τους
- γνωρίζουν τις ηλεκτρονικές διαδικασίες και τις λειτουργικότητες του ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες
- γνωρίζουν τις διαδικασίες ανάθεσης δημόσιας σύμβασης μέσω του ΕΣΗΔΗΣ Προμηθειών και Υπηρεσιών
- αποκτήσουν μία αρχική αντίληψη/εικόνα ηλεκτρονικού διαγωνισμού
- αποκτήσουν μία αρχική αντίληψη/εικόνα ηλεκτρονικής πρόσκλησης υποβολής αιτήσεων συμμετοχής

16.1.3 Σύντομη περιγραφή του κεφαλαίου

Στο παρόν κεφάλαιο θα πραγματοποιηθεί μία σύντομη αναφορά στο πρωτογενές και δευτερογενές θεσμικό πλαίσιο των Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων Προμηθειών και Υπηρεσιών, με αναφορά στις ηλεκτρονικές ενέργειες που συσχετίζονται με θεσμικές/κανονιστικές ρυθμίσεις.

Επίσης, θα αναφερθούν οι διατιθέμενες δυνατότητες και λειτουργικότητες στον χρήστη προκειμένου να σχεδιάζει μία ηλεκτρονική διαδικασία καθώς και τα στοιχεία που απαιτούνται να συμπληρώνονται κατά τη δημιουργία ηλεκτρονικού διαγωνισμού και ηλεκτρονικής πρόσκλησης υποβολής αιτήσεων συμμετοχής.

Περιλαμβάνονται:

- μελέτη περίπτωσης για το σχεδιασμό ηλεκτρονικού ανοικτού διαγωνισμού
- μελέτη περίπτωσης για το σχεδιασμό ηλεκτρονικής πρόσκλησης υποβολής αίτησης συμμετοχής

16.2 ΕΣΗΔΗΣ Προμηθειών & Υπηρεσιών - Κανονιστικό πλαίσιο

16.2.1 Πρωτογενές και δευτερογενές θεσμικό και πλαίσιο των Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων Προμηθειών και Υπηρεσιών

Το «Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)» αποτελεί το πληροφοριακό σύστημα και μέρος του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ που περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία στοιχεία για τον προγραμματισμό, τη σύναψη και την εκτέλεση δημόσιων συμβάσεων και συμβάσεων, με τη χρήση και εφαρμογή ΤΠΕ.

Το ΕΣΗΔΗΣ δημιουργήθηκε με τον Ν. 4155 (ΦΕΚ 120/Α'/29.05.2013) «Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων και άλλες διατάξεις», οι διατάξεις του οποίου τροποποιήθηκαν και αντικαταστάθηκαν από τις διατάξεις, του Ν.4281 (ΦΕΚ 160/Α'/08.08.2014) με τίτλο «Μέτρα στήριξης και ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, οργανωτικά θέματα Υπουργείου Οικονομικών και άλλες διατάξεις.», και ειδικά με τις διατάξεις του «Μέρους Β' Κανόνες Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων

Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών» τροποποιήθηκαν οι σχετικές διατάξεις με τα άρθρα 134-138 όπως και με την παρ. 3 του άρθρου 201, η οποία επανακαθόρισε την **έναρξη ισχύος για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και γενικών υπηρεσιών:**

- για τους φορείς της Κεντρικής Διοίκησης από την 01.07.2014
- για τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης από την 01.10.2014
- και όσον αφορά το σύνολο του δημόσιου τομέα από την 01.10.2015

Οι βασικοί θεσμικοί κανόνες που αφορούν στο ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ, καθορίζονται σήμερα από σχετικές διατάξεις του Ν.4412/2016 (ΦΕΚ 147/Α'/08.08.2016) «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ).», όπως αυτές τροποποιήθηκαν και ισχύουν, και αφορούν τόσο τις **Αναθέτουσες Αρχές που υπάγονται στις διατάξεις του **Βιβλίου Ι**, αλλά και τους **Αναθέτοντες Φορείς** που υπάγονται στις διατάξεις του **Βιβλίου ΙΙ**.**

Τα ειδικότερα άρθρα που καθορίζουν είναι τα ακόλουθα:

- το «*Άρθρο 22 Κανόνες που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες (άρθρο 22 παράγραφοι 1- 5 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)*», που μεταξύ άλλων και επί της ουσίας καθορίζει ότι **όλες οι ανταλλαγές πληροφοριών** δυνάμει του Βιβλίου Ι (άρθρα 3 έως 221), ιδίως η ηλεκτρονική υποβολή, **εκτελούνται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ**
- το «*Άρθρο 36 Υποχρέωση χρήσης – Λειτουργία ΕΣΗΔΗΣ – Εξουσιοδοτική Διάταξη*», που μεταξύ άλλων και επί της ουσίας καθορίζει ότι **οι Αναθέτουσες Αρχές υποχρεούνται να χρησιμοποιούν το ΕΣΗΔΗΣ σε όλα τα στάδια της διαδικασίας σύναψης δημοσίων συμβάσεων του Ν4412/2016, με εκτιμώμενη αξία ανώτερη των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ, εξαιρουμένης της διαδικασίας σύναψης συμβάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 128, περί ανάθεσης εξειδικευμένων υπηρεσιών (σύμβουλοι, εμπειρογνώμονες) για τη μελέτη και εκτέλεση συμβάσεων δημοσίων έργων και συμβάσεων παραχώρησης έργων.**
- το «*Άρθρο 37 Πολιτική ασφαλείας ΕΣΗΔΗΣ (άρθρο 22 παρ. 6 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)*», που μεταξύ άλλων και επί της ουσίας καθορίζεται ότι οι Αναθέτουσες Αρχές απαιτούν **προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές που**

υποστηρίζονται από εγκεκριμένο πιστοποιητικό, όπως ορίζονται στον Κανονισμό (ΕΕ) 910/2014.

και κατά αντιστοιχία των ανωτέρω διατάξεων για το Βιβλίο ΙΙ που αφορά τους Αναθέτοντες Φορείς:

- το «Άρθρο 258 - Κανόνες που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες (άρθρο 40 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)»
- το «Άρθρο 259 - Πολιτική Ασφαλείας ΕΣΗΔΗΣ (άρθρο 40 παρ. 6 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)» και

Το σχετικό δευτερογενές θεσμικό πλαίσιο, με το οποίο και εξειδικεύτηκαν διάφορα ζητήματα και κανόνες λειτουργίας του ΕΣΗΔΗΣ, αποτέλεσε αρχικά η υπ' αριθ. Π1/2390 ΥΑ (ΦΕΚ 2677/Β'/21.10.2013) που αφορούσε στις «Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)», η οποία αντικαταστάθηκε αργότερα με την υπ' αριθ. 56902/215 ΥΑ (ΦΕΚ 1924/Β'/02.06.2017) «Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)».

Οι ειδικότεροι κανόνες του δευτερογενούς θεσμικού πλαισίου για τη λειτουργία του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ καθορίζονται σήμερα από την υπ' αριθ. 44756 ΚΥΑ (ΦΕΚ 3380/Β'/13.06.2024) με τίτλο «Ρυθμίσεις τεχνικών ζητημάτων που αφορούν την ανάθεση των Δημοσίων Συμβάσεων Προμηθειών και Υπηρεσιών με χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ) - Τροποποίηση της υπ' αρ. 64233/8.6.2021 (Β' 2453) κοινής απόφασης των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Επικρατείας».

Εγγραφή χρηστών

Σύμφωνα με την υπ' αριθ. 44756 ΚΥΑ:

Η διαδικασία εγγραφής θα πραγματοποιείται κατά περίπτωση με μία από τις κατωτέρω διαδικασίες:

- α) Ο Διαχειριστής ταυτοποιεί τους χρήστες των φορέων της περ. β' της παρ. 2 του άρθρου 5 μέσω του Προγράμματος ΔΙΑΥΓΕΙΑ του ν. 4727/2020 (Α' 184) και αποδίδει σε αυτούς τα απαραίτητα διαπιστευτήρια και δικαιώματα

πρόσβασης και χρήσης του Υποσυστήματος, σε συνέχεια σχετικής αίτησης του φορέα. Στην περίπτωση αναθετουσών αρχών και αναθετότων φορέων που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4727/2020 (Α' 184) και ως εκ τούτου δεν διαθέτουν κωδικούς πρόσβασης στο Πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ, ο Διαχειριστής ταυτοποιεί τους χρήστες αυτών σε συνέχεια διαδικασίας ταυτοποίησης φυσικού προσώπου κατά την οποία θα παρέχονται όλα τα αναγκαία στοιχεία ταυτοποίησης.

β) Οι χρήστες των δημόσιων φορέων της περ. β' της παρ. 2 του άρθρου 5 δύναται να εγγράφονται με τη διαδικασία αυθεντικοποίησης Δημοσίων Υπαλλήλων με Κωδικούς Δημόσιας Διοίκησης βάσει της σχετικής υπ' αρ. 29810/23.10.2020 (Β' 4798) υπουργικής απόφασης, σε συνέχεια της ολοκλήρωσης της σχετικής διαλειτουργικότητας του εν λόγω συστήματος με το Υποσύστημα.

Τα αιτήματα εγγραφής των χρηστών πραγματοποιούνται μέσω της Διαδικτυακής Πύλης «Προμηθεύς» και του συνδέσμου «Κέντρο Εξυπηρέτησης» με αποστολή αιτήματος στη Διεύθυνση Διαχείρισης, Ανάπτυξης και Υποστήριξης Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)

Ρόλοι χρηστών

Το **Βασικό Μενού** είναι προσαρμοσμένο ανάλογα με τα δικαιώματα του εκάστοτε χρήστη και περιλαμβάνει όλες τις λειτουργίες/αρμοδιότητες που μπορεί να εκτελέσει στο Σύστημα. Συγκεκριμένα:

- Οι χρήστες των Αναθετουσών Αρχών που έχουν ως αρμοδιότητα τη **δημοσίευση και εκτέλεση διαγωνιστικών διαδικασιών** έχουν στο Βασικό Μενού την αρμοδιότητα «**Ηλεκτρονικές Διαγωνιστικές Διαδικασίες (Χειριστής)**»
- Τα μέλη των Επιτροπών Διαγωνισμών έχουν στο Βασικό Μενού την αρμοδιότητα «**Ηλεκτρονικές Διαγωνιστικές Διαδικασίες (Συλλογικό Όργανο Αξιολόγησης)**»
- Οι χρήστες μέλη των Ανεξάρτητων Αρχών ή των Υπηρεσιών που έχουν ελεγκτικό ρόλο στο πλαίσιο των διαδικασιών των Δημοσίων Συμβάσεων

έχουν στο Βασικό Μενού την αρμοδιότητα «**Ηλεκτρονικές Διαγωνιστικές Διαδικασίες (Ελεγκτικός Φορέας)**».

Δύναται οι χρήστες ανάλογα τις αρμοδιότητες που ασκούν να έχουν στο Βασικό Μενού περισσότερες από μία λειτουργίες/αρμοδιότητες.

Σημειώνεται ότι, για τους Φορείς Υγείας που εποπτεύονται από την ΕΚΑΠΥ και τους Εκλεκτικούς Φορείς αυτών, οι αρμοδιότητες αντίστοιχα είναι :

- «**ΕΚΑΠΥ - Ηλεκτρονικές Διαγωνιστικές Διαδικασίες (Χειριστής)**»
- «**ΕΚΑΠΥ- Ηλεκτρονικές Διαγωνιστικές Διαδικασίες (Συλλογικό Όργανο Αξιολόγησης)**»
- «**ΕΚΑΠΥ - Ηλεκτρονικές Διαγωνιστικές Διαδικασίες (Ελεγκτικός Φορέας)**»

16.2.3 Συσχέτιση γενικότερων θεσμικών ή/και κανονιστικών ρυθμίσεων με ενέργειες στο ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες

Αποκλειστική χρήση της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» για τη διακίνηση εγγράφων

Στην παρ. 1 του άρθρου 9 «Επικοινωνία και διακίνηση εγγράφων στο ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες», της υπ' αριθ. 44756 ΚΥΑ, ρυθμίζεται ότι:

Οι επικοινωνίες και η διακίνηση των ηλεκτρονικών εγγράφων πραγματοποιείται αποκλειστικά μέσω του ΕΣΗΔΗΣ Π&Υ κατά περίπτωση, με:

- I. την αποστολή ή κοινοποίηση σχετικών στοιχείων με μηνύματα μέσω της ηλεκτρονικής περιοχής και λειτουργικότητας «Επικοινωνία» της ηλεκτρονικής διαδικασίας δημόσιας σύμβασης.
- II. την ανάρτηση σχετικών στοιχείων από τις αναθέτουσες αρχές και τους αναθέτοντες φορείς στην **ηλεκτρονική περιοχή και ιδίως στα συνημμένα της ηλεκτρονικής διαδικασίας δημόσιας σύμβασης**.
- III. την υποβολή σχετικών στοιχείων από τους οικονομικούς φορείς, στην **ηλεκτρονική περιοχή και ιδίως στα συνημμένα της σχετικής απάντησης (ενδεικτικά αναφέρονται η προσφορά και η αίτηση**

συμμετοχής) του οικονομικού φορέα στην ηλεκτρονική διαδικασία. Η απάντηση αποτελεί χωριστή σχετική ηλεκτρονική περιοχή για κάθε οικονομικό φορέα. Ιδίως για τις ηλεκτρονικές διαδικασίες διαγωνισμών και αιτήσεων συμμετοχής, ο σχετικός ηλεκτρονικός χώρος περιλαμβάνει κατά περίπτωση τους (υπό)φακέλους:

- i. «Δικαιολογητικά Συμμετοχής»
- ii. «Δικαιολογητικά Συμμετοχής/Τεχνική Προσφορά»
- iii. «Οικονομική Προσφορά»

Αποκλειστική χρήση της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» για την κοινοποίηση Πράξεων

Στην παρ. 3 του άρθρου 9 «Επικοινωνία και διακίνηση εγγράφων στο ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες», της υπ' αριθ. 44756 ΚΥΑ, ρυθμίζεται ότι:

3. Τα σχετικά στοιχεία αποστολής, κοινοποίησης, υποβολής ή ανάρτησης που αποτυπώνονται στις αντίστοιχες οθόνες της διεπαφής του χρήστη και, ειδικότερα, ο καταγεγραμμένος χρόνος αυτών, αποτελούν απόδειξη επικοινωνίας και διακίνησης εγγράφων μέσω του Υποσυστήματος. Οι σχετικές προθεσμίες αρχίζουν την επομένη της ημέρας της προαναφερθείσας κατά περίπτωση αποστολής, κοινοποίησης ή υποβολής και, εάν δεν ορίζεται διαφορετική ώρα στα έγγραφα της σύμβασης, λήγουν όταν περάσει ολόκληρη η τελευταία ημέρα και ώρα 23:59:59 και, αν αυτή είναι εξαιρετέα ή Σάββατο, όταν περάσει ολόκληρη η επομένη εργάσιμη ημέρα και ώρα 23:59:59. **Ειδικότερα, η κοινοποίηση πραγματοποιείται μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» της ηλεκτρονικής διαδικασίας δημόσιας σύμβασης. Η επιτυχής αποστολή μηνύματος μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» λογίζεται και ως επιτυχής παραλαβή του από τον αποδέκτη.**

Ηλεκτρονικός Φάκελος Δημόσιας Σύμβασης

Στην παρ. 2 του άρθρου 9 «Επικοινωνία και διακίνηση εγγράφων στο ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες», της υπ' αριθ. 44756 ΚΥΑ, ρυθμίζεται ότι:

Από την 01.09.2021, οι ηλεκτρονικές περιοχές

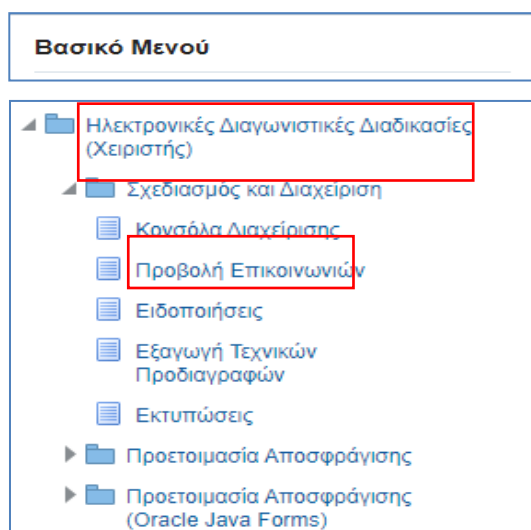
- ✓ της λειτουργικότητας «Επικοινωνία»
- ✓ των συνημμένων της ηλεκτρονικής διαδικασίας δημόσιας σύμβασης και
- ✓ των εκάστοτε ηλεκτρονικών προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής και ιδίως τα συνημμένα αρχεία αυτών,

συνιστούν τον ηλεκτρονικό **τόπο τήρησης του Φακέλου Δημόσιας Σύμβασης**.

16.3 ΕΣΗΔΗΣ Προμηθειών & Υπηρεσιών - Ηλεκτρονική αποτύπωση των διαδικασιών ανάθεσης δημόσιας σύμβασης

16.3.1 Κονσόλα διαχείρισης χρήστη (χειριστή) ηλεκτρονικής διαδικασίας

Μετά την είσοδο (login) στο ΕΣΗΔΗΣ Π&Υ ο χρήστης, οδηγείται στην αρχική σελίδα της εφαρμογής. Από το **Βασικό μενού** και τη διαδρομή «**Ηλεκτρονικές Διαγωνιστικές Διαδικασίες (Χειριστής)**» ⇒ «**Σχεδιασμός και Διαχείριση**» επιλέγει το σύνδεσμο «**Κονσόλα Διαχείρισης**».

Εικόνα 86: Επιλογή Κονσόλας Διαχείρισης

Η κονσόλα διαχείρισης του χειριστή αποτελείται από τρεις διακριτές περιοχές:

Εικόνα 87: Κονσόλα Διαχείρισης

1. Στο κέντρο της οθόνης παρατίθενται οι «**Δημοσιεύσεις**» του χειριστή, εφόσον υπάρχουν τέτοιες, δηλαδή διαγωνιστικές διαδικασίες που έχουν δημοσιευτεί.
2. Στο δεξί μέρος της οθόνης παρατίθενται τα «**Προσχέδια Διαγωνισμών**» του χειριστή, τα «**Μηνύματα που δεν διαβάστηκαν**» και οι «**Μη ολοκληρωμένες εργασίες**», εφόσον υπάρχουν.
3. Στο κάτω μέρος της οθόνης παρατίθενται οι «**Γρήγοροι Δεσμοί**» με τις δυνατές επιλογές ενεργειών του χειριστή όσον αφορά τις ηλεκτρονικές του διαδικασίες.

1. Περιοχή «Δημοσιεύσεις»

Στην περιοχή «**Δημοσιεύσεις**» παρατίθενται οι ηλεκτρονικές διαδικασίες που ο χειριστής έχει δημοσιεύσει και εκτελεί ή/και οι ηλεκτρονικές διαδικασίες που ο χειριστής έχει πρόσβαση λόγω συμμετοχής του σε Όργανο Αξιολόγησης ή/και σε Υπηρεσία με ελεγκτικό ρόλο.

Δημοσιεύσεις							
							Πλήρης λίστα

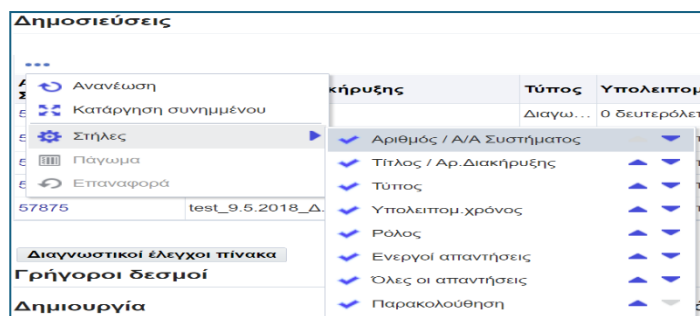
Α/Α Διαγωνιστικής Διαδικασίας	Συνοπτικός τίτλος	Τύπος	Υπολειπομ.χρόνος	Ρόλος	Ενεργές υποβολές	Όλες οι υποβολές	Παρακολούθηση
361780	ΤΕΣΤ 2 5/11 ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ	Διαγωνισμός	2 ημέρες, 14 ώρες	Μέλος	0	0	
338715	τεστ λεκτικά 1/11/2024	Διαγωνισμός	3 ημέρες 1 ώρα	Κάτοχος	0	0	
354037	σδοσφθ	Διαγωνισμός	216 ημέρες, 20 ώρες	Κάτοχος	0	0	
354035	Πρόσκληση για ΔΣΑ Φορητών	Πρόσκληση Υποβολής Αιτήσεων Συ...	1667 ημέρες, 20 ώρες	Κάτοχος	0	0	

Εικόνα 88: Κοτσόλα Διαχείρισης - Δημοσιεύσεις

Στην οθόνη εμφανίζονται τα εξής στοιχεία:

- **Αριθμός Διαγωνιστικής Διαδικασίας:** το μοναδικό αναγνωριστικό νούμερο της ηλεκτρονικής διαδικασίας (ΑΑ ΔΔ εφεξής)
- **Συνοπτικός τίτλος:** Ο τίτλος όπως τον έχει καταχωρίσει ο χειριστής της Αναθέτουσας Αρχής
- **Τύπος:** Εάν πρόκειται για «Διαγωνισμό», «Πρόσκληση Υποβολής Αιτήσεων Συμμετοχής» ή «Πλειστηριασμός».
- **Υπολειπόμενος χρόνος:** Ο χρόνος που απομένει μέχρι την ορισθέντα ημέρα και ώρα λήξης υποβολής προσφορών.
- **Ρόλος:** **Κάτοχος** (εφόσον πρόκειται για τον χρήστη που δημοσίευσε τη διαδικασία) ή **Μέλος** (για τις λοιπές αρμοδιότητες συλλογικού οργάνου, ελεγκτικού οργάνου, απλού χρήστη της Αναθέτουσας Αρχής).
- **Ενεργές υποβολές:** Το σύνολο των προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής που δεν έχουν αποκλειστεί.
- **Όλες οι υποβολές:** Το σύνολο των προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής που δεν έχουν υποβληθεί.
- **Παρακολούθηση:** Οθόνη προβολής στοιχείων και στατιστικών της διαδικασίας.

Σημειώνεται ότι, ο χρήστης μπορεί να καθορίσει ποιες από τα στοιχεία/στήλες επιθυμεί να εμφανίζονται στην οθόνη του και με ποια σειρά, επιλέγοντας και στη συνέχεια να τσεκάρει τις επιθυμητές στήλες και με τα βελάκια () να καθορίσει τη σειρά εμφάνισής τους.

Εικόνα 89: Επιλογή στοιχείων/στηλών προς εμφάνιση

2. Περιοχή «Προσχέδια Διαγωνισμών», «Μηνύματα που δεν διαβάστηκαν», «Μη ολοκληρωμένες εργασίες»

Στην περιοχή αυτή παρατίθενται:

- Τα «Προσχέδια Διαγωνισμών»: Οι ηλεκτρονικές διαδικασίες που ο χειριστής σχεδιάζει αλλά δεν έχουν ακόμη δημοσιευτεί (προσχέδια) και τα προσχέδια ηλεκτρονικών διαδικασιών που ο χειριστής έχει πρόσβαση λόγω αρμοδιότητας.
- Τα «Μηνύματα που δεν διαβάστηκαν»: Τα μηνύματα που αποστάλθηκαν μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» των ηλεκτρονικών διαδικασιών στον χειριστή (αποδέκτης) και δεν έχουν ακόμη αναγνωστεί.
- Οι «Μη ολοκληρωμένες εργασίες»: Οι εργασίες που έχουν ανατεθεί στον χειριστή στο πλαίσιο εκτέλεσης των ηλεκτρονικών διαδικασιών και δεν έχουν επισημανθεί από τον χειριστή ως ολοκληρωμένες.

3. Περιοχή «Γρήγοροι Δεσμοί»

Στο κάτω μέρος της οθόνης της Κονσόλας Διαχείρισης παρατίθενται οι «Γρήγοροι Δεσμοί» με τις δυνατές επιλογές ενεργειών του χειριστή όσον αφορά τις ηλεκτρονικές του διαδικασίες

Γρήγοροι δεσμοί			
Δημιουργία	Διαχείριση	Πρότυπα	Λίστες / Μητρώα Οικονομικών Φορέων
<ul style="list-style-type: none"> • Διαγωνισμός • Πρόσκληση Υποβολής Αιτήσεων Συμμετοχής • Πλειστηριασμός • Ομάδα • Αντιγραφή 	<ul style="list-style-type: none"> • Προσχέδια • Ομάδες 	<ul style="list-style-type: none"> • Διαγωνισμός • Πρόσκληση Υποβολής Αιτήσεων Συμμετοχής • Πλειστηριασμός 	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία - Διαχείριση

Εικόνα 90: Κονσόλα Διαχείρισης - Γρήγοροι Δεσμοί

Η περιοχή αποτελείται από τέσσερις υπο-ενότητες: τη «**Δημιουργία**», τη «**Διαχείριση**», τα «**Πρότυπα**» και τις «**Λίστες/Μητρώα Οικονομικών Φορέων**»

Γρήγοροι Δεσμοί - «Δημιουργία»

Από την περιοχή αυτή ο χειριστής δύναται:

- να δημιουργήσει νέες από τις διατιθέμενες μέσω του συστήματος ηλεκτρονικές διαδικασίες, ήτοι «**Διαγωνισμό**», «**Πρόσκληση Υποβολής Αιτήσεων Συμμετοχής**» και «**Πλειστηριασμό**».
- να δημιουργήσει «**Ομάδα**»
- να «**Αντιγράψει**» μία δημοσιευμένη διαδικασία

Παράδειγμα : Αντιγραφή ηλεκτρονικής διαδικασίας

1. Από την διαδρομή Γρήγοροι Δεσμοί ⇨ Δημιουργία ⇨ «**Αντιγραφή**» και εμφανίζεται η παρακάτω οθόνη. Ο χρήστης καταχωρίζει τον Α/Α της διαδικασίας που επιθυμεί να αντιγράψει και επιλέγει «**Εκτέλεση**».

Εικόνα 91: Καταχώριση Α/Α ΔΔ προς αντιγραφή

2. Μόλις εμφανιστούν τα στοιχεία του προς αντιγραφή διαγωνισμού επιλέγει «**Αντιγραφή**».

Α/Α Διαγωνιστικής Διαδικασίας	Συνοπτικός τίτλος	Τύπος	Τίτλος ομάδας	Υπολειπομ.χρόνος	Καταληκτική ημερίνα υποβολής	Ενεργές υποβολές	Όλες οι υποβολές	Κατάσταση	Δημιουργία από	Ρόλος	Αντιγραφή
193498	AS	Διαγωνισμός		334 ημέρες, 22 ώρες	02/05/2024 12:45:00	0	0	Ενεργή διαδικασία προς υποβολή προσφορών (Σφραγισμένες προσφορές)	gs test buyer, ESIDIS-0000	Κάτοχος	

Εικόνα 92: Αντιγραφή Διαγωνισμού

3. Επιλέγει τον **τύπο της διαδικασίας** (Διαγωνισμός, Πρόσκληση Υποβολής Αιτήσεων Συμμετοχής ή Πλειστηριασμός). Επιλέγετε **Στυλ: Τυποποιημένη διαπραγμάτευση** και αν επιθυμείτε να μεταφερθούν και τα συνημμένα έγγραφα από τον αρχικό διαγωνισμό και στο τέλος επιλέγετε «Εφαρμογή».

Εικόνα 93: Επιλογή τύπου διαδικασίας

4. Δημιουργείται ένα νέο προσχέδιο διαδικασίας.

Επιλογή μελών:	Ειδοποίηση	+	...
☐ Μέλος	Θέση εργασίας	Υπεύθ. έγκρισης	Πρόσβαση
☐ gs.test.buyer, ESIDIS-0000	Διτής Διασχ/σης και Εκτέλεσης Διαγων. Διαδικασιών	☐	Πλήρης
☐ Εκπαιδευόμενος 01, Εκπ11-Όνομα	Διτής Πρωμ. Ιατρ. Ηλεκτρον. Εξοπλ. & Επιστημ. Οργ.	☒	Πλήρης

Εικόνα 94: Προσχέδιο διαδικασίας σε συνέχεια αντιγραφής

Γρήγοροι Δεσμοί - «Διαχείριση»

Από την περιοχή αυτή ο χειριστής δύναται:

- να διαχειριστεί τα «Προσχέδια» διαδικασιών
- να διαχειριστεί τις Ομάδες

Παράδειγμα: Διαχείριση προσχεδίων

1. Από την διαδρομή Γρήγοροι Δεσμοί ⇔ Διαχείριση ⇔ «Προσχέδια»

Γρήγοροι δεσμοί	Διαχείριση	Πρότυπα
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Πρόσκληση Υποβολής Αιτήσεων Συμμετοχής</u> • Διαγωνισμός • ΗΛ.Πλειστηριασμός / Δημοπρασία • Αντιγραφή • Ομάδα 	<ul style="list-style-type: none"> • Προσχέδια • Ομάδες 	<ul style="list-style-type: none"> • Πρόσκληση Υποβολής Αιτήσεων Συμμετοχής • Διαγωνισμός • ΗΛ.Πλειστηριασμός / Δημοπρασία

Εικόνα 95: Διαχείριση προσχεδίων

2. Ο χρήστης καταχωρίζει στο πεδίο «Αριθμός A/A Συστήματος» τον αριθμό του προσχεδίου, στην συνέχεια να επιλέγει «**Μετάβαση**».

Διαχείριση προσχεδίων

Όταν ενημερώνετε ή υποβάλλετε μια διαπραγμάτευση, το σύστημα αυτόματα θα την κλειδώσει για σας. Δεν μπορείτε να επεξεργαστείτε το προσχέδιο μιας διαπραγμάτευσης που έχει κλειδωθεί από άλλο χρήστη εκτός εάν αναίρεσετε το κλειδί.

Αναζήτηση

Στην αναζήτηση δεν ισχύει η συμφωνία πεζών-κεφαλαίων

Αριθμός / A/A Συστήματος: Τίτλος διαπραγμάτευσης:

Δημιουργία από: Ανοίγει τις επόμενες X ημέρες:

Μετάβαση | Απαλοιφή

Επιλογή διαπραγμάτευση: **Διαγραφή** | **Αντιγραφή** | **Αναίρ.κλειδ.** | **Εξέταση και υποβολή** | **Ενημέρωση** | **Δημοσιοποίηση** | ...

Επιλογή	Αριθμός / A/A Συστήματος	Τίτλος / Αρ.Διακήρυξης	Τύπος	Τίτλος ομάδας	Οργανισμός	Κλειδώμα από	Ημερομηνία κλειδώματος	Δημιουργία από	Ημ/νία δημιουργίας	Ημ/νία προεπισκόπησης	Ημ/νία έναρξης υποβολής	Κατάσταση έγκρισης	Κατάσταση
☐	169312	Δοκιμαστικός Διαγωνισμός Νο1 ΜΕ	RFQ		ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	gs.test.buyer.ESDIS-0000	11/01/2023	gs.test.buyer.ESDIS-0000	11/01/2023		11/01/2023	Δεν απαιτείται έγκριση	Προσχέδιο

Διαγνωστικοί έλεγχοι πίνακα Κουσάλα διαγνωστικού ελέγχου

Εικόνα 96: Ενέργειες διαχείρισης προσχεδίων

3. Στη συνέχεια ο χρήστης θα πρέπει να επιλέξει (τσεκάρει) στη στήλη «**Επιλογή**» το επιθυμητό προσχέδιο και ακολούθως την επιθυμητή ενέργεια διαχείρισης και συγκεκριμένα ο χρήστης δύναται:

- **διαγράψει** ένα προσχέδιο
- να **αντιγράψει** ένα προσχέδιο
- να **ξεκλειδώσει** ένα προσχέδιο επιλέγοντας «Αναίρ. Κλειδ.»

Η αναίρεση κλειδώματος ενός προσχεδίου πραγματοποιείται στην περίπτωση που περισσότεροι του ενός χρήστες θα πρέπει να πραγματοποιήσουν ενέργειες εντός του συγκεκριμένου προσχεδίου. Σημειώνεται ότι, σε προσχέδιο δεν δύναται να πραγματοποιούν ενέργειες ταυτόχρονα οι χρήστες. Ο χρήστης που ολοκληρώνει την εργασία του πραγματοποιεί «Αναίρ. Κλειδ.» και ο επόμενος χρήστης που πρώτος επιλέγει το προσχέδιο το «κλειδώνει» έως ότου πραγματοποιήσει τις δικές του ενέργειες και προχωρήσει με τη σειρά του «Αναίρ. Κλειδ.» για να επιτρέψει την πρόσβαση άλλου χρήστη.

- να **ελέγξει** ένα προσχέδιο και να προχωρήσει στη δημοσίευση αυτού
- να **ενημερώσει** ένα προσχέδιο
- να **δημοσιεύσει** ένα προσχέδιο

Γρήγοροι Δεσμοί - «Πρότυπα»

Από την περιοχή αυτή ο χειριστής δύναται να δημιουργήσει πρότυπα:

- για Πρόσκληση Υποβολής Αιτήσεων Συμμετοχής
- για Διαγωνισμός

- για Ηλ. Πλειστηριασμό / Δημοπρασία
τα οποία θα έχει τη δυνατότητα όταν δημιουργεί μία νέα ηλεκτρονική διαδικασία να εφαρμόζει το αντίστοιχο πρότυπο και με τον τρόπο αυτό θα συμπληρώνονται αυτόματα κάποια στοιχεία και παράμετροι των καρτελών της κάθε διαδικασίας.

(Η δυνατότητα δημιουργίας προτύπων ανήκει μόνον στη Διεύθυνση ΕΣΗΔΗΣ, η οποία σύντομα θα παρέχει πρότυπα για τη δημιουργία των διαγωνισμών).

Γρήγοροι Δεσμοί - «Λίστες / Μητρώα Οικονομικών Φορέων»

Από την περιοχή αυτή ο χειριστής δύναται να δημιουργήσει και να διαχειριστεί «Λίστες / Μητρώα Οικονομικών Φορέων».

Σε διαδικασίες όπως π.χ. το Δυναμικό Σύστημα Αγορών, οι Αναθέτουσες Αρχές μετά την αποστολή της πρόσκλησης υποβολής αιτήσεων συμμετοχής δημιουργούν το Μητρώο των εγγεγραμμένων Οικονομικών Φορέων (ανά κατηγορία) ώστε σε κάθε επιμέρους σύμβασης να αποστέλλουν την πρόσκληση συνολικά στο Μητρώο ΟΦ και να μην απαιτείται η επιλογή ξεχωριστά του κάθε προσκεκλημένου ΟΦ.

Παράδειγμα: Δημιουργία Λίστας / Μητρώου Οικονομικών Φορέων

Από την διαδρομή Γρήγοροι Δεσμοί ⇨ Διαχείριση ⇨ «Δημιουργία - Διαχείριση» ο χρήστης οδηγείται στην παρακάτω οθόνη:

Λίστα/Μητρώο Οικονομικών Φορέων	Περιγραφή	Πρόσβαση	Κατάσταση	Ενημέρωση
Δεν έγινε αναζήτηση.				

Εικόνα 97: Δημιουργία Λίστας-Μητρώου ΟΦ

- Στην περιοχή «Αναζήτηση» δύναται ο χρήστης με το όνομα του Μητρώου ή την κατάσταση του (ενεργό ή όχι) να αναζητήσει ένα υπάρχον Μητρώο προς διόρθωση, συμπλήρωση και ενεργοποίηση/απενεργοποίηση.
- Για την δημιουργία νέου Μητρώου, επιλέγει «Νέα λίστα/μητρώο». Στην οθόνη που ακολουθεί συμπληρώνεται όνομα λίστας, Περιγραφή, Πρόσβαση

(Δημόσια- για γενική χρήση από Φορείς- ή Ιδιωτική - για προσωπική χρήση από τον εκάστοτε χρήστη που το δημιουργεί-).

Εικόνα 98: Συμπλήρωση στοιχείων νέου Μητρώου ΟΦ

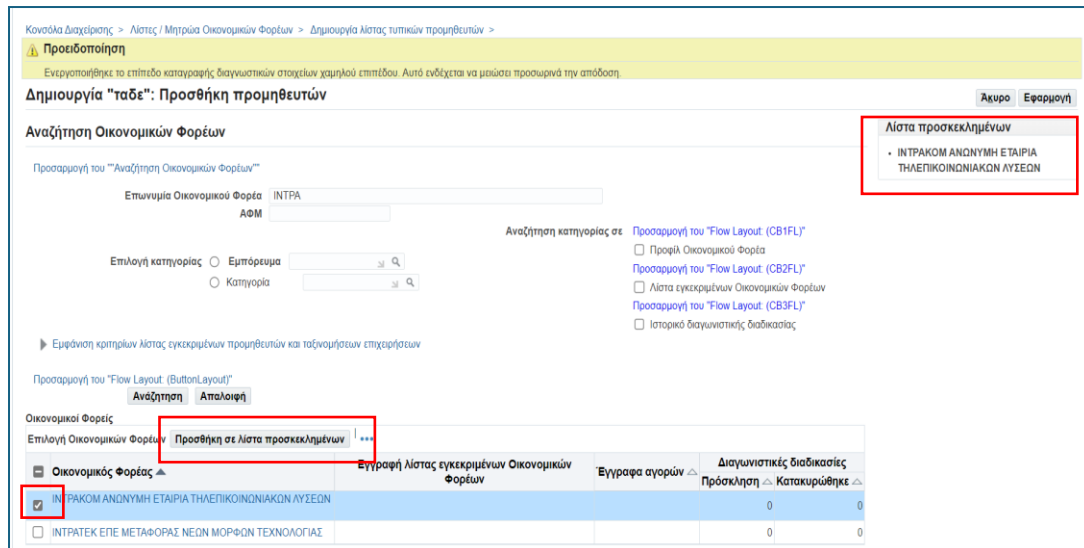
Προτείνεται, το «Όνομα λίστας» να αρχίζει με τον Φορέα σας (π.χ. Δήμος Αθηναίων-Μητρώο XXX, κλπ) καθώς θα διευκολυνθεί η αναζήτηση.

Στη συνέχεια επιλέγει «**Προσθήκη Οικονομικών Φορέων**»

Εικόνα 99: Αναζήτηση οικονομικού φορέα

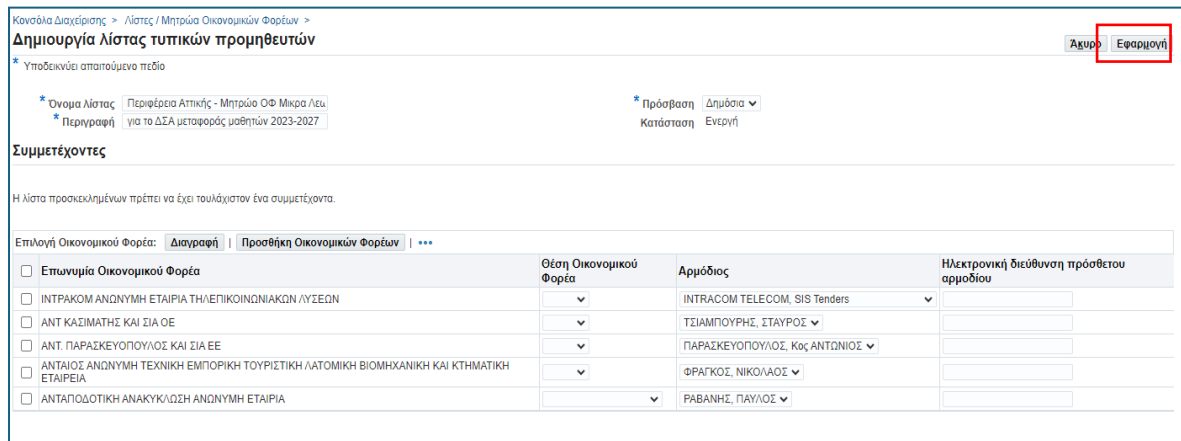
Στο πεδίο «**Επωνυμία Οικονομικού Φορέα**» εισάγει την επωνυμία του ΟΦ ή μέρος αυτής όπως είναι καταχωρισμένη στο taxisnet και επιλέγει «Αναζήτηση».

Μόλις ολοκληρωθεί η αναζήτηση, επιλέγει τον ΟΦ και επιλέγετε «**Προσθήκη σε λίστα προσκεκλημένων**» οπότε και ο επιλεγμένος εμφανίζεται στο δεξιό μέρος της οθόνης.

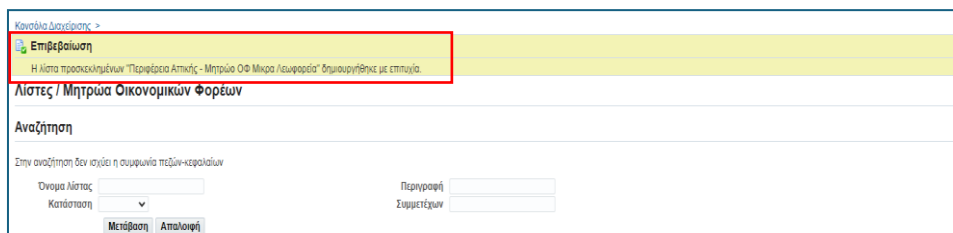
Εικόνα 100: Επιλογή προσκεκλημένων ΟΦ

Με τον ίδιο τρόπο ο χρήστης αναζητά όλους τους προσκεκλημένους/ επιλεγμένους οικονομικούς φορείς και μόλις επιλέξει τους επιθυμητούς ΟΦ επιλέγει «**Εφαρμογή**». Στην οθόνη που ακολουθεί επιλέγει εκ νέου «**Εφαρμογή**»

Εικόνα 101: Αποθήκευση Μητρώου ΟΦ

Λαμβάνει επιβεβαίωση αποθήκευσης του νέου Μητρώου οικονομικών φορέων.

Εικόνα 102: Αποθήκευση Μητρώου ΟΦ

16.3.2 Διαδικασίες σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων στο ΕΣΗΔΗΣ Προμηθειών και Υπηρεσιών

Μέσω του ΕΣΗΔΗΣ Π&Υ, μπορούν να σχεδιαστούν όλες οι προβλεπόμενες διαδικασίες ανάθεσης του ν.4412/2016. Είναι σημαντικό για την αποφυγή ματαίωσης των διαδικασιών να επιλεγθεί ο ορθός σχεδιασμός της ηλεκτρονικής διαδικασίας μέσω του υποσυστήματος.

Στο ΕΣΗΔΗΣ Π&Υ υποστηρίζονται μηχανογραφικά οι εξής λειτουργίες:

- «**Διαγωνισμός**», Request for Quotation (**RFQ**), για την εκτέλεση διαγωνιστικών διαδικασιών υποβολής προσφορών
- «**Πρόσκληση Υποβολής Αιτήσεων Συμμετοχής**», Request for Information (**RFI**), για την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής
- «**Πλειστηριασμός/Δημοπρασία**», Auction, για την εκτέλεση ηλεκτρονικών πλειστηριασμών μειοδοτικού τύπου

Μέσω των ανωτέρω διαδικασιών ή μέσω συνδυασμού αυτών υποστηρίζονται / εκτελούνται όλες οι προβλεπόμενες διαδικασίες ανάθεσης.

Γενικότερα ο χρήστης πρέπει να δημιουργήσει:

- ✓ **Διαγωνισμό** όταν πέραν των δικαιολογητικών συμμετοχής ή/και τεχνικής προσφοράς θα πρέπει να υποβληθεί **και οικονομική προσφορά**
- ✓ **Πρόσκληση Υποβολής Αιτήσεων Συμμετοχής** όταν θα πρέπει να υποβληθούν **μόνον δικαιολογητικά** π.χ. αρχικό στάδιο Δυναμικού Συστήματος Αγορών, στάδιο προεπιλογής Κλειστής διαδικασίας του άρθρου 28 του ν.4412/2016, στάδιο προεπιλογής Ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση του άρθρου 29 του ν.4412/2016, στάδιο προεπιλογής Ανταγωνιστικός διάλογος του άρθρου 30 του ν.4412/2016 κ.α.

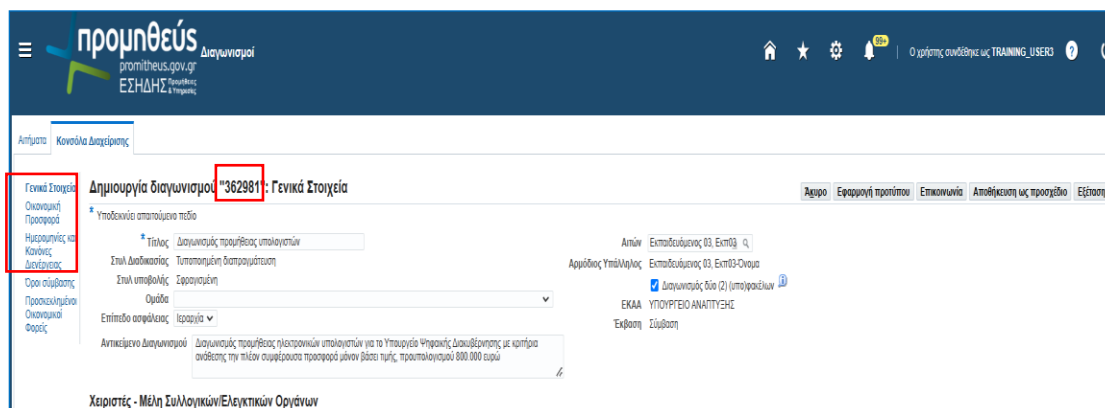
Αποτύπωση διαδικασιών μέσω ΕΣΗΔΗΣ Προμηθειών & Υπηρεσιών

Διαδικασίες/ Τεχνικές & Εργαλεία	Ηλεκτρονική διαδικασία/λειτουργία στο ΕΣΗΔΗΣ Π&Υ
Ανοιχτή διαδικασία (άρθρο 27 ν.4412/2016)	Δημιουργία «Διαγωνισμού» (RFQ)
Κλειστή διαδικασία (άρθρο 28 ν.4412/2016)	Δημιουργία «Πρόσκληση Υποβολής Αιτήσεων Συμμετοχής» (RFI) για το πρώτο στάδιο προεπιλογής (Φάση Α) η οποία μετασχηματίζεται σε «Διαγωνισμό» (RFQ) για το δεύτερο στάδιο υποβολής προσφορών (Φάση Β)
Συμφωνία Πλαίσιο (άρθρο 39 ν.4412/2016) όταν προβλέπονται επαναδιαγωνισμοί	Εφόσον η ΣΠ διεξαχθεί με την ανοικτή διαδικασία: Δημιουργία «Διαγωνισμού» (RFQ) για την αρχική συμφωνία πλαίσιο και ανεξάρτητοι «Διαγωνισμοί» (RFQs) εφόσον προβλέπονται επαναδιαγωνισμοί για την ανάθεση των εκτελεστικών συμβάσεων.
Δυναμικό Σύστημα Αγορών (άρθρο 33 ν.4412/2016)	Δημιουργία «Πρόσκλησης Υποβολής Αιτήσεων Συμμετοχής» (RFI) για την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής και ανεξάρτητοι «Διαγωνισμοί» (RFQs) για την υποβολή προσφορών στα πλαίσια των επιμέρους συμβάσεων
Ανταγωνιστικός Διάλογος (άρθρο 30ν.4412/2016)	Δημιουργία «Πρόσκλησης Υποβολής Αιτήσεων Συμμετοχής» (RFI) για το πρώτο στάδιο προεπιλογής η οποία <u>μετασχηματίζεται μέσω της τεχνικής δυνατότητας επόμενου γύρου</u> είτε σε νέα «Πρόσκληση Υποβολής Αιτήσεων Συμμετοχής» για το στάδιο του διαλόγου και τελικά σε «Διαγωνισμό» (RFQ) για το στάδιο υποβολής προσφορών
Απευθείας ανάθεση (των κατά παρέκκλιση περιπτώσεων μεταξύ 30.000- 60.000 ευρώ)	Δημιουργία «Διαγωνισμού» (RFQ) - Χρήση διαφορετικών παραμέτρων εάν αφορά σε πρόσκληση σε έναν Οικονομικό φορέα ή σε περισσότερους από έναν Οικονομικούς φορείς.
Ηλεκτρονικός Πλειστηριασμός	Δημιουργία «Πλειστηριασμός/Δημοπρασία». <i>Σημειώνεται ότι η διαδικασία του πλειστηριασμού αποτελεί συνήθως το τελικό στάδιο πριν την ανάθεση μιας διαδικασίας, μετά από μία πλήρη αξιολόγηση των προσφορών και δεν χρησιμοποιείται αυτοτελώς. Δηλαδή, μία ανοικτή διαδικασία ενδεχομένως μετά την εκτέλεση του Διαγωνισμού (RFQ) να ακολουθείται με πλειστηριασμός/Δημοπρασία (Auction)</i>

Διαγωνισμός - Request for Quotation (RFQ)

Προκειμένου για την έναρξη του σχεδιασμού/της σύνταξης ενός νέου διαγωνισμού από το κάτω μέρος της «Κονσόλα Διαχείρισης», στην περιοχή «Γρήγοροι Δεσμοί» και στην ενότητα «Δημιουργία» ο χρήστης πρέπει να επιλέξει «Διαγωνισμός».

Η οθόνη που εμφανίζεται με την επιλογή «Διαγωνισμός» είναι η παρακάτω:

Εικόνα 103: Δημιουργία προσχεδίου διαγωνισμού

Αποδίδεται άμεσα αύξων αριθμός του προσχεδίου του διαγωνισμού (π.χ. 362981)

Σε κάθε ανοιχτή διαγωνιστική διαδικασία θα πρέπει να συμπληρωθούν οι καρτέλες:

- ✓ «Γενικά Στοιχεία»
- ✓ «Οικονομική προσφορά» και
- ✓ «Ημερομηνίες & Κανόνες Διενέργειας»

Η καρτέλα «Όροι σύμβασης», δεν συμπληρώνεται σε καμία διαδικασία, ενώ η καρτέλα «Προσκεκλημένοι Οικονομικοί Φορείς» συμπληρώνεται μόνον σε διαδικασία που απευθύνεται σε συγκεκριμένους ΟΦ.

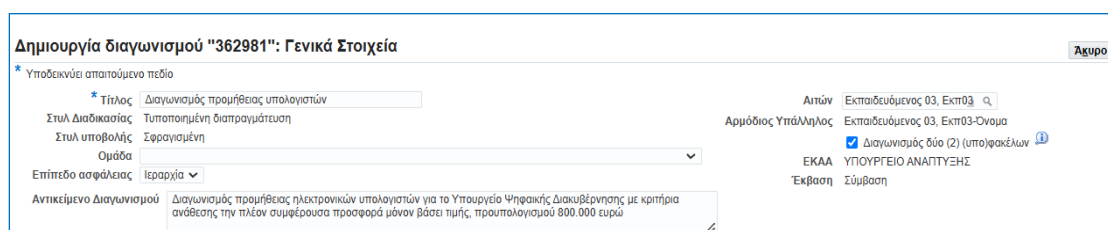
1. Συμπλήρωση στοιχείων καρτέλας «Γενικά Στοιχεία»

Η καρτέλα «Γενικά Στοιχεία» αφορά στη συμπλήρωση γενικών στοιχείων της διαδικασίας, όπως τίτλοι, στην επιλογή διαγωνισμού ενός ή δύο υποφακέλων και στην επισύναψη όλων των εγγράφων/αρχείων της διαδικασίας. Αποτελείται από τα περιοχές

- a. Αρχική περιοχή
- b. Πρόσθετες παράμετροι (Πρόσβαση: φορέας και οικονομικός φορέας)
- c. Χειριστές - Μέλη Συλλογικών/Ελεγκτικών Οργάνων
- d. Απαιτήσεις & Όροι
- e. Σημειώσεις και συνημμένα

Για την πρώτη αποθήκευση του προσχεδίου διαγωνισμού θα πρέπει να συμπληρωθούν τα υποχρεωτικά στοιχεία που φέρουν αστερίσκο (*) της αρχικής περιοχής και της περιοχής «**Πρόσθετες παράμετροι (Πρόσβαση: φορέας και οικονομικός φορέας)**».

a. Αρχική περιοχή

The screenshot shows a web form titled "Δημιουργία διαγωνισμού "362981": Γενικά Στοιχεία". The form includes several input fields and dropdown menus. The "Τίτλος" field is marked with an asterisk and contains the text "Διαγωνισμός προμήθειας υπολογιστών". Other fields include "Στυλ Διαδικασίας" (Τυποποιημένη διαπραγμάτευση), "Στυλ υποβολής" (Σφραγισμένη), "Ομάδα", "Επίπεδο ασφάλειας" (Ιεραρχία), and "Αντικείμενο Διαγωνισμού" (Διαγωνισμός προμήθειας ηλεκτρονικών υπολογιστών για το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης με κριτήρια ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα προσφορά μόνον βάσει τιμής, προϋπολογισμού 800.000 ευρώ). On the right side, there are dropdown menus for "Αιτών" (Εκπαιδευμένος 03, Εκπ03), "Αρμόδιος Υπάλληλος" (Εκπαιδευμένος 03, Εκπ03-Όνομα), and "ΕΚΑΑ" (ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ). There is also a checked checkbox for "Διαγωνισμός δύο (2) (υπο)φακέλων".

Εικόνα 104: Συμπλήρωση στοιχείων καρτέλας "Γενικά Στοιχεία"

Θα πρέπει να συμπληρωθούν τα εξής στοιχεία:

Τίτλος: Ελεύθερο κείμενο όπου συμπληρώνεται ότι εξυπηρετεί την Αναθέτουσα Αρχή για την ταυτοποίηση της εν λόγω διαδικασίας. Για παράδειγμα, θα μπορούσε να καταχωριστεί είτε συνοπτικός τίτλος για τον διαγωνισμό, είτε αριθμός Διακήρυξης, είτε αριθμός πρωτοκόλλου σχετικής Απόφασης διενέργειας.

Αντικείμενο Διαγωνισμού: Καταχωρίζεται ο πλήρης τίτλος του διαγωνισμού όπως αναφέρεται στο τεύχος της Διακήρυξης.

Διαγωνισμός δύο (2) υποφακέλων Επιλέγετε τη παράμετρο «Διαγωνισμός δύο (2) υποφακέλων»

Προσοχή! Στη διαδικασία του άρθρου 27 του ν.4412/2016, τα στοιχεία των προσφορών υποβάλλονται σε διακριτούς φακέλους. Εφόσον στο τεύχος της Δξης τα έγγραφα των συμμετεχόντων ΟΦ θα πρέπει να επισυναφθούν σε διακριτούς φακέλους, τότε θα πρέπει να επιλέγετε αυτήν την παράμετρο. Δεν θα πρέπει να συγγέται με τον τρόπο/χρόνο αποσφράγισης των υποφακέλων.

Η μη επιλογή αυτής της παραμέτρου κατά το σχεδιασμό του διαγωνισμού, είναι ένα από τα στοιχεία του διαγωνισμού που μετά τη δημοσίευση αυτού δεν τροποποιούνται.

Επίσης, εάν παραμείνει (ως διαγωνισμός ενός υποφακέλου) δεν θα εκτελεστεί ο διαγωνισμός σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο τεύχος της Δξς. Για παράδειγμα, με την αποσφράγιση αυτού, τα στοιχεία των προσφορών είναι άμεσα προσβάσιμα από τους συμμετέχοντες ΟΦ.

Στυλ Διαδικασίας: Όταν επιλέγετε την παράμετρο «Διαγωνισμός δύο (2) υποφακέλων», αυτόματα παίρνει τη τιμή «Τυποποιημένη διαπραγμάτευση»
Άλλη τιμή που μπορεί να λάβει είναι «Μεγάλη διαπραγμάτευση», η οποία σε περίπτωση διαγωνισμών με πολλά αντικείμενα/γραμμές περιέχει φίλτρα για την εμφάνιση/διαχείριση αυτών. Προτείνεται να χρησιμοποιείται η επιλογή «Τυποποιημένη διαπραγμάτευση», καθώς η επιλογή «Μεγάλη διαπραγμάτευση» δεν δίνει τη δυνατότητα κατακύρωσης μέσω υπολογιστικού φύλλου και συγχέει τους προσφέροντες.

Προσοχή! Μετά την αποθήκευση δεν τροποποιείται η αρχική επιλογή.

Στυλ Υποβολής: Οι τιμές που μπορεί να λάβει είναι:
«Μη σφραγισμένη (μη προσβάσιμη από τους λοιπούς ΟΦ)», η οποία επιλέγεται μόνο στην Απευθείας Ανάθεση με έναν ΟΦ
«Σφραγισμένη», οποία επιλέγεται στις περιπτώσεις που επιβάλλεται να πραγματοποιηθεί αποσφράγιση των προσφορών.
Όταν επιλέγετε την παράμετρο «Διαγωνισμός δύο (2) υποφακέλων», αυτόματα παίρνει τη τιμή «Σφραγισμένη».

Ομάδα: Δεν απαιτείται η δημιουργία ομάδας για μία συγκεκριμένη διαδικασία αλλά μόνο στην περίπτωση πολλαπλών διαδικασιών.

Επίπεδο Ασφαλείας: Επιλέγετε από τις τιμές : Δημόσιο, Ιδιωτικό και Ιεραρχία
Επιλέγετε πάντα την τιμή «Ιεραρχία»
Εάν επιλέξετε «Δημόσιο» ο διαγωνισμός σας θα είναι προσβάσιμος από όλους τους χρήστες.

Έκβαση: Επιλέγετε από τις τιμές : Σύμβαση και Συμφωνία Πλαίσιο (Οι λοιπές τιμές δεν επιλέγονται).

Προσοχή! Μετά την αποθήκευση δεν τροποποιείται η αρχική επιλογή.

b. Πρόσθετες παράμετροι (Πρόσβαση: φορέας και οικονομικός φορέας)

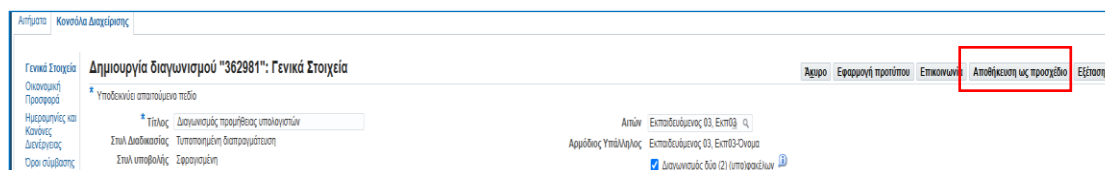
Για να πραγματοποιηθεί η πρώτη «Αποθήκευση ως προσχέδιο», θα πρέπει να συμπληρωθούν και τα παρακάτω στοιχεία:

Πρόσθετες παράμετροι (Πρόσβαση: φορέας και οικονομικός φορέας)	
* Ημέρες ισχύος προσφορών	365
* Πρώτη παράταση ισχύος προσφορών	365

Εικόνα 105: Συμπλήρωση στοιχείων περιοχής "Πρόσθετοι παράμετροι"

Ημέρες ισχύος προσφορών:	Συμπληρώνονται οι ημέρες ισχύος προσφορών όπως αναφέρονται στη Δξη.
Πρώτη παράταση ισχύος προσφορών:	Συμπληρώνεται σε ημέρες η προβλεπόμενη από τη Δξη παράταση προσφορών. Εάν δεν υφίσταται, καταχωρίζετε τιμή μηδέν "0".

Μετά την καταχώριση αυτών των στοιχείων μπορεί να πραγματοποιηθεί η πρώτη «Αποθήκευση ως προσχέδιο».

The screenshot shows a web interface for a competition. At the top, there is a navigation bar with 'Αποθήκευση ως προσχέδιο' highlighted in a red box. Below it, there is a form titled 'Δημιουργία διαγωνισμού "362981": Γενικά Στοιχεία'. The form contains various fields for competition details, including 'Υποδεικνύει απαιτούμενο πεδίο', 'Απλήν Εκπαιδευμένος (03, Εκπ13)', 'Αριθμός Υπάλληλος', 'Εκπαιδευμένος (03, Εκπ13-Όνομα)', and 'Διαγωνισμός δύο (2) (μητροκείμελο)'. There are also buttons for 'Άρνηση', 'Εφαρμογή προτύπου', 'Επικοινωνία', and 'Εξέταση'.

Εικόνα 106: Αποθήκευση ως προσχέδιο

c. Χειριστές - Μέλη Συλλογικών/Ελεγκτικών Οργάνων Απαιτήσεις & Όροι

Στην περιοχή αυτή, ο χειριστής του διαγωνισμού, ο οποίος είναι ο **κάτοχος** της συγκεκριμένης διαδικασίας και **μόνον αυτός**, μπορεί να **δώσει πρόσβαση σε άλλους χρήστες**, προκειμένου, ανάλογα με τις αρμοδιότητές τους, να έχουν πρόσβαση στα στοιχεία του διαγωνισμού και στις προσφορές όταν αυτές υποβληθούν.

Για παράδειγμα, δύναται να δοθεί πρόσβαση σε άλλον χρήστη για την παροχή βοήθειας στον εν λόγω διαγωνισμό, στα μέλη της Επιτροπής του Διαγωνισμού, σε μέλη της ΕΑΔΗΣΥ σε περίπτωση προδικαστικής προσφυγής κ.α.

Στην περιοχή «Χειριστές-Μέλη Συλλογικών/Ελεγκτικών Οργάνων», έχει ήδη καταχωριστεί ο χειριστής που δημιούργησε το διαγωνισμό.

Χειριστές - Μέλη Συλλογικών/Ελεγκτικών Οργάνων							
Επιλογή μελών:	Ειδοποίηση	+					
☐ *Μέλος	Θέση εργασίας	Υπευθ. έγκρισης	Πρόσβαση	Εργασία	Ημερομηνία-στόχος	Τελευταία ειδοποίηση	Κατάργηση
☐ Εκπαιδευόμενος 03, Εκπ03-Όνομα	Δι/της Διαγ/σης και Εκτέλεσης Διαγων. Διαδικασιών	☐	Πλήρης				

Εικόνα 107: Περιοχή “Χειριστές-Μέλη Συλλογικών/Ελεγκτικών Οργάνων”

Κατά το σχεδιασμό του διαγωνισμού, δεν απαιτείται να δοθεί πρόσβαση στα μέλη της Επιτροπής Διαγωνισμού. Η πρόσβαση θα πρέπει να δίνεται **οπωσδήποτε πριν την πραγματοποίηση της αποσφράγισης** των φακέλων των προσφορών για να είναι δυνατή η πραγματοποίησή της.

Σε κάθε περίπτωση η πρόσβαση στα στοιχεία του διαγωνισμού δίδεται ως εξής:

Παροχή πρόσβασης χρήστη σε διαγωνισμό

Στην περιοχή «Χειριστές-Μέλη Συλλογικών/Ελεγκτικών Οργάνων», επιλέγεται το σύμβολο (+). Στην οθόνη που εμφανίζεται, έχει προστεθεί μία νέα γραμμή. Επιλέγεται το σύμβολο του φακού (🔍) και στο παράθυρο αναζήτησης που εμφανίζεται, καταχωρίζεται το επώνυμο του χρήστη ή μέρους αυτού και «Εκτέλεση».

Εικόνα 108: Παροχή πρόσβασης χρήστη σε διαγωνισμό - Βήμα 1

Με τη «Γρήγορη επιλογή» με ένα click επιλέγεται ο χρήστης και στη συνέχεια «Εκτέλεση».

Αναζήτηση και επιλογή: Μέλος

Αναζήτηση

Για να βρείτε το στοιχείο που θέλετε, επιλέξτε ένα φίλτρο από την αναπτυσσόμενη λίστα, καταχωρίστε μια τιμή στο πεδίο κειμένου και πατήστε το κουμπί "Εκτέλεση".

Αναζήτηση κατά Όνομα ατόμου ▾ Εκπαιδ **Εκτέλεση**

Αποτελέσματα

Επιλογή	Γρήγορη επιλογή	Όνομα ατόμου ▲	Αριθμός ▲	Θέση εργασίας ▲	Email ▲	Τηλέφωνο ▲
☐		Εκπαιδευόμενος 01, Εκπ1-Όνομα	12054	Δντής Προμ. Ιατρ. Ηλεκτρον. Εξοπλ. & Επιστημ. Οργ.		
☐		Εκπαιδευόμενος 02, Εκπ2-Όνομα	12055	Δντής Προμ. Μεταφ. Μέσων & Μηχ/κού Εξοπλ.		
☐		Εκπαιδευόμενος 03, Εκπ03-Όνομα	12056	Δντής Διαχ/σης και Εκτέλεσης Διαγων. Διαδικασιών		
☐		Εκπαιδευόμενος 04, Εκπ04-Όνομα		Δντής Προμ. Τροφίμων, Ψωμάριων, Κιμαγιών		

Εικόνα 109: Παροχή πρόσβασης χρήστη σε διαγωνισμό - Βήμα 2

Εμφανίζεται η επόμενη οθόνη:

Χειριστές - Μέλη Συλλογικών/Ελεγκτικών Οργάνων

Επιλογή μελών: Ειδοποίηση | + ...

☐ Μέλος	Θέση εργασίας	Υπεύθ. έγκρισης	Πρόσβαση	Εργασία	Ημερομηνία-στόχος	Τελευταία ειδοποίηση	Κατάργηση
☐ Εκπαιδευόμενος 03, Εκπ03-Όνομα	Δντής Διαχ/σης και Εκτέλεσης Διαγων. Διαδικασιών	☐	Πλήρης				
☐ Εκπαιδευόμενος 02, Εκπ2-Όνομα	Δντής Προμ. Μεταφ. Μέσων & Μηχ/κού Εξοπλ.	☐	Βαθμολόγηση Βαθμολόγηση Μόνο προβολή Πλήρης				

Απαιτήσεις & Όροι

Εικόνα 110: Παροχή πρόσβασης χρήστη σε διαγωνισμό - Βήμα 3

Τα λοιπά στοιχεία που πρέπει να καταχωριστούν για τον χρήστη είναι τα παρακάτω:

«**Υπεύθυνος έγκρισης**» : Επιλέγεται (τσεκάρεται) όταν υπάρχει κάποιου είδους εγκριτική διαδικασία στο Φορέα σας. Για παράδειγμα, ο προϊστάμενος σας, χρήστης του ΕΣΗΔΗΣ, επιθυμεί ο κάθε χειριστής να δημοσιεύσει τον ηλεκτρονικό διαγωνισμό μόνο εφόσον τον εγκρίνει.

Ο χειριστής, δεν θα πρέπει να επιλέγει τον εαυτό του ως υπεύθυνο έγκρισης, καθώς εισάγει ένα άνευ ουσίας βήμα έγκρισης πριν την ενέργεια της δημοσίευσης του διαγωνισμού. Επιπλέον, μετά την έγκριση διαγωνισμού, κάποια στοιχεία αυτού δεν μπορούν να τροποποιηθούν.

Ειδικότερα, προτείνεται να μην επιλέγεται υπεύθυνος έγκρισης, εφόσον αυτή τη χρονική στιγμή δεν υπάρχει καταχωρισμένη ιεραρχία των Φορέων στο σύστημα.

«**Πρόσβαση**» : Επιλέγεται **Μόνο Προβολή** για τους χρήστες (ΑΑ, μέλη Επιτροπών Διαγωνισμού και Ελεγκτικών Φορέων) εφόσον δεν επιθυμείτε ή δεν προβλέπεται να επικοινωνούν μέσω της σχετικής λειτουργικότητας του διαγωνισμού με τους Οικονομικούς Φορείς.

Επιλέγετε **Πλήρης** για τους χρήστες (ΑΑ, μέλη Επιτροπών Διαγωνισμού και Ελεγκτικών Φορέων) εφόσον επιθυμείτε ή/και προβλέπεται να επικοινωνούν μέσω της σχετικής λειτουργικότητας του διαγωνισμού με τους Οικονομικούς Φορείς.

Επιλέγετε **Βαθμολόγηση** (ή **Πλήρη**) για τον χρήστη που θα καταχωρίσει τη βαθμολογία των τεχνικών προσφορών στο διαγωνισμό όταν αυτός εκτελείται με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας-τιμής.

Σημειώνεται ότι, ακόμη και μέλη με «Πλήρη πρόσβαση», δεν δύναται να πραγματοποιήσουν όλες τις ενέργειες που εκτελεί ο χειριστής του διαγωνισμού σε μία ηλεκτρονική διαδικασία. Μόνο ο «Κάτοχος» δηλαδή ο χειριστής του διαγωνισμού, θα λαμβάνει τις ειδοποιήσεις για τα εισερχόμενα μηνύματα των ΟΦ, θα μπορεί να αποκλείει κάποιον ΟΦ, να κατακυρώνει και να δίδει πρόσβαση στο διαγωνισμό σε άλλους χρήστες.

Τα πεδία «**Εργασία**» και «**Ημερομηνία-στόχος**» δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται/συμπληρώνονται καθώς δύναται να δημιουργηθούν κάποια ζητήματα.

d. Απαιτήσεις & Όροι

Στην περιοχή αυτή δύναται να εισαχθούν οι τεχνικές απαιτήσεις και οι όροι της Δξης ώστε οι συμμετέχοντες οικονομικοί φορείς να μπορούν να απαντήσουν στις απαιτήσεις της Διακήρυξης.

Η εισαγωγή των απαιτήσεων μπορεί να πραγματοποιηθεί:

- ✓ είτε με άμεση καταχώριση από την χρήστη²⁴⁶
- ✓ είτε μέσω υπολογιστικού φύλλου, στην περίπτωση πολλών απαιτήσεων
- ✓ είτε επιλέγοντας προσθήκη ενιαίας τεχνικής προδιαγραφής

Γενικότερα, όμως έχει αποδειχθεί με την χρήση του συστήματος, η αναλυτική καταχώριση απαιτήσεων δεν προσφέρει σημαντική διευκόλυνση καθώς δεν δύνανται οι ΟΦ να απαντήσουν ολοκληρωμένα, δημιουργεί καθυστερήσεις κατά το τελικό στάδιο υποβολών προσφορών με την εξαγωγή των εκτυπώσεων τεχνικής και οικονομικής προσφοράς από το σύστημα και σε περίπτωση τροποποίησης του διαγωνισμού και επανυποβολής της προσφοράς, δεν μεταφέρονται όλα τα στοιχεία που έχουν ήδη καταχωριστεί.

Επομένως, **προτείνεται να αποφεύγετε η εισαγωγή πολλών απαιτήσεων και όρων και συνιστάται η εισαγωγή μόνον μιας γενικής απαίτησης**, η οποία τεχνικά είναι απαραίτητη για την ομαλή υποβολή προσφορών.

²⁴⁶ Στο παρόν υλικό θα αναλυθεί η άμεση καταχώριση απαιτήσεων από το χρήστη. Για τις λοιπές δυνατότητες υπάρχει αναλυτικό υλικό στη Διαδικτυακή Πύλη «Προμηθεύς».

Άμεση καταχώριση απαιτήσεων

Για την εισαγωγή απαίτησης στην περιοχή «Απαιτήσεις & Όροι» ακολουθούνται τα παρακάτω βήματα:

1. Επιλέξτε την ενότητα του συστήματος «Απαιτήσεις» και «**Προσθήκη ενότητας**». Στο πεδίο **Προσθήκη** επιλέξτε **Νέα ενότητα**, στο πεδίο **Όνομα** καταχωρίζεται το όνομα της ενότητας (π.χ. Γενική Απαίτηση) και στο **Στάδιο Διαδικασίας** επιλέγετε **Δικαιολογητικά/Τεχνική**. Στη συνέχεια επιλέγετε «**Εφαρμογή και προσθήκη απαιτήσεων**».

The screenshot shows the 'Απαιτήσεις & Όροι' management interface. At the top, there are buttons for 'Προσθήκη ενότητα', 'Προσθήκη απαιτήσεων', 'Μετακίνηση', and 'Διαγραφή'. Below these is a table with columns: 'Επίσταση', 'Τίτλος', 'Υποφάκελος Διαδικασίας', 'Στόχος', 'Βάρος', 'Μέγιστη βαθμολογία', and 'Ενημέρωση'. The 'Επίσταση' column has a checked checkbox. Below the table, there are tabs for 'Απαιτήσεις' and 'Κονσόλα Διαχείρισης'. The main content area shows the 'Κεφαλίδα: Προσθήκη ενότητας (RFQ "224188")' and a button 'Εφαρμογή και προσθήκη απαιτήσεων'. Below this, there is a form with fields for 'Προσθήκη' (set to 'Νέα ενότητα'), 'Όνομα' (set to 'Γενική Απαίτηση'), and 'Στάδιο Διαδικασίας' (set to 'Δικαιολογητικά / Τεχνική').

Εικόνα 111: Εισαγωγή ενότητας

2. Στην οθόνη που ακολουθεί θα πρέπει να συμπληρωθούν τα ακόλουθα στοιχεία:

The screenshot shows the 'Κεφαλίδα: Προσθήκη απαίτησης (RFQ "224188")' interface. It features a text editor for the 'Περιγραφή απαίτησης' and a 'Υποδοκίμια απαιτούμενο πεδίο' section. The 'Υποδοκίμια' section includes fields for 'Ενότητα' (set to 'Γενική Απαίτηση'), 'Όνομα απαίτησης' (set to '1'), and 'Περιγραφή απαίτησης'. Below this is a rich text editor with a toolbar and a text area containing the text: 'Οι συμμετέχοντες οικονομικοί φορείς θα πρέπει να υποβάλουν όλα τα δικαιολογητικά και λοιπά στοιχεία όπως αναφέρονται στο τεύχος της Δόξης'. At the bottom, there is a 'Ιδιότητες' section with various dropdown menus and checkboxes, including 'Εμφάνιση σε προμηθευτή' which is checked.

Εικόνα 112: Εισαγωγή απαίτησης

- ✓ **Όνομα απαίτησης** : εσωτερικό όνομα/αναγνωριστικό της εφαρμογής το οποίο δεν εμφανίζεται στους συμμετέχοντες Οικονομικούς φορείς. **Προτείνεται να καταχωρίζετε "1" για την πρώτη απαίτηση, "2" για την επόμενη κ.ο.κ.**
- ✓ Στη συνέχεια καταχωρίζεται το κείμενο της απαίτησης (π.χ. «Οι συμμετέχοντες οικονομικοί φορείς θα πρέπει να υποβάλουν όλα τα δικαιολογητικά και λοιπά στοιχεία όπως αναφέρονται στο τεύχος της Δξης.» Εάν δεν είναι ενεργός ο κειμενογράφος επιλέγεται **Αλλαγή σε κατάσταση απλού κειμένου**.

Στη συνέχεια καταχωρίζονται οι εξής ιδιότητες:

- ✓ Τύπος : **Απαιτείται προμηθευτής**
- ✓ Τύπος τιμής: **Κείμενο**
- ✓ Απαίτηση: **ΝΑΙ/ΣΥΜΦΩΝΩ**
- ✓ Τσεκάρετε: **Εμφάνιση σε προμηθευτή**
- ✓ Επιλέγετε «Εφαρμογή»

Βεβαίως, ο χρήστης δύναται να εισάγει περισσότερες από μία απαιτήσεις και μάλιστα διαδοχικά, επιλέγοντας στην προηγούμενη οθόνη αντί «Εφαρμογή», **«Εφαρμογή και προσθήκη απαιτήσεων»**.

Επίσης, δύναται κάποιες απαιτήσεις να είναι προαιρετικής απάντησης από τους συμμετέχοντες ή μόνο για προβολή και ενημέρωση. Παρατίθενται αναλυτικά οι ιδιότητες με επεξηγήσεις.

Ιδιότητες

- ✓ **Τύπος** : Μπορούν να οριστούν οι εξής ιδιότητες στα χαρακτηριστικά των απαιτήσεων:
 - **Μόνο εμφάνιση**: όταν η απαίτηση αφορά π.χ. τίτλο μιας υποενότητας, επισημάνσεις οι οποίες δεν χρήζουν απάντησης αλλά είναι μόνο ενημερωτικές
 - **Απαιτείται προμηθευτής**: όταν απαιτείται υποχρεωτική απάντηση από τον Οικ. Φορέα
 - **Προμηθευτής προαιρετικός**: όταν δεν απαιτείται υποχρεωτική απάντηση από τον Οικ. Φορέα
 - **Εσωτερικό προαιρετικό και Απαιτείται εσωτερικό**: χρησιμοποιείται στην περίπτωση που έχουμε διαγωνισμό με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας-τιμής για την καταχώρηση των κριτηρίων αξιολόγησης και των συντελεστών βαρύτητας αυτών
- ✓ **Σημείωση**: Όταν μια απαίτηση έχει στον τύπο χαρακτηρισμό εσωτερικό δεν εμφανίζεται στους οικονομικούς φορείς
- ✓ **Τύπος τιμής**: Δύναται να επιλεγθεί κείμενο, αριθμός, url και ημερομηνία ανάλογα με το είδος απάντησης των απαιτήσεων που έχει τεθεί.

- ✓ **Απαίτηση:** Αποτελεί πεδίο που δέχεται ελεύθερο κείμενο. Αν συμπληρωθεί θα πρέπει να τσεκαριστεί και η επιλογή **Εμφάνιση σε προμηθευτή**. (Σημειώνεται ότι δεν είναι υποχρεωτική η συμπλήρωση της **Απαίτησης** για την ορθή διεξαγωγή της διαδικασίας. Είθισται να συμπληρώνεται με λεκτικό του τύπου «ΝΑΙ», «ΣΥΜΦΩΝΩ» ώστε να δηλώνει την υποχρεωτικότητα απάντησης του όρου/απαίτησης που έχει καταχωριστείνωρίτερα.)

3. Μετά τη εφαρμογή της απαίτησης, εμφανίζεται η παρακάτω οθόνη: Στη ενότητα του διαγωνισμού «Απαιτήσεις», εμφανίζεται ένα βέλος το οποίο υποδηλώνει την ύπαρξη απαιτήσεων. Με την επιλογή «Ανάπτυξη όλων» εμφανίζονται οι απαιτήσεις.

Εικόνα 113: Εμφάνιση απαίτησης

- ✓ Για διόρθωση της απαίτησης επιλέγεται το () μολύβι.
- ✓ Για διαγραφή της απαίτησης επιλέγεται η απαίτηση και στη συνέχεια «**Διαγραφή**»
- ✓ Για προσθήκη άλλης απαίτησης επιλέγεται η ενότητα και στη συνέχεια «**Προσθήκη απαίτησης**»

Συνοπτικά, σε κάθε ηλεκτρονικό διαγωνισμό δύο υποφακέλων με κριτήριο ανάθεσης «μόνο βάσει τιμής», θα πρέπει να καταχωρίζεται μια τουλάχιστον απαίτηση στο Στάδιο Διαδικασίας: Δικαιολογητικά/Τεχνική **ώστε να μπορεί να υποβληθεί προσφορά.**

ε. Σημειώσεις και συνημμένα

Στην περιοχή αυτή θα πρέπει να επισυναφθεί το σύνολο των αρχείων που αφορούν την ανάθεση της Σύμβασης. Ενδεικτικά, το τεύχος της Διακήρυξης, το Παράρτημα με

το ΕΕΕΣ (εάν δεν έχει ενσωματωθεί με τη Δξη) σε μορφότυπο PDF, το ΕΕΕΣ σε μορφότυπο XML, πιθανά υποδείγματα σε επεξεργάσιμη μορφή κ.α.

Παράλληλα, ο χειριστής του διαγωνισμού θα πρέπει να επισυνάπτει και τα σχετικά έγγραφα που σύμφωνα με το άρθρο 45 του ν.4412/2016 «Συγκρότηση και τήρηση φακέλου δημόσιας σύμβασης - Εξουσιοδοτική διάταξη (άρθρα 83 παρ.6 και 84 παρ.2 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)», περιλαμβάνονται στον «φάκελο δημόσιας σύμβασης», καθώς εφόσον η διαδικασία ανάθεσης γίνεται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, ο «φάκελος δημόσιας σύμβασης» τηρείται στον ηλεκτρονικό τόπο της διαδικασίας ανάθεσης.

Σημείωση

Ο χειριστής του διαγωνισμού έχει τη δυνατότητα να καταχωρίσει κάποια σημείωση, επισήμανση ώστε οι οικονομικοί φορείς να λάβουν γνώση αυτής. Σε κάθε περίπτωση η αναφορά θα είναι σχετική με τους όρους της Δξης και δεν σχετίζεται με κάποια διευκρίνιση.

Ακολουθία	Τίτλος	Τύπος	Περιγραφή	Κατηγορία	Τελ.ενημέρωση από	Τελευταία ενημέρωση	Ενημέρωση	Διαγραφή
	Δεν βρέθηκαν αποτελέσματα.							

Εικόνα 114: Περιοχή "Σημειώσεις και συνημμένα"

Συνημμένα

Ο χειριστής του διαγωνισμού επισυνάπτει τα έγγραφα/αρχεία ως εξής:

Επιλέγει «Προσθήκη συνημμένου» και εμφανίζεται η παρακάτω οθόνη

Τύπος συνημμένου: Αρχείο

Τίτλος: ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ

Περιγραφή: ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ

Κατηγορία: Διάφορα

- Διάφορα
- Εσωτερικό : Τεχνικές Προδιαγραφές
- Προς Λογαριασμούς Πληρωτέους Oracle
- Προς αγοραστή
- Προς οικονομικό φορέα: Τεχνικές Προδιαγραφές (σχέδια,πίνακες κτλ)
- Προς παραλήπτη
- Προς υπεύθυνο έγκρισης
- Πρόσβαση από τους επιλεγμένους ΟΦ
- Πρόσβαση από όλους τους χρήστες και ελεύθερη πρόσβαση μέσω του portal
- Πρόσβαση μόνο από εσωτερικούς χρήστες της διαδικασίας

Εικόνα 115: Οθόνη προσθήκης συνημμένου

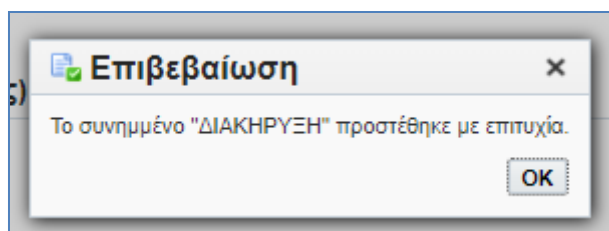
Επιλέγει τύπο συνημμένου: Αρχείο

Καταχωρίζει Όνομα συνημμένου, Τίτλο, Περιγραφή

Επιλέγει την ορθή κατηγορία μεταξύ των

Πρόσβαση από όλους τους χρήστες και ελεύθερη πρόσβαση μέσω του portal	Η κατηγορία αυτή επιλέγεται για το τεύχος της Δξης, ΕΕΕΣ και γενικά για τα έγγραφα που απαιτούνται για την υποβολή προσφοράς. Επιλέγεται επίσης σε περιπτώσεις ανάρτησης Αποφάσεων Παράτασης, Ματαίωσης της διαδικασίας κ.α.
Πρόσβαση μόνο από εσωτερικούς χρήστες της διαδικασίας	Η κατηγορία αυτή επιλέγεται για επισύναψη εγγράφων που πρέπει να περιλαμβάνονται στο φάκελο της σύμβασης αλλά δεν απαιτείται να έχει πρόσβαση το ευρύ κοινό ή οι οικονομικοί φορείς αλλά δύναται να έχουν πρόσβαση χρήστες της ΑΑ, η Επιτροπή Διαγωνισμού, Ελεγκτικοί Φορείς.
Πρόσβαση από τους επιλεγμένους ΟΦ	Η κατηγορία αυτή επιλέγεται για επισύναψη των εγγράφων μετά τη λήξη υποβολής προσφορών όπως Απόφαση Κατακύρωσης, Απόφαση αποτελεσμάτων αξιολόγησης δηλαδή έγγραφα που πρέπει να λάβουν γνώση όσοι οικονομικοί φορείς συμμετείχαν στη διαγωνιστική διαδικασία (επιλεγμένοι) και δύναται να έχουν πρόσβαση χρήστες της ΑΑ, η Επιτροπή Διαγωνισμού, Ελεγκτικοί Φορείς.

Τέλος επιλέγεται το επιθυμητό αρχείο και «Εφαρμογή» και ο χρήστης λαμβάνει επιβεβαίωση

Εικόνα 116: Οθόνη επιβεβαίωσης επισύναψης αρχείου

Το αρχείο προστίθεται στην περιοχή «Σημειώσεις και συνημμένα»

Ακολουθία	Τίτλος	Τύπος	Περιγραφή	Κατηγορία	Τελ. ενημέρωση από	Τελευταία ενημέρωση	Ενημέρωση	Διαγραφή
12	ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ	Αρχείο	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΥΠΟ...	Πρόσβαση από όλους τους χρήστες και ελεύθερη πρόσβαση μέσω του portal	TRAINING_USERS3	26/10/2023		

Εικόνα 117: Επισύναψη Διακήρυξης

Με τον ίδιο τρόπο επισυνάπτονται όλα τα απαραίτητα έγγραφα/αρχεία.

2. Συμπλήρωση στοιχείων καρτέλας «Οικονομική Προσφορά»

Η καρτέλα «Οικονομική Προσφορά» αφορά στην καταχώριση του κριτηρίου ανάθεσης και του αντικειμένου του και στοιχείων που αφορούν την οικονομική προσφορά.

Στο **επάνω** μέρος της καρτέλας επιλέγεται το κριτήριο ανάθεσης

Εικόνα 118: Καρτέλα “Οικονομική προσφορά” - Κριτήριο ανάθεσης

Στο **κάτω** μέρος της καρτέλας πραγματοποιείται η εισαγωγή των αντικειμένων της σύμβασης. Η εισαγωγή των μπορεί να πραγματοποιηθεί:

- ✓ είτε με άμεση καταχώριση αντικειμένων/ειδών/γραμμών
- ✓ είτε μέσω υπολογιστικού φύλλου, στην περίπτωση πολλών αντικειμένων

Με απευθείας καταχώριση αντικειμένων/ειδών/γραμμών

Ο χρήστης επιλέγει την ενέργεια «**Δημιουργία γραμμής**» η οποία είναι και η προεπιλεγμένη τιμή και στη συνέχεια «**Μετάβαση**».

Εικόνα 119: Εισαγωγή στοιχείων αντικειμένων/ειδών/γραμμών

Θα πρέπει να συμπληρωθούν τα παρακάτω στοιχεία:

Τύπος γραμμής	Καταχωρίζεται πάντοτε Αγαθά ανεξαρτήτως εάν πρόκειται για διαδικασία ανάθεσης σύμβασης προμήθειας ή γενικών υπηρεσιών.
Στοιχείο	Καταχωρίζεται το cρν.
Έκδ.	Δεν καταχωρίζεται τιμή
Κατηγορία	Συμπληρώνεται αυτόματα μετά την επιλογή του cρν
Μονάδα	Επιλέγεται η επιθυμητή μονάδα μέτρησης. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει με αίτημα (ticket) στο Κέντρο Εξυπηρέτησης ΕΣΗΔΗΣ Π&Υ, ζητήστε να την αντιστοιχίσουν αναφέροντας το cρν.
Ποσότητα	Καταχωρίζεται η ποσότητα του υπό ανάθεση αντικειμένου
Τιμή εκκίνησης	Καταχωρίζεται η τιμή εκκίνησης, δηλαδή η μέγιστη τιμή την οποία δεν δύναται να υπερβεί η οικονομική προσφορά συμμετέχοντα οικονομικού φορέα στη διαγωνιστική διαδικασία εφόσον απαιτείται.
Προϋπολογισθείσα τιμή ανά Μονάδα Μέτρησης (Ανευ ΦΠΑ)	Καταχωρίζεται η τιμή προϋπολογισμού του αντικειμένου/είδους ανά μονάδα μέτρησης και άνευ ΦΠΑ.
Οριακή ημερομηνία: Από ημερομηνία	Δεν καταχωρίζεται τιμή
Οριακή ημερομηνία: Έως ημερομηνία	Δεν καταχωρίζεται τιμή
Διεύθυνση αποστολής	Επιλέγεται ο Φορέας σας. Διαγράφεται την αρχική τιμή ΥΠΑΝ ή ΕΚΑΠΥ και αναζητήστε τον. Σε περίπτωση που δεν είναι καταχωρισμένος επιλέξτε τη γενική τιμή "0-Όπως αναφέρεται στους όρους της Διακήρυξης".

Μόλις συμπληρωθούν εμφανίζεται η παρακάτω οθόνη

Εικόνα 120: Συμπλήρωση πεδίων αντικειμένων/ειδών/γραμμών

Και στη συνέχεια «Εφαρμογή».

Κανονία Διαχείρισης >
Δημιουργία διαγωνισμού "362981": Οικονομική Προσφορά Άρχειο Επικοινωνία Αποθήκευση ως προσχέδιο Εξέταση

Εμφάνιση κατάταξης ως 1,2,3... Συντελεστές κόστους Κανένα

Κατηγορία Ανάθεσης Πλήρως συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει τιμής ή κόστους

Επιλογή γραμμών: **Μετακίν.** **Διαγραφή** | Ενέργειες Δημιουργία γραμμής Μετάβαση ...

☐ Αντικείμενο	CPV έκδοση	Κατηγορία	Μονάδα	Ποσότητα	Προσθήκη γραμμής	Ενημέρωση	Διαγραφή
☐ 1 Επιβατικά αυτοκίνητα	34110000-1	00.000	Τεμάχιο	2			

Εικόνα 121: Καρτέλα "Οικονομική Προσφορά" - αντικείμενα

Με τον ίδιο τρόπο καταχωρίζονται όλα τα είδη/αντικείμενα.

Στο κάτω μέρος της καρτέλας «**Οικονομική Προσφορά**» από τις διατιθέμενες ενέργειες, όπως φαίνονται στην παρακάτω οθόνη

Επιλογή γραμμών: **Μετακίν.** **Διαγραφή** | Ενέργειες Δημιουργία γραμμής Μετάβαση | ...

☐ Γραμμή	CPV, Ε	Μονάδα
☐ 1 Επιβατικά αυτοκίνητα	3411100	Τεμάχιο

Δημιουργία γραμμής

- Προσθήκη γραμμών αίτησης
- Δημιουργία παρτίδας
- Δημιουργία ομάδας
- Δημιουργία γραμμής από τον κατάλογο
- Δημιουργία γραμμής από τα αγαπημένα
- Εισαγωγή γραμμών
- Διαγραφή όλων των γραμμών

Εικόνα 122: Καρτέλα "Οικονομική Προσφορά" - Ενέργειες

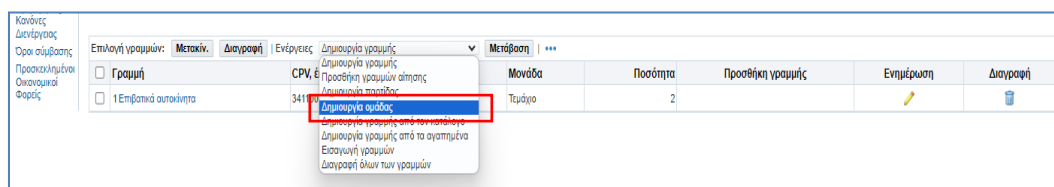
Χρησιμοποιούνται οι εξής:

- **Δημιουργία γραμμής:** Για την καταχώριση του είδους όπως αναφέρθηκε στην προηγούμενη ενότητα
- **Δημιουργία ομάδας:** Για την καταχώριση ομάδας ειδών (δηλαδή περισσότερα από ένα είδη/αντικείμενα) τα οποία υποχρεωτικά θα προσφέρει ο οικονομικός φορέας
- **Εισαγωγή γραμμών:** Για καταχώριση πολλών αντικειμένων/ειδών/γραμμών/ομάδων μέσω υπολογιστικού φύλλου, όπως θα αναλυθεί στην επόμενη ενότητα
- **Διαγραφή όλων των γραμμών:** Για τη διαγραφή όλων των καταχωρισμένων αντικειμένων/ ειδών/γραμμών/ομάδων

Δημιουργία ομάδας

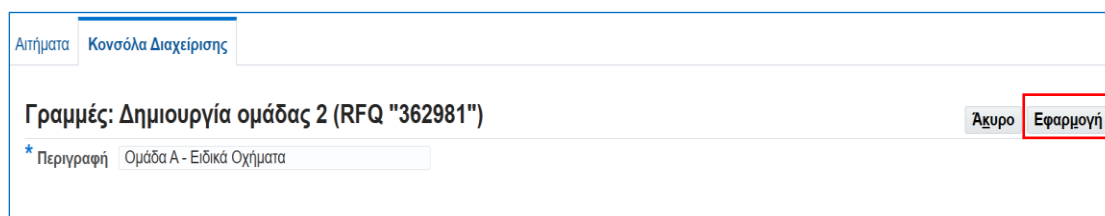
Εάν οι όροι της Δ/ξης αναφέρουν ότι κάποια είδη θα πρέπει να προσφερθούν υποχρεωτικά μαζί, τότε μπορούν να ομαδοποιηθούν. Νοείται πως κάθε αντικείμενο/είδος/γραμμή έχει τον δικό του προϋπολογισμό και είναι επιθυμητό να γνωρίζει η ΑΑ την προσφερόμενη αξία του.

Για τη δημιουργία ομάδας επιλέγεται η ενέργεια «**Δημιουργία ομάδας**» και «**Μετάβαση**».

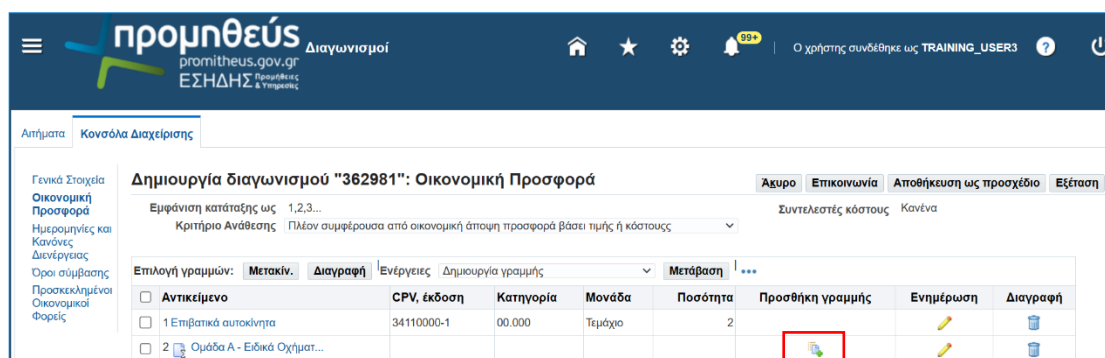
Εικόνα 123: Δημιουργία ομάδας – Βήμα 1

Καταχωρίζεται «**Περιγραφή**». Το όνομα δηλαδή της ομάδας και επιλέγετε «**Εφαρμογή**».

Εικόνα 124: Δημιουργία ομάδας – Βήμα 2

Ακολουθεί η παρακάτω οθόνη

Εικόνα 125: Δημιουργία γραμμής ομάδας – Βήμα 3

Επιλέγεται «**Προσθήκη γραμμής**» και καταχωρίζονται όλα τα στοιχεία όπως αναφέρθηκαν παραπάνω για το αντικείμενο/είδος/γραμμή.

Γραμμές: Δημιουργία γραμμής 2.01 (Διαγωνισμός 362981) Ακυρο Αποθήκευση ως προσχέδιο Εφαρμογή

* Υποδεικνύει απαιτούμενο πεδίο

Ομάδα: Ομάδα Α - Ειδικά Οχήματα

Τύπος γραμμής: Αγαθά Μετάβαση

Κωδικός CPV: 34113300-5

Εκδ.:

Προϋπολογισθείσα τιμή ανα Μονάδα Μέτρησης (Ανευ ΦΠΑ): 250000

Περιγραφή: Οχήματα εκτός δρόμου

Κατηγορία: 34.113

Μονάδα μέτρησης: Τεμάχιο

Ποσότητα: 1

Νόμισμα: EUR

Ακρίβεια τιμής: Οποιοδήποτε δεκαδικά ψηφία

Τιμή εκκίνησης:

Από οριακή ημ/νία: (26/11/2024 19:45:00)

Έως οριακή ημ/νία:

* Διεύθυνση αποστολής: 0-Όπου αναφέρεται στους ε

Παράμετρος

Παράμετρος	Ομάδα	Τύπος παραμέτρου	Τύπος τιμής	Απαίτηση	Εμφάνιση σε προμηθευτή	Διαγραφή
Δεν βρέθηκαν αποτελέσματα.						

Εικόνα 126: Δημιουργία γραμμής ομάδας – Βήμα 4

Επιλέγεται «Εφαρμογή» και με τον ίδιο τρόπο δημιουργούνται όλες οι απαιτούμενες γραμμές της ομάδας.

Αιτήματα Κονσόλα Διαχείρισης

Δημιουργία διαγωνισμού "362981": Οικονομική Προσφορά Ακυρο Επικοινωνία Αποθήκευση ως προσχέδιο Εξέταση

Εμφάνιση κατάταξης ως: 1,2,3... Συντελεστής κόστους: Κανένα

Κριτήριο Ανάθεσης: Πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει τιμής ή κόστους

Επιλογή γραμμών: **Μετακίν.** **Διαγραφή** Ενέργειες Δημιουργία γραμμής Μετάβαση

Αντικείμενο	CPV, έκδοση	Κατηγορία	Μονάδα	Ποσότητα	Προσθήκη γραμμής	Ενημέρωση	Διαγραφή
☐ 1 Επβατικά αυτοκίνητα	34110000-1	00.000	Τεμάχιο	2			
☐ 2 Ομάδα Α - Ειδικά Οχήματ...							
☐ 2.01 Οχήματα εκτός δρόμου	34113300-5	34.113	Τεμάχιο	1			
☐ 2.02 Οχήματα διάσωσης	34114110-3	34.114	Τεμάχιο	2			

Εικόνα 127: Γραμμές ομάδας

3. Συμπλήρωση στοιχείων καρτέλας «Ημερομηνίες & Κανόνες Διενέργειας»

Η καρτέλα «Ημερομηνίες & Κανόνες Διενέργειας» αφορά στην καταχώριση των κρίσιμων ημερομηνιών της διαδικασίας και παραμέτρων σχετικών με τον τρόπο εκτέλεσης της διαδικασίας.

Στο **επάνω** μέρος της καρτέλας επιλέγονται οι **Κρίσιμες Ημερομηνίες** και συγκεκριμένα:

- ✓ **Ημ/νία δημοσίευσης στο portal:** Προτείνεται η χρήση της επιλογής «Αμέσως» προκειμένου ο ηλεκτρονικός διαγωνισμός να δημοσιευθεί στην Διαδικτυακή Πύλη του ΕΣΗΔΗΣ **αμέσως** αφού προχωρήσει ο Χειριστής σε οριστικοποίηση/δημοσιοποίηση του. Χρησιμοποιήστε την επιλογή «Καθορισμός χρόνου» και το αναδυόμενο ημερολόγιο για να ορίσετε συγκεκριμένη μελλοντική ημερομηνία/ώρα δημοσίευσης του διαγωνισμού στην Διαδικτυακή Πύλη του

ΕΣΗΔΗΣ, ήτοι μεταγενέστερη της χρονικής στιγμής της οριστικοποίησης/δημοσιοποίησης του διαγωνισμού από τον χειριστή.

- ✓ **Ημ/νία έναρξης υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής:** Προτείνεται η χρήση της επιλογής «Αμέσως» προκειμένου οι οικονομικοί φορείς να μπορούν να υποβάλλουν προσφορές μέσω του Συστήματος αμέσως μετά την δημοσίευση του διαγωνισμού. Χρησιμοποιήστε το αναδυόμενο ημερολόγιο για να επιλέξετε διαφοροποιημένη ημερομηνία/ώρα που θα ξεκινά το δικαίωμα των οικονομικών φορέων να υποβάλουν προσφορές μέσω του Συστήματος. **Σημειώνεται** ότι η ημερομηνία αυτή δεν σχετίζεται με τη δυνατότητα των οικονομικών φορέων να δημιουργήσουν και να συντάξουν προσχέδιο ηλεκτρονικής προσφοράς, δυνατότητα που είναι διαθέσιμη σε κάθε περίπτωση αμέσως μετά την δημοσιοποίηση του διαγωνισμού.
- ✓ **Καταληκτική Ημερομηνία υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής:** Χρησιμοποιήστε το σχετικό αναδυόμενο ημερολόγιο για να επιλέξετε την **ημερομηνία/ώρα** που θα κλείσει ο διαγωνισμός.

promitheus Διαγωνισμοί
promitheus.gov.gr
ΕΣΗΔΗΣ

Απύματα Κανόνα Διαχείρισης

Δημιουργία διαγωνισμού "362981": Ημερομηνίες & Κανόνες Διενέργειας

Άδουρο Επικοινωνία Αποθήκευση ως προσχέδιο Εξέταση

Υποδεικνύει απαιτούμενο πεδίο

Κρίσιμες Ημερομηνίες

Ημ/νία δημοσίευσης στο portal Αμέσως Καθορισμός χρόνου

Ημ/νία έναρξης υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής Αμέσως Καθορισμός χρόνου

Καταληκτική ημερ/νία υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής: 30/11/2024 10:00:00

Κανόνες Διενέργειας

- Η διαδικασία να περιορίζεται σε προσκεκλημένους Οικονομικούς Φορείς
- Να επιτρέπεται η προβολή (αποσφαρισθέντων ή ανοιχτών) προσφορών /αιτήσεων συμμετοχής Οικονομικών Φορέων από άλλους συμμετέχοντες Οικονομικούς Φορείς
- Να επιτρέπεται υποβολή προσφορών για επιμέρους αντικείμενα (επιλεγμένες γραμμές/ομάδες) της διαδικασίας
- Να απαιτείται υποβολή προσφοράς για το σύνολο της ποσότητας του εκάστοτε αντικείμενου (γραμμή)
- Να επιτρέπονται πολλαπλές υποβολές από τον Οικονομικό Φορέα
- Να επιτρέπεται ανάκληση προσφοράς
- Να επιτρέπεται το μη αυτόματο κλείσιμο πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής
- Να επιτρέπεται στην Αναθέτουσα Αρχή, πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής να παρατείνει τη διαδικασία

Εικόνα 128: "Ημερομηνίες & Κανόνες Διενέργειας"

Στο κάτω μέρος της καρτέλας επιλέγονται οι Κανόνες Διενέργειας και συγκεκριμένα:

Η διαδικασία να περιορίζεται σε προσκεκλημένους Οικονομικούς Φορείς	Επιλέγεται όταν η πρόσκληση απευθύνεται σε συγκεκριμένους οικονομικούς φορείς
Να επιτρέπεται η προβολή (αποσφραγισθέντων ή ανοιχτών) προσφορών /αιτήσεων συμμετοχής Οικονομικών Φορέων από άλλους συμμετέχοντες Οικονομικούς Φορείς	Επιλέγεται σε κάθε διαδικασία όπου οι οικονομικοί φορείς έχουν δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα των λοιπών συμμετεχόντων τον κατάλληλο χρόνο
Να επιτρέπεται υποβολή προσφοράς για επιμέρους αντικείμενα (επιλεγμένες γραμμές/ομάδες) της διαδικασίας.	Επιλέγεται όταν στη συγκεκριμένη ηλεκτρονική διαδικασία υφίστανται ομάδες/τμήματα και οι οικονομικοί φορείς έχουν δικαίωμα συμμετοχής σε όποια ομάδα/τμήμα επιθυμούν
Να απαιτείται υποβολή προσφοράς για το σύνολο της ποσότητας του εκάστοτε αντικειμένου (γραμμή).	Επιλέγεται σε κάθε ηλεκτρονική διαδικασία εφόσον δεν δίνεται το δικαίωμα να υποβληθεί προσφορά σε μέρος της ποσότητας
Να επιτρέπονται πολλαπλές υποβολές από τον Οικονομικό Φορέα	Επιλέγεται μόνο στη πρόσκληση υποβολής αιτήσεων συμμετοχής του ΔΣΑ
Να επιτρέπονται πολλαπλές υποβολές από τον Οικονομικό Φορέα Να επιτρέπεται σε προμηθευτές η υποβολή πολλαπλών ενεργών απαντήσεων	Επιλέγεται όταν στη συγκεκριμένη ηλεκτρονική διαδικασία επιτρέπονται εναλλακτικές προσφορές. Τότε επιλέγεται ο βασικός κανόνας και ο υπο κανόνας
Να επιτρέπεται το μη αυτόματο κλείσιμο πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής	Επιλέγεται σε ηλεκτρονική διαδικασία με προσκεκλημένους ΟΦ και η οποία μπορεί να κλείσει νωρίτερα κατόπιν σύμφωνης γνώμης των προσκεκλημένων, π.χ. απευθείας ανάθεση σε έναν ΟΦ. Στις ανοιχτές διαδικασίες μπορεί μόνον να χρησιμοποιηθεί για διόρθωση λανθασμένων καταχωρισμένων ημερομηνιών
Να επιτρέπεται ανάκληση προσφοράς	Επιλέγεται σε κάθε διαδικασία ώστε οι οικονομικοί φορείς να δύνανται να αποσύρουν την προσφορά ή αίτηση συμμετοχής προ της λήξης της διαδικασίας
Να επιτρέπεται στην Αναθέτουσα Αρχή, πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής να παρατείνει τη διαδικασία	Να επιλέγεται σε κάθε διαδικασία ώστε εάν απαιτηθεί παράταση αυτής να μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς δημιουργία τροποποίησης

4. Έλεγχος

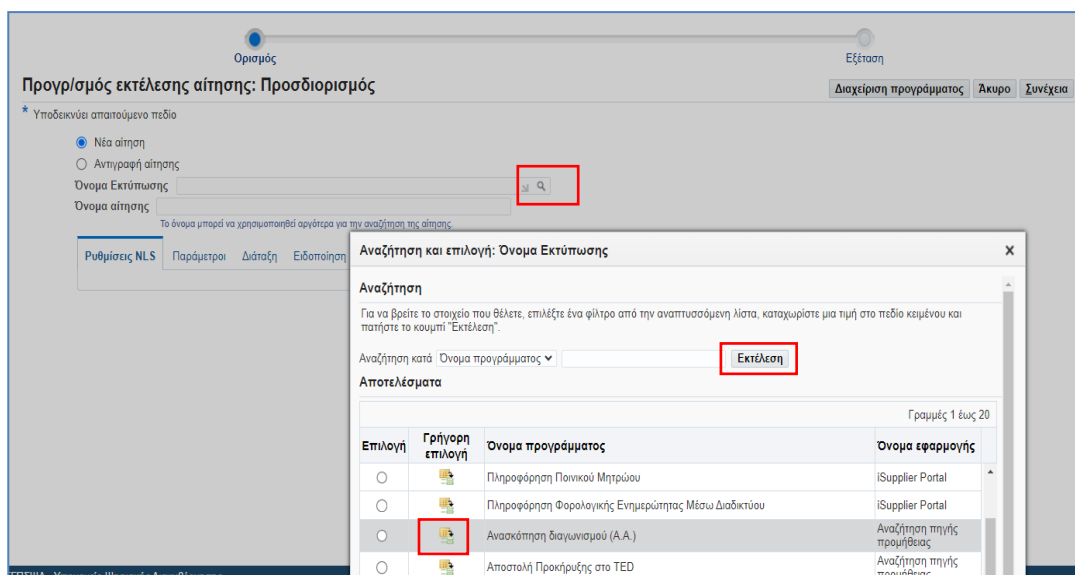
Μετά την μετά τη συμπλήρωση όλων των καρτελών της ηλεκτρονικής διαδικασίας, ο χρήστης δύναται να εξάγει την εκτύπωση «**Ανασκόπηση διαγωνισμού (Α.Α.)**», προκειμένου να ελέγξει την ορθότητα των καταχωρισμένων στοιχείων. Σημειώνεται ότι, μέσω της εν λόγω εκτύπωσης έχει τη δυνατότητα να δει το σύνολο του προϋπολογισμού όπως θα αναρτηθεί στη Διαδικτυακή Πύλη www.promitheus.gov.gr, δυνατότητα σημαντική ιδιαίτερα στην περίπτωση πολλών αντικειμένων/γραμμών. Στη συνέχεια επιλέγει «Εξέταση» και το σύστημα προβαίνει σε ελέγχους όσον αφορά την ορθή συμπλήρωση των στοιχείων στις φόρμες της ηλεκτρονικής διαδικασίας.

Ενδεικτικά σφάλματα που δύναται να εμφανιστούν είναι τα εξής:

«Η διαπραγμάτευση περιλαμβάνει ενότητες χωρίς απαιτήσεις»	Για την επίλυση, επιλέξτε «Ενημέρωση» και πηγαίνετε στην περιοχή της καρτέλας «Γενικά Στοιχεία» και αναζητήστε την ενότητα η οποία δεν περιέχει καμία απαίτηση. Διαγράψετε την ενότητα ή συμπληρώνετε τουλάχιστον μία απαίτηση
«1: Όνομα απαίτησης - πρέπει να είναι μοναδικό όνομα»	Για την επίλυση, επιλέξτε «Ενημέρωση» και πηγαίνετε στην περιοχή της καρτέλας «Γενικά Στοιχεία» και ελέγξτε στην περιοχή «Απαιτήσεις & Όροι», τα κείμενα των απαιτήσεων.
«Πρέπει να υπάρχει τουλάχιστον μία γραμμή στη διαπραγμάτευση»	Για την επίλυση, επιλέξτε «Ενημέρωση» και πηγαίνετε στην καρτέλα «Οικονομική Προσφορά» και εισάγετε τουλάχιστον μία γραμμή/αντικείμενο/είδος.
«Η ομάδα 1 δεν περιλαμβάνει γραμμές»	Για την επίλυση, επιλέξτε «Ενημέρωση» και πηγαίνετε στην καρτέλα «Οικονομική Προσφορά» και εισάγετε τουλάχιστον μία γραμμή/αντικείμενο/είδος στην ομάδα.

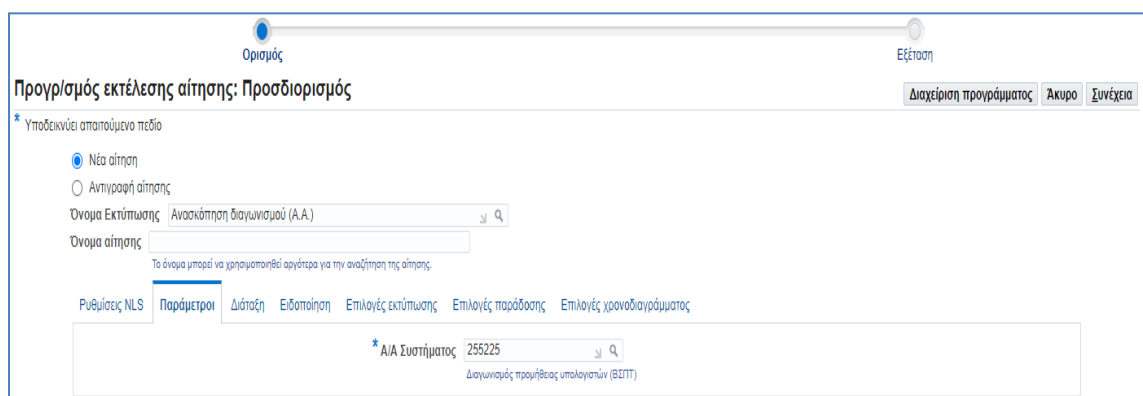
Παράδειγμα: Ανασκόπηση Διαγωνισμού

- Από το **Βασικό μενού** και τη διαδρομή «**Ηλεκτρονικές Διαγωνιστικές Διαδικασίες (Χειριστής)**» ⇨ «**Σχεδιασμός και Διαχείριση**» ο χρήστης επιλέγει τον σύνδεσμο «**Εκτυπώσεις**».
- Στην οθόνη που ακολουθεί, επιλέγεται το σύμβολο του φακού στο «**Όνομα Εκτύπωσης**»

Εικόνα 129: Εκτύπωση "Ανασκόπηση διαγωνισμού (Α.Α.)" - Βήμα 1

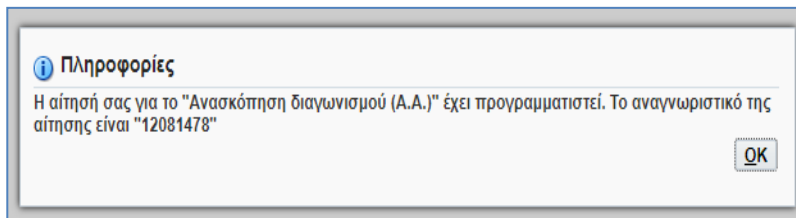
- Στην καρτέλα «**Παράμετροι**», καταχωρίζεται ο τον ΑΑ ΔΔ και μόλις εμφανιστεί ο τίτλος της διαδικασίας επιλέγεται «**Συνέχεια**».

Εικόνα 130: Εκτύπωση "Ανασκόπηση διαγωνισμού (Α.Α.)" - Βήμα 2

- Στη συνέχεια επιλέγεται «**Υποβολή αίτησης**» και ακολουθεί επιβεβαίωση

Εικόνα 131: Εκτύπωση "Ανασκόπηση διαγωνισμού (Α.Α.)" - Βήμα 3

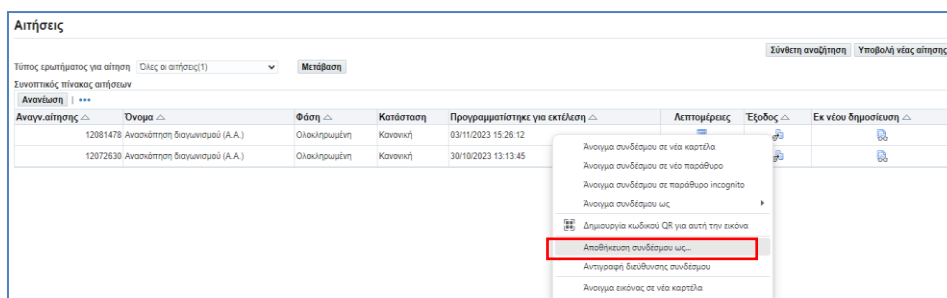
Εικόνα 132: Επιβεβαίωση προγραμματισμού εκτύπωσης

- Στη σελίδα με τις αιτήσεις ο χρήστης αναμένει έως ότου η αίτηση (εκτύπωση), να χαρακτηριστεί στη στήλη «**Φάση**» ως «**Ολοκληρωμένη**» και στη στήλη «**Κατάσταση**» «**Κανονική**». Εάν η αίτηση βρίσκεται σε άλλη φάση π.χ. σε εξέλιξη επιλέξτε το κομβίο «**Ανανέωση**» έως ότου ολοκληρωθεί.

Αιτήσεις							
Τύπος ερωτήματος για αίτηση: Όλες οι αιτήσεις(1) Μετάβαση Σύνθετη αναζήτηση Υποβολή νέας αίτησης							
Συνοπτικός πίνακας αιτήσεων							
Ανανέωση ***							
Αναγν.αίτησης △	Όνομα △	Φάση △	Κατάσταση	Προγραμματίστηκε για εκτέλεση △	Λεπτομέρειες	Έξοδος △	Εκ νέου δημοσίευση △
12081478	Ανασκόπηση διαγωνισμού (Α.Α.)	Ολοκληρωμένη	Κανονική	03/11/2023 15:26:12			
12072630	Ανασκόπηση διαγωνισμού (Α.Α.)	Ολοκληρωμένη	Κανονική	30/10/2023 13:13:45			

Εικόνα 133: Εξαγωγή εκτύπωσης "Ανασκόπηση διαγωνισμού (Α.Α.)"

- Μόλις η αίτηση ολοκληρωθεί από τη στήλη «**Έξοδος**», με δεξί click επιλέξτε «**Αποθήκευση συνδέσμου ως**»

Εικόνα 134: Ολοκλήρωση εκτύπωσης

Στην εκτύπωση αποτυπώνονται όλα τα στοιχεία που έχετε συμπληρώσει στην ηλεκτρονική διαδικασία και ο συνολικός προϋπολογισμός.

Σελίδα 1 Ημ/νία Δημιουργίας: 30/11/2024 18:51:19

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ - ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Γενικά στοιχεία

Α/Α Διαγωνισμού: 363311
 Τίτλος: Δ/ση 23/2024
 Χειριστής Αναθέτουσας Αρχής: Εκπαιδευόμενος 03 Εκπ03-Όνομα
 Διαδικασία 2 σταδίων (Δικαιολογητικά - Οικονομική): ΝΑΙ

Απαιτήσεις

Ενότητα	Απαίτηση
Γενική Απαίτηση	Οι συμμετέχοντες υποχρεούνται να επισυνάψουν ό,α τα δικαιολογητικά και στοιχεία όπως αναφέρονται στην Δ/ση 23/2024

Οικονομική Προσφορά

Κριτήριο Ανάθεσης: Πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής

Γραμμές Οικονομικής

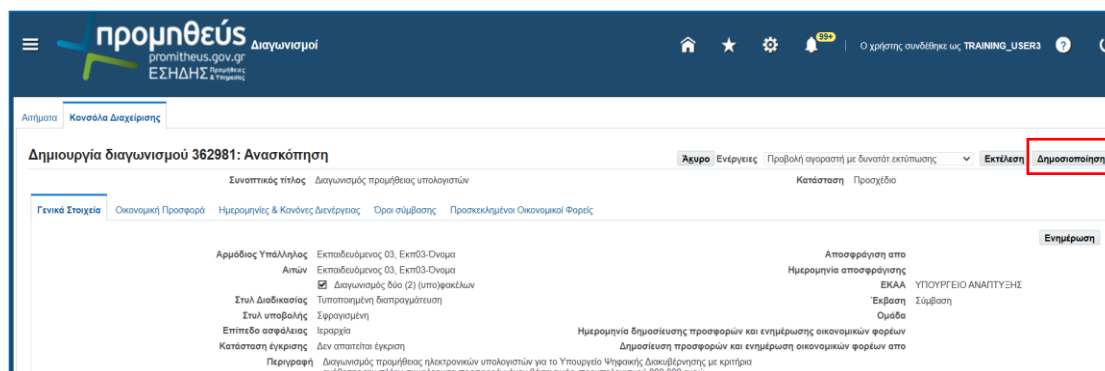
A/A	Περιγραφή	Ποσότητα	M.M.	Αρχικός Προϋπολογισμός
1.01	Αλάτι σε συσκευασία των 500gr	460	Συσκευασία	161,00

A/A	Περιγραφή	Ποσότητα	M.M.	Αρχικός Προϋπολογισμός
1.02	Αλεύρι (για όλες τις χρήσεις) 1 κιλού	250	Κιλό	200,00
1.03	Αλεύρι (που φουσκώνει μόνο του) 1 κιλού	215	Κιλό	268,75
2.01	Ελαιόλαδο έξτρα παρθένο 5 λίτρων	280	Τεμάχιο	7.476,00
3.01	Γάλα φρέσκο πλήρες 1 λίτρο	3.000	Κιλό	3.870,00
3.02	Γιαούρτι στραγγ. (8% λιπαρά) 1κιλού	2.500	Κιλό	7.250,00
4	ΤΜΗΜΑ Δ-Κοτόπουλο ολόκληρο	2.430	κιλό	8.991,00
Συνολικός Προϋπολογισμός				28.216,75

Εικόνα 135: Ανασκόπηση Διαγωνισμού

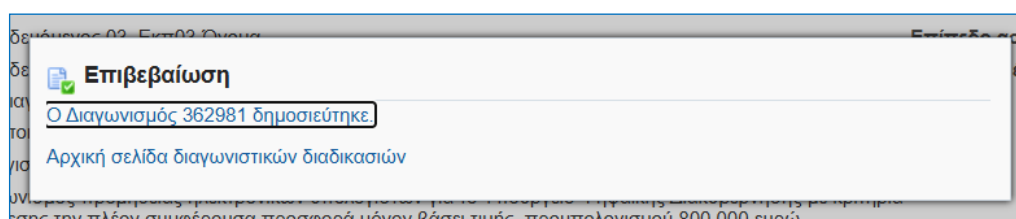
5. Δημοσίευση

Εφόσον έχει ολοκληρωθεί ο έλεγχος επιλέξτε «Δημοσιοποίηση»

Εικόνα 136: Οθόνη ανασκόπησης διαγωνισμού

Ο χρήστης λαμβάνει μήνυμα επιβεβαίωσης.

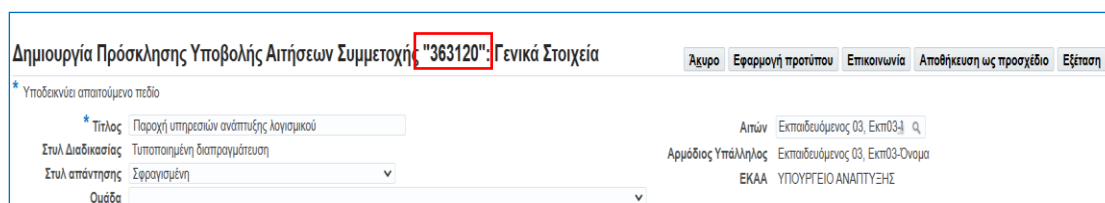

Εικόνα 137: Μήνυμα επιβεβαίωσης ανάρτησης διαγωνισμού

«Πρόσκληση Υποβολής Αιτήσεων Συμμετοχής», Request for Information (RFI)

Προκειμένου για την έναρξη του σχεδιασμού/της σύνταξης μιας νέας ««Πρόσκλησης Υποβολής Αιτήσεων Συμμετοχής» πηγαίνετε στο κάτω μέρος της «Κονσόλας Διαχείρισης», στην περιοχή «Γρήγοροι Δεσμοί» και στην ενότητα «Δημιουργία» ο χρήστης πρέπει να επιλέξει «Πρόσκληση Υποβολής Αιτήσεων Συμμετοχής».

Η οθόνη που εμφανίζεται με την επιλογή «Πρόσκληση Υποβολής Αιτήσεων Συμμετοχής» είναι η παρακάτω:

Εικόνα 138: Δημιουργία προσχεδίου πρόσκλησης

Αποδίδεται άμεσα αύξων αριθμός του προσχεδίου της πρόσκλησης (π.χ. 363120)

Σε κάθε πρόσκληση θα πρέπει να συμπληρωθούν οι καρτέλες:

- ✓ «Γενικά Στοιχεία» και
- ✓ «Ημερομηνίες & Κανόνες Διενέργειας»

Οι καρτέλες «Οικονομική Προσφορά» και «Όροι σύμβασης», δεν συμπληρώνονται, ενώ η καρτέλα «Προσκεκλημένοι Οικονομικοί Φορείς» συμπληρώνεται μόνον σε διαδικασία που απευθύνεται σε συγκεκριμένους ΟΦ.

1. Συμπλήρωση στοιχείων καρτέλας «Γενικά Στοιχεία»

Η καρτέλα «Γενικά Στοιχεία» αφορά στη συμπλήρωση γενικών στοιχείων της διαδικασίας, όπως τίτλος, περιγραφή, και στην επισύναψη όλων των εγγράφων/αρχείων της διαδικασίας. Αποτελείται από τα περιοχές

- a. Αρχική περιοχή
- b. Πρόσθετες παράμετροι (Πρόσβαση: φορέας και οικονομικός φορέας)
- c. Χειριστές - Μέλη Συλλογικών/Ελεγκτικών Οργάνων
- d. Απαιτήσεις & Όροι
- e. Σημειώσεις και συνημμένα

Για την πρώτη αποθήκευση του προσχεδίου της πρόσκλησης θα πρέπει να συμπληρωθούν τα υποχρεωτικά στοιχεία που φέρουν αστερίσκο (*) της αρχικής περιοχής και της περιοχής «**Πρόσθετες παράμετροι (Πρόσβαση: φορέας και οικονομικός φορέας)**».

a. Αρχική περιοχή

The screenshot shows the '363120' tender application form, 'General Information' section. The form is titled 'Δημιουργία Πρόσκλησης Υποβολής Αιτήσεων Συμμετοχής "363120": Γενικά Στοιχεία'. It includes a navigation bar with buttons for 'Άκυρο', 'Εφαρμογή προτύπου', 'Επικοινωνία', 'Αποθήκευση ως προσχέδιο', and 'Εξέταση'. The form contains several fields: 'Υποδεικνύει απαιτούμενο πεδίο' (indicated by an asterisk), 'Τίτλος' (Title) with the value 'Παροχή υπηρεσιών ανάπτυξης λογισμικού', 'Απών' (Last name) with the value 'Εκπαιδευμένος 03, Εκπ03', 'Στυλ Διαδικασίας' (Style of process) with the value 'Τυποποιημένη διαπραγμάτευση', 'Αρμόδιος Υπάλληλος' (Responsible official) with the value 'Εκπαιδευμένος 03, Εκπ03-Όνομα', 'Στυλ απάντησης' (Response style) with the value 'Σηματομενόμενη', 'ΕΚΑΑ' (ERDF) with the value 'ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ', 'Ομάδα' (Group) with the value '3ο ΥΠΟΕΡΓΟ (ΕΣΠΑ)', 'Επίπεδο ασφαλείας' (Security level) with the value 'Περιοχή', and 'Αντικείμενο Διαγωνισμού' (Subject of the competition) with the value 'Παροχή υπηρεσιών ανάπτυξης λογισμικού για το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, προϋπολογισμού 2.000.000 ευρώ'.

Εικόνα 139: Συμπλήρωση στοιχείων καρτέλας "Γενικά Στοιχεία" - Πρόσκληση

Θα πρέπει να συμπληρωθούν τα εξής στοιχεία:

Τίτλος: Ελεύθερο κείμενο όπου συμπληρώνεται ότι εξυπηρετεί την Αναθέτουσα Αρχή για την ταυτοποίηση της εν λόγω διαδικασίας. Για παράδειγμα, θα μπορούσε να καταχωριστεί είτε συνοπτικός τίτλος για την πρόσκληση, είτε αριθμός Διακήρυξης, είτε αριθμός πρωτοκόλλου σχετικής Απόφασης διενέργειας.

Αντικείμενο Διαγωνισμού: Καταχωρίζετε τον πλήρη τίτλο του διαγωνισμού όπως αναφέρεται στο τεύχος της Διακήρυξης.

Στυλ Διαδικασίας: Επιλέγετε την τιμή «Τυποποιημένη διαπραγμάτευση»
Προσοχή! Μετά την αποθήκευση δεν τροποποιείται η αρχική επιλογή.

Στυλ Υποβολής: Επιλέγετε την τιμή «Σφραγισμένη».
Οι τιμές που μπορεί να λάβει είναι:
«Μη σφραγισμένη (μη προσβάσιμη από τους λοιπούς ΟΦ)», η οποία δεν επιλέγεται σε κάποια διαδικασία
«Μη σφραγισμένη (προσβάσιμη από τους λοιπούς ΟΦ)», η οποία επιλέγεται μόνο στην αρχική πρόσκληση για Δυναμικό Σύστημα Αγορών
«Σφραγισμένη», οποία επιλέγεται στις λοιπές περιπτώσεις που επιβάλλεται να πραγματοποιηθεί αποσφράγιση των αιτήσεων.

Ομάδα: Στις διαδικασίες που η πρόσκληση αποτελεί το στάδιο προεπιλογής και θα ακολουθήσει και επόμενο στάδιο με πρόσκληση ή/και διαγωνισμό καλό θα ήταν να δημιουργήσετε Ομάδα.

Επίπεδο Ασφαλείας: Επιλέγετε από τις τιμές : Δημόσιο, Ιδιωτικό και Ιεραρχία
Επιλέγετε πάντα την τιμή «Ιεραρχία»
Εάν επιλέξετε «Δημόσιο» η πρόσκλησή σας θα είναι προσβάσιμη από όλους τους χρήστες.

b. Πρόσθετες παράμετροι (Πρόσβαση: φορέας και οικονομικός φορέας)

Για να πραγματοποιηθεί η πρώτη «Αποθήκευση ως προσχέδιο», θα πρέπει να συμπληρωθούν και τα παρακάτω στοιχεία:

Πρόσθετες παράμετροι (Πρόσβαση: φορέας και οικονομικός φορέας)	
* Ημέρες ισχύος προσφορών	<input type="text" value="365"/>
* Πρώτη παράταση ισχύος προσφορών	<input type="text" value="365"/>

Εικόνα 140: Συμπλήρωση στοιχείων περιοχής "Πρόσθετοι παράμετροι" – Πρόσκληση

Ημέρες ισχύος προσφορών:	Συμπληρώνονται οι ημέρες ισχύος προσφορών όπως αναφέρονται στη Δξη.
Πρώτη παράταση ισχύος προσφορών:	Συμπληρώνεται σε ημέρες η προβλεπόμενη από τη Δξη παράταση προσφορών. Εάν δεν υφίσταται, καταχωρίζετε τιμή μηδέν "0".

Μετά την καταχώριση αυτών των στοιχείων μπορεί να πραγματοποιηθεί η πρώτη «Αποθήκευση ως προσχέδιο»,

The screenshot shows a web form titled "Δημιουργία Πρόσκλησης Υποβολής Αιτήσεων Συμμετοχής "363120": Γενικά Στοιχεία". At the top right, there are several buttons: "Άκυρο", "Εφαρμογή προτύπου", "Επικοινωνία", and "Αποθήκευση ως προσχέδιο". The "Αποθήκευση ως προσχέδιο" button is highlighted with a red box. Below the buttons, there are various input fields and dropdown menus for form completion, including fields for "Τίτλος", "Στυλ Διαδικασίας", "Στυλ απάντησης", "Ομάδα", "Επίπεδο ασφάλειας", "Απών", "Αρμόδιος Υπάλληλος", and "ΕΚΑΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ".

Εικόνα 141: Αποθήκευση προσχεδίου πρόκλησης

και ακολουθεί επιβεβαίωση στο επάνω μέρος της οθόνης.

ε. Χειριστές - Μέλη Συλλογικών/Ελεγκτικών Οργάνων Απαιτήσεις & Όροι

Στην περιοχή αυτή, ο χειριστής του διαγωνισμού, ο οποίος είναι ο **κάτοχος** της συγκεκριμένης διαδικασίας και **μόνον αυτός**, μπορεί να **δώσει πρόσβαση σε άλλους χρήστες**, προκειμένου, ανάλογα με τις αρμοδιότητές τους, να έχουν πρόσβαση στα στοιχεία του διαγωνισμού και στις προσφορές όταν αυτές υποβληθούν.

Για παράδειγμα, δύναται να δοθεί πρόσβαση σε συνάδερφο χρήστη για την παροχή βοήθειας στον εν λόγω διαγωνισμό, στα μέλη της Επιτροπής του Διαγωνισμού, σε μέλη της ΕΑΔΗΣΥ σε περίπτωση προδικαστικής προσφυγής κ.α.

Στην περιοχή «Χειριστές-Μέλη Συλλογικών/Ελεγκτικών Οργάνων», έχει ήδη καταχωριστεί χειριστής που δημιούργησε το διαγωνισμό.

The screenshot shows a table titled "Χειριστές - Μέλη Συλλογικών/Ελεγκτικών Οργάνων". At the top, there is a search bar with "Επιλογή μελών:" and "Ειδοποίηση | + ...". The table has several columns: "Μέλος", "Θέση εργασίας", "Υπεύθ. έγκρισης", "Πρόσβαση", "Εργασία", "Ημερομηνία-στόχος", "Τελευταία ειδοποίηση", and "Κατάργηση". There are two rows of data, one for "Μέλος" and one for "Εκπαιδευόμενος 03, Εκπ03-Όνομα".

Μέλος	Θέση εργασίας	Υπεύθ. έγκρισης	Πρόσβαση	Εργασία	Ημερομηνία-στόχος	Τελευταία ειδοποίηση	Κατάργηση
☐	Εκπαιδευόμενος 03, Εκπ03-Όνομα	Διπλής Διαγ/σης και Εκτέλεσης Διαγων. Διαδικασιών	☐	Πλήρης			

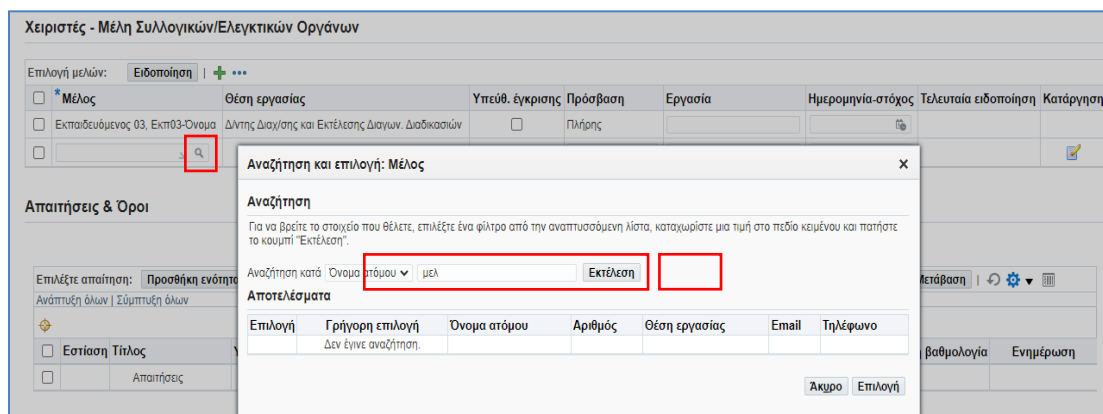
Εικόνα 142: Περιοχή "Χειριστές-Μέλη Συλλογικών/Ελεγκτικών Οργάνων" - Πρόσκληση

Κατά το σχεδιασμό της πρόσκλησης, δεν απαιτείται να δώσετε πρόσβαση στα μέλη της Επιτροπής Διαγωνισμού. Η πρόσβαση θα πρέπει να δοθεί **οπωσδήποτε πριν την πραγματοποίηση της αποσφράγισης** των φακέλων των αιτήσεων συμμετοχής για να είναι δυνατή η πραγματοποίηση αυτής.

Σε κάθε περίπτωση η πρόσβαση στα στοιχεία της πρόσκλησης δίδεται ως εξής:

Παροχή πρόσβασης χρήστη

Στην περιοχή «Χειριστές-Μέλη Συλλογικών/Ελεγκτικών Οργάνων», επιλέγεται το σύμβολο (+). Στην οθόνη που εμφανίζεται, έχει προστεθεί μία νέα γραμμή. Επιλέγεται το σύμβολο του φακού (🔍) και στο παράθυρο αναζήτησης που εμφανίζεται, καταχωρίζεται το επώνυμο του χρήστη ή μέρους αυτού και «Εκτέλεση».

Εικόνα 143: Παροχή πρόσβασης χρήστη σε πρόσκληση - Βήμα 1

Με τη «Γρήγορη επιλογή» με ένα click επιλέγεται ο χρήστης και στη συνέχεια «Εκτέλεση».

Αναζήτηση και επιλογή: Μέλος

Αναζήτηση

Για να βρείτε το στοιχείο που θέλετε, επιλέξτε ένα φίλτρο από την αναπτυσσόμενη λίστα, καταχωρίστε μια τιμή στο πεδίο κειμένου και πατήστε το κουμπί "Εκτέλεση".

Αναζήτηση κατά Όνομα ατόμου ▾ Εκπαιδ **Εκτέλεση**

Αποτελέσματα

Επιλογή	Γρήγορη επιλογή	Όνομα ατόμου ▲	Αριθμός ▲	Θέση εργασίας ▲	Email ▲	Τηλέφωνο ▲
☐		Εκπαιδευόμενος 01, Εκπ1-Όνομα	12054	Δντής Προμ. Ιατρ. Ηλεκτρον. Εξοπλ. & Επιστημ. Οργ.		
☐		Εκπαιδευόμενος 02, Εκπ2-Όνομα	12055	Δντής Προμ. Μεταφ. Μέσων & Μηχ/κού Εξοπλ.		
☐		Εκπαιδευόμενος 03, Εκπ03-Όνομα	12056	Δντης Διαχ/σης και Εκτέλεσης Διαγων. Διαδικασιών		
☐		Εκπαιδευόμενος 04, Εκπ04-Όνομα	12057	Δντής Προμ. Τροφίμων, Ψημαίων, Κλίμα/		

Εικόνα 144: Παροχή πρόσβασης χρήστη σε πρόσκληση - Βήμα 2

Εμφανίζεται η επόμενη οθόνη:

Χειριστές - Μέλη Συλλογικών/Ελεγκτικών Οργάνων

Επιλογή μελών: Ειδοποίηση | + ...

☐ Μέλος	Θέση εργασίας	Υπεύθ. έγκρισης	Πρόσβαση	Εργασία	Ημερομηνία-στόχος	Τελευταία ειδοποίηση	Κατάργηση
☐ Εκπαιδευόμενος 03, Εκπ03-Όνομα	Δντης Διαχ/σης και Εκτέλεσης Διαγων. Διαδικασιών	☐	Πλήρης				
☐ Εκπαιδευόμενος 02, Εκπ2-Όνομα	Δντής Προμ. Μεταφ. Μέσων & Μηχ/κού Εξοπλ.	☐	Βαθμολόγηση Βαθμολόγηση Μόνο προβολή Πλήρης				

Απαιτήσεις & Όροι

Εικόνα 145: Παροχή πρόσβασης χρήστη σε πρόσκληση - Βήμα 3

Τα λοιπά στοιχεία που πρέπει να καταχωριστούν για τον χρήστη είναι τα παρακάτω:

«**Υπεύθυνος έγκρισης**» : Επιλέγεται (τσεκάρεται) όταν υπάρχει κάποιου είδους εγκριτική διαδικασία στο Φορέα σας. Για παράδειγμα, ο προϊστάμενος σας, χρήστης του ΕΣΗΔΗΣ, επιθυμεί ο κάθε χειριστής να δημοσιεύσει τον ηλεκτρονικό διαγωνισμό μόνο εφόσον τον εγκρίνει.

Ο χειριστής, δεν θα πρέπει να επιλέγει τον εαυτό του ως υπεύθυνο έγκρισης, καθώς εισάγει ένα άνευ ουσίας βήμα έγκρισης πριν την ενέργεια της δημοσίευσης του διαγωνισμού. Επιπλέον, μετά την έγκριση διαγωνισμού, κάποια στοιχεία αυτού δεν μπορούν να τροποποιηθούν.

Ειδικότερα, προτείνεται να μην επιλέγεται υπεύθυνος έγκρισης, εφόσον αυτή τη χρονική στιγμή δεν υπάρχει καταχωρισμένη ιεραρχία των Φορέων στο σύστημα.

«**Πρόσβαση**» : Επιλέγεται **Μόνο Προβολή** για τους χρήστες (ΑΑ, μέλη Επιτροπών Διαγωνισμού και Ελεγκτικών Φορέων) εφόσον δεν επιθυμείτε ή δεν προβλέπεται να επικοινωνούν μέσω της σχετικής λειτουργικότητας του διαγωνισμού με τους Οικονομικούς Φορείς.

Επιλέγετε **Πλήρης** για τους χρήστες (ΑΑ, μέλη Επιτροπών Διαγωνισμού και Ελεγκτικών Φορέων) εφόσον **επιθυμείτε ή/και προβλέπεται να επικοινωνούν μέσω της σχετικής λειτουργικότητας** του διαγωνισμού με τους Οικονομικούς Φορείς.

Επιλέγετε **Βαθμολόγηση** (ή **Πλήρη**) για τον χρήστη που θα καταχωρίσει τη βαθμολογία των τεχνικών προσφορών στο διαγωνισμό όταν αυτός εκτελείται με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας-τιμής.

Σημειώνεται ότι, ακόμη και μέλη με «Πλήρη πρόσβαση», δεν δύναται να πραγματοποιήσουν όλες τις ενέργειες που εκτελεί ο χειριστής σε μία ηλεκτρονική διαδικασία. Μόνο ο «Κάτοχος» δηλαδή ο χειριστής, θα λαμβάνει τις ειδοποιήσεις για τα εισερχόμενα μηνύματα των ΟΦ, θα μπορεί να αποκλείει κάποιον ΟΦ, να κατακυρώνει και να δίδει πρόσβαση σε άλλους χρήστες.

Τα πεδία «**Εργασία**» και «**Ημερομηνία-στόχος**» δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται/συμπληρώνονται καθώς δύναται να δημιουργηθούν κάποια ζητήματα.

d. Απαιτήσεις & Όροι

Στην περιοχή αυτή, δύναται να εισαχθούν όροι της πρόσκλησης ώστε οι συμμετέχοντες οικονομικοί φορείς να μπορούν να απαντήσουν σε αυτούς ή **να μην καταχωριστεί καμία απαίτησή χωρίς να δημιουργήσει πρόβλημα στην εκτέλεση της διαδικασίας.**

Σε περίπτωση που ο χρήστης θέλει να εισάγει όρους θα πρέπει να ακολουθήσει τα βήματα όπως περιγράφονται στην αντίστοιχη ενότητα που αφορά στο σχεδιασμό του ηλεκτρονικού διαγωνισμού.

e. Σημειώσεις και συνημμένα

Στην περιοχή αυτή θα πρέπει να επισυναφθεί το σύνολο των αρχείων που αφορούν την ανάθεση της Σύμβασης. Ενδεικτικά, το τεύχος της Διακήρυξης, το Παράρτημα με το ΕΕΕΣ (εάν δεν έχει ενσωματωθεί με τη Δξη) σε μορφότυπο PDF, το ΕΕΕΣ σε μορφότυπο XML, πιθανά υποδείγματα σε επεξεργάσιμη μορφή κ.α.

Παράλληλα, ο χειριστής του διαγωνισμού θα πρέπει να επισυνάπτει και τα σχετικά έγγραφα που σύμφωνα με το άρθρο 45 του ν.4412/2016 «Συγκρότηση και τήρηση φακέλου δημόσιας σύμβασης - Εξουσιοδοτική διάταξη (άρθρα 83 παρ.6 και 84 παρ.2 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)», περιλαμβάνονται στον «φάκελο δημόσιας σύμβασης»,

καθώς εφόσον η διαδικασία ανάθεσης γίνεται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, ο «φάκελος δημόσιας σύμβασης» τηρείται στον ηλεκτρονικό τόπο της διαδικασίας ανάθεσης.

Σημείωση

Ο χειριστής της διαδικασίας έχει τη δυνατότητα να καταχωρίσει κάποια σημείωση, επισήμανση ώστε οι οικονομικοί φορείς να λάβουν γνώση αυτής. Σε κάθε περίπτωση η αναφορά θα είναι σχετική με τους όρους της Δξης και δεν σχετίζεται με κάποια διευκρίνιση.

Ακολουθία	Τίτλος	Τύπος	Περιγραφή	Κατηγορία	Τελενημέρωση από	Τελευταία ενημέρωση	Ενημέρωση	Διαγραφή
Δεν βρέθηκαν αποτελέσματα.								

Εικόνα 146: Περιοχή "Σημειώσεις και συνημμένα"

Συνημμένα

Ο χειριστής επισυνάπτει τα έγγραφα/αρχεία ως εξής:

Επιλέγει «Προσθήκη συνημμένου» και εμφανίζεται η παρακάτω οθόνη

Τύπος συνημμένου: Αρχείο

Τίτλος: ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ

Περιγραφή: ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ

Κατηγορία: Αρχείο

- Διάφορα
- Εσωτερικό : Τεχνικές Προδιαγραφές
- Προς Λογαριασμούς Πληρωτέους Oracle
- Προς αγοραστή
- Προς οικονομικό φορέα: Τεχνικές Προδιαγραφές (σχέδια,πίνακες κτλ)
- Προς παραλήπτη
- Προς υπεύθυνο έγκρισης
- Πρόσβαση από τους επιλεγμένους ΟΦ
- Πρόσβαση από όλους τους χρήστες και ελεύθερη πρόσβαση μέσω του portal
- Πρόσβαση μόνο από εσωτερικούς χρήστες της διαδικασίας

Εικόνα 147: Οθόνη προσθήκης συνημμένου

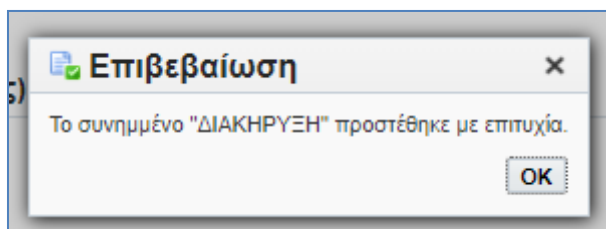
Επιλέγει τύπο συνημμένου: Αρχείο

Καταχωρίζει Όνομα συνημμένου, Τίτλο, Περιγραφή

Επιλέγει την ορθή κατηγορία μεταξύ των

Πρόσβαση από όλους τους χρήστες και ελεύθερη πρόσβαση μέσω του portal	Η κατηγορία αυτή επιλέγεται για το τεύχος της Δξης, ΕΕΕΣ και γενικά για τα έγγραφα που απαιτούνται για την υποβολή της αίτησης συμμετοχής. Επιλέγεται επίσης σε περιπτώσεις ανάρτησης Αποφάσεων Παράτασης, Ματαίωσης της διαδικασίας κ.α.
Πρόσβαση μόνο από εσωτερικούς χρήστες της διαδικασίας	Η κατηγορία αυτή επιλέγεται για επισύναψη εγγράφων που πρέπει να περιλαμβάνονται στο φάκελο της σύμβασης αλλά δεν απαιτείται να έχει πρόσβαση το ευρύ κοινό ή οι οικονομικοί φορείς αλλά δύναται να έχουν πρόσβαση χρήστες της ΑΑ, η Επιτροπή Διαγωνισμού, Ελεγκτικοί Φορείς.
Πρόσβαση από τους επιλεγμένους ΟΦ	Η κατηγορία αυτή επιλέγεται για επισύναψη των εγγράφων μετά τη λήξη υποβολής αιτήσεων συμμετοχής και διακινούνται/κοινοποιούνται έγγραφα που πρέπει να λάβουν γνώση όσοι οικονομικοί φορείς συμμετείχαν στη διαδικασία (επιλεγμένοι) και δύναται να έχουν πρόσβαση χρήστες της ΑΑ, η Επιτροπή Διαγωνισμού, Ελεγκτικοί Φορείς.

Τέλος επιλέγει το επιθυμητό αρχείο και «Εφαρμογή» και λαμβάνει επιβεβαίωση

Εικόνα 148: Οθόνη επιβεβαίωσης επισύναψης αρχείου

Το αρχείο προστίθεται στην περιοχή «Σημειώσεις και συνημμένα»

Ακολουθία	Τίτλος	Τύπος	Περιγραφή	Κατηγορία	Τελ. ενημέρωση από	Τελευταία ενημέρωση	Ενημέρωση	Διαγραφή
12	ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ	Αρχείο	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΥΠΟ...	Πρόσβαση από όλους τους χρήστες και ελεύθερη πρόσβαση μέσω του portal	TRAINING_USERS3	26/10/2023		

Εικόνα 149: Επισύναψη Διακήρυξης

Με τον ίδιο τρόπο επισυνάπτονται όλα τα απαραίτητα έγγραφα/αρχεία.

2. Συμπλήρωση στοιχείων καρτέλας «Ημερομηνίες & Κανόνες Διενέργειας»

Η καρτέλα «**Ημερομηνίες & Κανόνες Διενέργειας**» αφορά στην καταχώριση των κρίσιμων ημερομηνιών της διαδικασίας και παραμέτρων σχετικών με τον τρόπο εκτέλεσης της διαδικασίας.

Στο **επάνω** μέρος της καρτέλας επιλέγονται οι **Κρίσιμες Ημερομηνίες** και συγκεκριμένα:

- ✓ **Ημ/νία δημοσίευσης στο portal:** Προτείνεται η χρήση της επιλογής «Αμέσως» προκειμένου η πρόσκληση να δημοσιευθεί στην Διαδικτυακή Πύλη του ΕΣΗΔΗΣ **αμέσως** αφού προχωρήσει ο Χειριστής σε οριστικοποίηση/δημοσιοποίηση του. Χρησιμοποιήστε την επιλογή «Καθορισμός χρόνου» και το αναδύόμενο ημερολόγιο για να ορίσετε συγκεκριμένη μελλοντική ημερομηνία/ώρα δημοσίευσης της πρόσκλησης στην Διαδικτυακή Πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, ήτοι μεταγενέστερη της χρονικής στιγμής της οριστικοποίησης/δημοσιοποίησης από τον χειριστή.
- ✓ **Ημ/νία έναρξης υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής:** Προτείνεται η χρήση της επιλογής «Αμέσως» προκειμένου οι οικονομικοί φορείς να μπορούν να υποβάλλουν αιτήσεις συμμετοχής μέσω του Συστήματος αμέσως μετά την δημοσίευσή της. Χρησιμοποιήστε το αναδύόμενο ημερολόγιο για να επιλέξετε διαφοροποιημένη ημερομηνία/ώρα που θα ξεκινά το δικαίωμα των οικονομικών φορέων να υποβάλλουν τις αιτήσεις συμμετοχής μέσω του Συστήματος. **Σημειώνεται** ότι η ημερομηνία αυτή δεν σχετίζεται με τη δυνατότητα των οικονομικών φορέων να δημιουργήσουν και να συντάξουν προσχέδιο ηλεκτρονικής αίτησης συμμετοχής, δυνατότητα που είναι διαθέσιμη σε κάθε περίπτωση αμέσως μετά την δημοσιοποίηση αυτής.
- ✓ **Καταληκτική Ημερομηνία υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής:** Χρησιμοποιήστε το σχετικό αναδύόμενο ημερολόγιο για να επιλέξετε την **ημερομηνία/ώρα** που θα κλείσει η διαδικασία.

The screenshot shows the 'prometheus' portal interface. The main content area is titled 'Δημιουργία Πρόσκλησης Υποβολής Αιτήσεων Συμμετοχής "363120": Ημερομηνίες & Κανόνες Διενέργειας'. It features two main sections: 'Κρίσιμες Ημερομηνίες' and 'Κανόνες Διενέργειας'. In the 'Κρίσιμες Ημερομηνίες' section, there are two rows of configuration options. The first row is for 'Ημ/νία δημοσίευσης στο portal' with a radio button selected for 'Αμέσως' and another for 'Καθορισμός χρόνου'. The second row is for 'Ημ/νία έναρξης υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής' with a radio button selected for 'Αμέσως' and another for 'Καθορισμός χρόνου'. Below this, there is a date and time selection field: 'Καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής (27/11/2021 19:45:00)'. The 'Κανόνες Διενέργειας' section contains a list of rules with checkboxes, some of which are checked. The rules include: 'Επιτρέπεται να συμμετάσχουν οι ημερομηνιακά ορισμένοι Οικονομικοί Φορείς', 'Επιτρέπεται η προβολή (αποσφραγισμένων ή ανοσφραγισμένων) προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής Οικονομικών Φορέων από άλλους συμμετέχοντες Οικονομικούς Φορείς', 'Επιτρέπεται υποβολή προσφοράς για επιμέρους αντικείμενα (επιλεγμένες γραμμές/συνόδες) της διαδικασίας', 'Απαιτείται υποβολή προσφοράς για το σύνολο της προσφοράς του εκάστοτε αντικειμένου (νταμπ)', 'Επιτρέπονται πολλαπλές υποβολές από τον Οικονομικό Φορέα', 'Επιτρέπεται σε προμηθευτές η υποβολή πολλαπλών ενεργών αποιντήσεων', 'Επιτρέπονται πολλαπλά γύρα διαπραγματεύσεων', 'Επιτρέπεται ανάθεση αιτήσεων', 'Επιτρέπεται το μη αυτόματο κλείσιμο πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής', and 'Επιτρέπεται στην Αναθέτουσα Αρχή, πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής, να ισορροπεί τη διαδικασία'.

Εικόνα 150: "Ημερομηνίες & Κανόνες Διενέργειας"

Στο κάτω μέρος της καρτέλας επιλέγονται οι Κανόνες Διενέργειας και συγκεκριμένα:

Η διαδικασία να περιορίζεται σε προσκεκλημένους Οικονομικούς Φορείς	Επιλέγεται όταν η πρόσκληση απευθύνεται σε συγκεκριμένους οικονομικούς φορείς
Να επιτρέπεται η προβολή (αποσφραγισθέντων ή ανοιχτών) προσφορών /αιτήσεων συμμετοχής Οικονομικών Φορέων από άλλους συμμετέχοντες Οικονομικούς Φορείς	Επιλέγεται σε κάθε διαδικασία όπου οι οικονομικοί φορείς έχουν δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα των λοιπών συμμετεχόντων τον κατάλληλο χρόνο
Να επιτρέπεται υποβολή προσφοράς για επιμέρους αντικείμενα (επιλεγμένες γραμμές/ομάδες) της διαδικασίας.	Στην περίπτωση της πρόσκλησης, στην οποία δεν καταχωρίζεται οικονομικό αντικείμενο, επιλέγεται μόνον για να είναι διαθέσιμος ο κανόνας σε επόμενη φάση (γύρο) της διαδικασίας.
Να απαιτείται υποβολή προσφοράς για το σύνολο της ποσότητας του εκάστοτε αντικειμένου (γραμμή).	Στην περίπτωση της πρόσκλησης, στην οποία δεν καταχωρίζεται οικονομικό αντικείμενο, επιλέγεται μόνον για να είναι διαθέσιμος ο κανόνας σε επόμενη φάση (γύρο) της διαδικασίας.
Να επιτρέπονται πολλαπλές υποβολές από τον Οικονομικό Φορέα	Επιλέγεται μόνο στη πρόσκληση υποβολής αιτήσεων συμμετοχής του ΔΣΑ
Να επιτρέπονται πολλαπλές υποβολές από τον Οικονομικό Φορέα Να επιτρέπεται σε προμηθευτές η υποβολή πολλαπλών ενεργών απαντήσεων	Επιλέγεται όταν στη συγκεκριμένη ηλεκτρονική διαδικασία επιτρέπονται εναλλακτικές Αιτήσεις συμμετοχής. Τότε επιλέγεται ο βασικός κανόνας και ο υπο κανόνας
Επιτρέπονται πολλαπλοί γύροι διαπραγματεύσεων	Επιλέγεται όταν στη συγκεκριμένη ηλεκτρονική διαδικασία επιτρέπονται πολλοί γύροι
Να επιτρέπεται το μη αυτόματο κλείσιμο πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής	Επιλέγεται σε ηλεκτρονική διαδικασία με προσκεκλημένους ΟΦ και η οποία μπορεί να κλείσει νωρίτερα κατόπιν σύμφωνης γνώμης των προσκεκλημένων, π.χ. απευθείας ανάθεση σε έναν ΟΦ. Στις ανοιχτές διαδικασίες μπορεί μόνον να χρησιμοποιηθεί για διόρθωση λανθασμένων καταχωρισμένων ημερομηνιών
Να επιτρέπεται ανάκληση προσφοράς	Επιλέγεται σε κάθε διαδικασία ώστε οι οικονομικοί φορείς να δύνανται να αποσύρουν την αίτηση συμμετοχής προ της λήξης της διαδικασίας
Να επιτρέπεται στην Αναθέτουσα Αρχή, πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής να παρατείνει τη διαδικασία	Να επιλέγεται σε κάθε διαδικασία ώστε εάν απαιτηθεί παράταση αυτής να μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς δημιουργία τροποποίησης

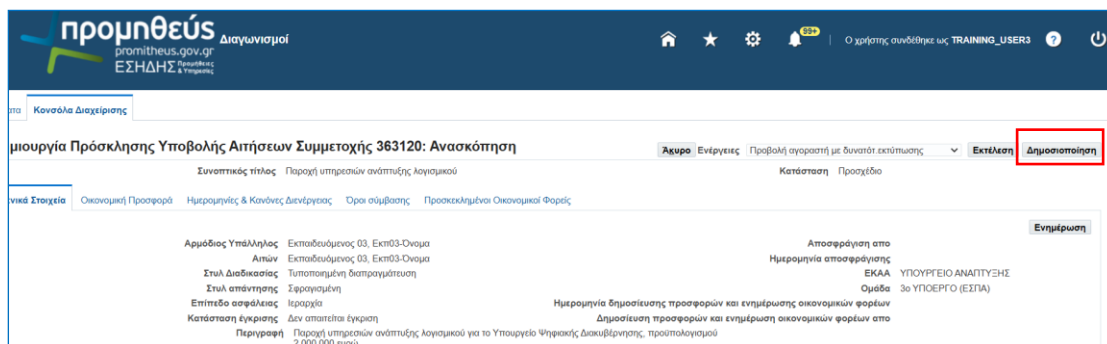
6. Έλεγχος και Δημοσίευση

Μετά την μετά τη συμπλήρωση όλων των καρτελών της ηλεκτρονικής διαδικασίας, ο χρήστης επιλέγει «Εξέταση» και το σύστημα προβαίνει σε ελέγχους όσον αφορά την ορθή συμπλήρωση των στοιχείων στις φόρμες της ηλεκτρονικής διαδικασίας.

Ενδεικτικά σφάλματα που δύναται να εμφανιστούν είναι τα εξής:

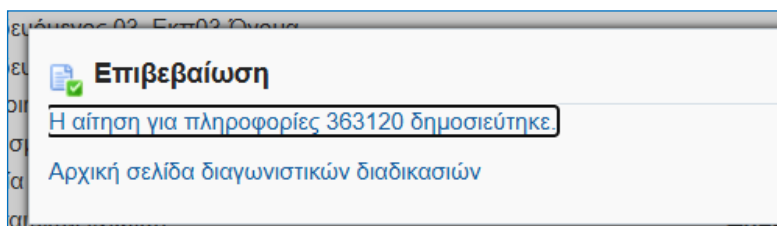
«Η διαπραγμάτευση περιλαμβάνει ενότητες χωρίς απαιτήσεις»	Για την επίλυση, επιλέξτε «Ενημέρωση» και πηγαίνετε στην περιοχή της καρτέλας «Γενικά Στοιχεία» και αναζητήστε την ενότητα η οποία δεν περιέχει καμία απαίτηση. Διαγράψτε την ενότητα ή συμπληρώνετε τουλάχιστον μία απαίτηση
«1: Όνομα απαίτησης - πρέπει να είναι μοναδικό όνομα»	Για την επίλυση, επιλέξτε «Ενημέρωση» και πηγαίνετε στην περιοχή της καρτέλας «Γενικά Στοιχεία» και ελέγξτε στην περιοχή «Απαιτήσεις & Όρου», τα κείμενα των απαιτήσεων.

Εφόσον έχει ολοκληρωθεί ο έλεγχος επιλέξτε «Δημοσιοποίηση»

Εικόνα 151: Οθόνη ανασκόπησης στοιχείων πρόσκλησης

Ο χρήστης λαμβάνει μήνυμα επιβεβαίωσης.

Εικόνα 152: Μήνυμα επιβεβαίωσης ανάρτησης πρόσκλησης

16.3.3 Μελέτη Περίπτωσης I: Αποτύπωση ηλεκτρονικού ανοικτού διαγωνισμού στο ΕΣΗΔΗΣ Προμηθειών και Υπηρεσιών

Να αποτυπωθεί ηλεκτρονικά διαγωνισμός ο οποίος θα διεξαχθεί με την ανοικτή διαδικασία του άρθρου 27 του ν. 4412/16 και κριτήριο κατακύρωσης τη πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει τιμής, για την ανάδειξη αναδόχου/ων για την προμήθεια για ένα έτος, εκτιμώμενης αξίας **64.320,75** άνευ ΦΠΑ.

Τμήμα	Περιγραφή	Μονάδα μέτρησης	Ενδεικτική τιμή	Ποσότητα
A	ΕΙΔΗ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟΥ - CPV -15000000-8			
	Αλάτι σε συσκευασία των 500gr	Συσκευασία	0,35 €	460
	Αλεύρι (για όλες τις χρήσεις) 1 κιλού	Κιλό	0,80 €	250
	Αλεύρι (που φουσκώνει μόνο του) 1 κιλού	Κιλό	1,15 €	215
B	ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ CPV -15411110-6			
	Ελαιόλαδο έξτρα παρθένο 5 λίτρων	Τεμάχιο	26,70 €	280
Γ	ΕΙΔΗ ΓΑΛΑΚΤΟΠΩΛΕΙΟΥ CPV -15500000-3			
	Γάλα φρέσκο πλήρες 1 λίτρο	Λίτρο	1,29 €	3000
	Γιαούρτι στραγγ.(8%λιπαρά)1κιλού	Κιλό	2,90 €	2500
Δ	Κοτόπουλο ολόκληρο (CPV -15110000-2)	Κιλό	3,70 €	2430

Προσφορές υποβάλλονται για ένα ή περισσότερα τμήματα για τη συνολική ωστόσο προκηρυχθείσα ποσότητα κάθε τμήματος. Χρόνος ισχύος προσφορών έξι (6) μήνες από την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών.

Βήμα 1: Από την «Κονσόλα Διαχείρισης», και την περιοχή «Γρήγοροι Δεσμοί» ο χρήστης επιλέγει «Δημιουργία» και στη συνέχεια «Διαγωνισμός». Αποδίδεται άμεσα αύξων αριθμός του προσχεδίου του διαγωνισμού 363311.

Δημιουργία διαγωνισμού "363311": Γενικά Στοιχεία

Άκυρο
Εφαρμογή προτύπου
Επικοινωνία
Αποθήκευση ως προσχέδιο
Εξέταση

* Υποδεικνύει απαιτούμενο πεδίο

* Τίτλος

Στυλ Διαδικασίας

Στυλ υποβολής

Ομάδα

Επίπεδο ασφάλειας

Από

Αρμόδιος Υπάλληλος

Διαγωνισμός δύο (2) (υπο)φρακέλων

ΕΚΑΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Εκβαση Σύμβαση

Εικόνα 153: Μελέτη Περίπτωσης I-A/A προσχεδίου 363308

Βήμα 2: Ο χρήστης πρέπει να συμπληρώσει τις καρτέλες:

- ✓ «Γενικά Στοιχεία»
- ✓ «Οικονομική προσφορά» και
- ✓ «Ημερομηνίες & Κανόνες Διενέργειας»

Βήμα 3: Ο χρήστης συμπληρώνει αρχικά στην καρτέλα «Γενικά Στοιχεία», τα υποχρεωτικά πεδία των περιοχών «Αρχική περιοχή» και «Πρόσθετες παράμετροι (Πρόσβαση: φορέας και οικονομικός φορέας)» και «Αποθήκευση ως προσχέδιο».

(Προσοχή: Ο χρήστης πρέπει να επιλέξει «Διαγωνισμός δύο (2) (υπο)φακέλων»

Εικόνα 154: Μελέτη Περίπτωσης I-Συμπλήρωση περιοχών διαγωνισμού «Αρχική σελίδα» και «Πρόσθετες Παράμετροι»

Βήμα 4: Ο χρήστης δίνει πρόσβαση σε χρήστη της Υπηρεσίας (για την υποβοήθηση του) στην περιοχή «Χειριστές - Μέλη Συλλογικών/Ελεγκτικών Οργάνων»

* Μέλος	Θέση εργασίας	Υπεύθ. έγκρισης	Πρόσβαση	Εργασία	Ημερομηνία-στόχος	Τελευταία ειδοποίηση	Κατάργηση
☐ Εκπαιδευόμενος 03, Εκπ03-Όνομα	Δ/της Διαγ/σης και Εκτέλεσης Διαγων. Διαδικασιών	☐	Πλήρης				
☐ Εκπαιδευόμενος 05, Εκπ05-Όνομα		☐	Πλήρης				

Εικόνα 155: Μελέτη Περίπτωσης I-Πρόσβαση χρήστη σε προσχέδιο διαγωνισμού

Βήμα 5: Ο χρήστης καταχωρίζει τουλάχιστον μία απαίτηση στην περιοχή «Απαιτήσεις & Όροι».

Εικόνα 156: Μελέτη Περίπτωσης I-Συμπλήρωση απαίτησης

Βήμα 6: Ο χρήστης στην περιοχή «Σημειώσεις και Συνημμένα» επισυνάπτει τα έγγραφα της διαδικασίας

Εικόνα 157: Μελέτη Περίπτωσης I-Επισύναψη εγγράφων διαδικασίας

Βήμα 7: Ο χρήστης επιλέγει το κριτήριο ανάθεσης και συμπληρώνει τα υπό ανάθεση είδη στην καρτέλα «Οικονομική Προσφορά».

Εικόνα 158: : Μελέτη Περίπτωσης I-Αναλυτικά στοιχεία είδους

Δημιουργία διαγωνισμού "363311": Οικονομική Προσφορά

Άκυρο Επικοινωνία Αποθήκευση ως προσχέδιο Εξέταση

Εμφάνιση κατάταξης ως 1,2,3... Συντελεστές κόστους Προμηθευτής

Κριτήριο Ανάθεσης Πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει τιμής ή κόστους Οι οικονομικοί φορείς βλέπουν την τιμή της προσφοράς τους για Διαγωνισμό μετασχηματισμένη

Επιλογή γραμμών: Μετακίν. Διαγραφή Ενέργειες Δημιουργία γραμμής Μετάβαση

☐	Αντικείμενο	CPV, έκδοση	Κατηγορία	Μονάδα	Ποσότητα	Προσθήκη γραμμής	Ενημέρωση	Διαγραφή
☐	1 ΤΜΗΜΑ Α-ΕΙΔΗ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙ...							
☐	1.01 Αλάτι σε συσκευασία πιν...	15000000-8	15.111	Συσκευασία	460			
☐	1.02 Αλεύρι (για όλες τις χρ...	15000000-8	15.111	Κιλό	250			
☐	1.03 Αλεύρι (που φουσκώνει μ...	15000000-8	15.111	Κιλό	215			
☐	2 ΤΜΗΜΑ Β-ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ							
☐	2.01 Ελαιόλαδο έστρα παρθένο...	15411110-6	15.411	Τεμάχιο	280			
☐	3 ΤΜΗΜΑ Γ-ΕΙΔΗ ΓΑΛΑΚΤΟΠΩΛ...							
☐	3.01 Γάλα φρέσκο πλήρες 1 λί...	15500000-3	15.511	Κιλό	3.000			
☐	3.02 Γινόση στυγιον (8% λιπα...	15500000-3	15.511	Κιλό	2.500			
☐	4 ΤΜΗΜΑ Δ-Κατάψυκτα ολόκλ...	15110000-2	15.111	Κιλό	2.430			

Εικόνα 159: Μελέτη Περίπτωσης Ι-Συνολικά αντικείμενα διαγωνισμού

Επισημάνση: Τμήμα με ένα είδος μπορεί να δημιουργηθεί και ως «γραμμή» στην καρτέλα «Οικονομική Προσφορά». Δείτε καταχώριση Τμήματος Β και Τμήματος Δ.

Βήμα 8: Ο χρήστης στην καρτέλα «Ημερομηνίες & Κανόνες Διενέργειας» καταχωρίζει τις κρίσιμες ημερομηνίες και επιλέγει τους κατάλληλους κανόνες διενέργειας.

Δημιουργία διαγωνισμού "363311": Ημερομηνίες & Κανόνες Διενέργειας Άετρο Επικοινωνία Αποθήκευση ως προσχέδιο Εξέταση

* Υποδεικνύει απαιτούμενο πεδίο

Κρίσιμες Ημερομηνίες

"Ημ/νία δημοσίευσης στο portal" Αμέσως Καθορισμός χρόνου

"Ημ/νία έναρξης υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής" Αμέσως Καθορισμός χρόνου

* Καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής 20/12/2024 15:00:00

Κανόνες Διενέργειας

- Η διαδικασία να περιορίζεται σε προσκεκλημένους Οικονομικούς Φορείς
- Να επιτρέπεται η προβολή (αποσφραγισθέντων ή ανοιχτών) προσφορών /αιτήσεων συμμετοχής Οικονομικών Φορέων από άλλους συμμετέχοντες Οικονομικούς Φορείς
- Να επιτρέπεται υποβολή προσφοράς για επιμέρους αντικείμενα (επιλεγμένες γραμμές/ομάδες) της διαδικασίας
- Να απαιτείται υποβολή προσφοράς για το σύνολο της ποσότητας του εκάστοτε αντικειμένου (γραμμή)
- Να επιτρέπονται πολλαπλές υποβολές από τον Οικονομικό Φορέα
- Να επιτρέπεται ανάκληση προσφοράς
- Να επιτρέπεται το μη αυτόματο κλείσιμο πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής
- Να επιτρέπεται στην Αναθέτουσα Αρχή, πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής να παρατείνει τη διαδικασία

Εικόνα 160: Μελέτη Περίπτωσης I-Ημερομηνίες & Κανόνες Διενέργειας διαγωνισμού

Σημειώνεται ότι επιλέχθηκαν οι παρακάτω κανόνες διενέργειας

✓ Να επιτρέπεται η προβολή (αποσφραγισθέντων ή ανοιχτών) προσφορών /αιτήσεων συμμετοχής Οικονομικών Φορέων από άλλους συμμετέχοντες Οικονομικούς Φορείς.	Καθώς για τη συγκεκριμένη διαδικασία προβλέπεται πρόσβαση των συμμετεχόντων στις προσφορές των ανταγωνιστών τους.
✓ Να επιτρέπεται υποβολή προσφοράς για επιμέρους αντικείμενα (επιλεγμένες γραμμές/ομάδες) της διαδικασίας	Καθώς στο συγκεκριμένο διαγωνισμό δίνεται δικαίωμα συμμετοχής σε τμήματα.
✓ Να απαιτείται υποβολή προσφοράς για το σύνολο της ποσότητας του εκάστοτε αντικειμένου (γραμμή)	Καθώς στο συγκεκριμένο διαγωνισμό ζητείται υποβολή προσφοράς για το σύνολο της ποσότητας.
✓ Να επιτρέπεται ανάκληση προσφοράς	Καθώς προβλέπεται απόσυρση προσφοράς πριν τη λήξη του χρόνου υποβολής προσφορών.
✓ Να επιτρέπεται στην Αναθέτουσα Αρχή, πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής να παρατείνει τη διαδικασία	Επιλέγεται σε κάθε διαδικασία ώστε εάν απαιτηθεί παράταση αυτής να μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς δημιουργία τροποποίησης

16.3.4 Μελέτη Περίπτωσης II: Αποτύπωση ηλεκτρονικής πρόσκλησης υποβολής αίτησης συμμετοχής στο ΕΣΗΔΗΣ Προμηθειών και Υπηρεσιών

Να αποτυπωθεί ηλεκτρονικά το Α' Στάδιο διαδικασίας η οποία θα διεξαχθεί με κλειστή διαδικασία του άρθρου 28 του ν.4412/2016 για την επιλογή αναδόχου εξειδικευμένων συμβούλων-επιστημόνων σε ζητήματα τεχνολογίας δεδομένων, εκτιμώμενης αξίας 212.000€ Ευρώ.

Ο διαγωνισμός θα διενεργηθεί σε δυο στάδια:

Α' Στάδιο: Προεπιλογή - Πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος με την υποβολή αίτησης συμμετοχής και

Β' Στάδιο: Ανάθεση - Πρόσκληση υποβολής προσφορών

Βήμα 1: Από την «Κονσόλα Διαχείρισης», και την περιοχή «Γρήγοροι Δεσμοί» ο χρήστης επιλέγει «Δημιουργία» και στη συνέχεια «Πρόσκληση υποβολής Αιτήσεων Συμμετοχής». Αποδίδεται άμεσα αύξων αριθμός του προσχεδίου της πρόσκλησης αιτήσεων συμμετοχής 363312.

Εικόνα 161: Μελέτη Περίπτωσης II-A/A προσχεδίου 363312

Βήμα 2: Ο χρήστης πρέπει να συμπληρώσει τις καρτέλες:

- ✓ «Γενικά Στοιχεία» και
- ✓ «Ημερομηνίες & Κανόνες Διενέργειας»

Βήμα 3: Ο χρήστης συμπληρώνει αρχικά στην καρτέλα «Γενικά Στοιχεία», τα υποχρεωτικά πεδία των περιοχών «Αρχική περιοχή» και «Πρόσθετες παράμετροι (Πρόσβαση: φορέας και οικονομικός φορέας)» και «Αποθήκευση ως προσχέδιο».

(Προτείνεται και η δημιουργία ομάδας ώστε να συσχετιστούν όλα τα στάδια της διαδικασίας)

Εικόνα 162: Μελέτη Περίπτωσης II-Συμπλήρωση περιοχών «Αρχική σελίδα» και «Πρόσθετες Παράμετροι»

Βήμα 4: Ο χρήστης δίνει πρόσβαση σε χρήστη της Υπηρεσίας (για την υποβοήθηση του) στην περιοχή «Χειριστές - Μέλη Συλλογικών/Ελεγκτικών Οργάνων»

Μέλος	Θέση εργασίας	Υπεύθ. έγκρισης Πρόσβαση	Εργασία	Ημερομηνία-στόχος	Τελευταία ειδοποίηση	Κατάργηση
☐ Εκπαιδευόμενος 03, Εκπ03-Όνομα	Δ/ντης Διαχ/σης και Εκτέλεσης Διαγων. Διαδικασιών	☐ Πλήρης				
☐ Εκπαιδευόμενος 05, Εκπ05-Όνομα		☐ Πλήρης				

Εικόνα 163: Μελέτη Περίπτωσης II-Πρόσβαση χρήστη σε προσχέδιο διαγωνισμού

Βήμα 5: Ο χρήστης δύναται να καταχωρίσει μία αίτηση στην περιοχή «Απαιτήσεις & Όροι» αλλά δεν αποτελεί πρόβλημα η μη καταχώριση απαιτήσεων.

Επιλογή	Εστίαση	Τίτλος	Υποφάκελος Διαδικασίας	Υποφάκελος Διαδικασίας	Στόχος	Βάρος	Μέγιστη βαθμολογία	Ενημέρωση
☐		Απαιτήσεις						
☐	☒	Γενική Απαιτήση	Δικαιολογητικά / Τεχνική					
☐		Οι συμμετέχοντες υποχρεούνται να επισυνάψουν ό,α τα δικαιολογητικά και στοιχεία όπως αναφέρονται στην Δ/ξη 23/2024		Απαιτείται προμηθευτής	Αποδοχή			

Εικόνα 164: Μελέτη Περίπτωσης II-Συμπλήρωση αίτησης

Βήμα 6: Ο χρήστης στην περιοχή «Σημειώσεις και Συνημμένα» επισυνάπτει τα έγγραφα της διαδικασίας

Ακολουθία	Τίτλος	Τύπος	Περιγραφή	Κατηγορία	Τελ.ενημέρωση από	Τελευταία ενημέρωση	Ενημέρωση	Διαγραφή
10	ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ	Αρχείο	Προμήθεια τροφίμ...	Πρόσβαση από όλους τους χρήστες και ελεύθερη πρόσβαση μέσω του portal	TRAINING_USER3	30/11/2024		
20	ΕΕΕΣ	Αρχείο	Σε μορφότυπο XML	Πρόσβαση από όλους τους χρήστες και ελεύθερη πρόσβαση μέσω του portal	TRAINING_USER3	30/11/2024		

Εικόνα 165: Μελέτη Περίπτωσης II-Επισύναψη εγγράφων διαδικασίας

Βήμα 7: Ο χρήστης στην καρτέλα «Ημερομηνίες & Κανόνες Διενέργειας» καταχωρίζει τις κρίσιμες ημερομηνίες και επιλέγει τους κατάλληλους κανόνες διενέργειας.

Δημιουργία Πρόσκλησης Υποβολής Αιτήσεων Συμμετοχής "363312": Ημερομηνίες & Κανόνες Διενέργειας

Ακύρω Επικοινωνία Αποθήκευση ως προσχέδιο Εξέταση

* Υποδεικνύει απαιτούμενο πεδίο

Κρίσιμες Ημερομηνίες

*Ημ/νία δημοσίευσης στο portal Αμέσως Καθορισμός χρόνου

*Ημ/νία έναρξης υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής Αμέσως Καθορισμός χρόνου

* Καταληκτική ημερ/νία υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής 30/12/2024 18:00:00

Κανόνες Διενέργειας

- Η διαδικασία να περιορίζεται σε προσκεκλημένους Οικονομικούς Φορείς
- Να επιτρέπεται η προβολή (αποσφραγισθέντων ή ανοιχτών) προσφορών /αιτήσεων συμμετοχής Οικονομικών Φορέων από άλλους συμμετέχοντες Οικονομικούς Φορείς
- Να επιτρέπεται υποβολή προσφορών για επιμέρους αντικείμενα (επιλεγμένες γραμμές/αρθρές) της διαδικασίας
- Να απαιτείται υποβολή προσφοράς για το σύνολο της ποσότητας του εκάστοτε αντικειμένου (γραμμής)
- Να επιτρέπονται πολλαπλές υποβολές από τον Οικονομικό Φορέα
- Επιτρέπονται πολλαπλοί γύροι διαπραγματεύσεων
- Να επιτρέπεται ανάκληση απάντησης
- Να επιτρέπεται το μη αυτόματο κλείσιμο πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής
- Να επιτρέπεται στην Αναθέτουσα Αρχή, πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής να παρατείνει τη διαδικασία

Εικόνα 166: Μελέτη Περίπτωσης II-Ημερομηνίες & Κανόνες Διενέργειας διαγωνισμού

Σημειώνεται ότι επιλέχθηκαν οι παρακάτω κανόνες διενέργειας

✓ Να επιτρέπεται η προβολή (αποσφραγισθέντων ή ανοιχτών) προσφορών /αιτήσεων συμμετοχής Οικονομικών Φορέων από άλλους συμμετέχοντες Οικονομικούς Φορείς.	Καθώς για τη συγκεκριμένη διαδικασία προβλέπεται πρόσβαση των συμμετεχόντων στις προσφορές των ανταγωνιστών τους.
✓ Να απαιτείται υποβολή προσφοράς για το σύνολο της ποσότητας του εκάστοτε αντικειμένου (γραμμή)	Ο κανόνας αυτός επιλέχθηκε για να είναι διαθέσιμος στον επόμενο γύρο του διαγωνισμού
✓ Επιτρέπονται πολλαπλοί γύροι διαπραγματεύσεων	Ο κανόνας αυτός επιλέχθηκε για να είναι δυνατή η δημιουργία επόμενου γύρου αυτή του διαγωνισμού του Β΄ Σταδίου της διαδικασίας
✓ Να επιτρέπεται ανάκληση προσφοράς	Καθώς προβλέπεται απόσυρση προσφοράς πριν τη λήξη του χρόνου υποβολής προσφορών.
✓ Να επιτρέπεται στην Αναθέτουσα Αρχή, πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής να παρατείνει τη διαδικασία	Επιλέγεται σε κάθε διαδικασία ώστε εάν απαιτηθεί παράταση αυτής να μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς δημιουργία τροποποίησης

Βιβλιογραφία

Ελληνική Βιβλιογραφία

1. Βλάχου Ε., Η στήριξη του οικονομικού φορέα από τρίτους στις δημόσιες συμβάσεις: οι νέες ενωσιακές ρυθμίσεις και οι διαχρονικοί προβληματισμοί, Επιθεώρησης Δημοσίου Δικαίου και Διοικητικού Δικαίου, 1/2020, σελ.5-26.
2. Βλάχου Ε., Οι κανόνες αποκλεισμού των επιχειρήσεων στις δημόσιες συμβάσεις. Εθνικό και ενωσιακό πλαίσιο με αναφορά στο σύστημα άλλων κρατών μελών της Ε.Ε., της Παγκόσμιας Τράπεζας και των Η.Π.Α., στη σειρά Δημοσίου Οικονομικού, Δημοσιονομικού και Φορολογικού Δικαίου (Φορτσάκης Θ./ Τσουρουφλής Α.), Νομική Βιβλιοθήκη, 2022.
3. Βλάχου Ε., Συμμετοχή τρίτου στην ανάθεση και εκτέλεση δημόσιας σύμβασης, στο συλλογικό τόμο: ΕΑΑΔΗΣΥ, Ένωση Διοικητικών Δικαστών, Δημόσιες Συμβάσεις-Κρίσιμα θέματα και νεότερες εξελίξεις, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2021, σελ. 285-296.
4. Βλάχου Ε.: Πεδίο δράσης των ελεγκτικών οργάνων στο τομέα των δημοσίων συμβάσεων: Διαπιστώσεις – Προοπτικές, στο: Δ. Ζιούβας (επιμ.), Δίκαιο και Πολιτική κατά της Διαφθοράς, Πάντειο Πανεπιστήμιο/Academy of Transparency and Human Rights (EPLO), Νομική Βιβλιοθήκη, 2016, σελ.315-326.
5. Γιαννακόπουλος Κ., Δημόσιες συμβάσεις και συμβάσεις παραχώρησης. Μεγάλες αποφάσεις του δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Εκδ. Σάκκουλα, 2019.
6. Ένωση Διοικητικών Δικαστών, Δημόσιες Συμβάσεις – Κρίσιμα Θέματα και νεότερες εξελίξεις (Πρακτικά Συνεδρίου 21 -23/11/2019, Divani Caravel), ΕΑΑΔΗΣΥ (νυν ΕΑΔΗΣΥ) –, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα – Θεσ/νικη.
7. Ζαχαροπούλου Α., Αναστοπούλου Ε., Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις – Πρακτικός Οδηγός, Νομική Βιβλιοθήκη, 2024, ISBN 978-618-08-0480-5
8. Κίτσος Ι., Κουλουμπίνη Ε., Μάζος Η., ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ - Ν 4412/2016, Νομολογιακή Προσέγγιση και Πρακτική Εφαρμογή, Νομική Βιβλιοθήκη, 2019.
9. Μαυρίδου Σ., Οικονομικός φορέας που δανείζει τεχνική και επαγγελματική ικανότητα δεν αποτελεί κατ' ανάγκη και υπεργολάβο (σχόλιο στην ΕλΣυν 1638/2023), ΘΠΔΔ 3/2024, 266-273.
10. Πισμίρη Β., «Παρατηρήσεις στην ΔΕΕ υπόθ. C-403/21, απόφ. της 26.1.2023 - Το ζήτημα της «υποχρεωτικής υπεργολαβίας» υπό τη σκοπιά της απόφασης

ΔΕΕ της 26ης Ιανουαρίου 2023 επί της υπόθεσης C-403/21» (SC NV Construct SRL κατά Județul Timiș) ΘΠΔΔ 7/2023, 818 - 821.

11. Ράικος Δ., Βλάχου Ε., Σαββίδη Ε., Δημόσιες Συμβάσεις Ν. 4412/2016 Ερμηνεία κατ'άρθρο Εκδ. Σάκκουλα 2018.
12. Ράικος Δ., Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων, Γ' Έκδοση, Εκδ. Σάκκουλα 2019.
13. Ράικος Δ., Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων, Εκδόσεις Σάκκουλα 4η έκδ., 2022 .

Κατευθυντήριες Οδηγίες – Εγκύκλιοι

1. ΕΑΑΔΗΣΥ, Κατευθυντήρια Οδηγία 13/2016, Κριτήρια ποιοτικής επιλογής δημοσίων συμβάσεων και έλεγχος καταλληλότητας ΑΔΑ: ΩΒΥ7ΟΞΤΒ-ΤΛ7.
2. ΕΑΑΔΗΣΥ, Κατευθυντήρια Οδηγία 14/2016, Δυνατότητα δανεισμού ικανότητας τρίτων κατά την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων, ΑΔΑ ΨΤΜ2ΟΞΤΒ-ΗΞ4.
3. ΕΑΑΔΗΣΥ, Κατευθυντήρια Οδηγία 22/2017, Τροποποίηση των συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους, ΑΔΑ: 7ΜΥΤΟΞΤΒΖΓ.
4. ΕΑΑΔΗΣΥ, Κατευθυντήρια Οδηγία 25/2020, Ζητήματα υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας σύμβασης σε περίπτωση υποδιαίρεσής της σε τμήματα - Εφαρμογή της παρέκκλισης του άρθρου 6 παρ. 10 ν. 4412/2016, ΑΔΑ: ΩΔΣΙΟΞΤΒ-92Ω.
5. ΕΑΑΔΗΣΥ, Κατευθυντήρια Οδηγία 27/2021, Επαναλαμβανόμενες πλημμέλειες – παρατυπίες που έχουν διαπιστωθεί κατά τα έτη 2017 έως 2021, στο πλαίσιο του ελέγχου νομιμότητας της προηγηθείσας διαγωνιστικής διαδικασίας επί αιτημάτων παροχής σύμφωνης γνώμης της Αρχής για την προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης για την ανάθεση δημόσιας σύμβασης, σύμφωνα με την περίπτωση β' της παραγράφου 2 του άρθρου 26 και τα άρθρα 32 παρ. 2 περ. α' και 269 περ. α' του ν. 4412/2016, καθώς και εν γένει υποδείξεις - συστάσεις που έχει απευθύνει η Αρχή με τις εκδοθείσες Γνώμες της επί αιτημάτων διαπραγμάτευσης κατόπιν επίκλησης των ανωτέρω νομικών βάσεων, ΑΔΑ: Ψ8Σ4ΟΞΤΒ-ΨΔ3.
6. ΕΑΑΔΗΣΥ, Κατευθυντήρια Οδηγία 3/2014, Συμφωνία-Πλαίσιο στις Δημόσιες Συμβάσεις, ΑΔΑ: Ω7Τ8ΟΞΤΒ-8ΤΟ.
7. ΕΑΑΔΗΣΥ, Τεχνική Οδηγία 5/2019, Προκαταρκτικές διαβουλεύσεις της αγοράς στις δημόσιες συμβάσεις καινοτομίας, ΑΔΑ: ΨΓΦΠΟΞΤΒ-ΠΣΟ.

8. Εγκύκλιος εφαρμογής των παρ. 9 έως 10α του άρθρου 53 του ν. 4412/2016 περί εφαρμογής της ρήτρας αναπροσαρμογής των τιμών στις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών (ΑΔΑ: 6Μ8Ο46ΜΤΛΡ-ΔΔΓ)
9. Εγκύκλιος κατάρτισης προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης οικονομικού έτους 2025, ΑΔΑ: 6ΣΛΒΗ-8Α3.

Άλλες αναφορές

1. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Καθοδήγηση για τις δημόσιες συμβάσεις καινοτομίας, (2021/C 267/01), Ιούλιος 2021.
2. Δέσμη μέτρων στρατηγικής για τις δημόσιες συμβάσεις, Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 4ης Οκτωβρίου 2018 σχετικά με τη δέσμη μέτρων στρατηγικής για τις δημόσιες συμβάσεις (2017/2278(INI)), Έγγραφο Ρ8_TA(2018)0378 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2014-2019
3. Ειδική Έκθεση 28/2023 του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (2023) με θέμα “Δημόσιες συμβάσεις στην ΕΕ. Λιγότερος ανταγωνισμός στις συμβάσεις έργων, αγαθών και υπηρεσιών τη δεκαετία μέχρι το 2021”.
4. Ειδική Έκθεση Ελέγχου 2/2022 και 8/2022 του Ελεγκτικού Συνεδρίου.
5. Έκθεση Ελέγχου 4/2023 του Ελεγκτικού Συνεδρίου «Απευθείας αναθέσεις: πότε οι απευθείας αναθέσεις δημοσίων συμβάσεων ή οι αναθέσεις ύστερα από σύντομη διαδικασία διαπραγμάτευσης διασφαλίζουν την αντικειμενική ακεραιότητα της διαδικασίας;».
6. Ετήσια Έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου έτους 2023
7. Έκθεση Ελέγχου 7/2023 «Προσυμβατικός έλεγχος δημοσίων συμβάσεων προμηθειών: Ουσιώδεις πλημμέλειες χρονικής περιόδου από 1.1.2022 έως 8.30.6.2023»
8. Έκθεση Ελέγχου 8/2023 του Ελεγκτικού Συνεδρίου «Πώς ενσωματώνεται η ιατρική εκτίμηση στις αποφάσεις με δημοσιονομικές συνέπειες των νοσοκομείων του Εθνικού Συστήματος Υγείας: οι προμήθειες υγειονομικού και ιατροτεχνολογικού υλικού.»
9. Έκθεση Παρακολούθησης Δημοσίων Συμβάσεων στην Ελλάδα περιόδου 2018 – 2020, Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων.
10. Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, Ετήσιες Εκθέσεις της Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΔΗΣΥ) (αναρτημένες στον ιστότοπο της ΕΑΔΗΣΥ www.eadhhsy.gr)

11. Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, Υποδείγματα διακηρύξεων για δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών της ΕΑΔΗΣΥ, (αναρτημένα στον ιστότοπο της ΕΑΔΗΣΥ www.eadhhsy.gr)
12. Επιτροπή Ανταγωνισμού, Οδηγός για Αναθέτουσες Αρχές «Ανίχνευση και πρόληψη συμπαιγνιακών πρακτικών σε διαγωνισμούς προμηθειών», , νέα αναθεωρημένη έκδοση Απρίλιος 2022.
13. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής και Αστικής Ανάπτυξης. (2018). Έγγραφο καθοδήγησης: για επαγγελματίες για την αποφυγή των συχνότερων σφαλμάτων κατά τις δημόσιες συμβάσεις έργων που χρηματοδοτούνται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία. Publications Office, <https://data.europa.eu/doi/10.2776/86485>.
14. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Αγοράς, Βιομηχανίας, Επιχειρηματικότητας και ΜΜΕ, Δυναμικά συστήματα αγορών: κατευθυντήριες γραμμές χρήσης, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2022, <https://data.europa.eu/doi/10.2873/607001>
15. Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής “Απάτη στις δημόσιες προμήθειες - Μια συλλογή κόκκινων σημαιών και βέλτιστων πρακτικών” (Ref: Ares(2017)6254403 – 20/12/2017).
16. Πρόταση για την υιοθέτηση Εθνικής Στρατηγικής Δημοσίων Συμβάσεων για την περίοδο 2021-2025», Ιανουάριος 2021.
17. An Inspirational & Collaborative Workplace for Public Health Wales, <https://wrapcymru.org.uk/resources/case-study/inspirational-collaborative-workplace-public-health-wales>
18. ARROWS ETL GLOBAL, News articles, “How to determine the estimated value for public contracts of a regular nature?”, 15.02.2024 (available on <https://www.arws.cz/news-at-arrows/how-to-determine-the-estimated-value-for-public-contracts-of-a-regular-nature>)
19. Directorate Public Governance Committee, Recommendation of the Council on Public Procurement by Governance and Territorial Development, 24-10-2015
20. Government of South Australia, Procurement Services SA, “Needs Analysis Guideline”, version 1.3, Effective: 27.05.2024
21. ICLEI – Local Governments for Sustainability, European Secretariat Early market engagement in procurement – quick reference guide, , May 2021.
22. OECD, Sigma, Brief 32 Public Procurement “Market analysis, preliminary market consultations and prior involvement of candidates/tenderers”

September 2016, διαθέσιμο στην τοποθεσία
www.sigmaweb.org/publications/Public-Procurement-Policy-Brief-32-200117.pdf.

23. OECD, SIGMA (2016) Public Procurement Brief 35 “Abnormally Low Tenders”, OECD Publishing, Paris
24. OECD, SIGMA Public procurement policy briefs: Audit of Public Procurement, September 2016, OECD Publishing, Paris
25. Queensland Government Procurement Market Engagement Best Practice Report - March 2018, Publisher:
26. Queensland Government, Office of the Chief Advisor – Procurement, Department of Housing and Public Works, The Queensland Procurement Policy, “Supply Market Analysis”, available on the Department of Housing and Public Works' website. <https://www.housing.qld.gov.au/>
27. Sue Arrowsmith, The Law of Public and Utilities Procurement: Volume 2: Regulation in the EU and UK – third edition, Sweet & Maxwell 2014.
28. Sue Arrowsmith. The Law of Public and Utilities Procurement: Volume 1: Regulation in the EU and UK - third edition, Sweet & Maxwell 2014.

Νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο

1. Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ.
2. Οδηγία 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις προμήθειες φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της οδηγίας 2004/17/ΕΚ.
3. Οδηγία 2014/23/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης.
4. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 213/2008 της Επιτροπής, της 28ης Νοεμβρίου 2007, για τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2195/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί του κοινού λεξιλογίου για τις δημόσιες συμβάσεις (CPV) και των οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2004/17/ΕΚ και 2004/18/ΕΚ περί των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων, όσον αφορά την αναθεώρηση του CPV.
5. Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 833/2014 του Συμβουλίου, της 31ης Ιουλίου 2014, σχετικά με περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών της Ρωσίας που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην Ουκρανία, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό 2022/576 του Συμβουλίου της 8ης Απριλίου.
6. Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2016/7 της Επιτροπής, της 5ης Ιανουαρίου 2016, για την καθιέρωση του τυποποιημένου εντύπου για το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Προμήθειας.

7. Ν. 3310/2005 (Α΄ 30) «Μέτρα για τη διασφάλιση της διαφάνειας και την αποτροπή καταστρατηγήσεων κατά τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων».
8. Ν. 4013/2011 (Α΄ 204) «Σύσταση ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων και Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων - Αντικατάσταση του έκτου κεφαλαίου του Ν. 3588/2007 (πρωχεντικός κώδικας) - Προπρωχεντική διαδικασία εξυγίανσης και άλλες διατάξεις».
9. Ν. 4270/2014 (Α΄ 143) «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις».
10. Ν. 4412/2016 (Α΄ 147) «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)».
11. Ν. 4727/2020 (Α΄ 184) Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024) Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972) και άλλες διατάξεις.
12. Π.Δ. 82/1996 (Α΄ 66) «Ονομαστικοποίηση των μετοχών Ελληνικών Ανωνύμων Εταιρειών που μετέχουν στις διαδικασίες ανάληψης έργων ή προμηθειών του Δημοσίου ή των νομικών προσώπων του ευρύτερου δημόσιου τομέα».
13. Π.Δ. 80/2016 (Α΄ 145) «Ανάληψη υποχρεώσεων από τους διατάκτες».
14. Η με αρ. 75555/2017 (Β΄ 2336) κοινή υπουργική «Καθορισμός κριτηρίων υπαγωγής στην έννοια της "χωριστής επιχειρησιακής μονάδας ανεξαρτήτως

υπεύθυνης για τη σύναψη συμβάσεων της ίδιας ή ορισμένων κατηγοριών αυτών" του άρθρου 6, παρ. 2, εδάφιο β' του ν. 4412/2016».

15. Η με αρ. 29810/23.10.2020 (Β' 4798) υπουργική απόφαση «Διαδικασία αυθεντικοποίησης υπαλλήλων του δημοσίου τομέα σε ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες».
16. Η με αρ. 76928/2021 (Β' 3075) κοινή υπουργική απόφαση «Ρύθμιση ειδικότερων θεμάτων λειτουργίας και διαχείρισης του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ)».
17. Η αρ. 6423/2021(Β'2453) κοινή υπουργική απόφαση «Ρυθμίσεις τεχνικών ζητημάτων που αφορούν την ανάθεση των Δημοσίων Συμβάσεων Προμηθειών και Υπηρεσιών με χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ), όπως τροποποιήθηκε με τη με αρ. 44756/2024 όμοια (Β'3380).
18. Η με αρ. 58305/2021 (Β' 2182) κοινή υπουργική απόφαση «Υιοθέτηση σχεδίου δράσης για την Εθνική Στρατηγική για τις Δημόσιες Συμβάσεις περιόδου 2021 - 2025», όπως τροποποιήθηκε με τη με αρ. 9331/2024 όμοια (Β' 862).
19. Η με αρ. 80016/31.08.2022 (Β' 4629/2022) υπουργική απόφαση «Κατηγοριοποίηση παραβάσεων και καθορισμός ύψους προστίμων που επιβάλλονται από την Επιθεώρηση Εργασίας για παραβάσεις: α) κοινής εργατικής νομοθεσίας, β) βίας και παρενόχλησης στην εργασία, γ) συστήματος ψηφιακής κάρτας εργασίας, καθώς και δ) για ευθέως αποδεικνυόμενες παραβάσεις εργατικής νομοθεσίας και υγείας και ασφάλειας στην εργασία».

20. Η με αρ. 102080/2022 (Β'5623) υπουργική απόφαση «Ρύθμιση θεμάτων σχετικά με την εξέταση επανορθωτικών μέτρων από την Επιτροπή της παρ. 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016».
21. Η με αρ. 25058/2024 (Β' 1974) υπουργική απόφαση «Καθορισμός κατώτατου μισθού και κατώτατου ημερομισθίου για τους υπαλλήλους και τους εργατοτεχνίτες όλης της χώρας».

Διαδικτυακοί Σύνδεσμοι

Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΔΗΣΥ)

- <https://www.eaadhsy.gr/>
- <https://ppp.eaadhsy.gr/index.php/el/>
- <https://aepp-procurement.gr/>
- <https://www.eaadhsy.gr/n4412/>

Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)

- <https://portal.eprocurement.gov.gr/webcenter/portal/TestPortal>

Διαύγεια

- <https://diavgeia.gov.gr/>

Ελεγκτικό Συνέδριο

- <https://www.elsyn.gr/>

Εθνικό Τυπογραφείο

- <https://search.et.gr/el/>

TED (Tenders Electronic Daily)

<https://ted.europa.eu/el/>

European Commission - Public Procurement

- https://commission.europa.eu/index_el

Γενική Διεύθυνση Δημοσίων Συμβάσεων της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου (ΓΓΕ)

- <https://gge.mindev.gov.gr/tomeas-dimosion-simvaseon/>

Γενική Γραμματεία Υποδομών (ΓΓΥ) του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών

- <https://www.ggde.gr/>

Εθνική Κεντρική Αρχή Προμηθειών Υγείας (Ε.Κ.Α.Π.Υ.)

- <https://ekapy.gov.gr/>